

ПРАВОСЛАВНИ ЕЛЕКТРОННИ КНИГИ

Всички книги в този сайт ги има свободно в интернет пространството на съответните сайтове, които съм посочила. Аз само съм ги събрала на едно място и преобразувала в различни формати, за да могат да се четат от различни устройства.

[Ако оценявате труда ми и харесвате сайта може да направите дарение.](#)

Доцент д-р архимандрит СЕРАФИМ (Алексиев)
Доцент д-р архимандрит СЕРГИЙ (Язаджиев)

ПРАВОСЛАВИЕ И ИКУМЕНИЗЪМ

ЗАЩО НЕ СМЕ И ЗАЩО НЕ МОЖЕМ ДА БЪДЕМ ИКУМЕНИСТИ?

Този труд посвещаваме на изстрадалия български народ и на всички, които милеят за чистотата на светата и непорочна, праотеческа православна вяра.

Второ издание. София, 1998 г.

“Каквото вие сте чули **отначало**, то и да пребъдва у вас; ако пребъде у вас което сте чули **изпърво**, и вие ще пребъдете в Сина и в Отца” (1 Иоан.2:24)

“За мене няма по-голяма радост от тая - да чувам, че моите чеда ходят в истината” (3 Иоан.1:4)

“Ти **пребъдвай** в това, на което си научен и което **ти е поверено**, като знаеш, от кого си научен” (2 Тим.3:14)

“Ние сме силни **не против истината**, а **за истината**” (2 Кор.13:8)

“Знай, че ние сме длъжни да служим **не на времето**, а **на Бога**” (Св. Атанасий Велики - из писмо до Драконтий)

“Несъгласието заради благочестието е много по-добро от съгласието поради каквато и да било страст... Нищо не може да подбуди хората, искрено почитащи Бога, така силно към **единомислие**, както **съгласието в учението за Бога**, и нищо така не води към раздор както несъгласието с това учение” (Св. Григорий Богослов, Слово 6 - за мира, гл.11, 12)

“Господи, обедини всички **в единомислие** и създай изрядни люде, които **да мислят еднакво** за Твоята **истинска вяра и право изповедание!**” (Из предсмъртната молитва на славянския просветител св. равноапостолен Кирил - Константин Философ)

“Най-доброто общение е **общението във вярата и в истинската любов**... Нищо не е тъй прекрасно както **истината**” (Св. Фотий, Патриарх Цариградски, из двете му писма до папа Николай”

“Оня, който, след като е намерена **истината**, продължава да **търси още нещо**, той **търси лъжата**” (Из Деянията на VII Вселенски събор)

“Който не желае да бъде **ученик на истината**, той става **учител на заблудата**” (Св. Лев Велики, папа Римски)

“Истината е толкова помрачена в наше време, а лъжата е толкова здраво укоренена, че никога не ще разпознаем истината, освен ако я обичаме” (Паскал, Мисли - фр. 864)

“Благий Иисусе Христе! В Твоята Църква има човеци, които не са Твои апостоли и не се молят на Тебе:... **Забравили са Йерусалим и са възприели Женева**, дето създадоха нови скрижали на завета. Но и ти, **Женево, превъзнесла се до небесата, до ада ще се провалиш!**” (ср. Лука 10:15) (Йерусалимски патриарх Тимотей (+ 1955 г.) - из слово на празника Петдесетница) “Европа ни подлудява, но Европа почти цялата и във всичко е станала езическа... Истинската светлина е дошла у нас от Византия. И ние не сме малки: не сме излезли вчера на бял свят. Скоро ще се навършат 1 000 години откак вярваме в Господа и **съхраняваме** Неговия свят закон. **И в това как трябва да се вярва, нека другите се учат от нас; защото истината е у нас!**” (Епископ Феофан. Слова о Православии с предостережением от погрешений против него. М., 1893, с. 41-42.)

УВОД

Днес много се пише, говори и проповядва за икуменизъм, за икуменически срещи, за икуменическо сближение на църквите, за икуменическо обединение на християните, за икуменическо богословие и пр. Ала не всички, които слушат подобни слова, са наясно по основния термин “**икуменизъм**”. Затова считаме за необходимо най-напред да изясним думата “икуменизъм”, с която непрекъснато ще имаме работа, а след това да пристъпим към изтъкване на основанията си да не бъдем икуменисти.

Понятието “икуменизъм” произлиза от гръцката дума “икумени”, която значи “**вселена**”. “Икумени” е производно от глагола οἰκέω, който значи: “обитавам”, “населявам”. Оттук οἰκουμένη (подразбира се γῆ - земя) има значение на “населявана (обитавана) земя”. Думата “икумени” - “вселена” е означавала първоначално цялото населено с хора пространство по земята, нашата планета. Ако днес понятието “вселена” се е разширило дотам да означава целия всемир, това не отговаря на първичното му значение.

И Христовата Църква под думата “вселена” от древност е подразбирала земята и нейните обитатели (Мат.24:14; Лука 12:26; Откр.3:10; 12:9). Прилагателното “икуменически”, съответно на това, означава “вселенски” в смисъл на отнасящ се до цялата земя и до нейното население. Бихме казали: “икуменически” (“вселенски”) значи “всеземен”.

Св. Православна Църква открай време се нарича на гръцки “икуменики”, т.е. **вселенска** и, както ще видим, тя е по същество такава, понеже божественият ѝ Основател я е предназначил да се разпространява по всички населени места на цялата земя (Мат.28:19; Марк.16:15).

Съвременното икуменическо движение също претендира да е “вселенско”, като подменя вселенското единство в истинската вяра с един механически конгломерат от разни изповедания, изключени от Православието и несъвместими с него. В тоя модерен смисъл на думата, икуменизмът е ново явление. Като идея той се е появил пред повече от 100 години - около средата на XIX век - в Англия и Америка¹. Целта му е била да обединява разните християнски изповедания, неоснователно наричани от него “църкви”. Към постигането на тая цел особено упорито се стреми оформилият се в 1948

г. в Амстердам и имащ постоянно си седалище в **Женева** Икуменически Световен Съвет на “църквите”, съкратено обозначаван ССЦ.

Самият термин “икуменизъм” е изкован и въведен в употреба от известния масонски вожд, председателя на ИМКА - Джон Мот (1865-1955). Това е станало на председателствования от него конгрес на “международния мисионерски съвет”, свикан през 1910 г. в Единбург (Шотландия)². Мнозина видни икуменисти приемат тоя “мисионерски” конгрес от 1910 г. като начало на възникването на икуменическото движение³.

Знаменателно е, че Джон Мот избрал като термин за обозначаване на това движение **не западната** латинска дума универсализъм (от *universum* - вселена), а новообразуваната съответстваща на нея гръцка дума икуменизъм, производна на широко разпространения в православното богословие от древност до наши дни термин “икуменикос” (*οἰκουμηνικός* — вселенски), който, както вече споменахме, се употребява за истинското вселенско изповедание - **Светото Православие**. Лукавата цел очевидно е била да се имитира чрез тази дума същинското ѝ православно съдържание и то, на класическия за Православието гръцки език. Също така наименованието на Световния Съвет на Църквите, наричан за краткост Икуменически съвет се предава на английски - официално възприетия за употреба в ССЦ език - с думите *Ecumenical council*. Със същото название на този език се обозначават и Вселенските събори - законодателните органи на Св. Православна Църква, на които е утвърдена веднъж завинаги Богооткровената истина. По този начин чрез широко и ловко установената практика за подменяне съдържанието на основоположни православни понятия, се създава възможността Вселенските събори да бъдат постепенно отъждествявани с Икуменическият съвет, който - щом се представи подходящ за това момент - може да се самопровъзгласи за “вселенски събор”. Такова справедливо обвинение му беше отправено от страна на Руската Православна Църква в нейното послание по повод състоялата се през 1975 г. V асамблея на ССЦ в Найроби (Кения). В посланието, макар и не от съвсем последователни принципни позиции, се протестира срещу “хранената от някои участници в икуменическото движение **илюзия**, че Световният Съвет на Църквите можел да стигне до такава степен на икуменическо сближение на своите членки-църкви, че една от неговите бъдещи генерални асамблеи **да се превърне във всехристиянски събор**” (к.н.)⁴.

И тъй, понятието “вселенски” (икуменикос), което изначално се прилагало само към Православната Църква, се прилага и към едно ново, чуждо на Православието движение, наричано “икуменическо”, т.е. “вселенско”. В новия си смисъл обаче терминът “икуменически” (а оттам и “икуменизъм”) няма нищо общо с чисто православното му разбиране. Външната прилика още не е гаранция за вътрешно сходство. Една латинска мъдрост гласи: “*Si duo dicunt idem, non est idem*”. Това значи: “Макар двама да говорят едно и също нещо, то не е едно и също”. Точно така е и в нашия случай с понятията “вселенски” и “икуменически”. Макар да имат една и съща етимология, в практическата употреба те са коренно противоположни по значение. Първото се употребява от Православната Църква в един смисъл, а второто от съвременното икуменическо движение - в съвсем друг смисъл. За да не направим грешка като сближим повърхностно две неща, които свидетелствуват уж за едно и също нещо, без то да е по същество едно и също, ние трябва да си изясним що е **православна вселенскост** (на гръцки *οἰκουμηνικότης* — икуменичност) и що е **женевски икуменизъм** (*οἰκουμηνισμός*).

Още преди създаването на коварно замисления женевски икуменизъм е съществувала, съществува и сега и ще продължава да съществува до края на вековете истинската православна вселенскост - това неотменимо същностно свойство на св. Православна Вселенска Църква, основана от Господа Исуса Христа, за да се разпространява чрез нея по целия свят Боговъзвестената истина и да се осъществява в нея Богоизвършеното спасение. Смеем да заявим, че принадлежим с цялото си същество към тази света Вселенска Православна Църква, че сме закърмени с благовестеното от нея богооткровено учение на нашия Спасител, че милеем за разпространяването в непокътната чистота на нейната Вселенска вяра, основана на Божествената истина, чиято безпределност далеч надхвърля измеренията на вселената. И така, вселенскостта е неотменно свойство на **св. Православна Църква, което произтича от самата ѝ същност**. Между тази вселенскост и модерния икуменизъм съществуват коренни противоречия и дълбоки догматически различия, както това подробно ще бъде доказано нататък. Тъкмо поради тези противоречия и догматически различия ние не сме икуменисти и не можем да бъдем такива, понеже сме членове на онази Църква, която единствена е и с право се нарича Вселенска.

Женевските икуменисти наричат икуменизма “движение на Св. Дух в наше време” (вж. с. 109) и считат за оправдано да говорят по нов начин за Бога, за тайната на Христа и особено за св. Църква, като не се съобразяват с вековните православни догми, канони и традиции. Непоклатно спрямо ценностите на вярата, св. Православие не си позволява по нов начин да учи за Бога, за Исуса Христа и за Неговата Църква, нито да преформулира догмите да променя каноните и да изменя на вековните православни предания. То се придържа строго о това, що е приело от Господа Исуса Христа и Неговите св. апостоли, защото иска да бъде вярно на завета на св. ап. Павел: *“Стойте и дръжте преданията, които научихте било чрез наше слово, било чрез наше послание”* (2 Сол. 2:15).

Несъответствията между възгледите на женевския икуменизъм и учението на св. Православна Църква са толкова големи, че могат да направят впечатление дори на най-обикновения православен християнин и да предизвикат у него оправдано недоверие към икуменическото движение. Сравнявайки този нов икуменизъм с Православието, православният християнин лесно може да се убеди в тяхната несъвместимост и в неприемливостта на женевската икуменическа идеология.

Всяко неправилно религиозно учение е небогоугодно и направо пагубно, защото дръзко подменя истинското и спасително Богооткровено учение. Като прогневява Бога, то отдалечава от Него. Сам Бог е засвидетелствувал на много места в Библията, че не само ония, които Го заместват с идоли, но и тия, които проповядват за Него невярно, предизвикват с това гнева Му. Ето какво четем в старозаветната каноническа книга Иов: *“След като Господ изговори на Иова тия думи, каза на Елифаза Теманеца: Разпали се гневът Ми против тебе и против двамата твои другари, **задето говорихте за Мене не тъй вярно** (по еврейския текст: задето не говорихте правдата за Мене), както Моят раб Иов”* (Иов.42:7). Просветеният в духовната област християнин знае, колко страшно е за човека да се поддаде на лъжовно учение за Бога, Който е Бог на истината (Пс.30:6); колко страшно е да изкривява Божествените догми и да си навлече по тоя начин Божия справедлив гняв. Не случайно св. ап. Павел съветва Тимотея: *“Залягай да се представиш пред Бога достоен безукорен работник, който **вярно преподава словото на истината**”* (2 Тим.2:15).

Достойнството на Православието се състои в това, че то единствено между всички налични християнски изповедания всякога правилно е учило и учи за Бога, за Христа, за св. Му Църква и за всички Божествени предмети; то не държи, подобно на другите изповедания, *“истината в неправда”* (Рим.1:18). Великата му заслуга през вековете е тази, че то е запазило от начало до сега неизменно Богооткровеното учение и завещанията от св. апостоли предания и наредби.

В **Декларацията** на православните участници в икуменическата Еванстонска асамблея, състояла се през август 1954 г., правилно се отбелязва, че Св. Православна Църква **единствена** (к.н.) е запазила в пълнота и неповреденост вярата, веднъж завинаги предадена на светиите (Иуда 1:3). Това не е заради нашите заслуги, но понеже Богу е угодно да пази това съкровище в глинени съдове, та преизобилната сила да се отдава Богу (2 Кор.4:7)5.

Както св. Православна Църква е вярна на Бога и учи правилно за Него, следвайки неуклонно Божественото Писание и Предание, така и всеки неин отделен член трябва да бъде верен на Бога и да държи неуклонно църковното учение, за да не загуби принадлежността си към Църквата и вечното си спасение, съгласно увещанията на т.нар. Атанасиев символ, дето четем: *“Ако някой иска да се спаси, преди всичко **трябва да държи Вселенската вяра. Ако някой не я пази здрава и неизопачена, без всяко съмнение ще погине навеки!**”*6 Нам е заповядано да не променяме нищо от онова, що сме приели отначало, т.е. да не прибавяме, нито да отнемаме нещо от онова, което Сам Дух Свети ни е завещал (Откр.22:18-19). В противен случай няма да имаме дял в Божествения живот, с който се удостояват оказалите се верни до смърт (Откр.2:10).

Апостолът на **християнската** любов, св. Йоан Богослов, е държал много строго за изповядването на истината (2 Йоан.1:10-11) и затова ни заповядва: *“Каквото вие сте чули отначало, то и да пребъдва у вас; ако пребъде у вас което сте чули изпърво, и вие ще пребъдете в Сина и в Отца”* (1 Йоан.2:24). Това значи: който не пребъдва в учението, завещано ни отначало, няма да пребъдва в Отца и Сина и Светия Дух, т.е. ще бъде чужд на Божествената и Животворяща Троица и ще погине навеки.

Днешният икуменизъм има тенденцията да ни отклонява от нашата вековна Православна вяра и да ни сближава с разните инославни християни, които **говорят за Бога не тъй вярно**, както “Божият раб Иов”. Истинският православен християнин, за когото спасението на душата е първата и най-важна задача в живота (1 Петр.1:9), не може да се отнася равнодушно към икуменизма, това ново световно “църковно” движение, което иска да замени досегашната ни Православна вяра с друг, чужд нам, нов и съвсем неправилен мироглед.

Търсейки да изясним за себе си въпроса за женевския икуменизъм и за неговата пагубност, ние намерихме в процеса на изследването редица извънредно важни основания, които ни заставят да не бъдем икуменисти. Тях искаме да споделим с ония, които жадуват да останат верни на Бога и на светата Му Църква, та като пребъдват в онова, що са чули отначало, да се спасят!

БЕЛЕЖКИ

1) Ведерников, А. Соблазны экуменизма. - В: Журнал Московской Патриархии, -4, 1954, с. 64-65.

2) Δηλητλάση Α. Δ. Ἡ αἵρεσις τοῦ οἰκουμενισμοῦ. Ἀθήναι, 1972, σ. 119–120, 142

3) Точно половин век по-късно, през 1961 г., на III генерална асамблея на ССЦ в Ню Делхи (Индия), споменатият “Международен мисионерски съвет” бе включен в ССЦ по същото време, когато там бяха привлечени и включени почти всички поместни православни църкви.

4) Журнал Московской Патриархии, 4 / 1976, с. 8.

5) Вж. К. З. Исторический путь экуменизма. - Във: Вестник Русского западно-европейского патриаршего Экзархата, - 23, Париж, 1955, с. 219.

6) Вж. Творения иже во святых отца нашего Афансия Великаго, Архиепископа Александрийскаго”. Ч. IV, Св. Троицкая Сергиева Лавра, 1903, с. 477.

ЧАСТ ПЪРВА. ИКУМЕНИЗМЪТ В СВОЯТА «ХРИСТИЯНСКА» ПРИВИДНОСТ

1-во основание. ИСТИНАТА Е ВСЕЛЕНСКА, А ЗАБЛУДАТА НЕ МОЖЕ И НЕ БИВА ДА БЪДЕ ВСЕЛЕНСКА.

А. Православната Църква е носителка на Истината.

Св. Православна Църква, плаваща като спасителен кораб сред един свят, пълен с религиозни заблуди и лъжи, е основана от Господа Исуса Христа да възвестява чрез своите епископи и свещеници *«истинското слово»* (Тит.1:9). С думата «слово», както прекрасно тълкува епископ Теофан Затворник, «се обозначава цялото християнско учение. То е словото, което Христос Спасителят е слушал от Отца и е донесъл на земята (Иоан.8:26; 14:24), а апостолите са го разпространили по нейната шир със силата на Св. Дух (Мат.28:19; Иоан. 14:26; 16:13). **Истинско** е това слово, понеже е излязло от Бога, Който е верен и **истински** във всички Свои слова. То е **истинско** и в това, що заповядва, и в това, що обещава»¹.

Това слово е поверено на Църквата и на нейните служители — епископите и свещениците. Те трябва да го проповядват чисто, без примеси от чужди учения, като вярно преподават словото на истината (2 Тим.2:15). Ако се смеси с нещо чуждо, то ще се развали. Учението трябва да се пази от всичко чуждо нему, за да бъде полезно и действено. Това е именно *«здравото учение»*, което трябва да проповядва епископът (Тит.1:9). **А здравото учение учи на «истинско догми и праведен живот»**².

Догматиката и Етиката изчерпват, тъй да се каже, съдържанието на Христовото учение. Те са дълбоко свързани помежду си, обуславят се взаимно, тъй че нито Догматиката може без Етиката, нито Етиката без Догматиката. Защото и вярата без дела е мъртва (Иак.2:26) и делата без вяра са мъртви (Рим.4:2-3). Както бесовете вярват и треперят (Иак.2:19), но тая вяра не ги ползува, понеже нямат добри дела, — тъй и еретиците могат да имат някакви външни добри дела, но тия дела не ги спасяват, понеже не са свързани с правилна вяра. Съгласно думите на епископ Теофан Затворник, истинската, «нелицемерната вяра обхваща всички догми. Те всички са такива, че когато сърцето искрено ги държи, непременно извикват чувства и дела на любов и въодушевяват към тях. Особено такива са догмите за Промисъла (Божи), за Изкуплението и за бъдещото блаженство. Бог вижда всичко и всичко, що се прави за братята от любов към Него,

приема го така, като че то непосредствено се върши за Него. Вярващият в това как няма да побърза чрез ръката на брата да вложи исканото в Божията ръка?... Така **любовта... се осветява, умножава и укрепява от нелицемерната вяра**»³.

Догматиката и Етиката в пълнота се съдържат и осъществяват в лоното на истинската Христова Църква. Тя е основана от Господа Исуса Христа: 1) върху истинското изповедание на **вярата в Христа**, засвидетелствувано от св. ап. Петър от името на всички апостоли (Мат.16:16-18; Иоан.6:69), и 2) върху истинската **нравственост**, изграждаща се върху Божията спасителна благодат (Тит.2:11), раздавана в Църквата. В този всеобхватен смисъл Христовата Църква е наречена **«стълб и крепило на истината»** (1 Тим.3:15). Тя е стълб и крепило на истината, защото, по думите на епископ Теофан Затворник, тя е «Църква на живия Бог, Който е **Бог на истината и е самата Истина**. Поради това **в нея всичко е истина** — истинско е изповеданието на вярата, истинско е осветението чрез Тайнствата, истинско е облагодатяването, истински е животът по Бога, изграждан от живеещия в нея Бог, истинска е Божията помощ, истински са обещанията, които оживотворяват трудещите с в Божия дом, — всичко в нея е истинско. На никое друго място не търси истината; вън от нея има някакви подобия наистина; но неподправената истина е само в нея» (к.н.)⁴. Църквата **«е стълб на истината**, понеже твърдо и непоколебимо стои в истината и я пази; тя е **крепило на истината**, понеже успокоява умовете, когато те биват развълнувани от промъкналата се лъжа»⁵.

След грехопадението, причинило нравствено помрачение на ума, човекът е изгубил истината. Жаждата за истина обаче е останала в душата му. Откъснал се от Бога чрез греха, при всичкия си стремеж към истината, огрешеният човек не може сам да я намери. Които са я намерили и я намират, дължат това на Бога, Който им я открива (Мат.11:27). Като разсъждава върху това, св. Симеон Нови Богослов пояснява, че под **истина** трябва да се разбират в нашия случай не обикновените житейски истини, нито научните истини, които нямат отношение към вечното спасение на душата, а истината, отнасяща се до Бога, — спасителната истина, която сочи на човека смисъла на живота му и средствата за постигане на вечното единение с въплътената Истина — Исуса Христа (Иоан.14:6). За тази истина св. Симеон (в слово 37) казва: «Истината е от Бога, съдържа се в словото Божие и се постига с Христовата благодат»⁶. Тази истина, усвоена от нас, ни предпазва от гибелно затъване в религиозни заблуди и лъжи, от това тъмно царство на бесовете, създаващи ересите за погубване на човешките души.

Лъжата открай време е напирала да превземе крепостта на истината и да се настани на мястото ѝ. Тя и днес по много пътища и начини се опитва да стори същото. Но истинската Христова Църква стои непоклонно на висотата си като Божествена възвестителка на вечното и истинско Божие слово и до свършека на вековете ще стои твърдо на поста си като непревземаема крепост на Истината.

Макар, съгласно ръководните ѝ принципи, Църквата да не е от тоя свят, тя има предназначението да бъде в тоя свят (Иоан.17:11,15) и да залее **вселената** (икумени) с проповедта на Божествената истина. Христовата Църква има това **вселенско** предназначение, защото проповядва **истината**, открита ни от Спасителя. **Истината е вселенска** и трябва да бъде вселенска. Вселенскостта (съборността), според сполучливия израз на проф. Вл. Лоский, е качество на Христовата истина⁷. Заблудите, ересите, лъжеученията, макар и да се разпространяват в света, нямат правото да бъдат вселенски, защото лъжата е нещо отрицателно. А щом тя е нещо отрицателно, никому

не може да се признае законно основание да я натрапва на цялата вселена. Ако ересите си присвояват понякога правото да се наричат «вселенски», това става само по пътя на узурпирането на непринадлежащи им права.

Като носителка на истината, предназначена за целия свят, Христовата Църква е била вселенска още от основаването си, когато се е състояла само от една шепа хора — сто и двадесет души (Деян.1:16), възглавявани от дванадесетте апостоли. На тези апостоли е била възложена от Христа **вселенската задача** — да разпространят истината на Христовото Евангелие по цялата земя: *«Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа»* (Мат.28:19).

За разпространяването на тази правилна вяра по вселената имаме пророчества още в Стария Завет. В Псалтира четем: «Техният звук се носи по цяла земя, и техните думи — **до краищата на вселената**» (Пс.18:5). Това пророчество не може да се отнася до ересите и лъжеученията, а само до Православната вяра, защото тя единствена преподава без всякакви изопачения Богооткровената и спасителна истина.

Понятията «**вселенскост**» и «**православност**» са се отъждествявали още от най-ранно християнско време. В един документ от II век срещаме употребено понятието **вселенска** Църква в смисъл на **православна** Църква, т.е. Църква, която проповядва истината в чистота без всякакъв примес на ерес. Този документ е «Мъченичеството на св. Поликарп», в чието надписание четем: «Божията църква в Смирна — до Божията църква във Филомелия и до всички общини в **света**, принадлежащи към **св. Вселенска Църква**»⁸.

Още тогава св. Църква започнала редовно да употребява понятието «**вселенска** вяра» в смисъл на «**православна** вяра». Гръцкият богослов проф. И. Анастасиу пише: «Онова, което е било **вселенско** (икуменикон), е било **православно** (ортодоксон). Онзи, който не е бил православен, бил отсичан от вселенската, т.е. от съборната Църква и бил отхвърлян от нея»⁹.

Православните християни от цялата вселена са се чувствували всякога — както в миналото, така и днес — единни помежду си тъкмо благодарение на своята еднаква вяра, пазена в Православната Църква. Св. Василий Велики пише, че благодарение на установените от св. отци общи Символи на вярата¹⁰, изповядвани от братята на всяка поместна църква, «те в лицето на всички срещали отци и братя **от единия край на вселената до другия**»¹¹.

Светите Три Светители — Василий Велики, Григорий Богослов и Йоан Златоуст — са наречени в тропара им «**вселенски учители**», защото се просвещавали света с **Православното учение**. Така и «**Вселенски събори**» значи **Православни събори**, и то не само защото в тях са участвували представители от целия тогавашен християнски свят, а преди всичко защото те са защищавали истината, проповядвана от вселенското Православие, и са опровергавали ересите. «Църквата е стълб на вселената»¹², по думите на св. Йоан Златоуст. Тя е вселенска, защото защитава **истината, която е и трябва да бъде вселенска**.

От всичко това се вижда, че прилагателното «вселенски», употребявано за Църквата, няма толкова количествен и географски, колкото качествен и духовно-вероизповеден смисъл. Макар Вселенската Православна Църква да не се покрива с вселената в

географския смисъл на думата, това не ѝ пречи да бъде вселенска в есенциалния, духовно-догматически смисъл на думата, както и по предназначението си. И обратно, макар понякога ереста да добива надмощие над Православието по географското си разпространение, както е било например в IV век при арианството и по-късно при иконоборството, тя (**ереста**) **не може да бъде вселенска по простата причина, че разпространява заблуди.**

БЕЛЕЖКИ

¹ Епископ Теофан. Толкование пастырских посланий св. ап. Павла». М., 1882, с. 56-57.

² Пак там, с. 58.

³ Пак там, с. 173.

⁴ Пак там, с. 280.

⁵ Пак там, с. 281.

⁶ Св. Симеон Новый Богослов. «Слова» (выпуск I). М., 1892, с. 307.

⁷ Лосский, Владимир. О третьем свойстве Церкви. — В: Журнал Московской Патриархии, 8, 1968, с.73.

⁸ J.P.Migne, PG., t. 5, col. 1029.

⁹ Анастасиу, И. Употребата на думата «икуменикос» по отношение на съборите (на гръцки език). Солун, 1966, с. 10.

¹⁰ Св. Василий (+ 379) не е доживял до Втория Вселенски събор (381), когато бил установен и възприет Никео-Цариградският символ на вярата като общозадължително единно изповедание на Православната вяра.

¹¹ Св. Василий Велики. Письмо 183 — к одному из епископов и письмо 195 — к приморским епископам. — В: Творения. Т. III, СПб., 1911, с. 213 и 229.

¹² Св. Иоанн Златоуст. Беседа 11 на I послание до Тимотей, г 1. — В: J.P.Migne, PG, t. 62, col. 554.

1-во основание. ИСТИНАТА Е ВСЕЛЕНСКА, А ЗАБЛУДАТА НЕ МОЖЕ И НЕ БИВА ДА БЪДЕ ВСЕЛЕНСКА.

А. Православната Църква е носителка на Истината.

Св. Православна Църква, плаваща като спасителен кораб сред един свят, пълен с религиозни заблуди и лъжи, е основана от Господа Иисуса Христа да възвестява чрез своите епископи и свещеници **«истинското слово»** (Тит.1:9). С думата «слово», както прекрасно тълкува епископ Теофан Затворник, «се обозначава цялото християнско учение. То е словото, което Христос Спасителят е слушал от Отца и е донесъл на земята (Иоан.8:26; 14:24), а апостолите са го разпространили по нейната шир със силата на Св. Дух (Мат.28:19; Иоан. 14:26; 16:13). **Истинско** е това слово, понеже е излязло от Бога, Който е верен и **истински** във всички Свои слова. То е **истинско** и в това, що заповядва, и в това, що обещава»¹.

Това слово е поверено на Църквата и на нейните служители — епископите и свещениците. Те трябва да го проповядват чисто, без примеси от чужди учения, като вярно преподават словото на истината (2 Тим.2:15). Ако се смеси с нещо чуждо, то ще се развали. Учението трябва да се пази от всичко чуждо нему, за да бъде полезно и действено. Това е именно **«здравото учение»**, което трябва да проповядва епископът (Тит.1:9). **А здравото учение учи на «истинско догми и праведен живот»².**

Догматиката и Етиката изчерпват, тъй да се каже, съдържанието на Христовото учение. Те са дълбоко свързани помежду си, обуславят се взаимно, тъй че нито Догматиката може без Етиката, нито Етиката без Догматиката. Защото и вярата без дела е мъртва (Иак.2:26) и делата без вяра са мъртви (Рим.4:2-3). Както бесовете вярват и треперят (Иак.2:19), но тая вяра не ги ползува, понеже нямат добри дела, — тъй и еретиците могат да имат някакви външни добри дела, но тия дела не ги спасяват, понеже не са свързани с правилна вяра. Съгласно думите на епископ Теофан Затворник, истинската, «нелицемерната вяра обхваща всички догми. Те всички са такива, че когато сърцето искрено ги държи, непременно извикват чувства и дела на любов и въодушевяват към тях. Особено такива са догмите за Промисъла (Божи), за Изкуплението и за бъдещото блаженство. Бог вижда всичко и всичко, що се прави за братята от любов към Него, приема го така, като че то непосредствено се върши за Него. Вярващият в това как няма да побърза чрез ръката на брата да вложи исканото в Божията ръка?... Така **любовта... се освещава, умножава и укрепява от нелицемерната вяра**»³.

Догматиката и Етиката в пълнота се съдържат и осъществяват в лоното на истинската Христова Църква. Тя е основана от Господа Исуса Христа: 1) върху истинското изповедание на **вярата в Христа**, засвидетелствувано от св. ап. Петър от името на всички апостоли (Мат.16:16-18; Иоан.6:69), и 2) върху истинската **нравственост**, изграждаща се върху Божията спасителна благодат (Тит.2:11), раздавана в Църквата. В този всеобхватен смисъл Христовата Църква е наречена «**стълб и крепило на истината**» (1 Тим.3:15). Тя е стълб и крепило на истината, защото, по думите на епископ Теофан Затворник, тя е «Църква на живия Бог, Който е **Бог на истината и е самата Истина**. Поради това **в нея всичко е истина** — истинско е изповеданието на вярата, истинско е освещението чрез Тайнствата, истинско е облагодатяването, истински е животът по Бога, изграждан от живеещия в нея Бог, истинска е Божията помощ, истински са обещанията, които оживотворяват трудещите с в Божия дом, — всичко в нея е истинско. На никое друго място не търси истината; вън от нея има някакви подобия наистина; но неподправената истина е само в нея» (к.н.)⁴. Църквата «**е стълб на истината**, понеже твърдо и непоколебимо стои в истината и я пази; тя е **крепило на истината**, понеже успокоява умовете, когато те биват развълнувани от промъкналата се лъжа»⁵.

След грехопадението, причинило нравствено помрачение на ума, човекът е изгубил истината. Жаждата за истина обаче е останала в душата му. Откъснал се от Бога чрез греха, при всичкия си стремеж към истината, огрешеният човек не може сам да я намери. Които са я намерили и я намират, дължат това на Бога, Който им я открива (Мат.11:27). Като разсъждава върху това, св. Симеон Нови Богослов пояснява, че под **истина** трябва да се разбират в нашия случай не обикновените житейски истини, нито научните истини, които нямат отношение към вечното спасение на душата, а истината, отнасяща се до Бога, — спасителната истина, която сочи на човека смисъла на живота му и средствата за постигане на вечното единение с въплътената Истина — Исуса Христа (Иоан.14:6). За тази истина св. Симеон (в слово 37) казва: «Истината е от Бога, съдържа се в словото Божие и се постига с Христовата благодат»⁶. Тази истина, усвоена от нас, ни предпазва от гибелно затъване в религиозни заблуди и лъжи, от това тъмно царство на бесовете, създаващи ересите за погубване на човешките души.

Лъжата открай време е напирала да превземе крепостта на истината и да се настани на мястото ѝ. Тя и днес по много пътища и начини се опитва да стори същото. Но истинската Христова Църква стои непоклонно на висотата си като Божествена

възвестителка на вечното и истинско Божие слово и до свършека на вековете ще стои твърдо на поста си като непревземаема крепост на Истината.

Макар, съгласно ръководните ѝ принципи, Църквата да не е от тоя свят, тя има предназначението да бъде в тоя свят (Иоан.17:11,15) и да залее **вселената** (икумени) с проповедта на Божествената истина. Христовата Църква има това **вселенско** предназначение, защото проповядва **истината**, открита ни от Спасителя. **Истината е вселенска** и трябва да бъде вселенска. Вселенскостта (съборността), според сполучливия израз на проф. Вл. Лосский, е качество на Христовата истина⁷. Заблудите, ересите, лъжеученията, макар и да се разпространяват в света, нямат правото да бъдат вселенски, защото лъжата е нещо отрицателно. А щом тя е нещо отрицателно, никому не може да се признае законно основание да я натрапва на цялата вселена. Ако ересите си присвояват понякога правото да се наричат «вселенски», това става само по пътя на узурпирането на непринадлежащи им права.

Като носителка на истината, предназначена за целия свят, Христовата Църква е била вселенска още от основаването си, когато се е състояла само от една шепа хора — сто и двадесет души (Деян.1:16), възглавявани от дванадесетте апостоли. На тези апостоли е била възложена от Христа **вселенската задача** — да разпространят истината на Христовото Евангелие по цялата земя: *«Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа»* (Мат.28:19).

За разпространяването на тази правилна вяра по вселената имаме пророчества още в Стария Завет. В Псалтира четем: «Техният звук се носи по цяла земя, и техните думи — **до краищата на вселената**» (Пс.18:5). Това пророчество не може да се отнася до ересите и лъжеученията, а само до Православната вяра, защото тя единствена преподава без всякакви изопачения Богооткровената и спасителна истина.

Понятията «**вселенскост**» и «**православност**» са се отъждествявали още от най-ранно християнско време. В един документ от II век срещаме употребено понятието **вселенска** Църква в смисъл на **православна** Църква, т.е. Църква, която проповядва истината в чистота без всякакъв примес на ерес. Този документ е «Мъченичеството на св. Поликарп», в чието надписане четем: «Божията църква в Смирна — до Божията църква във Филомелия и до всички общини в **света**, принадлежащи към **св. Вселенска Църква**»⁸.

Още тогава св. Църква започнала редовно да употребява понятието «**вселенска** вяра» в смисъл на «**православна** вяра». Гръцкият богослов проф. И. Анастасиу пише: «Онова, което е било **вселенско** (икуменикон), е било **православно** (ортодоксон). Онзи, който не е бил православен, бил отсичан от вселенската, т.е. от съборната Църква и бил отхвърлян от нея»⁹.

Православните християни от цялата вселена са се чувствували всякога — както в миналото, така и днес — единни помежду си тъкмо благодарение на своята еднаква вяра, пазена в Православната Църква. Св. Василий Велики пише, че благодарение на установените от св. отци общи Символи на вярата¹⁰, изповядвани от братята на всяка поместна църква, «те в лицето на всички срещали отци и братя **от единия край на вселената до другия**»¹¹.

Светите Три Светители — Василий Велики, Григорий Богослов и Йоан Златоуст — са наречени в тропара им «**вселенски учители**», защото се просвещавали света с **Православното учение**. Така и «**Вселенски събори**» значи **Православни събори**, и то не само защото в тях са участвували представители от целия тогавашен християнски свят, а преди всичко защото те са защищавали истината, проповядвана от вселенското Православие, и са опровергавали ересите. «Църквата е стълб на вселената»¹², по думите на св. Йоан Златоуст. Тя е вселенска, защото защищава **истината, която е и трябва да бъде вселенска**.

От всичко това се вижда, че прилагателното «вселенски», употребявано за Църквата, няма толкова количествен и географски, колкото качествен и духовно-вероизповеден смисъл. Макар Вселенската Православна Църква да не се покрива с вселената в географския смисъл на думата, това не ѝ пречи да бъде вселенска в есенциалния, духовно-догматически смисъл на думата, както и по предназначението си. И обратно, макар понякога ереста да добива надмощие над Православието по географското си разпространение, както е било например в IV век при арианството и по-късно при иконоборството, тя (**ереста**) **не може да бъде вселенска по простата причина, че разпространява заблуди**.

БЕЛЕЖКИ

¹ Епископ Теофан. Толкование пастырских посланий св. ап. Павла». М., 1882, с. 56-57.

² Пак там, с. 58.

³ Пак там, с. 173.

⁴ Пак там, с. 280.

⁵ Пак там, с. 281.

⁶ Св. Симеон Новый Богослов. «Слова» (выпуск I). М., 1892, с. 307.

⁷ Лосский, Владимир. О третьем свойстве Церкви. — В: Журнал Московской Патриархии, 8, 1968, с. 73.

⁸ J.P. Migne, PG., t. 5, col. 1029.

⁹ Анастасиу, И. Употребата на думата «икуменикос» по отношение на съборите (на гръцки език). Солун, 1966, с. 10.

¹⁰ Св. Василий (+ 379) не е доживял до Втория Вселенски събор (381), когато бил установен и възприет Никео-Цариградският символ на вярата като общозадължително единно изповедание на Православната вяра.

¹¹ Св. Василий Велики. Письмо 183 — к одному из епископов и письмо 195 — к приморским епископам. — В: Творения. Т. III, СПб., 1911, с. 213 и 229.

¹² Св. Иоанн Златоуст. Беседа 11 на I послание до Тимотей, г 1. — В: J.P. Migne, PG, t. 62, col. 554.

1-во основание. ИСТИНАТА Е ВСЕЛЕНСКА, А ЗАБЛУДАТА НЕ МОЖЕ И НЕ БИВА ДА БЪДЕ ВСЕЛЕНСКА.

Б. Икуменизмът ратува за друга «църква», неистинска «църква», а не за Православната Църква.

Днешното икуменическо движение влага съвсем друго, неизвестно на древността, ново, модерно съдържание в понятието «вселенски». Срещу светоотеческото понятие «**вселенска Църква**» (в качествен смисъл), което означава Църква, защищаваща истината, Църква православна, без никакъв примес на заблуда, модерното понятие

«икуменическо движение» (в количествен смисъл) означава, както ще видим, движение, обединяващо всички религиозни общества, наричани от него «църкви», събрани механически от всевъзможните налични християнски изповедания, дето истината съжителствува със заблудата (ср. Рим.1:18).

Изхождайки от такова модерно схващане на понятието «вселенски», д-р Филип Потер, бивш генерален секретар на ССЦ, разширява още повече понятието «икуменически» и казва за икуменизма, че той не означавал само сближение и общение на «църквите», но имал предвид «целокупността на обитаваната земя»... «Така икуменическото движение се явява — казва той — навсякъде, дето християните **и други индивиди** (sic! к.н.) търсят по един или друг начин да работят за **единството на човечеството** (к.н.)»¹

Засега отминаваме без коментирание многознаменателния израз, че не само християни, но и «други индивиди» се предвижда да работят за единството на човечеството. Подчертаваме обаче, че с това като крайна цел на икуменическото движение се посочва не единството на «църквите», в съвременния икуменически смисъл, а се ратува за някакво си обединение на цялото човечество.

Икуменистите все по-ясно се изказват за «вселенскостта» в **географски** смисъл. «**Една църква не може да претендира за вселенскост, оставайки си провинциална във века на планетарната перспектива**» (к.н.) — четем в едно икуменическо списание².

На 3 септември 1967 г. имахме разговор с икумениста-англикан Майкъл Мур (Michael Moore), заместник на генералния секретар на ССЦ за външни сношения с Англиканската църква. Запитахме го какво е неговото мнение за Христовата Църква и в какъв смисъл смята той, че Църквата може да бъде **една**. — «Да, -отговори той, — тя е **една** като **невидима църква**». Що значи «невидима църква», ще кажем подир малко. На въпроса ни, кои принадлежат към тая «невидима църква», той отговори: «Всички християни». В този общ отговор той включи в пределите на истинската Христова Църква всички ония деноминации, еретически групировки и секти, които Православната Църква отдавна е отлъчила поради еретическите им отклонения от истината.

Първата грешка на Майкъл Мур се състои в това, че той пренася качествата на **тържествуващата небесна Църква**, която е за нас невидима, върху **воинствуващата земна Църква**, която е видима. Втората му грешка е в това, че в земната Църква, наричана от него «невидима», той включва всички еретици под общото име «християни».

Понятието «**невидима Църква**», включваща в себе си всички именуващи се «християни», е чисто протестантски термин. То е в дълбоко противоречие с православното учение за Църквата като една **небесно-земна Христова Църква** (Еф.1:10), в която членуват само **правилно вярващите** християни. В «Пространный християнский катихизис» съставен от Московския Митрополит Филарет, четем, че Църквата е **вселенска**, т.е. **съборна**, понеже «не е ограничена от никакво място, ни време, ни народност, а включва в себе си **истински вярващите** (к.н.) от всички места, времена и народи»³.

Св. ап. Павел, който пръв е нарекъл Църквата «**Тяло Христово**» (1 Кор.12:27), а Христа — «**Глава на Църквата**» (Еф.5:32), не я нарича никъде невидима Църква, а говори

навсякъде за нея като за **видима величина** — Общество, в което има видима йерархия, и дето се извършват видими спасителни Тайнства, чрез които се удостояваме с **невидимата Божия благодат** за единение и общение с **невидимия Бог**. *«Вие стеляло Христово, а поотделно членове. И от вас Бог постави в Църквата първо апостоли, второ пророци, трето учители, после такива, които имат сили чудотворни и дарби за лекуване; след това застъпници, управници»* и т.н. (1 Кор.12:27-28).

Против понятието «невидима църква», застъпвано от протестантите, проф. В. В. Болотов много добре възразява, като казва: «Това обстоятелство, че Христос нарекъл основаното от Него общество **екклия**, има особено полемическо значение против протестантите. Протестантите непрекъснато говорят за невидима църква. Но в понятието **екклия** се съдържа силен момент на видимост. Поради това изразът «невидима църква» представлява *contradictio in adjecto* (вътрешно противоречие — бел.н.). Не може да съществува (на земята — в ск.н.) никаква невидима църква. В невидимото може да се участва само духовно, а в **екклия** — не иначе освен с тялото»⁴.

Но не само инославните икуменисти включват в понятието «вселенска Църква» всевъзможните неправославни християни. Под влияние на съвременния икуменизъм това вършат вече и т.н. «православни» икуменисти. Така например, проф. протопрезвитер Стефан Цанков пише: «Проблемата за единството на Църквата е станала твърде сложна проблема и тя не може да се разглежда по досегашния повече схоластически и самозадоволителен начин... Вече действителното отношение на Православната Църква е станала твърде сложна проблема и тя не може да се разглежда по досегашния повече схоластически и самозадоволителен начин... Вече действителното отношение на Православната Църква от по-ново време към редица инославни църкви (признаване на тяхното кръщение, на йерархията у някои от тях и пр.) и признаването в Православната Църква на недъзи и несъвършенства в редовете на собствените ѝ членове показва, че не е правилна мисълта, че към мистическото тяло на Христа (Църквата) принадлежат само православните християни и че зад видимата поделеност не е налично **невидимото мистическо единство** (к.н.) в Църквата Христова»⁵. Така към «невидимото» единство на Христовата Църква биват присъединявани, по антидогматически начин, и инославните изповедания, без да се обръща внимание на догматическите им заблуди, които ги изключват от общение с Христовата Църква, носителката на истината.

Но какво е това «невидимо мистическо единство», за което говорят икуменистите? — То е предпазливото наименование на бъдещата икуменическа универсална «църква». Вярно е — засега ССЦ представлява само общество от «църкви», а не «свръхцърква», не «всемирна църква». Отделните църкви си остават засега суверенни. Но все пак «идеалът» е да се дойде до бъдещата *Una Sancta*, до «универсалната обединената църква». Тя още не е създадена. Ала за нея вече е поставена основа в икуменическото движение. Участниците в това движение, както и съчувстващите му ще бъдат членовете на бъдещата «църква». Кои са те?

Отявленият привърженик на икуменизма руският богослов Лев Зандер от Парижкия богословски институт направо пише: «Съставът на лицата, взимащи участие в икуменическото движение, е извънредно пъстър и, влизайки в него, ние трябва да бъдем готови да срещнем там не само православния йерарх, англиканския епископ и протестантския пастор, но и **представителя на «либералното» богословие, който не**

вярва в Божествеността на Исуса Христа, и унитарянина, който отрича догмата за Троицата, и квакера, който не приема изобщо никакви църковни установления (к.н.)»⁶

Зандер е писал това в 30-те години на нашия век. Днес в ССЦ влизат всички еретически общества. Тук са и **ремонтрантите арминиани от Холандия**, отричащи всички догматически и църковни обвързаности, и някои **крайно либерални религиозни обединения**, които отхвърлят **даже кръщението**, считайки го за необязателно⁷, тогава когато Сам Христос го е поставил като абсолютно условие за спасението, заявявайки: **Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен»** (Марк.16:16). Тук членува и т.нар. **«църква на чешките братя»**, която, противно на православно-светоотеческото учение, че за оправданието са нужни покрай вярата и дела, учи за оправдаването само чрез вяра и, понеже поставя действителността на Тайнството в зависимост от достойнството на извършителя ми, допуска повторение на Тайнството Кръщение⁸, изпадайки в крещящо противоречие с 10-я член на Символа на вярата: **«Изповядвам едно кръщение за опрощение на греховете»**.

Днес в ССЦ участвуват още и несториани, монофизити, иконоборци (протестантите и техните секти), и дори някои общности, които нямат никакви църковни белези. За това свидетелствува присъствувалият на VI асамблея на ССЦ във Ванкувър (Канада, 1983 г.) гръцки професор-догматист Мегас Фарандас, като говори за «разцеплението на протестантизма на стотици «църкви», много от които нямат никакво писано и конкретизирано «верую», а имат само социални искания, които те покриват с християнски лозунги»⁹

Ето с какви «християни» сътрудничат, в името на бъдещата единна (или обединена) «икуменическа църква», православните представители в икуменическите конференции! Големият грях тук се състои в приобщаването към едно движение, в което всички участващи неправославни християни, включително и най-отявлените еретици, се считат за **равноправни членове на мистическото тяло Христово — Църквата**, поради което и самите неправославни християнски общности се наричат «църкви», без да са такива, а оттук и Икуменическият съвет в Женева се нарича **«Световен съвет на църквите» — ССЦ**.

Чрез самото назоваване икуменическият съвет — «Световен съвет на **църквите**» Православната Църква безцеремонно бива изравнявана с всички т.нар. «Църкви». Чрез това нивелиращо изравняване се цели да се превърне понятието Църква от **единствено по рода си (sui generis) понятие** в обикновено родово понятие, т.е. в абстракция, обхващаща **различни видове «църкви»** на равни начала. Но това означава опразване от всякакво съдържание на догматическото понятие за Църквата като единствено по рода си явление в света. Защото щом има разни **видове** църкви, то значи, че не съществува Църквата като такава.

Икуменизмът се отразява пагубно в две посоки — и в посока към инославните, и в посока към православните. Инославните, чрез икуменизма не намират истината, а православните, притежаващи я, се отдалечават от нея. Да се изразим по-конкретно!

Ония измежду инославните, които искрено търсят спасителната истина и възраждащата благодат, щом участвуват в икуменизма, не могат да се обърнат към Св. Православие, защото се утвърждават в заблудата си, като им се признава, че техните сектантски и

еретически общества са уж «църкви». Каква истинска Църква ще търсят те, щом си имат своя «църква» и свои «Тайнства»?! Св. Киприан Картагенски много мъдро казва, че «еретиците никога няма да дойдат в Църквата, ако ние сами ги утвърждаваме в убеждението, че и те си имат църква и Тайнства»¹⁰.

Тъй «православните» икуменисти признаха еретическите общества за «църкви» и с това ги загубиха за Църквата!

Но и самите православни участници в икуменизма, поради постоянното си духовно-молитвено общуване с инославните, неусетно се заразяват с неправославни и крайно либерални възгледи и губят чистота на православната си вяра.

Като пример за това ще посочим гръцкия богослов Никос Нисиотис, дългогодишен икуменически деятел и директор на института за възпитаване на млади икуменисти в Босе (край Женева). Под влиянието на общуването си с инославни християни той е станал толкова либерален в богословските си разбирания, че противно на православната догматика твърди:

1. «Има само **една общност** на вярващи в Христа чрез Духа». (Така Нисиотис подменя Православна Църква с някаква-си «надконфесионална общност». Догматическата истина за истинската Христова Църква е направо опразнена от съдържание!)

2. «Църквата е **универсално една** и се изявява като такава на всяко място». (Значи, според Нисиотис, Църквата не е само в Православието; икуменическата «универсална църква» обхваща и неправославните).

3. «Никоя църковна общност не може да живее обособено и откъснато от другите християни и християнски общности». (Това значи, че и Православната Църква не може да съществува, според Нисиотис, без еретическите общности — мисъл напълно неприемлива за православния християнин, който знае, че Православната Църква прекрасно е съществувала досега, без да е имала нужда за пълноценното си съществуване от някаква връзка или съюз с еретическите общности. Те не само не са я подпомагали в съществуването ѝ, но тъкмо напротив, пречели са ѝ и са я заплашвали да я изместят и унищожат чрез своя прозелитизъм).

4. «Всички християнски общности се нуждаят от обнова и дълбоко преобразование». (Следователно, според Нисиотис, и Православната Църква, като религиозна общност, има нужда от икуменическа обнова!)¹¹

Същите мисли изразява и друг един голям икуменист — Атинагор Кокинакис, архиепископа на Тиатир и Великобритания: «Ние съществуваме и съставяваме **източната част** (к.н.) на Едната света съборна и апостолска Църква» — казва той. Според архиеп. Атинагор Светият Дух явно действа и в Източната и в Западната църкви, тия две географски половини на «Una Sancta» (Вж. An International Theological Debate, Leighton Buzzard, 1973, p. 66-67).

Но ние знаем, че Западната църква е приела множество неправилни догматически нововъведения, с което е променила предадената ни от св. апостоли вяра и е нарушила техния неотменен завет — да пазим тази вяра твърдо и неуклонно. Ако приемем, че Св. Дух е действувал на онези събори на Западната църква, които са взели решения,

определено нарушаващи Богооткровената и изначална Христова истина, това значи да допуснем кощунствената мисъл, че Св. Дух противоречи Сам на Себе Си. Нововъведените от Западната църкви догми за Филиокве, за непорочното зачатие на Св. Дева Мария, за главенството и непогрешимостта на папата, влизат в явно противоречие с изначалното апостолско учение, вярно пазено и изповядвано единствено от Източната — Православната Църква. Очевидно е, че щом по толкова централни догматически въпроси западът е отстъпил от истината, твърдението на архиепископ Атинагор Кокинакис, че Светият Дух действа еднакво и в двете половини на «Уна Санкта» е крайно неоснователно.

Но нека сега се върнем към изложените по-горе възгледи на проф. Нисиотис. В своя богословски «либерализъм» той отива по-далеч и дава идеята да почнат да се прилагат към новата икуменическа общност сравненията на св. ап. Павел за Църквата като тяло Христово с различни членове (Рим.12:4-8; 1 Кор.12:12; Еф.4:15; 4:25; 5:30)¹².

Участието в икуменическото движение предоставя уж на всяка «църква» правото да запази своята еклезиология, но всъщност дълбоко я задължава да вижда и в другите християнски общности равноправни «църкви», в които уж също действа единият Дух. Като икуменист Нисиотис не може да има друго разбиране. Затова казва: «Макар еклезиологическото становище на всяка една църква спрямо друга (църква) да остава непроменено, и макар никое публично изявление на ССЦ — виж например документа от Торонто — да не изисква от никоя църква да признава другите членове за църкви, членуването в Съвета означава за всяка отделна църква, че тя трябва да осъзнае, че... **не може вече да живее сама за себе си**, самозатворена в себе си; че и **другите християнски общности са облагодатствувани от Св. Дух с особени дарове**»¹³, «че универсалната църква надхвърля границите на историческата църква, към която ние принадлежим»¹⁴.

Но не само отделни православни богослови като Нисиотис, затънали в икуменизма, учат така неправилно. Ето че и Цариградската патриаршия, тая «първенстваща» представителка на Православието, излиза по случай 25-годишнината от оформянето на ССЦ с «Изяснение», в което дава най-висока оценка на икуменическото движение. Вместо да скъса с него всяка връзка, за да остане вярна на православните догми и канони, тя го нарича ласкателно и против всяка логика — «един от пътищата, **които Господ е избрал**, за да бъде поставена по-близо до човеците новата заповед за любовта, и Неговата Църква да отдаде повече внимание на Неговата заповед за осъществяване на помирието, мира и сговора»¹⁵.

Стъкмени в угоднически дух, тия думи се самодоказват като догматически напълно несъстоятелни. Преди всичко, погрешно е да се смята, че **Господ е избрал** пътя на икуменизма, за да се осъществява чрез него заповедта за любовта между хората. Пътят на икуменизма е път на синкретизъм, път на покровителствуване разните ереси и, както ще видим по-нататък, път на изопачаване догмата за Църквата, път на потъпкване редица Богоустановени канони, път на изневяра на Христа, с една дума — път на отстъпничество от истината. Не може Господ, Който възвестява спасителната истина, да влезе в противоречие със Себе Си и да избира като средство за постигане Своите висши цели икуменизма, който не тъй вярно говори за Бога, както «Божият раб Иов» (Иов.42:7) Не! Бог не е избрал пътя на икуменизма, а го е **допуснал** в нашите апокалиптични времена, «за да се открият мислите на много сърца» (Лука 2:35).

Богословски нелогично е да се мисли, че чрез богопротивното икуменическо движение може да се осъществява помирението между хората, сговорът и мирът между тях. Напротив, угодничеството към заблудата прогневява Бога. А без Бога какъв мир може да съществува?!

Цариградската патриаршия е изменила на себе си и на своите православни традиции от миналото, като се изказва днес така раболепно за икуменизма, гръбнакът на който е протестантството с всичките му направления, ереси и секти, обединени в един Световен съвет на «църквите». Не така е писал за първите по време протестанти — лутераните — доблестният защитник на Православието Цариградският Патриарх Йеремия II в XVI век. След като по тяхна молба той им изяснил в три обширни трактата същината на Православната вяра и след като от техните отговори се убедил, че те се противят на истината, той им писал: «Молим ви да не ни затруднявате повече, нито да ни пишете по това, нито да пращате (делегации — в ск.н.) при нас, щом вие претълкувате иначе светилниците на Църквата и богословите и, почитайки ги на думи и превъзнасяйки ги, на дело ги отхвърляте и доказвате, че нашето оръжие е безполезно, т.е. техните свети и божествени слова, при чиято помощ ние бихме могли още да ви пишем и да ви опровергаваме. И тъй, избавете ни от грижи! Вървете си по своя път и занаят не ни пишете вече по догматически въпроси! (Патриарх Константинополски Йеремия II, 1581 г., 6 юни)¹⁶.

Участуването в икуменическото движение от страна на православните е крайно опасно за тях, защото ги води неусетно към измяна на православното догматическо «верую», заставя ги да виждат и в еретическите общности «църкви», облагодатствувани от Св. Дух с особени дарове, и да считат географски ограничената Православна Църква като много малка, за да запази изцяло за себе си качеството на вселенска. «Вселенска» може да бъде, според икуменистите, само «универсалната църква», която е сбор от всички налични «църкви». Те всички, в очите на икуменистите, са равни пред Бога. Според Висерт Хуфт (дългогодишния и «почетен» генерален секретар на ССЦ), Иисус Христос е във всички църкви, въпреки фактически съществуващите различия между тях¹⁷.

Но може ли да има много църкви, и всички те да бъдат еднакво угодни на Бога? — Приснопаметният руски праведник о. Йоан Кронщадски (+ 1908 г.) учи по нашия въпрос така: «Има много отделни християнски изповедания с различно външно и вътрешно устройство, с различни учения и мнения, често **противни на Божествената истина в Евангелието и учението на св. апостоли**, Вселенските и поместни събори и светите Отци. **Не бива да се считат те всички за истински и спасителни. Безразличието във вярата или признаването на всяка вяра за еднакво спасителна води към безверие** или охладняване към вярата, към нерадение за изпълняване правилата и уставите на вярата... *«Симоне, Симоне, ето сатаната поиска да ви сее като пшеница»* (Лука 22:31). **Сатаната** е направил и прави това, т.е. той е **породил ересите**. Строго се придържай о едната истинска вяра и Църква»¹⁸.

Господ Иисус Христос основа само **една** Църква, вътрешно обединявана от **изповядването на една и съща Вяра**, валидна за всички векове и за целия свят. Св. цар Константин Велики още на I Вселенски събор е казал много добре: «Нашият Спасител е благоволил да има една Своя вселенска Църква, за да могат нейните членове, колкото и да са разпръснати по различни места, всички да се съгръват от един дух, т.е. от едната Божествена воля»¹⁹.

Най-безспорният белег за принадлежността към истинската Христова Църква е пълното изповядване на Истината, пазена в нея. Св. Йоан Касиан казва: «Без съмнение, вън от Църквата е оня, който не споделя вярата в Църквата»²⁰. Същото подчертава и Цариградският патриарх Йеремя II: «Членовете на Христовата Църква са всецяло предани на Истината. А ония, които не са всецяло предани на Истината, не са членове на Христовата Църква»²¹.

Ние не искаме и не можем да участвуваме в едно движение, което:

- 1) Подменя правилното разбиране за Църквата като вселенска в смисъл на защитаваща Богооткровената истина, с неподходящото за Църквата определение «универсална», в смисъл на географски-вселенска;**
- 2) Предпочита количеството пред качеството;**
- 3) Натрапва и лъжеученията като «вселенски»;**
- 4) Утвърждава неправославните в убеждението им, че и те принадлежат към Църквата, и**
- 5) По тоя начин пречи на искрените търсители на истината да я намерят.**

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. Irenicon, №4, 1973, p. 470-471.

² The Ecumenical Review, №3, 1974, p. 478.

³ Митрополит Филарет Московски. Пространный христианский катихизис. М., 1894, с. 48.

⁴ Болотов, В.В. Лекции по истории древней Церкви (выпуск I) — Введение, СПб., 1907, с. 13.

⁵ Цанков, протопр. Стефан. Актуални проблеми и задачи на православно богословие и Православната Църква — В: ГСУ, Богосл.фак. Т.ХХIV. С., 1947, с. 25.

⁶ Зандер, Лев. И согласно славим Всесвятаго Духа. — В: О сущности экуменического движения. ИМКА — Прес. Париж, 1937, с. 2.

⁷ Вж. Архиепископ Владимир. Заседание Центрального комитета Всемирного совета церквей. — В: Журнал Московской Патриархии, №11, с. 58, кол. 1.

⁸ Вж. Lexicon fur Theologie und Kirche, Band II, 1958, S. 565.

⁹ Фарандас, Мегас. За асамблеята на ССЦ — Не бива православно да се уподобяват на хамелеони. — В: Ортодоксос Типос, бр. 577, от 21.X.1983, с. 4, кол. 2.

¹⁰ Цит. по Деяния Сопещания глав и представителей автокефальных православных Церквей. Т. II. М., 1949, с. 377.

¹¹ Вж. Nisiotis, N. Uber die eine Okumenische Bewegung. — Okummenische Rundschau, Heft 3, Stuttgart, 1969, S. 369.

¹² Пос. статья, с. 400-401.

¹³ Пак там, с. 400.

¹⁴ Пак там, с. 401.

¹⁵ Erklarung des Okumenischen Patriarchats zum 25-jahrigen Bestehen des Okumenischen Rates der Kirchen. — Okummenische Rundschau, Heft 4, Stuttgart, 1973, S. 524.

¹⁶ Митрополит Филарет Московский. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 299-300.

¹⁷ Вж. статията му «Dynamische Faktoren in der Okumenischen Situation» — Okumenische Rundschau, Heft 3, Stuttgart, 1969, S. 378.

¹⁸ Йеромонах Методий. Отец Иоанн Кронштадски. Сливен, 1938, с. 355.

¹⁹ Послание из Никеи к епископам, не присъствували на Собора. — В: Деяния Вселенских Соборов (изд. II). Т. I. Казань, 1887, с. 76.

²⁰ S. Iohannes Cassianus. De Incarnatione Domini, Contra Nestorium, lib. III, c. 14. — J. P. Migne, PL, t. 50, col. 70.

²¹ Цариградски патриарх Йерекия. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 12.

2-ро основание. ИКУМЕНИЗМЪТ Е ЕРЕС ПРОТИВ ДОГМАТА ЗА ЦЪРКВАТА

Нека тук се спрем по-обстойно на православния догмат за Църквата и на фактическото му отричане от икуменистите, което прави за нас невъзможно да участвуваме в икуменическото движение.

А. Църквата според Символа на вярата. Теория за клоновете. Плурализъм.

Догматът за Църквата е изразен много сбито и точно в 9-ия член на Никео-цариградския Символ на вярата, дето четем: «Вярвам в **едната, света, съборна и апостолска Църква**».

Тези думи изразяват твърдото и неизменно убеждение на православните християни, че Църквата, в която вярваме, е **съществуваща**, а не е очаквана; **вече създадена**, а не тепърва предстояща да се създаде; **напълно действителна**, а не въображаема.

Символът на вярата говори за налични реалности — за Бога Отца, Чието вечно битие е въвн от всяко съмнение; за събезначалния Му Син, станал Човек заради нас и нашето спасение; и за Светия Дух, изхождащ вечно от Отца и почитан наравно с Отца и Сина. В символа на вярата е подчертано и едното Кръщение като настояща даденост, изповядвана от истински вярващите за опрощаване на греховете. В същия смисъл се говори в Символа на вярата и за «едната, света, съборна и апостолска Църква» като за нещо несъмнено съществуващо, проявяващо се и функциониращо.

Било е време, когато Църквата е била обещавана от Спасителя: «Ще съградя Църквата Си» (Мат.16:18). Но това обещание се е изпълнило още по времето на Христа. Особено пък след Петдесетница никой никога вече не се е съмнявал в съществуването на Църквата, основана върху изповядването на вярата в Христа — краеъгълния Камък (Еф.2:20). За православния християнин Църквата съществува като действителен Богочовешки организъм, устроен за спасяване в него на човешки души.

Едва в наше време на икуменическа почва възникват мисли, че Църквата трябва **тепърва да се създава**, и то не върху Камъка на Истината, а върху пясъка на всевъзможните човешки заблуди. Такъв възглед не може да намери опора в Символа на вярата и в Свещеното Писание.

Единствените неща, за които е казано в Символа на вярата, че се очакват в бъдеще, това са есхатологическите събития — Второто Христово пришествие, възкресението на мъртвите и животът в бъдещия век. За тях е употребен глаголът «очаквам», докато за първите — глаголът «**вярвам (изповядвам)**».

За разлика от еретическите общества, претендиращи да са «църкви» Христовата Църква е наречена «една, света съборна и апостолска». Що значат тези определения? — Накратко ще кажем: 1) Църквата е **една** поради **единството на нейната вероизповед**. Тя не би била една и единствена, а щеше да бъде множествена, ако в нея се допуснеха различни верови убеждения. 2) Тя е **света** и **освещаваща** чрез раздаваната в нея небесна **благодат**. Ако не ѝ бе дадена свише тази Божествена благодат, тя не би могла да се нарича света, а щеше да бъде човешка безблагодатна организация, каквито се еретическите общности. 3) Тя е **съборна и вселенска** по силата на пазената и проповядвана от нея Божествена истина, предназначена за разпространение в целия свят. Ако ѝ липсваше тази Истина, тя би била някаква огромна по обем земна величина, събрала под покрива си всички налични религиозни лъжеучения в света, — но не и Христовата Църква. И най-сетне, 4) тя е **апостолска**, понеже има апостолски произход, пази апостолското приемство и е вярна на апостолските предания. Ако беше скъсала с всичко това, тя не би имала правото да се нарича апостолска Църква.

Учението, изразено така кратко в 9-ия член от Символа на вярата с думите «една, света, съборна и апостолска Църква», съставлява пълнотата на православната вяра в Църквата. «Ние разбираме или поне чувствуваме, — казва добре проф. Владимир Лосский, — че Църквата без което и да било от тези свойства не би била Църква, и че само хармоничното съединение на тези четири качества, изповядвани в Символа на вярата, изразява цялата пълнота на нейното битие»¹.

Ако сравним вярата на истинския православен християнин в догмата за Църквата със схващанията на инославните участници в икуменическото движение по същия предмет, ще видим, колко малко общи черти има между представите на православния християнин и тия на инославните икуменисти за Църквата. Преди всичко инославните икуменисти не вярват в съществуването на една-единствена, истинска, чиста от всякакви заблуди, света, съборна и апостолска Църква. По тяхното схващане, никое от съществуващите християнски изповедания не е останало напълно вярно на древната апостолска Църква и не притежава пълнотата на истината². «Според нас, никоя църква не притежава истината» — каза икуменистът проф. Нелсон от Бостонския университет (Америка) по време на проведения диалог в Духовната академия в София през м. март 1970 г. Икуменистите смятат, че Христовата Църква **тепърва трябва да се създаде чрез икуменическото движение**, посредством сближаването на т. нар. «църкви» при взаимни отстъпки в учението и практиката³.

Още през 1937 г. протестантът-икуменист Ели Гунел писа твърде открито за икуменическата «вяра» във вселенската църква: «Аз вярвам в това, **което още не съществува** (к.н.)... но което непременно ще бъде. Защото вярвам в Св. Дух, Който от историческия час на Петдесетница в Йерусалим, **създава и пресъздава** неуморимо **опити, скици на църквата**, докато се яви образцовата (църква)... Аз виждам много църкви... Аз виждам църкви грешно до такава степен, че служат за съблазън, църкви съмишленици на света, едновременно и виновни и жертви, обезпокоявани от легиони бесове: формализъм, интелектуализъм, догматизъм» (sic!).

Авторът завършва тая тирада с повторение на вярата си в бъдещата универсална църква⁴!

Православният християнин може само да се ужаси от кощунствения характер на подобни мисли. Защото те представят основаната от Христа Църква като още

несъществуваща и обвиняват Св. Дух в неумелост да създаде изведнъж образцова църква, поради което Той уж си правел от Петдесетница та чак до днес само опити, като създавал нескопосни скици на църкви, една от друга по-несполучливи, вследствие на което се появявали в света църкви, служещи за съблазън, църкви, виновни за нещастията в света и сами обитавани и «обезпокоявани от легиони бесове»! Да се приписва всичко това на Св. Дух е онази непростима хула, за която говори Господ в Евангелието (Мат.12:32)! Църквата е създадена от Господа Исуса Христа (Мат.16:18) и е утвърдена от благодатта на Св. Дух, изляна над нея в пълнота в деня на Петдесетница (Деян.2:1-42). Нея Спасителят обикна (Еф.5:25). За нея Той проля кръвта Си (Деян.20:28), *«за да я освети, като я очисти с водната баня чрез словото, за да я представи на Себе Си славна Църква, която няма петно, или порок, или нещо подобно, но да бъде света и непорочна»* (Еф.5:25-27).

В разговор със споменатия икуменист-англиканин Майкъл Мур на 3.IX.1967 г. ние го запитахме, има ли според него днес църква, която да изповядва напълно правилна и безупречна вяра. — «Не! — отговори той. — Ние трябва да комбинираме вярата от всички църкви. Така всички ще станат едно». Този отговор ни показва, че порочният и недопустим в Догматиката принцип на синкретизма е залегнал в основата на икуменизма.

Глостерският епископ, участвувал в съвещанието между гръцките и англиканските богослови, станало през м. май 1941 г. в Атина, **възразил енергично срещу православния догмат**, че само Православната Църква е «едната, света, съборна и апостолска Църква», като казал, че «Църквата е **загубила своето единство** и сега съществува само в разколи (схизми) — източен разкол, папски разкол, англикански разкол»⁵.

Някои западни икуменисти отиват още по-далеч и отричат не само фактически, но и по начало единството на Църквата. Икуменистът Хенри ван Дузен пише: «Представата за една първоначално «неразделена Църква» е чиста приказка... Историята не познава такава действителност. Никога не е имало «неразделена Църква». Дори между първите петнадесет века едва ли е имало век, който да не е преживявал поне едно ново по-голямо и трайно разцепление в «тялото Христово»⁶.

Авторът на тия думи — либерален протестант — гледа на всяка ерес като на нов клон от Христовата Църква и дава на всяка разделена част правото да се нарича «църква». Като стоящ вън от Църквата, той не може да разбере и почувствува, че отделящите се чрез ерес нови общества отпадат от Църквата и не могат вече да принадлежат към нея, нито да се съединяват с нея, освен чрез отказване от всичките си заблуди. Те нямат правото да се наричат «църкви», бидейки лъжецъркви, докато истинската Христова Църква, отсякла от себе си еретиците, продължава да съществува като една цялостна, вътрешно единна във вярата, неразделна Църква.

Големият сръбски православен догматист архимандрит д-р Юстин Попович добре казва: «както Личността на Богочовека Христа е една и единствена, така също и Църквата, основана от Него и върху Него, е една и единствена. Единството на Църквата неминуемо следва от единството на Богочовека Христа... **Всяко деление (на Църквата) би означавало нейната смърт** (к.н.). Тя е цялата в Богочовека и е най-напред Богочовешки организъм, а след това и Богочовешката организация. Всичко в нея е богочовешко: и животът, и вярата, и любовта, и кръщението, и евхаристията, и

всяко нейно свето Тайнство... и цялото ѝ учение, и целият ѝ живот, и цялата нейна безсмъртност, и цялата нейна вечност, и цялото нейно устройство... У нея е всичко богочовешки едно и неделимо... У нея е всичко органически и благодатно свързано в едно богочовешко тяло, под един Глава — Богочовека Господа Христа... Съединени с Христа, всички членове на Църквата от всички народи и от всички времена са едно в Христа Исуса (Гал.3:28). Това единство на верните започва с първото Тайнство — св. Кръщение, продължава и се засилва чрез останалите св. Тайнства и стига своя връх в св. Евхаристия, която осъществява най-съвършеното единство на верните с Господа Христа, както и единството между самите верни... **Основата на целокупната Христова Църква се изгражда върху единството и единствеността на Богочовешката ВЯРА.** А в тази вяра всичко е Богочовекът Господ Исус Христос, Който в Себе Си и чрез Църквата е съединил навеки небето със земята, ангелите с хората и, което е най-важното — **Бога с хората**... Богочовешката вяра дава на нас хората абсолютно всичко, което ни е необходимо за вечния живот... Без нея човешкото битие е ужас на ужасите, проклятие на проклятията. С тази вяра ние стоим и съществуваме в Църквата на Спасителя... Една и единствена от горе до долу (от върха до дна), тази вяра е веднъж завинаги предадена на светиите (Иуда 1:3)... Подобно на св. апостоли, и св. отци и учители на Църквата... изповядват единството и единствеността на Православната Църква. Оттук е понятна пламенната ревност на св. църковни Отци, проявяване при всяко отделяне и отпадане от Църквата, като и тяхното строго отношение към ересите и разколите... **Както у Господа Христа не може да има няколко тела, така в Него не могат да съществуват няколко църкви... Оттук разделението на Църквата е онтологически, по същество, нещо невъзможно (к.н.).** **Разделение на Църквата никога не е имало, нито може да има (к.н.);** съществували са и ще съществуват отпадания от Църквата... От едната неделима (неразделна) Църква Христова са отпадали в разни времена еретиците и разколниците, и с това са преставали да бъдат членове на Църквата... Така са отпаднали... гностиците, арианите, духоборците, монофизитите, иконоборците, римокатолиците, протестантите, униатите и... всички останали отцепници, принадлежащи към еретико-разколническия легион»⁷.

Мисълта, че Църквата днес съществува само в разколи, е изразена в т. нар. Branch-Theory, според която Църквата е разделена на «клонове»: православен клон, римокатолически клон и англикански (респ. протестантски) клон. Тия клонове не са в единство и общение помежду си. Но външното единство, според тая теория, «не било съществен белег на Църквата. С нейната дълбока същност било съвместимо разнообразието в ученията и практиката» (к.н.)⁸.

«Разнообразието в ученията», наричано в икуменическите среди още и «**плурализъм**», днес особено се закриля от женевския икуменизъм, обхванал толкова много вероизповедания и секти в своето лоно. Според него, тоя плурализъм обогатявал уж участниците в икуменическото движение. Всеки можел, вслушвайки се в другия, да научи нещо от него, да обогати своята традиция с чуждата традиция, да попълни вярата си с елементите, съхранени в другото изповедание, явяващо се като носител на друго църковно предание! Лука Фишер, бившият директор на отдела «Вяра и устройство», смело твърди, че «разнообразието е законно и дори необходимо»⁹ въпреки криещите се в него опасности.

Но какво значи това от строгото православно гледище, според което може да има само една истинска Богооткровена вяра (Еф.4:5), само едно истинско свето Предание (2 Сол.2:15) и само една Църква (Мат.16:18)? — Плурализмът, допускан и даже одобряван

от икуменизма, не е нищо друго освен превръщане на Божествената истина от нещо абсолютно в нещо **относително**. Защото как могат да не бъдат относителни истините на вярата, щом разните вероизповедни традиции, които си противоречат често до взаимноизключване, еднакво се приемат като носителки на някаква «истина»?...

Релативизиране на истината — това е основната тенденция на споменатата Branch-Theory.

Според напълно правилните разсъждения на А. Ведерников, «тая теория на клоновете е съблазнителна вече поради това, че изравнява истината със заблудата и в същото време рисува измамната перспектива за създаване на нова, икуменическа църква, в която трябва да се обединят всички съществуващи християнски изповедания, без да губят присъщите им ценности. Тая перспектива е не само измамна, но и опасна за християните, защото ги отклонява от истинската Църква, основана от Спасителя, внушава мисълта за нереалност на тази Църква и превръща нашата религия от действително онтологическо съчетаване с Бога — в празно настроение, с което лесно може да се отиде до всевъзможни компромиси във вярата и живота»¹⁰.

Безцеремонно разпространяваната в икуменическите среди идея за плурализма не среща сериозен отпор и все повече и повече завладява умовете. Тя започва вече да се споделя и от някои римокатолически богослови. Така например, според кардинал Suenens, «църквата била създадена по образа на Троицата, Която е Едно в Трите и Три в Единия. Това значи, че единство има в множествеността, и множественост — в единството... Тъй ние трябва да говорим за единството като за **множествено единство, unite plurielle**»¹¹.

Икуменическото приспособяване на примера със Св. Троица към днешния «църковен» плурализъм, т.е. към разногласието в догмите на разните религиозни общности, е съвсем несъстоятелно, богопротивно и кощунствено. Тъй наречените «църкви» са лъжецъркви в сравнение с едната и единствена основана от Господа Исуса Христа Църква, и не могат да бъдат едно с нея. Църквата е носителка на Богооткровената Истина, а те смесват истината с лъжа (Рим.1:18). В Св. Троица пък всичко е Истина. И Бог Отец е Истина (Йер.10:10), и Божият Син е Истина (Иоан.14:6), и Дух Свети е Истина (1 Иоан.5:6). Истината прави от Светата Троица едно (1 Иоан.5:7). Истината трябва да сплотява и църквите, ако те искат да бъдат едно. Истината не може да съжителства със заблудата. Тъкмо това не е досъгледал кардинал Суененс.

Една богословска римокатолическа комисия е приела единодушно 15 предложения върху «**единството на вярата и богословския плурализъм**», с което е въвела в официалната доктрина на католическата църква «**правото за различни подходи към изключителната тайна на Христа**, право, което по принцип е било допуснато... още от II Ватикански събор в декрета относно икуменизма (III, п. 17) и в декрета относно мисионерската дейност на църквата (III, п. 22)¹². Според това модерно римокатолическо схващане, което е схващане и на женевския икуменизъм, «**вярата е една, но изразяванията ѝ са многообразни**. Тая многообразност няма нужда от узаконяване. Тя е факт, произтичащ от самата необходимост на възплъщаването на християнската вяра в разните култури»¹³.

Но може ли така да се оправдават еретическите формулирания на тайната Христова с различните култури, като че тази тайна на вярата се обуславя от човешките култури, а

не е свръхразумна, независима от тях небесна даденост и Божествено откровение, на което всяка човешка култура и всеки човешки разум трябва да се покори (2 Кор.10:5).

Във времето на св. Иринея Лионски (+ 202) църквата вече е била разпространена от Изток чак до Запад. Учението ѝ било проповядвано сред разни народи с най-различни култури и психологии. Би трябвало да се очаква, съгласно икуменическият начин на мислене че тия култури ще дадат своя отпечатък върху тайната на Христа и ще внесат «плюрализъм» във вярата още в онова време. Но не виждаме нищо подобно. Вместо това, ето какво свидетелствува Лионският светител: «Църквата, макар разсеяна по цялата вселена до краищата на земята, е получила от апостолите и от техните ученици вярата... Църквата **като че ли живее в един дом**: старателно запазва тази проповед и тази вяра и **вярва единодушно като имаща една душа и едно сърце**, и съгласно с това проповядва, **учи и преподава като имаща една уста**. И макар езиците по света да не са еднакви, но силата на Преданието е една и съща. Църквите, основани в германските страни, не по своя начин са повярвали и преподават вярата, нито църквите в Иверия, нито тези у келтите, нито на Изток, нито в Египет, нито в Ливия, нито основаните в средните земи (са повярвали по свой начин — ск.н.). Но както слънцето, това Божие създание, е в целия свят едно и също, така и **проповедта на истината** навсякъде свети и осветлява всички люде, желаещи да дойдат до **познание на истината**»¹⁴.

Ясно е, че не културите са изменили формулирането на тайната на Христа и с това — истината за Него, а отделните еретици, вдъхновявани от врага на Църквата, каквито са Арий, Несторий, Македоний, Евтихий и др. Но днес икуменизмът прехвърля вината от ересиарсите върху културите, за да оправдае съществуващите в християнството разделения и разколи като нещо законно и едва ли не необходимо.

За неподкупното православно съзнание е ясно, че Църквата не може да съществува в разколи. Тя винаги е била **неделима и неразделна една единствена Църква**, вътрешно постоянно обединявана от неизменната богооткровена, апостолска вяра. Щом някой сметне Църквата за разделена величина, той все едно, че я отрича, защото *«всяко царство, разделено на части една против друга, няма да устои»* (Мат.12:25). Как прочее би устояла Църквата против адовите порти, измислящи заблужденията и внушаващи разделението (Лука 22:31), ако не е единна във вярата, ако е загубила своето единство и сега съществува само в разколи? Загуби ли единството си във вярата, Църквата загубва Божественото си предназначение — да бъде носителка на Истината, и не може да бъде Христова Църква — *«стълб и крепило на истината»* (1 Тим.3:15).

БЕЛЕЖКИ

¹ Лосский, Владимир. О третьем свойстве Церкви. — В: Журнал Московской Патриархии, -8, 1968, с. 72.

² Вж. Митрополит Никодим Ленинградский. Экуменическая деятельность Русской Православной Церкви. — В: Журнал Московской Патриархии, -7, 1971, с. 40.

³ Вж. Ведерников, А. Соблазны экуменизма. — В: Журнал Московской Патриархии, -4, 1954, с. 64,66,68,69.

⁴ En marche vers l'unité chrétienne, 1937, p. 4.

⁵ Г.Г. О взаимоотношениях Православной Церкви с инославием. — В: Православная Русь, -5 (309), 1941, с. 2-3.

⁶ Henry P. van Dusen. Axiome ökumenischer Geschichte. — Okummenische Rundschau,

Heft 3, Stuttgart, 1969, S. 355-356.

⁷ Попович, архим. Юстин. Догматика православне Цркве. кн. III. Београд, 1978, с. 209-212.

⁸ Sartory, Th. Branchtheorie. — Lexicon fur Theologie und Kirche, Band II, 1958, col. 643-644.

⁹ Вж. Irenicon, -2, 1974, р. 237.

¹⁰ Вж. Ведерников, А. Пос.съч., с. 69.

¹¹ One in Christ, 1972-1974, р. 340.

¹² Lanne, Em. Israel, Ismael et l'unité chretienne. -Irenicon, -2, 1973, р. 190, not. I; р. 207.

¹³ Lanne, Em. Unite de la foi et pluralisme theologique. -Irenicon, -2, 1973, р. 209.

¹⁴ Св. Иринеи Лионски. Против ересите, кн. I, гл.10, г 1-2. J. P. Migne, PG, t. 7, col. 552-553. — Цит. по Архиепископ Василий. Кафоличность и структуры Церкви — Вестник русского западноевропейского патриаршего Экзархата», Париж, -80, 1972, с. 253.

2-ро основание. ИКУМЕНИЗМЪТ Е ЕРЕС ПРОТИВ ДОГМАТА ЗА ЦЪРКВАТА

Нека тук се спрем по-обстойно на православния догмат за Църквата и на фактическото му отричане от икуменистите, което прави за нас невъзможно да участвуваме в икуменическото движение.

А. Църквата според Символа на вярата. Теория за клоновете. Плурализъм.

Догматът за Църквата е изразен много сбито и точно в 9-ия член на Никео-цариградския Символ на вярата, дето четем: «Вярвам в **едната, света, съборна и апостолска Църква**».

Тези думи изразяват твърдото и неизменно убеждение на православните християни, че Църквата, в която вярваме, е **съществуваща**, а не е очаквана; **вече създадена**, а не тепърва предстояща да се създаде; **напълно действителна**, а не въображаема.

Символът на вярата говори за налични реалности — за Бога Отца, Чието вечно битие е въвн от всяко съмнение; за събезначалния Му Син, станал Човек заради нас и нашето спасение; и за Светия Дух, изхождащ вечно от Отца и почитан наравно с Отца и Сина. В символа на вярата е подчертано и едното Кръщение като настояща даденост, изповядвана от истински вярващите за опрощаване на греховете. В същия смисъл се говори в Символа на вярата и за «едната, света, съборна и апостолска Църква» като за нещо несъмнено съществуващо, проявяващо се и функциониращо.

Било е време, когато Църквата е била обещавана от Спасителя: «Ще съградя Църквата Си» (Мат.16:18). Но това обещание се е изпълнило още по времето на Христа. Особено пък след Петдесетница никой никога вече не се е съмнявал в съществуването на Църквата, основана върху изповядването на вярата в Христа — краеъгълния Камък (Еф.2:20). За православния християнин Църквата съществува като действителен Богочовешки организъм, устроен за спасяване в него на човешки души.

Едва в наше време на икуменическа почва възникват мисли, че Църквата трябва **тепърва да се създава**, и то не върху Камъка на Истината, а върху пясъка на всевъзможните човешки заблуди. Такъв възглед не може да намери опора в Символа на вярата и в Свещеното Писание.

Единствените неща, за които е казано в Символа на вярата, че се очакват в бъдеще, това са есхатологическите събития — Второто Христово пришествие, възкресението на мъртвите и животът в бъдещия век. За тях е употребен глаголът «очаквам», докато за първите — глаголът **«вярвам (изповядвам)»**.

За разлика от еретическите общества, претендиращи да са «църкви» Христовата Църква е наречена «една, света съборна и апостолска». Що значат тези определения? — Накратко ще кажем: 1) Църквата е **една** поради **единството на нейната вероизповед**. Тя не би била една и единствена, а щеше да бъде множествена, ако в нея се допуснеха различни верови убеждения. 2) Тя е **света** и **освещаваща** чрез раздаваната в нея небесна **благодат**. Ако не ѝ бе дадена свише тази Божествена благодат, тя не би могла да се нарича света, а щеше да бъде човешка безблагодатна организация, каквито се еретическите общности. 3) Тя е **съборна и вселенска** по силата на пазената и проповядвана от нея Божествена истина, предназначена за разпространение в целия свят. Ако ѝ липсваше тази Истина, тя би била някаква огромна по обем земна величина, събрала под покрива си всички налични религиозни лъжеучения в света, — но не и Христовата Църква. И най-сетне, 4) тя е **апостолска**, понеже има апостолски произход, пази апостолското приемство и е вярна на апостолските предания. Ако беше скъсала с всичко това, тя не би имала правото да се нарича апостолска Църква.

Учението, изразено така кратко в 9-ия член от Символа на вярата с думите «една, света, съборна и апостолска Църква», съставлява пълнотата на православната вяра в Църквата. «Ние разбираме или поне чувствуваме, — казва добре проф. Владимир Лосский, — че Църквата без което и да било от тези свойства не би била Църква, и че само хармоничното съединение на тези четири качества, изповядвани в Символа на вярата, изразява цялата пълнота на нейното битие»¹.

Ако сравним вярата на истинския православен християнин в догмата за Църквата със схващанията на инославните участници в икуменическото движение по същия предмет, ще видим, колко малко общи черти има между представите на православния християнин и тия на инославните икуменисти за Църквата. Преди всичко инославните икуменисти не вярват в съществуването на една-единствена, истинска, чиста от всякакви заблуди, света, съборна и апостолска Църква. По тяхното схващане, никое от съществуващите християнски изповедания не е останало напълно вярно на древната апостолска Църква и не притежава пълнотата на истината². «Според нас, никоя църква не притежава истината» — каза икуменистът проф. Нелсон от Бостонския университет (Америка) по време на проведения диалог в Духовната академия в София през м. март 1970 г. Икуменистите смятат, че Христовата Църква **тепърва трябва да се създаде чрез икуменическото движение**, посредством сближаването на т. нар. «църкви» при взаимни отстъпки в учението и практиката³.

Още през 1937 г. протестантът-икуменист Ели Гунел писа твърде открито за икуменическата «вяра» във вселенската църква: «Аз вярвам в това, **което още не съществува** (к.н.)... но което непременно ще бъде. Защото вярвам в Св. Дух, Който от историческия час на Петдесетница в Йерусалим, **създава и пресъздава** неуморимо **опити, скици на църквата**, докато се яви образцовата (църква)... Аз виждам много църкви... Аз виждам църкви грешно до такава степен, че служат за съблазън, църкви съмишленици на света, едновременно и виновни и жертви, обезпокоявани от легиони бесове: формализъм, интелектуализъм, догматизъм» (sic!).

Авторът завършва тая тирада с повторение на вярата си в бъдещата универсална църква⁴!

Православният християнин може само да се ужаси от кошунствения характер на подобни мисли. Защото те представят основаната от Христа Църква като още несъществуваща и обвиняват Св. Дух в неумелост да създаде изведнъж образцова църква, поради което Той уж си правел от Петдесетница та чак до днес само опити, като създавал нескопосни скици на църкви, една от друга по-несполучливи, вследствие на което се появявали в света църкви, служещи за съблазън, църкви, виновни за нещастията в света и сами обитавани и «обезпокоявани от легиони бесове»! Да се приписва всичко това на Св. Дух е онази непростима хула, за която говори Господ в Евангелието (Мат.12:32)! Църквата е създадена от Господа Исуса Христа (Мат.16:18) и е утвърдена от благодатта на Св. Дух, изляна над нея в пълнота в деня на Петдесетница (Деян.2:1-42). Нея Спасителят обикна (Еф.5:25). За нея Той проля кръвта Си (Деян.20:28), *«за да я освети, като я очисти с водната баня чрез словото, за да я представи на Себе Си славна Църква, която няма петно, или порок, или нещо подобно, но да бъде света и непорочна»* (Еф.5:25-27).

В разговор със споменатия икуменист-англиканин Майкъл Мур на 3.IX.1967 г. ние го запитахме, има ли според него днес църква, която да изповядва напълно правилна и безупречна вяра. — «Не! — отговори той. — Ние трябва да комбинираме вярата от всички църкви. Така всички ще станат едно». Този отговор ни показва, че порочният и недопустим в Догматиката принцип на синкретизма е залегнал в основата на икуменизма.

Глостерският епископ, участвувал в съвещанието между гръцките и англиканските богослови, станало през м. май 1941 г. в Атина, **възразил енергично срещу православния догмат**, че само Православната Църква е «едната, света, съборна и апостолска Църква», като казал, че «Църквата е **загубила своето единство** и сега съществува само в разколи (схизми) — източен разкол, папски разкол, англикански разкол»⁵.

Някои западни икуменисти отиват още по-далеч и отричат не само фактически, но и по начало единството на Църквата. Икуменистът Хенри ван Дузен пише: «Представата за една първоначално «неразделена Църква» е чиста приказка... Историята не познава такава действителност. Никога не е имало «неразделена Църква». Дори между първите петнадесет века едва ли е имало век, който да не е преживявал поне едно ново по-голямо и трайно разцепление в «тялото Христово»⁶.

Авторът на тия думи — либерален протестант — гледа на всяка ерес като на нов клон от Христовата Църква и дава на всяка разделена част правото да се нарича «църква». Като стоящ вън от Църквата, той не може да разбере и почувствува, че отделящите се чрез ерес нови общества отпадат от Църквата и не могат вече да принадлежат към нея, нито да се съединяват с нея, освен чрез отказване от всичките си заблуди. Те нямат правото да се наричат «църкви», бидейки лъжецъркви, докато истинската Христова Църква, отсякла от себе си еретиците, продължава да съществува като една цялостна, вътрешно единна във вярата, неразделна Църква.

Големият сръбски православен догматист архимандрит д-р Юстин Попович добре казва: «както Личността на Богочовека Христа е една и единствена, така също и

Църквата, основана от Него и върху Него, е една и единствена. Единството на Църквата неминуемо следва от единството на Богочовека Христа... **Всяко деление (на Църквата) би означавало нейната смърт** (к.н.). Тя е цялата в Богочовека и е най-напред Богочовешки организъм, а след това и Богочовешката организация. Всичко в нея е богочовешко: и животът, и вярата, и любовта, и кръщението, и евхаристията, и всяко нейно свето Тайнство... и цялото ѝ учение, и целият ѝ живот, и цялата нейна безсмъртност, и цялата нейна вечност, и цялото нейно устройство... У нея е всичко богочовешки едно и неделимо... У нея е всичко органически и благодатно свързано в едно богочовешко тяло, под един Глава — Богочовека Господа Христа... Съединени с Христа, всички членове на Църквата от всички народи и от всички времена са едно в Христа Исуса (Гал.3:28). Това единство на верните започва с първото Тайнство — св. Кръщение, продължава и се засилва чрез останалите св. Тайнства и стига своя връх в св. Евхаристия, която осъществява най-съвършеното единство на верните с Господа Христа, както и единството между самите верни... **Основата на целокупната Христова Църква се изгражда върху единството и единствеността на Богочовешката ВЯРА.** А в тази вяра всичко е Богочовекът Господ Исус Христос, Който в Себе Си и чрез Църквата е съединил навеки небето със земята, ангелите с хората и, което е най-важното — **Бога с хората**... Богочовешката вяра дава на нас хората абсолютно всичко, което ни е потребно за вечния живот... Без нея човешкото битие е ужас на ужасите, проклетие на проклетията. С тази вяра ние стоим и съществуваме в Църквата на Спасителя... Една и единствена от горе до долу (от върха до дна), тази вяра е веднъж завинаги предадена на светиите (Иуда 1:3)... Подобно на св. апостоли, и св. отци и учители на Църквата... изповядват единството и единствеността на Православната Църква. Оттук е понятна пламенната ревност на св. църковни Отци, проявяване при всяко отделяне и отпадане от Църквата, като и тяхното строго отношение към ересите и разколите... **Както у Господа Христа не може да има няколко тела, така в Него не могат да съществуват няколко църкви... Оттук разделението на Църквата е онтологически, по същество, нещо невъзможно** (к.н.). **Разделение на Църквата никога не е имало, нито може да има** (к.н.); съществували са и ще съществуват отпадания от Църквата... От едната неделима (неразделна) Църква Христова са отпаднали в разни времена еретиците и разколниците, и с това са преставали да бъдат членове на Църквата... Така са отпаднали... гностиците, арианите, духоборците, монофизитите, иконоборците, римокатолиците, протестантите, униатите и... всички останали отцепници, принадлежащи към еретико-разколническия легион»⁷.

Мисълта, че Църквата днес съществува само в разколи, е изразена в т. нар. Branch-Theory, според която Църквата е разделена на «клонове»: православен клон, римокатолически клон и англикански (resp. протестантски) клон. Тия клонове не са в единство и общение помежду си. Но външното единство, според тая теория, «не било съществен белег на Църквата. С нейната дълбока същност било съвместимо разнообразието в ученията и практиката» (к.н.)⁸.

«Разнообразието в ученията», наричано в икуменическите среди още и «**плурализъм**», днес особено се закриля от женеvския икуменизъм, обхванал толкова много вероизповедания и секти в своето лоно. Според него, тоя плурализъм обогатявал уж участниците в икуменическото движение. Всеки можел, вслушвайки се в другия, да научи нещо от него, да обогати своята традиция с чуждата традиция, да попълни вярата си с елементите, съхранени в другото изповедание, явяващо се като носител на друго църковно предание! Лука Фишер, бившият директор на отдела «Вяра и устройство»,

смело твърди, че «разнообразието е законно и дори необходимо»⁹ въпреки криещите се в него опасности.

Но какво значи това от строгото православно гледище, според което може да има само една истинска Богооткровена вяра (Еф.4:5), само едно истинско свето Предание (2 Сол.2:15) и само една Църква (Мат.16:18)? — Плурализмът, допускан и даже одобряван от икуменизма, не е нищо друго освен превръщане на Божествената истина от нещо абсолютно в нещо **относително**. Защото как могат да не бъдат относителни истините на вярата, щом разните вероизповедни традиции, които си противоречат често до взаимноизключване, еднакво се приемат като носителки на някаква «истина»?...

Релативизиране на истината — това е основната тенденция на споменатата Branch-Theory.

Според напълно правилните разсъждения на А. Ведерников, «тая теория на клоновете е съблазнителна вече поради това, че изравнява истината със заблудата и в същото време рисува измамната перспектива за създаване на нова, икуменическа църква, в която трябва да се обединят всички съществуващи християнски изповедания, без да губят присъщите им ценности. Тая перспектива е не само измамна, но и опасна за християните, защото ги отклонява от истинската Църква, основана от Спасителя, внушава мисълта за нереалност на тази Църква и превръща нашата религия от действително онтологическо съчетаване с Бога — в празно настроение, с което лесно може да се отиде до всевъзможни компромиси във вярата и живота»¹⁰.

Безцеремонно разпространяваната в икуменическите среди идея за плурализма не среща сериозен отпор и все повече и повече завладява умовете. Тя започва вече да се споделя и от някои римокатолически богослови. Така например, според кардинал Suenens, «църквата била създадена по образа на Троицата, Която е Едно в Трите и Три в Единия. Това значи, че единство има в множествеността, и множественост — в единството... Тъй ние трябва да говорим за единството като за **множествено единство, unite plurielle**»¹¹.

Икуменическото приспособяване на примера със Св. Троица към днешния «църковен» плурализъм, т.е. към разногласието в догмите на разните религиозни общности, е съвсем несъстоятелно, богопротивно и кощунствено. Тъй наречените «църкви» са лъжецъркви в сравнение с едната и единствена основана от Господа Иисуса Христа Църква, и не могат да бъдат едно с нея. Църквата е носителка на Богооткровената Истина, а те смесват истината с лъжа (Рим.1:18). В Св. Троица пък всичко е Истина. И Бог Отец е Истина (Йер.10:10), и Божият Син е Истина (Иоан.14:6), и Дух Свети е Истина (1 Иоан.5:6). Истината прави от Светата Троица едно (1 Иоан.5:7). Истината трябва да сплотява и църквите, ако те искат да бъдат едно. Истината не може да съжителства със заблудата. Тъкмо това не е досъгледал кардинал Суененс.

Една богословска римокатолическа комисия е приела единодушно 15 предложения върху «**единството на вярата и богословския плурализъм**», с което е въвела в официалната доктрина на католическата църква «**правото за различни подходи към изключителната тайна на Христа**, право, което по принцип е било допуснато... още от II Ватикански събор в декрета относно икуменизма (III, п. 17) и в декрета относно мисионерската дейност на църквата (III, п. 22)¹². Според това модерно римокатолическо схващане, което е схващане и на женевския икуменизъм, «**вярата е една, но**

изразяванията ѝ са многообразни. Тая многообразност няма нужда от узаконяване. Тя е факт, произтичащ от самата необходимост на възплъщаването на християнската вяра в разните култури»¹³.

Но може ли така да се оправдават еретическите формулирания на тайната Христова с различните култури, като че тази тайна на вярата се обуславя от човешките култури, а не е свръхразумна, независима от тях небесна даденост и Божествено откровение, на което всяка човешка култура и всеки човешки разум трябва да се покори (2 Кор.10:5).

Във времето на св. Иринея Лионски (+ 202) църквата вече е била разпространена от Изток чак до Запад. Учението ѝ било проповядвано сред разни народи с най-различни култури и психологии. Би трябвало да се очаква, съгласно икуменическият начин на мислене че тия култури ще дадат своя отпечатък върху тайната на Христа и ще внесат «плюрализъм» във вярата още в онова време. Но не виждаме нищо подобно. Вместо това, ето какво свидетелствува Лионският светител: «Църквата, макар разсеяна по цялата вселена до краищата на земята, е получила от апостолите и от техните ученици вярата... Църквата **като че ли живее в един дом**: старателно запазва тази проповед и тази вяра и **вярва единодушно като имаща една душа и едно сърце**, и съгласно с това проповядва, учи и преподава като имаща една уста. И макар езиците по света да не са еднакви, но силата на Преданието е една и съща. Църквите, основани в германските страни, не по своя начин са повярвали и преподават вярата, нито църквите в Иверия, нито тези у келтите, нито на Изток, нито в Египет, нито в Ливия, нито основаните в средните земи (са повярвали по свой начин — ск.н.). Но както слънцето, това Божие създание, е в целия свят едно и също, така и **проповедта на истината** навсякъде свети и осветлява всички люде, желаещи да дойдат до **познание на истината**»¹⁴.

Ясно е, че не културите са изменили формулирането на тайната на Христа и с това — истината за Него, а отделните еретици, вдъхновявани от врага на Църквата, каквито са Арий, Несторий, Македоний, Евтихий и др. Но днес икуменизмът прехвърля вината от ересиарсите върху културите, за да оправдае съществуващите в християнството разделения и разколи като нещо законно и едва ли не необходимо.

За неподкупното православно съзнание е ясно, че Църквата не може да съществува в разколи. Тя винаги е била **неделима и неразделна една единствена Църква**, вътрешно постоянно обединявана от неизменната богооткровена, апостолска вяра. Щом някой сметне Църквата за разделена величина, той все едно, че я отрича, защото «*всяко царство, разделено на части една против друга, няма да устои*» (Мат.12:25). Как прочее би устояла Църквата против адовите порти, измислящи заблужденията и внушаващи разделението (Лука 22:31), ако не е единна във вярата, ако е загубила своето единство и сега съществува само в разколи? Загуби ли единството си във вярата, Църквата загубва Божественото си предназначение — да бъде носителка на Истината, и не може да бъде Христова Църква — «*стълб и крепило на истината*» (1 Тим.3:15).

БЕЛЕЖКИ

¹ Лосский, Владимир. О третьем свойстве Церкви. — В: Журнал Московской Патриархии, -8, 1968, с. 72.

² Вж. Митрополит Никодим Ленинградский. Экуменическая деятельность Русской Православной Церкви. — В: Журнал Московской Патриархии, -7, 1971, с. 40.

³ Вж. Ведерников, А. Соблазны экуменизма. — В: Журнал Московской Патриархии, -4, 1954, с. 64,66,68,69.

⁴ En marche vers l'unité chrétienne, 1937, p. 4.

⁵ Г.Г. О взаимоотношениях Православной Церкви с инославием. — В: Православная Русь, -5 (309), 1941, с. 2-3.

⁶ Henry P. van Dusen. Axiome ökumenischer Geschichte. — Okumenische Rundschau, Heft 3, Stuttgart, 1969, S. 355-356.

⁷ Попович, архим. Юстин. Догматика православне Цркве. кн. III. Београд, 1978, с. 209-212.

⁸ Sartory, Th. Branchtheorie. — Lexicon für Theologie und Kirche, Band II, 1958, col. 643-644.

⁹ Вж. Irenicon, -2, 1974, p. 237.

¹⁰ Вж. Ведерников, А. Пос.съч., с. 69.

¹¹ One in Christ, 1972-1974, p. 340.

¹² Lanne, Em. Israel, Ismael et l'unité chrétienne. -Irenicon, -2, 1973, p. 190, not. I; p. 207.

¹³ Lanne, Em. Unite de la foi et pluralisme théologique. -Irenicon, -2, 1973, p. 209.

¹⁴ Св. Иринеи Лионски. Против ересите, кн. I, гл.10, г 1-2. J. P. Migne, PG, t. 7, col. 552-553. — Цит. по Архиепископ Василий. Кафоличность и структуры Церкви — Вестник русского западноевропейского патриаршего Экзархата», Париж, -80, 1972, с. 253.

Б. Църквата е една. Англиканският принцип за всеобхватността.

Какво значи «една Църква»? — Щом Църквата е мистично Христово тяло, в което се пазят съкровищата на благодатта и истината (Кол.2:3), то една Църква, възглавявана от един Глава, означава: «*Един Господ, една вяра*» (Еф.4:5), **една Истина**.

Ако Църквата би била разделена, то би значело да се допусне абсурдът, че и нейният Глава **Господ Исус Христос се е разделил!** (1 Кор.1:13). Защото как може да се твърди, заедно с Висерт Хуфт, че «Исус Христос е във всички църкви, въпреки фактически съществуващите различия между тях», без да се приеме кошунственият абсурд, че Христос се е разделил, та да внушава тук едно, там — съвсем друго, а на трето място — нещо съвсем противоположно на първите две? Ако пък Христос се е разделил и е изпаднал в противоречие със Себе Си, тогава се идва до кошунствения извод, че в Него няма истина, и че не може да Му се вярва, когато Той казва за Себе Си: «*Аз съм Истината*» (Иоан.14:6). Защото, както добре изяснява Цариградският патриарх Йеремия II, «истината не противоречи на истината»¹.

Установи ли се, че Христос си противоречи, това значи край на християнството, край на Църквата, край на спасението!...

С пълно основание човек може да се запита: Не е ли тъкмо това всъщност тайната цел на икуменизма, очертаващ се все повече като богоборчески, антихристиянски и безбожен?...

Разделена Църква значи разделена вяра. А разделена вяра значи подкопана, минирана вяра. Такава подкопана, минирана вяра проповядва икуменизмът чрез доктрината си за плурализма. А ние, православните християни, държим за цялостната, здрава, една, единна и истинска вяра, защото «*без вяра не е възможно да се угоди Богу*» (Евр.11:6).

По благодат сме *«спасени чрез вярата»* (Еф.2:8). Ако се допусне обаче, че «Христос е във всички църкви» въпреки фактически съществуващите верови различия между тях, то значи да се допусне, че Христос одобрява всички тия верови различия в клоновете-църкви. Тогава ересите престават да бъдат нещо пагубно и, в качеството си на «законни» клонове на едната Църква, минават направо като нейни разновидности!

По тая икуменическа логика се стига до заключението, че всяка вяра, дори и най-еретическата, е спасителна, щом Христос е и в ония «църкви», дето се проповядват явно еретически лъжеучения. Но тогава се обезсмислят думите на св. ап. Павел: *«Пазете се от ония, които произвеждат разцепления и съблазни против учението, което сте научили, и странете от тях!»* (Рим.16:17) Тогава са безпредметни вероопределенията и решенията на Вселенските събори, постановили спасителността на Православната вяра и пагубността на ересите въз основа на словото Божие, дето се говори за еретиците, че похулват пътя на истината, мамят с лъстиви думи и водят към гибел! (2 Петр.2:1-3)

В Църквата трябва всички да бъдат **едно в истината** по подобие на това както Отец е в Сина и Синът е в Отца (Иоан.17:21). Това пълно единение между Отца и Сина, според св.Атанасий Велики, се обосновава от факта, че Синът Божи и Отец са едно **по естество и истина**. И вярващите могат да станат едно не иначе освен чрез Богооткровената Истина, ако я приемат в неизопачен вид. Ето как великият Александрийски изповедник на истинската вяра говори от името на Спасителя по нашия въпрос: «Чрез Нашето единство нека и те (вярващите) да станат **едно** помежду си така, както Ние сме едно **по естество и истина** (гр.), иначе те не биха могли да бъдат едно, ако не се научат от Нас»². Тук пределно ясно е изразено какво желае нашият Изкупител, като се моли на Отца: *«Да бъдат всички едно: като Ти, Отче, си в Мене, и аз в Тебе, тъй и те да бъдат в нас едно»* (Иоан.17:21).

Да се твърди, че днес Църквата уж съществувала в разколи, които не са в единство и в общение помежду си, то значи да се откъсне Църквата от обосноваването ѝ върху единия Камък — Христос (1 Кор.10:4). **А това е равносилно да се отрича изобщо Църквата като живо тяло Христово**, каквото тя е в същност (Кол.1:24). Ако ръцете, нозете, главата, сърцето и пр. в един организъм съществуват в «разколи» и не са свързани органически помежду си, те не могат да образуват **едно тяло**, нито да бъдат смятани за живи негови членове. Разделени и независими едно от друго, те са мъртви части на мъртво тяло. Също и Църквата би била мъртва, ако беше разделена. Но тя не е мъртва! Мъртви са само разколниците и еретиците, откъснали се от нея!

Някои православни икуменисти, угодничейки от една страна на икуменизма, а от друга страна стараейки се да запазят уж приличен православен вид, говорят за Църквата уж правилно като за една, но употребяват небезупречния израз «неразделена древна Църква». Така напр. четем в Журнал Московской Патриархии следното: «Православната Църква е напълно вярна на заветите на древната **неразделена Църква**»³ (к.н.).

Изразът «неразделена Църква» предполага чрез неуместно употребената дума «неразделена» възможността тя да бъде мислена като впоследствие разделена, т.е. като съществуваща в клонове. По тоя начин се получава косвено съгласие с порочната по начало теория за клоновете, както и с мисълта, че Христовото тяло само в известен период от историята е било неразделено, а после се е разделило! За Църквата трябва да

се казва «**неразделна**», «**неделима**», а не «неразделена»! Да се съпоставя пък днешната Православна Църква с древната «неразделена Църква» значи да се прави погрешно разграничение между днешната Православна Църква и древната Христова Църква, като че те не са една и съща Църква! С такова разграничение се отваря възможност за погрешната мисъл, че днешната Православна Църква може и да не е същата оная древна, истинска, **постоянно равна на себе си**, неделима и еднаква през всички векове Христова Църква!

С подобни изрази косвено се съдействува за усвояването на теорията за клоновете, която по същество е порочна. Някои «православни» икуменисти на вид смекчават тая теория, като наричат инославните религиозни общности — боледуващи клонове, които обаче не са отсечени от тялото на Църквата. Но ето какво говори Спасителят: *«Ако някой не пребъде в Мене (Лозата — ск.н.), бива изхвърлен навън, както пръчката (лозовата — ск.н.) и изсъхва; и събират пръчките, та ги хвърлят в огън, и те изгарят»* (Иоан.15:6). А както пише св. Йоан Касиан: «Няма съмнение, че е **вън от Църквата** онзи, който не държи вярата на Църквата»⁴.

Ала икуменистите ще ни възразят: Но нали виждаме, че фактически днес Църквата е разделена, че в нея има разколи?

Нашето противовъзражение гласи: Разколи и ереси всякога е имало и ще има. Но Христовата Църква е оставала **винаги единна и вътрешно неразделна** сред гъмжилото от ереси и разколи, понеже е отсичала от себе си всяко отстъпление от истината. Отрязвайки заразеното подобно на това, както хирургът отстранява от организма опасния тумор, тя е спасявала здравето, за да може то да продължава да расте. Това е била нейната главна задача на седемте Вселенски събори, както се признава дори от един методист: «Главната грижа на Вселенските събори е било учението — определяне на учението и **разобличаване на заблудата и ереста** (к.н.)»⁵ (вж. по-нататък с.88).

Ония, които споделят схващането, че Църквата днес съществува уж в разколи, съвсем не мислят да осъществяват очакваното обединение чрез възвръщане към истината, пазена от Православието. А между това усилено се говори за сближение на църквите и за създаване на единство между тях след векове на раздяла. Как си представят западните икуменисти това бъдещо обединение? Понеже мислят, че никоя от църквите не е истинската Христова Църква, и понеже не виждат Църквата като настояща величина, а я очакват тепърва да се създаде в бъдеще⁶, те се надяват, че превъзпитаните в икуменически дух нови поколения богослови ще съумеят да премахнат в близко бъдеще разделителните прегради между сегашните вероизповедания. Разбира се, тая мисъл не се изказва така ясно, за да не бъдат дразнени православните. И все пак тя от време-навреме се издава от по-откровени икуменисти. Ето един типичен пример:

На 21 март 1961 г. англиканинът Френсис Хаус, деятел от ССЦ, придружаван от г-ца Луиза Майхофер от Женева, изнесе сказка пред професори и студенти на Духовната академия в София на тема: «Характерни черти на англиканството». Между другото той каза, че в Англия имало не една, а четири църкви, че икуменистите работят за съединението на всички църкви в света, и че когато това стане, не ще има нито римокатолическа, нито англиканска, ни по протестантска, **нищо православна** — в тоя сепаративен смисъл на думата — църква, а всички ще образуват една «църква».

Че тая бъдеща икуменическа «църква» не е мислена като православна, е съвсем ясно. Защото Православната Църква си съществува и ще съществува. И ако икуменистите биха желали да бъдат православни, би следвало просто да се откажат от своите еретически заблуди и да прегърнат Православието, както това още преди един век убедително е внушавал на римокатолици и протестанти инославният богослов Овербек. Той стигнал чрез исторически изследвания до убеждението, че истинската Христова Църква не може да бъде друга освен Православната; в нея, според обещанието на Спасителя, Светият Дух пребъдва постоянно. Тази Църква — по думите на Овербек — не е нужно тепърва да я създаваш или възсъздаваш, защото тя е създадена вече от Господа Иисуса Христа, а трябва само да я потърсиш. Иначе, ако не вярваш, че тя съществува, ще излезе, че Спасителят е дал лъжливо обещание. «Църквата е учреждение, което има своята история; тя не може да бъде измислена. Това е дом, построен на скала. Той стои твърдо. **Не е нужно да го строиш, а да го потърсиш** (к.н.) . Попитайте историята — тя ще ви покаже този дом и ще ви доведе до него!»⁷

Но сегашните икуменисти не желаят да се върнат в Православната Христова Църква. Те искат да съединят «църквите» с всичките техни неправилни вярвания и да създават нова «църква». Щом обаче тя не ще се покрива с Православната Църква, явно е, че тя ще бъде еретическа.

Доскоро икуменическите дейци твърде предпазливо се изказваха относно бъдещата «всехристиянска» църква. Но напоследък те вече започват дръзко да заявяват где намират тая «икуменическа църква» и как си я представят. В един икуменически доклад от 1972 г., изнесен в Утрехт (Холандия), било твърде категорично заявено: «Бог ни помогна да **намерим църквата въвн от нашите конфесионални общини** (к.н.)⁸, това значи — въвн от всяка досегашна формация, наричаща се «църква», следователно — въвн и от Православието! Отделни по-»ортодоксално« настроени икуменисти протестирали против такава заява. Но тя се шири свободно сред подтискащото мнозинство протестанти-икуменисти и заглушава твърде слабите «ортодоксални» изказвания.

Всичко това показва, че женевските икуменисти не само нямат за цел да станат сами православни, но целят да отбият и православните християни от правия път и да ги направят членове на една нова икуменическа «църква», вярата на която още не е ясно каква точно ще бъде. Ако обаче вземем пред вид обстоятелството, че Англиканството се чувствува призовано да обединява, да примирява и да бъде «**мост**» между църквите, считайки себе си за *via media* — «среден път» между римокатолицизма и протестантизма⁹, и ако си припомним застъпвания от англиканите принцип за т. нар. «comprehensiveness» — всеобхватност, широта или допустимост на различни възгледи в пределите на църквата, можем да си представим в какъв догматически хаос от заблуди и в какво отстъпление от истината ще бъдат въввлечени православните християни, наивно въодушевявани от идеята за една бъдеща обединена «църква»!

На споменатото съвещание между гръцки и англикански богослови в Атина през м. май 1941 г. бил разглеждан въпросът относно тоя англикански принцип за comprehensiveness — **всеобхватност**. Изтъкнато било от православна страна, че такъв принцип е недопустим за православните. За Православието е характерна максимата за изключителността, единствеността (exclusiveness), отделността от всяка ерес по силата на неговата вярност на преданието и на неизменяемостта на учението му. В доклада се поставял въпросът, дали comprehensiveness не превръща Англиканската църква просто

в обединение на всички съществуващи в английския народ протестантски направления...

През 1922 г. Кентърберийският архиепископ образувал комисия, която трябвало да установи в какви граници е възможно разномислие в пределите на църквата. Тая комисия работила до 1937 г. и публикувала своите заключения в 1938 г., при което се изяснило, че в пределите на Англиканската църква са търпими най-крайни протестантски възгледи, като например:

1. Отричането, че Спасителят се е родил от Дева (Това се равнява на отричане на Боговъплъщението, т.е. означава пълно отричане на християнството като религия на Изкуплението от греха, тъй като изкупване от греха е могло да стане само чрез ненаследилия никакъв грях и свръхестествено заченат Спасител.

2. Считането за неисторическо Евангелското събитие на Христовото възкресение. (Това пък е равносилно на опразване на християнството от всякакъв смисъл, по думите на св. ап. Павел: *«Ако Христос не е възкръснал, суетна е нашата проповед, суетна и вашата вяра»* (1 Кор.15:14).

3. Неверието в реалното съществуване на ангели и демони. (Това означава отричане на духовния свят, към който всъщност непрекъснато ни насочва апостолската проповед, и за който толкова много доказателства ни дава св. Библия!) и пр.¹⁰

Освен тия най-фрапантни примери от анкетата, простираща се само до 1937 г., от по-късно време могат да се приведат още примери:

1. W. R. Matthews, председател на Лондонската катедрала «Св. Павел», писал през 1971 г., че Св. Дух ръководи международното модерно движение за контрол над ражданията¹¹. Излиза, според тоя възглед, че Св. Дух си противоречи! В Православната Църква чрез каноните (91 правило на VI Всел. събор; 21 правило на Анкирския събор) Той забранява абортите, а чрез устата на съвременните свободомислещи англикани ги поощрява уж!

2. Hugh Montefiore, епископ на Кингстън, разпространява странния и досега нечуван възглед, че Второто пришествие се отнася не до Христа, а до Св. Дух¹².

3. Oliver Tomkins, епископ на Бристол, пък популяризира съвсем объркани нови схващания относно грехопадението, Боговъплъщението и св. ап. Павловата христология¹³.

А ето че напоследък в Англиканската църква не само упорито се обсъжда, но вече се и въвежда ръкополагане на жени за «свещенички», въпреки изричната апостолска забрана да говорят жени в църква (1 Кор.14:34) и въпреки противоположната на това 20-вековна общохристиянска практика¹⁴.

И никой не бива отлъчван от църквата в Англия за поддържането на такива противохристиянски възгледи като гореспоменатите, нито за явно антиканонични действия като ръкополагането на жени. Там отдавна вече е направен опитът — и то, за радост на идващия антихрист, много сполучливо — да се търпят съгласно принципа на «всеобхватността», диаметрално противоположни разбирания в пределите на една и

съща «църква». Тия възгледи се смятат за допустими като лични «богословски» мнения, но те не остават затворени в границите на личните убеждения, а се ширят сред миряните с леснотата и бързината на плевелите.

Докато в Православната Църква, ръководена от каноните, всяко несъгласувано с вярата учение би предизвикало църковен съд и осъждане, в англиканството новаторствата безпрепятствено се ширят. Как е възможно това? — Обяснението е много просто. Англиканската църква е загубила усета към истината и е дала възможност да се разпространяват в средата ѝ най-разнообразни мнения и лъжеучения. Тя се хвали със своята отвореност към света, към философията, към историята, към всички модерни течения и заблуждения; тя порицава Православната Църква като оттеглила се от текущия живот и неподвижна във вярата.

Покойният вече Атинагор Кокинакис, гръцки архиепископ на Тиатир и Великобритания, известен като голям икуменист и англофил, все пак с известно порицание пише: «В Англиканската църква интелектуалните и богословски мислители не очакват никакво официално църковно осъждане. Отвореността на тяхната църква към историята на света и прилагането на «всеобхватността» ги снабдява с известен вид богословска свобода в подхода им към областите на историята и в приспособяването им към предписанията на вярата»... Според Тиатирския архиепископ, «тази откритост излага църквата на сериозни опасности поради често повтарящите се опити да бъдат помирени с вярата всички нови течения на мисълта. Тия опити разширяват границите на «всеобхватността» до една степен, която предизвиква въпроси и във, и извън англиканската общност. Все повече разширяващата се откритост към съвременните събития и модерни мисли и теории даде начало в самото англиканство на цяла серия от проблеми»¹⁵...

След като изказва тия мисли, по-нататък, влизайки в противоречие със себе си, архиепископ Атинагор се опитва да оправдае англиканския принцип за **всеобхватността**, като го съпоставя и даже уеднаквява с православния принцип за **икономията**¹⁶. Ала опитът му е напразен и съвсем несполучлив, защото:

1) Православната Църква никога не прилага принципа на икономията **в областта на догмите**, докато англиканският принцип за всеобхватността се простира и в тази най-важна област на вярата; и

2) Между **църковна** икономия и англиканска всеобхватност има тая основна разлика, че, докато у англиканите резултатът от широката всеобхватност, и то тъкмо в областта на вярата, е **погубването** на човешки души, в Православието прилагането на принципа на икономията има за цел **спасението** на душата, чрез «лекуване в корена», според древния светоотечески израз.

Напоследък в Англиканската църква се появяват и **модернисти, които отричат самите основи на християнството като Богооткровена религия**. Това направление е твърде разпространено след англиканите. Един от най-ярките му представители е англиканският епископ на гр. Улуйч

д-р Джон А. С. Робинсон, автор на нашумялата книга «Да бъдем честни към Бога» («Honest to God», 1963). Мирогледът на Улуйчкия епископ може да бъде охарактеризиран като **християнски атеизъм**. Той отрича битието на личен Бог, Творец

на света и Промислител, различаващ се от света, а също и съществуването на духовния свят изобщо и на бъдещия живот в частност. Бог, според него, е само «сърцевината на битието», неговата дълбочина, не различаваща се от света, макар и лична в някакъв смисъл. Според него, молитвата не е обръщане към живия Бог, но «откритост към дълбочината на битието». Така че той поставя даже въпрос за прекратяване на обикновените богослужения, за да се отучат вярващите от «остарелите» представи за Бога... Иисус е за него прост човек. Той отрича раждането Му от Дева. Но този човек — Иисус е висшата и единствена в историята проява на Божественото начало на мирозданието, на неговата «сърцевина». В този смисъл на думата да няма място в мирогледа на Робинсон... Възкресението на Христа, според Робинсон, не означава Неговото телесно ставане от гроба, а някакво душевно преживяване на апостолите, което се случило с тях в третия ден след Разпятието и което вътрешно ги преродило»¹⁷.

И ето, този «християнски» атеизъм се търпи в Англиканската църква. «Никаква санкция от страна на църковните власти по отношение на еп. Робинсон не последвала, и неговото учение си останало неосъдено и неотхвърлено от Англиканската църква»¹⁸, защото последната, «прилагайки една широка толерантност в рамките на всеобхватността, избягва осъждането на еретически възгледи», по думите на архиеп. Атинагор Тиатирски и Великобритански¹⁹.

Не само това! Порочният принцип на всеобхватността, засягащ не само вярата, но и **християнския морал**, се използва в англиканството за явно противонаравствена дейност, и то от най-високо място! Така в официалния орган на Англиканската църква «Church Times» от 14 октомври 1983 г. е поместена една позорна реклама от «Християнския (sic!) съюз на хомосексуалистите», с която се препоръчват книги, съдържащи религиозни последования за... содомски бракове, т.е. бракове между лица от един и същи пол²⁰!!! По повод един такъв «брак», извършен в Англия (Глотгуйк) на 21 януари 1983 г. от англиканския свещеник Холт, — «брак», предизвикал дълбоко възмущение и енергични протести от страна на местните миряни, главният секретар на споменатия съюз, нагло наричащ себе си «християнски», англиканският «свещеник» Киркер безсрамно заявил, че броят на такива «бракове» все повече нараства и че голяма част от тях се извършват в англикански храмове по определен ритуал²¹.

Смятаме за излишно да се доказва, колко са богопротивни и противохристиянски такива естествени «бракове», които св. ап. Павел клеймива като «срамотни страсти» (Рим.1:26 сл.) и ги поставя в реда на най-големите грехове, чиито вършители «няма да наследят царството Божие» (1 Кор.6:9-10), разбира се, ако умрат в упорита нераскаяност.

Това са резултатите от прословутия англикански принцип за «всеобхватности», чрез който се оправдават не само всякакви догматически лъжеучения, но и най-безсрамни нравствени престъпления! Страшно е дори да се помисли до какво отстъпление от Богооткровената истина ще стигнат православните християни, ако следвайки примера на англиканите, се поддадат на съблазнителната перспектива за «съединение на църквите» чрез взаимни отстъпки във вярата, при което съединение неминуемо важна роля ще играе модерният, съвременен, привлекателен и «прогресивен» принцип — принципът за англиканската «всеобхватност»!

Този принцип, за съжаление, почва вече да заразява и някои православни богослови, като, например, прот. Л. Воронов, професор по догматика в Ленинградската духовна

академия. При посещаване на Парижкия богословски институт о. Воронов прочел лекция за възгледите на осъдения от Руската Православна Църква (и в Русия и зад границата) еретик прот. С. Булгаков и се опитал да ги направи търпими и допустими в името на християнската «любов», като накрая приканил всички присъстващи да изпеят на еретика «Вечная память», което и било сторено²².

Приеме ли се англиканският принцип за широката всеобхватност, чрез него няма да се дойде до есенциално обединение в едната права Вярa, защото всеки ще бъде оставен да следва своите криви убеждения. С тоя прословут принцип не може да се постигне единство в истината, а само пълно отстъпление от нея, отпадане от Богооткровената вяра и следователно отпадане от Църквата и от спасението. До такива печални резултати се стига неминуемо, когато се отрича, че **Църквата е една!**

БЕЛЕЖКИ

¹ Митрополит Филарет Московски. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 183.

² Св. Атанасий Велики. Слово 3-е против ариан, гл.21. — J. P. Migne. PG, t. 26, col. 368. — Цит. по Творения св. Афанасия, архиеп. Александрийского. Ч. II, 1902, с. 396.

³ Вж. Воронов, Л. Конфесионализм и екуменизм. — В: Журнал Московской Патриархии, №8, 1968, с.67.

⁴ S. Iohannes Cassianus. De Incarnatione Domini. Lib. III, cap. 14. — J. P. Migne, PL, t. 50, col. 70. — Цит. по Попович, архим. Юстин. Догматика православне Цркве. кн. III. Београд, 1978, с. 211.

⁵ Jones, Martyn Lloyd. La base de l'unité chrétienne, p. 70 (traduit de l'anglais, imprime a Geneve).

⁶ Прот. И. Коман. Экуменическое движение и Православная Церковь. — В: Деяния совещания глав и представителей автокефальных Православных Церквей. Т. II. М., 1949, с. 27, 44.

⁷ Овербек. Свет с Востока. Взгляд на католическое Православие сравнительно с папством и протестантством. Вильна, 1867, с.89, 90.

⁸ Цит. по статията на Архиепископ Владимир. Заседание центрального комитета Всемирного совета церквей. — В: Журнал Московской Патриархии, №11, 1972, с. 57, кол. II.

⁹ Прот. И. Коман. Пос. стат., с. 7, 40, 41. — Вж. също №3, 1974, р. 411-412; също Епископ Серафим Потсдамский. Экуменическое движение. — В: Деяния Второго Всезарубежного Собора Русской Православной Церкви за границей. Белград, 1939, с. 300; вж. също Граф Юл Грабее. Англикане и Православная Церковь. Варшава, 1930, с. 9.

¹⁰ Г.Г. О взаимоотношениях Православной Церкви с инославием. — В: Православная Русь, №5 (309), 1941, с. 2.

¹¹ Daily Telegraph, London. May 29, 1971.

¹² Montefiore, Hugh. Beyond Reasonable Doubt. Hodder & Stoughton, London, 1965, p. 41.

¹³ Tomkins, Oliver. Guarded by Faith. Hodder & Stoughton, London, 1971.

¹⁴ Irenicon, №3, 1975, p. 365-371.

¹⁵ Архиеп. Атинагор Кокинакис. An Interorthodox Theological Debate. Leighton Buzzard, 1973, p. 92-93, 95.

¹⁶ Архиеп. Атинагор Кокинакис. Пос.съч, с. 101.

¹⁷ Архиепископ Василий (Кривошеин). Богословский диалог между Православной Церковью и Англиканским вероисповеданием и его проблемы. — Вестник русского западно-европейского патриаршего Экзархата», Париж, №59, 1967, с. 158-159.

¹⁸ Архиепископ Василий (Кривошеин). Пос. стат., с. 159-160.

¹⁹ Архиеп. Атинагор Кокинакис. Пос. стат., с. 94.

²⁰ Ортодоксос Типос. Атина, бр. 582, от 25 ноември 1983, с. 4, кол. 4.

²¹ Пилавакис, Мариос. Англикански свещеник извършил нов брак между хомосексуалисти. — Ортодоксос Типос, бр. 548, 18 март 1983, с. 4, кол. 6; Подобен «брак» между две жени бил извършен и в римокатолическия храм «Св. Йосиф» в гр. Гронинген (Холандия). — Ортодоксос Типос, бр. 552, 8 април 1983, с. 4, кол. 4-6, дете е дадена и снимката на «новобрачните».

²² Воронов, Л. Посещение делегацией Московской Патриархии приходов Западно-европейского Экзархата. — В: Журнал Московской Патриархии, №6, 1968, с. 11-12.

В. Църквата е свята.

Но икуменистите грешат не сам против догмата за единството на Христовата Църква. Те грешат и в схващането си за Църквата като **света**, тъй като включват в състава ѝ еретици.

Според православното учение тия две явления — единство в истината и святост се намират в тясна връзка помежду си. Както единството в истината свързва всички православни християни в една Вяра чрез отделянето им от заблудите и лъжеученията, така и светостта ги съединява посредством благодатта и истината, произлезли чрез Иисуса Христа (Иоан.1:17) и изключващи всеки съюз с нечестиято и ереста (2 Кор.6:15) като порождения на лукавия дух, измислил лъжата, за да подавя с нея спасителната истина. Понятията **святост** и **истина** са родствени. Ярکو потвърждение на това са думите на Спасителя от Неговата първосвещеническа молитва, отправена към Отца: *«Освети ги (апостолите) чрез Твоята истина»* (Иоан.17:17). Тук Господ Иисус Христос неделимо свързва светостта и истината. Искаш ли да бъдеш свят, прегърни Богооткровената истина. Искаш ли да разбираш Божествената истина, стреми се към святост; тя единствена може да ти направи истината близка и скъпа.

Църквата не би могла да се нарича свята, ако можеше в своята същина да бъде заразена със заблуда. «Църквата е непогрешима (в истината — ск.н.), понеже е свята» — добре подчертава руският догматист прот. Н. Малиновский¹.

Но нека видим по-обстойно в що се състои светостта на Църквата? И в какъв смисъл тя е наречена свята?

Тя е наречена свята най-напред поради това, че нейният Глава е свят, и защото Св. Дух, Който я управлява и ръководи, я освещава, бидейки Източник на всяка святост. От Христа, Главата на Църквата, текат струи на святост по цялото тяло. Светият Дух пък, Изворът на нашето освещение, като пребъдва в Църквата, освещава членовете ѝ с благодатта, преподаване в Тайнствата. Чрез тази благодат Той подбужда всеки вяращ към подвизи и святост.

Наличието на грешници в Църквата не намалява нейната святост, а напротив още повече я подчертава, тъй като прави очевиден следния духовен факт: под влияние на благодатта, раздавана чрез св. Тайнства в Църквата, често и най-отявлени грешници се покаяват и се превръщат в светци!

Ние бихме могли да кажем: присъщата на Църквата благодат на Св. Дух съставя нейната святост. Само в нейното лоно може да се постигне истинската святост, понеже в нея се раздава благодатта. Църковният народ е наречен «народ **свят**» (1 Петр.2:9). Господ Иисус Христос затова е дошъл и се е предал на смърт, за да бъде Църквата, Неговата възлюблена невеста, «славна Църква, която няма **петно**, или **порок**, или нещо подобно, но да бъде **свята и непорочна**» (Еф.5:25-27).

Думата «**петно**» можем да отнесем към чистотата на догматическата вяра на Църквата, а думата «**порок**» — към нравствената ѝ чистота. Като петното, тъй и порокът са фатални пречки в достигането на святост, която е основно качество на Бога (1 Петр.1:15-16), и без която «*никой няма да види Бога*» (Евр.12:14). Всеки вярващ, стремящ се към святост, може да я придобие чрез съчетаване на тези два начина: чрез предпазване от черните петна на лъжеученията, които опетняват чистотата на **вярата** и я правят неспасителна, и чрез надмогване на порочността в **нравствената** област, т.е. на нравствените грехове, които отделят душата от Бога. Такава святост е постижима в пълнота само в Православната Църква, понеже тя не носи върху си петната на лъжеученията и с присъщата ѝ благодат успешно лекува нравствените немощи и пороци, при условие на лично покаяние от страна нейните верни чедя.

Църквата е наречена **свята**, според някои църковни учители, още и поради това, че свързва всички светци от всички векове и от всички места: умрелите и преселили се вече на небето, намиращите се още в този живот и ония, които тепърва има да живеят на земята до свършека на света. Никита Ремесиански, западен църковен писател от IV в., пише прекрасно: «Що е Църквата, ако не общество от светци? От началото на света праотците, пророците, мъчениците и всички други праведници — живелите някога, или живеещите сега, или ония, които в бъдеще ще живеят — всички те съставят Църквата, защото са осветени от **една вяра** и един живот, запечатани са от един Дух и така са обединени в едно Тяло, Главата на което е Христос... И тъй, вярвай, че **в тази Църква** ти ще постигнеш общение със светците»².

Накратко можем да обобщим:

1. Църквата е свята като Тяло Христово, осветено от Главата Христос и от пребъдващия в нея Дух Свети.
2. Тя е свята, защото приобщава към святост своите членове — не само праведниците, но и каещите се грешници — чрез благодатта, раздавана посредством извършваните в лоното ѝ св. Тайнства.
3. Тя е свята още и затова, че свързва освещаваните от нея православни християни — живеещи сега или имащи тепърва да живеят на земята — с отишлите при Бога в небесната Църква осветени люде.

Всичко това е абсолютно неприложимо към икуменическото изопачено понятие за Църквата, както и към проектираната от него бъдеща «универсална църква», тъй като:

- 1) В лоното на икуменизма се събират в едно разни еретически общности, непризнаващи Тайнството Миропомазание и своеволно наричащи се «църкви», без да са такива;

2) Сам икуменизмът, като еретическо сборище, е лишен от благодат и не може да раздава такава;

3) Икуменизмът не води привържениците си към святост. Нещо повече — той отчуждава от светостта и подведените от него «православни» икуменисти!

БЕЛЕЖКИ

¹ Прот. Н. Малиновский. Очерк православного догматического богословия (выпуск II). Сергиев Посад, 1912, с. 65.

² Nicetas, episcopi Aquilensis. Explanatio Symboli. cap. 10. — J. P. Migne, PL, t. 52, col. 871.

Г. Църквата е съборна.

Църквата се нарича **вселенска** и **съборна**, тъкмо защото благовести и съхранява Божествената истина в нейната ненакърнима пълнота. Икуменистите неправилно разбират и съборността (католичността)¹ — това същностно свойство на Христовата Църква. Както вече подчертахме, те подценяват истината, изповядвана в абсолютно неизопачен вид само в Православието, пренебрегват Богооткровените Догмати на Църквата, запечатали тази Божествена истина като съществен белег на нейната вселенскост и съборност (т.е. истинска икуменичност). Обратно на това икуменистите издигат на преден план числеността на криворазбираната от тях «църква», с оглед нейното външно засилване. Те искат вярващите да се обединяват и да играят роля в света²! За тази цел те предлагат обединяване на «църквите», включително и на отдавна отсечените от Тялото на Христа (Иоан.15:6) еретически общности. Те считат, че такова външно безблагодатно обединение ще създаде в бъдеще някаква универсална «църква». Това лукаво планирано и ловко провеждано обединение обаче не може да има нищо общо с истинската вселенска, съборна Христова Църква.

Още **св. Кирил Йерусалимски** е описал прекрасно и изчерпателно онзи атрибут на Църквата, който в Символа на вярата е обозначен на гръцки език с думата *καθολική* (католична), а на славянски език — с думата «съборна». Той пише: «Църквата се нарича съборна (католична) и поради това, че тя съществува по цялата вселена, от краищата до краищата на земята, и поради това, че тя учи всецяло (*καθολικῶς*) и неопустително на всички догми, които трябва да влязат в познанието на човеците — догмите за видимото и невидимото, за небесното и земното; още и поради това, че тя подчинява на благочестието целия човешки род... и най-сетне поради това, че тя повсеместно и всецяло (*καθολικῶς*) лекува и изцелява всички видове грехове, извършвани с душата или с тялото; в нея се съдържа всяко понятие за добродетел в дела, в думи и във всевъзможни духовни дарования»³.

Като анализира това определение, архиепископ Василий Брюкселски изтъква, че, според св. Кирил Йерусалимски, думата «**католична**» (съборна) рисува Христовата Църква:

1. «Като вселенска в географския смисъл («до краищата на света») и още повече в качествения смисъл на думата, като обхващаща хората от различни раси, култури, социални положения;
2. Като притежаваща пълнотата на истината;
3. Като обладаваща пълнотата на спасителната сила, побеждаваща всеки грях и зло;
4. Като притежаваща пълнотата на светостта и благодатта; и
5. В резултат на всичко това — като **единствена**».

Обобщавайки, архиеп. Василий заключава: «Ние виждаме, че... външните признаци на католичността не се отричат тук; ударението обаче се поставя на качествените понятия — **всецялостност в истината и благодатта**»⁴.

Подобни мисли изказва и архим. Юстин Попович. Той пише: «самото Богочовешко битие на Църквата е всеобхватно, вселенско, католично, цялостно, съборно... чрез своя Богочовешки организъм Църквата обхваща «всичко, що е на небесата и на земята, видимо и невидимо, било Престоли, било Господства, било Началства, било Власти» (Кол.1:16). Всичко е в Богочовека, и Той е Глава на църковното Тяло (Кол.1:17-18)... Богочовешката личност на Господа Христа е душата на съборността в Църквата... В съборния живот на Църквата са включени съществуванията на Ангели и човечи, на каещи се и грешници, на праведни и неправедни, на покойници и живеещи още на земята, при което праведниците и светците помагат на по-малко праведните и на по-малко светите да растат... към все по-голяма праведност и святост... Така ние всички заедно растем «в храм свят чрез Господа» (Еф.2:21), благодатно-органически свързани помежду си с една вяра, с едни св. Тайнства и добродетели, с един Господ, с една Истина, с едно Евангелие... Всички верни съставяме едно тяло в Църквата. Заради какво? — За да живеем с единия свят и съборен живот на Църквата, със святата и съборна вяра на Църквата, със святата и съборна душа на Църквата, със святата и съборна съвест на Църквата, със светия и съборен ум на Църквата, със святата и съборна воля на Църквата... Много често понятието «съборност» се римокатолицизира, географизира. Обаче според православно разбиране, съборността не е топографско, географско понятие, а вътрешно, същностно, психологическо понятие..., основано върху **целостта на вероизповеданието**, върху **ненакърнеността** на вероизповеданието, върху светото и апостолско **единство** на вярата...»⁵

Добре отбелязва и проф. д-р Илия Цоневски, че «католичността на Църквата трябва да се разбира предимно в смисъл на **цялостност и единство във вярата**» (к.н.)⁶. За подкрепа на това православно разбиране на вселенскостта проф. Цоневски се позовава на думите на св. Атанасий Велики, който не е говорил на арианите в географския смисъл на икуменичността: «Ние сме повече, или ние сме се разпръснали по цялата вселена», но писал: «в която и да сте страна, вие не сте нещо повече, освен ариани, евионити или савелияни; а ние навсякъде сме членове на съборната (католичната, вселенската Църква), навсякъде сме признати за такива.»⁷

Тази мисъл на св. Атанасий Велики се подхваща и от следващите подир него св. отци и учители на Църквата. Ето какво например пише св. Максим Исповедник:

«Православното и спасително изповедание на вярата съставя съборната (= католичната, вселенската) Църква»⁸.

Съгласно отците на IV Вселенски събор, Христос е Главата, а ние сме членовете и трябва да образуваме едно тяло чрез нашето единомислие и единоверие⁹.

Цялата грижа и цялото внимание на всички Вселенски Събори се състояли в това — да се потвърди изначалната, **предадена ни от Христа и от св. апостоли православна Вяра** и да се осъдят и отстранят от нея възникващите по дяволско внушение гибелни лъжеучения. Църквата търпи и най-големите грешници, за да ги лекува, но отлъчва еретиците, понеже те изопачават св. догми — тия вечни Богочовешки светини, които — по думите на архим. Юстин Попович — «човешкият ум нито може да обгърне всеобхватно, нито може да ги измисли»¹⁰. Никой не може да разбере напълно тайната на Христа, въплътения Син Божи, разкрил ни истината за нашето спасение, бидейки Сам тази Истина (Иоан.14:6). Затова правилният подход към Богооткритите ни догми е не дръзкото им рационалистическо изследване, а благоговейното преклонение пред тях с вяра в нелъжовното Въплътено Слово Божие. Св. Отци смирено са прегръщали вярата в Христовата Истина и са я защищавали с кръвта си от изопачаване, в което виждали хитрината на дявола и пръста на антихриста (респективно, на неговите предтечи). По думите на архим. Юстин, «както явяването и дейността на антихриста ще бъде по действие на сатаната (2 Сол.2:9), така и дейността на всяка ерес е по действие на дявола»¹¹. Затова св. отци единоголасно са предавали на анатема всички ереси и еретици, виждайки в тях осуетителите на човешкото душеспасение.

В Христовата Църква единствено се намира безсмъртие и вечен живот за човека. А «ереста е пагубна сила, която потапя човека във вечна смърт»¹², т.е. във вечно отделяне от Бога. Към това води и съвременният антихристовски икуменизъм, натрапвайки на съзнанията свой универсализъм и отричайки на едната Христова Църква — Православната — нейната благодатна вселенскост (икуменичност) като единствена носителка на неподправената и спасителна Истина.

БЕЛЕЖКИ

¹ Служим си термините «католичност» и «католичен» за да направим терминологична и идеологична разлика между Православието и римския папизъм, злоупотребяващ с понятията «католицизъм» и «католически» (съборност, съборен). По някаква странна ирония папистите, които на практика отричат съборността, поставяйки папата над съборите, са узурпирали термините «католицизъм» и «католически», незаслужено наричайки себе си «католици», т.е. «съборни».

² Вж. Прот. Г. И. Разумовский. Экуменическое движение и Русская Православная Церковь. — В: Деяния совещания глав и представителей автокефальных Православных Церквей. Т. II. М., 1949, с. 165.

³ Св. Кирил Йерусалимский. Слова огласительныя, слово 18, г23. — J. P. Migne, PG, t. 33, col. 1044.

⁴ Архиепископ Василий. Кафоличност, и структуры Церкви. Вестник русского западно-европейского патриаршего Экзархата», Париж, -80, 1972, с. 250-251.

⁵ Попович, архим. Юстин. Догматика православне Цркве. кн. III. Београд, 1978, с. 213-219.

⁶ Цоневски, И. и Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — Духовна култура, кн. 5-6, 1969, с. 60.

⁷ Там.

⁸ Св. Максим Исповедник. — J. P. Migne, PG,

⁹ Деяния Вселенских соборов. Т. IV. Казань, 1865, с.295.

¹⁰ Попович, архим. Юстин. Пос. съч., с. 230

¹¹ Пак там

¹² Там.

Д. Църквата е апостолска.

И по отношение определението на Църквата като **апостолска** икуменистите изпадат в дълбоко заблуждение. Православната Църква се нарича **апостолска** поради това, че има произхода си от апостолите, свято пази тяхното **учение**, държи строго за **апостолското приемство** и се ръководи от **апостолското предание** в догмите, в богослужебния си живот и в църковното си устройство. Краеъгълният Камък на Църквата е Сам Христос (Еф.2:20). Но около Него са наредени св. апостоли. Те са ония дванадесет камъка, ония дванадесет основи, върху които Тайновидецът съзърцавал написани *«имената на дванадесетте апостоли на Агнеца»* (Откр.21:14).

Всевъзможните вероизповедни общности, наричащи се днес «църкви», не могат да бъдат признати за апостолски, понеже не са изградени върху *«основата на апостолите»* (Еф.2:20), не са получили от тях приемството на ръкоположенията, не пазят непрекъсваемостта на апостолското устно Предание, което има авторитет равен на Свещеното Писание (2 Сол.2:15) не са включени в онази духовна верига, чрез която се предават благодатните дарове на Св. Дух. Те изменят чрез нововъведения учението, завещано устно или писмено от апостолите, и не съхраняват в пълнота истината, предадена ни като залог за нашето спасение (2 Сол.2:13). Те са накърнили по един или друг начин оставеното от апостолите на поколенията духовно богатство от догматически, богослужебен, тайноизвършителен и канонически характер. С право архиеп. Серафим, изразявайки възмущението си, пише: «Колкото и странно, икуменистите отнасят към апостолската Църква и тъй наречените «християнски църкви», които съвсем нямат апостолски произход и приемство»¹. Могат ли да бъдат апостолски — ще добавим ние — такива общества като унитариянските, отхвърлящи догмата за Св. Троица, или народната чехословашка църква, не признаваща Божествеността на Христа², или религиозната организация на ремонстрантите-арминияни в Холандия, отричащи всички догматически и църковни обвързаности³, или ония религиозни обединения, които считат водното кръщение за необязателно⁴, както и многото други религиозни общности, наричащи себе си «християнски църкви», но не изповядващи пълнотата на Христовата истина?! Тяхната вяра е толкова изопачена, че направо противоречи на апостолската!

Въпреки това ССЦ продължава да нарича «църкви» всички еретически общности. Нещо повече. Той прави нови смели крачки към събаряне на вековната и изначална православна еклезиология, съгласно която Църквата е наречена **апостолска**.

На VI асамблея във Ванкувър — Канада (24 юли — 10 август 1983 г.) генералният секретар на ССЦ Филип Потер във встъпителната си реч се е провинил тежко против истината, като е изтъквал неправилно думите на св. ап. Петър: *«Вие сами, като живи камъни, съграждайте от себе си духовен дом, свято свещенство, за да*

*принесете духовни жертви, благоприятни Богу чрез Исуса Христа... Вие сте род избран, царствено свещенство, народ свят»... (1 Петр.2:5,9). Спирайки се нашироко върху тези думи, Филип Потер заявява: «Една от големите заслуги на Реформацията, заслуга, дължаща се на **Мартин Лутер**, е **откритието (!)**, основано точно на думите 1 Петр.2:5,9, че **всеки — безразлично дали е жена или мъж — е свещеник пред Бога**»⁵. Генералният секретар на ССЦ призовава всички да станат «**истинско свещенство**, (състоящо се) от всички вярващи... **независимо дали са ръкоположени или са миряни** (к.н.)»⁶. С тия свои думи Потер се опитва да подкопае православно учение за апостолското приемство, като необходим белег на законното сакраментално свещенство, и да премахне границата, от една страна, между духовенство и миряни, а от друга страна — между мъже и жени в свещенството. Всички вярващи — и миряните: мъже и жени — са свещеници според него.*

Но нека се запитаме: Какъв е смисълът на текста 1 Петр.2:5,9? Нима св. ап. Петър иска да установи някакво **общо свещенство в протестантски смисъл**, което да измести законното сакраментално свещенство, установено в Христовата Църква по линията на апостолското приемство? И нима иска той в това общо свещенство да бъдат включени и жени? — Филип Потер, въставайки против вековната и изначална каноническа традиция в Църквата (разбирай православно!), призовава «да изключим **ереста (sic!)** за авторитета и учителната власт в Църквата»⁷. Това негово изказване, посрещнато с ръкопляскания от протестантите, наред с това предизвикало енергични противодействия и протести у мнозина делегати. Те поискали от Потер да се откаже от думите си, което той уж направил. Това описва лично присъствалият на асамблеята гръцки професор по Богословие Г. Галитис в статията си, озаглавена «Протестантското болшинство да не решава от името на православните!»⁸ Фактически обаче изказването на Филип Потер си останало незачеркнато в речта му и продължава да фигурира там, за да трови душите с още една **нова икуменическа ерес**, която иска да се притули под клеветническото обвиняване на Православието в «ерес». Ф. Потер, който изобщо избягва думата «ерес», в случая си служи с нея, за да обяви за «ерес» православно учение за апостолското приемство в йерархията и за законно принадлежащия й «авторитет и учителна власт в Църквата». По този начин, обвинявайки Православието в ерес, той иска нагло да прикрие прокарваната от самия него въпиюща ерес, според поговорката: «Крадецът вика: — Дръжте крадеца!»

Думите на св. ап. Петър, отправени към християните: «Вие сами, като **живи камъни**, съграждайте от себе си **духовен дом, свято свещенство**, за да принесете духовни жертви» се тълкуват така от известния руски екзегет епископ Михаил: «Под **духовен дом** се разбира дом — в смисъл на храма, дето се принасяли жертвите. Но този е **духовен** храм в противоположност на вещественния, духовен е затова, че е устроен от живи камъни, одушевени от Божия Дух и усъвършенствуващи се нравствено..., живеейки духом». Като се спира пък на израза за «**свято свещенство**», т.е. свято общество от свещеници, епископ Михаил казва: «Всички тези думи на апостола **не са буквални**, а образни (фигуративни) разбирали в **преносен смисъл**. Затова и изразът «свято свещенство» трябва да бъде схващан в преносен смисъл, т.е. не в смисъл на свещенство като особена категория лица, поставени в Църквата за учители, за извършители на тайнствата и за управители»⁹.

Още в Стария Завет Бог нарича Израилския народ «*царство от свещеници*» (Иzx.19:6), но само в общ преносен смисъл, защото специалното свещенство, обслужващо Йерусалимския храм, било възложено от Бога не на целия народ, а само на едно от 12-

те Израилеви колена, именно на Левиевото коляно¹⁰ (Числ.3:6-12; ср. Евр.7:11). Следователно, всеобщото свещенство на Израилския народ не изключвало ни най-малко необходимостта от **специално** свещенство, чието служение било недостъпно дори за царски особи, както това се вижда добре от случая с цар Озия, наказан от Бога с проказа, заедно дръзнал да кади в храма (2 Пар.26:19).

Съответно на това, и в Новия Завет наред с всеобщото *«царствено свещенство»* (1 Петр.2:9), съставяно от православните християни, като «народ свят» (в смисъл, посветен на Бога), съществува избрано сред него **благодатно-служебно свещенство**, чиито функции не могат да се упражняват от миряни, не получили специално посвещение по линията на апостолското приемство.

В своята статия, озаглавена «Царствено свещенство и служебно свещенство», православният архимандрит Пиер Л'Юилие (по настоящем архиепископ на Ню Йорк) се спира на редица старозаветни текстове, и особено на текста Изх.19:6, който служи за основа на разглеждания текст (1 Петр.2:9). Той заключава: «Заявата за всеобщо свещенство на Божия народ в Стария Завет не означава ни най-малко отричане на едно длъжностно свещенство. Същата книга «Изход», дето намираме провъзгласено свещеническото призвание на целия Израил, се занимава надълго с установяването на левитското свещенство... Впрочем никъде... в каноническите книги на Библията всеобщото царствено свещенство не е поставено във връзка с функциите на служебното свещенство»¹¹.

Всичко това съставлява старозаветния фон, върху който се открояват думите на св. ап. Петър за новозаветния Божи народ, уподобяван на строящ се «духовен дом» от «живи камъни», в който се принасят *«духовни жертви, благоприятни Богу чрез Исуса Христа»* (1 Петр.2:5). Така св. ап. Петър поставя това свещенство във връзка с решителното събитие от историята на Спасението — Изкупителното дело на Исуса Христа... Тъкмо чрез единение с Христа се придобива участие в Неговото царство и свещенство»¹². Сам Господ Исус Христос уподобява себе Си на храм, като говори иносказателно за *«храма на Своето тяло»* (Иоан.2:21). А св. ап. Павел нарича всички християни **«храм на Живия Бог»** (2 Кор.6:16), в чиято основа е вграден Христос като Краеъгълен Камък (Еф.2:20, ср. 1 Петр.2:4), *«върху Който цялото здание... възраства в храм свят чрез Господа»* и всички вярващи се съзиждат *«в жилище Божие чрез Духа»* (Еф.2:21-22), като чрез Христа принасят непрестанно *«Богу хвалебна жертва, сиреч, плода на устните, които прославят името Му»* (Евр.13:15).

Този сравнителен екзегетически преглед архимандрит Пиер Л'Юилие приключва с последната новозаветна книга «Откровение» (1:6; 5:10; 20:6), дето отново е изразена мисълта за царското свещенство на Божия народ, схващан в новозаветен смисъл като изкупени от Христа вярващи в Него *«от всяко коляно и език, народ и племе»* (Откр.5:9).

Независимо обаче от това **всеобщо** свещенство на Божия народ, получавано от всеки православен християнин в Тайнството Миропомазание, в Църквата съществуват **специални** служения, свързани с длъжностни дарования, получавани в Тайнството Свещенство чрез ръкополагане по апостолско приемство, и това става по волята на Основателя на Църквата Христа, Който е казал на Своите апостоли: *«Който вас слуша, Мене слуша»* (Лука 10:16). За тези благодатни дарования св. ап. Павел пише на християните: *«От вас Бог постави в Църквата първо апостоли, второ пророци, трето учители... Нима всички са апостоли? Всички ли са пророци? Нима всички са*

учители?» (1 Кор.12:28-29). Продължавайки мисълта на апостола, можем да запитаме: «Нима всички са свещеници?» — в този благодатно-длъжностен смисъл на йерархическо служение в Христовата Църква?! — Решително не!

И тъй, «служебното свещенство не е просто някакво длъжностно специализиране, упражнявано по назначение от целия народ. Произходът му е Божествен, и действието му се упражнява въз основа на сакраменталния дар на **апостолското** приемство при Господне съдействие... Законното право да се пасе Божия народ, да се обучава той, да се поднася неговото приношение на Господа принадлежи на йерархията въз основа на **апостолското** приемство»¹³. Оттук архимандрит Пиер Л'Юилие прави извода, че «би било много тежка заблуда да се твърди, че служебното свещенство принадлежи на целия народ, или че това свещенство е само еманация от царственото свещенство... Да се поддържа това би означавало да се отрича **апостолското качество на Църквата**» (к.н.)¹⁴.

И тъй, в православното тълкуване на 1 Петр.2:5, 9 дори помен няма от някакво подценяване на Богоустановената йерархия, или от някакво пренебрегване на апостолското приемство, или от някакво изравняване на апостолите с миряните, на пастирите с пасомите. Напротив, в края на същото това послание св. ап. Петър наставлява **пастирите-презвитери** как да **пасат Божието стадо**, като му дават личен пример, за което ще получат награда от **Пастирначалника** — Христа (1 Петр.5:1-4). Нима св. апостоли са били обикновени миряни? Не, те са поставени от Самия Христа да управляват Църквата, да извършват в нея св. Тайнство Причащение (Лука 22:19), да поучават и кръщават (Мат.28:19), да връзват и развързват (Мат.18:18), да помазват и лекуват (Марк.6:13) и пр. **Апостолите са били първите архиереи**. Те съставляват първата йерархия в Христовата Църква. Те са ръкополагали дякони (Деян.6:6), презвитери (Деян.14:23; Тит.1:5) и епископи (2 Тим.9:5), те не са ръкоположили нито една жена за свещеник или за епископ. Напротив, заповядали са жената да не поучава, а да се упражнява в безмълвие и пълно покорство (1 Тим.2:11-12), според нареждането на св. ап. Павел: *«Жените ви в църквите да мълчат: на тях не е позволено да говорят, а трябва да се подчиняват, както казва и законът»* (1 Кор.14:34).

А сега се върши тъкмо обратното в ССЦ. Там вече се приемат жени за «свещенички» и даже за «епископки». Първата жена «епископ» е от сектата на методистите¹⁵. Според устни сведения от компетентно лице, в Швеция се е стигало вече до там, че всеки лутерански «епископ» пред встъпването си в длъжност трябва да направи декларация, че ще ръкополага и жени за «свещенички»!

На V асамблея на ССЦ в Найроби (декември 1975 г.) протестантското болшинство делегати, осъждащо дискриминацията на жените, силно настоявало да се ръкополагат и жени за свещеници. Св. Синод на Руската Православна Църква още тогава отговорил отрицателно по този въпрос в критическия си отзив за дейността на V асамблея и изказал в официалното си «Послание» следните съвсем правилни мисли: **«Православната Църква не може да се присъедини към позицията на протестантското болшинство** (к.н.), допускащо възможността за женско свещенство¹⁶... В тайнственото единство всички членове на Христовото Тяло обладават несравнимото с нищо съкровище на живота в Христа. Но призивът на всички към святост, към наследяване на вечния живот и към всеобщо апостолство не означава призоваване на всички към сакраменталното свещеническо служение. Божествената мъдрост на Христа — Устроителя на Църквата — ни е предуказала решението на този

въпрос. Сред лицата, близки на Христа, имало и жени, но нито една от тях не била включена в апостолската Дванадесетица. Ние не можем да допуснем, че Христос, постъпвайки така, правел отстъпки в духа на времето. Православната Църква смята за своя обаяност да следва по този въпрос предначертаната от Самия Господ Иисус Христос всякогашна и всеобща църковна традиция. **Историята на Църквата не познава примери относно някакво сакраментално служение на жените**¹⁷. (к.н.)

Във връзка с догмата за Църквата считаме за уместно да изясним тук Христовите слова: *«И на тоя камък ще съградя Църквата Си, и вратата адови няма да ѝ надделеят»* (Мат.16:18).

Икуменистите използват тия слова и по-частно израза «ще съградя Църквата си», за да обосноват своето очакване на някаква **бъдеща** «църква», считайки, че сегашните църкви не притежават пълната истина и структурно са несъвършени. Но прави ли са те? Към коя епоха е насочено бъдещето време на израза «ще съградя»? — Към Петдесетница, която се нарича рожден ден на Църквата. Тогава чрез слизането на Св. Дух над апостолите те станали първите епископи на Църквата. Те са имали Църква! Те са били в Църквата. Те са оставили тази Църква на поколенията като «стълб и крепило на истината» (1 Тим.3:15). Ако икуменистите очакват църквата в бъдещето, ще излезе, че апостолите са нямали църква, а че икуменистите ще я имат!...

Що се отнася пък до думите «и вратата адови няма да ѝ надделеят», те вече много пъти са се изпълнявали и ще продължават да се изпълняват до свършека на вековете. Обикновено се приема извършването на св. Тайнство Евхаристия като жив белег за съществуването на Църквата. Щом е така, то трябва да кажем, че докато се извършва това Тайнство, ще съществува и Църквата Христова на Земята. А до кога ще се извършва то? — Св. ап. Павел пророчески говори: *«Колчем ядете този хляб и пиете тази чаша, ще възвестявате смъртта на Господа, докле дойде Той»* (1 Кор.11:26). Това значи, че Църквата ще дочака Второто Христово пришествие.

Истинската Църква, веднъж основана от Спасителя върху камъка на догматическата вяра, че Той е Христос — Синът на живия Бог (Мат.16:16), е съществувала, съществува и ще продължава да съществува непобедима през всички превратности на историята до края на света като жива носителка на истината и благодатта (Иоан.1:17) за всички човечи с добра воля (Лука 2:14), търсеци душеспасение!

БЕЛЕЖКИ

¹ Деяния съвещания глав и представителей автокефальных Православных Церквей. Т. II. М., 1949, с. 369.

² Algermissen, Konrad. *Konfessionskunde*. Hanover, 1939, S. 288-289.

³ пак там, с. 666, заб. 8.

⁴ Вж. Архиепископ Владимир. Заседание Центрального комитета Всемирного совета церквей. — Журнал Московской Патриархии, 1972, №11, с. 58, кол. I.

⁵ Виж циклостилно напечатаната на английски език встъпителна реч на Филип Потер, с. 9.

⁶ пак там, с.10.

⁷ Там.

⁸ Вж. Ортодоксος Типос, Атина, бр. 576 от 14.X.1983, с. 4, кол. 5.

⁹ Епископ Михаил. Толковый Апостол, кн. 2-ая: Соборныя послания святых Апостолов.

Киев, 1890, с. 150.

¹⁰ Библиейст. Царствено свещенство. — В: Ортодоксос Типос, Атина, бр. 584 от 9.XII.1983, с. 3, кол. 8.

¹¹ L'Huiller, archim. Pierre. Sacerdoce royal et sacerdoce ministriel. — В: Вестник русского западно-европейского патриаршего Экзархата», Париж, №33-34, 1960, с. 29.

¹² Пак там, с. 30.

¹³ Пак там, с. 40.

¹⁴ Пак там, с. 38.

¹⁵ Вж. статията «Предателство на нашето Православие от страна на недостойни църковни представители». — Ортодоксос Типос, Атина, бр. 574 от 30.IX.1983, с. 1, кол. 3.

¹⁶ Дори някои енории от Англиканската епископална църква в Америка остро протестират против това нечувано новаторство и изявяват желание да се присъединят към Православната Църква. — Журнал Московской Патриархии, №9, 1985, с. 19, кол. 2.

¹⁷ Послание Священного Синода о V асамблее ВСЦ и ее результатах. — Журнал Московской Патриархии, №4, 1976, с. 9, кол. 2.

Е. Църквата е непогрешима. Признания от инославни в полза на Православната Църква.

Към белезите на истинската Църква нека прибавим накрай още една нейна отличителна черта — нейната **непогрешимост**. Православната Църква е непогрешима в изповядването на вярата, поверена ѝ от Христа чрез св. апостоли.

Известният църковен историк от 19 век **абат Владимир Гете** (+ 1892), преминал по убеждение от римокатоличеството в Православието, обосновава **непогрешимостта на Христовата Църква** с «достоверното свидетелство, непрекъснато изявявано от християнското общество относно учението, което Христос и апостолите са преподали на това общество. Достоверността на това свидетелство се потвърждава, **като исторически факт**, от непрекъснатите свидетелски показания, които започват и се свързват едно с друго от първия век до наши дни. Подобен род свидетелство е **до такава степен несъмнено, че за неговото опровергаване би трябвало да се отхвърли цялата история** (к.н.), тъй като няма друг исторически факт, който толкова непрекъснато да се продължава, като свидетелството на цялото това общество, общество живо във всички епохи и непрекъснато утвърждаващо приетото от него учение... И действително, прекрасна гледка представлява Православната Църква със своето удивително постоянство в учението! Тя е видяла много спорове; тя е издържала многобройни вражески нападения; тя е била подхвърляна на нечувани жестокости и преследвания; нейните врагове са я довеждали до състоянието на робство в същата оная страна, дето тя някога е сияела с най-ослепителен блясък. Но и в нещастieto и в поруганието, както и в дните на славата, **тя е запазила своето учение** (к.н.); нейните основни начала са началата на **истинското християнство** (к.н.). Тя може и в наши дни да предложи на еретическите «църкви» и философи своето най-прекрасно учение, какво светът е могъл да чуе някога!»¹

Не само просветени православно вярващи, но и мнозина непредубедени западни инославни богослови ясно виждат, че единствено Православната Църква е останала

през вековете вярна на Христа и на завещаното от Него чрез светите Му апостоли учение, и, като виждат това, публично го заявяват. Ето няколко примера:

Англиканинът Н. А. Hodges пише, че «православната вяра..., на която Православната Църква е постоянен пазител, е християнската вяра в нейната вярна и съществена форма»².

Франц фон Бадер, римокатолически философ и богослов, още в миналото столетие, след като направил еклезиологически проучвания, заявил, че Православната Църква «е останала по-вярна на първоначалния дух на християнството, отколкото Западната църква»³...

Бележитият римокатолически богослов историк Хефеле, въпреки голямата си привързаност към Рим, трябвало да признае: «В богослужението и учението на гръцката Църква (т.е. Православната — в ск.н.) няма ни най-малки промени от времето на нейния разрыв с Рим»⁴.

Протестантският пък богослов Овербек, когото цитирахме вече (с. 56) и който е предшественик на днешното диалектическо богословие, пише, сравнявайки Православието с римокатолицизма: «Православната Църква е **неизменна във вярата и в св. канони**. Това е същата вяра и сега, каквато е била преди 1 000 години. А Рим е сметнал за добре да измени неизменяемата вяра, да я направи подвижна, да я развива. Православната Църква само е запазвала и утвърждавала истината, която по своята същност е неподвижна и неизменна, **и я запазвала и утвърждавала в тоя вид, както тя е била предадена на Църквата** от апостолското Предание»⁵.

«След като папата откъснал Западната църква от Източната», пише в друго свое съчинение Овербек, «**Източната Църква, съгласно свидетелството на историята, запазила отколешното си единно вселенско (католично) учение неизменно до сегашното време**» (к.н.)⁶.

Цитираният по-горе отец **Владимир Гете**, след обръщането си в Православието, пише: «**Църквата** за православния християнин — това е християнското общество, съществуващо още от апостолските времена. То живее с **единен живот; то не се изменя, понеже не променя нищо в Богооткровеното учение; приело това учение от начало, то го преподава от век на век такова, каквото го е получило** (к.н.). Вярващите (миряни) съставят в него точно такава съществена част, каквато и епископите. Последните имат специалното задължение **да надзирават** християнските общини да не би да **проникне в тях някакво нововъведение** (к.н.), но и всички вярващи също имат право да участвуват в запазването на Православието и те са длъжни да предпазят дори самия епископ, ако той, изменил на своя дълг, поиска да прави нововъведения... В такъв случай свещеникът и даже простият мирянин, ако посочат еретика, не само няма да бъдат порицани, но дори ще заслужат прослава и благодарност от цялата Православна Църква»⁷.

Измежду съвременните богослови, пишещи на немски език, ще споменем само неколцина.

Старокатолическият епископ от Берн (Швейцария), **Урс Кюри**, подчертава, че «Източноправославната Църква притежава християнски живот с първична сила, голяма

интензивност и чистота, и в нея през течение на вековете е **запазено древното църковно Предание, което в голяма степен е загубено в западната църковност**» (к.н.)⁸.

А проф. д-р **Ернст Бенц** пише: «В съвременния християнски свят Православието сияе като единствена в своя род величина. Величието му се състои в това, че то **вярно е запазило във всички сфери на своя живот пълнотата на католичността на древната Църква**. В неговото богослужение продължават да живеят по приемство древноцърковното разбиране и древноцърковната литургическа практика. В богослужението му приемствено живее и цялата пълнота на учението на древната Църква. Тук... няма разделение между богослужението и богословието, между молитвата и учението. Тази Църква е запазила първоначалното съзнание на своя вселенско-католичен характер. **Нейното самоопределяне като Една, света, съборна и апостолска Църква се основава не върху идеята на правото, а на съзнанието, че тя представлява от себе си мистическото тяло Христово...** (к.н.) В това мистическо тяло действено се проявяват даровете на Светия Дух и молитвата един за друг, която се простира до царството на починалите, защото Бог не е Бог на мъртви, а Бог на живи... Православието с най-голяма вярност е запазило до наши дни предаденото му **древно-църковно догматическо наследство**»⁹.

Проф. д-р **Фриц Либ** счита от извънредно голямо значение факта, че «**Източната Църква е запазила чисти и неповредени древно-християнските догми**, като не ги е изопачила чрез схоластичен рационализъм»¹⁰.

Като се радваме на тия западни признания в полза на нашата Църква, ние можем да прибавим: своето високо достойнство на единствена непрекъсваема и безпогрешна носителка на истината св. Православна Църква дължи на своята **неизменна преданост към онази догматическа вяра**, която е наследила от Самаго Господа Иисуса Христа и Неговите свети апостоли и която е утвърдила на Вселенските и на признатите от тях поместни събори. От тук се вижда, че **догматическото наследство**, което св. Църква е прела от Спасителя и научила от Неговите непосредствени ученици, съставлява **непокатнатата и твърда основа** (ср. Лука 1:4), върху която тя пребъдва винаги една и съща, неизменна и неделима през вековете. Тя е крепост срещу заблудите на миогледно-догматическа почва, пази и до днес истината, в която се вярва за спасение (2 Сол.2:13), и ще продължава да я пази до свършека на света, за да я имат истинските Божии чедра и в последните времена — във времената на антихриста, та да могат въз основа на нея да различават истината от заблудата. Така Христовата Православна Църква ще помага на искрено копнеещите за истината в ония най-тежки за вярващите християни времена, във времената на всеобщото отстъпление (2 Сол.2:3), та да не се поддават на хитросплетеното примамно учение на Христовия противник, а да останат, сред обстановката на всеобща изневяра, верни на своя Господ и Спасител и чрез правата си вяра и съобразения с тази вяра свой добродетелен живот да получат вечно общение с Него в царството на безсмъртието.

Високата си задача на пазителка на истината св. Православна Църква и днес трябва да осъществява чрез верността си на поверените ѝ **твърдо и веднъж завинаги формулирани догми и канони**. Тя ще продължава и в годините на най-страшните гонения при антихриста да осъществява тази задача, в изпълнение на неотменното обещание, дадено ѝ от Спасителя, че «вратата адови няма да ѝ надделеят» (Мат.16:18).

Обаче според икуменизма, който смята, че в никоя от църквите на днешното време не е запазено цялото християнско вероучение неповредено и в пълнота, излиза, че вратата адови са надделели на Църквата.

Ние не можем да бъдем икуменисти, понеже икуменизмът

- 1) **Не вярва в съществуването на Едната, света, съборна и апостолска Църква;**
- 2) **Еретически подкопава православната еклезиология;**
- 3) **Проявява неверие в силата на Христовите думи за непобедимостта на Църквата (Мат.16:18), валидни до края на света, и**
- 4) **Проповядва съвсем ново, противно на чистата Православна вяра учение за Църквата.**

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. статията «Основныя начала Православия», прев. К. Истомина. — В: сп. «Вера и разумъ», кн. I. Харьков. 1884, с. 25-26.

² Anglicanism and Orthodoxy. A Study in Dialectical Churchmanship. London, 1955, p. 46-47.

³ Franz-von-Baader. Der morgenl andische und der abendlandische Katholizismus. — Samtliche Werke. Bd. X. Leipzig, 1855, S. 91.

⁴ Beitrage zur Kirchengeschichte, Archaologie und Liturgik, 1864, S. 432.

⁵ Овербек. Положение, назначенное православной России Божественным Провидением... Лейпциг, 1870, с. 56.

⁶ Овербек. Свет с Востока. Взгляд на католическое Православие сравнительно с папством и протестантством. Предисловие. Вильна, 1867, с. II.

⁷ Вж. посочената статия «Основныя начала Православия», с. 23-24. — Последните думи перифразират края на 15 правило на Цариградския двукратен събор (861 г.), дето се изказва похвала за миряни ревнители на Православната вяра, които бдят и изобличават дори епископи при заблуда.

⁸ Вж. Die Wiedervereinigung der christlichen Kirchen und das altkatholische Kirchenideal im Lichte des eucharistischen Wunders. — Internationale Kirchliche Zeitschrift, 1930, Heft 3, S. 167.

⁹ Geist und Leben der Ostkirche. Hamburg, 1957, S. 170 f.

¹⁰ Orthodoxie und Protestantismus, Orient und Occident, 1929, H. I, S. 6.

(Тримата последни автори са цитирани по проф. д-р Илия Цоневски. Българската Православна Църква и икуменическото движение. — В: «Духовна култура», кн. I, 1965, с. 33-34.)

3-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ Е В ПЪЛНО ПРОТИВОРЕЧИЕ С ДОГМАТИЧЕСКАТА И КАНОНИЧЕСКА ПРАКТИКА НА ДРЕВНАТА ЦЪРКВА. ИКУМЕНИЗМЪТ СБЛИЖАВА ПРАВОСЛАВИЕТО С ЕРЕСИТЕ, КОИТО ВСЕЛЕНСКИТЕ СЪБОРИ ОТСИЧАХА

Древната Църква отделяше на съборите си истината от лъжата и скъсваше с ересите всякакви връзки: и догматически, и канонически, и сакраментално-литургически. А днешният икуменизъм, тъкмо обратното, гледа да създава всякакви връзки между Православието и отделните вероизповедания, включително и най-еретическите, чрез

което влиза в разрез с практиката на древната Църква. Това се изтъква убедително от английския богослов D. Martyn Lloyd Jones, който казва: «Няма нищо по-интересно от поставянето в контраст Вселенските събори от първите векове на християнската ера със Световния съвет на църквите днес. Най-важната задача на Вселенските събори беше **учението** — т.е. формулиране на учението (догматическото — в ск.н.) и разобличаването на заблудата и на ереста. Съществената характеристика пък на новото движение е **безразличието** по отношение на догматическото учение и превъзнасянето на **инклузивистическия** (всеключващия) дух и на сътрудничеството на практическа почва» (к.н.)¹. — Под «инклузивистически» дух авторът разбира стремежа да се обединяват на всяка цена всички деноминации в една обща организация, без оглед на това дали те правилно вярват или са еретически.

Словото Божие ни заповядва да нямаме нищо общо с еретиците. Св. ап. Павел внушава: «*Страни от еретик, след като го посъветваш веднъж и дважд*» (Тит.3:10). И още: «*Моля ви, братя, пазете се от ония, които произвеждат разцепления и съблазни против учението, което сте научили, и странете от тях*» (Рим.16:17). «Странете!» е казано, а не: «Сближавайте се с тях!»

Икуменизмът пък сближава православните и еретиците. Сред икуменистите се чуват днес много гласове за сакраментално общение между нееднакви по вероизповед църковни общества, а някои дори са пристъпили към такова сакраментално общение, т.е. към интеркомунион. Англиканите вече се «причастяват» взаимно със старокатолиците и с протестантите от Лутеранската епископална «църква», а напоследък и с методистите, които нямат апостолско приемство и схващат крайно либерално видимата църква. Англиканите имат пълно църковно-литургийно общение с Филипинската независима «църква» от есента на 1963 г. И Старокатолическата «църква» влезе в евхаристийно общение с Филипинската независима «църква» през септември 1865 г., въпреки че Филипинската независима «църква» не е съвсем чиста от **унитарянски** уклони².

Най-показателен за деморализиращото влияние на икуменизма в това отношение е фактът, че «Англиканската църква допуска до «причастие» в англиканските служби на икуменически конференции всички участници без разлика от какво изповедание са те, и разрешава на самите англикани да се «причастяват» у протестантите, с които те обикновено не се намират в евхаристийно общение»³.

С всичко това се подготвя пътят, щото и Православната Църква рано или късно да влезе в литургийно общение, на първо време с по-близкостоящите на вид инославни изповедания, например с римокатолическото и с това на нехалкидонските църкви, а след това и с останалите, без да са разчистени предварително догматическите им различия и противоречия спрямо Православието. VI асамблея на ССЦ във Ванкувър (Канада) направи вече фаталния пробив: православни архиереи са участвували в извършената там на 31 юли 1983 г. от Кентърберийския архиепископ Рънси икуменическа «литургия», и при това с участието на две жени — англикански «свещенички»⁴. Такова кощунствено процедиране противоречи на словото Божие, на православното учение за Църквата като единствено Тяло Христово, на св. канони и на вековната изначална църковна практика! «Древната Църква споделяше Господнята трапеза **само с онези, които бяха в пълно общение с Църквата върху основата на единството във вярата и каноническия строй**», както признава дори един от видните представители на икуменическото движение, о. проф. Виталий Боровой⁵. А сега докъде

се е стигнало?... Вече някои «православни» икуменисти на своя глава се «причастяват» с инославни, макар добре да знаят, че абсолютно недопустимо е за православния християнин да влиза в сакраментално общение с еретици! Много правилни са разсъжденията по този въпрос на архимандрит Юстин Попович: «Учението на Православната Църква... изразено от св. апостоли, св. отци и св. Събори относно еретиците, е следното: ересите не са църква и не могат да бъдат църква. Затова те не могат да имат св. Тайнства, особено Тайнството Евхаристия, което е Тайнство на Тайнствата... «Интеркомунионът», т.е. взаимоотношението с еретиците в св. Тайнства, особено в Тайнството на Божествената Евхаристия, е най-нечестивото предателство спрямо Господа Иисуса Христа... Преди всичко трябва да запитаме — върху каква еклезиология и върху какво богословие за Църквата се основава така нареченият «интеркомунион»? Цялостното православно църковно богословие за Църквата се основава и гради не върху някакъв «интеркомунион» (=взаимо-общение), а върху **Богочовешката действителност на «комуниона»**, т.е. върху Богочовешкото общение (ср. 1 Кор.1:9; 10:10-17; 2 Кор.13:13; Евр.2:14; 3:14; 1 Иоан.1:3), докато **понятието «интеркомунион», «взаимообщение» само по себе си е противоречиво и напълно непонятно за православно съборно съзнание...** Съгласно разбирането на съборната Христова Църква и съобразно цялостното православно Предание, Православната Църква не приема съществуването на други Тайнства въвн от нея и не гледа на тях като на Тайнства, докато човек не се обърне чрез покаяние от еретическата «църква», от лъжецърквата, към Православната Христова Църква. А докато човек си остава въвн от Църквата, несъединен с нея чрез покаянието, дотогава той е за Църквата еретик и неизбежно се намира въвн от спасителното общение (=комунио) с нея. Защото *«какво общение има между правда и беззаконие? Какво общо има между светлина и тъмнина?»* (2 Кор.6:14)⁶.

По силата на дълбоко обосновани решения, взети от Вселенските и поместни събори, Православната Църква е скъсала всяко общение с всички еретици: с арианите (респ. унитарияните), с несторианите, с монофизитите, с иконоборците и пр. А днес икуменизмът събира всички тях и много още други ереси в своето широко лоно и принуждава православните църкви да влизат в молитвено и дори в сакраментално общение с тях!

За да обосноват това свое поведение, икуменистите прибегват до измисления от протестантски богослови аргумент, че християнската вяра не можела уж да бъде «формулирана в изречения; че тя е една мистична действителност, която се изплъзва от анализа, и която не би могла да бъде приведена в една редица от дефиниции, установяващи истината и заблудата». На това цитираният по-горе D. M. Lloyd Jones справедливо възразява: «Тия, които така се изказват, вървят не само против обичая на Църквата от първите векове, която съставяше своето Credo и своите изповедания на вярата, но нещо повече — отхвърлят учението на самия Нов Завет, който твърди, че до такава степен е възможно да бъде дефинирана истината, щото да може да се определи, кога някой се е отклонил от нея. И действително, как ще кажем, че някой е изоставил истината, ако не знаем в какво се състои тя? Всичко това предполага, че **истината може да бъде определена и описана по точен начин**» (к.н.)⁷.

Икуменически деятели не скриват, че засега единственото поле за сътрудничество между християните от разните изповедания е само практическата работа, общите молитви и общата евангелизация, и че трябва да се избягва докосването до учението, понеже «учението разделя»⁸. Засега все още не бивало да се говори много за

догмите, понеже още не е насаден такъв икуменически дух на **безразличие** сред християните, какъвто се очаква да са появи в утрешното съвсем икуменически превъзпитано младо поколение. Тоя дух на отчуждаване от догмите постепенно се оформя като резултат от честите икуменически контакти и ще бъде отсега нататък особено засилван от започналото вече икуменическо възпитание и образование и от въвеждането във висшите богословски училища на специална дисциплина, наречена «икуменическо богословие», която ще смекчава заблудите на еретиците (без обаче да ги премахва!), ще внушава уважение към всяка ерес и ще пропагандира съчувствие към всяко чуждо убеждение. Това «икуменическо богословие» ще омаловажи Вселенските събори и ще почне да ги подкопава и отрича.

Отричането пък на Вселенските събори означава отричане на църковното съзнание, намиращо израз в съборните решения. Вселенските събори не са своеволна измислица на някои църковни първенци, а необходим върховен църковен орган за дейно извяване гласа на Църквата. В Апостолски събор, свикан в Йерусалим (51 г.), ние имаме образеца за всички по-нататъшни църковни събори — вселенски и поместни. Макар и да имали св. Евангелие, в което се съдържа всичко нужно за спасението, св. Апостоли намерили за необходимо да вземат **съборно решение** по възникналия въпрос — дали е нужно покръстващите се езичници предварително да бъдат обрязвани. Апостолите се събрали да разгледат този въпрос (Деян.15:6) и единодушно решили да бъдат освободени езичниците от бремето на обрязването. Това решение било взето по внушение свише със съдействието на Св. Дух, ръководещ съдбините на Божията Църква. Ето защо св. апостоли писали на повярвалите езичници следното: *«Угодно бе на Светаго Духа и нам да не ви възлагаме вече никакво бreme, освен тия нужни неща: да се въздържате от идолски жертви и от кръв, от удавнина и от блудство и да не правите на други онова, което не е вам угодно»* (Деян.15:28-29). Тази формула: **«Угодно бе на Св. Дух и нам»** ще се повтаря оттук нататък при всички Вселенски и поместни събори.

Св. апостоли изтъквали взетото от тях съборно решение като **Боговдъхновено определение**, което трябва да има оттук нататък задължителна сила наред с Божиите заповеди. Те считали това свое решение за църковно правило, за канон, задължителен за всички членове на Църквата — и юдеи, и езичници. Смело можем да кажем, че това е първото правило в оформящия се оттук нататък кодекс от църковни правила. То било прибавено, тъй да се каже, към Евангелските заповеди. Св. апостоли Павел и Сила, като обикаляли градовете Дервия и Листра, учели обърнатите към Христа езичници не само на Евангелските заповеди, но, както повествува св. Лука, «поръчваха на верните **да пазят заповедите, отредени от апостолите и презвитерите в Йерусалим»** (Деян.16:4).

Оттогава насетне и поместните и Вселенските събори, свиквани по образеца на Апостолския събор като законодателна власт в Църквата и позоваващи се на авторитета на Св. Дух, задължават съвестта на вяващите и изискват стриктно спазване на взетите решения от догматическо и каноническо естество.

Днес тази власт се разклаща от икуменическото движение. То има тенденцията да отрече съборите, за да стане самото то нова законодателна власт на тяхно място. Такова обвинение основателно е било отправено от страна на Руската Православна Църква към ССЦ в посланието на Свещения Синод под председателство на патриарх Пимен, дето се изказва предположение, че «Световният съвет на Църквите може в бъдеще да стане

някаква «свръхцърква»⁹. Основание за това се намира в изказвани неведнъж (както и на асамблеята в Найроби) «в забулен вид общи разсъждения за «особено пророческо служение» на административния апарат на Световния съвет на църквите в Женева... А оттук остава само една крачка до съблазнителната и опасна идея за особено еклезиологическо значение на ССЦ и на неговия централен апарат в Женева»¹⁰, който вече почва да законодателствува (вж. с. 289, най-вече дръзкото изказване на бившия генерален секретар на ССЦ Висерт Хуфт, претендиращ за власт и юрисдикция на ССЦ — пак там).

Като пример за това, как някои икуменисти без стеснение порицават православни събори, ще приведем следния факт, станал в нашата столица София (древния град Сердика). Тук Изпълнителният комитет на ССЦ проведе от 5 до 9 септември 1971 г. редовна сесия, по време на която пастор д-р Е. Пейн, един от председателите на ССЦ, между другото в своето «Приветствие-отговор», обсъждайки въпроса за единството и разбирателството между църквите, казал: «Църковният събор, който имаше своето заседание в Сердика в 343 г., за съжаление, не успя да разреши различията между вярващите (под вярващи д-р Пейн разбира и православни, и ариани — в ск.н.). За нещастие, всъщност **този събор доведе до още по-голямо напрежение и още повече недоразумения** (к.н.). Това трябва да бъде едно сериозно предупреждение за всички нас»¹¹.

Такъв упрек, отправен нагло към православния Сардикийски събор, може да бъде утре отправен от икуменистите и към всички други православни събори — не само поместни, но и Вселенски. Те всички са трън в очите на икуменизма, защото не помиряваха компромисно истината със заблудата, а тъкмо напротив, поставяха строга преграда между тях. Упреквайки Сардикийския събор, д-р Пейн иска да внуши на «православните» икуменисти, че не бива да се повтарят «грешките» на миналите събори, които разединяваха, и че сега трябва да се върви по тъкмо обратния път — да се търсят компромисни мостове на съединение между всички деноминации. Логическият извод е, че Православието, което досега толкова е държало на своите събори, трябва вече, в името на икуменизма, да отстъпи от тях, понеже те «не са успели да разрешат различията между вярващите».

Ние не можем да участвуваме в едно такова движение, което чрез своя инклузивистичен дух иска да сближи православните с еретиците и да отрече православните поместни и Вселенски събори, на които се е утвърдило православното учение.

БЕЛЕЖКИ

¹ Jones, D. Martyn Lloyd. La base de l'unité chrétienne. Geneve, p. 70.

² Вж. Архиепископ Василий. XIX международный старокатолический конгресс в Вене. — В: «Журнал Московской Патриархии», №11, 1965, с. 52.

³ Архиепископ Василий. Богословские собеседования по вопросу об англиканском священстве между Англиканской и Русской православной церквами. — В: «Журнал Московской Патриархии», №7, 1967, с. 51.

⁴ Вж. Ортодоксос Типос. Атина, бр. 574 от 30.IX.1983, с. 1, 4.

⁵ Вж. Журнал Московской Патриархии, №7, 1975, с. 51, кол. I.

⁶ Попович, архим. Юстин. Православната Църква и икуменизмът (на гръцки език). Солун, 1974, с. 228-230.

⁷ Jones, D. Martyn Lloyd. Op. cit., p. 69-70.

⁸ Ibidem, p. 68.

⁹ Журнал Московской Патриархии, №4, 1976, с. 8, кол. I.

¹⁰ Пак там, с. 8, кол. II.

¹¹ Църковен Вестник. София, бр. 5, 1972, с. 4, кол. II.

4-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ОТРИЧА РАЗДЕЛИТЕЛНИТЕ СТЕНИ, КОИТО СВ. ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА Е ИЗДИГНАЛА

Древната Христова Църква ни е оставила догмите, каноните и апостолските предания като **основни ръководни начала**, о които непременно трябва да се придържат нейните членове, ако не искат да се смесят с еретическите общества и да отпаднат от пътя на спасението. Тези ръководни начала са издигнати като **вечни разделителни стени между истината и заблудата**. Те имат благодатното предназначение да предпазват Църквата от нахлуването на чужди доктрини и обичаи в нейната ограда.

Няма нужда да говорим каква първенстваща роля играят догмите, тия най-важни разделителни стени, в охраняването на православието от смесването му с всевъзможните пагубни лъжеучения и ереси. Догмите се ползват в Православната Църква с непрекъснат авторитет.

Но и **каноните** имат не по-малко значение от догмите за ограждане на Православната Църква от чуждите ѝ по дух еретически общества. Каноните са ни завещани от древността като **основоположителен закон на Църквата**, като вечна и неотменима норма за църковен живот. «Те са **безусловно задължителни за цялата Вселенска Православна Църква**, за всяка отделна поместна православна църква и **за всеки отделен член на Църквата**»¹. Заедно с догмите **те отделят** истинската Христова Църква от ония религиозни общности, които претендират да са църкви, но не са!

И **апостолските предания**, вкоренили се в църковния бит като общоприети обичаи, играят важна роля за единството на Православната Църква. Такива са, например: **постите, празниците, богослуженията** и пр.

Светите Отци са виждали в **догмите**, формулирани на православните събори, твърда опора на вярата, в **каноните** — непоклатни начала на църковното устройство и дисциплина, а в **апостолските предания** — благодатна основа на духовния живот.

С изучаването на каноните се занимава специална богословска наука, наречена «Каноническо право». Срещу названието «право», употребено тук, отдавна се издигат възражения. Думата «право» не е съвсем уместна в случая, защото говори за права, вместо за задължения, каквито представляват всъщност каноните. Знаменитият Московски митрополит Филарет, като критикува думата «право» и обяснява, че тя чрез латинския език е влязла в науката «Църковно право» дава обратно и остроумно обяснение на понятието «право», пишейки: «Право, или, на езика на Свещ. Писание, **оправдание** (Изх.24:3; Рим.2:26), е онова нещо, чрез спазването на което можеш да бъдеш прав пред хората и праведен пред Бога»².

Под каноническо право, според него, трябва да се разбира законоположението на онзи ред и справедливост, което се съдържа в правилата на Свещ. Писание, Съборите и църковните Отци»³. Той нарича каноните на св. апостоли, на седемте Вселенски и

деветте Поместни Събори и правилата на св. отци — «кормило на църковното управление»⁴.

Знае се, що е кормило и каква роля играе то в управляването на един кораб (ср. Иак.3:4). Без кормило корабът може да се сблъска с подводни скали или да налети на други опасности и да потъне. Църквата е кораб на спасението. За нейното безопасно плаване и за спасението на намиращите се в нейното лоно вярващи, които през океана на временния живот се стремят да достигнат благополучно блажения бряг на вечността, е абсолютно необходимо кормило. «Кормилото на църковното управление» са светите канони. Затова още от древност сборникът на църковните канони е наречен «**Кормчая книга**».

Какво ни говорят църковните канони? Какво вразумление можем да получим от тях с оглед на днешното икуменическо движение и неговата пакостна идеология? — Ние ще можем да споменем само няколко по-важни канони, за да покажем крещящото противоречие между това, което те внушават, и онова, що се върши в Световния съвет на църквите!

Първото правило на II Вселенски събор осъжда всяка ерес, и по-специално — **арианството**, отричащо Божественото достойнство на Исуса Христа; **духоборството**, принизяващо Св. Дух до положение на твар; **савелианството**, изопачаващо православното учение за Св. Троица, и други още ереси, — като ги предава на анатема. Под **анатема** се разбира «пълно отлъчване от Църквата, последица от което е вечна гибел»⁵, в случай че не последва покаяние на провинилия се еретик. Оттук се вижда, колко строго е отношението на Христовата Църква към отричащите истинското Христово учение.

Първото правило на VI Вселенски събор изповядва и тържествено утвърждава Православната вяра, както тя е била изложена на предишните Вселенски събори, и също предава на **анатема** всички ония, които учат противно на тази вяра. Характерна е тук категоричната забрана да се правят **нововъведения и изменения във вярата**. Впрочем, «така постъпвал всеки Вселенски събор преди да започна дейността си; той изповядвал и утвърдявал догмите, изложени на предишните събори»⁶. По този начин се е запазила до нас и затвърдила завинаги **приемствеността** в областта на вярата. — В извънредно важното по съдържание второ правило на VI Вселенски събор се обявяват за **твърди и ненарушими**, т.е. за непрекаемо задължителни, 85-те апостолски правила, правилата на предишните пет Вселенски събори и на известните осем поместни събори, които тук изрично се споменават (в това число и Сардикийският, към който някои западни икуменисти изпитват предосъдителни чувства!), както и правилата на някои най-изтъкнати св. отци, също изрично споменати. С тази вселенска санкция «тия правила получават вселенско значение и общозадължителна сила за цялата Църква»⁷. Правилото завършва с думите: «Никому да не бъде позволено да **изменя** или **отменя** горепосочените канони, или да приема освен тях други, с лъжливи надписи, съставени от някои люде, **които са се одързостили да търгуват с истината** (к.н.). Ако някой бъде изобличен, че се опитва да измени или изопачи някой от горепосочените канони, такъв да понесе епитимия, определена от канона, който е нарушил!»

И последният от православните Вселенски събори — седмият, за който председателят му, Цариградският патриарх св. Тарасий пророчески казал, че е омега, т.е. завършек на

Вселенските събори⁸, в своето първо правило приема приетите от VI Вселенски събор правила относно **вярата и устройството** на Църквата и **огражда** спазването им с надлежна **анатема**.

Значението и силата на Вселенските събори, според известния руски канонист архимандрит Йоан (по-късно Смоленски епископ) се заключава първо в това, че утвърдените на тях догми изявяват **«общата единомислена вяра на всички прославили се в Църквата Божии мъже**, които били светили в света по богопросветения си ум, по чистото познаване на истината, по твърдостта в запазването ѝ и по светостта на живота си; и второ, в това, че **основа и охрана** (т.е. ограда) на православното изповедание съставя непрекъснатото от време на св. апостоли Предание»⁹.

Ето това апостолско Предание, което е **едно**, а не множествено, както искат да го представят сега икуменистите, и което е последователно и хармонично, а не противоречиво, е запазено в пълнота и чистота само в Православната Църква. Как е станало това? — Ето как: Онова, на което е учил Спасителят и което са възпрели от Него св. апостоли, е легнало, в най-грижливо опазен чист вид, в основата на всяка основана от апостолите поместна църква и се е предавало чрез устна проповед и писани съчинения на следващите поколения. Апостолските приемници, епископите, които се стичали на събори по повод различните ереси, **не са философствували всеки по свой начин върху вярата, а само свидетелствували** за пазеното в тяхната църква древно апостолско предание¹⁰. Те не са допускали **никакви новаторства**. Светите Вселенски събори имали за задача не да търсят нови пътища на вярата, нито да издирват компромисни способности за съединяване на истината със заблудата, а само **да изтъкнат и затвърдят Богооткровената истина, стигнала до тях по пътя на Преданието**. Така **те са формулирали** точно, пълно и недвусмислено отколешната вяра на Христовата Църква и с това **ограждали Православната истина със защитни стени** срещу надигащите се против нея нови лъжеучения. Тези формулировки, наречени **догми**, представляват неизменно зафиксираното Христово и апостолско учение и имат задължителна сила за православните християни. И **каноните**, регулиращи благочестието и църковното устройство, също имат задължителна сила, защото са черпени от богатата съкровищница на Свещ. Писание и Свещ. Предание и отразяват апостолските завети. Ето така, **благодарение на разделителните стени**, които я ограждат, вярата на св. апостоли е стигнала до нас пълна, чиста и неповредена!

Оградена със защитните стени на догмите, каноните и апостолските предания, св. Христова Църква никога до сега не е смесвала чистото жито на истината със зърната на заблудите. Та и как може тя да си позволи такова нещо, когато е получила от Бога предназначението да бъде пазителка и учителка на истината!

В Стария Завет това нейно свято предназначение е ясно загатнато, а в Новия Завет е изпълнено на дело.

Така в псалом 28, стих 2, дето пророчески се изобразява Христовата Църква, се говори за въздаване слава на Божието име и за поклонение на Господа **в Неговия свят двор** (по слав. прев.). Що значи това в новозаветен аспект? — Светият Божи двор е символ на новозаветната Църква. Ето какво четем в «Псалтирь с толкованием»: **«Светият двор представлява Божествената Църква, в която е светинята на пречистата тайна на**

Христовите Тяло и Кръв. Там християнските поколения се покланят със страх, (пребъдвайки) **в единството на светата вяра**»¹¹.

Св. Атанасий Велики вижда в думите «Божи свят двор» образа на новозаветната Божия Църква и казва, че не бива да се принася поклонение Богу вън от нея. «А това е казано — продължава да тълкува той — **поради иначемислещите сборища**. И тъй, **поклонението трябва да бъде не вън от Църквата, а в самия Божи двор** (т.е. в оградата на Църквата — в ск.н.). **Не си измисляйте, казва, отделни дворове и събрания**. Един е светият Божи двор»¹².

Можем да си представим, каква би била участта на този «**свят Божи двор**», ако беше **разграден и се премахнеха от него разделителните стени!** Всички секти и ереси, всички човешки философии и религиозни лъжеучения биха проникнали в него, и тогава би се загубило «единството на св. вяра». Или, ако си послужим с иносказателния език на псалом 79-ти, Църквата Христова, това «Божие лозе», **без разделителни стени, при срутена ограда**, би се подхвърлило на съдбоносна опасност: горският глиган би го подривал, и полският звяр би го обгриввал (Пс.79:13-14).

Подобно на псалмопевеца, св. прор. Исаия също оприличава Божията Църква на лозе, което Бог **оградил**, очистил от камъни и го насадил с най-отбрани лозови пръчки. Но то не дало грозде, а тръни (ср. Мат.7:16). Заради неплодието му **Бог се заканва да му махне оградата**, за да бъде то опустошавано и тъпкано (Ис.5:1-7). **Оградата**, според тълкуванието на св. Василий Велики, **са Божиите заповеди**. Тяхното неспазване е довело до страшно наказване на еврейския народ. Още по-страшно наказание св. Василий предвижда за новозаветното Божие лозе, в случай че то изневери на Бога. «**И от нас ще се отнеме оградата** — пише той, — ако ние със своята леност станем недостойни да бъдем охранявани чрез Божествените догми»¹³.

Сам Спасителят уподобява Църквата си на лозе, което Бог насадил и **оградил с плет** (Марк.12:1). Забележителен е тук изразът «огради го с плет». Господ не е оставил лозето Си неоградено, а го **оградил!** Що значи това? — По тълкуванието на бл. Теофилакт, «под **ограда** се разбира **законът**, който не допускал юдеите да се смесват с други народи» (т.е. с езичниците — в ск.н.)¹⁴. — В новозаветната епоха законът са догмите и каноните, които не допускат православните християни да влизат в духовно общение с инославни и друговерци!

Православната Църква е «Божие лозе», за което при всяка архиерейска служба се възнася към висините молитвата : «*Боже..., милостно погледни от небето и виж и посети **това лозе**; и **опази** това, що е насадила Твоята десница!*» (Пс.79:15-16). Ония православни архиереи, които участвуват в икуменическото движение и чрез това — в заговора за срутване на разделителните стени, влизат в недопустимо противоречие със самите себе си. От една страна, те, като икуменисти, рушат разделителните стени, а от друга страна се молят на Бога да пази разграденото от самите тях лозе! За нас, православните християни, разделителните стени са най-свещена, най-въжделена ограда, която ни предпазва от смесване със съвременните друговерия.

Обаче в икуменическия речник, стремящ се да изопачи истината чрез вливане на съвсем друго съдържание в известни стари понятия, изразът «разделителни стени» е добил твърде отрицателен смисъл. Върху онези, които се осмеляват днес да защитават разделителните стени като нещо добро и полезно за Църквата, се хвърля обвинението,

че пречат на високо хуманното дело на икуменизма. На такива се гледа направо като на вредни елементи. Заразени от този разложителен дух, и «православните» икуменисти вече пишат против «разделителните стени», като наричат знаменателна станалата вече летяща фраза: «Нашите **земни прегради** (т.е. конфесионалните разделения) не стигат до Небето»¹⁵; те били уж плод на човешки спорове, амбиции и вражди. Но както видяхме от разгледаните правила на Вселенските събори и посочените места от Свещ. Писание, »разделителните стени» съвсем **не са човешки** изобретения и «**земни прегради**», а са установени свише: те не се издигат от земята към Небето, а са **спуснати от Небето към земята** чрез благодатното ръководство на Св. Дух, изразено в цитираната по-горе формула: «Угодно бе на Светия Дух и нам» (Деян.15:18).

В противовес на модернистичните схващания сред «православните» икуменисти, нека припомним, че светата Христова Църква всякога се е обграждала с разделителни стени и сама е употребявала в най-положителен догматико-канонически смисъл израза «прегради», равностоен на «разделителни стени». Ето например Гангърският поместен събор (340 г.) в своето 21 правило определя да се поставят **«прегради в Църквата за ония, които..., въпреки Писанията и църковните правила, въвеждат новости»** и заключава: «Желаем в Църквата да бъде пазено всичко онова, що е прието от Божествените Писания и апостолските Предания.» Като тълкува това правило епископ Никодим (Милаш) пише: «Отците на събора повтарят... че е необходимо да пазим Църквата от новаторства и да се грижим, всичко, предписано от Свещеното Писание и апостолските предания да остава в нея свято, ненарушимо, защото в противен случай се отваря път на други религиозни общества, които не могат да се наричат църкви»¹⁶.

Всички Божии угодници от древност до днес са единомушни, че разделителните стени са абсолютно необходими за запазване на Църквата и за личното ни спасение, и че трябва всеотдайно да се пазят. Св. Йоан Златоуст например учи: «Който желае вечно спасение, който иска да бъде истински син на Православната Църква, който търси в нея като в Ноев ковчег избавление от потопа, който се бои от страшния гръм на анатемата, поразяващ душата и тялото, — нека се натовари като с най-сладко Христово иго с **църковните догми**, нека укроти непокорството на своя разум с **църковните закони** (т.е. каноните — в ск.н.) и във всичко да се подчинява на своята Майка — Църквата»¹⁷.

А от новите Божии угодници нека споменем известния с дивните си благодатни прояви оптински старец йеросхимонах Амвросий. Защищавайки «разделителните стени», отделящи истината от заблудата и пазещи Божия виноград от опустошение, той пише: «Това, **което Светият Дух е узаконил в Църквата чрез Своите истински раби и служители — чрез Божиите угодници, — то да се променя от обикновени люде, не е допустимо и е страшно**; защото страшно е да падне човек в ръцете на Живия Бог!»¹⁸

В окръжното послание на четиримата източни Патриарси от 1848 г. четем: «**Нашата вяра** е получила началото си не от човеци и не чрез човек, но чрез откровение от Исуса Христа, което Божествените апостоли са проповядвали, Вселенските събори са утвърдили, великите мъдри учители са предали по приемство на вселената, и мъчениците са запечатали със своята кръв. Нека държим изповеданието, което чисто сме приели от толкова мъже и да **отхвърлим всяка новост като внушение на дявола...** Ако пък някой дръзне (да наруши това — в ск.н.), било с дело, било със съвет, било с помисъл, такъв се е отрекъл вече от Христовата вяра и доброволно се е подхвърлил на вечна анатема за хула против Св. Дух, като че уж Той несъвършено е говорил в Свещеното Писание и на Вселенските събори... **Всички новатори — били те**

еретици или разколници — доброволно облекли се с проклетие като с дреха (Пс.108:18), — били те папи, патриарси, клирици или миряни... — анатема на тях!... Тази страшна анатема не ние изричаме сега, но я е изрекъл преди всички други нашият Спасител (Мат.12:32) изрекъл я е и Божественият Павел в посланието си към галатяните (1:8); същото са изrekli и седемте Вселенски събори и целият сонм Богоносни отци»¹⁹...

(Подписали — патриарсите с членовете на техните Синоди:

Константинополски Антим VI

Александрийски Йеротей

Антиохийски Методий

Йерусалимски Кирил II)

Какво обаче виждаме сега? — Явяват се вече на икуменическа почва от средите на Православната Църква дръзки новатори, които подкопават авторитета на каноните, като говорят за несъвършени, остарели, неспазвани и поради това подлежащи на отменяне канони²⁰. А Тиатирският и Великобритански архиепископ Атинагор (Кокинакис) направо заявява: «Светите канони са изменими». Те са, според него, «случайни и временни»²¹, а не «неподвижни и неизменими»²². И по отношение на някои догми, както ще видим по-нататък, се правят опити за постепенното им разклащане, което значи посегателство срещу вечни Богооткровени истини!

Всичко това е резултат на икуменическият разложителен дух, насаждан от ССЦ. Напук на свещените и неизменими догми и канони, ССЦ покровителствува, привлича и събира в един «световен съвет», в един «религиозен» съюз и «православните» наред с еретиците, като упорито апелира и системно работи за събаряне на «разделителните стени»!

Оградата на Църквата обаче не бива в никакъв случай да се руши! Дворът на Църквата е толкова широк, че в него могат да влязат всички човеци, стига да има у тях искрено желание да прегърнат истината. Само при противене на истината оградата на Църквата може да се стори като тежко ограничение. Дяволът, мамещ цялата вселена (Откр.12:9), лъже, представяйки истината като ограничаваща и оковаваща във вериги. Господ Иисус Христос твърди тъкмо обратното: «Истината ще ви направи свободни» (Иоан.8:32). Ако искаш да живееш в тоя свят просторно, неограничаван от истината, неминуемо ще влезеш в съдбоносния капан на заблудата, за да бъдеш навеки свързан в него (Откр.21:8), — свързан, подобно на съгрешилите ангели, с веригите на мрака (2 Петр.2:4).

Истината е дадена в Православието. Потърсете я с чисто сърце, без лукавство, и ще я намерите! В деянията на Седмия Вселенски събор е казано: «Този, който, след като е **намерена истината**, продължава да търси още нещо, той **търси лъжата**»²³. Как поразително подхождат тия думи към днешното икуменическо движение! Какво се е запретнал да дири ССЦ в многобройните заседания на своята секция «Вяра и устройство», ако не това — как да погребее в тях **истината** на Православието и на мястото ѝ да издигне **лъжата** като обединяващ принцип!

За съжаление, православните поместни църкви, членувайки в ССЦ, чрез своите официални представители взимат участие в този тъмен заговор против изповядваната от тях Истина! Това печално явление не може да бъде окачествено иначе освен с апокалиптичната дума «отстъпление» (2 Сол.2:3) — отстъпление от вярата!

Мислима ли е за епохата на св. отци подобна например картина: еретици да заседават на равна нога с православните и да търсят да възсъздадат някакво единство на Църквата, и то чрез компромиси, при отричането на всякакви разделителни стени! Св. Отци нито за миг не са допусkali еретическите групировки да се наричат «църкви», макар и разколнически, а още по-малко тия техни «църкви» да се считат за равностойни на Православната Църква. Това не е било «триумфализъм» или тържествуване, основано върху чувството на превъзходство, в каквото биват упреквани днес православните, а радост в Господа, произтичаща от верността към Христа и Неговата Истина, вяръност, готова на пълно самопожертвование, което уви! днес липсва. Ако към православните изповедници на истината се отправя упрека в «триумфализъм», този упрек трябва да се отнесе и към св. ап. Павел, който обхванат именно от такова чувство на радост и тържествуване в Господа заради подарената ни Истина и постиганото чрез нея спасение, е писал: *«Да благодарим Богу, Който всякога ни дава да тържествуваме в Христа»* (2 Кор.2:14, ср. 1 Кор.15:57).

Ако бяхме верни на св. Православие, на неговите догми и канони, ние не бихме си позволявали да седим на една маса с всевъзможни представители на сектантски общности и да **търсим** заедно с тях «загубената» Църква! По примера на св. отци, би трябвало, щом сме искрено убедени в истинността на нашата Църква, **не да заседаваме** заедно с еретиците, а **да ги призоваваме** да се върнат при нас, в единоспасаващата Църква! Приемат ли те това, ще бъде голяма радостта за тях като за покаяли се грешници (Лука 15:10). Не приемат ли, — би трябвало да скъсаме всякакво църковно общение с тях, за да изпълним съвета на св. ап. Павел: *«страни от еретик, след като го посъветваш веднъж и дважд»* (Тит.3:10).

Нашата св. Църква всякога се е молела и сега се моли за връщане на заблудените в лоното ѝ: «Господи, отстъпилите от Православната вяра и заслепени от гибелни ереси просвети със светлината на Твоето познание и ги причисли към светата Твоя Апостолска съборна Църква!»²⁴ Но такова връщане, според църковните канони, е възможно само при условие, че еретиците се откажат напълно от неправилните си убеждения, изхвърлят всички нововъведения и прегърнат безусловно православната вероизповед (95 правило на VI Вселенски събор).

Такова изискване обаче не се споделя от нито един «православен» икуменист. Обединението се счита за възможно, но не като резултат на връщане към Православието, а по обратния път — чрез разрушаване на «разделителните стени», т.е. по пътя на отстъплението от догми и канони.

Днешните лидери на ССЦ обичат да говорят за един нов свят, изграждането на който предполага необходимостта църквите предварително **радикално да се обновят**. В тая връзка те обичат да употребяват и един особен израз «**придвижване на църковните структури**». Когато започнахме да изучаваме икуменическата литература и терминология, за нас не беше твърде понятно, що искат да кажат икуменическите автори със загадъчната фраза «**придвижване на църковните структури**». Но в

процеса на задълбочаването ни в икуменическата терминология и идеология ни стана пределно ясно какво имат предвид те (вж. по-нататък с. 172).

Изразът «църковни структури» говори за църковна сграда, за строеж, за порядък. Сам Христос уподобява Църквата Си на сграда, като казва: «*На тоя камък (т.е. на вратата в Божеството на Исуса Христа) ще съградя Църквата Си*» (Мат.16:18). Всяка сграда има свои структури, т.е. свой строеж и порядък. Църковните структури — това са догмите, каноните, богослужебните обичаи и традиции и пр. И ето, всичко това, според икуменическите внушения, трябва сега да се придвижи, т.е. да се измести от досегашното си място, за да не стои вече като разделителна пречка при взаимното сближаване. Но какъв може да бъде ефектът от такова «придвижване»? — Ако искаш да придвижиш едно здание, ти неминуемо ще го събориш. Изместено от основите си, то ще рухне. Ето каква участ готвят икуменистите за Христовата Църква!...

Разбира се, планът на ССЦ за «придвижване църковните структури» на Православната Църква не ще успее докрай, защото ще се сблъска с пророческото обещание на Господа Исуса Христа, че «*вратата адови няма да ѝ надделеят*» (Мат.16:18). Въпреки това икуменистите правят върховни усилия да придвижват църковните структури и постоянно да напомнят на всички «църкви» — в това число и на Православната Църква, и най-вече на нея! — «да се обновят!» Те не искат стари църкви! Те не искат Православна Църква! Те искат нова, универсална «църква!» Тя трябва да се покаже вече, съгласно икуменическото разбиране, не само като «красив идеал», но като една «реалност, която иска конкретно да бъде изявена»²⁵. Според икуменистите, Православната Църква трябва следователно да отстъпи от своите претенции на абсолютна носителка на Божествената истина пред «едно ново човечество, което не познава в своя живот **никакви разделителни стени**»²⁶. Разделителните стени трябва да паднат!

Печалното е, че не само инославните ръководещи икуменисти мислят така, но че и «православни» съюзници на икуменическото движение все повече и повече се подчиняват на идейно-мирогледните му норми. Например, покойният Български патриарх Кирил (+ 1971 г.) писа: «**Пречи на икуменизма предубеждението, че на земята само една врата има, която води към великата и вселенска Христова Църква.** Ние знаем, че Христос е вратата, отворена за всички, и че няма друга врата на икуменизма извън Него... Българската Православна Църква е убедена, че **вероизповедните различия не бива да продължават да бъдат разделителна стена в един свят, който търси единство и през големи бури върви към него**»²⁷. «**Трябва да се надмогне самосъзнанието за превъзходство на една от разделените църкви и за изключителност в изповядване на Христовата истина.** (Това значи, че Православната Църква трябва да престане да претендира, че тя е стълбът и крепилото на истината! — в ск.н.). Само така ще може да се излезе на **по-широк път**, дето ще могат да се срещнат всички вярващи в Христа Исуса за едно общо дело в Негово име, **за взаимно обогатяване с богатствата на всяка църква**»²⁸.

Тия цитати сами за себе си говорят, те няма нужда да се коментират.

Икуменическият призив за радикално обновяване на всички църкви, включително и на Православната, и за общение **без всякакви разделителни стени** направо руши Православието, като отваря широки порти за вървене по гибелния широк път, по който

Господ изрично ни е забранил да вървим, **препоръчвайки ни тъкмо тесния път** (Мат.7:13-14)!

В Притчи Соломонови 22:28 четем: *«Не премествай стари межди, които твоите бащи са прокарали»*. Православното класическо богословие отнася тези прекрасни слова най-напред към унаследеното от векове св. православно догматическо учение, после към приетите съборни общоцърковни установления и канони, обявени от VI Вселенски събор за «твърди и ненарушими» (2-ро правило), и най-сетне към всички свещени предания, в рамките на които протича църковният живот²⁹.

Преп. Теодор Студит (+ 826 г.), като нарича направо **изповедник** всеки, който противодействува на нарушаването на Божиите и църковните заповеди казва (в писмо 20): «Наполовин е православен онзи, който предполага, че държи правата вяра, а пък не се ръководи от Божествените (канонически) правила».

А приснопаметният старец и обновител на руското монашество през 18 век **схиархимандрит Паисий Величковски** (+ 1794 г.) пише: «като непокатна основа за моята бедна душа и за братята аз поставих: 1. Словото Божие и тълкуванията му от богоносните Отци, и 2. светите Събори и всички съборни правила — тези на апостолите и на св. отци, които Христовата Църква е приела, както и всички нейни заповеди и чинопоследования. Така постъпих аз, за да не се отклоняваме нито аз, нито живеещите с мене братя от правилното и съборно разбиране на Светата Православна Църква»³⁰.

Нашият пък съвременник и голям борец за Православието **архиепископ Серафим Соболев** (+1950 г.) още в първата половина на нашия злополучен век на отстъпленията предупредително писа: «Нека свято пазим своята Православна Вяра! Да не отстъпваме в своя живот нито на една йота от изповядването на всички наши догматически учения, а също така от всички повели на нашата майка — Църквата! **Да не забравяме, че Православната Вяра се съдържа не само в Свещ. Писание и в постановленията на Вселенските събори, но и в светоотеческото учение, в постите, в празниците, в богослуженията и във всичко, което Църквата ни предлага за неуклонно изпълняване с оглед на нашето спасение!**»³¹

Икуменистите — западни, и източни — биха се изсмели днес на подобни мисли, звучащи в ушите им като анахронизъм. А между това тъкмо тия мисли изразяват най-правилното отношение и на съвременния истински православен християнин към «остарелите», според мнозина, повеления на Майката Вселенска Православна Църква! За да подкопае основите ѝ, икуменизмът хитро издига сега — в противовес на нейните внушения и наредби — най-привлекателни лозунги като тия за предприемане на «радикална обнова» на църквите, за «придвижване на църковните структури», за «взаимно опознаване и сближение» и пр.

Но какво значат за Православната Църква тия лозунги? — Нищо друго, освен изневяра на свещената Истина, ревниво пазена досега в нея, и предприемане на губелни реформи в каноните, съкращаване на постите и богослуженията, изменение на календара и на православната Пасхалия, изхвърляне на много неща от богослужебните книги и т.н. А това всичко значи разрушаване на разделителните стени, които досега са пазели Църквата от враговете ѝ!

Такова «преместване на старите межди» вече започва да става, и то със съдействието на тъй наречените «православни» икуменисти. За да се нагодят към основните изисквания на икуменическото движение, те нарушават каноните на Църквата, забраняващи духовно общуване с еретици, нагаждат чрез календарни реформи православните празници към инославните, а скоро ще почнат да нарушават и догматическите вероопределения на седемте св. Вселенски събори в името на обединението на верите. Но като рушат така разделителните стени, не се ли боят тия дръзки новатори от предупреждението на Словото Божие: *«Който събаря ограда, змия ще го ухапе»* (Екл.10:8)!

Антиохийският поместен събор предвижда с 2-то си правило да бъдат лишавани от общение с Православната Църква такива, които общуват с лишени от църковно общение. По силата на това правило, прието от VI Вселенски събор (2-ро правило), отпадат от Църквата ония клирици и миряни, които общуват с предадени на анатема еретици. Спазва ли се днес това правило от св. Православна Църква?— Не! Икуменическият дух е съборил това правило. Той вече мълчаливо го е отменил в съзнанията на всичкия ония, като съчувствуват на икуменизма или участвуват в него.

6-то правило на Лаодикийския събор забранява да се допускат в Божия дом еретици, оставащи в ереста си. А днес при взаимни посещения на икуменическа почва православни клирици допускат в храмовете на Православната Църква разни еретици, та дори ги въвеждат в св. олтар!

Как ще оправдаят днешните «православни» икуменисти потъпкването на тия и на други подобни канони на св. Православна Църква?!

Чистото Православие със своите разделителни стени и женеvският икуменизъм със своята проповед против разделителните стени стоят в пълен контраст помежду си. Това ни заставя да направим избора: — или да останем верни на догмите, каноните и обичаите на св. Православна Църква, или дръзко да откажем да им се подчиняваме, като станем икуменисти!

Ние не можем да предпочетем икуменическото движение пред догмите, каноните и обичаите на св. Православна Църква, защото те ни утвърждават в Православието и ни подпомагат в спасението, — докато икуменическото движение, проповядвайки събаряне на разделителните стени, ни отдалечава от Православието и учи на непослушание към догматическите и каноническите постановления на Църквата!

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. увода към «Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им», под редакцията на свещ. д-р Стефан Цанков, протодякон Иван Стефанов и Пенчо Цанев. Т. I. С., 1912, с. 7.

² Цит. по статията на Игнатов, П. Каноническите въззрения и практика Митрополита Филарета. — Журнал Московской Патриархии, №10, 1956, с. 57.

³ Там.

⁴ Пак там, с. 61.

- ⁵ Вж. «Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им», с. 377.
- ⁶ Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им. Т. II. С., 1913, с. 26-27.
- ⁷ Пак там, с. 32.
- ⁸ Вж. Троицкий, С. В. По въпроса за втория брак на свещениците. — Църковен вестник, бр. 39-40, С., 1949, с. 3, кол. I.
- ⁹ Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им. Т. I. с. 27.
- ¹⁰ Епископ Теофан. Слова о Православии с предостережением от погрешений против него. М., 1893, с. 54.
- ¹¹ Псалтирь съ толкованиемъ. Св. Киево-Печерская Лавра, 1802, с. 20.
- ¹² Св. Атанасий Великий. Толкование на псалмы — Псалом 28. — В: Творения. Ч. IV (изд. 2-ое). Св. Троицкая-Сергиева Лавра, 1903, с. 107-108.
- ¹³ Св. Василий Великий. Толкование на пророка Исаию. — В: Творения. Т. I, СПб., 1911, с. 317, 320.
- ¹⁴ Бл. Теофилакт. Благовестник. СПб., с. 239.
- ¹⁵ Игумен Тихон, В. Никитин. Экуменическое движение и Русская Православная Церковь до ея вступления в ВСЦ. — В: Журнал Московской Патриархии, №11, 1983, с. 60, кол. I.
- ¹⁶ Вж. Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им. Т. II. с. 694.
- ¹⁷ Цит. по «Учение Православной церкви о Священном Предании и отношение ея к новому стилю». Нью Йорк, 1959, с. 6-7.
- ¹⁸ Собрание писем блаженныя памяти оптинского старца Йеросхимонаха Амвросия к мирским особам. Ч. I (изд. 2-ое), Сергиев Посад, 1908, с. 10.
- ¹⁹ Вж. «Учение Православной церкви о Священном Предании и отношение ея к новому стилю. Нью Йорк, 1959, с. 11.
- ²⁰ Архим. Методий. За календарната реформа. — В: сп. «Духовна култура». С., 1969, кн.9-10, с. 43.
- ²¹ An Interorthodox Theological Debate. Leighton Buzzard, 1973, p. 14.
- ²² Пак там, с. 21.
- ²³ Цит. по «Учение Православной церкви о Священном Предании и отношение ея к новому стилю. Нью Йорк, 1959, с. 41.
- ²⁴ Из текста на «Помянник» — приложение към «Псалтирь». Св. Троицкая-Сергиева Лавра, 1855, л. 254.
- ²⁵ Цоневски, И. и Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — Духовна култура, кн. 5-6, 1969, с. 33.
- ²⁶ Там.
- ²⁷ Кирил, патриарх Български. Икуменизмът като дълг на християнските църкви. — Духовна култура, кн. 1, 1965, с. 3-4.
- ²⁸ Кирил, патриарх Български. За някои икуменически въпроси. — Духовна култура, кн. 11, 1965, с. 3.
- ²⁹ Вж. Св. Викентий Лерински. Commonitorium, cap. 21. — J. P. Migne. PL, t. 50, col. 666.
- ³⁰ Жизнь и писания о. Паисия Величковского, с. 197.
- ³¹ Архиепископ Серафим. Знаменательный юбилей Крещения Руси. Святая Русь, 28 июля 1938, с. 2, кол. I.

5-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ОТРИЧА НАПЪЛНО СМИСЪЛА НА 10 И 45 АПОСТОЛСКИ ПРАВИЛА, НАСОЧЕНИ ПРОТИВ МОЛИТВЕНОТО ОБЩЕНИЕ С ЕРЕТИЦИТЕ

Тук ще се спрем по-специално върху 10 и 45 Апостолски правила. Те изрично забраняват — под страх на отлъчване от Църквата — да влизаме в молитвено общение с отлъчените от църковно общение. Ето как е формулирано 10 Апостолско правило:

«Ако някой се помоли с отлъчен от църковно общение, макар и в къщи, да бъде отлъчен». А 45 Апостолско правило гласи: «Епископ или презвитер или дякон, който само се е молил с еретици, да бъде отлъчен. А ако им позволи да вършат каквото и да било като служители на Църквата, да бъде низвергнат».

Тези правила могат да се струват твърде строги на някои в днешното време на поголовно вероотстъпничество. Ала те имат в основата си Богооткровеното слово Божие. Както тълкува големият канонист Епископ Никодим (Милаш), «Сам Спасителят положил начало на отлъчване от Своята Църква, като казал: *«ако и Църквата не послуша, нека ти бъде като езичник и митар»* (Мат.18:17), т.е. с други думи, нека бъде отлъчен от Църквата»¹.

След Спасителя любимият Му ученик св. Йоан Богослов, наричан обикновено «Апостол на любовта», по вдъхновение свише внушава: *«Който дохожда при вас и не донася това учение, него не приемайте у дома си и не го поздравявайте; защото който го поздравява, участва в неговите лоши дела»* (2 Йоан.1:10-11).

А св. ап. Павел пише: *«Заповядваме ви също, братя, в името на Господа нашего Исуса Христа, да страните от всеки брат, който постъпва безчинно, а не по преданието, що е получил от нас»* (2 Сол.3:6).

От тук е ясно, че цитираните Апостолски правила само преповтарят и уточняват мислите на Свещ. Писание. Целта на забраната да се общува с еретици е да не се дава възможност на заблудата да се разпространява сред правилно вярващите. А заблуда е всяко своемислие, несъгласно с Божественото откровение. В Христовата Църква не е допустимо всеки да вярва както си иска. **Никой няма право сам да измисля и определя своята вяра.** Членовете на Църквата трябва да се **покоряват на вярата** (Рим.1:5), да имат **една вяра** (Еф.4:5), да бъдат **единомислени според учението на Исуса Христа** (Рим.15:5). Иначе ярост и гняв очаква ония, *«които упорствуват и не се покоряват на истината»* (Рим.2:8).

Противно на това, в икуменическата Амстердамска «Декларация на религиозната свобода» от 1948 г. се казва, че «всяко лице има право да определя **своята вяра**» и «всяко лице има право да общува с други (лица)... с религиозни цели»². Явно е пълното противоречие между Амстердамските икуменически решения и словото Божие, между възгледа на новото «вселенско» движение и гласа на истински Вселенската Православна Църква, изявен в цитираните Апостолски правила.

Ако ни се възрази, че св. апостоли са отивали при юдеи и езичници и са се молили с тях, без с това да са вършели грях, ще отговорим: Да, те са отивали при юдеи и езичници, но с цел да им занесат Христовата истина, да ги научат на правата вяра, а не да отстъпят сами от нея, както виждаме да става сега с някои «православни» икуменисти, които под влияние на икуменическите идеи са изневерили на истинското учение на Църквата и нямат вече правилно отношение към църковните канони.

При изричната забрана на 10 и 45 Апостолски правила да се влиза в съвместно моление с отлъчени от църковно общение, съвестта на днешния православен богослов е изправена пред дилемата — дали да тръгне в крак с всички модерни «богослови», като слуша новия уж «вселенски» глас, или да продължава да следва познатия древен майчински глас — гласа на Майката Вселенска Църква, забраняваща общение с

еретиците. За нас, които искаме да останем верни на Православието, няма друг път освен изпитания през вековете път на Православната Църква, която е върховен авторитет по въпросите на вярата, защото е поставена от Самаго Бога да бъде *«стълб и крепило на истината»* (1 Тим.3:15).

Не такава е тя обаче в очите на преобладаващото болшинство икуменисти. «Още в 1937 г. — пише прот. Г. Разумовский — участниците на икуменическите конференции се разделили с православните в разбирането за Църквата и не се съгласили да признаят необходимостта от нея като непокланен авторитет по въпросите на вярата. Декларацията за религиозната свобода се стреми да постави окончателно край на Църквата; нейният авторитет не е нужен, всеки може да вярва и да постъпва както си иска. В тоя факт ние виждаме — продължава о. Разумовский — осъществяване на изключително протестантската идеология, в която човекът философски се утвърждава като мерило на всички неща»³.

За истински православните християни мерило си остават догмите и каноните, утвърдени на седемте Вселенски събори. Мерило са, следователно, и изтъкнатите 10 и 45 Апостолски правила, приети като такива от VI Вселенски събор (2-ро правило). Изяснявайки смисъла им, православният канонист, Смоленският епископ Йоан пише: «Правилата се стремят не само да опазят православните от **еретическия дух**, но да ги опазят и от **индиферентизма към вярата и към Православната Църква**, който лесно може да възникне при близко общение с еретици в делата на вярата. Това отношение впрочем не противоречи на духа на християнската любов и търпимост, който отличава Православната Църква, тъй като голяма е разликата между тия две неща: 1) да търпим у себе си заблудените във вярата... и да живеем с тях във външно гражданско общение, и 2) да встъпваме с тях безразборно в религиозно съприкосновение; последното означава, че не само не се стремим към обръщането им в Православие, но и сами се колебаем в него»⁴.

И тъй, 10 и 45 Апостолски правила изрично забраняват влизането в молитвено общение с еретици. Въпреки това «православните» икуменисти редовно се молят на икуменически събрания с всякакви инославни и еретици. В резултат на това молитвено общение се е постигнало вече такова безразличие към Православието и неговите канони, че изтъкнатото грубо нарушение на църковната дисциплина и явното пренебрежение към дълбоките догматически основания за избягване всякаво молитвено общение с инославни вече почти никому от «православните» икуменисти не правят впечатление. Напротив, молитвеното общение се смята за голямо постижение в «братската любов». Ала нима св. отци, начело със св. Апостоли, са били чужди на братската любов, когато са създавали каноните, забраняващи молитвено общение с еретици? Цариградският патриарх св. Фотий прекрасно казва: «Най-доброто общение е общението във **вярата**; тя е най-важната основа на истинската **любов**»⁵.

Днешните икуменически деятели, напук на 10 и 45 Апостолски правила, направо се хвалят с молитвено общение между православни и инославни. — На 11 март 1966 г. двама видни икуменисти — Кристофър Кинг и Луиза Майхофер посетиха Духовната академия в София. Кр. Кинг, разказвайки пред преподаватели и студенти за дейността на ССЦ, нарече икуменизма «движение на Св. Дух в наше време»⁶ и съобщи, че в Женева, в новото икуменическо здание, е изграден **пαραклис**, дето всички изповедания могат да служат, като всяко следва своите собствени традиции. Православните служели в параклиса чрез представителя на Цариградския патриарх. Независимо от тия

конфесионални служби, всеки ден представителите на разните църкви и изповедания се срещали за 10-минутна **обща молитва**.

Подобни «**общи молитви**» постепенно преминават в тъй наречените «**икуменически богослужения**», каквито се извършват при всички икуменически срещи. Например, по време на сесията на Централния комитет на ССЦ от 15 до 26 август 1967 г. в Хераклион на остров Крит, «членовете на Централния комитет участвували в икуменическо богослужение, на което протестантските представители, приемащи интеркомуниона, се «причастили»⁷. В състоялата се през 1968 г. в Упсала IV Асамблея на ССЦ **икуменическите молитви** са били ежедневните прелюдии към заседанията⁸. Същото важи и за V асамблея в Найроби (декември 1975 г.)⁹.

Ето как пък в статията «Неделя екуменических молитв в Женеве» се описва станалото там икуменическо молитвено общение. В женевския руски храм «Рождество Богородично» била извършена тържествена литургия от православния руски епископ Владимир Звенигородский в присъствието на мнозина инославни икуменисти. През време на тази православна Литургия прочитането на Апостола се извършило от един **старокатолик**, Евангелието било прочетено от един **римокатолик**, а проповедта било произнесена от д-р **Висерт Хуфт**, който сам казва за себе си, че принадлежи към **протестантската традиция**¹⁰. Господнята молитва през време на литургията била прочетена от всички присъстващи заедно¹¹. Подобно икуменическо «богослужение» е описано и в статията «Экуменическая литургия в Женевском патриаршем Рождества Богородицы приходе»¹².

А в «Хрониката» на «ЖМП» №3, 1970, с. 6 четем, че в един Московски храм на 22 януари 1970 г. била извършена **икуменическа молитва** за християнско единство по специален чин. В молитвата участвували православни архиереи наред с духовни лица от арменската и римокатолическата църкви и по един пастор от методистката и баптистката секти, а също така клирици и миряни от разни други вероизповедания — нещо нечувано и недопустимо! (вж. правилата 9, 32, 33, 34 и 37 на Лаодикийския събор).

И у нас, в България, става същото за съблазън на православно вярващите. Чрез оповестяването пък на тия икуменически молитви в църковния печат съблазънта се разнася по цялата страна, за да трови сърцата и превъзпитава в икуменически дух свещеници и миряни. В дописката за такава една икуменическа молитва, станала на 10 април 1975 г. в София, четем, че в Духовната академия се събрали християни от различни изповедания, но «обединени от една вяра, един евангелски дух». Бихме се запитали: Каква е тая «една вяра», която е обединила православните с протестантите, и то «в един евангелски дух»? Православната вяра ли е това? — Съвсем не! Защото протестантите, молеци се с православните, **не се отказват** от своите еретически възгледи! Тогава какво е това обединение в една вяра и в един евангелски дух?! Тук имаме умишлено заблуждаване, при което компромисното **потъпкване на важни Апостолски правила** се нарича **обединение в «една вяра»**, а пренебрежителното отношение към разделящите ни догми се назовава «евангелски дух»!

След откриването на икуменическата молитва от епископ Дометиан, гл. секретар на Св. Синод, всички присъстващи се молели, вгълбени в себе си, да могат, ръководени от Св. Дух, «да изграждат **Царството Божие на земята в мир и правда**» («Църк. вестник», бр. 15, 1975, с. 1).

От Спасителя знаем, че **Неговото Царство не е от този свят** (Иоан.18:36). А от икуменическите събрания и молитви научаваме, че Иисус Христос не е бил прав, и че трябва да се стремим да устроим в секуларистичен дух царство Божие в тоя свят! — От словото Божие знаем, че на тая земя няма мир и правда поради човешката греховност (Бит.4:8; Иер.6:14; Иез.13:10), че целият свят лежи в зло (1 Иоан.5:19), и че затова ние, православните християни, не си правим илюзии за някакъв вечен мир на земята, а очакваме — въз основа на словото Божие — *«ново небе и нова земя, на които обитава правда»* (2 Петр.3:13). А чрез икуменическите събрания и молитви се превъзпитаваме в **нова вяра**, че в изграденото от нас «царство Божие» тук на земята ще се въдвори някакъв «мир» и някаква «правда». Няма ли да бъде това «мирът» и «правдата» на идващия антихрист?!...

На V асамблея на ССЦ в Найроби (Кения) през декември 1975 г. напредъкът в молитвеното общение между православни и протестанти стигнал до такива уродливости, че даже мнозина «православни» икуменисти и цели делегации вече явно се оплаквали от печалните плодове на съвместните икуменически молитви. Дадено било «изключително предимство на протестантското богослужение за сметка на останалите християнски традиции»... Освен това, при някои протестантски богослужения се въвеждали **«нови форми и дух на модернизъм, които не могат да се приемат без известно смущение и критика от страна на православните»**... Към православните богослужения било проявено пренебрежително отношение, което говорело за «дискриминация спрямо православните»¹³. На асамблеята в моменти на нередни богослужения и обществени молитви се изявила една изкуствено създавана атмосфера на **екзалтираност, която някои били склонни да считат за действие на Св. Дух** (к.н.). От православно гледище това може да се окачестви като **възвръщане към нехристиянския религиозен мистицизъм** (т.е. към езическия бесовски мистицизъм — в ск.н.), който не може да способствува за изграждането на истинска молитвена настроеност»¹⁴ ...

Но онова, което е станало на VI асамблея на ССЦ във Ванкувър (Канада) през юли-август 1983 г., надминава всяко очакване. Това е своего рода изпреварване на самата икуменическа програма за постепенност!

Още преди свикването на VI асамблея вече е била приета, на заседанията на комисията «Вяра и устройство» през януари 1982 г. в Лима (Перу) съставената от френския реформист от Тезе (Франция) Макс Туриан «икуменическа литургия», която бе отслужена на 31 юли 1983 г. по време на VI асамблея на ССЦ във Ванкувър. Главният извършител на тая «литургия» бе Кентърберийският архиепископ Рънси, в съслужение с шест други протестантски духовни лица, от които две жени-свещенички: Каролина Патиазина-Торч, реформаторка от Индонезия, и Елизабет Лидел — лютеранка от Дания. Останалите съслужители са били: методист от Бенин, представител на Моравската църква от Ямайка, пастор от Обединената църква в Канада и баптист от Унгария.

Освен това, четенето на Свещ. Писание и казването на ектении било предоставено на по-широк кръг участници, а именно: «православни», дохалкидонци и римокатолици, които са взели някакво участие, без обаче да се причастят. Така германският римокатолически епископ Паул Вернер прочел Евангелието, а руският архиепископ Кирил (ректор на Ленинградската духовна академия) произнесъл на руски думите на едно прошение от ектения, изработена в Лима, а именно: (да се помолим), щото да

можем скоро да постигнем видимо общение в тялото Христово чрез преломяване на хляба и благославяне на чашата около една и съща маса!»¹⁵

Макар че православните не се причастили на тая «литургия», с факта на съслужението си те грубо са потъпкали не само 10 и 45 Апостолски правила, но и цялото православно Предание, както и Богооткровеното Новозаветно Писание, та дори и изричното нареждане на св. ап. Павел — **жени да не учителствуват в църква** (1 Тим.2:12; 1 Кор.14:34)¹⁶, а камо ли пък да служат литургия!

Характерно е за VI асамблея подчертаното възвеличаване на жената, в духа на модерната секуларистична еманципация на жените. Това е довело до ръкополагането на жени за «свещенички» и дори за «епископки»! (вж. с. 67). Обаче при такова форсирано издигане авторитета на жените, по протестантски продължава да бъде в сянка Най-Великата и Най-Святата Жена през вековете, Пресвета Дева Мария, Богоизбраната Майка на нашия Господ Исуса Христа! Но какво ще се учудваме? — Смирената Девица от Назарет няма нищо общо със съвременната еманципация на жените, водеща ги към горделива разюзданост и арогантно нарушаване на апостолската заповед: *«Вие, жените, покорявайте се на мъжете си!»* (Еф.5:22; Кол.3:18). Протестантите от край време не зачитат Св. Богородица и се отнасят с пълно пренебрежение към нея, въпреки че Сам Св. Дух чрез нея самата е пророкувал, че тя ще бъде облажавана от всички родове! (Лука 1:48) **Облажаването ѝ**, което е равностойно на прославлението ѝ, започнало още при Благовещението, когато явилият ѝ се св. Архангел Гавриил я приветствувал с думите: *«Радвай се, благодатна! Господ е с тебе! Благословена си ти между жените!»* (Лука 1:28) То се проявило и при срещата на св. Дева Мария с Елисавета, която, изпълнена с Дух Свети, повторила думите на Ангела: *«Благословена си ти между жените»* и добавила: *«и благословен е Плодът на твоята утроба!»* (Лука 1:41-42). Това прославление продължило и след като Господ Исус Христос излязъл на обществена проповед и учудвал народа с благодатните Си слова (Лука 4:22), тъй че една жена, възхитена, извикала: *«Блажена е утробата, която Те е носила, и гърдите, от които си сукал!»* Спасителя потвърдил, че правилно се облажава Неговата Пречиста Майка, като отговорил: *«Да, но блажени са и тия, които слушат словото Божие и го изпълняват»* (Лука 11:27—28). А сега какво наблюдаваме? — В новия английски превод на Библията¹⁷ утвърдителното **«Да»**¹⁸ на Господа, че Неговата Преблагословена Майка заслужава всяко прославление, е заменено с едно кощунствено **«Не!»**, дръзко отхвърлящо несравнимите достойнства на Св. Богородица!

И тъй, протестантите, които, отхвърляйки Свещ. Предание, се хвалят, че следват уж вярно и единствено словото Божие, всъщност най-грубо го нарушават. По въпроса за ръкополагането жени за «свещенички», те казват **«да»**, когато Свещ. Писание изрично казва **«не»!** (1 кор.14:34) А по въпроса за прославянето на най-святата и благословена Жена — Пресвета Богородица те казват **«не»**, когато Сам Христос казва **«Да»!** (Лука 11:28)

Къде остава прословутата протестантска «вярност» на Свещ. Писание?!

Като имаме предвид:

първо — **10-то Апостолско правило, което забранява да се влиза в молитвено общение с отлъчените от църковно общение;**

второ — **45-то Апостолско правило, което определя низвержение за всеки клирик, позволяващ на еретици да вършат в храма каквото и да било като служители на църквата; и**

трето — **молитвените протестантски кошунствени волности, манифестирани на VI асамблея на ССЦ чрез участие в «литургията» на жени-свещенички, —**

НИЕ СЧИТАМЕ ЗА НЕПРОСТИМ ГРЯХ ДА БЪДЕМ ИКУМЕНИСТИ!

БЕЛЕЖКИ

¹ Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им, под редакцията на свещ. д-р Стефан Цанков, протодякон Иван Стефанов и Пенчо Цанев. Т. I. С., 1912, с. 41.

² Цит. по Прот. Г. Разумовский. Амстердам и Православие. — ЖМП, №5, 1949, с. 61.

³ Прот. Г. Разумовский. Пос. стат., с. 62.

⁴ Правила на св. Православна Църква с тълкуванието им. Т. I. С., 1912, с. 131-132.

⁵ Цит. по Лебедев, А. П. История разделения церквей IX, X и XI веках (изд. 2-ое). СПб., 1905, с. 47.

⁶ Според св. отци, не може Св. Дух, Който изпълва истинската Христова Църква с благодат и истина, да е същевременно и с ония, които са против учението на тази църква. А такива са днес всевъзможните по вероизповедни убеждения икуменически деятели. «Никой от ония, които са против Църквата, няма Св. Дух» — казва бл. Августин.

⁷ ЖМП, №11, 1967, с. 68.

⁸ Цоневски, Ил., Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — Духовна култура, кн. 5-6, 1969, с. 28, 31, 40, 41, 43.

⁹ Църковен вестник, бр. 11, 1976, с. 3.

¹⁰ Духовна култура, кн. 11 1965, с. 6.

¹¹ ЖМП, №10, 1967, с. 65.

¹² ЖМП, №4, 1968, с. 35-36 и №1, 1973, с. 65-66.

¹³ Църковен вестник, бр. 11, 1976, с. 3.

¹⁴ Послание Свящ. Синода о V ассамблее и е резултатах. — В: ЖМП, №4, 1976, с. 12, кол. 1-2.

¹⁵ Canvas, №7, 1 август 1983, с.1; ср. циклостилния текст на икуменическата литургия, с. 8; ср. ЖМП, №9, 1983, с. 54, кол. 2.

¹⁶ Ортодоксос Типос. Атина, 30.IX.1983, бр. 574, с.

¹⁷ The New English Bible. Oxford, 1962, p. 148.

¹⁸ Такъв е граматическият смисъл на употребения тук гръцки съюз със значение на утвърдителен отговор. Bailly, A. Dictionnaire grec-français. Paris, 1910, p. 125, col. 2.

6-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ИЗРАБОТВА НОВИ И ИЗХВЪРЛЯ СТАРИ ПОНЯТИЯ, С ЦЕЛ ДА СЕ ЗАЛИЧАТ РАЗЛИКИТЕ МЕЖДУ ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА

В икуменическите кръгове се изработват нови понятия и термини, които да подпомогнат постепенното заличаване на разликите между съществуващите вероизповедания, и се изхвърлят стари понятия и термини, които подчертават тия разлики.

Като пример за първото ще посочим новоизработеното, вече разкритикувано от нас (с. 33 и сл.) понятие «икуменическа църква», разбирана не в смисъл на Православната Църква, а в смисъл на невидима църква, в чиято ограда влизат всички, наричащи се «християни», — включително и «либералните» християни, отричащи Христовото възкресение, и унитарияните, отхвърлящи догмата за Св. Троица, и ремонтрантите-арминиани от Холандия, непризнаващи никакви догматически и църковни обвързаности, и членовете на народната чехословашка църква, оспорващи Божествеността на Христа, и квакерите, които нямат ни догми, ни йерархия, ни тайнства, ни символ на вярата; и оцелелите през вековете древни еретици — несторианите и монофизитите, отлъчени някога от Църквата, но сега любезно приемани в молитвено общение от «православните» икуменисти и др.

В ССЦ планомерно се провежда смесване на понятията «православие и «инославие», като се говори и пише вече не за едно Православие, каквото е по същина само нашето Православно изповедание, а за много «православия», при съпоставянето на които се търси ново по-съвършено «православие». (Вж. по-нататък с. 158-159).

В тая насока се разглеждат понятията «Предание» и «предания» за да се омаловажи православно Свещено Предание, което е равностоеен на Свещ. Писание извор на вярата, и за да се замъгли Богооткровената истина с други всевъзможни човешки предания, влезли в основата на протестантските и разни сектантски общности.

Със същата цел се говори за «**Източни православни църкви**» и за «**Ориенталски православни църкви**», за да се понижи стойността на истинските Православни Църкви и да им се внуши, че освен тях има и други «православни» църкви — ориенталските, които в църковната история са известни като монофизитски, и за които сега е измислено по-безобидното прилагателно «нехалкидонски» църкви. В тая насока се отива до там, че нехалкидонски автори обозначават своите църкви като «православни ориенталски църкви» и същевременно наричат нашите поместни Православни църкви омаловажително и абсолютно неточно — «православни византийски църкви», като че славянските православни Църкви (Руската, Сръбската и Българската), а също и Грузинската и Румънската са също «византийски»¹.

Най-печалното обаче е това, че «православни» икуменисти, официални представители в ССЦ, се съгласяват с такова обозначаване на нехалкидонците като «православни». Така под един изхождащ от ССЦ документ на английски, озаглавен «Подготвителна комисия за неофициална консултация между богослови на Източната (Eastern) Православна Църква и на Ориенталските (Oriental) православни църкви»², епископ Емилианос, протоиерей Виталий Боровой и проф. Никос Нисиотис. Питаме се, какъв е смисълът да се води диалог между Православната Църква и нехалкидонските църкви, щом «православните» представители предварително предават позициите на Православието, като допускат да се наричат по име «православни» отпадналите от него през V век

еретически общности. *«Ако солта изгуби силата си, с какво ще се направи солена?»* (Мат.5:13)

Като пример пък за изхвърляне от ССЦ на понятия и термини, подчертаващи разликите между Православието и инославните изповедания, ще посочим факта, че в икуменизма понятието «ерес» е вече заличено. Проф. протоиерей Александър Шмеман, добре запознат с тая материя, пише: «думата **ерес** днес фактически липсва в икуменическият речник. Тя не съществува там дори като възможност»³. Това е понятно. Окачествяването на каквото и да било учение като ерес е несъвместимо с господстващото в икуменическите среди убеждение, че и протестантството е църква, и че във всяка религиозна общност, дори и в най-нецърковната, имало някаква насоченост към истината. Думата «ерес» няма място в едно интерконфесионално движение, дето вече и «православните» участници, като гръцкият проф. Н. Нисиотис, възпитават православните млади богослови в противоположен на Православието дух — «да разбират и зачитат и чуждото «верую»»⁴.

«Векът на икуменизма е век на реабилитация на еретиците» — четем на страниците на «Иреникон»⁵. В подкрепа на това дори «православни» богослови се отказват от светоотеческото разбиране, че ересите са дяволско изобретение, и си позволяват вече да пишат, че ереста не била плод на волномислие; че тя била «рожда преди всичко на благочестива любознателност, на благородния стремеж на човешкия дух да вникне в същността на битието»⁶.

Няма нужда да подчертаваме, че всички тия и подобни на тях изказвания са в пълно противоречие с духа на Вселенските събори, на които светите Отци, вместо да виждат в ересите «благородни» прояви на «благочестива любознателност», направо отлъчваха от Църквата всички еретици. Та и как би се запазило св. Православие, ако не бе то ясно разграничавано от еретичеството? Загуби ли се в нашия греховен свят понятието «ерес», загубва се и понятието «православие». И тогава резултатът е **изравняване на истината със заблудата**. Тъкмо това и цели икуменизмът, като премахва понятието «ерес» и възпитава младите поколения икуменисти в дух «да разбират и зачитат чуждото верую»!

Но като изхвърля понятието «ерес» от своя речник, икуменизмът почва да говори за «ерес» в съвсем нов смисъл, за да причини и тук «икуменическо» смесване на понятията, което се оказва твърде полезно при провеждане на икуменическата програма за постепенно променяне на съзнанията и превъзпитаване на младите поколения в нов, антиправославен дух. По най-изненадващ начин почва да се говори за ерес не в догматически, а в етически смисъл, т.е. въвежда се неизвестното досега понятие «**етическа ерес**», която се състои в непомагане на нуждаещите се в тоя свят. И тъй, появява се един нов критерий. Като мащаб за правилна вяра се счита не толкова **орто-доксията** (правомислието), колкото **орто-праксията** (право-деланието). По тоя начин догматическият критерий се омаловажава и обявява за недостатъчен и, оттам — за несъществен⁷.

Противопоставянето на «ортодоксия» и «ортопраксия» е порочно в основата си. Православието никога не разделя и не противопоставя тези две органически свързани понятия в Православната **вяра**, която се изразява в Православен **живот**. Противопоставянето на тези две понятия, логически доведено до край, създава автономна арелигиозна етика, при която окончателно се погребва вярата в Бога. Тъкмо

това върши протестантският икуменизъм, който, противопоставяйки «ортодоксията» на «ортопраксията», всъщност смесва богословските стойности на тези две понятия и създава благоприятна почва за т. нар. «богословие за мъртвия бог», своеобразен връх на антихристиянството и атеизма. Резултатът е вавилонско стълпотворение и смесване на езиците!

Затова, като държим еднакво и на «ортодоксията» и на «ортопраксията», ние бием тревога срещу изкуственото им противопоставяне и смесване. Защото смесването им предвещава нещо много страшно — загубването на Истината! Ето «Чрез смесване на понятията Истината до крайност се затъмнява, особено под благовидни предлози. И това е всъщност сатаната, явяващ се в образа на светъл Ангел (2 Кор.11:14). По този начин към времето на антихриста Истината напълно ще се унищожи на земята в живота и понятията, — и то незабелязано за хората. Измежду спасяващите се ще избегнат тая примка само ония, които непрекъснато следят, дали не са попаднали в някакво объркване (на понятията — в ск.н.). Самонадеяността лесно бива ограбвана и се заплита в примките на смешението.»⁸

Трябва с горест да кажем, че вследствие на тия хитри женеvско-икуменически похвати и маневри се е дошло вече до дълбоко замъгляване на истината на Православието, тъй че сега открито се отрича неговата претенция да бъде адекватно въплъщение на Богооткровената истина. «Днес вече много рядко се твърди, — четем в официално издание на ССЦ — че едно от вероизповеданията въплъщава изключително истината на християнската вяра и не се нуждае от никакво допълване чрез другите християнски общности»⁹.

Да, толкова рядко се чуват днес доблестни гласове в защита на Православната вяра, че става все по-явно, че се върви открито по пътя на предсказаното от св. ап. Павел отстъпление, което е един от най-важните признаци за идването на антихриста (2 Сол.2:3).

А междуvременно Христовата Църква, която е предназначена да съществува до края на вековете, за да свидетелствува за Истината, трябва да си служи с понятието «ерес», разбирано в **догматически** смисъл. Тя е длъжна да си служи с това понятие в интереса на запазване на Богооткровеното учение. В това отношение тя не постъпва самочинно, а проявява послушание към словото Божие, което само употребява думата **ерес** в догматически смисъл, за да противопостави истината на заблудата. Свещеното Писание не само предупреждава, че ще се появят опасни лъжеучители, проповядващи пагубни ереси (2 Петр.2:1), но и подчертано внушава да се скъсват всякакви връзки с еретика, щом той след първо и второ увещание не се вразуми (Тит.3:10). От словото Божие ние знаем, че Богооткровената истина и дяволската лъжа (Иоан.8:44) са непримирими, и че разделението между тях е заповядано от Бога (2 Кор.6:14-15).

Сега с премахване на понятието **ерес в догматически смисъл** се върви към притъпяване на противопоставянето между истината и заблудата, докато заблудата чрез честото ѝ повтаряне и втъпяване придобие авторитета на «истина» и започне да се разглежда като някаква нова възможна «истина» покрай старата и вечна Истина. А това е тежък грях както срещу св. Православна Църква, този непоклатим *«стълб и крепело на истината»* (1 Тим.3:15), така и срещу Божественото Писание *като «слово на истината»* (Еф.1:13)!

Ние не можем да участвуваме в едно движение, в което се изработват нови понятия за заличаване на разликите между вероизповеданията, дето понятието ЕРЕС вече не се употребява в догматическия му смисъл, с коварна цел да се улесни изравняването на заблудата с Истината!

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. Irenicon, №2, 1977, p. 204.

² Вж. Ортодоксос Типос. Атина, бр. 592, 10.II.1984, с. 4, кол. 3.

³ Schmemman, A. Mouvement oecumenique: Le moment de verite pour l'Orthodoxie. — Contacts, revue francaise de l'Orthodoxie, №45, 1964, p. 12. — Впрочем, това не попречило на генералния секретар на ССЦ Филип Потер на VI асамблея във Ванкувър да нарече «ерес» тъкмо православното учение за «авторитета и учителната власт в Църквата» и т.н. (вж. назад с. 75).

⁴ Вж. Църковен вестник, бр. 26, 1968, с. 9.

⁵ Irenicon, №2, 1975, p. 276.

⁶ Снегаров, И. Богословието като наука и неговото значение за християнската Църква. — В: Духовна култура, кн. 5, 1948, с. 4.

⁷ Okumenische Rundschau, Heft 3, 1973, S. 392-393.

⁸ Из коментара към творенията на св. Григорий Синаит, съставен от Московския Митрополит Филарет. — Вестник Русского Западноевропейского Экзархата, №27, 1957, с. 167.

⁹ Pannenberg, W. Konfessionen und Einheit der Kirchen. — Okumenische Rundschau, Heft 3, 1973, S. 297.

7-мо основание. ИКУМЕНИЗМЪТ СИ СЛУЖИ С МЕТОДИТЕ НА ЕРЕТИЦИТЕ И НЕ ТЪРСИ СЪЗДАДЕНОТО ОТ ХРИСТА ЕДИНСТВО

А. Икуменизмът подбира по еретически начин текстовете от словото Божие

Във 2-то основание ние изтъкнахме, че женеvският икуменизъм е ерес най-вече поради неправилното си учение за Църквата¹. В него се съдържат и други ереси, които ще разгледаме по-нататък. Но освен че издава явно еретически схващания, икуменизмът се проявява като ерес и в самите си методи.

Думата «ерес» произлиза от гръцкия глагол αἰρέωμαι, който значи «избирам». Еретиците от всички времена са подбирали отделни, откъснати текстове от словото Божие и върху тях са изграждали своите лъжеучения, като са оставяли без внимание другите свещени текстове, опровергаващи лъжеучението им. Според св. Йоан Златоуст, множеството ереси и неправилни мнения са се появили именно поради такива **злоупотреби със словото Божие**. Ето какво говори той: «Не е достатъчно да кажеш за нещо, че то е написано в Писанията; не бива, подбирайки някои думи..., да ги взимаш отделно, без взаимната им връзка, и да ги извращаваш, проявявайки произвол и безотговорност. Така са влезли в нашия живот множество неправилни мнения, **по действие на дявола**, който учи невнимателните хора превратно да тълкуват съдържанието се в Писанията и с прибавки или съкращения да затъмняват истината»².

От древни времена до днес методите на еретиците си остават същите — да подбират само ползващите ги текстове и да премълчават ония, които не им са угодни, понеже ги изобличават.

Така постъпват и икуменистите. Те избират някои свещени текстове, дето се говори за единство на вярващите (например, Иоан.17:21), избягвайки при това да издирят в добросъвестно тълкувание какъв е истинският смисъл на Богозаповяданото единство. Същевременно те премълчават преднамерено и съзнателно такива важни текстове, (като Лука 12:51; Тит.3:10; 2 Иоан.1:10), дето направо се препоръчва **разделението** като нещо за предпочитане пред небогоугодното единство. *«Мислите, че дойдох мир да дам на земята?»* — пита Христос и Сам отговаря: *«Не, казвам ви, а — разделение»* (Лука 12:51 — по слав. прев.). С употребяването на тенденциозно подобрани текстове икуменистите злоупотребяват, извращавайки смисъла им, и така се огрешават пред словото Божие. А с премълчаването на важни свещени текстове те се провиняват за втори път пред Божественото откровение, понеже прикриват истината, открита в него.

«Да бъдат всички едно!» (Иоан.17:21) — ето лозунгът на икуменистите. С тия думи те се стремят да придадат евангелска авторитетност, сила и обаяние на своя «грандиозен» план за обединяване на разномислещите по въпросите на вярата, без да изискват от тях догматическо единомислие в истината.

Но защо те не цитират текста от Иоан.17:9, дето е обяснено, че молитвата на Спасителя — «да бъдат всички едно» — не се отнася до всички хора в света изобщо, без оглед на тяхното отношение към разкритите в Евангелието истини? Под «всички» Господ Иисус Христос разбира **всички истински вярващи в Него**. Той се моли именно за тях — да бъдат те предпазени да не отстъпят от истината, а да образуват едно нерушимо единство заедно с всички верни Нему люде от всички времена (следователно и с бъдещите поколения, които ще изповядват истината). Ето Неговите собствени думи: *«Аз за тях се моля; не за цял свят се моля, а за тях, които си Ми дал... Опazi ги в Твоето име, тях, които си Ми дал, за да бъдат едно, както сме и Ние»* (Иоан.17:9, 11). *«И не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в Мене, да бъдат всички едно»* (Иоан.17:20-21). Ясно е от тези слова, че само правилно вярващите в Христа могат да образуват истинско единство. Еретиците не могат да влязат в това единство (ср. Тит.3:10).

Спасителят още по-силно изяснява какво единство има предвид, като казва: *«Както Ти, Отче, си в Мене, и аз в Тебе, тъй и те да бъдат в нас едно»* (Иоан.17:21). Тук за единството между вярващите е посочено като образец идеалното единство, което съществува между **Сина, въплътената Истина** (Иоан.14:6), **дошъл да свидетелства за Истината** (Иоан.18:37), и Отца, Който е Истина (Иер.10:10), и Св. Дух — **Духа на Истината** (Иоан.15:26), за Когото изрично е казано: *«Духът е истина»* (1 Иоан.5:6). Отец и Син са едно, защото и Двамата са истина. Ако единият от Тях не бе истина, а — лъжа, Те нямаше да бъдат едно. Оттук е ясно, че и вярващите могат да бъдат едно, но само в изповядване на истината, а не против нея, не вън от нея. Вън от кръга на истината може да ма само фалшиво, скърпено, неискрено, фиктивно единство.

Св. Анастасий Синаит, патриарх Антиохийски (+ 599 г.) прекрасно говори: «Начало на Твоите слова, Христе, е истината, или по-точно, Самият Ти, Бог-Слово, истинската Истина, Който действително Си роден от свръхистинската Отеческа Истина, — Ти Сам Си Истината, и обещаваши на възлюбилите Твоята истина да им изпратиши Духа на истината, като казваши: *«А когато дойде Онзи, Духът на истината, ще ви упъти на всяка истина»* (Иоан.16:13)³. Ето в каква Истина е заповядано да се обединяваме! **А ССЦ търси обединение вън от Истината**. С това той води своите привърженици не към обединяване в спасителната Истина, а към вечна гибел!

Икуменистите избягват да цитират и Йоан.17:17, дето се подчертава тъкмо нашата мисъл, — че основата на единството и непрременното условие за него е **истината**: «Освети ги чрез Твоята **истина**! Твоето слово е **истина**».

Бл. Теофилакт тълкува тези думи така: «Запази ги в правотата на словото и **догмите**. Настави ги и ги **научи на истината**. Защото светостта се състои в **пазене на правите догми**»⁴.

Ето как пък **св. Симеон Нови Богослов** разбира единството на вярващите в Христа и единството на Христовата Църква, която е Негово тяло: «Всички **светии** са наистина членове на Христа Бога и, като членове, са съчетани с Него и съединени с Тялото му, тъй че Христос е Главата, а всички светии — от началото до последния ден — са Негови членове, и всички заедно съставят **едно тяло и сякаш един човек**... А че всички светии са Христови членове и са едно тяло, ще ви докажа от Божественото Писание. Най-напред чуйте Самия наш Спасител, Христа Господа, как Той представя **неразделното единение, каквото имат с Него светците**... «Вярвайте Ми, че Аз съм в Отца, и Отец в мене (Йоан.14:11)... Аз съм в Моя Отец, и **вие сте в Мене, и Аз във вас**» (Йоан.14:20). «Не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в мене, — да бъдат всички едно» (Йоан.17:20). Желаете пък да покаже, **по какъв начин се извършва това единение** (к.н.), казва по-нататък: «Както Ти, Отче, си в Мене, и Аз в Теб, тъй и те да бъдат в Нас едно» (Йоан.17:21). И за да стане това още по-ясно, прибавя: «И славата, която Ми бе дал, дадох на тях, за да бъдат едно, както Ние сме едно. Аз съм в тях и Ти в мене, за да бъдат в **пълно единство** (ст. 22-23). А малко по-нататък казва още: «Отче, тези, които си ми дал, желая и те да бъдат с Мене там, дето съм Аз, за да гледат Моята слава, що си Ми дал» (ст.24). И накрай: — «та любовта, с която си Ме възлюбил, в тях да бъде и Аз в тях» (ст.26).

«Виждаш ли гълбината на това тайнство?... Колко дивно е това, братя! Колко неизразимо се е снизила любовта на човеколюбивия Бог, която Той проявява към нас! Той дава обещание, че, ако искаме, **Той ще има с нас такова единение по благодат, каквото единение Сам Той има с Отца по естество**, и че точно такова единение и ние ще имаме с Него, **ако спазваме Неговите заповеди**... О, страшно обещание! Онази слава, която Отец е дал на Сина, Синът дава и на нас по благодат... О, несравнима благодат! Оная любов, с която Бог Отец е възлюбил Единородния Си Син и наш Бог, тя същата ще пребъдва и в нас, и Сам Божият Син ще бъде в нас! И правилно. Защото, като е станал веднъж сроден с нас по плът и ни е направил участници на Своето Божество, с това Той е направил всички нас Свои сродници.»⁵

Вярно е, че в Църквата, като тяло Христово, влизат и грешници. Но те не я опорочават, а сами се лекуват в нея. Ако желаят и се излекуват, те ще останат в това тяло. Ако пък упорито се отказват от лекуване, и смъртта ги завари непокаяни, те ще отпаднат от това тяло. Тъй че, прав е св. Симеон, когато казва, че светци (т.е. праведници и излекувани грешници) съставят Христовото тяло. **Единствено еретиците са отсечени от него**. Щом и Църквата не са послушали, те са за нея като езичници и митаря (Мат.18:17).

Никой не отрича, че и еретиците могат да се върнат в Църквата. Ако се откажат от ереста си, те могат да влязат като обновени членове в Христовото тяло. Но ако пребъдват упорито в ереста си, ще останат вън от тялото на Църквата, защото ересите са злокачествени тумори, които св. отци със силата на Св. Дух са изрязвали при Вселенските и поместните събори от тялото Христово! В нашето злополучно време пък

икуменизмът иска всички тия злокачествени тумори да се съединят с Православната Църква в едно «икуменическо» тяло, което обаче няма да бъде Христово, а антихристово! Нещо повече: икуменизмът иска да проведе интеркомунион, т.е. «причащаване» на всички деноминации от една «Чаша», без предварително да са разчистени ересите. Но това би било кощунство с величайшето евхаристийно Тайнство. Защото то осъществява истинско съединяване с Христа **само на правилно вярващите в Него**. Св. Симеон казва за Христовата плът, че Спасителят, като ни я дава да я вкусваме в пречистите Тайни, «чрез този способ на общението ни прави едно със Самия Себе Си»⁶. По израза на св. Симеон, «всички светии, които са били от началото на света и ще бъдат до свършването му, ще съставят едно тяло с Христа и в Христа, — т.е. чрез Христовата благодат»⁷.

Колко са далеч икуменистите от това светоотеческо учение за истинското единение и единство в Христа Бога!

И тъй, очевидно е, че, съгласно Иоан.17:9, 11, 20, единството се отнася не до всички хора, а само до истински вярващите в Христа.

Въпреки тая очевидност, за съжаление, днес икуменизмът до голяма степен е успял да наложи своето погрешно разбиране, — че всички «християни» от всички така наречени «църкви» може и трябва да се обединяват. Така например, покойният Тиатирски архиепископ Атинагор Кокинакис без ни най-малко смущение приписваше на западната «църква» — Римокатолическата — атрибутите: една, света, съборна и апостолска църква и признаваше англиканството и протестантските общества за «църкви»⁸.

Под влияние на икуменизма и неговата широка пропаганда, днес е станало съвсем популярно разбирането, че е дошло времето всички «вярващи в Христа» да се обединят. — В отговор на това ние ще попитаме: Дали е достатъчно да вярваш в Христа, без да е уточнено, как вярваш в Него?- Книжниците и фарисеите също са вярвали убедено в Месия. Те са го очаквали с голямо нетърпение. Но знае се, колко неправилна е била тяхната вяра в Месия, в сравнение с вярата на св. апостоли — толкова неправилна, че те, в името на своя въображаем «месия», отрекли истинския Месия и Го предали на разпятие (ср. 1 Кор.2:8)! Може ли, при това тяхно неправилно вярване в Месия, Спасителят да е включвал и тях в единството на Своята Църква?! Имало е книжници и фарисеи (Никодим, Гамалиил, Савел и др.), както и мнозина юдейски началници (Иоан.12:42) и свещеници (Деян.6:7), които повярвали в Месия така, както повярвали Христовите ученици. Но ония, които нямали в сърцата си обединяващата истинска вяра, останали въвн от кораба на спасението.

БЕЛЕЖКИ

¹ На него като на ерес, и то най-лоша, гледат мнозина от днешните митрополити на Еладската Църква (вж. Irenicon, №3, 1971, р. 409-410).

² Св. Иоанн Златоуст. На слова пророка Иеремии, гл. 10, с. 23. — В: Творения. Т. VI, кн. 1, СПб., 1900, с. 445.

³ Св. Анастасий Синаит. Пътеводител. — J. P. Migne, PG, t. 89, col. 89.

⁴ Бл. Теофилакт. Благовестник. СПб., с. 721-722.

⁵ Св. Симеон Новый Богослов. Слова — сл. 45 (вып. I). М., 1892, с. 383-386.

⁶ Пак там, с. 388.

⁷ Пак там, с. 389.

⁸ Вж. An Interorthodox Theological Debate, 1973, p. 25, 27, 66, 72, 74.

А. Икуменизмът подбира по еретически начин текстовете от словото Божие

Във 2-то основание ние изтъкнахме, че женеvският икуменизъм е ерес най-вече поради неправилното си учение за Църквата¹. В него се съдържат и други ереси, които ще разгледаме по-нататък. Но освен че издава явно еретически схващания, икуменизмът се проявява като ерес и в самите си методи.

Думата «ерес» произлиза от гръцкия глагол αἰρέομαι, който значи «избирам». Еретиците от всички времена са подбирали отделни, откъснати текстове от словото Божие и върху тях са изграждали своите лъжеучения, като са оставяли без внимание другите свещени текстове, опровергавачи лъжеучението им. Според св. Йоан Златоуст, множеството ереси и неправилни мнения са се появили именно поради такива **злоупотреби със словото Божие**. Ето какво говори той: «Не е достатъчно да кажеш за нещо, че то е написано в Писанията; не бива, подбирайки някои думи..., да ги взимаш отделно, без взаимната им връзка, и да ги извращаваш, проявявайки произвол и безотговорност. Така са влезли в нашия живот множество неправилни мнения, **по действие на дявола**, който учи невнимателните хора превратно да тълкуват съдържачото се в Писанията и с прибавки или съкращения да затъмняват истината»².

От древни времена до днес методите на еретиците си остават същите — да подбираат само ползующите ги текстове и да премълчават ония, които не им са угодни, понеже ги изобличават.

Така постъпват и икуменистите. Те избират някои свещени текстове, дето се говори за единство на вяращите (например, Йоан.17:21), избягвайки при това да издирят в добросъвестно тълкувание какъв е истинският смисъл на Богозаповяданото единство. Същевременно те премълчават преднамерено и съзнателно такива важни текстове, (като Лука 12:51; Тит.3:10; 2 Йоан.1:10), дето направо се препоръчва **разделението** като нещо за предпочитане пред небогоугодното единство. «*Мислите, че дойдох мир да дам на земята?*» — пита Христос и Сам отговаря: «*Не, казвам ви, а — разделение*» (Лука 12:51 — по слав. прев.). С употребяването на тенденциозно подобрани текстове икуменистите злоупотребяват, извращавайки смисъла им, и така се огрешават пред словото Божие. А с премълчаването на важни свещени текстове те се провиняват за втори път пред Божественото откровение, понеже прикриват истината, открита в него.

«Да бъдат всички едно!» (Йоан.17:21) — ето лозунгът на икуменистите. С тия думи те се стремят да придадат евангелска авторитетност, сила и обаяние на своя «грандиозен» план за обединяване на разномислещите по въпросите на вярата, без да изискват от тях догматическо единомислие в истината.

Но защо те не цитират текста от Йоан.17:9, дето е обяснено, че молитвата на Спасителя — «да бъдат всички едно» — не се отнася до всички хора в света изобщо, без оглед на тяхното отношение към разкритите в Евангелието истини? Под «всички» Господ Иисус Христос разбира **всички истински вяращи в Него**. Той се моли именно за тях — да бъдат те предпазени да не отстъпят от истината, а да образуват едно нерушимо

единство заедно с всички верни Нему люде от всички времена (следователно и с бъдещите поколения, които ще изповядват истината). Ето Неговите собствени думи: *«Аз за тях се моля; не за цял свят се моля, а за тях, които си Ми дал... Опazi ги в Твоето име, тях, които си Ми дал, за да бъдат едно, както сме и Ние»* (Иоан.17:9, 11). *«И не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в Мене, да бъдат всички едно»* (Иоан.17:20-21). Ясно е от тези слова, че само правилно вярващите в Христа могат да образуват истинско единство. Еретиците не могат да влязат в това единство (ср. Тит.3:10).

Спасителят още по-силно изяснява какво единство има предвид, като казва: *«Както Ти, Отче, си в Мене, и Аз в Тебе, тъй и те да бъдат в Нас едно»* (Иоан.17:21). Тук за единството между вярващите е посочено като образец идеалното единство, което съществува между **Сина, вълпътената Истина** (Иоан.14:6), **дошъл да свидетелствува за Истината** (Иоан.18:37), и Отца, Който е Истина (Иер.10:10), и Св. Дух — **Духа на Истината** (Иоан.15:26), за Когото изрично е казано: *«Духът е истина»* (1 Иоан.5:6). Отец и Син са едно, защото и Двамата са истина. Ако единият от Тях не бе истина, а — лъжа, Те нямаше да бъдат едно. Оттук е ясно, че и вярващите могат да бъдат едно, но само в изповядване на истината, а не против нея, не вън от нея. Вън от кръга на истината може да ма само фалшиво, скърпено, неискрено, фиктивно единство.

Св. Анастасий Синаит, патриарх Антиохийски (+ 599 г.) прекрасно говори: «Начало на Твоите слова, Христе, е истината, или по-точно, Самият Ти, Бог-Слово, истинската Истина, Който действително Си роден от свръхистинската Отческа Истина, — Ти Сам Си Истината, и обещавах на възлюбилите Твоята истина да им изпратиш Духа на истината, като казваш: *«А когато дойде Онзи, Духът на истината, ще ви упъти на всяка истина»* (Иоан.16:13)³. Ето в каква Истина е заповядано да се обединяваме! **А ССЦ търси обединение вън от Истината**. С това той води своите привърженици не към обединяване в спасителната Истина, а към вечна гибел!

Икуменистите избягват да цитират и Иоан.17:17, дето се подчертава тъкмо нашата мисъл, — че основата на единството и непременното условие за него е **истината**: *«Освети ги чрез Твоята истина! Твоето слово е истина»*.

Бл. Теофилакт тълкува тези думи така: «Запази ги в правотата на словото и **догмите**. Настави ги и ги **научи на истината**. Защото светостта се състои в **пазене на правите догми»**⁴.

Ето как пък **св. Симеон Нови Богослов** разбира единството на вярващите в Христа и единството на Христовата Църква, която е Негово тяло: «Всички **светии** са наистина членове на Христа Бога и, като членове, са съчетани с Него и съединени с Тялото му, тъй че Христос е Главата, а всички светии — от началото до последния ден — са Негови членове, и всички заедно съставят **едно тяло и сякаш един човек**... А че всички светии са Христови членове и са едно тяло, ще ви докажа от Божественото Писание. Най-напред чуйте Самия наш Спасител, Христа Господа, как Той представя **неразделното единение, каквото имат с Него светците**... *«Вярвайте Ми, че Аз съм в Отца, и Отец в мене* (Иоан.14:11)... *Аз съм в Моя Отец, и вие сте в Мене, и Аз във вас»* (Иоан.14:20). *«Не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в мене, — да бъдат всички едно»* (Иоан.17:20). Желаяйки пък да покаже, **по какъв начин се извършва това единение** (к.н.), казва по-нататък: *«Както Ти, Отче, си в Мене, и Аз в Теб, тъй и те да бъдат в Нас едно»* (Иоан.17:21). И за да стане това

още по-ясно, прибавя: «И славата, която Ми бе дал, дадох на тях, за да бъдат едно, както Ние сме едно. Аз съм в тях и Ти в мене, за да бъдат в пълно единство (ст. 22-23). А малко по-нататък казва още: «Отче, тези, които си ми дал, желая и те да бъдат с Мене там, дето съм Аз, за да гледат Моята слава, що си Ми дал» (ст.24). И накрай: — «та любовта, с която си Ме възлюбил, в тях да бъде и Аз в тях» (ст.26).

«Виждаш ли глъбината на това тайнство?... Колко дивно е това, братя! Колко неизразимо се е снизила любовта на човеколюбивия Бог, която Той проявява към нас! Той дава обещание, че, ако искаме, **Той ще има с нас такова единение по благодат, каквото единение Сам Той има с Отца по естество**, и че точно такова единение и ние ще имаме с Него, **ако спазваме Неговите заповеди**... О, страшно обещание! Онази слава, която Отец е дал на Сина, Синът дава и на нас по благодат... О, несравнима благодат! Оная любов, с която Бог Отец е възлюбил Единородния Си Син и наш Бог, тя същата ще пребъдва и в нас, и Сам Божият Син ще бъде в нас! И правилно. Защото, като е станал веднъж сроден с нас по плът и ни е направил участници на Своето Божество, с това Той е направил всички нас Свои сродници.»⁵

Вярно е, че в Църквата, като тяло Христово, влизат и грешници. Но те не я опорочават, а сами се лекуват в нея. Ако желаят и се излекуват, те ще останат в това тяло. Ако пък упорито се отказват от лекуване, и смъртта ги завари непокаяни, те ще отпаднат от това тяло. Тъй че, прав е св. Симеон, когато казва, че светци (т.е. праведници и излекувани грешници) съставят Христовото тяло. **Единствено еретиците са отсечени от него.** Щом и Църквата не са послушали, те са за нея като езичници и митаря (Мат.18:17).

Никой не отрича, че и еретиците могат да се върнат в Църквата. Ако се откажат от ереста си, те могат да влязат като обновени членове в Христовото тяло. Но ако пребъдват упорито в ереста си, ще останат вън от тялото на Църквата, защото ересите са злокачествени тумори, които св. отци със силата на Св. Дух са изрязвали при Вселенските и поместните събори от тялото Христово! В нашето злополучно време пък икуменизмът иска всички тия злокачествени тумори да се съединят с Православната Църква в едно «икуменическо» тяло, което обаче няма да бъде Христово, а антихристово! Нещо повече: икуменизмът иска да проведе интеркомунион, т.е. «причащаване» на всички деноминации от една «Чаша», без предварително да са разчистени ересите. Но това би било кощунство с величайшето евхаристийно Тайнство. Защото то осъществява истинско съединяване с Христа **само на правилно вярващите в Него.** Св. Симеон казва за Христовата плът, че Спасителят, като ни я дава да я вкуваме в пречистите Тайни, «чрез този способ на общението ни прави едно със Самия Себе Си»⁶. По израза на св. Симеон, «всички светии, които са били от началото на света и ще бъдат до свършването му, ще съставят едно тяло с Христа и в Христа, — т.е. чрез Христовата благодат»⁷.

Колко са далеч икуменистите от това светоотеческо учение за истинското единение и единство в Христа Бога!

И тъй, очевидно е, че, съгласно Иоан.17:9, 11, 20, единството се отнася не до всички хора, а само до истински вярващите в Христа.

Въпреки тая очевидност, за съжаление, днес икуменизмът до голяма степен е успял да наложи своето погрешно разбиране, — че всички «християни» от всички така наречени «църкви» може и трябва да се обединяват. Така например, покойният Тиатирски

архиепископ Атинагор Кокинакис без ни най-малко смущение приписваше на западната «църква» — Римокатолическата — атрибутите: една, света, съборна и апостолска църква и признаваше англиканството и протестантските общества за «църкви»⁸.

Под влияние на икуменизма и неговата широка пропаганда, днес е станало съвсем популярно разбирането, че е дошло времето всички «вярващи в Христа» да се обединят. — В отговор на това ние ще попитаме: Дали е достатъчно да вярваш в Христа, без да е уточнено, как вярваш в Него?- Книжниците и фарисеите също са вярвали убедено в Месия. Те са го очаквали с голямо нетърпение. Но знае се, колко неправилна е била тяхната вяра в Месия, в сравнение с вярата на св. апостоли — толкова неправилна, че те, в името на своя въображаем «месия», отрекли истинския Месия и Го предали на разпятие (ср. 1 Кор.2:8)! Може ли, при това тяхно неправилно вярване в Месия, Спасителят да е включвал и тях в единството на Своята Църква?! Имало е книжници и фарисеи (Никодим, Гамалиил, Савел и др.), както и мнозина юдейски началници (Иоан.12:42) и свещеници (Деян.6:7), които повярвали в Месия така, както повярвали Христовите ученици. Но ония, които нямали в сърцата си обединяващата истинска вяра, останали във от кораба на спасението.

БЕЛЕЖКИ

¹ На него като на ерес, и то най-лоша, гледат мнозина от днешните митрополити на Еладската Църква (вж. Irenicon, №3, 1971, р. 409-410).

² Св. Иоанн Златоуст. На слова пророка Иеремии, гл. 10, с. 23. — В: Творения. Т. VI, кн. 1, СПб., 1900, с. 445.

³ Св. Анастасий Синаит. Пътеводител. — J. P. Migne, PG, t. 89, col. 89.

⁴ Бл. Теофилакт. Благовестник. СПб., с. 721-722.

⁵ Св. Симеон Новый Богослов. Слова — сл. 45 (вып. I). М., 1892, с. 383-386.

⁶ Пак там, с. 388.

⁷ Пак там, с. 389.

⁸ Вж. An Interorthodox Theological Debate, 1973, р. 25, 27, 66, 72, 74.

Б. Икуменизмът не търси създаденото от Христа единство

Господ Иисус Христос е създал истинско, Богоугодно и навеки обединяващо единство. То се постига чрез приемане с пълна вяра на всички открити нам от Него догматически и духовно-нравствени истини. Искрено търсещите това единство могат да го намерят и да го осъществят, като се покорят на вярата (Деян.6:7), **веднъж завинаги** предадена на светиите (Иуда 1:3). Най-малкото отклоняване от тази вяра отделя от Богоустановеното църковно единство, като създава разни ереси.

Но защо тогава св. Православна Църква на всяко свое богослужение — при произнасяне на Великата ектения — се моли «за благосъстоянието на светите Божии църкви и за съединението на всички»?

На това ще отговорим: Тук се имат предвид не ересите, веднъж завинаги отделени от Христовата Църква, тъй като те не могат да бъдат наречени църкви, а още по-малко «свети Божии църкви»! Смисълът на ектенията е съвсем друг: да се молим за

единението на всички православни християни от поместните православни църкви, тъй като между тях, както знаем от църковната история, е имало, и сега има, а и в бъдеще може да има раздори и разцепления (напр. Българската схизма, Евлогианският разкол и пр.)

Но дори и да сметнем, че в споменатата ектения се съдържа елемент на моление за съединяване с Православната Църква на отпадналите от нея еретици и разколници, това съединяване може да се мисли само като **възвръщане към истината**, като **присъединяване** към Православието, а не иначе. В богослужебните си песнопения Православната Църква свидетелствува, как разбира съединението на църквите. Там четем: «Човеци, нека се веселим днес с Ангелите радостно, защото Гавриил сега пак благовести **съединение на църквите и отхвърляне (низложение) на всяка противна ерес**» (из службата на св. Архистратиг Михаил и другите безплътни сили, II канон, 1-ва песен). Следователно, обединяването в Православната истина са явява като плод не на компромиси във вярата, а на отричане от всякаква ерес противна на истинската Вярa. Така и във Великия Требник — една общопризната и валидна за всички поместни Православни църкви богослужебна книга — ясно е посочено по какъв начин трябва да се извършва **присъединяването към Православната вяра** на обръщащите се към нея инославни вярващи — **чрез отказване от съответните ереси и заблуди** по определени въпроси, задавани от православния свещенослужител, който ги присъединява според посочения за всяка отделна ерес чин.

Използуваните често от икуменистите Христови думи: «*да бъдат всички едно*» (Иоан.17:21) съвсем не значат това — от наличните заблуди по синкретичен начин да се състави в бъдеще една нова «*икуменическа църква*». Разгледани филологически, думите «*Да бъдат всички едно*» (в гръцкия оригинал — ἵνα πάντες ἕν ὄσι) изразяват пожелание в настояще време (conjunctivus praesentis). Граматически погрешно е да се превеждат и разбират те в бъдеще време (futurum). Буквалният им превод гласи: «*Да са всички едно*», т.е. да се стремят всички вярващи да преодоляват пречките за поддържането на единството. Това значи: да се стараят всеки вярващ православен християнин — в каквото време и да живее и в каквото конкретна историческа обстановка да се намира той — да бъде единен с Христовата Църква, като се придържа към откритата ни вече Православна истина, «*към вярата, веднъж завинаги предадена на светиите*» (Иуда 1:3), или, както се изразява бл. Теофилакт — към «*правите догми*»¹.

Това единство в правата вяра е създадено от Самия наш Спасител. То се е осъществявало, начевайки от св. апостоли и нататък, през всички векове до днес. То ще се осъществява и до свършека на света. Осъществяването му става в **Едната, света, съборна и апостолска Църква!** То е Божие дело! Човеците могат само да му съдействуват, и то в пълно послушание на Църквата (Мат.18:17), в покорност на истината (2 Кор.13:8; Гал.3:1) Но Бог е, Който върши чудото на единението и единомислието сред смирените Свои чеда. Не напразно Господ Иисус Христос **се моли на небесния Свой Отец** — Той да опази верните от разединение, тъй че да бъдат всички едно (Иоан.17:20-21). Спасителят не отправя апел към **земни** организации, какъвто е днес ССЦ, да опазят или създадат единството на Църквата. Защото Той не може да очаква от **разномислещи** да създават единомислие — и то такова, каквото съществува в лоното на Пресветата Божествена Троица, — нито пък от непослушни на Църквата — да създават богоугодно единство в Църквата!

Като знаем това, става ни ясно, че в Своята първосвещеническа молитва Господ Исус Христос съвсем няма пред вид създаване на някакво единство между православните християни и съвременните им еретици, каквито са например представителите на либералното богословие, невярващи в Божествеността на Исуса Христа, или унитарияните, отричащи догмата за Светата Троица, или всевъзможните други подобни на тях лъжехристияни, от каквито гъмжи ССЦ, обединил в лоното си при Ванкувърската асамблея вече около 300 изповедания². Не за такова механическо лъжеединство се моли Христос!

Наистина Христос казва: *«Имам и други овци, които не са от тая кошара, и тях трябва да приведа; и ще чуят гласа Ми, и ще бъде едно стадо и един Пастир»* (Иоан.10:16). Ала това Той казва не за еретиците, понеже те са били преди в кошарата на Църквата, но са излезли от нея, самоволно са я напуснали и не искат повече да влязат в нея (ср. 1 Иоан.2:19). Според тълкуванието на св. отци, Христос говори тук за езичниците, за неповярвалите изобщо³. И тях Христос трябва да приведе, т.е. да ги въведе в кошарата при апостолите, защото това са люде, които **не иначе** ще вярват, а така, както апостолите ги научат. Еретиците стоят **гърбом** към истината, а езичниците са обърнати **с лице** към нея. Те я търсят, докато еретиците мислят, че я имат, без всъщност да я притежават. Разбира се, ако еретиците поискат, могат и те да се върнат в кошарата на Църквата, ала само чрез искрено **покаяние и отказване от ереста си** (по чина на Великия Требник). Но тогава те няма да бъдат вече еретици, защото ще отхвърлят еретическата си вяра и ще прегърнат вярата на св. апостоли и св. отци — църковната вяра. Само по този начин повярвалите в Христа юдеи и повярвалите в Христа езичници могат да живеят в една кошара и да образуват **едно стадо при един Пастир — Христос!**

Икуменистите злоупотребяват с думите на Христа за «едно стадо и един Пастир». Те си представят това «едно стадо» като всеобхватно — включващо и овци и вълци. Затова те се стремят да обединят всички «християнски» изповедания, всички протестантски деноминации в един съюз. Те дори мечтаят и работят за единно човечество — не в духовен, а в чисто секуларистичен и политически смисъл (вж. с. 306-307).

Такъв стремеж е чужд на трезвото Евангелско учение. Сам Спасителят рязко опровергава такова погрешно разбиране, като от една страна говори за «едно стадо» (Иоан.10:16), а от друга страна изключва от него неповярвалите юдеи. За тях Той казва: *«Вие не сте от Моите овци»* (Иоан.10:26). Щом не са от Христовите овци, та са **от друго стадо** и, следователно, принадлежат на **друг пастир**, който щом не е Христос, можем да си представим кой е... (ср. Иоан.8:44).

Пределно ясно е прочее какво **едно** стадо и какъв **един** Пастир има пред вид Спасителят. Това стадо е **едно**, защото е обединено от **една** Вяра, от едни Тайнства, от една йерархия (Еф.4:5). Това стадо е едно, защото се покорява на **един** Пастир (1 Петр.2:25) — Богочовека и Изкупителя! То е едно, защото е събрано в една кошара, в кошарата на Истината!

Но това Богосъздадено единство се намира всякога под заплахите на духовното разединение, внушавано от врага на човешкото спасение. И най-печалното е това, че разединители са лъжепророците, дошли уж в името Христово. Те говорят уж за «църква», а гледат как да измъкнат вярващите от истинската Църква. Те не учат: «Не ви трябва Христос! Не вярвайте в Него!», а заблуждават: «Тук е Христос, при нас е!» Ала

макар и да проповядват привидно за Христа, ние не бива да ги следваме, помнейки предупреждението на Спасителя: *«Внимавайте да не ви прелъсти някой!»* (Мат.24:4-5, 23).

Св. апостоли също са ни предвъзвестили, че ще се появят лъжеучители, които ще вмъкнат пагубни ереси и ще навлекат върху си скорошна погибел (2 Петр.2:1). Великият апостол на езичниците предупреждава ефеските презвитери: *«Аз зная, е след заминаването ми ще се втурнат помежду ви люти вълци, които няма да щадят стадото; па и от вас самите ще се дигнат мъже, които ще говорят **изопачено**, за да увличат ученици след себе си.»* (Деян.20:29-30). За такива именно говори св. ап. Йоан Богослов: *«Те излязоха от нас, но не бяха наши»* (1 Иоан.2:19). Разделението, по думите на Спасителя, е дело на сатаната (Лука 22:31).

Какво трябва да бъде поведението на истинските Христови последователи при тия постоянни устреми на врага да разединява? — Бдителност и старание да не се разкъсва истинското дадено от Христа единство. Към повярвалите в апостолската проповед и към нас, днешните православни християни, е отправен съветът: *«Залягайте да запазите единството на духа чрез връзките на мира»* (Еф.4:3). Този знаменателен израз — **да пазим единството** — много говори. Ние сме съветвани **не да създаваме единството, а да го пазим** като вече създадено и завещано на поколенията. Следователно, ние не сме призвани да търсим начини занапред сами да го изграждаме чрез съединяване на несъединимото. Иначе, ако речем тепърва да го създаваме, ще трябва да признаем, че то досега не е съществувало. А това ще издаде нашето неверие в словото Божие; това ще покаже, че ние се отричаме от създаденото и изградено вече от Христа единство. Но тогава ние ще бъдем изобличени от историята и от хилядите уста на фактите, които неоторимо говорят, че св. Православна Църква от основаването си до днес е единна, както са били и са единни във вярата всички нейни свети мъченици, подвижници, светители, изповедници на истината, живели през всички векове на нейното съществуване!

Господ Иисус Христос е създал дивно единство — единство във вярата, за което св. ап. Павел пише: *«Едно тяло сте и един дух... Един е Господ, една е вярата, едно е кръщението»* (Еф.4:4-5). Създавайки сега ново «единство», каквото Иисус Христос не е желал и не е осъществявал, икуменистите **разкъсват създаденото от Спасителя единство**. И ето какви са резултатите: разноречни се събират в някакво механическо «единство», а между православните настъпва разделение, като едни защитават разпалено икуменизма, а други решително го отхвърлят⁴. Де е тук придобивката за св. Православие? Вместо инославните да станат православни, мнозина от православните изменят на Православието, като потъпкват каноните му охладняват към вековните му традиции и в икуменическото си «въодушевление» свършват с пълно догматическо равнодушие!

Сами икуменистите много ярко и самодоволно рисуват резултатите от икуменическата дружба между членовете на ССЦ със следните думи: *«Общението между църквите става все по-тясно. Контакти, диалози, общо свидетелство и сътрудничество в много области характеризират живота на църквите. Християни от различни традиции се срещат, молят се заедно, живеят заедно, свидетелствуват общо за Христа. Християни събират съвместно опит, как да посрещнат предизвикателствата на настоящето. Днес различията в преданията имат по-малко значение отколкото в миналото. Често пъти християни от различни предания се чувствуват по-тясно свързани помежду*

си, отколкото с ония, които принадлежат към техните собствени църкви (к.н.)». Последната мисъл е била изразена с предизвикателно-иронически тон от Томас, тогавашния председател на ЦК на ССЦ, във въстпителната му реч при същата V асамблея в Найроби (декември 1975 г.). Според свидетелството на присъствували там православни делегати, Томас изтъкнал, че участниците на асамблеята са здраво скрепени помежду си чрез едно «братство» (разбирай — масонството), на което повечето от тях са членове; тук те се чувствава много по-здраво свързани помежду си отколкото със своите църкви, защото те могат да напуснат църквите си, но от тук излизане няма!⁵

Тия тъй нагло хвалени от западните икуменисти резултати на икуменическото «единство» ни отварят очите да видим, кой се крие зад него. Това е старият лукав дух на злобата, който в миналото разединяваше чрез създаване на ереси, а сега разединеното някога от самия него пагубно го съединява в една нова и най-опасна ерес, прикрита зад измамното име «християнски икуменизъм». С новата си стратегия той преследва старата си цел — да унищожи Православието. Създавайки уж фронт против атеизма, той всъщност създава фронт против Православието! Чрез смесване на истината със заблудите той иска да направи негодна и неспасителна за душата чистата храна на Православието, като я смеси с пагубните отрови на лъжеученията. Така, променяйки тактиката си, лукавият не изменя целта си. Тя си остава същата — да руши Христовата Църква и да погубва човешки души!

Всичко това бива прикривано от икуменистите. Те говорят за единство, ала не в истината. Те подбират библейски текстове, но създават чрез тоя подбор заблуждаващи умопостроения, чужди на здравия духовен опит. Господ Иисус Христос заявява, че е донесъл на земята **не мир, а меч** (Мат.10:34), — дивен меч, означаващ словото Божие, което разделя истината от лъжата (Евр.4:12)!

Ние не можем да участвуваме в такова едно движение, което не търси създаденото от Христа единство, а по еретически начин подбира текстове от словото Божие, за да ги използва като едностранчиви доказателства за своите погрешни възгледи за единството, премълчавайки други свещени текстове, разкриващи неприятната за икуменистите истина!

БЕЛЕЖКИ

¹ Бл. Теофилакт. Благовестник. СПб., с. 721.

² Вж. статията на проф. Мегас Фарандас за VI асамблея на ССЦ — «Не бива православните да се уподобяват на хамелеони», дето се казва, че много от членуващите в ССЦ деноминации нямат изобщо конкретно «верую», а се прикриват под разни политическо-социални лозунги. — В: Ортодоксос Типос. Атина, 21.X.1983, бр. 577, с. 4, кол. 3.

³ Бл. Теофилакт. Пос. съч., с. 638.

⁴ Вж. например, разпалената полемика между атинския проф. Константин Муратидис, защитаващ Православието, и Тиатирския и Великобритански гръцки архиепископ Атинагор Кокинакис, разпален икуменист, издал в полза на икуменизма специална книга на английски: «Междуправославни богословски разисквания». Лейтън-Бъзърд, 1973.

⁵ Arbeitbuch Nairobi 75, ORK, 1975, S. 29.

8-мо основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ПОДГОТВЯ ПРАВОСЛАВИЕТО КЪМ ДОГМАТИЧЕСКИ ОТСТЪПЛЕНИЯ В ИМЕТО НА ИКУМЕНИЧЕСКОТО ЕДИНСТВО

А. Икуменически проекти за обединение.

Икуменизмът цели на вид да създаде някакво единство сред разделените християнски изповедания. Той може би ще се опита от събраните накуп неправилни учения чрез диалози и събеседвания — да образува някаква «истина», защото как иначе ще примири и задоволи противоположните по възгледи религиозни групировки, които той е приютил под сянката си, и всяка от които иска да се зачете и нейното «верую»! Резултатът от такъв труд обаче не може да бъде достигане до Истината, а окончателно отдалечаване от нея. **Защото истината не е сбор от заблуди!**

Въпреки трудностите на обединяването, голяма е надеждата на икуменистите, че то ще се постигне. Как? — Чрез диалози, чрез икуменически организирани и в икуменически дух провеждани диалози. Централният комитет на ССЦ, заседавал в Адис Абеба (1971), установил твърдо, че «диалогът е много повече отколкото само разговор един с друг. Диалогът е процес, в който отделните хора и общества **научават да се освобождават от взаимния страх и недоверие и да влизат в едно ново доверие един към друг** (к.н.). И тъй, той е динамичен жизнен контакт, при който се касае за съвместен живот и дейност... Диалогът обещава откриване на нови измерения в разбирането на нашата религия (sic!) и на нови отношения между християните и иноверците, каквито досега не са се забелязвали... Такива диалози са поради туй белези на надеждата»¹.

Бъдещото единство икуменистите си представят не **като униформено**. «Напротив — пишат те, — ние сме свободни и същевременно принудени да направим опита, да изиявим живото предание на Евангелието и на църквата в **многообразието на съвременността** (к.н.), в която живеем»². Тъй многообразието — плурализма — те поставят в основата на единството. Но що за единство ще бъде то, щом в него ще бъде налице догматическа и каноническа многовидност?!

Нека изброим като примери няколко проекта за всеобщо обединение, както и един-два практически опита за местни обединения:

В САЩ се стремят да се обединят напоследък десетина американски «църкви» в една нова обща «църква», наричана «църква на обединяващия Христос». При разговорите били обсъждани и богословско-догматически въпроси, ала по един нов начин: «Различните догматически **схващания** се считали **не като взаимно изключващи се, а като допълващи се**». Постигнато било някакво съгласие, първо — благодарение на възгледа, че новата църква трябвало, доколкото е възможно да направи плодотворни **всички предания на църквата** (т.е. всички отклонения от истинското Свещ. Предание — в ск.н.); и второ, — чрез известно **релативизиране** на исторически обусловени догматически противоположности (т.е. чрез подкопаване абсолютния авторитет на догмите — ск.н.)»³.

Подобен опит е в ход да се проведе и в Англия, дето има много направления и секти. Всичко това трябва да се «обедини», като се започне от Англиканската църква, разделена сама на три клона. Предвидено е да се вземе под внимание и Римокатолическата църква, към която принадлежат не малко граждани на Англия, както и много други протестантски формации, включително и баптисти, и квакери.

Образувана е за тая цел Комисия за единството на църквата. Към началото на 1975 г. Комисията била стигнала до следните резултати: «Единство не трябва непременно да означава **еднаквост**». Всеки проект за единство трябва да съдържа и богато разнообразие. «Видимото единство ще трябва на първо място да постигне взаимно признаване между участващите в него, както и взаимно признаване на йерархията и на веровите норми (догмите — в ск.н.), — нещо, което ще даде място на едно **разнообразие в изразяването**»⁴.

Ето как пък един модерен римокатолически богослов си представя единството на бъдещата «икуменическа църква»: Тя ще бъде всеобхватна и в тоя смисъл «католическа». С папа Йоан XXIII настъпва ново разбиране на католичността, даващо «нова широта на църквата, която предлага простор за всички разделени. **Не става дума за връщане в римокатолическата църква, но за обединение в простора на едно единство, в който най-различните християнски формации имат място... Всички са съединени в едно видимо единство, запазват своята собствена физиономия, всяка признава другите като апостолски църкви... и всички имат общение в Евхаристията...**» Католичността била в тоя смисъл широко разгърнат простор за най-големи противоположности... Думата «противоположност» съвсем не значела противоречие. Противоположността била свидетелство за онова, което било живо, и за неговото многообразие, а противоречието било духът на отрицанието и на изключването. Мьолер казал: «Противоположностите, обхванати (gespannt) в единство, обогатяват единството; противоречията пък са ереси, разлагащи и убиващи...»⁵

Приблизително така си представя бъдещата икуменическа «Уна санкта» и генералният секретар на ССЦ — Филип Потер, който пише от «висотата» на своя отговорен пост в навечерието на V асамблея в Найроби: «Световните асамблеи в Ню Делхи и Упсала бяха направили декларация за «характера на единството, което ние търсим». Конференцията на «Вяра и устройство» в Саламанка (1973 г.) задълбочи това определение и сега е предстоящо да го представи за одобрение на асамблеята в Найроби. «Едната църква — се казва там — трябва да се разглежда като **съборна общност** (съдружество) на местни църкви, които от своя страна са автентично свързани»... Според декларацията, всяка църква притежава в лоното на тази съборна общност пълнотата на католичността и вселенскостта и свидетелствува за **една и съща апостолска вяра** (sic!). Тези църкви са свързани помежду си с **едно кръщение** и **една евхаристия** и признават **взаимно едни у други... своите йерархии**. Те са поели общото задължение да изповядват Христовото Евангелие, като осигуряват неговото проповядване и служба на света. Вторият отдел на асамблеята ще проучи, как може да се постигне такова единство. **Не става въпрос толкова да се намери най-добрата възможна формулировка** на онова, което се означава с «видимо единство», колкото да се насочи вниманието към така поставените пред църквите изисквания и да им се помогне да ги изпълнят.»⁶

В този цитат, както и в описаните там опити за обединение на различните деноминации, ясно прозират тенденциите за **догматически отстъпления в името на икуменическото единство** — отстъпления, заангажиращи и Православните поместни църкви, членувачи в ССЦ. Филип Потер говори за някаква «съборна общност (съдружество) на местни църкви» и за това, че «всяка църква притежавала, в лоното на тази общност, пълнотата на вселенскостта и свидетелствувала за една и съща апостолска вяра». Как може обаче **апостолската вяра** на Православната Църква,

скрепена от **апостолското** ѝ приемство, да бъде **една и съща** с пъстрото разноеверие на всякакви либерални общности, които не признават Божественото достойнство на Исуса Христа, нито догмата за Св. Троица, а между това, бидейки равноправни членове на ССЦ, са призвани да се обединят с православните?! И как може тия либерални общности да имат «пълнотата на вселенскостта», щом, както видяхме, понятието «**вселенскост**» е **равнозначно на «православност**», а православност означава **изповядване на ненакърнената и пълна истина**?!

По-нататък Филип Потер казва, че тия «църкви» са свързани помежду си с едно кръщение и една евхаристия и признават взаимно едни у други йерархиите си. Чисто по протестантски генералният секретар на ССЦ говори само за две Тайнства. Очевидно другите пет Тайнства той отхвърля като излишни. Но може ли св. Православна Църква заради някакво-си компромисно обединение с еретиците да се откаже от останалите свои Тайнства?! «Ние вярваме — казва от името на Православната Църква Цариградският патриарх Йерекия II (+ 1595), — че животът в Христа зависи от Тайнствата и от тях получава своето начало»⁷. И наистина, какъв живот в Христа бихме имали, ако не приемаме пълнотата на църковните Тайнства! Да отхвърлиш Тайнството Миропомазание, например, това значи да отхвърлиш преподаваната чрез него благодат, която единствена ни прави способни за правилен свят духовен живот и ни води към спасение. Да отхвърлиш Тайнството Свещенство, облагодатявано от апостолското приемство, значи да направиш невъзможно извършването ни на всички други Тайнства! Да отхвърлиш Тайнството Покаяние (Изповед), това значи да се лишиш от опрощаване на греховете си чрез свещенослужителите, на които е дадена власт да връзват и развързват (Мат.18:18)!

Филип Потер говори за Евхаристията като за Тайнство, свързващо «църквите». Ала каква Евхаристия може да има у протестантите, щом те нямат апостолско приемство и считат Евхаристията не за жертва, която ни освещава, а само за **спомен**, при който няма причастяване с истинската Плът и Кръв Христови. За нас, православните, са от **решаващо мистическо значение думите на Христа: «Който яде Моята плът и пие Моята Кръв, има живот вечен, и аз ще го възкреса в последния ден. Защото Плътта Ми е наистина храна, и Кръвта Ми е наистина питие»** (Иоан.6:54-55). За протестантите, при тяхното рационалистическо отношение към Евхаристията, тези думи са загубили всякакво мистическо значение. Православно вярващият се стреми към обожение, към участване в Божественото естество (2 Петр.1:4) на Спасителя Христа, разбира се, не по същество, а по благодат. Това пък се постига не иначе, освен чрез приобщаване към истинската Плът Христова, към този «жив Хляб, слязъл от небето», за който Хляб Спасителят е казал: *«Който яде от този Хляб, ще живее во веки»* (Иоан.6:51). Като не могат да се причастяват с този «жив Хляб», протестантите се залъгват само със спомена за него. Как може прочее да имаме църковно-молитвено и евхаристийно общение с такива упорити в своята неправилна вяра люде?!

Филип Потер споменава и за взаимно признаване на йерархията. Но ние питаме: как могат Православните църкви, без да отпаднат от православната си вяра, да признаят протестантската «йерархия», скъсала още при Мартин Лутер с апостолското приемство?!

Най-сетне в цитат се казва, че за постигане на **видимо единство не било толкова важно да се намери най-добрата му възможна формулировка**, а че било нужно да се подканват и подпомагат «църквите» да го постигнат. Но щом няма да се търси «най-

добрата възможна формулировка», ясно е, че догмите ще се обявят за нещо второстепенно пред изкуствено изтъкваната най-важна задача — обединението на всяка цена!

Всичко това, което Филип Потер в 1975 г. само загатва и набелязва във връзка с предстоящата тогава V асамблея на ССЦ в Найроби, напоследък е добило вече конкретен израз в един документ, изработен при срещата на комисията «Вяра и устройство» в Лима (Перу) през януари 1982 г. Този документ носи названието «Кръщение, Евхаристия, Служение» (съкратено обозначаван като БЕМ, с първите букви на тия три думи на английски) и има за цел да установи някакво «съгласие» между всички «църкви» по въпроса за тия три основни Тайнства: **Кръщението, Евхаристията и Свещенството**, като последното хитро е подменено с по-общия термин «Служение» (Ministry), — очевидно с цел да се отклони неприятният за протестантите въпрос за апостолското приемство на йерархията, каквото те не притежават. Въпреки това обаче те имат дързостта да претендират, че изработеният в Лима документ «се основава върху апостолската вяра»⁸. Във II глава на БЕМ изрично се казва: «Изповядвайки заедно **апостолската вяра**, църквите биха споделили пълно и цяло **взаимно признаване** на кръщението, евхаристията и служението»⁹. И тъй, в БЕМ се съдържат основните елементи от статията на Филип Потер, които разкритикувахме по-горе. Нищо чудно, че БЕМ е бил предложен от ССЦ при VI му асамблея във Ванкувър (Канада) през 1983 г. на църквите-членки с цел на приемането му от тях, за което като краен срок била определена датата — 31 декември 1985 г.¹⁰

Най-печалното обаче е това, че, докато реформатските църкви са се отнесли твърде резервирано към БЕМ¹¹, в лицето на православните тоя документ е намерил поддръжници, и то, от най-високо място. Вселенският патриарх Димитриос е избързал още преди VI-та асамблея, на 3 март 1983 г. да направи декларация, че във въпросния документ «Православната църква е щастлива да открие множество елементи от своето учение върху тия централни теми»¹². Странно е, че първенстващият по чест йерарх на Православната Църква отминава с мълчание най-важната тема за апостолското приемство, на което сам той е носител!

Привеждайки тия хвалебни думи на Цариградския патриарх Димитрий, които, макар и казани от името на Православната Църква, с нищо не заангажират Православието, д-р Александър Пападерос — православен грък, загубил всякаква православна ориентировка, — с ирония противопоставя тия думи на отправеното преди 4 века писмено предупреждение от тогавашния Цариградски патриарх Йеремя II до тюрингенските лутерански богослови: «Вървете си по своя път и занаят не ни пишете повече по догматически въпроси!»... (вж. по-горе с. 37). За разлика от тогава, — продължава д-р Пападерос — «представителното икуменическо събрание, състояло се в Лима (1982), намери изход в една нова кореспонденция — тоя път с всички църкви, — в която става въпрос още веднъж за Тайнствата: кръщение, евхаристия и служение... Тук не се касае вече за различни тези: благодарение на една сходяща се воля (!) — казва д-р Пападерос — бе възприет единодушно един конвергентен текст (texte de convergence — вж. с. 267). Той е предложен на всички ни, за да му се радваме заедно»¹³. Причината за такава «радост» авторът вижда в изходната идея на БЕМ, според него, «призната днес от всички, че едно основно съгласие по въпроса за кръщението, евхаристията и служението... е главното предварително условие за видимото единство на Църквата... **БЕМ е прочее един от най-важните етапи по пътя за видимото единство** (к.н.)»¹⁴ — утвърждава «православният» богослов.

Като отбелязва, че «тоя път не върви по права линия, а се връща назад, за да върви напред» (иезуитски принцип!), авторът със задоволство заявява, че «тук се изоставя — надяваме се, окончателно — схоластическия (!) начин на мислене, на поставяне въпроси и отговаряне на тях (по тоя начин са съставени повечето катехизиси на Православната вяра — в ск.н.). Освен това — продължава авторът — **тук явно се изоставя едно богословие «чисто», «обективно» и «научно»** (к.н.), при все че научните резултати не се игнорират напълно»¹⁵. Подчертаните от нас три прилагателни към изоставеното от БЕМ богословие са три смъртни удара, които д-р Пападерос сам си нанася, тъй че не е нужно да го опровергаваме ние. Щом БЕМ скъсва с **чистото** богословие, застъпвано от Православието, явно е, че изпада в **нечисто** богословствуване, т.е. в **еретическо**; щом БЕМ се отчуждава от **обективното** богословие на Божествената истина, явно е, че изпада в **субективно-пристрастно** тълкуване на истината; най-последно, щом БЕМ не държи сметка дори за научно-академичния характер на богословието, тогава напразно ССЦ парадирва с една **псевдо-научност** в своите рационалистически построения, с които трови душите!

Накрай, за да придаде уж благочестив оттенък на разсъжденията си, д-р Пападерос заявява, че «същественото тук е не онова, което богословите казват на църквите, а **онова, което Духът им казва**»¹⁶ ...

Последните думи представляват кощунствена пародия на често повтаряния в Откровението на св. Йоан богослов израз : *«Който има ухо, нека чуе, какво Духът говори на църквите»* (Откр.2:7, 11; 3:13). С тези слова се възвестява чрез Св. Дух Божията воля и отсъда относно поместните църкви, съставлящи древната Христова Църква. Д-р Пападерос обаче, като отхвърля критерия на Православната истина в богословието, си позволява да вешае от името на Бога икуменически заблуди, прикривайки ги под името на «Духа». Но сам св. ап. Йоан Богослов ни учи да *«разпознаваме Духа на истината от духа на заблудата»* (1 Йоан.4:6).

Този именно «дух на заблудата» е вдъхновявал изложените дотук проекти за постигане на «единство» на кривомислещите с православно мислещите. Същият той е вдъхновил и съставителите на БЕМ!

БЕЛЕЖКИ

¹ Arbeitbuch Nairobi 75, ORK, 1975, S. 45-46.

² Пак там, S. 37.

³ Вж. Rohland, E. Hindernisse u. Fortschritte auf dem Weg zur Einheit. — Okumenische Rundschau, Heft 3, 1973, S. 379.

⁴ Irenikon, -2, 1975, p. 253-254.

⁵ Brandenburg, Albert. Einheit der Kirche — Einheit der Christen. — Okumenische Rundschau, Heft 4, 1973, S. 473-474.

⁶ Вж. статията на Филип Потер, поместена в парижкия ежедневник «Le Monde» — 20.IX.1975, p. 9.

⁷ Митрополит Филарет Московский. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 222.

⁸ Irenikon, -3, 1983, p. 392.

⁹ Пак там, p. 391.

¹⁰ Пак там, p. 392.

¹¹ Пак там, p. 394.

¹² Episkepsis, -299, 1.IX.1983, p. 16.

¹³ Пак там, р. 15.

¹⁴ Пак там, р. 15-16.

¹⁵ Пак там, р. 16.

¹⁶ Там.

8-мо основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ПОДГОТВЯ ПРАВОСЛАВИЕТО КЪМ ДОГМАТИЧЕСКИ ОТСТЪПЛЕНИЯ В ИМЕТО НА ИКУМЕНИЧЕСКОТО ЕДИНСТВО

А. Икуменически проекти за обединение.

Икуменизмът цели на вид да създаде някакво единство сред разделените християнски изповедания. Той може би ще се опита от събраните накуп неправилни учения чрез диалози и събеседвания — да образува някаква «истина», защото как иначе ще примири и задоволи противоположните по възгледи религиозни групировки, които той е приютил под сянката си, и всяка от които иска да се зачете и нейното «верую»! Резултатът от такъв труд обаче не може да бъде достигане до Истината, а окончателно отдалечаване от нея. **Защото истината не е сбор от заблуди!**

Въпреки трудностите на обединяването, голяма е надеждата на икуменистите, че то ще се постигне. Как? — Чрез диалози, чрез икуменически организирани и в икуменически дух провеждани диалози. Централният комитет на ССЦ, заседавал в Адис Абеба (1971), установил твърдо, че «диалогът е много повече отколкото само разговор един с друг. Диалогът е процес, в който отделните хора и общества **научават да се освобождават от взаимния страх и недоверие и да влизат в едно ново доверие един към друг** (к.н.). И тъй, той е динамичен жизнен контакт, при който се касае за съвместен живот и дейност... Диалогът обещава откриване на нови измерения в разбирането на нашата религия (sic!) и на нови отношения между християните и иноверците, каквито досега не са се забелязвали... Такива диалози са поради туй белези на надеждата»¹.

Бъдещото единство икуменистите си представят не **като униформено**. «Напротив — пишат те, — ние сме свободни и същевременно принудени да направим опита, да изявим живото предание на Евангелието и на църквата в **многообразието на съвременността** (к.н.), в която живеем»². Тъй многообразието — плурализма — те поставят в основата на единството. Но що за единство ще бъде то, щом в него ще бъде налице догматическа и каноническа многовидност?!

Нека изброим като примери няколко проекта за всеобщо обединение, както и един-два практически опита за местни обединения:

В САЩ се стремят да се обединят напоследък десетина американски «църкви» в една нова обща «църква», наричана «църква на обединяващия Христос». При разговорите били обсъждани и богословско-догматически въпроси, ала по един нов начин: «Различните догматически **схващания** се считали **не като взаимно изключващи се, а като допълващи се**». Постигнато било някакво съгласие, първо — благодарение на възгледа, че новата църква трябвало, доколкото е възможно да направи плодотворни **всички предания на църквата** (т.е. всички отклонения от истинското Свещ. Предание — в ск.н.); и второ, — чрез известно **релативизиране** на исторически обусловени догматически противоположности (т.е. чрез подкопаване абсолютния авторитет на догмите — ск.н.)»³.

Подобен опит е в ход да се проведе и в Англия, дето има много направления и секти. Всичко това трябва да се «обедини», като се започне от Англиканската църква, разделена сама на три клона. Предвидено е да се вземе под внимание и Римокатолическата църква, към която принадлежат не малко граждани на Англия, както и много други протестантски формации, включително и баптисти, и квакери. Образувана е за тая цел Комисия за единството на църквата. Към началото на 1975 г. Комисията била стигнала до следните резултати: «Единство не трябва непременно да означава **еднаквост**». Всеки проект за единство трябва да съдържа и богато разнообразие. «Видимото единство ще трябва на първо място да постигне взаимно признаване между участващите в него, както и взаимно признаване на йерархията и на веровите норми (догмите — в ск.н.), — нещо, което ще даде място на едно **разнообразие в изразяването**»⁴.

Ето как пък един модерен римокатолически богослов си представя единството на бъдещата «икуменическа църква»: Тя ще бъде всеобхватна и в тоя смисъл «католическа». С папа Йоан XXIII настъпва ново разбиране на католичността, даващо «нова широта на църквата, която предлага простор за всички разделени. **Не става дума за връщане в римокатолическата църква, но за обединение в простора на едно единство, в който най-различните християнски формации имат място... Всички са съединени в едно видимо единство, запазват своята собствена физиономия, всяка признава другите като апостолски църкви... и всички имат общение в Евхаристията...**» Католичността била в тоя смисъл широко разгърнат простор за най-големи противоположности... Думата «противоположност» съвсем не значела противоречие. Противоположността била свидетелство за онова, което било живо, и за неговото многообразие, а противоречието било духът на отрицанието и на изключването. Мьолер казал: «Противоположностите, обхванати (gespannt) в единство, обогатяват единството; противоречията пък са ереси, разлагащи и убиващи...»⁵

Приблизително така си представя бъдещата икуменическа «Уна санкта» и генералният секретар на ССЦ — Филип Потер, който пише от «висотата» на своя отговорен пост в навечерието на V асамблея в Найроби: «Световните асамблеи в Ню Делхи и Упсала бяха направили декларация за «характера на единството, което ние търсим». Конференцията на «Вяра и устройство» в Саламанка (1973 г.) задълбочи това определение и сега е предстоящо да го представи за одобрение на асамблеята в Найроби. «Едната църква — се казва там — трябва да се разглежда като **съборна общност** (съдружество) на местни църкви, които от своя страна са автентично свързани... Според декларацията, всяка църква притежава в лоното на тази съборна общност пълнотата на католичността и вселенскостта и свидетелствува за **една и съща апостолска вяра** (sic!). Тези църкви са свързани помежду си с **едно кръщение** и **една евхаристия** и признават **взаимно едни у други... своите йерархии**. Те са поели общото задължение да изповядват Христовото Евангелие, като осигуряват неговото проповядване и служба на света. Вторият отдел на асамблеята ще проучи, как може да се постигне такова единство. **Не става въпрос толкова да се намери най-добрата възможна формулировка** на онова, което се означава с «видимо единство», колкото да се насочи вниманието към така поставените пред църквите изисквания и да им се помогне да ги изпълнят.»⁶

В този цитат, както и в описаните там опити за обединение на различните деноминации, ясно прозират тенденциите за **догматически отстъпления в името на**

икуменическото единство — отстъпления, заангажиращи и Православните поместни църкви, членуващи в ССЦ. Филип Потер говори за някаква «съборна общност (съдружество) на местни църкви» и за това, че «всяка църква притежавала, в лоното на тази общност, пълнотата на вселенскостта и свидетелствувала за една и съща апостолска вяра». Как може обаче **апостолската вяра** на Православната Църква, скрепена от **апостолското** ѝ приемство, да бъде **една и съща** с пъстрото разноеверие на всякакви либерални общности, които не признават Божественото достойнство на Исуса Христа, нито догмата за Св. Троица, а между това, бидейки равноправни членове на ССЦ, са призвани да се обединят с православните?! И как може тия либерални общности да имат «пълнотата на вселенскостта», щом, както видяхме, понятието «**вселенскост**» е **равнозначно на «православност**», а православност означава **изповядване на ненакърнената и пълна истина**?!

По-нататък Филип Потер казва, че тия «църкви» са свързани помежду си с едно кръщение и една евхаристия и признават взаимно едни у други йерархиите си. Чисто по протестантски генералният секретар на ССЦ говори само за две Тайнства. Очевидно другите пет Тайнства той отхвърля като излишни. Но може ли св. Православна Църква заради някакво-си компромисно обединение с еретиците да се откаже от останалите свои Тайнства?! «Ние вярваме — казва от името на Православната Църква Цариградският патриарх Йеремия II (+ 1595), — че животът в Христа зависи от Тайнствата и от тях получава своето начало»⁷. И наистина, какъв живот в Христа бихме имали, ако не приемаме пълнотата на църковните Тайнства! Да отхвърлиш Тайнството Миропомазание, например, това значи да отхвърлиш преподаваната чрез него благодат, която единствена ни прави способни за правилен свят духовен живот и ни води към спасение. Да отхвърлиш Тайнството Свещенство, облагодатявано от апостолското приемство, значи да направиш невъзможно извършването ни на всички други Тайнства! Да отхвърлиш Тайнството Покаяние (Изповед), това значи да се лишиш от опрощаване на греховете си чрез свещенослужителите, на които е дадена власт да връзват и развързват (Мат.18:18)!

Филип Потер говори за Евхаристията като за Тайнство, свързващо «църквите». Ала каква Евхаристия може да има у протестантите, щом те нямат апостолско приемство и считат Евхаристията не за жертва, която ни освещава, а само за **спомен**, при който няма причастяване с истинската Плът и Кръв Христови. За нас, православните, са от **решаващо мистическо значение думите на Христа: «Който яде Моята плът и пие Моята Кръв, има живот вечен, и аз ще го възкреса в последния ден. Защото Плътта Ми е наистина храна, и Кръвта Ми е наистина питие»** (Иоан.6:54-55). За протестантите, при тяхното рационалистическо отношение към Евхаристията, тези думи са загубили всякакво мистическо значение. Православно вярващият се стреми към обожение, към участване в Божественото естество (2 Петр.1:4) на Спасителя Христа, разбира се, не по същество, а по благодат. Това пък се постига не иначе, освен чрез приобщаване към истинската Плът Христова, към този «жив Хляб, слязъл от небето», за който Хляб Спасителят е казал: *«Който яде от този Хляб, ще живее во веки»* (Иоан.6:51). Като не могат да се причастяват с този «жив Хляб», протестантите се залъгват само със спомена за него. Как може прочее да имаме църковно-молитвено и евхаристийно общение с такива упорити в своята неправилна вяра люде?!

Филип Потер споменава и за взаимно признаване на йерархията. Но ние питаме: как могат Православните църкви, без да отпаднат от православната си вяра, да признаят

протестантската «йерархия», скъсала още при Мартин Лутер с апостолското приемство?!

Най-сетне в цитат се казва, че за постигане на **видимо единство не било толкова важно да се намери най-добрата му възможна формулировка**, а че било нужно да се подканват и подпомагат «църквите» да го постигнат. Но щом няма да се търси «най-добрата възможна формулировка», ясно е, че догмите ще се обявят за нещо второстепенно пред изкуствено изтъкваната най-важна задача — обединението на всяка цена!

Всичко това, което Филип Потер в 1975 г. само загатва и набелязва във връзка с предстоящата тогава V асамблея на ССЦ в Найроби, напоследък е добило вече конкретен израз в един документ, изработен при срещата на комисията «Вяра и устройство» в Лима (Перу) през януари 1982 г. Този документ носи названието «Кръщение, Евхаристия, Служение» (съкратено обозначаван като БЕМ, с първите букви на тия три думи на английски) и има за цел да установи някакво «съгласие» между всички «църкви» по въпроса за тия три основни Тайнства: **Кръщението, Евхаристията и Свещенството**, като последното хитро е подменено с по-общия термин «Служение» (Ministry), — очевидно с цел да се отклони неприятният за протестантите въпрос за апостолското приемство на йерархията, каквото те не притежават. Въпреки това обаче те имат дързостта да претендират, че изработеният в Лима документ «се основава върху апостолската вяра»⁸. Във II глава на БЕМ изрично се казва: «Изповядвайки заедно **апостолската вяра**, църквите биха споделили пълно и цяло **взаимно признаване** на кръщението, евхаристията и служението»⁹. И тъй, в БЕМ се съдържат основните елементи от статията на Филип Потер, които разкритикувахме по-горе. Нищо чудно, че БЕМ е бил предложен от ССЦ при VI му асамблея във Ванкувър (Канада) през 1983 г. на църквите-членки с цел на приемането му от тях, за което като краен срок била определена датата — 31 декември 1985 г.¹⁰

Най-печалното обаче е това, че, докато реформатските църкви са се отнесли твърде резервирано към БЕМ¹¹, в лицето на православните тоя документ е намерил поддръжници, и то, от най-високо място. Вселенският патриарх Димитриос е избързал още преди VI-та асамблея, на 3 март 1983 г. да направи декларация, че във въпросния документ «Православната църква е щастлива да открие множество елементи от своето учение върху тия централни теми»¹². Странно е, че първенстващият по чест йерарх на Православната Църква отминава с мълчание най-важната тема за апостолското приемство, на което сам той е носител!

Привеждайки тия хвалебни думи на Цариградския патриарх Димитрий, които, макар и казани от името на Православната Църква, с нищо не заангажират Православието, д-р Александър Пападерос — православен грък, загубил всякаква православна ориентировка, — с ирония противопоставя тия думи на отправеното преди 4 века писмено предупреждение от тогавашния Цариградски патриарх Йеремя II до тюбингенските лутерански богослови: «Вървете си по своя път и занаят не ни пишете повече по догматически въпроси!»... (вж. по-горе с. 37). За разлика от тогава, — продължава д-р Пападерос — «представителното икуменическо събрание, състояло се в Лима (1982), намери изход в една нова кореспонденция — тоя път с всички църкви, — в която става въпрос още веднъж за Тайнствата: кръщение, евхаристия и служение... Тук не се касае вече за различни тези: благодарение на една сходяща се воля (!) — казва д-р Пападерос — бе възприет единодушно един конвергентен текст (texte de

convergence — вж. с. 267). Той е предложен на всички ни, за да му се радваме заедно»¹³. Причината за такава «радост» авторът вижда в изходната идея на БЕМ, според него, «призната днес от всички, че едно основно съгласие по въпроса за кръщението, евхаристията и служението... е главното предварително условие за видимото единство на Църквата... **БЕМ е прочее един от най-важните етапи по пътя за видимото единство** (к.н.)»¹⁴ — утвърждава «православният» богослов.

Като отбелязва, че «тоя път не върви по права линия, а се връща назад, за да върви напред» (иезуитски принцип!), авторът със задоволство заявява, че «тук се изоставя — надяваме се, окончателно — схоластическия (!) начин на мислене, на поставяне въпроси и отговаряне на тях (по тоя начин са съставени повечето катехизиси на Православната вяра — в ск.н.). Освен това — продължава авторът — **тук явно се изоставя едно богословие «чисто», «обективно» и «научно»** (к.н.), при все че научните резултати не се игнорират напълно»¹⁵. Подчертаните от нас три прилагателни към изоставеното от БЕМ богословие са три смъртни удара, които д-р Пападерос сам си нанася, тъй че не е нужно да го опровергаваме ние. Щом БЕМ скъсва с **чистото** богословие, застъпвано от Православието, явно е, че изпада в **нечисто** богословствуване, т.е. в **еретическо**; щом БЕМ се отчуждава от **обективното** богословие на Божествената истина, явно е, че изпада в **субективно-пристрастно** тълкуване на истината; най-последно, щом БЕМ не държи сметка дори за научно-академичния характер на богословието, тогава напразно ССЦ парадирва с една **псевдо-научност** в своите рационалистически построения, с които трови душите!

Накрай, за да придаде уж благочестив оттенък на разсъжденията си, д-р Пападерос заявява, че «същественото тук е не онова, което богословите казват на църквите, а **онова, което Духът им казва**»¹⁶...

Последните думи представляват кощунствена пародия на често повтаряния в Откровението на св. Йоан богослов израз : «*Който има ухо, нека чуе, какво Духът говори на църквите*» (Откр.2:7, 11; 3:13). С тези слова се възвестява чрез Св. Дух Божията воля и отсъда относно поместните църкви, съставящи древната Христова Църква. Д-р Пападерос обаче, като отхвърля критерия на Православната истина в богословието, си позволява да вещае от името на Бога икуменически заблуди, прикривайки ги под името на «Духа». Но сам св. ап. Йоан Богослов ни учи да «*разпознаваме Духа на истината от духа на заблудата*» (1 Йоан.4:6).

Този именно «дух на заблудата» е вдъхновявал изложените дотук проекти за постигане на «единство» на кривомислещите с православно мислещите. Същият той е вдъхновил и съставителите на БЕМ!

БЕЛЕЖКИ

¹ Arbeitbuch Nairobi 75, ORK, 1975, S. 45-46.

² Пак там, S. 37.

³ Вж. Rohland, E. Hindernisse u. Fortschritte auf dem Weg zur Einheit. — Okumenische Rundschau, Heft 3, 1973, S. 379.

⁴ Irenikon, -2, 1975, p. 253-254.

⁵ Brandenburg, Albert. Einheit der Kirche — Einheit der Christen. — Okumenische Rundschau, Heft 4, 1973, S. 473-474.

⁶ Вж. статията на Филип Потер, поместена в парижкия ежедневник «Le Monde» —

20.IX.1975, p. 9.

⁷ Митрополит Филарет Московский. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 222.

⁸ Irenikon, -3, 1983, p. 392.

⁹ Пак там, p. 391.

¹⁰ Пак там, p. 392.

¹¹ Пак там, p. 394.

¹² Episkepsis, -299, 1.IX.1983, p. 16.

¹³ Пак там, p. 15.

¹⁴ Пак там, p. 15-16.

¹⁵ Пак там, p. 16.

¹⁶ Там.

Б. Жалкото положение на «православните икуменисти» в ССЦ

Да не си въобразяват «православните» икуменисти, че когато удари часът на обединението, ССЦ ще прояви особена деликатност към Православната Църква, зачитайки нейните догми и канони! Не, всичко това ще бъде релативизирано и пренебрегнато в името на обединението! Че така ще бъде, говори сегашното пренебрежително отношение на болшинството западни икуменисти към претенциите на православните, че те са носители на истината. Никой не ги признава за такива. Икуменическите списания гледат на всички църкви — включително и на Православната — просто като на исторически явления и нищо повече. Като такива те са причислени към разряда на **относителните неща**. Ето какво пише икуменистът Roger Garaudy: «Ако една църква счита себе си за видимия образ на Божия град..., тогава въпросното общество е извратено»¹. Подобно нещо казва и д-р Лукас Фишер, като в името на обединението пожелава всички църкви (значи и Православната!) да бъдат готови «да умират и възкръсват постоянно»².

Православните представители на икуменизма със своите претенции, че само в Православието е истината, са гледани от западните икуменисти като твърде особени «събратя», които «*нещо странно влагат в ушите им*» (ср. Деян.17:20). Още през 1937 г. при срещата на християнските църкви в Единбург, било констатирано такова отношение на западните към източните представители на съответните църкви. По този повод тогава руският задграничен богослов Лев Зандер писал: «В настоящото време икуменическото движение е все още **пан-протестантска** организация с участие на православните». Православните, според собствените му думи, са «**твърде**» **безгласни**, а главното — **твърде чужди и екзотични за болшинството** (к.н.)»³.

Но може би така е било през тридесетте години на нашия век? Оттогава насетне може би пан-протестантският характер на икуменическото движение се е изменил? Или православните са успели да разширят своето влияние там? — Не! Ни най-малко! И до днес протестантският дух на икуменизма си остава негова отличителна черта. Всички поместни православни църкви станаха членки на ССЦ и пращат вече доста много свои делегати на разни икуменически конференции, за да свидетелствува уж за Православието. Но те не са успели да привлекат вниманието на инославните към неговите ценности.

Без стеснение това се признава от Ленинградския митрополит Никодим, който казва: «За православното съзнание от самото начало е било очевидно, че сътрудничеството със ССЦ и още повече членуването в него неизбежно ще означава потъване в стихията на протестантизма»⁴. Православните срещат пълно неразбиране от страна на протестантите, и това ги кара да се чувствуват сред тях «нерядко чужди», както добре отбелязва Едмунд Шлинк. Той направо признава: «Несъмнено, **неправославните християни изобщо твърде малко проявяват старание да разберат Православната Църква**»⁵. Нещо повече: към неразбирането на Православната Църква от тяхна страна се прибавя обвиняването ѝ, че тя упорито стои неподвижна и се самозатваря «пред необходимостта от обнова днес»⁶.

При такова отношение към Православната Църква каква положителна роля се надяват да играят православните икуменисти в ССЦ като носители на истината! Тях ги удостояват само със снизходителни усмивки, търпеливо очаквайки приобщаването им към духа на протестантизма.

На протестантите не им трябва нашето Православие. Самото понятие «Православие» за тях е загубило онова дълбоко догматическо значение, което ние влагаме в него. Те не признават нашето Православие като адекватно на истината. Според тях имало много «православия». Както вече видяхме, те свободно наричат монофизитските «църкви» — **ориенталско-»православни**», а нашите поместни църкви — **източно-православни**. А и между лутеранските течения те отдавна говорят за **ортодоксални** (= православни) протестанти. Следователно, нашата претенция, че ние представляваме истинската **Православна Църква**, си остава валидна само за нас. Генералният секретар на ССЦ Филип Потер е казал много ясно: «Усилията, положени през последните десетилетия, имаха за цел един по-дълбок обхват **на различните «ортодоксии» (православия) в икуменическото движение с цел да се обогатим и поправим (sic!) взаимно** и да представим на света едно общо свидетелство. В стремежа си да представим едно общо свидетелство ние откриваме нови, общи страни на нашата вяра, които от своя страна ни позволяват **едно по-пълно православие** (к.н.) или изповядване на нашата вяра»⁷. Оттук става ясно, че «Православието» за икуменистите съвсем не съществува, а тепърва се изработва!

Според признанието на д-р Лукас Фишер, бивш директор на «Вяра и устройство» при ССЦ, протестантите не само не могат да се примирят с претенцията на православните, че само тяхната Църква е единствено истинската Църква, но направо **се дразнят**, когато слушат това. А се дразнят, защото считат своите протестантски общности за по-истински църкви от Православната. На свой ред пък «православните» се дразнят от тяхното дразнене»⁸, и така се върви към постепенно изравняване на вероизповеданията. В хода на тоя процес на изравняване «православните» икуменисти окончателно ще отпаднат от своето засега все още донейде защищавано Православие. Скъпата за нас Православна Църква ще се обезличи между другите многобройни, силни и помпозно представяни на икуменическите събрания «църкви». И когато всички бъдат признати за еднакво валидни пред Бога, защото все повече ще се развива икуменическото чувство за «взаимно зачитане и приемане на всекиго като ученик на същия Христос»⁹, тогава ще дойде ерата на всееретическата «Уна санкта» — църква над църквите! За нея отдавна мечтаят западните икуменисти. За нея заговорват вече и неслучайни, а влиятелни «православни» представители в икуменическото движение. Ето например, думите на митрополит Дамаскин Трануполски (от Цариградската патриаршия), казани в Сицилия през януари 1975 г. по случай седмицата на християнското единство:

«Дошло е времето да признаем съществуването на една *ecclesia extra ecclesiam* (църква вън от Църквата) във всичката нейна пълнота, и в която единството се състои в същината на вярата, без обаче да се руши или релативизира нашето собствено еклезиологическо схващане»¹⁰. Последните думи от тая ужасяваща фраза на вид «успокояват» православните християни с уверението, че щяло уж да се запази тяхното собствено схващане за Църквата. Всъщност обаче това уверение е само привидно и цели да хвърли прах в очите, защото напоследък, при друг случай същият м. Дамаскин направил следните изявления във връзка с водения диалог с римокатолиците: «При двустранните и многостранни наши диалози не би трябвало никой да очаква, щото другата страна да престане да бъде това, което е, а би трябвало да **признае другия такъв какъвто си е** (к.н.)»¹¹. Следователно, наред с православното еклезиологическо учение, митрополит Дамаскин признава като равностойно и всякакво друго, дори най-еретическо схващане за Църквата, което се покрива с това за някаква си «църква вън от Църквата». Тая нова и неизвестна нам от историята «църква» не е досегашната Православна Църква, щом е **вън от нея**. Коя ще бъде тя, ако не очакваното в антихристовите времена «сатанинско сборище» (Откр.2:9) или «**церковь лукавнующихъ**» (Пс.25:5), която ще иска да измести истинската Христова Църква! За тая «церковь лукавнующихъ» ето какво четем в изгълкувания Псалтир: «Бог се гнуси от нечестивото еврейско сборище **и от нечестието на останалите еретици** и ги лишава от покаяние на Своята благодат поради неразкаяността им»¹². Да ни пази Бог от приобщаването към тая «церковь лукавнующихъ» и от тъмните икуменически сили, които я подготвят!

Споменатите от нас в края на 2-то основание англикански, протестантски и римокатолически богослови, които обективно са признали, че единствено Православната Църква не е изменила на истината, а е останала непоклонно вярна на нея, са само отделни гласове на безпристрастни учени. Колкото и да ни радват, те не могат да бъдат меродавни за настроенията, господстващи в икуменическите кръгове, защото тия настроения в дълбоката си същност са антиправославни. Представителите на Православната Църква в ССЦ не играят роля на всепризнати факлоносци на истината. Те там твърде незначително, макар и понякога с голяма външна показност се нареждат до представителите на разните протестантски деноминации, които имат огромно болшинство и от численото си превъзходство черпят силата си, властта си, самочувствието си. Дори и численото засилване на представителството на поместните Православни църкви не ще помогне да дойдат инославните до истината. Това числено «засилване» на православните само ще съдействува за погиването на още по-голям брой православни души! В нашата антихристовска епоха сатаната е вече развързан и е допуснат да мами цялата вселена (Откр.12:9; 20:7-8). «*Тайната на беззаконието вече действува*» (2 Сол. 2:7). Вече явно става отстъплението на ония, които «*не са приели любовта на истината за свое спасение*» (2 Сол.2:10), а са «*обикнали неправдата*» (2 Сол.2:12).

Утопични са предположенията, че ще могат някога всички еретически общности да се приобщат към едната истинска, от древност до днес неизменна Христова Църква. Протестантите, за които Православието е абсолютно чуждо и екзотично, с пълно самочувствие дирижират, властвуват, командуват в ССЦ, а православните им приятели трябва да се съобразяват и да се нагаждат към сътрудничество на икуменическа почва, заради което сътрудничество днес жертвуват каноните си, забраняващи съвместна молитва и общуване с еретици, а утре — при едно ново, възпитано в икуменически дух поколение — ще започнат да жертвуват и догмите си.

БЕЛЕЖКИ

¹ Faith and Religion. — The Ecumenical Review, №1, 1973, p. 68.

² Irenikon, №4, 1973, p. 474.

³ Зандер, Лев. Съезд християнских церквей в Единбурге. — В: сп. «Путь». Париж, №54, 1937, с. 68.

⁴ Цит. по Цоневски, Ил., Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — Духовна култура, кн. 5-6, 1969, с. 34.

⁵ Okumenische Rundschau, Heft 4, 1973, S. 438-439.

⁶ Okumenische Rundschau, Heft 4, 1973, S. 439.

⁷ Вж. статията на Ф. Потер в «Le Monde» p 20.IX.1975, p. 9.

⁸ Irenikon, №4, 1974, p. 521.

⁹ Irenikon, №2, 1975, p. 255.

¹⁰ Ibidem, p. 222

¹¹ В Episkopsis от 15 юни 1993 г., цитирано по Ортодоксос Типос, бр. 598, от 9 март 1984, с. 2, кол. 1-2.

¹² Псалтирь съ толкованиемъ. Св. Киево-Печерская Лавра, 1802, л. 18 об.

В. Първите крачки на отстъпление от догмите.

Отстъплението от догмите, отдавна подготвяно, напоследък все по-енергично се внушава от страна на протестантските икуменисти като нещо безусловно необходимо за преодоляване на разделението. В доклада си на Московското съвещание в 1948 г. «Экуменическое движение и Православная Церковь» проф. прот. И. Коман съобщава, че на икуменически конгреси било подчертавано, че в християнското имало съществена реалност, чрез която ние можем да се обединяваме, и второстепенни реалности, които ни разделят. Тази съществена реалност е животът, душевната преданост на Христа и братската взаимопомощ. **Второстепенните пък реалности са догмите, богослужението и църковните организации** (к.н.)¹. И тъй, догмите отдавна са обявени за нещо второстепенно! Тоя дух на разложение неусетно действа върху съзнанието на участващите в икуменическото движение и рано или късно ще даде своите печални плодове сред поддалите се на икуменизма православни християни. Той ги дава вече. Ние познаваме лично видни «православни» икуменисти, които смятат, че Православието не е далеч от това да приемем западното лъжеучение за Filioque в името на икуменическото обединяване. Такъв беше покойният Ленинградски митрополит Никодим. А и най-видният икуменист между православните първойерарси, покойният Цариградски патриарх Атинагор е заявил при едно свое изказване, че е готов в името на обединението със западните християни «да им остави тяхното Filioque»². Това предателско изказване е още по-жалко, като се вземе предвид, че някои римокатолически богослови започват напоследък да се отказват — искрено или с лукава цел — от неправилното учение за Filioque. Иезуитът Пол Анри например пише: «Времето е благоприятно било да се направи да изчезне Filioque от Символа на вярата, било да бъде попълнено или видоизменено. Аз считам Filioque за полу-истина, т.е. за полу-ерес»³.

Според становището на св. Православна Църква Filioque е не полу-ерес, а направо ерес, основно изопачаваща догмата на Светата Троица. С Filioque се внася раздвоителен, и оттам рушителен елемент в учението за Триединия Бог. Достатъчно е да се направи бегла историческа справка, за да се види еретичността на филиоквизма.

Цялата древна Църква — и източна, и западна — дълги векове е учела, въз основа на Свещ. Писание (Иоан.15:26; 1 Кор.2:12), че Св. Дух изхожда вечно само от Отца, Който е единственото начало в лоното на Св. Троица. Мнението, че Св. Дух изхожда «и от Сина», поддържано от филиоквистите, превръща Сина във второ начало покрай Отца и внася разделение в Св. Троица. Учението на Православната Църква е отразено в Никеоцариградския Символ на вярата, дето четем: (Вярвам)... «и в Духа Светаго..., Който изхожда от Отца» (IX член). Неизменяемостта на този Символ е твърдо санкционирана от важни по значението си правила на няколко Вселенски събора (II, 1; III, 7; IV, 1). Въпреки това Западната църква си е позволила да внесе в неизменния Символ думата Filioque. Появило се през V век като частно мнение на Запад, учението за изхождането на Св. Дух «и от Сина», изразявано на латински език с думата Filioque, полека-лека се възприело, под политическия натиск на Франкската империя, от някои поместни западни църкви (Испанската, Галската) и се наложило така на целия Запад. Римската църква, в лицето на някои православни папи (Лъв III) дълго се е държала за древния общоцърковен догмат и едва в началото на XI век (1014 г.) официално се обявила за Filioque. Това лъжеучение по инерция преминало и у протестантите. Неговата догматическа некоректност, внасяща, както споменахме, двуначалие у Бога и разделяща единосьщната и единоначална Троица, е доказана прекрасно от св. Фотий Цариградски и от св. Марк Ефески⁴, а след тях и от редица други православни богослови. То с основание е считано от най-видните православни догматисти за ерес!

И ето, въпреки това днес се подхвърля, както отбелязахме, от някои отговорни православни места идеята да се отстъпи от истината по този важен догматически въпрос, за да се улесняло сближението на църквите. Проявилите такива лекомислено готовност за догматически отстъпки, очевидно, не са се вълнували от боязънта, че приемането на едно доказано неправилно учение ще ги постави в конфликт и със св. отци, борили се до кръв срещу това лъжеучение, и с Вселенските събори, защитаващи неприкосновеността на Символа на вярата, и със Самаго Господа Исуса Христа, Който ни е разкрил изрично, че Св. Дух изхожда от Отца (Иоан.15:26)! Толкова силно ги е обвързал ангажиментът им към икуменизма, че те не се стряскат и от мисълта, че дават гибелен пример на незачитане догмите на Църквата! Най-важно за тях е постигането на икуменическо единство, па макар и с цената на Православната вяра, на която сме научени от Господа Исуса Христа, от св. апостоли и от св. отци.

Цариградският патриарх Атинагор, който пръв направил предложение за отстъпки по въпроса за «Филиокве», незаконно е говорил от името на цялото Православие. Той не олицетворява Вселенската Христова Църква, за да я представлява сам по себе си. Съвсем произволно Тиатирският и Великобритански архиепископ Атинагор Кокинакис нарича цариградският патриархат «център» на Православието⁵. В противовес на Римокатолическата църква, Православието няма географски център (ср. Евр.13:14). Фактът, че от Цариградската патриаршия, начевайки от двайсетте години на нашия век, започна разложението на поместните православни църкви, ясно доказва, че **цариградският патриархат**, въпреки полагащата му се чест на пръв между равните православни патриархати, не може да претендира да е знаменосец на Православието. Той пръв излезе в 1920 г. с една злополучна енциклика, отправена «към християнските

«църкви», намиращи се в целия свят», дето обяви за **съвместимо взаимното общение на разните християнски «църкви» при наличието на догматически различия в тях**. Той пръв внесе заразата на пакостната календарна реформа чрез свикания в Цариград през 1923 г. «всеpravославен» конгрес. Той бе също така оня, който самочинно сне през 1965 г. анатемата, наложена в 1054 г. на Римската църква, преследвайки небогоугодната цел за сближаване с Рим, от което произлязоха толкова загуби за Православието в полза на папизма, особено в Йерусалимския патриархат, както заяви Йерусалимският патриарх Венедикт по време на посещението си в София през 1968 г.

Но незаконното самовъзвеличаване на Цариградската патриаршия като някакъв съвременен «център на Православието» продължава да се засилва особено в последно време. Така, по повод смъртта на предишния Вселенски⁶ патриарх Димитрий и избирането на новия Вселенски патриарх Вартоломей, тясно свързаната пропаганда на Фенер прави опити за претълкуване на термина «вселенски» в смисъл на някаква «сврѣхпатриаршеска» власт над Православната Църква, наподобяваща главенството на Римския папа.

По този случай в Атина бе разпространен бюлетин с дата 8 октомври 1991 г.⁷, под заглавие «Искат да унищожат православните патриархати!» Там се изтъква, че терминът «**вселенски**», отнасян към всеки епископ, има значение на «**православен**», тъй като всички православни епископи са «епископи на Съборната (= Православната) Църква, както пише Йерусалимският патриарх Доситей (Додекавивлос. Т. I, с. 238.). А св. Григорий Двоеслов, папа Римски нарича антихрист всеки епископ, който дръзва да назовава себе си «вселенски» не като православен, а като такъв, който уж има власт да управлява цялата Православна Църква⁸. Така и названието «Вселенска патриаршия», употребявано за Цариградския патриархат има смисъл на «предимство по чест» (според 3-то правило на II Вселенски събор), но съвсем не означава някакъв висш център за управление на православните по целия свят, на който всички православни християни — миряни, клирици и дори патриарси — са задължени да се покоряват като подчинени.

Споменатото изказване на патр. Атинагор (с. 163), че е готов заради обединението със западните християни «да им остави тяхното Филюкве», даде лош пример на нестабилните православни богослови да считат Филюкве не за ерес и да омаловажават опасността от приемането му. Това породило разделение и спорове между православни богослови. Те бяха отразени върху страниците на западното православно списание «Вестник руского западно-европейского патриаршего Экзархата», дето — за радост на икуменистите-разложители на Православието — бе поместена словесната разпра между двама западни европейци, приели Православието — монах Иларион (van Epenheusen) и Оливие Клеман.

В една своя статия, озаглавена «Схизмата между християнския Изток и Запад и опитите за съединение през Средните векове», напечатана в посоченото списание, — 73-74, 1971 г., Париж, с. 24-26, — Оливие Клеман, увлечен от погрешното схващане за единството на Църквата, разпространявано от икуменизма, прибягва до опасни замъглявания на ясното православно учение за Св. Троица, изключващо напълно западното «Филюкве», и прокарва идеята да се направят, в името на сближението с инославните, някои отстъпки в полза на западното лъжеучение за вечното изхождане на Св. Дух «и от Сина».

Тъкмо това е обезпокоило, и то основателно, опонента на Оливие Клеман — православния монах Иларион, който основно е разкритикувал догматическите отстъпления на Клеман, противопоставяйки им съответни цитати от съчинението на проф. Владимир Лосский (на френски), озаглавено: «По образ и по подобие Божие» Париж, 1967 г. В началото на статията си монах Иларион изрично отбелязва, че Оливие Клеман «се оказва под силното влияние на патриарх Атинагор, (к.н.), който с постъпките си изглежда иска да докаже, че трябва да се жертвува богословието заради икуменическите сближения»⁹.

Икуменизмът действа хитро. Предпазливо подготвяйки пътя за ликвидирането на истината, той започва да втъпява идеята да се делят догмите на съществени и несъществени. «Несъщественото», според някои така подведени православни икуменисти, можело да се пожертвува, за да се запазело същественото във вярата. Така мисли например професорът по Догматическо богословие от Ленинградската Духовна академия прот. Ливерий Воронов. В името на икуменическото обединение той открито назовава днешните последователи на нехалкидонското вероизповедание, осъдено от IV Вселенски събор като еретическо, — «православни по същество», говори за «второстепенни въпроси на вярата» и препоръчва процесът на взаимното опознаване с тия «православни по същество» да бъде облекчен между другото «**чрез щателно разграничаване на вселенски обезателните догми (necessaria) от останалите истини на вероучението, отнасящи се към разреда dubia**» (т.е. съмнителни — в ск.н.)¹⁰. Разделянето на догматическите положения на «вселенски обезателни догми» и на «второстепенни въпроси на вярата», за какъвто о. Воронов счита например въпроса за вечното изхождане на Св. Дух от Отца¹¹, несъмнено доказва икуменическата повлияност на посочения богослов от съвременните антиправославни тенденции на Женева.

Голям грях против православната Догматика е извършен с това, че някои истини на вероучението са отнесени към разреда «сомнителни». Те или са истини, щом са предмет на църковно вероучение, и тогава стоят над всяко съмнение за православно вярващия като Богооткровени и оттам — задължителни; или, ако са съмнителни, те не са «истини на вероучението» и тогава нямат място в него. Но да се говори за съмнителни «истини на вероучението», това значи да се зарази изобщо областта на вероучението с гибелния бацил на съмнението! Рече ли пък човек да се усъмни в нещо, което Църквата предлага като Богооткровена истина, — например, че Дух Свети вечно изхожда само от Отца, а не и от Сина — тогава той лесно ще почне да подхвърля на съмнение и всичко останало. Защото, щом се приеме идеята, че по даден догматически въпрос Църквата е «сбъркала», ще се дойде естествено до съмнение и във всички други църковни вероопределения.

Колко е прав св. Викентий Лерински, като пише: «Ако веднъж се даде воля на нечестивата неправда..., удрявам се да кажа каква страшна опасност от разрушение и унищожение на вярата ще последва. Тогава, като се отхвърли една, каквато и да е част от вселенската истина (догмат), като по навик... ще почнат постепенно да отхвърлят една след друга останалите ѝ части. А подир това, след като отхвърлят частите поотделно, какво ще последва накрай, ако не съвокупното отхвърляне на цялото?»¹²

Това, от което толкова се е опасявал св. Викентий Лерински, почва вече да се сбъдва в наши дни, и то в ужасяващ, небивал досега мащаб, понеже в разложението на Православието, провеждано от икуменизма, са се заангажирали не вече само отделни

православни богослови, а официалните висши църковни власти на поместните православни църкви, обвързали се с членуване в ССЦ. Продължи ли този разложителен процес в същия темп, ще се разруши за всички поддали се на икуменизма православни християни цялата стройна сграда на Православната вяра, и от нея в душите им не ще остане нищо!

Не трябва да се забравя, че постановленията на III асамблея на ССЦ в Ню Делхи (Индия), когато повечето поместни православни църкви станаха членки на ССЦ (1961), предвиждат обединение на всички християнски изповедания не иначе, освен с жертвуване на вечни църковни ценности. В 3-то постановление ясно се казва, че постигането на единството е свързано «със смъртта и възвръщането на много известни нам форми на църковен живот». За нас е очевидно, че желаната от икуменизма «смърт... на много известни нам форми на църковния живот» е зловещо предвестие за очакваното разрушаване на каноните и догмите на Православието!

БЕЛЕЖКИ

¹ Деяния Совецания глав и представителей автокефальных православных церквей. Т. II. М., 1949, с. 21-22.

² Вж. Архиепископ Аверкий. Истинное Православие и современный мир. Ню Йорк, 1971, с. 46.

³ Вж. Contre le «Filioque» — Irenikon, №2, 1975, p. 170.

⁴ Вж. Окръжно послание на патриарх Фотия, превел митр. Симеон. — В: сп. «Български старини», кн. V, С., 1917, с. 123 сл.; Вж. и Архим. Амвросий. Св. Марк Ефеский и Флорентийская уния. Ню Йорк, 1963, с. 168-283.

⁵ Тиатирски и Великобритански архиепископ Атинагор Кокинакис. «Междуправославни богословски разисквания». Лейтън-Бъзърд, 1973.

⁶ Исторически утвърдена почетна титла на Константинополските патриарси, която обаче не им дава никакви по-големи правомощия по власт над другите Източни патриарси.

⁷ Бюлетин за осведомяване на православните народи и ръководни лица, издаден и разпространяван от Обединение на православните християни.

⁸ Пак там.

⁹ Вестник русского западно-европейского патриаршего Экзархата, 1971, — 75-76, p. 171-172.

¹⁰ Проф. прот. Л. Воронов. Единство и разнообразие в православной традиции. — ЖМП №10, 1970, с. 73.

¹¹ Пак там, с. 73-74; Вж. също митр. Никодим. Предание и современность. — ЖМП №12, 1972, с. 58 кол. II.

¹² Commonitorium, cap. 23. — J. P. Migne, PL, t. 50, col. 669.

Г. «Стойте и дръжте преданията!»

През лятото на 1968 г. тогавашният директор на комисията «Вяра и устройство» при ССЦ д-р Лукас Фишер е изнесъл голям доклад на едно икуменическо събрание. В този доклад той изтъкнал, че «една от главните пречки **по пътя към църковното единство е здравата привързаност на църквите към тяхното минало, към историческата традиция**»¹ (к.н.). Тук деликатно, но открито се прави намек, че църквите — в това

число и Православната — трябва да се подготвят да скъсат с преданието си, с историческата традиция, за да се постигне «единство» между тях.

За св. Православна Църква скъсването с миналото, с Преданието означава скъсване с каноните и догмите, скъсване със св. отци, скъсване със св. апостоли, скъсване със Самия Господ Иисус Христос! А това е равносилно на самоунищожението на Православието!

Св. ап. Павел внушително заповядва: *«Стойте и дръжте преданията, които научихте било чрез наше слово, било чрез наше послание»* (2 Сол.2:15). «Слово» — това е устното Предание, а «послание» — това е Преданието, записано в Свещ. Писание. Св. ап. Павел поставя както завещаното чрез слово Свещ. Предание, така и записаното в Свещ. Писание — на равна висота. Забележителен е изразът «Стойте!» Той значи: Не се придвижвайте ни на дясно, ни на ляво! Пребъдвайте неподвижно и твърдо в преданията! Дръжте учението! Не допускайте никакво изменение в него! (ср. Притч.22:28 — *«Не премествай стари межди, които твоите бащи са прокарали!»*)

Толкова е била съществена за св. ап. Павел мисълта да се пази Свещ. Предание, че той не веднъж я изразява. На Тимотей например той пише: *«О, Тимотее! Пази онова, що ти е предадено!»* (1 Тим.6:20).

Св. Викентий Лерински прекрасно изяснява тези думи така: «Преданието съхрани! Що е Преданието? — Онова, що ти е поверено, а не онова, що е от теб изнамерено; онова, що ти си приел, а не онова, що си измислил;... това, което е било доведено до тебе, а не е открито от тебе; това, на което ти трябва да бъдеш не изобретател, а пазител; не основател, а последовател; не такъв, който води, а който е воден»².

А ето, сега най-видните икуменически деятели искат от Православната Църква да напусне онова, което ѝ е предадено от апостолите и св. отци, и което съставя нейната свещена традиция. В проповеди и доклади те я атакуват, като засягат нейните вековни устои — догмите и каноните. Прибулено, и все пак доста открито те казват например, че никой няма да може в Новия Йерусалим, според тях изобразяващ бъдещата икуменическа «църква», да има «отделна горница за своето изповедание», че влизането в него «е съмнително от гледна точка на **официалните критерии**» (за Православието такива критерии са догмите и каноните наред с неоспорваната от никого Евангелска нравственост), и че «църквите», които не желаят да се съгласят на обнова, не мога да служат на икуменическото дело»³.

Ала, ако по-възрастните икуменически водачи се изразяват все още твърде предпазливо, темпераментните им възпитаници, младите икуменисти, не проявяват вече деликатността на учителите си. В някои младежки икуменически кръгове се чуват вече по-дръзки гласове, което ясно подстрекават към посегателство върху свещените устои на Църквата. Така например, Stephen C. Rose в уводната статия на основаното от него в 1967 г. списание «Risk» при младежкия отдел на ССЦ, пише: «Ние се нуждаем от няколко смели грешници, които... да запретнат ръкавите си и да облекат своите въображения в двойната задача — **да придвижат църковните структури** (догмите и каноните — в ск.н.) и да формират световното съзнание!»⁴

Такъв «смел грешник» може би вече се е намерил в лицето на генералния секретар на ССЦ д-р Филип Потер, който през август 1973 г., по случай 25-годишния юбилей на

ССЦ открито е казал, че, за да пораснем в новата (икуменически разбрана) **съборност** и **в единството**, трябва да бъдем готови «да **оставим да измрат упоритите исторически институции и структури**, които спъват Божия план (sic!) по отношение на Неговия народ... В този процес — продължава Потер — ние ще трябва да бъдем **свободни от търсенето непременно на съгласуваност (consensus)**... Това, което е най-важно тук, **не е единодушието, а общението в сътрудничество и в конфликта**, придружено от случаи на взаимно коригиране и на **общо причастяване (communion)**. Една **форма на съборност** истински многокултурна, моноезична, **многоверска** би могла да се превърне във внушителен извор на обогатяване, на окуражаване и на задълбочено запознаване с Божия план» (к.н.)⁵.

Протестантският икуменизъм — според цитираните думи — претендира да разбира и да осъществява най-добре Божия план по отношение на човечеството. Но как го разбира той и как го осъществява? — Разбира го **по антихристовски** и го осъществява по дяволски, **като призовава към изневяра на досегашните църковни институции и структури, като отрича необходимостта от единодушие във вярата**, като нехае за всевъзможните налични догматически конфликти и канонически разноречия в лоното на ССЦ и **като приканва при този хаос всички свои членове към общо причастяване!** Но това е нещо абсолютно недопустимо за истински православните християни. Те много добре знаят, че **единодушието в правото учение е абсолютно необходимо предварително условие както за участието в Църквата и нейния благодатен живот, така и за допускането до Св. Причастие**. Св. ап. и евангелист Лука свидетелства в книгата си «Деяния на св. апостоли» за първите християни, че те постоянно били «*в учението на апостолите, в общуването, в хлеболоменieto и в молитвите*» (Деян.2:42). Най-напред е подчертано постоянно учението, а после — като последица от него — участието в хлеболоменieto (т.е. **в причастяването**) — ср. 1 Кор.10:16) и **в молитвите**.

Въз основа на Свещ. Писание и на Свещ. Предание, св. Православна Църква винаги е спазвала този ред на нещата — **първо е поставяла съгласието в учението, единодушието в догмите, както и съобразяването с каноните**, а чак тогава е допускала повярвалите до **причастяването от една Чаша**. Икуменизмът днес постъпва обратно: **поставя на първо място причастяването, и на втори план оставя разглеждането на догматическите различия и конфликти**. И понеже те никога няма да се изгладят поради нежеланието на протестантите да се върнат към истината, ССЦ фактически узаконява беззаконието, т.е. причастяването на правовярващите с кривовярващите, без да се изисква каквото и да било верово единодушие между тях, и без покорност на истината, така енергично изисквана от св. апостоли (Рим.2:8; 14:25; 1 Петр.1:22)! **Такава практика светото църковно Предание не познава!** Тя е отречена всецяло като порочна. И разбира се, не може да бъде угодно на ССЦ такова Предание, което се явява като пречка за реализиране на неговите антиправославни планове. За да омаловажи прочее ревността на св. Православна Църква към Св. Предание, протестантският икуменизъм започва да говори за **множество предания**. Всяка църковна общност, според него, има свое предание. Всички тия «предания» се обявяват за равностойни и се поставят на едно ниво. Вследствие на тая хитра подмяна и изравняване на множество най-разнообразни «предания», Свещеното Предание на Православната Църква няма вече в очите на икуменистите никакво предимство над преданията на другите «църкви».

Тази съвсем нова доктрина за Преданието и «преданията», която иска на всяка цена да се наложи и на «православните» икуменисти, е в дълбоко противоречие с вековното православно църковно разбиране за Свещ. Предание, така добре схванато, изложено и защитено от митрополит Филарет Московски. Според него, истинското Св. Предание не е само «видимо и словесно предаване на учението, правилата, чиноположенията и обрядите, но заедно с това — и **невидимо действително преподаване на благодатта и освещението**»⁶. В това се състои главното според митр. Филарет: не само в историческата памет, но именно в неизменното веене на благодатта. **Затова само в Църква е възможно истинското Предание**, — само там, дето в непрекъснат ток струи благодатта на Св. Дух, Който разкрива истината и наставлява в нея»⁷.

Затова св. Църква така ревниво пази своето Свещ. Предание от смесване с човешки, погрешни пагубни предания (ср. Кол.2:8). Гласът на Църквата ясно прозвучава в богослужебните ѝ книги, дето четем: «Не бива да се прибавя, нито да се изоставя нещо то Свещеното Предание на нашата Православна вяра, в която правилно сме се кръстили. А изменниците на тази Вяра ще бъдат наказани с проклятие!» (16 юли: Паметъ святыхъ Вселенскихъ шести Соборовъ — 9-та песен, стих 1).

Поставяйки си двойната задача: 1) да «разклатят църковните структури» и 2) да «формират световното съзнание» протестантските икуменисти си присвояват правото да налагат своите разбирания на св. Православна Църква! Тъкмо тая най-голяма опасност ние съзираме в членуването на отделните поместни православни църкви в Световния съвет на «църквите». Тоя Съвет, дори и да не претендира засега сам да е църква, която да замести различните църкви, дори и да заявява, че всяка вероизповедна общност може да си запази своето специфично «верую», своята еклезиология, своите обичаи и вероизповедни ценности, — тоя ССЦ като световна организация с единен административен център (Женева) естествено ще се опитва и вече на дело се опитва, както ще видим по-нататък, да прояви своята власт и да налага своите разбирания — днес по разни политико-социални и практически въпроси, утре по литургико-канонически, а по-нататък и по чисто догматическо-верови въпроси и да изисква от всички църкви, членуващи в него, **дисциплинарно подчинение** за постигане на икуменическите цели, които все повече и повече се очертават като чисто земни и нямащи нищо общо с главния въпрос за вярващия православен християнин — вечното спасение на душата (Мат.16:26). Тази дисциплинарна икуменическа обвързаност е изтъкната в Посланието на VI асамблея на ССЦ, в което се казва, че сега се отваря «нова страница в историята»⁸. Познавайки се на това Послание, генералният секретар на ССЦ д-р Филип Потер в писмото си от 11.X.1984 г. до Московския и Всерусийски патриарх Пимен му напомня за «свързващите ни заедно **ангажимент и завет**»⁹.

Според предсказанията на Спасителя и на св. апостоли, светът върви не към покаяние, а към обезверяване (Лука 18:8), **не към приемане на истината**, а към все по-голямо **отстъпление** от нея (2 Сол.2:3-12) и чрез всичко това — към подготвяне времената на антихриста и оттам — към погибел. От тая гибел вярващите ще се спасят не чрез икуменизма, а чрез дълбоко покаяно отказване от нравствените си грехове, чрез отхвърляне на лъжеученията и чрез възвръщане към Богооткровената истина. Ние сме длъжни заради спасението си да стоим в истината и да я пазим като зеницата на очите си, съгласно увещанието на словото Божие: «Помни, прочее, как си приел и чул (Божественото Предание! — в ск.н.) и пази и се покай!» (Откр.3:3).

Вярно е, че сама по себе си Божествената истина няма да ни спаси, ако не я превърнем в дело. Св. Симеон Нови Богослов, като привежда в подкрепа на това прекрасната светоотеческа мисъл: «Каква полза да имаш благочестива вяра и нечестив живот?», я перифразира така: «Каква полза да вярваш правилно, а да живееш беззаконно?»¹⁰ Тази светоотеческа мисъл е почерпена от словото Божие, дето Спасителят говори: *«Не всеки, който Ми казва: Господи, Господи! ще влезе в Царството небесно, а онзи, който изпълнява волята на Моя Отец Небесен... Махнете се от Мене вие, които вършите беззаконие!»* (Мат.7:12, 23). Духовното звание само по себе си не спасява, а погубва, ако не е свързано с изпълняване. Но от тази аксиома не бива да прави изводът, че не било важно как вярваш, а как живееш. И едното и другото е важно. За осведомения християнин е ясно, че правилен богоугоден живот не е възможен без правилна вяра. Неоспорима е ролята, която догматическите истини играят в делото на спасението. За да се убедим в това, достатъчно е да приведем два централни текста: единия от Стария Завет, а другия — от Новия Завет. В Псалтира четем: *«Господи, прати Твоята светлина и Твоята истина да ме водят и да ме доведат на Твоята света планина и в Твоите обиталища»* (Пс.42:3). А Господ Иисус Христос говори в Своята първосвещеническа молитва към Отца: *«Вечен живот е това — да познават Тебе Единия Истински Бог и пратения от Тебе Иисуса Христа»* (Йоан.17:3).

В светлината на Божественото Откровение се вижда, че не всяко «добро» дело е угодно Богу, и че греховните мотиви греховно обагрят и най-добрите на вид дела. Правилната, православна вяра ни учи на правилен миросглед и оттам — на правилно добротворство. *«Без вяра не е възможно да се угоди на Бога»* (Евр.11:3). Нещо повече, — правилната вяра в тоя свят на безверие и кривоверие е толкова съществена, че ако някой успее да я запази в душата си и се погрижи да не я угасят противните богоборчески ветрове на съвременността, тогава и тя ще го спаси в решителните часове на съдбоносните изпитания, идващи върху света, и особено в деня на Страшния Христов съд, по думите на Господа: *«Понеже ти запази словото на търпението Ми, и аз ще те запазя от часа на изкушението, който има да дойде върху цялата вселена, за да изкуси живеещите на земята»* (Откр.3:10). Та нали това значат и думите на Христа: *«Всеки, който Ме признае пред човеците, ще призна и аз него пред Моя Отец Небесен»* (Мат.10:32)!

Но за да получи от правилната вяра, т.е. от Истината, спасение, вярващият трябва да бди над нейната чистота, защото изопачаването на истината, създаващо ереси, е пагубно. Като има предвид това, епископ Теофан Затворник пише: «Вярата, бидейки от неземеен произход, не може да се подчинява на закона на земните изменения. В нея не бива нищо да се отменя или променя: нито в изповеданието, нито в правилата на живота, нито в начина на извършване Тайнствата, нито в църковния порядък и устройство. Светата наша Вяра в целия си състав е наша лечебница, съдържаща всякакъв вид лекарства за всички наши немощи. Но както веществените лекарства само тогава биват силни, когато съдържат всички съставки, които се изискват от рецептата, така и нашата света Вяра само тогава бива за нас целебна, когато ние я пазим във всичката ѝ цялост без всякакви осакатявания и изменения. Отнемете от лекарството коя да е съставка и я заменете с друга, то ще изгуби всичката си целебна сила. Отнемете и от състава на Вярата и Църквата каквото и да било, или прибавете нещо (например «Филиокве» — в ск.н.), — тя ще престане да бъде вече за вас **лековита и спасителна. Без нейната цялост няма за нас спасение.** Затова Сам Господ я пази като зеницата на очите. Всичко в света се движи и променя, но нашата света Вяра пребъдва и ще пребъдва неизменна... Врагът на нашето спасение знае, че **всичката сила и целителност на Вярата зависи от нейната неизменност или... решително**

неподвижност, и затова всячески се опитва да я въведе в потока на човешките промени: възбужда ереси, разпалва суемъдрие..., всичко употребява, за да въведе някакви изменения в нейното Божествено устройство и да унищожи с това нейната сила»¹¹.

Още по-внушително епископ Теофан подчертава необходимостта да бъдем непоклатно верни на Богооткровената истина със следните свои думи: «Човешките учения се стремят все към новото, растат, развиват се. И това е естествено, защото те не притежават истината, а само я търсят... За нас и истината, и пътищата към истината са определени веднъж завинаги. Ние имаме истината, и целият труд у нас се **свежда към усвояването ѝ, а не към откриването ѝ**. Там закон е: напред, напред! — А за нашето учение свише е казано: **стойте, пребъдвайте неподвижни!** Ако ни се предоставя нещо, то е само това — **да се утвърждаваме** и другите да утвърждаваме. В това отношение и на нашето учение е свойствено движението — в смисъл на разширяване, но не в областта на истината, а в областта на обхванатите от истината и на покорилите ѝ се. Наш дълг е на всяко ново поколение след нас да съобщаваме и внушаваме Божията истина»¹².

Ето това е православно отношение към Богооткровената истина. Тя е дадена веднъж завинаги (Иуда 1:3). Тя е непроменима. От нея нищо не бива да се отнема (Откр.22:19). Към нея нищо не бива да се прибавя (Гал.1:8). Съгласно с нея и нейните предписания ние трябва да живеем (Мат.7:21), защото, *«който изпълни и поучи, той велик ще се нарече в Царството небесно»* (Мат.5:19).

Икуменизмът не споделя този православен възглед за истината. Той не я цени като спасителен фактор, а се опитва да я накърнява чрез насаждането на компромисни настроения сред своите привърженици и чрез проповедта за «придвижване на църковните структури», което е равносилно на изневяра! Заинтересуван уж от истината, той всъщност зорко дебне как да я унищожи, като търси за това подходящ момент. Когато види, че това не му се удава, променя тактиката и започва да вдига шум около други проблеми: социално-расови, културно-битови, политико-обществени. Любима тема му е постигането на общ мир и всечовешко благоденствие. Занимавайки се с тия злободневни въпроси, той се стреми да създаде впечатлението, че е високо хуманна организация и че милее за благо на цялото човечество. В името на обединението на всички той разпространява идеята да не се проявява верово «тесногърдие» и излишна привързаност към древните предания.

Известни среди считат, че ССЦ е някакво повторение на ООН, само че възникнало на религиозна почва. Според нашето дълбоко убеждение, «християнският» уж икуменизъм крие в дълбочините си противохристиянски и противоцърковни тенденции. Темите на вярата не са толкова желани, но се поставят на разглеждане там по настояване на някои църкви. Дори Ленинградският митр. Никодим е отбелязал това пренебрежение към верските въпроси, без да направи обаче нужните логически практически изводи. Той пише: «В последните години интересът към проблема на вероизповедното единство в икуменическите кръгове някак е отслабнал. Позадълбочените представители на протестантизма сравнително спокойно посрещат тоя факт почти като фатална неизбежност, произтичаща от **огромния плурализъм на възгледи** у участниците в икуменическото движение. Между по-недисциплинираните и по-нецърковно настроените икуменисти може да се чуят изказвания от от такъв характер, че **интерконфесионалните различия са просто «архаизъм», който вече**

никого не интересува (к.н.). Неволно се натрапва и тоя печален от православна гледна точка факт, че в преразгледаната Конституция на ССЦ, дето е отделено много внимание на изреждане функциите на тоя орган, **не се говори за единството на вярата като цел на икуменическото движение»** (к.н.)¹³.

Може би поради правените остри критики, че ССЦ не се интересува от спасяващата истина, на конференцията в Лувен (от 2 до 13 август 1971 г.) било предложено да се даде нова формулировка на първата и най-важна задача на ССЦ според неговата Конституция: «Да се приканват църквите към целта на видимото единство **в една единствена вяра и в едно единствено евхаристийно общение**, изразено чрез култа (богослужението) и чрез задружния живот в Христа, и да се напредва към това единство, за да повярва светът»¹⁴. Това предложение обаче не е било прокарано нито на V асамблея в Найроби (1975 г.), нито на VI асамблея във Ванкувър (1983 г.).

Но дори и да беше прокарано в Конституцията на ССЦ въпросното предложение, то нямаше да промени нещата, така както са поставени вече в ССЦ. Протестантско-интерконфесионалният и секуларистичен облик на ССЦ си остава господстващ. Православните църкви ще продължат да губят там православния си дух и да се приспособяват към вкусовете на протестантския икуменизъм. Даже изготвянето на една «обща декларация на вярата»¹⁵, или на общ катехизис¹⁶, за какъвто вече се говори в икуменическите среди, и опит за какъвто е вече направен¹⁷, не предвещава нищо утешително, щом «православните» икуменисти правят вече пораженски изказвания в полза на «Филиокве» и на разделянето истините на вярата на «вселенски задължителни догми» и на «второстепенни въпроси на вярата». Икуменизмът ще се опита да изгради готвеното от него обединение **върху развалините на Православието, а не върху Православната Истина!** Знаменателно е, че православните представители дори не са участвували в съставянето на поменатия «общ» катехизис¹⁸. Но щом обединението се изгражда против истината, то не може да бъде угодно на Бога, Който желае «*да се спасят всички човеци и да достигнат до познание на истината*» (1 Тим.2:4). Тогава до какъв мир на земята, до каква социална дружба между народите ще доведе такова небогоугодно вавилонско обединение? Разгласяван на събрания и асамблеи, икуменическият мир се оказва нереален, изкуствен, безблагодатен. такъв безблагодатен мир отдавна е отхвърлен от св. отци. «Мир аз разбирам не тоя, — казва св. Йоан Златоуст — който се състои в празни приветствия и обещания на трапезите, но **мир по Бога, който произлиза от духовно единение**. Точно това единение мнозина сега разкъсват, когато, поради неразумната си ревност, унищожават нашите постановления и, като придават по-голяма важност на **юдейските** (постановления), считат за учители, заслужаващи повече доверие, отколкото нашите Отци»¹⁹.

А св. Максим Изповедник, свидетел като на ужасни нововъведения в негово време, така и на позорни компромиси с вярата, правени от най-високи представители на Православието уж в името на мира, е писал: «Ако, изследвайки явилите се в наши времена **нововъведения**, ние ги намираме достигнали до крайната степен на злините, то гледайте да не би **под предлог на мир** да се окажем страдащи от **отстъпление**, за което божественият апостол е казал (2 Сол.2:3-4), че то ще бъде **предтеча на антихристовото пришествие**»²⁰. Компромисите с вярата, предприемани в името на каквито и да било земни идеали, не дават никога добри резултати, защото са тежък грях против Бога и против откритата ни от Него спасяваща Истина!

БЕЛЕЖКИ

- ¹ Цоневски, Ил., Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — Духовна култура, кн. 5-6, 1969, с. 27.
- ² *Commonitorium*, cap. 22. — J. P. Migne, PL, t. 50, col. 667.
- ³ Мисли на д-р Висерт Хуфт из проповедта му «Се, творю все новое». — В: ЖМП, №10, 1967, с. 67.
- ⁴ *The Development Apocalypse*, Introduction. — *Risk*, vol. III, №1-2, 1967, p. 7.
- ⁵ *Irenikon*, №4, 1973, p. 466.
- ⁶ Митрополит Филарет Московски, цит. по Лосский, Владимир. Предание и предания. — ЖМП, №4, 1970, с. 68.
- ⁷ Порт. Г. Флоровский. Пути русского богословия. Париж, 1937, с. 178.
- ⁸ ЖМП, №10, 1983, с. 50, кол. I.
- ⁹ ЖМП, №1, 1984, с. 66.
- ¹⁰ Св. Симеон Новый Богослов, слово 28. — В: Слова (выпуск I, изд. 2-ое). М., 1892, с. 246.
- ¹¹ Епископ Теофан. Слова на Господские, Богородичные и торжественные дни. М., 1883, с. 64-65.
- ¹² Епископ Теофан. О Православии с предостережениями от погрешении против него. М., 1893, с. 7.
- ¹³ Экуменическая деятельность Русской Православной Церкви. — ЖМП, №7, 1971, с. 42.
- ¹⁴ *Irenikon*, №4, 1971, p. 490.
- ¹⁵ Пак там, p. 480, 482.
- ¹⁶ Пак там, p. 483.
- ¹⁷ *Irenikon*, №2, 1975, p. 226-227.
- ¹⁸ Там.
- ¹⁹ Св. Иоанн Златоуст. Против иудеев, слово III, 6. — В: Творения. Т. I, кн.2, СПб., 1895, с. 667.
- ²⁰ Св. Максим Исповедник. J. P. Migne, PG, t. 48, col. 870.

Д. Св. Викентий Лерински¹ за неизменността на вярата

Според идеология на икуменизма, религията трябва да служи на човечеството за постигане на неговите земни цели. А по думите на св. Викентий Лерински, «наш дълг е не да водим религията накъдето бихме пожелали, а да я следваме, където тя ни води»². Ние до крайност трябва да се боим от тоя грях — да изменяме вярата и да нарушаваме Православието»³ — пише той. «Да се възвестява на православните християни нещо такова, каквото те преди не са приели, това никога не се е позволявало, никога не се позволява и никога не ще се позволява.»⁴

Според св. Викентий, на новите учения, противоречащи на православните догми и канони, съответствува онова печално явление от Стария Завет, което Боговдъхновените писатели наричат «други богове»⁵. Но — ще допълним ние — както Бог се е гневял за почитането на други богове, така Той се гневи и за отстъпването от догматическите истини на Православието и за тръгването подир разни новаторства каквито в наше време обилно предлага икуменическото движение чрез ССЦ. «Истински православен — казва св. Викентий — е онзи, който е привързан с цялата си душа към Църквата, към Христовото тяло, към Божиата истина, който нищо не поставя по-високо от Божествената религия, от вселенската вяра — ни авторитет, ни любов, ни дарования, ни

красноречие, ни философията на който и да било човек, но като презре всичко това и пребъдва във вярата твърд, постоянен и непоколебим, счита за свой дълг да държи само онова и да вярва само в онова, за което е известно, че цялата Вселенска Църква единодушно го е държала от древност. А онова, за което узнае, че то — като нещо ново и неизвестно — отпосле е въведено от някого си единолично, без съгласието на другите или даже против съгласието на всички светии, него той отрича, понеже то не се отнася към (истинската) вяра, а е изкушение... Блаженият ап. Павел в първото си послание до Коринтяните пише: *«Трябва да има помежду ви разногласие (ереси — в гръцкия оригинал — в ск.н.), за да изпъкнат достойните между вас»* (1 Кор.11:19). Апостолът като че ли така говори: Виновниците за ересите затова именно не се изкореняват веднага от Бога, за да изпъкнат достойните, т.е. да се види, доколко вярно и непоколебимо обича всеки един вселенската Вяра. И действително, щом само се покаже някое нововъведение, веднага става очевидна тежестта на зърната и лекотата на плявата. Тогава без голямо усилие се отвява от хармана всичко, което не е тегнело към него с каквато и да било тежест: едни (от плявата) съвсем отлитат неизвестно накъде; други пък са така разтревожени, че се боят да не погинат, но се срамуват и да се опомнят. Те са объркани, полумъртви-полуживи, понеже са приели в себе си отрова в такова количество, което не убива, но не се преработва от стомаха; не причинява смърт, но не позволява и да се живее. Уви, състояние достойно за съжаление!»⁶

С последните думи св. Викентий като че ли рисува положението на днешните «православни» икуменисти. Те са се нагълтали с икуменическа отрова и сега са разпънати между Православието и икуменизма, така че не знаят сами — да отстояват ли вековните ценности на праотеческата Вяра, или да вървят все по-надолу по пътя на компромисите! На такива св. Викентий ясно казва, че, щом усвояват новаторствата, макар и да държат привидно за древната Вяра, те постепенно отстъпват от нея и незабелязано за себе си отпадат от Православието. «Ако започнат да примесват към древното ново — казва св. Викентий за такива, — към светото — чуждо, към свещеното — нечисто, тоя обичай по необходимост ще се разпространи по цялото, тъй че подир това в Църквата не ще остане нищо недокоснато, нищо неповредено, нищо цяло, нищо неопетнено, но там, дето по-рано е било светилище на чистата и непорочна Истина, там накрай ще бъде нечист дом от нечестиви и гнусни заблуди. Нека Божията благодост отклони тая нечистота от нашите умове! Нека то си остане безумие на нечестивите! А Христовата Църква, грижливата и внимателна пазителка на поверените ѝ за съхранение догми, никога нищо в тях не изменя, нищо не съкращава, нищо не прибавя, необходимото не отсича, излишното не принажда, своето не губи, чуждото не усвоява»⁷.

Тази преценка на св. Викентий за непроменимостта на Христовата Църква по отношение на догматическото ѝ учение е вярна за всички времена. Църквата стои на поста си, на който е поставена от своя Божествен Основател. Тя не се променя. Много нейни членове обаче, увлечени от съблазните на времето, се променят и ѝ изневеряват за своя погубел. Такива хора си въобразяват, че постъпват хуманно, благородно, прогресивно, като отстъпват от неизменяемите верови традиции на Църквата. Те противопоставят **прогреса** на **консерватизма** без да размислят, че истинският **прогрес** на Църквата и на нейното свято дело се състои тъкмо в нейния здрав **консерватизъм**. Всеки, който руши вековните и неизменни верови устои на Църквата, подкопава нейния понататъшен прогрес и туря край на нейната спасителна мисия сред идващите поколения. Не съзнавайки това и намирайки се под обаянието на «прогресивната» икуменическа литература и особено на икуменическото възпитание, планомерно провеждано вече от

ССЦ, млади православни богослови неусетно се отдалечават от св. Православна Църква и започват да гледат на нейната неподатливост към икуменическото сближаване с инославните вероизповедания като на осъдителна закостенялост, противоречаща на духа на времето.

Типичен в това отношение е следният пример: Един аспирант от нашата Духовна академия в София бе изпратен през 1966 г. **на едногодишна икуменическа специализация в Швейцария**. В Босе (край Женева) той преминал успешно курса на специализацията. След завръщането си в България той написал кратък доклад върху това — где и как е работил и какво е постигнал за това време. Доклада си той представи на Академически съвет. Като членове на съвета ние го четохме. В края на тоя доклад младият аспирант обещава да работи за по-нататъшното процъфтяване на икуменизма, защото — цитираме дословно неговия израз — **«задача преди всичко на младите богослови е да омекотят вероизповедната вцепенелост и да сочат центъра на всички вероизповедания — Иисуса Христа, Чиято любов обхваща всички смъртни люде»**.

Ето как се възпитават днес младите икуменисти, рекрутирани от Православната Църква — да наричат догматическата твърдост **вероизповедна «вцепенелост»** и да се стремят да излязат от нея на широкото поле на вероизповедните компромиси!

На младите икуменисти ССЦ отделя не малко внимание. Възпитанието и образованието на младежта е занимавало 4-та секция на генералната асамблея на ССЦ в Найроби през декември 1975 г. Но, по преценката на Руската св. Православна Църква, «този въпрос, който по същина се отнася до образа на човека-християнин..., не намерил в асамблеята своето християнско разрешение. Резултативният документ свидетелствува, че **неговите автори не разбират под възпитание формирането на новия човек, създаден по Бога в правда и святост на истината (Еф.4:24)**. Възбужда съжаление фактът, че в документа **липсва образът на Христа**, на Когото следва да се уподобява християнската личност при възпитанието; вместо това се предлагат препоръки..., дадени **вън от всякаква връзка с Божественото Откровение»**⁸.

Тоя чужд на Свещеното Писание светски дух на възпитанието, препоръчван и провеждан от ССЦ чрез неговите върховни органи — генералните асамблеи — ще насочи икуменическата младеж към отстъпление от догмите и ще я доведе накрая до скъсване с вярата в Христа!

Но ръководителите на икуменизма знаят какво вършат. Те никога не биха се отказали от задачата си да превъзпитават в съвсем нов дух християнската младеж. На превъзпитаването на младото поколение икуменисти ССЦ е посветил много отдавна голямо внимание. На тая цел служи икуменическият институт в Босе (край Женева). За нейното по-скорошно достигане се създава и разработва тъй нареченото «**икуменическо богословие**», което има за предназначение да измести православното Богословие. В името на икуменическите идеали се създават все нови и нови икуменически центрове, като тоя в Хюстън в САЩ⁹. А «при университета в Германия е организиран първият в страната **Икуменически богословски институт**. Той ще се занимава със системно изследване на икуменически прояви и с икуменическо-богословските проблеми»¹⁰... За икуменически срещи е създаден и икуменическият център в манастира **Пендели** край Атина, дето вече се върши икуменическа работа¹¹.

Всичката тая трескава дейност на ССЦ сред младежта е в крещящо противоречие с ясното учение на св. Викентий Лерински, който ни предпазва от всякакви новаторства в областта на вярата, *«веднъж завинаги предадена на светиите»* (Иуда 1:3).

БЕЛЕЖКИ

¹ Знаменит западен св. отец, игумен на Леринския манастир на острова срещу гр. Ница (Южна Франция), починал в 450 г. Автор на прочутото съчинение «Commonitorium» — «Напомняне», написано в 434 г., в което са изложени принципите, според които се установява нормата на истинската съборна (православна) вяра за разлика от лъжеученията.

² Commonitorium, cap. 62. — J. P. Migne, PL, t. 50, col. 646.

³ Пак там, гл. 7, кол. 648.

⁴ Пак там, гл. 9, кол. 649.

⁵ Пак там, гл. 10, кол. 650.

⁶ Пак там, гл. 20, кол. 665-666.

⁷ Пак там, гл. 23, кол. 669.

⁸ ЖМП, №4, 1976, с. 12, кол. I.

⁹ Вж. Църковен вестник, бр. 30-31, С., 1971, с. 23.

¹⁰ Църковен вестник, бр. 7, С., 1973, с. 12, кол. II.

¹¹ ЖМП, №10, 1973, с. 5.

Е. Светите отци са решително против подценяване на Православната вяра

Като последица от духа на икуменизма, който работи много усилено върху съзнанията на съвременните наши православно-вярващи, ще посочим и многознаменателното и все повече засилващо се **подценяване на Православната вяра** в делото на спасението, — подценяване, отразено например в уводната статия «Страшният съд» в «Църковен вестник», София, год. 68, бр. 7, от 1 март 1967 г., дето на с. 1, кол. 2 четем: «Човеците и народите ще бъдат съдени не толкова с оглед на теоретическото съдържание на миогледа, **на вярата им**, колкото с оглед на тяхното приложение».

Какво иска да внуши авторът на тая статия ако не икуменическата мисъл, че вярата не е от толкова голямо значение, колкото делата.

Разбира се, делата са съществено необходими. Вярата без дела не спасява (Иак.2:14, 17). Ала може ли да се отрече, че също тъй необходимо за спасението е и изповядването на истината, на Православната вяра, за която св. ап. Павел пише: *«Вярата упазих: прочее очаква ме венецът на правдата»* (2 Тим.4:7-8)!

Св. патриарх Фотий Цариградски в знаменитото си послание до св. княз Борис Български му изяснил класически точно еднаквата нужда от правилна вяра и от богоугодни дела: *«Добродетелите трябва да бъдат оградени с вярата; с помощта на двете трябва да се образува истинският човек, защото правите догми произвеждат живот пристоен, а чистите дела възвестяват божествеността на вярата»*¹ (к.н.).

Прекрасно подчертава **и вярата, и делата** като необходими съставки в делото на спасението и Цариградският патриарх Йеремия II, който пише: «Предхождащото е

вярата, а последващото са **делата**... Награда и почести във вечния живот получават онези, които вършат и едното, и другото както подобава. Само че трябва тия дела да бъдат добри и неразделни от истинската вяра. Но не бива да се разчита на делата, нито по фарисейски да се тщеславим с тях. Напротив, дори и всичко да изпълним, по думите на Господа трябва да казваме: *«Ние сме слуги негодни»* (Лука 17:10)... Според божествения Златоуст, Господ е наредил така, за да не ни въвежда в Своето Царство празни... И тъй, нека вярваме православно за Негова слава и да живеем свято за Негова слава, тъй като едното без другото е безполезно»². *«И вярата без дела, и делата без вяра еднакво са отхвърлени от Бога»*³.

Много силно подценяване на правослаvnата вероизповед срещаме, за съжаление, на страниците на «ЖМП», дете под влияние на модерните икуменически идеи се казва за последното изпитание на Страшния съд дословно следното: «Небесният Съдия няма да попита нито с една дума човека към коя вяра, към коя църква или вероизповед е принадлежал... Не по външния признак ще съди Господ човека, а **само по делата** му (к.н.)»⁴.

Такова едностранчиво тълкуване на Свещ. Писание е абсолютно неправославно. Преди всичко, предадената у св. ев. Матей (25:31-46) картина на Страшния съд съвсем не изчерпва цялото съдопроизводство на последния Христов съд над човешкия род, а представлява **само заключителният момент** от този Съд. Този момент съответствува на последното (20-то) митарство от процеса на Частния Божи съд над всяка душа, при което се изследват делата на милосърдие, както и противоположните им прояви на немилосърдие, според думите на св. ап. Яков: *«Съдът ще бъде безмилостен за оновова, който не е показал милост; милостта бива похвалявана на съда»* (Иак.2:13). Това последно нравствено изпитване на Божия съд обаче се предхожда от 19-то митарство, на което се изследват **греховете против вярата**, и преди всичко **ересите и лъжеученията**⁵. Следователно оня, който не е могъл да премине това 19-то митарство, не ще стигне до 20-то и последно митарство. Така и при Всеобщия Христов съд не ще бъдат оправдани въз основа на дела на милосърдие ония, които са се противели на правата Вяра в Христа. Както прекрасно изтъква архиепископ Серафим в проповедта си за Страшния съд, тогава ще ни спаси истинската (а не сантименталната и хуманистическа) **християнска любов към ближните**, произлизаща от **любовта ни към Христа**; а любовта към Христа е невъзможна без **истинската православна вяра в Него**, която пък се ражда от **благодатта на Св. Дух**, преподавана в **Православната Христова Църква**. «Следователно — заключава архиеп. Серафим, — **нас ще ни спаси онази любов към ближните, която има зад себе си цялата пълнота на християнския църковен благодатен живот** (к.н.), онази любов, за която св. ап. Павел казва, че *«любовта... е свързка на съвършенството»* (Кол.3:14)⁶. А тази най-висша християнска добродетел е невъзможна без основната християнска добродетел — **вярата**, чиято необходимост категорично подчертава Сам Господ Иисус Христос с думите: *«Който повярва* (самопонятно е, че не иначе, а както св. апостоли го учат да вярва, т.е. **православно**) *и се кръсти, ще бъде спасен, а който не повярва, ще бъде осъден»* (Марк. 16:16) В беседата си с Никодим Спасителят изрично подчертава: *«Който не вярва, е вече осъден»* (Иоан.3:18).

Ако само по делата ще бъде съден човекът, ако от него не се изисква правилна вяра, която дава благодатна сила за вършене на истински християнски дела, и ако е съвсем безразлично към коя вяра принадлежиш, тогава напразно е дошъл Иисус Христос да ни открие истината (Иоан.18:37), напразно е умрял на кръст, за да запечата тази истина с

кръвта Си, напразно е казал: *«Вярвайте в Бога и в Мене вярвайте... Вярвайте, че аз съм в Отца и Отец е в мене»* (Иоан.14:1,11). Тогава, противно на думите на св. ап. Павел (Евр.11:6), излиза, че и без вяра може да се угоди на Бога. Тогава и цялото ап. Павлово благовестие, което учи за оправдаване чрез вяра и благодат (Еф.2:8-9), трябва да отпадне. Но тогава ще трябва да «поправим» цялото Божествено откровение и да съставим «друго благовестие» (Гал.1:6-7), каквото нито Христос, нито св. апостоли, нито св. отци подир тях са проповядвали. А това значи да се откажем от Православната вяра и от Христа!

Няма нито един св. отец, който да е подценявал вярата в делото на спасението. Напротив, всички те са ценели високо Православната вяра и са ѝ придавали изключително значение и благодатно-спасителна сила. Провиненията срещу нея те са считали за велик грях. *«Не грехи във вярата — съветва св. Антоний Велики, — за да не се прогневи против тебе нашият Създател. Оня, който не държи правата вяра, приготвя храна за незаспиващите червеи и жертва за княза на адските тъмници; неговият дух е чужд на вечния живот. Той е явен отстъпник от Бога (к.н.)»*⁷.

Божиите угодници са държали много строго за правата вяра, защото ясно са виждали в ересите пръста на дявола, който се стреми чрез еретическите лъжеучения да погуби вярващите. **Св. Атанасий Велики** направо казва, че **ересите са от сатаната**. Ето неговите думи: *«всяка ерес е измислена от своя баща дявола (Иоан.8:44)... Като се срамува да назове неговото ненавистно име, тя лицемерно взима върху себе си прекрасното и по-високо от всичко Спасителево име, събира изречения от Библията... Скрива обаче истинския им смисъл и накрай, като утаи с хитрина изобретената от самата нея измислица, сама става човекоубиец за въведените в заблуда... По нечестията на своята измислица нито една ерес няма нищо общо с Библията... Но за прелъстяване на простодушните... ересите приемат вид, подобно на своя баща — дявола, че уж изучават и събират изреченията на Писанията, та с тия изречения да покажат уж правилността на своята идеология, но накрай целят да убедят бедните хора да почнат да мислят не така, както учат Писанията. И разбира се, криещият се по такъв начин във всяка ерес дявол е предлагал изказвания, изпълнени с измама. Господ е рекъл за тях, че ще се появят лъжехристи и лъжепророци, за да прелъстят мнозина (Мат.24:24). Тъй дохождал дяволът, говорейки от името на всяка ерес: аз съм Христос, у мене е истината. Тоя клеветник е заставял всички ереси да лъжат»*⁸.

Св. Атанасий Велики нарича светло мъченичество стоенето в Православната вяра по време на общо отпадане от нея. Ето неговите прекрасни думи: *«Не само непринасянето тамян в жертва (на идолиите) означава, че си мъченик, но и това — да не се отрричаш от вярата е вече светло мъченичество на съвестта. Не само покланящите се на идолиите, но и предателите на истината са осъдени като чужди. Юда бил низвергнат от апостолския сан не за принасяне жертва на идолиите, а за това, че станал предател. И Именей и Александър отпаднали не поради обръщане към идолиите, а защото претърпели корабокрушение във вярата»*⁹ (1 Тим.1:19).

За Православната вяра св. Марк Ефески богомъдро учи: *«С нея ние се надяваме да застанем пред Бога и да получим прошка на греховете си. А без нея не зная каква праведност ще ни освободи от вечната мъка»*¹⁰.

За тази Вяра св. Максим Изповедник е положил живота си, като говорел пред своите врагове: *«Какво извинение ще представя — не казвам пред Бога, но пред моята съвест,*

— ако заради славата и човешката почит.. се откажа **от правата Вяра, която спасява онези, които я обичат**»¹¹.

А **преп. Максим Грек** пише: «Знаем, със сигурност знаем и от Божествените Писания сме научили, че **да разместиш или да промениш дори и най-малкото нещо в учението на вярата е велико престъпление и отпадане от вечния живот**»¹².

Така е учел преди него и **св. Йоан Дамаскин**: «Всичко, което ни е предадено и чрез закона, и чрез пророците, и чрез Евангелието, нека изучаваме и съблюдаваме честно и **нищо повече да не търсим!** Защото Бог, бидейки благ и Подател на всяко благо, ни е открил онова, що ни е било нужно да знаем, а каквото ние не сме могли да разберем, премълчал го е. **Нека обичаме онова, що Той ни е предал, и в него да пребъдваме,** без да преместваме вечните предели (межди — ср. Притч.22:28) и без да престъпваме Божественото Предание. Защото който отхвърля нещо Божествено — малко или голямо — той отхвърля целия закон (ср.Иак.2:10) и бива причислен към престъпващите го»¹³.

В прекрасната книга «Житие и писания молдавскаго старца Паисия Величковскаго» четем мъдрата мисъл: «Светостта на истински светите мъже... се познава не просто от чудесата (защото и езичници и еретици могат да вършат чудеса с помощта на дявола — в ск. н.), но **от истинската Православна вяра,** от старателното пазене на **Божествените догми** и от съблюдаването на **всички апостолски и съборни правила и предания на Православната Църква** и **от непорочното житие** според всички Евангелски и отечески заповеди»¹⁴.

Св. Серафим Саровски пък, като разкрива пред Мотовилов целта на християнския живот, между другото прави и следното забележително изказване за спасителността на Православната вяра: «Онзи, **който притежава благодатта на Св. Дух заради правата си вяра в Христа,** дори по човешка немощ да умре душевно от някакъв грях, не ще **умре завинаги,** но ще бъде възкресен чрез благодатта на нашия Господ Иисус Христос, Който взима върху Си греховете на света и дава даром благодат въз благодат»¹⁵. «**За Бога има значение правата вяра в Него и Единородния Му Син.** Заради нея се дава обилно свише благодатта на Светия Дух»¹⁶.

Тъй високо са ценели всички Божии угодници **Богооткровената истина,** пазена в цялост и без най-малка повреда в Св. Православие. Те ясно са съзнавали нейното огромно значение за получаването на благодатта, без която е невъзможно правилно започване и успешно провеждане на духовния живот в Христа.

Съединението на «църквите», провеждано в ущърб на истината, ще причини погребването на истината, когато при него не ще съществува вече спасяващата истина, за която е казано: «щит и ограда е Неговата (Божията) истина» (Пс.90:4)! Истината е от такова важно естество, че без нея човек погива. За нея Спасителят говори: «*И ще познаете истината, и истината ще ви направи свободни*» (Иоан.8:32), т.е. ще ви спаси от греховете, както прекрасно тълкува това място бл. Теофилакт¹⁷. Истината осветява (Иоан.17:17). Тя е толкова необходима и важна за нашата вечна участ, че Сам Божият Син е слязъл от небесата, за да ни я преподаде и да свидетелствува за нея (Иоан.18:37). Той Сам е истината (Иоан.14:6). Затова думите, що извират от Него като от въплотена Истина, са дух и живот (Иоан.6:63). Словото на Бога е истина (Иоан.17:17). Към тази Истина вярващият трябва да проявява послушност (1 Петр.1:22). На нея дължим

покорност (Рим.2:8; Гал.3:1). Без нея пълна гибел застрашава човека и човечеството, неповярвали в истината (2 Сол.2:12).

Но днешните икуменически настроени «християни» малко се вълнуват от истината. Затова пък ги въодушевява толкова повече гордата мисъл за обединението, чрез което те смятат да проявят силата си и да се покажат на света като някакви фактори. Всъщност те градят **нова Вавилонска кула!** И понеже граденето става без Божието благословение, тая кула ще се сгромоляса преди да е довършена, защото е основана не върху камъка на истината, а върху пясъка на човешките заблуди (ср. Мат.7:24-27)¹⁸. Та и как могат икуменистите да доизградят своята «грандиозна» кула, когато те с догматическо разноречие пристъпват към нейния градеж! Бог е смесил езиците им (ср. Бит.11:7)! Те един друг не се разбират! Един вярва тъй, друг вярва иначе. Говорят за любов като спойка, ала тая «любов» не е спояващ елемент, а само една празна дума, щом зад нея се прикриват явни беззакония против каноните, богоненавистни потъпквания на истината и тежки грехове против онова, което ни е завещано от Бога като Свещено Предание!

* * *

Ние не можем да участвуваме в едно движение, което релативизира и подценява Православната истина, подготвя православните християни към догматически отстъпления и води към изневяра на единствено спасителната Православна вяра!

БЕЛЕЖКИ

¹ От посланието на Фотия, светейшия цариградски патриарх, до Михаила, князя на България, превел Варненски митрополит Симеон — В: сп. «Български старини», С., кн. V, 1917, с.33.

² Митрополит Филарет Московский. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 35, 43.

³ Пак там, с. 112.

⁴ Архиеп. Львовский и Тернопольский Николай. Мирное сосуществование и революционное преобразование мира — В: ЖМП, №10, 1969, с. 40.

⁵ Жития святых, месяц мартъ, день 26 (житие преп. Василия Новаго). М., 1898, с. 478-479.

⁶ Архиепископ Серафим (Соболев). Проповеди. С., 1944, с. 26-27.

⁷ Епископ Игнатий (Брянчанинов). Отечник. СПб, 1880, с. 1-2.

⁸ Св. Атанасий Велики. К епископам Египта и Ливии — Окружное послание против ариан, гл. 3-4. Творения. Ч. II. Св. Троице-Сергиева Лавра, 1902, с. 14-16.

⁹ Пак там, с. 37.

¹⁰ Архим. Амвросий. Св. Марк Ефеский и Флорентийская уния. Нью Йорк, 1963, с. 354.

¹¹ Жития святых, месяц януарий, ден 21. М., 1897, с. 484.

¹² Преп. Максим Грек. Сочинения. Ч. II. Св. Троицкая-Сергиева лавра, 1910, с. 139.

¹³ Цит. по преп. Максим Грек. Пос. съч, с. 150.

¹⁴ Житие и писания молдавскаго старца Паисия Величковскаго (изд. 3-ое). М., 1892, с. 73.

¹⁵ Архимандрит Серафим. Свети Серафим Саровски. С., 1957, с. 268.

¹⁶ Пак там, с. 274.

¹⁷ Бл. Теофилакт. Благовестник. СПб., с. 613.

¹⁸ В «Декларацията на Православните Автокефални Църкви до всички християни в света», приета на Московското съвещание (1948 г.) се казва: «Ние смятаме, че

икуменическото движение е нов опит за построяване на Вавилонска кула, като признак на една поредна заблуда на човечеството». — В: Деяния съвещания глав и представители автокефалных Православных Церквей. Т. II. М., 1949, с. 415.

9-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ПОСТАВЯ КРАЙНО НЕУДОВЛЕТВОРИТЕЛНИ БАЗИСИ (ОСНОВИ) ЗА СЪЕДИНЕНИЕТО

На нашето обвинение, че икуменизмът не се много интересува от истината, икуменистите може би ще възразят, че те не се стремят към едно просто механическо единство, а че имат предвид постигането на известно **единство във вярата**. Нали за това е създаден отделът «Вяра и устройство» при ССЦ! Нали за това е измислен прословутият «догматически минимум», върху основата на който да стане обединението!

Ала що е това — «догматически минимум»? — То е, както сполучливо се изразява А. Ведерников, «умалвяване на вярата, накърняване на нейната пълнота, дадена в Православието»¹. То е, с други думи, тъкмо забраненото от Вселенските събори и осъденото от богоносните св. Отци осакатяване на вярата, увреждане целостта на вероизповеданието на Едната света, съборна и апостолска Църква и свеждането на богатството от вероизповедни истини, задължителни за православните християни, само до няколко основни догми, като останалите или се подценяват, или напълно се пренебрегват.

Но икуменизмът не може да постъпи иначе. Преследвайки **порочни** цели, той е заставен от **порочната** си същност да прибегва към **порочни** средства, каквото е **умалвяването (свеждането до минимум) на вярата**. Та и как би могъл да се надява икуменизмът, без предварително изработване на някакъв «приемлив» за всички догматически минимум, да поведе обхванатите от него противоположни вероизповедания към обединяване? За такъв минимум Англиканската църква обявила Никео-цариградския Символ на вярата още в 1920 г., наричайки го «достатъчно изложение на християнската вяра»². И някои «православни» икуменисти биха желали за догматически минимум да се признае Никео-цариградският Символ на вярата. С това те биха се оправдали донякъде пред съвестта си, че не отстъпват уж от истината, а държат все пак за Православието. Но и да биха наложили като базис Никео-цариградския Символ на вярата, те нищо угодно на Бога не биха постигнали. Защото само въз основа на Символа на вярата не може да се получи днес истинско обединение.

На Разбойническия събор в Ефес (през 449 г.), председателствуван от Александрийския архиепископ Диоскор, еретикът Евтихий бил оправдан въз основа на това, че изповядал Никео-цариградския Символ на вярата³. Това обаче не му попречило да си стои в своите еретически убеждения, неотразени в оформения преди тяхното появяване Никео-цариградски Символ. Може следователно да изповядваш един напълно православен древен символ на вярата и все пак да не си православен, а еретик. Това е възможно, понеже след оформянето на Никео-цариградския Символ на вярата се появили нови ереси, които той не е имал повод да предвиди. Оттам и нуждата, особено в нашето всееретическо време, да се изповядва не само Никео-цариградския Символ на вярата, но и всичко останало, що е било формулирано като непререкаема истина от следващите Вселенски събори. За да бъдеш истински православен християнин, трябва да изповядваш **всичко**, що е приела и прегърнала св. Православна Църква, както учи св. Серафим Саровски⁴. Иначе, ако в едно си православен, а в друго не си, ти разваляш

и онези православни истини, които изповядваш, примесвайки ги с еретически убеждения.

Подобно на Евтихий, еретикът Аполинарий също мислел, че изповядва Никеиската вяра, насочена срещу арианството, но изповядваният от него «догматически минимум» съвсем не го предпазил от изпадане в противоположна на арианството ерес.

Оттук е ясно, че Православната Църква не може и не бива да се съгласява на обединение въз основа само на Никео-цариградския Символ.

А. Първият базис

Всъщност какво виждаме да става в ССЦ? — Там не само не бил признат за базис на обединението Никео-цариградският символ на вярата, а напротив прието било като базис нещо много по-малко и от този Символ. Сметнато било като достатъчна основа за обединението приемането на вярата в **Иисуса Христа като Богочовек и Спасител**. Но се оказало, че дори и този крайно съкратен базис на умалената и накърнена вяра не е в състояние да обедини всички деноминации, влизащи в икуменическото движение, поради простата причина, че последователите на някои «църкви» — членки на ССЦ — не вярват в Иисуса Христа като в Бог и Спасител! Колкото и опростен, този базис не удовлетворява **Народната чехословашка «църква»**, отхвърляща Божествеността на Христа, нито организацията на **унитарияните** — последователи на някогашните ариани и социниани, изключващи догмата за Св. Троица, нито **ремонтрантите-арминиани** от Холандия, отричащи всички **догматически** и църковни обязанности, нито **квакерите**, непризнаващи никакви Тайнства, догми, символи на вярата и никаква йерархия. Приетият от асамблеята в Еванстон на 26 август 1954 г. и изработен от отдела «Вяра и устройство» **първ базис на обединението**, който гласи: «Световният съвет на църквите е съобщество на църкви, които признават Господа нашего Иисуса Христа като Бог и Спасител» — се е оказал по тоя начин неприемлив за много «християнски» общности, членуващи в ССЦ. Това е принудило тогавашния Кентърберийски архиепископ **Уилям Темпл**, виден член на ръководството, да каже: «Ясно е, че е желателно да се ползваме от базиса на «Вяра и устройство», **но е необходимо при това да държим вратата отворена за сътрудничество в някаква форма с ония, които не могат да го приемат (к.н.)**»⁵.

Тази заява, направена от най-високо икуменическо място, издава два съдбоносни недъга на ССЦ, които обществено и особено църковно напълно го провалят:

1. Безсилието му да постави някакъв общоприемлив за всички, догматически безупречен базис за бъдещото обединение на разните «църкви» и
2. Неискреността, с която се търси уж някакъв базис, щом и без него е възможно за ССЦ да сътрудничи в някаква форма с ония, които го отхвърлят.

Тогава, пита се: защо трябва изобщо да се търси някакъв базис? За да се хвърли прах в очите на православните християни ли, които не могат да си представят християнството еманципирано от догми и канони?! И още се пита: ако дори и базисът на догматическия минимум (вярата в Иисуса Христа като Бог и Спасител) е неприемлив за някои, и въпреки това сътрудничеството с тях, с оглед на обединението, се счита за възможно, желано и практически продължава, тогава какво цели такова обединяване? — Спасение

на душите ли? — Но такава абсолютно се изключва при съзнателното отхвърляне на най-съществени догми от някои секти-членки на ССЦ, какъвто е например основният догмат, определящ Иисуса Христа като Бог и Спасител! Но щом се оказва, че спасението на душите не е върховна цел на икуменическото движение, тогава на каквито други цели и да служи то, не бива да му се правят никакви отстъпки от страна на Православната Църква, а камо ли пък да се жертвуват заради него канони и догми, — нещо, за което църковните правила предвиждат тежки анатемни и лишаване от вечното спасение в случай на неразкаяност!

Но нека разгледаме и по същество споменатия базис. Дори и всички да биха го приели, св. Православна Църква не би трябвало да се съгласява въз основа на него да се обединява с другите вероизповедания. Така както е формулиран, без характерните за православната христология уточнявания, изработени на Вселенските събори, той е неприемлив за православните християни. Защото в него не се взема отношение към ересите на несторияните, аполинарияните, монофизитите, монотелитите и други еретици, които признават «по своему» Иисуса Христа за Бог и Спасител и все пак коренно се различават от Православието. Между тях и нашата вероизповед остават редица други разединителни елементи: христологически, сотириологически, еклезиологически, сакраментални и пр. А знае се, че във въпросите на вярата дори само една упорито поддържана еретическа мисъл е достатъчна, за да хвърли във въздуха всички съединителни мостове!

БЕЛЕЖКИ

¹ Ведерников, А. Соблазны екуменизма. — В: ЖМП, №4, 1954, с. 69.

² Епископ Серафим Потсдамский. Экуменическое движение. — В: Деятельность Второго Всезарубежного Собора Русской Православной Церкви за границей. Белград, 1939, с. 300.

³ Деяния Вселенских Соборов. Т. II. Казань, 1888, с. 156.

⁴ Архимандрит Серафим. Свети Серафим Саровски. С., 1957, с. 178.

⁵ Прот. Виталий Боровой. К вопросу о базисе Всемирного совета церквей. — В: ЖМП, №2, 1961, с. 70.

9-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ПОСТАВЯ КРАЙНО НЕУДОВЛЕТВОРИТЕЛНИ БАЗИСИ (ОСНОВИ) ЗА СЪЕДИНЕНИЕТО

На нашето обвинение, че икуменизмът не се много интересува от истината, икуменистите може би ще възразят, че те не се стремят към едно просто механическо единство, а че имат предвид постигането на известно **единство във вярата**. Нали за това е създаден отделът «Вяра и устройство» при ССЦ! Нали за това е измислен прословутият «догматически минимум», върху основата на който да стане обединението!

Ала що е това — «догматически минимум»? — То е, както сполучливо се изразява А. Ведерников, «умаляване на вярата, накърняване на нейната пълнота, дадена в Православието»¹. То е, с други думи, тъкмо забраненото от Вселенските събори и осъденото от богоносните св. Отци осакатяване на вярата, увреждане целостта на вероизповеданието на Едната света, съборна и апостолска Църква и свеждането на богатството от вероизповедни истини, задължителни за православните християни, само

до няколко основни догми, като останалите или се подценяват, или напълно се пренебрегват.

Но икуменизъмът не може да постъпи иначе. Преследвайки **порочни** цели, той е заставен от **порочната** си същност да прибегва към **порочни** средства, каквото е **умалвяването (свеждането до минимум) на вярата**. Та и как би могъл да се надява икуменизъмът, без предварително изработване на някакъв «приемлив» за всички догматически минимум, да поведе обхванатите от него противоположни вероизповедания към обединяване? За такъв минимум Англиканската църква обявила Никео-цариградския Символ на вярата още в 1920 г., наричайки го «достатъчно изложение на християнската вяра»². И някои «православни» икуменисти биха желали за догматически минимум да се признае Никео-цариградският Символ на вярата. С това те биха се оправдали донякъде пред съвестта си, че не отстъпват уж от истината, а държат все пак за Православието. Но и да биха наложили като базис Никео-цариградския Символ на вярата, те нищо угодно на Бога не биха постигнали. Защото само въз основа на Символа на вярата не може да се получи днес истинско обединение.

На Разбойническия събор в Ефес (през 449 г.), председателствуван от Александрийския архиепископ Диоскор, еретикът Евтихий бил оправдан въз основа на това, че изповядал Никео-цариградския Символ на вярата³. Това обаче не му попречило да си стои в своите еретически убеждения, неотразени в оформения преди тяхното появяване Никео-цариградски Символ. Може следователно да изповядваш един напълно православен древен символ на вярата и все пак да не си православен, а еретик. Това е възможно, понеже след оформянето на Никео-цариградския Символ на вярата се появили нови ереси, които той не е имал повод да предвиди. Оттам и нуждата, особено в нашето всееретическо време, да се изповядва не само Никео-цариградския Символ на вярата, но и всичко останало, що е било формулирано като непререкаема истина от следващите Вселенски събори. За да бъдеш истински православен християнин, трябва да изповядваш **всичко**, що е приела и прегърнала св. Православна Църква, както учи св. Серафим Саровски⁴. Иначе, ако в едно си православен, а в друго не си, ти разваляш и онези православни истини, които изповядваш, примесвайки ги с еретически убеждения.

Подобно на Евтихий, еретикът Аполинарий също мислел, че изповядва Никейската вяра, насочена срещу арианството, но изповядваният от него «догматически минимум» съвсем не го предпазил от изпадане в противоположна на арианството ерес.

Оттук е ясно, че Православната Църква не може и не бива да се съгласява на обединение въз основа само на Никео-цариградския Символ.

А. Първият базис

Всъщност какво виждаме да става в ССЦ? — Там не само не бил признат за базис на обединението Никео-цариградският символ на вярата, а напротив прието било като базис нещо много по-малко и от този Символ. Сметнато било като достатъчна основа за обединението приемането на вярата в **Иисуса Христа като Богочовек и Спасител**. Но се оказало, че дори и този крайно съкратен базис на умалената и накърнена вяра не е в състояние да обедини всички деноминации, влизащи в икуменическото движение, поради простата причина, че последователите на някои «църкви» — членки на ССЦ — не вярват в Иисуса Христа като в Бог и Спасител! Колкото и опростен, този базис не

удовлетворява **Народната чехословашка «църква»**, отхвърляща Божествеността на Христа, нито организацията на **унитарияните** — последователи на някогашните ариани и социниани, изключващи догмата за Св. Троица, нито **ремонтрантите-арминиани** от Холандия, отричащи всички **догматически** и църковни обязанности, нито **квакерите**, непризнаващи никакви Тайнства, догми, символи на вярата и никаква йерархия. Приетият от асамблеята в Еванстон на 26 август 1954 г. и изработен от отдела «Вяра и устройство» **първ базис на обединението**, който гласи: «Световният съвет на църквите е съобщество на църкви, които признават Господа нашего Иисуса Христа като Бог и Спасител» — се е оказал по този начин неприемлив за много «християнски» общности, членуващи в ССЦ. Това е принудило тогавашния Кентърберийски архиепископ **Уилям Темпл**, виден член на ръководството, да каже: «Ясно е, че е желателно да се ползваме от базиса на «Вяра и устройство», **но е необходимо при това да държим вратата отворена за сътрудничество в някаква форма с ония, които не могат да го приемат** (к.н.)»⁵.

Тази заявка, направена от най-високо икуменическо място, издава два съдбоносни недъга на ССЦ, които обществено и особено църковно напълно го провалат:

1. Безсилието му да постави някакъв общоприемлив за всички, догматически безупречен базис за бъдещото обединение на разните «църкви» и
2. Неискреността, с която се търси уж някакъв базис, щом и без него е възможно за ССЦ да сътрудничи в някаква форма с ония, които го отхвърлят.

Тогава, пита се: защо трябва изобщо да се търси някакъв базис? За да се хвърли прах в очите на православните християни ли, които не могат да си представят християнството еманципирано от догми и канони?! И още се пита: ако дори и базисът на догматическия минимум (вярата в Иисуса Христа като Бог и Спасител) е неприемлив за някои, и въпреки това сътрудничеството с тях, с оглед на обединението, се счита за възможно, желано и практически продължава, тогава какво цели такова обединяване? — Спасение на душите ли? — Но такова абсолютно се изключва при съзнателното отхвърляне на най-съществени догми от някои секти-членки на ССЦ, какъвто е например основният догмат, определящ Иисуса Христа като Бог и Спасител! Но щом се оказва, че спасението на душите не е върховна цел на икуменическото движение, тогава на каквито други цели и да служи то, не бива да му се правят никакви отстъпки от страна на Православната Църква, а камо ли пък да се жертвуват заради него канони и догми, — нещо, за което църковните правила предвиждат тежки анатемни и лишаване от вечното спасение в случай на неразкаяност!

Но нека разгледаме и по същество споменатия базис. Дори и всички да биха го приели, св. Православна Църква не би трябвало да се съгласява въз основа на него да се обединява с другите вероизповедания. Така както е формулиран, без характерните за православната христология уточнявания, изработени на Вселенските събори, той е неприемлив за православните християни. Защото в него не се взема отношение към ересите на несторияните, аполинарияните, монофизитите, монотелитите и други еретици, които признават «по своему» Иисуса Христа за Бог и Спасител и все пак коренно се различават от Православието. Между тях и нашата вероизповед остават редица други разединителни елементи: христологически, сотириологически, еклезиологически, сакраментални и пр. А знае се, че във въпросите на вярата дори само

една упорито поддържана еретическа мисъл е достатъчна, за да хвърли във въздуха всички съединителни мостове!

БЕЛЕЖКИ

¹ Ведерников, А. Соблазны екуменизма. — В: ЖМП, №4, 1954, с. 69.

² Епископ Серафим Потсдамский. Экуменическое движение. — В: Деятельность Второго Всезарубежного Собора Русской Православной Церкви за границей. Белград, 1939, с. 300.

³ Деяния Вселенских Соборов. Т. II. Казань, 1888, с. 156.

⁴ Архимандрит Серафим. Свети Серафим Саровски. С., 1957, с. 178.

⁵ Прот. Виталий Боровой. К вопросу о базисе Всемирного совета церквей. — В: ЖМП, №2, 1961, с. 70.

Б. Вторият базис

Мнозина в ССЦ разкритикували тоя базис: едни — като недостатъчен, други — като неприемлив за всички, трети — като много тесен, четвърти — като много общ и пр. Православните, недоволни от крайно тесния базис на обединението, пожелали да се включи в него и вярата в Св. Троица. На III асамблея на ССЦ, състояла са в Ню Делхи (Индия) в края на 1961 г., била приета нова **допълнена догматическа основа за единение**, която съставя член I от Конституцията на ССЦ и гласи: «Световният съвет на църквите е братски съюз на църкви, които изповядват Исуса Христа като Господ и Спасител на Свещ. Писание и се стремят съвместно да изпълнят своето общо призвание за слава на **единия Бог-Отец, Син и Св. Дух**»¹. Това било сметнато като голяма победа, постигната от православните. Но нека видим що за победа е то!

Щом по-общият базис, изтъкващ Господа Исуса Христа като единствена основа на обединението, се оказал неприемлив за някои либерални религиозни общества, участващи в ССЦ, то колко по-неприемлив за тях се е оказал по-специфичният базис — **вярата в Св. Троица**, която те по начало отхвърлят! Ала в края на краищата има ли значение за ръководителите на ССЦ неприемането от някои на новия базис в поправената му и допълнена редакция, щом вече е направена веднъж от най-високо място откритата заява, че несъгласието с базиса не е пречка за сътрудничество с отхвърлящите го. Питаме се тогава: какво търсят «православните» икуменисти в една организация, която явно си служи с базиса на обединението като с параван, за да може да прикрива зад него тайните си действия и цели?!

Когато са били изработвани и първият, и вторият базиси, знаело се е, че те няма да бъдат приети от много общности, които тогава били вече членове на ССЦ, както и от ония, които тепърва трябвало да влязат в него. Уйлям Темпл предвидливо оставил вратата отворена за сътрудничество с всички тях. Резултатът обаче от тая лукава предвидливост се оказал твърде предателски. Двадесет години подир приемането на първия базис нахлуха в ССЦ толкова нецърковни организации, че даже напълно икуменизираната Цариградска патриаршия почна да протестира пред ССЦ, че допуска като членове не само «църкви», но дори и някои движения и групи **съвсем нецърковни, нямащи никаква еклезиологическа квалификация**². Що значи това, ако не открито обвинение, че Световният съвет на **църквите става все по-нецърковен!**

Но нека спрем за малко вниманието си и по същество върху втория базис на ССЦ. За истински православните вярващи дори допълненият нов базис е неприемлив, защото в него някак плахо, и то на края, е само загатната вярата в Св. Троица, без да се каже, как именно трябва да се вярва в **Триединия** Бог. След толкова епични борби за уточняване и разграничаване на Православната вяра в Св. Троица срещу всички антитринитарни ереси би трябвало да се изповяда изначалното учение на Христовата Църква в Св. Троица съвсем ясно, уточнено, смело и въодушевено, а не в такъв общ, блед и безкръвен вид!

Новият базис не изключва ересите на антитринитариите, несторияните, аполинарияните, субординационистите и пр. Така както мъгляво, неточно и разтегливо е формулиран, новият базис може свободно да бъде подписан и от съвременните последователи на древните антитринитарии, както и от всички субординационисти! И динамистите-монархияни говорят за Отец, Син и Св. Дух, ала не в православния смисъл, че Единият Бог е в три Лица, а в своя антитринитарен смисъл, че Бог се проявява чрез Своите Божествени сили ($\delta\upsilon\nu\acute{\delta}\mu\epsilon\iota\varsigma$ с.202) като Отец, Син и Св. Дух, бидейки едно лице. И модалистите-монархияни си служат с взетите от Свещ. Писание наименования Отец, Син и Св. Дух, признавайки ги като модуси (начини), чрез които последователно се разкривал единият Бог, но същевременно са заклетни врагове на догмата за Св. Троица, говорейки за Троица на откровението, но не и за Троица на Ипостасите. За нас е явно, че новият триадологичен базис е нарочно така разводнено и разтегливо формулиран, за да служи като обединителен мост между истината и заблудите. Генералният секретар на ССЦ Филип Потер е заявил, че от «църквите, ставащи членки на ССЦ, се иска да възприемат само тоя базис»; никакво друго условие за изразяването на тяхната вяра няма да им бъде налагано³.

Но нека да допуснем невъзможното — че всички религиозни общества, членуващи в ССЦ, приемат триадологичния базис! Осъществява ли се с това между тях и Православието истинско обединение във вярата? — Не! Можем да си представим, колко много други заблуди и разноеверия могат да се скрият и тепърва разкрийт зад така схематически-разтегливо изработения базис! Защото извън тоя базис, който сам по себе си може да възбуди много спорове, ще останат извънредно много верови различия, които ще разединяват, а ще има и такива различия, които тепърва ще се създават. Много правилно отбелязва протестантът Henri Roth: «Няма съмнение относно еластичността на «вероизповеданието» на новата организация (ССЦ). То е от такова естество, че може да **включи всички заблуди, всички ереси** (к.н.), които подкопават християнската вяра, като на нейно място поставя една философия, украсена с християнска маска (лак), достатъчна, за да измами гълпите»⁴.

Православната Църква има своето твърдо и определено «Верую», изработено на седемте Вселенски събори. Тя не може да се съгласи с икуменическата идея за «догматически минимум», защото за нея всичко, що Св. Дух е утвърдил на седемте Вселенски събора, е свещено, ценно и необходимо за спасението. Да тръгне по пътя на някакъв «догматически минимум» за нея значи да пренебрегне много съществени догми на вярата (например: иконопочитанието, почитането на св. Богородица и светците, молитвите на Църквата за покойниците и др.), за които безбройно множество Божии угодници са пропели кръвта си!

От православно гледище самият термин «догматически минимум» доказва несъстоятелността си като принцип на обединението, защото той говори за възможните

отстъпки извън тоя «догматически минимум», т.е. за компромиси във вярата. А Православието не бива да прави никакви компромиси с вярата. Тогава останалите извън тоя «догматически минимум» различия във вярата пак ще разединяват. Где ще остане тогава единството в истинската и пълна вяра? Не се ли стига тогава чрез лозунга за «догматически минимум» пак до механическо единство, което е лъжовно и нетрайно?!

От III асамблея на ССЦ, състояла се в Ню Делхи (Индия) в края на 1961 г., когато е бил приет вторият базис, до VI асамблея, състояла се във Ванкувър (Канада) през 1983 г., са изминали 22 години. Би трябвало да се предположи, че през цялото това време ССЦ се е ръководел усърдно от втория си базис на обединението, и че вярата в Св. Троица през дадения период все повече и повече се е правилно усвоявала, избистряла и уточнявала в съзнанията на членуващите в ССЦ инославни християни. Вместо това какво виждаме? — На VI асамблея във Ванкувър, дето са станали множество скандални от догматическо гледище безобразия и дето се е узаконило и женското «свещенство», мнозина участници на асамблеята «подбуждали жените да заменят идеята за Бог Отец с идеята за богиня-майка (!)»⁵. А Pauline Webb, методистка от Англия, в речта си при откриване на асамблеята, свързвайки религиозните и политическите въпроси, е казала накрая: «Нека Духът ни води, където **Тя** иска!», като е употребила за Светия Дух местоимението от женски род «she»⁶, вместо това от мъжки род «He», което нормално се употребява за Бога.

Всичкото това нечувано кошунство с Богооткровеното учение за Св. Троица би трябвало да застави «православните» участници в асамблеята да скочат на крак и енергично да се опълчат срещу така нагло внушаваната нечувана досега ерес за Св. Дух като Лице от «женски род». Изнесенят в гръцката църковна преса факт за опитите да се замести Бог-Отец с някаква си «богиня-майка» свидетелствува за най-дълбока вероизповедна разюзданост в ръководните среди на ССЦ. Там няма никаква догматическа строгост и никаква вероизповедна дисциплина. Можеш да си вярваш както си щеш, можеш да кошунствуваеш с догмите, — и все пак няма да бъдеш изключен от ССЦ! Какъв смисъл има тогава участието на «православните» в тъмните работи на ССЦ, щом там никакво православно свидетелство не се чува и зачита, а напротив, дори и приетият веднъж от угода към православните догмат за Св. Троица коренно бива изопачаван!

В началото на нашия век руските «богослови» о. Павел Флоренски и о. Сергей Булгаков, под влияние на гностицизма, създадоха мъглявата софийна ерес, според която «в Бога се намирало уж някакво особено същество от женски род» — така наричаната «София», явяваща се като посредница между Бога и света при сътворяването му. Това женствено същество, макар и разбираемо не в груб материален смисъл, уж влизало в «недрата» на самата Св. Троица, като «неотделимо» от Бога⁷.

Руската Православна Църква решително осъди софийната ерес през 1937 г. С това тя оперира от тялото си една еретическа гангрена. Сега пък апокалиптичката велика блудница, явяваща се в лицето на ССЦ и наречена в Откровението — «Вавилон», това «жилище на бесове и свърталище на всякакъв нечист дух» (Откр.18:2), иска да въведе нови изопачавания в пресвящото Богооткровеното учение за Св. Троица. Какво трябва да направят в тоя случай «православните» икуменисти? — Ако държат поне малко на качеството си на православни християни, те би трябвало незабавно да напуснат тая

нова всеерес, в изпълнение на Божествената повеля: *«Излезте от нея, люде Мои, за да не участвувате в греховете ѝ и да не се заразите от язвите ѝ!»* (Откр.18:4)

Ние не можем да участвуваме в едно движение, което чрез теорията си за «догматически минимум»:

- 1) Прикрива небогоугодните си цели за обединение на всяка цена с всички ереси,**
- 2) Подкопава догматическите устои на св. Православна Църква и**
- 3) Опитва се да внесе женствено начало в недрата на Светата Живоначална Троица, като подмени Бога Отца с някаква си езическа (дяволска) «богиня-майка»!**

БЕЛЕЖКИ

¹ Цоневски, Ил. Българската православна Църква и икуменическото движение. — В: сп. «Духовна култура», кн. 1, 1965, с. 28-29.

² Irenikon, №4, 1973, р. 477.

³ Вж. Le Monde, 20.IX.1975, р. 9.

⁴ Roth, Henry. Oecumenisme ou Christianisme? Geneve, р. 8.

⁵ Галитис, К. Протестантското болшинство да не решава от името на православните. — В: Ортодоксос Типос. Атина, бр. 576 от 14 октомври 1983, с. 4, кол. 5.

⁶ Canvas, №14 от 10 август 1983, с. 2, кол. 4.

⁷ Архиепископ Серафим (Соболев). Новое учение о Софии, Премудрости Божией. С., 1935, с. 253.

Добавка към 9-то основание. ССЦ ПРЕДЛАГА (И НАЛАГА) ВЗАИМНО ПРИЗНАВАНЕ НА ТРИ ТАЙНСТВА (БЕМ)

Разглеждайки в основание 8 разни икуменически проекти за обединение, спряхме се накратко върху приетия от Комисията «Вяра и устройство» в Лима (Перу) през 1982 г. **икуменически текст «БЕМ»** (вж. с. 143-146), който по същество представлява един **догматическо-литургически минимален базис за обединение на християните**. Тук ще разгледаме по-обстойно съдържанието на този най-нов икуменически проект, целящ да унифицира учението за Тайнствата: **Кръщение, Евхаристия, Служение (Свещенство)** На руски документът съкратено се нарича КЕС.

Всъщност замисълът за такъв минимум на църковните Тайнства възлиза почти цял век назад — към 1888 г. в Англия били набеязани тъй наречените «Ламбетски четиристранни постановления» — Lambeth Quadilateral, в които се споменава за посочените **три** Тайнства. Ламбетската конференция от 1920 г. възобновила този минимум на Тайнствата като основа за възсъединение на християните¹.

Оттогава насам и главно след Лозанската конференция (1927 г.) вече повече от половин век се работи върху изготвянето на този икуменически документ, който в окончателен вид бива приет в Лима през януари 1982 г. и предложен от VI асамблея на ССЦ във Ванкувър (Канада) през 1983 г. за приемане от църквите-членки. Процесът на това приемане е грижливо и предвидливо програмиран с оглед на постигане поставената

икуменическа цел, както следва: до 31 декември 1984 г. църквите-членки трябва да представят кратък доклад за официалното реагиране и рецепция на БЕМ по места; до 31 декември 1985 г. трябва да се получат официалните отговори от църквите-членки на ССЦ, тъй като през 1987 г. или 1988 г. ще се състои V световна конференция на «вяра и устройство»². И всичко това е насочено към **предварително заплануваното** приемане на БЕМ от VII асамблея на ССЦ, която трябва да се състои през 1991 г. — Ето как масоните отдалеч заплануват, подготвят и постигат своите цели!

Не ни се иска да вярваме, че Поместните Православни Църкви, членуващи в ССЦ, ще се поддадат на така хитро замисления масоно-икуменически план! Но за да се избегне това, трябва да се поведе системна богословско-идеологическа борба против БЕМ, като се отстранят и заклеймят своевременно такива предателско-съглашателски реагираня в полза на БЕМ като това на споменатия вече д-р Ал. Пападерос (с. 155-156).

Нека се спрем първо върху **броя** на посочените в БЕМ Тайнства. От пълния брой на **седемте** Богоустановени църковни Тайнства тук са избрани **само три**, като се изтъква, че съгласието на църквите за приемането им «съставя един от пробните камъни за единството на Църквата» и «би трябвало да доведе до един капитален завой»³. «Стремежът към **единство** на отделните църкви и стремежът към **всеобщо съгласие** са тясно свързани» — четем в Увода към БЕМ⁴.

На това възразяваме, че едно **съгласие**, изградено върху **минималистична** основа, не може да бъде съгласие в истината, а представлява **компромисно съглашателство със заблудата**. Фактът, че **в БЕМ не се споменава за останалите четири църковни Тайнства**: Миропомазание, Изповед (Покаяние), Брак и Елеосвещение, — показва че БЕМ стои на чисто **протестантски** позиции и затова **не ги признава за Тайнства**.

Обаче **св. Симеон, архиепископ Солунски** (+1430 г.) в класическия си труд «**За Тайнствата**» (глава 33) пише: «**Седем** са даровете на Св. Дух, както казва Исаия (11:2-3), и **седем** са Тайнствата на Църквата, чрез които действа Духът. Такива са: Кръщението, **Миропомазанието**, Причашението, Ръкоположението, **Бракът**, **Покаянието** и **Елеосвещението**»⁵.

Същите седем Тайнства в **същия ред** изброява Цариградският патриарх **Йеремия II** в глава 7 от своя Първи отговор на запитванията на вюртембергските лутерански богослови от 1576 г., като дава и следните разяснения: «Тайнството има за цел спасението на човеците и представлява свещеният чин, чрез който и в който то се извършва за полза на всекиго, а именно: **Кръщението**, **Мирото** (т.е. Миропомазването), **Причашението**, **Ръкоположението** — за ония, които се посвещават на служение Богу, както за миряните — **Бракът**; за ония пък, които са съгрешили подир кръщението си — **Покаянието** и помазването с **осветен Елей**, които им даруват опрощение на съгрешенията или очистват намиращите се в душата им петна. А Тайнства се наричат те, понеже във веществени знаци съдържат извършваното духовно и неизречено (невидимо). Всяко едно от тези Тайнства е законоположено от Писанието и има определено вещество и форма, както и определен начин на извършване»⁶.

Причината за това, че протестантите свеждат Тайнствата до **две**, се крие в неправилното им рационалистическо разбиране на самото понятие за Богоустановеността на Тайнствата. Те придават значение само на пряко установените

със заповед на Спасителя Тайнства, каквито са **Кръщението** (Мат.28:19) и **Причащението** (Мат.26:26-28). Но в такъв случай би трябвало протестантите да приемат като Тайнство и **Покаянието** (Изповедта), за което Спасителят изрично заявява на апостолите след възкресението Си: *«Приемете Духа Святаго. На които простите греховете, ще им бъдат простени; на които задържите, ще им бъдат задържани»* (Иоан.20:22-23; ср. Мат.18:18). Обаче въпреки изричната заповед на Спасителя, у протестантите не съществува Тайнството Покаяние (Изповед).

Както изтъква архиепископ Серафим (Соболев), Сам Господ Иисус Христос е Учредител на всички църковни Тайнства не само чрез пряка заповед, но и «чрез преподаване на Божественото учение, което е станало основа за въвеждане от апостолите в църковния живот на Тайнствата **Миропомазание** (Иоан.7:37-39) и **Брак** (Мат.19:3-12)... или, най-после, чрез Негова **обща заповед** към апостолите да спазват *«всичко, що съм ви заповядал»* (Мат.28:20)»⁷. За отбелязване е, че тази **обща** заповед на Христа следва непосредствено подир установителните слова на първото Тайнство — Кръщението (Мат.28:19), и несъмнено тя обхваща и всички други неспоменати изрично от Христа Тайнства, а именно Тайнствата **Свещенство** и **Елеосвещение**⁸.

Ето защо и в X член от Символа на вярата изрично е споменато само «едино **Кръщение** во оставление греховъ», но чрез него се подразбират и **останалите шест Тайнства**, които се разглеждат в Катехизиса наред с Тайнството Кръщение.

В прекрасния си труд «Ереста на икуменизма» (вж. по-нататък с. 392). А. Делибаси, говорейки за «**догматическия минимализъм** на ламбетските четиристранни постановления» от 1888 г., които са всъщност в основата на сегашния БЕМ, пише: «Седемте свети Тайнства на Църквата, чрез които се преподава в нея освещаващата Божествена благодат, са **намалени до две**: Кръщение и Евхаристия. А от трите степени на йерархията... приема се **само епископската** (с. 109), и то «не като богоустановена висша степен на йерархията в Църквата, а просто като институция, необходима за единството на Църквата, и която може да бъде местно приспособявана според нуждите на народите» (с.109-110). «Тайнствата там се смятат не като действителни Тайнства, преподаващи Божията благодат, а като **прости символически церемонии** (с.109; 84), имащи същото или дори по-малко значение от проповедта» (с. 84). Така «чрез догматическия минимализъм изискванията на вярата **се намаляват до най-малкото възможно, с тенденция към изчезването им** (к.н.)» (с.108).

По-нататък в увода на БЕМ съставителите му, между които фигурира с подписа си, като председател на комисията «Вяра и устройство», печално известният «православен» икуменист проф. Нисиотис (вж. назад с. 33 и сл.), като се хвалят с появата на едно Икуменическо **братско** общество (разбирай масонството — в ск.н.), което често пъти надхвърля професионалните граници», подчертават, че вътре в него «по-раншните различия биват разглеждани в една **нова светлина**»⁹, при която се обръща внимание на «много **обещаващи съвпадения**» в учението на отделните църкви. «Църквите трябва да **развиват** ония съвпадения в доктрината, стъпка по стъпка», което щяло да доведе до «общение една с друга, **в приемственост с апостолите** и учението на вселенската църква»¹⁰. Така също и горещият апологет на БЕМ «православният» д-р Пападерос (вж. назад с. 144) бърза да се похвали с радостта на братята протестанти, които в Лима били стигнали «почти до равнището на апостолската вяра»¹¹ (sic!).

Изпреварвайки тук по нататъшните разсъждения по най-важния въпрос за апостолското приемство, искаме да запитаме проф. Нисиотис и д-р Пападерос, какво основание намират протестантите да се хвалят с **апостолска вяра**, щом не притежават включеното в нея **апостолско** (йерархическо) **приемство**, и особено щом **не желаят** да го получат чрез обладаващата го по начало Православна Христова Църква?!

В края на увода към БЕМ съставителите му, след като се възхищават от безпрецедентното съгласие на **богослови** от различни традиции относно трите Тайнства, изведнъж заявяват, че «читателите **не трябва да очакват** да намерят в БЕМ едно пълно **богословско** третиране на кръщението, евхаристията и свещенството», каквото според тях «не било тук нито подходящо, нито дори желателно»¹². С тия си думи икуменистите-съставители на БЕМ окончателно разкриват своята собствена **антибогословска** настроеност, въпреки носените от тях професорски и докторски титли!... Като отклоняват прочее дори мисълта за едно **чисто богословско**¹³ разглеждане на църковните Тайнства, накрая те сами се издават, че «съгласуваният текст (на БЕМ) **съзнателно** е концентриран върху ония аспекти на темата, които са били пряко или косвено свързани с проблемите за **взаимно признаване, водещо към единство** (к.н.)»¹⁴. Това самопризнание за компромисно «единство» достатъчно говори, защо икуменическата тенденциозност на БЕМ е несъвместима с богословското разглеждане на текста. Затова прав е Делибаси да твърди, че икуменическите предложения се ръководят «**не от вярата в Бога**», а от «**интересчийска предумишленост**»!¹⁵

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. Епископ Серафим Потсдамский. Экуменическое движение. — В: Деятельность Второго Всезарубежного Собора Русской Православной Церкви за границей. Белград, 1939, с. 300.

² Irenikon, №3, 1983, p. 392.

³ Пак там, p. 394.

⁴ Baptism, Eucharisty, Ministry, p. VIII, col. 2.

⁵ J. P. Migne. PG, t. 155, col. 177.

⁶ Константинопольский патриарх Иеремия II. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 45-46.

⁷ Архиепископъ Серафимъ (Соболевъ). Искажение православной истины въ русской богословской мысли. С., 1943, с. 286.

⁸ Там.

⁹ Baptism, Eucharisty, Ministry, p. IX, col. 1.

¹⁰ Пак там, col. 2.

¹¹ Episkepsis. 1.IX.1983, p. 17.

¹² Baptism, Eucharisty, Ministry, p. IX, col. 2.

¹³ Нека припомним, че и д-р Пападерос се хвали, че БЕМ изоставя окончателно «едно чисто, обективно и научно богословие».

¹⁴ Baptism, Eucharisty, Ministry, p. IX, col. 2.

¹⁵ Делибаси, А. Ереста на икуменизма. Атина, 1972, с. 110.

Добавка към 9-то основание. ССЦ ПРЕДЛАГА (И НАЛАГА) ВЗАИМНО ПРИЗНАВАНЕ НА ТРИ ТАЙНСТВА (БЕМ)

А. Тайнство Кръщение

В първите две точки от главата в БЕМ за Кръщението, отнасящи се до установяването и значението на това Тайнство, се привеждат основните догматически текстове от Свещеното Писание, които се срещат и във всяка православна догматика. Но по-нататък в БЕМ съзнателно и предумишлено, в угода на протестантизма, се смесва Тайнството **Кръщение** с Тайнството **Миропомазание**, което, при все че по време се извършва заедно с Кръщението, съставлява обаче отделно и самостоятелно Тайнство. Ала в БЕМ (точка 5 — «Дар на Духа») благодатните последици на Тайнството Миропомазание — «печатът и залогът на Св. Дух» (2 Кор.1:21-22; Еф.1:13-14) са отнесени към Тайнството Кръщение¹. Също и в точка 19 четем: «Дарът на Светия Дух при кръщението може да бъде изразен и **по допълнителни начини** (к.н.): например, чрез възлагане на ръце и чрез помазване или миропомазване»². По такъв начин в БЕМ се обезличава Тайнството Миропомазание, като се свежда до един допълнителен към Тайнството Кръщение и **незадължителен обред**, с явната цел да се оправдае **липсата у протестантите** на миропомазване след кръщаването. В коментара пък на точка 14 от БЕМ направо се изразява недоумение — «какъв е смисълът на друг отделен обред, който да бъде вместен между кръщението и допускането до причастие»³.

Разбира се, и при Кръщението, както при всяко Тайнство, се получават съответни дарове на Св. Дух. В този смисъл Сам Господ говори на Никодим за кръщението като за рождение «от вода и дух» (Иоан.3:5). Но благодатното въздействие на Св. Дух при кръщаването се състои в **очистване** от първородния Адамов грях (Рим.6:4,6,11), а при миропомазването се дават по положителен начин благодатните дарове на Св. Дух за **укрепяване** на новокръстените в благодатния духовен живот и християнска добродетелност, както това изразява св. ап. Павел с думите: «*Яви се **Божията благодат**, спасителна за всички човеци, като ни учи... да живеем целомъдрено, праведно и благочестиво*» (Тит.2:11-12). Тълкувайки този свещен текст, епископ Теофан Затворник пише: «целомъдрието, праведността и благочестието обхващат целия свят живот и съвместяват всичките Божии заповеди и цялата Божия воля, съобразно с която **се задължават да постъпват** (к.н.) онези, които пристъпват към Бога с истинска вяра»⁴, т.е. онези, които са се кръстили. А че се касае тук за Тайнството Миропомазание, извършвано след Кръщението, това се вижда от думите на св. ап. Йоан богослов към кръстените християни: «*Помазанието, което вие получихте... пребъдва във вас, и нямате нужда да ви учи някой; но понеже **самото това помазание ви учи на всичко и е истинско и нелъжовно, то пребъдвайте в него, според както ви е научило***» (1 Иоан.2:27). Известно е, че Тайнството св. Миропомазание «отначало се извършвало чрез възлагане на ръце от апостолите (Деян.8:17; 19:6), но отпосле, още при апостолите, поради разпространяването на християнството, почнало да се извършва... чрез помазване с миро; поради това апостолите, както свидетелствува св. Дионисий Ареопагит (ученик на св. ап. Павел), наричали това Тайнство — **Тайнство на Мирото**»⁵.

Необходимостта от миропомазване на кръстените християни (респ. — възлагане върху тях ръце от апостолите) особено ясно изпъква от случая с кръщаването на самаряните от св. ап. дякон Филип (Деян.8:12). Това кръщаване обаче не било достатъчно за спасението им. Затова Деесписателят продължава: «*Като чуа апостолите, които бяха в Иерусалим, че Самария е приела словото Божие, изпратиха там Петра и Иоана, които слязоха и се помолиха над тях, **за да приемат Дух Светий**. Защото Той не бе слязъл още върху никого от тях, а **само бяха кръстени** в името на Господа Исуса. Тогава **възлагаха върху тях ръце**, и те приемаха Духа Светаго*» (Деян.8:14-17).

И тъй, няма никакво основание да се поддържа, както прави БЕМ, че Кръщението поглъща **Миропомазанието**. То е **самостоятелно Тайнство**, следващо подир Кръщението. Това се потвърждава от най-древната църковна практика, засвидетелствувана от св. отци.

Така споменатият вече **св. Дионисий Ареопагит** пише: «На самия посветен чрез светейшето свещенодействие на **Божественото възрождение** (т.е. Кръщението) това усъвършенстващо **Помазване с Миро** дарява снизшествието на Богоначалния дух»⁶.

Св. Киприан Картагенски, пише в писмо 72 — до Римския папа Стефан: «Само тогава те могат напълно да се осветят и да бъдат синове Божии, когато **се възродят и от двете Тайнства**» (sacramento utroque nascantur)⁷. «Кръстеният трябва да бъде **още и помазан**, та, като приеме **Мирото**, т.е. **помазанието**, да бъде Божи помазаник и да има в себе си **благодатта Христова**»⁸.

Св. Амвросий Медиолански в съчинението си «За Тайнствата» (кн. III, гл. 2), наричайки Миропомазанието — «**духовен печат**» (spirituale signaculum), пише: «Подир кръщението следва духовният печат..., понеже след купела остава още да се извърши **усъвършенствуването**, когато по призоваване от свещеника **се влива Светият Дух** — дух на премъдрост и разум, Дух на съвет и крепост, Дух на знание и благочестие, Дух на страх Господен — **седем добродетели на Духа**»⁹.

Бл. Августин прави разграничение между двете Тайнства, като казва: «Духовното помазание е **Сам Светият Дух**, Чийто **Тайнство** е във **видимото помазване... Тайнството на Мирото** е Тайнство, както и **самото Кръщение**»¹⁰ (Тълкувание на I послание на Йоана, отд. III, г5).

Св. Ефрем Сирий предобразно сравнява **потопа с кръщението**, а гълъба, носещ маслинено клонче (Бит.8:11), — с Миропомазанието: «Ноевият ковчег предсказвал, че ще дойде Онзи, Който ще устрои Църквата върху води, като изведе на свобода членовете ѝ чрез името на Св. Троица; а гълъбът изобразявал **Светият Дух**, Който ще извърши **Помазанието** — Тайнството на спасението»¹¹.

Св. Кирил Йерусалимски след тайноводственото си слово към оглашените за Кръщението (II слово) посвещава специално тайноводствено слово (III) на **Миропомазанието**, като го започва с думите на св. ап. Йоан Богослов: «*И вие имате помазание от Бога и знаете всичко*» (1 Иоан. 2:20). Обръщайки се към новокръстените и миропомазани християни, светителят провежда следното сравнение между кръщението на Спасителя и тяхното: «Както Христос, след като се уми в реката Йордан и придаде на водите благоуханието на Божеството, излезе от водата и над Него стана същностното наитие на Св. Дух..., така и на вас, след като излязохте от купела на свещените води, ви се даде **Миропомазание**, изобразяващо същото онова, с което бе помазан Христос... Тялото се помазва с **видимо Миро**, а душата се освещава със **Светия и Животворящ Дух**... Затова вие, **помазаните с това свето Миро**, пазете го в себе си неосквернено и непорочно, като **преуспявате в добри дела и благоугождавате** на Началника на вашето спасение Христа Исуса» (III тайноводствено слово, гл. 1, 3, 7)¹².

А в 18-то си огласително слово (гл. 33) същият Йерусалимски светител заявява на кръстените оглашени: «След като Господ ви **очисти от греховете ви** «с водната баня

чрез словото» (Еф.5:26)..., даден ви бе **печатът на общението със Светия Дух**... А накрая ще ви бъде казано, как трябва **занапред да постъпвате достойно за благодатта**, за да можете да се насладите на вечния живот»¹³.

С последните думи св. Кирил Йерусалимски ясно изтъква, че се изисква от **кръстените и миропомазани** християни да разкриват в себе си получената в тези Тайнства Божия благодат чрез вършене на съответни дела на **християнско благочестие** (ср. по-горе с. 214 относно Тит.2:11-12), към каквито ни задължава особено св. Тайнство Миропомазание.

Оттук по обратен път става ясно, защо в БЕМ се омаловажава Тайнството Миропомазание в сравнение с Тайнството Кръщение. Тъй като е общоизвестно, че протестантизмът още от самото си възникване отрича значението на християнските дела за спасението, никак не е чудно, че той пренебрегва Тайнството миропомазание, каквото впрочем и не може да има поради липса на апостолско приемство у протестантите. Следователно и тук **БЕМ изхожда от чисто протестантски неправилни предпоставки**, които го довеждат до погрешни догматически становища, неприемливи за Православието.

Затова именно Цариградският патриарх **Йеремия II**, в отговорите си на лутеранските запитвания, следвайки изобщо определението на Тайнството Миропомазание, дадено от св. Симеон Солунски, а именно: «**Помазанието** влага в душата загубения от нас поради непослушанието образ Божи»¹⁴, добавя: «и **придава на душата сила**, както и онази **благодат**, която в душата си някога сме получили чрез Божественото вдъхване (Бит.2:7). Затова Миропомазанието **донася силата на Духа** и обогатява душата с Неговото благоухание, бидейки **знак и печат Христов**»¹⁵.

В 48 правило на **Лаодикийския събор** се казва: «Ония, които се просветяват с кръщение, трябва да **се помазват с небесно помазване** (със св. Миро), та да станат съучастници на Царството Божие»¹⁶.

* * *

Друго едно Тайнство, пренебрегвано и дори напълно премълчавано от БЕМ е Тайнството **Покаяние (Изповед)**. То напомня Тайнството Кръщение с това, че очиства грехове: но докато **при Кръщението** **еднократно** се очистват първородният грях и всички грехове, извършени до момента на кръщаването, в **Тайнството Покаяние** **многократно** се очистват вършените подир Кръщението грехове. В този смисъл то бива наричано «**второ кръщение**»¹⁷. И св. **Йоан Лествичник** започва своето 5 слово (стъпало) с думите: «**Покаянието е възобновяване на кръщението**»¹⁸.

Както вече споменахме по-горе (с.210), би трябвало протестантите, които уж толкова държат на Священото Писание, да приемат Покаянието за Тайнство, тъй като то неведнъж е засвидетелствувано в Евангелието като установено непосредствено от Христа със заветни слова, отправени към апостолите: «*Истина ви казвам: каквото свържете на земята, ще бъде свързано на небето; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано на небето*» (Мат.18:18). «*Приемете Духа Святаго. На които простите греховете, ще им се простят; на които задържите, ще се задържат*» (Йоан.20:22-23). — Въпреки тези ясни указания на словото Божие, **в БЕМ не се споменава нито дума за Тайнството Покаяние** — нито във връзка с Кръщението,

нито дори във връзка с Евхаристията, към която Тайнството Покаяние служи за предварителна подготовка чрез задължителната предпричастна Изповед.

Такова премълчаване от БЕМ на Богоустановеното **Тайнство Покаяние** се обяснява с факта, че на икуменистите е чуждо самото **покаяно** настроение като предварително условие за пристъпване към Тайнството Покаяние с изповядване на греховете си. В БЕМ, както и изобщо в икуменическите документи никога не става дума за покаяние в смисъл на съзнаване от всекиго на личните си грехове и самообвиняване за тях. Единственото «покаяние», което изисква икуменизмът, е това: да се каят конфесиите за греха на разделението, като такова изискване се отправя и към Православната Църква наред с всички религиозни общности в ССЦ. Ние ще се спрем по-нататък върху нелепостта на такова икуменическо изискване за «покаяние» на православните християни от името на Православната Църква (вж. по-нататък с. 361-366 и особено с. 362, дето се цитират думите на «православния» икуменист проф. Нисиотис за «двустранно покаяние» при икуменическия диалог по **догматически** въпроси!). Тук само ще отбележим, че във от това неуместно конфесионално «покаяние» икуменизмът не се интересува от никакво лично покаяние на съгрешилия пред Бога човек.

Но тъкмо **личното покаяние** на душата пред Бога, така пренебрегвано от икуменизма, е основата и началото на **правата вяра** в Христа Спасителя, Който започна Своята проповед с думите: *«Покайте се и вярвайте в Евангелието»* (Марк.1:15) и я завърши с думите: *«Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен»* (Марк.16:16). — В този смисъл и св. ап. Петър в деня на първата християнска Петдесетница се обърна към народа с призива: *«Покайте се, и всеки от вас да се кръсти в името на Исуса Христа за опрощение на греховете; и ще приемете дара на Светия Дух»* (Деян.2:38). В тези апостолски слова се съдържа най-пълно указание за три основни църковни Тайнства: **Кръщението** — като начало на християнския живот; **Покаянието** — не само като предварително условие за кръщение, но и като негово следващо постоянно обновяване чрез **Тайнството Покаяние**; и то върху благодатната основа на **Тайнството Миропомазание** като обличане в новия човек, който *«се обновява в познанието, по образа на своя Създател»* (Кол.3:10) чрез даровете на Св. Дух, принасяйки **плодове на Духа** *«във всяка доброта, правда и истина»* (Еф.5:9; Гал. 5:22-23).

Ето тази Богооткровена **пълнота на благодатния живот** у повярвалия в Христа човек е чужда на икуменизма, който не познава и не признава **личното покаяние** като настроение на православната душа, изразяващо се в **Тайнството на изповядване личните грехове** пред свещенослужителя, благодатно упълномощен от Христа да прощава грехове.

Това неразбиране на православната Изповед от страна на икуменистите е изразил дългогодишният и активен член на икуменическото движение — Волоколамският архиепископ Питирим в една своя проповед: «Понякога нас, православните, ни упрекат, че сме били **разслабвали** духа си чрез **постоянно покаяние**, а че нямало у нас сякаш законна гордост (sic!), че сме Божии деца. Не, това (обвинение) не е вярно. **Вярващите православни люде се грижат преди всичко за чистотата на душата си.** Рядко минава ден без да нарушим Божиите заповеди, без да обременим съвестта си и да изпитаме нейните угризения; но понякога ние не обръщаме внимание и забравяме какво сме извършили през деня противно на волята Божия... Струва ни се, че като желаем да прекараме деня свято, ние и в действителност не сме извършили нищо лошо. Обаче Бог съди човека не само по външните му действия, а и по сърдечните му

намерения и разположения (Евр.4:12). Може би, без дори да съзнаваме това, ние сме нарушили някоя Божия заповед, постъпили сме или сме помислил нещо противно на съвестта и с това сме нанесли материален или нравствен ущърб на ближните си или на себе си»¹⁹.

Такова духовно трезвение и следене на вътрешните движения на «скрития човек на сърцето» (1 Петр.3:4) е чуждо на икуменизма, зает с трескава външна дейност, от гледището на която православно покаяние му изглежда като някакво «разслабване» на духа. Напротив, покаянието като настроение на душата, и особено изразено в **Тайнството Изповед**, не разслабва, а **благодатно укрепява** душата на каещия се. «В Тайнството Покаяние човешката душа сякаш **се потапя в купела на Божието милосърдие**, за да умре отново за греха и да възкръсне под благодатното въздействие на «Царството на Бога и Неговата правда» (Мат.6:33), и отново да намери пътя на спасението»²⁰.

Необходимостта от покаяно изповядване на личните грехове е засвидетелствувана още от най-дълбока християнска древност. — Така **52 апостолско правило** предвижда низвергване от сан за всеки епископ или презвитер, «*който не приеме, а отблъсне онзи, който се обръща от греха*», понеже такъв епископ или презвитер «наскърбява Христа, Който е казал: «*И на небесата радост ще има за един каещ се грешник* (Лука 15:7)»²¹.

Св. Киприан Картагенски отправя следното трогателно увещание към вярващите: «Моля ви, възлюбени братя, **нека всеки от нас изповядва греха си**, докато съгрешилият се намира още в този живот, когато **изповедта** може да бъде приета, и когато още е угодно пред Господа **опрощаването** (на греховете), **извършвано от свещениците**»²².

Св. Атанасий Велики прави следното съпоставление между Кръщението и Изповедта: «Както кръщаваният от свещеника човек се просвещава чрез благодатта на Св. Дух, така и **изповядващият в покаяние** греховете си **получава прошка** за тях чрез свещеника по благодатта Христова»²³.

Преподобни Йоан Касиан също съпоставя Покаянието с Кръщението, като пише: «Признай Тайнствата на твоето спасение, чрез които си обновен, чрез които си възроден. Сега те не са ти по-малко нужни отколкото тогава, та **чрез Покаянието сега да те възродят, както преди чрез купела (т.е. Кръщението) те родиха**»²⁴.

Св. Василий Велики посвещава първото от своите «Нравствени правила» на покаянието и изповядването на греховете. Там четем: «Вярващите в Господа трябва преди всичко **да се покаят**, според проповедта на Самия Господ наш Исус Христос: «**Покайте се, защото се приближи Царството небесно**» (Мат.4:17).

«Настоящото време е време за **покаяние и опрощаване на грехове... «Бог, като презря времената на незнанието, сега заповядва навред всички човеци да се покаят»** (Деян.17:30).

... «За спасението на каещите се не е достатъчно да се отстраняват от греховете, но и да принасят **плодове достойни за покаяние**» (Мат.3:8)²⁵.

В своите «Правила, пространно изложени във въпроси и отговори» св. Василий Велики на въпрос 287: «Какви плодове са достойни за покаянието?» отговаря така: «Това са делата на праведност, противоположни на греха, каквито трябва да принася каещият се, изпълнявайки казаното: *«Да постъпвате достойно за Бога, като Му угождавате във всичко, като принасяте плод във всяко добро дело»* (Кол.1:10; ср. Деян.26:29). — А на въпрос 288: «Кому трябва желаещият да изповядва греховете си?» — св. Василий отговаря: «Греховете трябва да се изповядват пред онези, на които е поверено **домостроителството на Божиите Тайнства** (1 Кор.4:1). Така установяваме, че и в древност каещите се вършели това пред свещени лица: в Евангелието е написано, че изповядвали греховете си пред **св. Йоан Кръстител** (Мат.3:6), а в Деянията виждаме, че се изповядвали **пред св. апостоли**, от които били **кръстени** (Деян.19:18)»²⁶.

Св. Амвросий Медиолански в съчинението си «За покаянието» (I,2) утвърждава, че правото да прощават грехове Бог «е предоставил само на **свещениците**», които **«прощават не в свое име, а в името на Отца и Сина и Святаго Духа»**²⁷.

Св. Григорий Богослов в словото си «За Богоявление» (гл. 17) казва, че наред с Тайнството св. Кръщение съществува и друго кръщение — **«кръщението със сълзите»**, под което светителят разбира именно **Тайнството Покаяние (Изповед)**. Това се вижда от по-нататъшните му думи (в гл. 18): «Като зная, че човекът е същество променливо и по природа непостоянно, с готовност **приемам това кръщение, покланям се на Оногова, Който го е дарувал, преподавам го на другите и сам проявявам предварително милост, за да получа и аз милост»**²⁸.

По подобен начин говори за **Тайнството Покаяние и преподобни Йоан Лествичник** в слово (стъпало) 7 от «Лествицата» — «За радостотворния плач» (гл. 6): «Проливане на **сълзи след кръщение** е повече от Кръщението, макар тези думи да изглеждат някак дръзки. Защото кръщението ни очиства от предишни злини, а **сълзите очистват грехове, извършени и след Кръщението**. Приели кръщение в детинство, впоследствие ние всички го оскверняваме, а **чрез сълзите си отново го очистваме**. И ако Божието човеколюбие не би ни **надарило** с тях, редки биха били и едва биха се намерили такива, които да се спасяват»²⁹. — Оттук се вижда крайната необходимост от това Тайнство за спасението!

Св. Йоан Златоуст в трактата си «За свещенството» (III, 4-5) пише за свещениците: «Те живеят още на земята, а са получили власт да се разпореждат с небесното, каквато власт Бог не е дал дори на Ангелите..., защото онова, що свещениците определят тук долу, Бог го утвърждава там горе, и Всевластният Господ потвърждава решението на Своите раби». За разлика от старозаветните свещеници, които имали власт да свидетелствуват за очистването от проказа (Лев.14:2; ср. Мат.8:4), «новозаветните свещеници са получили **власт... да очистват**, и то не телесна проказа, а **сквернотата на душата»** (За Свещенството, слово III, гл. 6)³⁰.

Св. Симеон Солунски в труда си «За Тайнствата» (гл. 39) пише: «Покаянието извършва нашето **въздигане отново след падението**. И тъй като **подир кръщението** не съществува друго благодатно възстановяване даром, освен **чрез обръщане и сълзи, чрез изповядване на греховете си** и въздържане от злини, затова ни е даден този велик дар»³¹.

Цариградският патриарх Йеремия II пише на лутеранските богослови: «Животът в Христа зависи от Тайнствата и от тях получава своето начало... Да отхвърлиш Тайнството Покаяние (Изповед) това значи да се лишиш от опрощаване на греховете чрез свещенослужителите, на които е дадена (от Христа — Мат-18:18) **властта да връзват и развързват**»³².

Св. Лев Велики, папа Римски, изтъква подготвителното значение на Тайнството Покаяние за достойно приемане на Тайнството Причашение: «Ходатаят между Бога и човеците — Човекът Господ Исус Христос (1 Тим.2:5) е дарувал на предстоятелите на Църквата **власт да преподават покаяно освещение на каещите се** и през вратата на примирението... да ги допускат до приобщаване със Светите Тайни»³³ (Писмо 109, пар. 2).

БЕЛЕЖКИ

¹ Baptism, Eucharist, Ministry, p. 2-3.

² Пак там, p. 6, col. 2.

³ Пак там, p. 5, col. 2.

⁴ Епископ Теофан. Толкование пастырских посланий св. ап. Павла. М., 1894, с. 117.

⁵ Архиепископъ Серафимъ (Соболевъ). Искажение православной истины въ русской богословской мысли. С., 1943, с. 236.

⁶ S. Dionysius Areopagita. De ecclesiastica hierarchia. — J. P. Migne, PG, t. 3, col. 484.

⁷ S. Cypriani. Epistola 72. — J. P. Migne, PL, t. 3, col. 1084.

⁸ S. Cypriani. Epistola 70. — J. P. Migne, PL, t. 3, col. 1078.

⁹ S. Ambrosius. De Sacramentis III, 2. — J. P. Migne, PL, t. 16, col. 453.

¹⁰ J. P. Migne, PL, t. 35, col. 2 000.

¹¹ Св. Ефрем Сирин. Слово 49. — Цит. по Митрополит Московский Макарий.

Православно-догматическое богословие. Т. II. СПб., 1883, с. 352.

¹² J. P. Migne, PG, t. 33, col. 1088-1089.

¹³ Пак там, col. 1056.

¹⁴ J. P. Migne, PG, t. 155, col. 177.

¹⁵ Константинопольский патриарх Иеремия II. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 46.

¹⁶ Правила на св. Православна Църква. С., 1936, с. 267.

¹⁷ Московский Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II. с. 426.

¹⁸ Преподобни Йоан Лествичник. Лествица. С., 1982, с. 66.

¹⁹ ЖМП, -1, 1985, с. 40-41.

²⁰ Протоерей Геннадий Нефедов. Тайнство Покаяния. Пак там, с. 79.

²¹ Правила на св. Православна Църква. С., 1936, с. 72.

²² S. Cyprianus. De Lapsis, cap. 29. — J. P. Migne, PL, t. 4, col. 503.

²³ S. Athanasius. Adv. Novat, fragm. — J. P. Migne, PG, t. 26, col. 1316.

²⁴ S. Iohannes Cassianus. De Incarnatione Christi, VI, 18. — J. P. Migne, PL, t. 50, col. 178.

²⁵ S. Basilius. Regulae morales, I, 1, 2, 4. — J. P. Migne, PG, t. 31, col. 700-701.

²⁶ J. P. Migne, PG, t. 31, col. 1284.

²⁷ S. Ambrosius. De Poenitentia, 1, 2. — J. P. Migne, PL, t. 16, col. 488.

²⁸ J. P. Migne, PG, t. 36, col. 356.

²⁹ Преподобни Йоан Лествичник. Лествица. С., 1982, с. 66.

³⁰ J. P. Migne, PG, t. 48, col. 643-644.

³¹ Ibidem, t. 155, col. 180.

³² Константинопольский патриарх Иеремия II. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 222.

³³ J. P. Migne, PL, t. 54, col. 1011-1012.

Б. Тайнство Евхаристия

За непредубеденото православно съзнание е очевидна **принципната** несъстоятелност и на втория раздел от БЕМ, посветен на Евхаристията. От гледище на Богооткровеното и светоотеческо учение за Тайнството Евхаристия и на благодатния духовен опит на Православната Църква несъстоятелни са не само отделни положения от втория раздел на БЕМ, но и цялостната постановка на раздела, който се гради върху принципите на модернистичен **плурализъм**, догматически **минимализъм** и компромисно **съглашателство**, и се отличава с преднамерено изопачен богословски език, с подчертано протестантски вероучителен облик и с богопротивен секуларистичен дух. Този дълбоко вкоренен злокачествен недъг на икуменическият текст изключва възможността за положителна, градивна критика, която след внасянето на известни поправки би направила изложението за Евхаристията приемливо за православните. В случая единствено възможна и уместна е **принципната критика**, която прерязва корените на предлагания текст и отрича самия подход и метод на богословите-икуменисти, защото той е несъвместим с принципите, методите и духа на богословствуване, завещани от свещената апостолска и светоотеческа древност. От тази позиция не е трудно да се забележи, че новият икуменически текст за Евхаристията е порочен в същината си, и че в него се гнезди дух, който явно не е от Бога (1 Иоан.1:4).

Водени от стремеж към компромисно съглашателство, икуменическите автори на БЕМ се стараят уж да се издигнат на надконфесионално равнище и дръзват да представят труда си като «дар на Светия Дух»¹, а в действителност вършат спекулация с истината, отхвърлят и изопачават класическия език и терминология на светоотеческото богословие и в края на краищата се оказват лишени от последователност, точност, определеност и яснота във вероучителните си позиции, като остават в плен на протестантското лъжеучение и модерната протестантска богословска методология.

Прави впечатление, че БЕМ говори за същината на Тайнството Евхаристия твърде разводнено и непоследователно, но в същото време не се отказва от съвсем явната на места **протестантска** трактовка на този важен догматически въпрос. Целта е очевидна: с помощта на едно рекламирано от икуменистите «творческо въображение» да се развият обединяващите «съвпадения в доктрината» и да се достигне до компромисно «богословско съвпадение» в учението за Евхаристията и до «взаимно признаване», водещо към вероучително лъжеединство и уж евхаристийно общение².

Ето какви пагубни за Православието намерения и планове се спотайват зад фразите за «утвърждаване на една обща евхаристийна вяра», за постигане една «по-голяма степен на евхаристийно общение» между църквите, за «видимо обединяване на разделения Божи народ около Господния престол»³.

Въпреки претенцията на БЕМ за превъзможване на конфесионалното разделение текстът, разглеждащ Евхаристията, по същество остава ограничен във вероизповедните граници на протестантизма. Това изпъква особено ярко, ако се проследи как БЕМ третира два основни и изключително важни момента от Тайнството Евхаристия:

- 1) **Претворяването** на предложените хляб и вино в Тяло и Кръв Христови.
- 2) **Значението** на Евхаристията като **жертва**.

В точка 2 от текста за Евхаристията четем: «по съществото си евхаристията е тайнството на дара, който Бог ни прави в Христа чрез силата на Светия Дух. Всеки християнин получава този спасителен дар чрез причастяването с **тялото и кръвта на Исуса** (к.н.)⁴. А в точка 13 се споменава, че «**евхаристийната трапеза е тайнството на тялото и кръвта Христови** (к.н.), тайнството на Неговото действително присъствие»⁵. — Тук изразите «причастяване с тялото и кръвта на Исуса» и «евхаристийната трапеза е тайнството на тялото и кръвта Христови» на пръв поглед не са погрешни, но, както по-нататък ще стане ясно в контекст те бързо загубват привидната си положителна стойност. Наред с цитираните места се срещат и следните твърде общи, разлети и в такъв смисъл незадоволителни определения за Евхаристията:

«... Евхаристията е тайнствена трапеза, която посредством видими знаци ни приобщава към Божията любов в Исуса Христа.»⁶

«Евхаристията е великата жертва на хвалението, чрез която Църквата говори от името на всички твари.»⁷

«Евхаристията е възпоменание на разпнатия и възкръснал Христос.»⁸

Дотук не се споменава нищо за централния и най-съществен момент в Тайнството Евхаристия — за пресъществуването на светите Дарове в Тяло и Кръв Христови. Както е известно, лутераните, реформатите и многобройните протестантски секти отхвърлят църковното учение за претворяването на евхаристийните хляб и вино в същински Тяло и Кръв на възкръсналия наш Спасител. Достигайки до този парлив въпрос, икуменическите автори на текста не се поколебават да го разрешат в края на краищата изцяло в протестантски дух.

Така съвсем неоснователно се омаловажава претворяването на св. Дарове като централен момент в Тайнството Евхаристия с твърдението, че «възпоменанието (анамнезисът) за Христа е... главна същност на евхаристийната трапеза»⁹.

Крайно разтеглива и незадоволителна е формулировката, според която «Църквата изповядва Христовото действително, живо и активно присъствие в Евхаристията»¹⁰. Такова твърдение може да задоволява лутеранската теза за съприсъствието на Христа с хляба и виното, в тях и под тях (cum pane, in pane, sub pane), но то далеч не е достатъчно от гледище на Богооткровеното и светоотеческо учение за присъствието на Спасителя в Евхаристията чрез **претворяването** на светите Дарове в Тяло и Кръв Христови. Впрочем авторите на БЕМ са принудени да признаят: «Много от църквите вярват, че чрез словата на Исуса и чрез силата на Светия Дух хлябът и виното при Евхаристията по един действителен, макар и мистичен начин се превръщат в тялото и кръвта на възкръсналия Христос, присъстващ в цялата си пълнота»¹¹. Но в духа на плурализма и компромисното съглашателство БЕМ продължава: «някои други църкви, макар и да утвърждават действителното присъствие на Христа в Евхаристията, не свързват това присъствие толкова определено с образите на хляба и виното. На църквите остава да решат, дали това различие би могло да се пригоди (sic!), да продължи да съществува, в рамките на съпадението (convergence) на възгледите, формулирани в самия текст.»¹² Предлагайки такъв кощунствен компромис с най-великото църковно Тайнство, икуменизмът изявява в тези редове същинския си облик.

Тук той е «**икуменизъм без маска**», както го нарече приснопаметният архимандрит Харалампий (Василопулос) в едноименния си труд (вж. по-нататък с. 388). Явното спекулиране с някакво абстрактно «присъствие на Христа», което не било толкова определено свързано с образите на хляба и виното, е недопустимо омаловажаване и фактическо отричане на Богооткровеното и светоотеческо учение за непостижимото тайнствено **претворяване** на евхаристийните хляб и вино в Тяло и Кръв на нашия Спасител, в които Той присъства «със съществуото Си, сиреч с душа и божество, или — като съвършен Бог и съвършен Човек»¹³.

Учението за претворяването на св. Дарове като най-съществен, централен момент в св. Евхаристия се основава на ясни новозаветни свидетелства, на недвусмислените слова на Спасителя (Иоан.6:48-58; Мат.26:26-8; Марк.14:22-24; Лука 22:19-20; ср. 1 Кор.11:23-25) и винаги е живо в съборното съзнание на Православната Църква още от апостолско време.

Така в последованията на древните литургии: Иакововата, Василиевата и Златоустовата, — се включва молитва към Бога Отца пред освещаването на св. Дарове, с която се измолва изпращането на Светия Дух, Който да **превърне, промени, претвори** (μεταβάλειν, μεταρρυθμίσαι, μεταλοίησαι с. 229) предложените хляб и вино в Тяло и Кръв Христови. «Такова пълно съгласие на всички древни литургии и в толкова важен предмет от учението за Тайнството Евхаристия — бележи митрополит Макарий — неоспоримо свидетелствува, че такава именно е било апостолското предание за този предмет и така винаги е вярвала в това св. Съборна Църква»¹⁴.

Св. отци и учители на Църквата също утвърждават, че в Тайнството Евхаристия хлябът и виното се превръщат, променят, претворяват в Тяло и Кръв Христови.

Св. Юстин Философ (II в.) учи, че «... тази храна (Евхаристията), над която е произнесено благодарение с молитва..., и която след **превръщането** (μεταβολή с. 230) храни нашата плът и кръв, е Плът и Кръв на Същият Този vyplътил се Иисус Христос»¹⁵.

Св. Кирил Йерусалимски (IV в.) пише: «Христос някога в Кана Галилейска е претворил водата във вино (Иоан. 2:1-10), сходно с кръвта. Нима не заслужава да Му вярваме, че е **превърнал** (μεταβάλων, с. 230) виното в кръв?»¹⁶ «След завършване на призоваването хлябът **става** (γύνεται) Тяло Христово, а виното — Кръв Христова»¹⁷.

Св. Григорий Нисийски (IV в.) изповядва: «Наистина мисля и вярвам, че и сега хлябът, освещаван чрез словото Божие, **се претворява** (μεταλοίησθαι) в Тяло на Бог Слово»¹⁸.

У **св. Амвросий Медиолански** (IV в.) четем: «Всеки път, когато приемаме Тайните, които чрез Тайнството на свещената молитва **се преобразуват** (transfigurantur) в Плът и Кръв (Христови), ние възвестяваме Господнята смърт»¹⁹.

Теодор Хераклийски (IV в.) изяснява: «**Това е**, казал Христос, «Моето Тяло», и «**това е Кръвта Ми**», за да не би да помислиш, че те са само образ, но че хлябът е самото Тяло Господне, а виното — Кръвта Господня, **претворявани** (μεταλοιοῦμένων, с.231) в Плът и Кръв на нашия Господ чрез неизречимото действие на Светия Дух»²⁰.

Св. Йоан Дамаскин (VIII в.) ясно свидетелствува:... «Хлябът на предложението и виното с водата чрез призоваването и наитието на Светия Дух **свр̀хестествено се претворяват** (ὕπερφυῶς μεταλοιοῦνται) в Тяло и Кръв Христови»²¹.

Но колко далече е БЕМ от това църковно и светоотеческо учение! След като допуска «присъствие на Христа в Евхаристията» без определена връзка с «образите на хляба и виното», БЕМ налага от чисто реформатско гледище следното определение: «По силата на живото слово на Христа и чрез властта на Св. Дух хлябът и виното се превръщат в сакраментални **символи** (signs !) на тялото и кръвта Христови»²². Но както подчертава **Евтимий Зигабен**, «Господ не е казал: това са символи (σύμβολα) на Моето Тяло и на Моята Кръв, а е казал: това са **самото** Мое Тяло и **самата** Моя Кръв. Защото както свр̀хестествено Той е обожествил възприетата от Него плът, така неизказано **претворява** (μεταλοίει) и тези (хляб и вино) в **самото** животворящо Свое Тяло и в **самата** драгоценна Своя Кръв»²³.

Още през III в. йерусалимският презвитер **Макарий Магнис** (+266) пише: «(В Евхаристията) **няма образ на Тялото, нито образ на Кръвта**, както бръщолевят някои заслепени, но наистина има Тяло и Кръв Христови (Οὐ γάρ τύπος σώματος, οὐδέ τύπος αἵματος..., ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν αἴμα σώμα Χριστοῦ)»²⁴.

Св. Софроний Йерусалимски (VII в.) внушава: «И така нека никой да не мисли, че тези светини са образи (ἄντίτυπα, с.232) на Тялото и Кръвта Христови, но да вярва, че предлаганите хляб и вино се превръщат (μεταβάλλεσθαι) в Тяло и Кръв на Христа.»²⁵

Св. Йоан Дамаскин учи: «Хлябът и виното **не са образ** на Тялото и Кръвта на Христа (да не бъде!), но са **самото** Божествено Тяло на Господа, защото Той е казал: това е мое — не образ на тялото, — а Тяло; не образ на Кръвта Ми, а Кръв.»²⁶

Бл. Теофилакт Охридски (XII в.) увещава: «Помни, че хлябът, който ние вкусваме в Тайнството, **не е образ** (ἄντίτυπον) на Тялото Господне, но е **самата Плът на Господа**... Защото хлябът чрез тайноизвършителните слова, тайнствено благословение и наитие на Светия Дух **се претворява** (μεταλοίεῖται) в Плът на Господа»²⁷.

Така са учили също и св. Иполит Римски, Климент Александрийски, св. Киприан Картагенски, св. Иларий Пиктавийски, св. Дионисий Александрийски, св. Кирил Александрийски, бл. Августин, св. Лъв Велики и редица други източни и западни представители на светоотеческото предание²⁸.

Също и отците на VII Вселенски събор свидетелствуват единодушно: «Никой от тръбите на Духа, т.е. от св. апостоли и достославните наши отци **не е наричал нашата безкръвна Жертва**, която се извършва за спомен на страданията на нашия Бог..., **образ** (εἰκόνα) на Неговото Тяло. Защото те не са приели от Господа така да говорят и да възвестяват, а са Го слушали да благовести: «Ако не ядете Плътта на Сина Човечески и не пиете Кръвта Му, не ще имате в себе си живот» (Иоан.6:53) и също: «Който яде Моята Плът и пие Моята Кръв, пребъдва в Мене и аз в него» (Иоан.6:56); и още: «Вземете яжте: това е Моето Тяло...» (Мат.26:26), а не е казал: вземете, яжте образа на Моето Тяло... И така ясно е, че нито Господ, нито апостолите, нито отците не са наричали принасяната от свещениците безкръвна Жертва — образ, а са я наричали — **самото** Тяло и **самата** Кръв»²⁹.

В Посланието си за Православната вяра от 1723 г. Източните патриарси изповядват: «Вярваме, че в това свещенодействие (св. Евхаристия) нашият Господ Иисус Христос присъствува **не символически, не образно** (οὐ τυλικῶς, οὐκ εἰκονικῶς, с.233), не с преизобилие на благодат, както в другите Тайнства..., и не чрез проникване в хляба, тъй че уж Божеството на Словото да влиза в предложения за Евхаристия хляб ипостасно, както неопитно и недостойно обясняват, но истински и действително, тъй че подир освещаването на хляба и виното, хлябът се изменя, пресъществува се, претворява се, преобразува се в самото истинско Тяло на Господа..., а виното се претворява и пресъществува в самата истинска Кръв на Господа»³⁰.

Тъкмо това ясно светоотеческо и църковно учение за същината на св. Евхаристия БЕМ руши със своите половинчати съгласателски формулировки. Отричайки по същество претворяването на евхаристийните хляб и вино, авторите на БЕМ превръщат в абсурден проблем и самоочевидната за православното съзнание истина, че претворените св. Дарове си остават тяло и Кръв Христови както преди, така и след причастяването на вярващите. Ето какво е отбелязано по този въпрос в точка 12 от текста за Евхаристията: «макар **истинското присъствие на Христа в евхаристията да не зависи от вярата на отделния човек** (к.н.), всички са съгласни, че се изисква вяра, за да може съзнателно да се доловят тялото и кръвта Христови»³¹. Обръщаме внимание на изказаната мисъл за **обективното**, независимо от вярата на отделния човек присъствие на Христа в Евхаристията. Впрочем БЕМ бързо забравя това си изявление и, в противоречие с това, заявява в духа на плурализма и на протестантския **субективизъм**: «Някои църкви подчертават, че присъствието на Христа в осветените елементи продължава и след службата. Други поставят главното ударение на самия акт на извършване на евхаристията и на вкусване на елементите по време на причастяването. Начинът, по който елементите биват третираны, се нуждае от специално внимание (sic!). Всяка църква е длъжна да уважава практиката и благочестието на другите»³². Но не благочестие, а най-пагубно злочестие е да се твърди, че евхаристийните дарове подир вкусване от тях по време на причастяването остават обикновени хляб и вино и вече не са дори символи на Тялото и Кръвта Христови, поради което не било необходимо да се съхраняват благоговейно като Тяло и Кръв на нашия Спасител³³. И при това икуменическият текст задължава поместните православни църкви, членуващи в ССЦ, да уважават такава практика и «благочестие», които умъртвяват вярата в претворяването на св. Дарове и обезсмислят св. Тайнство Евхаристия! Това е предел на икуменическа подривна дейност!

За Православието е несъмнена Богооткровена истина, че в православната св. Литургия евхаристийните хляб и вино се претворяват в Тяло и Кръв Христови и следователно «от времето на освещаване на св. Дарове Той (Христос) присъствува в това Тайнство постоянно, т.е. присъствува не само при самото употребяване и приемане на Тайнството от вярващите, както утвърждават лутераните, но **и до употребяването и след употребяването** (к.н.). Защото след като се пресъществят в Тяло и Кръв Христови, хлябът и виното не се променят в предишното си естество, а **остават Тяло и Кръв Христови** независимо от това дали ще бъдат или няма да бъдат употребени от вярващите. Затова Сам Спасителят при установяването на Тайнството Евхаристия, като подавал на учениците Си тайнствения хляб, казал: «това е Моето Тяло» — преди учениците да са вкусили от него, и като им подавал тайнствената Чаша, изрекъл: «тази е Моята Кръв» — преди учениците да са пили от нея. Затова, от друга страна, Православната Църква — а) от древност има обичай да извършва в известни дни Литургия на преждеосвещените Дарове, с непоколебимата увереност, че тези Дарове, и

след употребяването на осветените заедно с тях Дарове на предишната Литургия, остават истинско Тяло и Кръв Христови; б) от древност също има обичай да съхраняват осветените Дарове (т.е. запасни св. Дарове — в ск.н.) в свещени съдове за напътствуване с тези Дарове на умиращите, като с истински Тяло и Кръв Христови»³⁴.

Източните патриарси ясно изповядват: «Вярваме още, че тази Жертва, както преди да се употреби — веднага подир освещението, тъй **и подир употребата** (к.н.) — пазена в свещени съуди за напътствуване на християни, когато умират, е истинско Тяло на Господа, без никаква разлика от Неговото Тяло, тъй че и преди употребата подир освещението, и при самата употреба, **и подир нея, винаги си остава истинско Тяло Господне**»³⁵.

Възприетият от авторите на БЕМ икуменически принцип на лавиране и компромисно съглашателство не е в състояние да прикрие дълбоката разлика между икуменическият текст и новозаветното (библейско и светоотеческо) учение за значението на Евхаристията като **ЖЕРТВА**.

В БЕМ се изтъква: «Евхаристията е великата **жертва на хвалението**, чрез която Църквата говори от името на всички твари. Защото светът, който Бог е помирил, присъствува на всяка евхаристия: в хляба и виното, в лицето на вярващите и в молитвите, които те отдават за себе си и за всички човеци... Тази жертва на хвалението е възможна единствено чрез Христа, с Него и в Него»³⁶. «Евхаристията е възпоминание за разпнатия и възкръснал Христос, т.е. живият и действителен **знак (sic!) на Неговата жертва**, извършена веднъж завинаги на кръста и действаща от името на цялото човечество»³⁷. «Евхаристията е **Тайнството на уникалната жертва на Христа** (к.н.), Който винаги е жив, за да се застъпи за нас. Тя е възпоминание на всичко, което Бог е извършил за спасението на света»³⁸.

Употребеният тук израз «жертва на хвалението» се среща в Новия Завет (Евр.13:15) и в древната църковна литургийна практика (ср. песнопението «Милостъ мира, жертву хваления» във Василиевата и Златоустовата св. Литургия). Но православният смисъл на този израз се изопачава от изказаната в контекст мисъл, че Евхаристията е **знак** на Христовата изкупителна жертва (ср. казаното по-горе по повод израза «символ на тялото и кръвта Христови»). Това протестантско твърдение е несъвместимо с православното учение за същината на евхаристийната Жертва. «Вярвайки и изповядвайки, че св. Евхаристия е истинско тайнство, — пише митрополит Макарий — Православната Църква вярва и изповядва също така, (противно на протестантските заблуждения), че Евхаристията е заедно с това **истинска, действителна жертва** (к.н.), а не «действителен **знак** на Христовата жертва» — ск.н.), т.е. че в Евхаристията Тялото и Кръвта на нашия Спасител, както, от една страна, се предлага за храна на хората, така, от друга страна, се **принасят за хората в жертва на Бога** (Правосл. изповедание. Ч. I, отг. на въпрос 107)»³⁹. Ясно е, че Православието свързва най-тясно значението на св. Евхаристия като жертва с претворяването на св. Дарове в истински Тяло и Кръв Христови, което икуменическите автори на БЕМ омаловажават в духа на плурализма и по същество отричат. Следователно, те опразват от съдържание понятието за св. Евхаристия като жертва. Оттук и изразите в БЕМ: «евхаристията е велика жертва на хвалението», «евхаристията е Тайнството на уникалната жертва на Христа» са само привидно приемливи. Следвайки своята икуменическо-протестантска логика, авторите на БЕМ коментират: «В светлината на значението на евхаристията като застъпничество именно можем да разберем обозначаването на евхаристията като «изкупителна жертва»

в католическото богословие»⁴⁰. Тук просто се подминава православното богословие, което учи, че «жертвата, принасяна на Бога в Тайнството Евхаристия, по същество си е напълно една и съща с кръстната Жертва»⁴¹.

БЕМ продължава: «В светлината на библейското схващане за спомена на всички църкви биха могли да преразгледат старите спорове относно «жертвата» и да задълбочат своето разбиране на причините, защото други традиции, различни от техните, или са използвали, или са отхвърляли този термин»⁴².

Вярно е, че евхаристийната Жертва е възпоменателна жертва, съгласно Христовите слова: «Това правете за Мой спомен» (Лука 22:19; 1 Кор.11:24-25). Но соченото от икуменистите крайно общо и неопределено «библейско схващане за спомена» далеч не е достатъчно, за да се изясни същината на евхаристийната Жертва. «Евхаристията е и жертва, защото **Тялото и Кръвта на Исуса Христа са жертва**, възнесена от Него на Кръста за живота на света, а на християнския жертвеник се предлага (принася) **същото Тяло и същата Кръв**, които са били вече жертва за греховете на света (к.н.)»⁴³. Тъкмо в този смисъл евхаристийната Жертва «по своето същество е напълно една и съща с кръстната Жертва», като се отличава от нея само по «начина и обстоятелствата на жертвоприношението»⁴⁴. Разбира се, евхаристийната Жертва не е повтаряне на уникалната Христова кръстна жертва, а нейно тайнствено актуализиране или онастояществяване⁴⁵. «Изобщо като сравняваме кръстната жертва с безкръвната жертва — пише митрополит Макарий, — можем да се изразим, че първата служи сякаш като семе или корен, а втората — като дърво, което е произрасло от това семе, всецяло се утвърждава на тоя корен, храни се от неговите живителни сокове и по такъв начин произвежда спасителни плодове на живота... Това е едно и също благодатно дърво на живота, насадено от Бога на Голгота, но изпълващо с тайнствените си клони цялата Божия Църква и хранещо със спасителните си плодове всички, които търсят вечен живот.»⁴⁶

Св. Евхаристия е не само хвалебна и благодарствена жертва, както се стреми да я представи БЕМ в изопачен протестантско-икуменически смисъл. Тя е преди всичко **умилостивителна жертва**, принасяна за всички живи и покойни членове на Църквата. Обаче авторите на БЕМ, верни на своята **протестантско-икуменическа** закваска, с лекота отминават това основно свойство на евхаристийната Жертва.

Истината за св. Евхаристия като **ЖЕРТВА** е благовестена от Самия Спасител. Той сочи Евхаристията като Тайнство и спасителна храна с думите: «Който яде тоя хляб, ще живее во-веки» и непосредствено след това прибавя: «А хлябът, който Аз ще дам, е Моята плът, която ще отдам за живота на света» (Иоан.6:51). С тези слова Господ Исус Христос ясно изтъква, че това Тайнство ще има и значение на **умилостивителна жертва**, принесена на Бога «за живота на света». Също и при установяването на Тайнството Евхаристия Спасителят подчертава: «Тази е Моята Кръв на новия завет, която за мнозина се пролива за опрощаване на греховете» (Мат.26:27-28).

Значението на св. Евхаристия като **жертва** е било подчертавано от Православната Църква още от апостолско време. Св. ап. Павел категорично заявява: «Имаме **жертвеник**, от който нямат право да ядат ония, които служат на скинията» (Евр.13:10; ср. и 1 Кор.10:18-21).

Същата истина Православната Църква утвърждава и на Вселенските събори. — Отците на **Първия Вселенски събор** свидетелствуват: «На свещената трапеза лежи Агнецът Божи, *«Който взема върху Себе Си греха на света»* (Иоан.1:29), и Който се принася от свещениците в **безкръвна Жертва**»⁴⁷.

В деянията на **Третия Вселенски събор** четем: «Ние извършваме в църквите **безкръвно приношение** и по такъв начин пристъпваме към тайнствените благословени Тайни и се освещаваме, като се причастяваме със светото Тяло и драгоценна Кръв на Христа, Който е изкупил всички»⁴⁸.

В най-древните литургически текстове Христовата Църква тържествено изповядва пред Бога, че Му принася на светия жертвеник «словесна и безкръвна **Жертва** — и о всѣхъ и за вся»⁴⁹. А в тайната молитва от Василиевата и Златоустовата литургия, четена от свещенослужителя по време на Херувимската песен, се подчертава: «(Ти, Христе,)... си ни предал свещенодействието на тази служебна и безкръвна **Жертва**»⁵⁰.

Многобройни свидетелства за евхаристийната Жертва се срещат и в благодатното светоотеческо богословие. Ще се ограничим само с няколко примера:

Св. Игнатий Богоносец (I-II в.) пише до филиделфийските християни: «Старайте се да се ползвате от една Евхаристия: защото има една Плът на нашия Господ Иисус Христос, една Чаша... на Неговата Кръв, **един жертвеник** (ἓν θυσιαστήριον, с.240)»⁵¹.

Св. Киприан Картагенски (III в.) изяснява: «Кръвта Христова не се принася, ако в Чашата няма вино, и освещаването на **жертвата Господня** (sacrificium Domenicum) се извършва неправилно, ако нашите приношения не съответствуват на страданието Христово... Защото щом Иисус Христос, нашият Господ и Бог, Сам е върховен Свещеник на Бога Отца и пръв е принесъл Сам Себе Си в **жертва** на Отца и е заповядал да се върши това за Негов спомен, — то означава, че истински извършва делото на Христа този свещеник, който подражава на извършеното от Христа; и тогава принася в Църквата **истинска и пълна жертва** (sacrificium verum et plenum) на Бога Отца, когато принася така, както е принесъл Сам Христос»⁵².

Св. Кирил Йерусалимски (IV в.) нарича Евхаристията «**умилостивителна жертва**» (θυσία τοῦ ἰλασμοῦ, с.240)⁵³ и ясно изповядва: «ние принасяме Христа, заклан за нашите прегрешения, като **умилостивяваме** за тях (за покойниците) и за нас Човеколюбеца Бог»⁵⁴.

Св. Йоан Златоуст (IV-V в.) наставлява: «Не принасяме ли ние жертви всеки ден? — Принасяме, като извършваме възпоминание за Христовата смърт. И **тази жертва е една**, а не са много. **Така... ние винаги принасяме Него...** Нима поради това, че жертвата се принася на много места, Христос е множествен? — Съвсем не! Но единият Христос — и тук всецял, и там всецял — е едно Тяло. Както **Той, принасян на много места, е едно Тяло**,... така **една е и жертвата** (μία θυσία, с.241)»⁵⁵.

Ще завършим със свидетелството на Източните патриарси за евхаристийната жертва: «Вярваме, че тази е **истинска умилостивителна жертва**, принасяна за всички благочестиво живеещи и умрели и, както е казано в молитвите на това Тайнство, предадена на Църквата от апостолите по Господнята повеля за спасение на всички»⁵⁶.

Изтъкнатото принципно противоречие на БЕМ с новозаветното библейско и светоотеческо учение за претворяването на св. Дарове в Тяло и Кръв Христови и за същината на евхаристийната жертва не изчерпва всички богословски недъзи на икуменическият текст за Евхаристията. Ще отбележим накратко още някои от тях:

1. В съзвучие с духа на съвременния масонски икуменизъм БЕМ разглежда Евхаристията в един изцяло противен на новозаветното Откровение и на светоотеческото богословие **секуларистичен аспект**.

В БЕМ се подчертава: «Трапезите, за които е записано, че Иисус е споделил по време на Своето земно служение, възвестяват и осъществяват близостта на Царството; **видим знак за това Царство е нахранването на тълпите** (к.н.)»⁵⁷. — В тия редове изпъква поддържаната енергично от икуменизма идея за едно земно «царство Божие», което няма нищо общо с благовестеното от Спасителя Царство Божие като несъздадена, нетварна реалност, като «вътрешна възраждаща благодат на Светия Дух в нейните съвършени плодове»⁵⁸ (ср. Гал.5:22-23; Рим.14:17). Обосновката с «нахранването на тълпите» е абсолютно несъстоятелна. Сам Спасителят се обръща към нахранения от Него по чудесен начин народ със следния упрек: «*Дирите Ме не затова че видяхте чудеса, но за това, че ядохте от хлябовете и се наситихте. Трудете се не за храна тленна, а за храна, която пребъдва до живот вечен, и която ще ви даде Син Човечески*» (Иоан.6:26-27). След тези Христови думи на какво остава да се крепи икуменическото твърдение, че «нахранването на тълпите» било знак за царството Божие?! И св. ап. Павел недвусмислено заявява: «*Царството Божие не е ястие и питие, а правда и мир и радост в Светаго Духа*» (Рим.14:17).

На друго място в БЕМ се изтъква: «Евхаристията обхваща всички аспекти на живота. Тя е представителен акт на отдаване благодарност и приношение от името на целия свят. Евхаристийното служение изисква помирение и съпричастие между всички, които биват смятани за братя и сестри в едното семейство Божие; тя е постоянен призив за търсене на подходящи отношения в социалния, икономическия и политическия живот (Мат.5:23 сл.; 1 Кор.10:16 сл.; 1 Кор.11:20-22; Гал.3:28)... Евхаристията поставя вярващия в централните събития на световната история. Като участници в евхаристията, следователно, ние ще бъдем непоследователни, ако не участвуваме активно в постоянното усилие за подобряването на положението в света и на условията за живот на хората»⁵⁹.

Обозначените в БЕМ места от Новия Завет, последните три от които са цитирани съвсем неуместно, никак не притъпяват рязкото секуларистично звучене на цитирания текст. Напълно ясно е, че от най-велико Тайнство и залог за нашето вечно спасение, Евхаристията тук се свежда до «призив» за разрешаване проблемите на тоя свят чрез средства, които само на вид са евангелски, а всъщност са почерпени от самия свят, лежащ в зло (1 Иоан.5:19). Изобщо самият опит да се разглежда св. Евхаристия в очертавания от БЕМ секуларистичен план е свидетелство за едно силно изопачено богословско съзнание, което недопустимо размесва истините на Божественото Откровение с категориите на тоя свят, приятелството с който е вражда против Бога (Иак.4:4)!

2. В точка 2 от текста за Евхаристията четем: «В съответствие с Христовото обещание, всеки кръстен член на тялото Христово получава чрез **евхаристията уверение за опрощение на греховете** (Мат.26:26) и залог за вечен живот (Иоан.6:51-58).»⁶⁰

Общият тон на това твърдение е верен, но така както е формулирано, то поражда впечатление, че всеки кръстен християнин автоматически си осигурява опрощаване на греховете чрез Евхаристията. Очевиден е протестантският облик на такава мисъл. Всъщност, при **недостойно причастяване** св. Евхаристия, според думите на апостола (1 Кор.11:27-29), служи **не за опрощаване, а за гибелно умножаване на греховете**. Обаче, като отричат Тайнството Покаяние (Изповед), протестантите изобщо губят съзнанието за недостойно причастяване и отхвърлят изповядването на личните грехове пред свещеник като непременно условие за пристъпване към св. Причастие (вж. назад с. 219-221). А добре известно е, че изповедта пред причастяване е била практикувана в Църквата още от най-дълбока древност! Дори един рационалистически ориентиран протестантски богослов като Адолф Харнак признава: «Ние изхвърлихме Тайнството Изповед. Вместо него поставихме лично съзнание за разкаяние... Но нашето лично съзнание за разкаяние е **нищо**»⁶¹. Впрочем, ясно е, че в разглеждания текст БЕМ е твърде далеч от учението и практиката на вселенското Православие. Защото, «като призовава всички свои чеда към Христовата трапеза, св. Църква ги допуска до пресветото Тайнство **само след тяхната предварителна подготовка**, следвайки заповедта на апостола: *«Нека човек да изпитва себе си и тогава да яде от хляба и да пие от чашата. Защото който яде и пие недостойно, той яде и пие своето осъждане»* (1 Кор.11:28-29). Тази подготовка се състои в искрено себеизпитване от страна на вярващите, в очистване съвестта им от грехове чрез Тайнството Покаяние, и заедно с това — в пост и молитви, съобразно чинопоследованието на Църквата»⁶².

Не на последно място трябва да се отбележи и важният въпрос за **законния извършител на Тайнството Евхаристия**. Във връзка с това в БЕМ се пише: «При извършване на евхаристията Христос събира, поучава и подхранва Църквата. Христос е онзи, който кани на трапезата и който я възглавява. Той е пастирът, който води Божия народ, пророкът, който възвестява словото Божие, свещеникът, който извършва Божието Тайнство. В повечето от църквите това възглавяване на трапезата бива означавано от **ръкоположен свещеник**. Възглавяващият евхаристийното служение в името на Христа дава да се разбере, че извършваният обред не е нещо създадено от самите богомолци, нито пък е тяхно притежание; евхаристията се получава като дар от Христа, Който живее в Своята Църква. **Ръководещият евхаристийната служба** (к.н.) е посланикът, който представлява божествения почин и изразява връзката на местната църковна община с други местни общини във всемирната Църква»⁶³.

Очевидно в цитирания текст се прави, от позициите на плурализма, опит да се оправдаят и унифицират всички съществуващи евхаристийни практики. Прикривайки се зад несъмнената мистическа истина, че Господ Иисус Христос е Този, «Който принася и Се принася, Който раздава и Се раздава»⁶⁴ в св. Евхаристия, БЕМ омаловажава въпроса за земния извършител на Тайнството, като поддържа, че Евхаристията може да се извършва и «от ръкоположен свещеник», както това става «в повечето църкви», и от най-обикновено цивилно лице, както се практикува в много протестантски секти. Изобщо под изразите «възглавяващият евхаристийното служение» или «ръководещият евхаристийната служба» може да се разбира всеки — и законният православен епископ или свещеник, и чуждият на апостолското приемство лутерански или методистки «епископ» и пастор, и англиканските жени-свещенички», и

най-либералните сектанти, които отричат дори обичайното протестантско разбиране за епископска и пасторска институция. Това вавилонско смешение на понятия обаче няма нищо общо със съборното съзнание на св. Православна Църква, което **още от апостолско време** съхранява и благовести истината, че «властта за извършване на Тайнството Евхаристия... принадлежи само на **епископите** като **приемници на апостолите**, а **чрез епископите** се предава и **на презвитерите** (к.н.) (Православно изповедание. Ч. I, отговор на въпрос 107). Защото — а) само на апостолите, и следователно, в тяхно лице, само на техните приемници Христос е предал тази власт, когато подир установяването на пресветото Тайнство, им е заповядал: **«това вършете за Мой спомен»!** (Лука 22:19; 1 Кор.11:24-25), и б) само епископите и презвитерите **от дните на самите апостоли насам** постоянно се ползват с тази власт в Църквата.»⁶⁵.

Източните патриарси в своето «Послание за Православната вяра» изповядват: «Вярваме още, че това Тайнство света Евхаристия се извършва **не от всекиго** (к.н.), а само от благочестив йерей, получил свещенството от благочестив и законен епископ, както учи Източната Църква.»⁶⁶.

заключение на изложението си за св. Евхаристия първосветителите на Православната Църква единодушно заявяват: «Ето съкратеното учение на Вселенската Църква за Тайнството Евхаристия. **Ето истинското изповедание и най-древното предание, което ония, които искат да се спасят и които отхвърлят новите и скверни лъжемъдрувания на еретиците, по никой начин не бива да изменят; напротив, длъжни са да пазят в цялост и неповреденост това законно предание** (к.н.). Защото ония, които го изопачават, Съборната Христова Църква ги отхвърля и проклина!»⁶⁷.

БЕЛЕЖКИ

¹ Baptism, Eucharisty, Ministry, p. IX, col. 1.

² Ibidem, p. VII-X.

³ Ibidem, §33, p. 17, col. 1.

⁴ Ibidem, §2, p. 13.

⁵ Ibidem, §13, p. 12, col. 1.

⁶ Ibidem, §1.

⁷ Ibidem, §4, p. 10, col. 2.

⁸ Ibidem, §5, p. 11, col. 1.

⁹ Ibidem, §12, p. 12, col. 1.

¹⁰ Ibidem, §13, p. 12, col. 1.

¹¹ Ibidem, коментар 13, p. 12, col. 1.

¹² Ibidem.

¹³ Послание на патриарсите на Източно-католичната Църква за Православната вяра, член 17. — Приложение към Православен християнки катехизис. С., 1930, с. 224; второ издание, С., 1985, с. 225.

¹⁴ Макарий, митрополит Московский и Коломенский. Православно-догматическое Богословие (изд. 4-ое). Т. II, СПб., 1883, с. 397.

¹⁵ S. Justinus. Apologia I, cap. 66. — J. P. Migne, PG, t. 6, col. 428-429.

¹⁶ S. Cyrillus Hierosolymitanus. Mystagog. hom. IV, с. 2.- J. P. Migne, PG, t. 33, col. 1097.

¹⁷ Idem, Mystagog. hom. I, cap. 7. Ibidem, col. 172.

¹⁸ S. Gregorius Nyssenus. Catech. magna, cap. 37. — J. P. Migne, PG, t. 45, col. 96.

- ¹⁹ S. Ambrosius, ep. Mediolanensis. De fide, IV, 10. — J. P. Migne, PG, t. 16, col. 667.
- ²⁰ Цит. по митрополит Макарий. Пос. съч, с. 398.
- ²¹ S. Ioannes Damascenus. De fide orthodoxa, IV, 13. — J. P. Migne, PG, t. 94, col. 1145.
- ²² Baptism, Eucharisty, Ministry, г15, p. 13, col. 1.
- ²³ Euthymius Zigabenus. In Matthaеum XXVI, 28. — J. P. Migne, PG, t. 129, col. 668.
- ²⁴ Цит. по митрополит Макарий. Пос. съч, с. 391.
- ²⁵ Цит. по митрополит Макарий. Пос. съч, с. 393.
- ²⁶ S. Ioannes Damascenus. Op. cit., IV, 13. — J. P. Migne, PG, t. 94, col. 1148-1149.
- ²⁷ Theophylactus. In Ioannem, IV, 48. — J. P. Migne, PG, t. 123, col. 1308.
- ²⁸ Виж у митрополит Макарий. Пос. съч., 394.
- ²⁹ VI деяние на VII Вселенски събор — Цит. по митр. Макарий. Пос. съч, с. 396.
- ³⁰ Послание на Източните патриарси за Православната вяра, чл. 17. — В: Православен християнски катехизис. С., 1930, с. 223-224.
- ³¹ Baptism, Eucharisty, Ministry, §15, p. 12, col. 1.
- ³² Пак там, §32, p. 16, col. 2.
- ³³ Там.
- ³⁴ Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II. с. 401-402.
- ³⁵ Послание на Източните патриарси за Православната вяра, чл. 17. — В: Православен християнски катехизис. С., 1930, с. 225.
- ³⁶ Baptism, Eucharisty, Ministry, §4, p. 10, col. 2.
- ³⁷ Ibidem, §5, p. 11, col. 1.
- ³⁸ Ibidem, §8, p. 11, col. 1.
- ³⁹ Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II, с. 414-415.
- ⁴⁰ Baptism, Eucharisty, Ministry, ком. 8, p. 11, col. 2.
- ⁴¹ Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II, с. 419.
- ⁴² Baptism, Eucharisty, Ministry, ком. 8, p. 11, col. 2.
- ⁴³ Дюлгеров, Д., Ил. Цоневски. Православно догматическо богословие (второ прераб. изд.). С., 1947, с. 244.
- ⁴⁴ Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II, с. 419, 420.
- ⁴⁵ Епископ Николай. Св. Евхаристийна жертва. С., 1968, с. 36.
- ⁴⁶ Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II, с. 421.
- ⁴⁷ Геласий Кизически. Коментар към Деянията на I Вселенски събор, гл. 31. — Цит. по митр. Макарий. Пос. съч., Т. II, с. 417.
- ⁴⁸ Деяние I на Третия Вселенски събор. — Цит. по митр. Макарий. Пос. съч., Т. II, с. 417.
- ⁴⁹ Цит. по митр. Макарий. Пос. съч., Т. II, с. 417.
- ⁵⁰ Служебник. С., 1957, с. 81.
- ⁵¹ S. Ignatius. Epist. ad Philadelph. cap. 4. — J. P. Migne, PG, t. 5, col. 700.
- ⁵² S. Cyprianus. Epistt. ad Caecilium. cap. 9, 14. — J. P. Migne, PG, t. 4, col. 392, 397.
- ⁵³ S. Cyrillus Hierosolymitanus. Mystagog. hom. V, с. 8. — J. P. Migne, PG, t. 33, col. 1116.
- ⁵⁴ Idem, Mystagog. hom. V, cap. 10. — Ibidem, col. 1117.
- ⁵⁵ Св. Йоан Златоуст. Тълкувание на посланието до Евреите, бес. 17, §3.
- ⁵⁶ Послание на Източните патриарси за Православната вяра, чл. 17. — В: Православен християнски катехизис. С., 1930, с. 225.
- ⁵⁷ Baptism, Eucharisty, Ministry, §1, p. 10, col. 1.
- ⁵⁸ Архиепископ Серафим (Соболев). Искане за православна истина в руской богословской мысли. С., 1943, с. 256.
- ⁵⁹ Baptism, Eucharisty, Ministry, §20, p. 14, col. 1.
- ⁶⁰ Пак там, §2.
- ⁶¹ Цит. по Дюлгеров, Д., Ил. Цоневски. Учебник по мисионерство. С., 1937, с. 299.

⁶² Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II, с. 406.

⁶³ Baptism, Eucharisty, Ministry, §29, p. 16, col. 2.

⁶⁴ Служебник. Цариград, 1908, с. 153.

⁶⁵ Митрополит Макарий. Пос. съч. Т. II, с. 403-404.

⁶⁶ Послание на Източните патриарси за Православната вяра, чл. 17. — В: Православен християнски катехизис. С., 1930, с. 225.

⁶⁷ Пак там, с. 225-226.

В. Тайнство Свещенство (Служение)

Особено важен е **третият** отдел на БЕМ, посветен на въпроса за **Тайнството Свещенство**, понеже от действителността на това Тайнство зависи **действителността на всички други Тайнства**, и особено на Тайнството Евхаристия, тъй като първо условие за неговата действителност, както току-що видяхме (с. 245), е да бъде то извършвано от **свещеник, получил свещенство чрез ръкополагане от законен епископ**.

От своя страна и икуменистите придават голямо значение на въпроса за свещенството, с оглед на взаимното признаване на йерархиите, което е крайна цел на икуменическите преговори за обединяване на отделните изповедания. Това пределно ясно е изтъкнал англиканският Глочестърски епископ при състоялата се на 31 октомври 1935 г. Рипонска конференция със следните думи: **«Действителното обединение ще настане тогава, когато обединим свещенството (к.н.)... За това работим и в Православната източна Църква. Способът на действие (методът) напредва там по-бавно, но **накрая ще създаде действително единение.**»¹**

Тази нагла икуменическа самоувереност в постигане на крайния резултат — взаимно признаване на йерархиите, която се излъчва и от всеки ред на разглеждания Лимски документ на БЕМ, би трябвало да въодушеви всички православни християни, и на първо място всички **православни епископи**, като **носители на благодатното апостолско приемство в Църквата**, да се противопоставят решително на икуменическите домогвания, провеждани чрез този нов икуменически документ!

Ще се спрем първо върху **заглавието** на третия отдел на БЕМ.

За разлика от Тайнствата Кръщение и Евхаристия, наречени в БЕМ с древните им светоотечески названия Baptism и Eucharisty, — Тайнството **Свещенство** е обозначено от БЕМ на английски с едно съвсем общо название — Ministry, което буквално значи **«служение»**. Според Британската енциклопедия, в английския език съществува специално название за свещенството, а именно Priesthood, която дума предава специфична свещенослужителска терминология, изразявана на гръцки с традиционния термин ἱεράτευμα (с. 248) и на латински със sacerdotium². Употребената в БЕМ дума Ministry е много трудна за превеждане, защото тя означава свещенство, духовенство, пастирство и църковно служение. В понятието Ministry влизат изобщо всички форми на църковно служение. Но тъкмо тази многозначимост на термина Ministry разводнява благодатното съдържание на Богоустановеното църковно Тайнство, каквото е именно

Свещенството, унаследено по приемство от св. апостоли до днес. Предполагаме, че целта на такова едно неопределено обозначавање на Тайнството Свещенство в оригиналния английски текст на БЕМ е да се вместят в това понятие на «служение» всички ония «църкви», които нямат никакво свещенство!

Подобно замъглено третиране на въпроса се среща често в протестантските среди. Например, във встъпителната си реч на VI асамблея на ССЦ във Ванкувър (1983 г.) тогавашният генерален секретар на ССЦ Филип Потер, превратно тълкувайки думите на св. ап. Петър за християните като «*царствено свещенство*» (1 Петр.2:9), заявява (вж. назад с. 74), че «една от големите заслуги на Реформацията, заслуга, дължаща се на Мартин Лутер, било откритието (!)..., че всеки — безразлично дали е жена или мъж — е свещеник пред Бога»..., а по-нататък Потер призовава всички вярващи — **независимо дали са ръкоположени или са миряни** — да станат «истинско свещенство»³.

В БЕМ се провежда също такова смесване между законното сакраментално свещенство и общото «царствено свещенство» на миряните, с явната цел да се омаловажи сакраменталното свещенство и да се заличи границата между духовенство и миряни.

За отбелязване е, че навсякъде в БЕМ се употребява терминът «**ръкоположено свещенство**», който представлява една логическа тавтология, тъй като по начало не може да има свещенство, което да не е ръкоположено! — Така в §7, точка «с», четем: «Терминът «ръкоположено свещенство» се отнася до лица, които са получили харизма, и които църквата назначава (!) за служение чрез ръкополагане с призоваване на Св. Дух и възлагане ръце». Но в следващата точка «d» се казва: «Много от църквите (значи — не всички — в ск.н.) употребяват думата «свещеник» за обозначение на определени ръкоположени свещенослужители. Тъй като това **не е всеобщ обичай**, настоящият документ ще разгледа тоя съществен въпрос в §17.»⁴

Посоченият §17 носи заглавие на английски *Ordained Ministry and Priesthood*, т.е. «Ръкоположено служение и свещенство», като вторият термин — Свещенство — бива отнасян към Христа и към църковния народ, а първият термин — Служение — към «ръкоположените свещенослужители, които взимат участие, **както всички християни** (к.н.), и в свещенството на Христа и в свещенството на църквата»⁵ (т.е. на църковния народ).

И тъй в БЕМ — противно на самата терминология в Британската Енциклопедия — двата термина *Ministry* и *Priesthood* се употребяват превратно: с *Ministry*, което е твърде общо понятие и обозначава «служение изобщо», се определя ръкоположеното свещенство, а пък със специфичния термин за обозначавање на ръкоположеното свещенство — *Priesthood* — се определя всеобщото «свещенство» на църковния народ. Оттук се получава впечатление, че сакраменталното свещенство е само някаква еманация на всеобщото свещенство на църковния народ, който чрез символичната форма на «ръкополагане» сам назначава своите свещенослужители. Такъв чисто протестантски възглед върху църковната йерархия, при който се игнорира благодатното й упълномощаване от Христа по апостолско приемство, е тежка догматическа заблуда, означаваща **отричане на апостолското качество на Христовата Църква**.

В коментара към §17 такава една превратна употреба на двата посочени в заглавието му термина се обосновава с това, че уж «Новият завет никога не употребява термина

«свещенство» или «свещеник» (ἱερεῖς, с. 250) за означаване на ръкоположеното свещенство или ръкоположения свещенослужител». Според БЕМ «в Новия Завет този термин бил запазен, от една страна, за уникалното свещенство на Исуса Христа и, от друга страна, за царственото и пророческо служение на всички кръстени» (с.23). Ето как обаче архимандрит (сега- Нью Йоркски архиепископ) Пиер Л'Юиллие в цитираната вече своя статия «Царствено свещенство и служебно свещенство» (вж. с. 76-77) обяснява това различие в употребата на термините: «За обозначаване на свещеническите функции древната Църква е избягвала възможното тогава двусмислие, което би могло да се получи поради омонимия (едноименност)⁶. Затова именно термините ἀρχιερεῖς и ἱερεῖς не са никак употребявани в Новия Завет за обозначаване на свещенослужителските функции... Каноническото право остава вярно на древнохристиянската терминология и употребява вместо това термините **презвитер** и **епископ**. Това становище на Църквата в нейните първи времена се обяснява просто така: спрямо юдейството тя утвърждава отменянето (отпадането) на множеството законически жертви като чисто предобразни... пред единствената и съвършена Жертва, принесена веднъж завинаги от Христа, Който се е изявил така като Единственият истински **Първосвещеник** (Ἀρχιερεῖς). Спрямо обърналите се езичници терминът ἱερεῖς би могъл да бъде също зле изтълкуван, понеже обозначава жреците в езическите култове; обаче с постепенното изчезване на езичеството, от една страна, и с пълно отделяне на юдейството от християнството, от друга страна, опасността от смесване на термините изчезнала. Така постепенно взела да се разпространява употребата на термините ἀρχιερεῖς и ἱερεῖς в гръцкия свят, и pontifex и sacerdos — у латинците.

За отбелязване е обаче, че у най-ранния по време от църковните отци — апостолския мъж св. Климент Римски (101) термините ἀρχιερεῖς и ἱερεῖς вече се срещат за християнските свещенослужители (Първо послание на св. Климент Римски до коринтяните, гл. 40, §5).

Следователно БЕМ тенденциозно противопоставя върховното Христово първосвещенство на служебното свещенство, поверено на свещенослужителите в Църквата. **Всъщност това земно свещенство произлиза от небесното Първосвещенство на Христа**, както това прекрасно се подчертава в тайната молитва на свещенослужителя по време на Херувимската песен в литургията: «... Неизреченнаго ради и безмърнаго челоуѣколюбія Твоего (Христе) былъ еси Челоуѣкъ и **Архїерей** намъ былъ еси, и служебныя сея и безкровныя Жертвы **священнодѣйствию предаль еси намъ яко Владыка всѣхъ**»⁸.

В противоположност на това БЕМ кощунствено заявява в коментара към глава 11, че «**църквите трябва да избягват да приписват своите особени форми на ръкоположеното свещенство пряко на волята на Исуса Христа и да ги считат установени от Исуса Христа**»⁹!!! Тук с нечувана икуменическа наглост и кощунствена дързост авторите на документа БЕМ (сред които има и «православни»!) съвсем открито изявяват своето неверие в свещенството като Богоустановено от Спасителя Тайнство и свеждат всичко към «назначаване» на свещенослужителите от страна на църквата «чрез ръкополагане, както е казано по-горе в §7, точка «с» (вж. по-горе с. 249).

Характерно е, че БЕМ никога не говори за ръкоположението като за **благодатно Тайнство**, извършвано от **епископа** като **апостолски приемник**, а само за

«назначаване» на свещенослужителя от църквата посредством някакво безлично **«възлагане на ръце»** (не се казва от кого!). Такова явно отричане на апостолското приемство като условие за валидността на свещенството се среща много често не само у протестантите, но дори у англиканите. Така например, д-р Хедлам, известен англикански богослов и професор на Оксфордския университет, поддържал, че епископите в древнохристиянската Църква били приемници на апостолите «не защото били получили благодат, предадена от апостолите, а защото били **назначени** от Църквата да изпълняват ония обязанности, които изпълнявали апостолите»¹⁰. Обаче този крайно погрешен възглед за свещенството не попречил д-р Хедлам скоро да стане англикански «епископ», а това показва, че Англиканската църква била солидарна с него.

Но какво да кажем за това, че през юли 1988 г. на Ламбетския събор на англиканските епископи било взето решение, че **жени могат да бъдат ръкополагани не само за «свещенички», но даже за «епископки»?**! Наскоро това решение било приложено на дело: **на 12 февруари 1989 г. в Бостон (САЩ) било извършено «ръкоположението» на Барбара Харис за «епископка»**¹¹!!! Ето до какви вопиющи произволи довежда пренебрегването на принципа за апостолското приемство! След това би трябвало да бъде **невъзможно участието на Православните в Световния съвет на църквите**, който винаги е поддържал идеята за женско «свещенство».

В отдел III на БЕМ под заглавие **«Форми на ръкоположеното свещенство»** упорито се провежда мисълта, че «Новият Завет не дава един единствен образец на свещенство, който да може да служи за модел или неизменна норма за цялото бъдещо свещенство в Църквата. В Новия Завет по-скоро срещаме някакво разнообразие на формите, съществували **в разни места и в различни времена** (к.н.)»¹². С последните думи авторите на БЕМ изразяват не само **рационалистическо неверие в новозаветната йерархия**, но с това те **оспорват самата достоверност на новозаветните свещени книги**, които уж се били появили «в различни времена». Верни на своя протестантски рационализъм, съставителите на БЕМ направо заявяват, че едва **«във втория и третия векове** била установена тристепенната форма — епископ, презвитер и дякон — като обща форма на ръкоположеното свещенство в цялата Църква»¹³. Такъв рационалистически възглед за произхода на трите степени на църковната йерархия означава явно **отричане на факта на установяването им от св. апостоли**, а оттук и **унищожаване на самото понятие за апостолското приемство на йерархията**.

Обаче новозаветната свещена книга «Деяния на светите апостоли», съставена от Христовия Евангелист св. ап. Лука (ср. Лука 1:3 и Деян. 1:1) ясно свидетелствува, че св. апостоли самолично са ръкоположили първите седем дякони (Деян. 6:6). Така също от апостолите бил ръкоположени св. ап. Павел и св. ап. Варнава (Деян. 13:3), които пък ръкоположили презвитери за основаните от тях църкви (Деян. 14:23). Св. ап. Павел ръкоположил своя ученик Тимотей за епископ на Ефес (1 Тим. 4:14; 2 Тим. 1:6), а друг свой ученик Тит поставил за епископ на о-в Крит, като му възложил да ръкополага презвитери за тамошните градове (Тит. 1:5).

Освен преките данни на новозаветните свещени книги, за съществуването на тристепенната йерархия още през апостолския век свидетелствуват и непосредствените апостолски приемници — апостолските мъже: **св. Климент, епископ Римски** (в Първото си послание до коринтяните — гл. 40, §5 — вж. назад с. 251) и **св. Игнатий Богоносец, епископ Антиохийски** (107 г.) в своите послания до Магницийците 6:1;

3:1-2 и до Тралийците 3:1, дето направо се изброяват трите степени на църковната йерархия.

Обаче в БЕМ свидетелствата на тези двама ранни апостолски мъже изкуствено са противопоставени. Така в коментара към §36 четем: «В древната Църква връзката между епископата и апостолската община се е разбирала по два начина». От една страна БЕМ признава, че «св. Климент се е интересувал преди всичко от средствата, с помощта на които **историческата** непрекъснатост на Христовото присъствие била осигурена в Църквата чрез апостолската приемственост». А от друга страна БЕМ подчертава, че «св. Игнатий Антиохийски виждал в християнската община, събрана около епископа сред презвитерите и дяконите, действителната проява на Духа в апостолската община». Оттук БЕМ прави извода, че «символът на апостолската приемственост подчертава не само историческата непрекъснатост, а също действителната духовна реалност»¹⁴. — Но всъщност историческата непрекъснатост на апостолското приемство, застъпвана от св. Климент Римски, се намира в основата на духовната реалност, за която говори св. Игнатий Богоносец, и която представлява тъкмо апостолската приемственост, взета в даден момент от времето. Следователно и двамата апостолски мъже говорят за един и същи предмет, който осигурява апостолското приемство в Христовата Църква.

С цел да се избегне крайно неприятният за протестантите въпрос за **Апостолското приемство** като **предаване на йерархическата благодат по непрекъснатата верига на ръкоположенията** от апостолско време до днес, която била прекъсната от времето на Лутер, — БЕМ въвежда едно ново съчетание на термини, а именно: «Приемственост в апостолското Предание». Очевидно целта на такова съчетание е да се отклони вниманието от главния предмет — **йерархическото апостолско приемство**, което е неоспорим **факт**, и да се сведе въпросът към по-широкото понятие — **апостолско Предание**, което търпи тълкуване и затова е по-изгодно за протестантите. Това понятие, широкото използвано в БЕМ, се усвоява и от някои «православни» икуменисти в угода на БЕМ. Така един от съставителите на БЕМ, протопрезвитер Виталий Боровой в своя доклад «Оценка на документите от Лима за Кръщението, Евхаристията и Свещенството» говори за «органическата **приемственост на апостолското Предание** на благодатния и сакраментален живот в Древната Църква до епохата на Вселенските Събори (общ за всички нас още до периода на нашите разделения)»¹⁵. — Обаче тогава протестанти не е имало. По-нататък о. Боровой пише за необходимостта да се възсъздаде «християнското единство чрез съвместните братски усилия на цялото икуменическо съобщество — изхождайки от основните и върху основите на **историческата приемственост на апостолското Предание**... Особено труден и деликатен (!) е въпросът за тъй наричаното **женско свещенство**»¹⁶.

Вместо обаче да отсече тоя «деликатен» въпрос като несъществуващ изобщо за Православната Църква, о. Боровой и тук «счита за необходимо при решаването на тоя въпрос от другите Църкви да се зачитат икуменическите перспективи на техните решения за единство на всички християни и за **еднакво разбиране на запазването верност на апостолското Предание** (к.н.), както то е засвидетелствувано в историята на Църквата»¹⁷. Подчертаните от нас думи на о. Боровой дават да се разбере, че понятието за апостолското Предание дори по такъв «деликатен» въпрос подлежи още на обсъждане при зачитане на «икуменическите перспективи... за единство на всички

християни!»! А това показва колко е мъгляво понятието за «апостолско Предание», с което икуменистите спекулират за свои цели!

Но нека разгледаме понятието «апостолско Предание», както то е разяснено в БЕМ. Там четем: «**Апостолското Предание** в Църквата означава **приемственост** в постоянните отличителни свойства на Църквата на апостолите: свидетелство за апостолската вяра, проповядване и обновено (!) тълкуване на Евангелието, извършване на Кръщението и Евхаристията, **предаването на свещеническите отговорности** (к.н.)»¹⁸. — След споменаването за двете Тайнства — Кръщение и Евхаристия — би следвало да се назове и третото Тайнство — **Свещенство**, което е предмет на разглеждане в БЕМ. Но вместо да се говори за предаване благодатта на свещенството, тук става дума само за «предаване на свещеническите отговорности», като че ли въпросът се отнася до някакъв формален акт на юридическа отговорност, с която за БЕМ се изчерпва цялата същност на «свещенството».

В коментара към същия §34 четем: « В рамките на това **апостолско предание** съществува някаква **апостолска приемственост** на служението, която служи за поддържане на непрекъснатостта и приемствеността на църквата в нейния живот в Христа и верността ѝ към словата и действията на Исуса, предадени нам чрез апостолите. Свещенослужителите са били назначени (!) от апостолите. След това епископите на Църквата са били първите пазители на това предаване на апостолската традиция; те са били свидетели на **апостолската приемственост на служението**, което било продължено и запазено чрез епископите на древната Църква заедно с презвитерите и дяконите в християнската общност»¹⁹.

Както виждаме, в целия този коментар нищо не се казва за благодатната приемственост в ръкополагането — от апостолите чрез епископите досега. За апостолите е казано само, че те «назначавали» някакви свещенослужители, които обаче се отличават от епископите. А епископите са наречени само «пазители» (а не проводници) и «свидетели» (а не носители) на апостолската приемственост на служението. Но никъде не е посочено, че тази приемственост на служението се предава по линията на ръкоположенията в Тайнството Свещенство.

Накрая в този коментар се подчертава, че «**трябва да се прави разлика между апостолското предание на цялата Църква и приемствеността на апостолското служение**»²⁰. — С други думи тук изкуствено са разделени две неразривно свързани неща — «**апостолско предание**» и «**апостолско служение**». Като най-добър пример за тази им връзка служи фактът, че сборникът на апостолските правила започва с двете първи правила за ръкополагането на епископа от двама или трима епископи, а на презвитера и дякона — от един епископ. Следователно, апостолското служение е включено в апостолското предание.

По-нататък в §36 приемствеността на епископите са счита само като «един от начините..., чрез които се дава израз на апостолското предание в Църквата. Тази приемственост се разбира... като **символично** обозначаване и запазване на приемствеността на апостолската вяра и общение»²¹. И тук, както при Тайнствата Кръщение и Евхаристия БЕМ не отива по-нататък от протестантското третиране на Тайнствата като «символи», а не като необходими за спасението Богоустановени чинопоследования, чрез които осезателно се преподава на вярващите Божията благодат.

В §38 се казва, че «църквите, които не са запазили епископата, приемат епископската приемственост **като символ, макар и не като гаранция** за приемствеността и единството на църквата»²². А после се казва, че «те **не могат** (а всъщност — **не искат** — в ск.н.) да приемат..., че служението, прието в тяхната собствена традиция, трябва да се смята за недействително до момента, до когато не се присъедини към съществуващата линия на епископската приемственост»²³.

Такава именно конкретна претенция е изразил професорът от Ерлангенския университет пастор д-р Юрген Ролофф в своя доклад «Оценка на Лимския документ (БЕМ)» при 10-то събеседване между представителите на Руската Православна Църква и Евангелическата църква в Германия (ГФР), състояло се в Киев (от 25 до 29 септември 1984 г.). Там той категорически заявява: «За нашите църкви е решаващо, щото икуменическите ни партньори (т.е. православните) да не поставят признаването, че ние се намираме в **апостолското предание** (традиция), в зависимост от този знак на **приемственост** (т.е. апостолска — в ск.н.)»²⁴. — С тези думи протестантският богослов сам признава, че протестантите нямат апостолско приемство!

И тъй, БЕМ по протестантски въвежда понятието за **епископската** приемственост като нещо незадължително за християните и сякаш независимо от **апостолската** приемственост, която протестантите подменят с понятието за «приемственост в апостолското предание», каквато те претендират да имат. Всъщност обаче **не съществува епископска приемственост помимо апостолското приемство**. Тези две понятия са напълно равностойни и в това именно се състои главното основание за свойството на **Православната Църква** като **апостолска**!

Последната глава на БЕМ е озаглавена: «**Към взаимно признаване на ръкоположеното свещенство**». Тук се разкрива крайната икуменическа цел — **взаимното признаване на йерархиите** на отделните изповедания, които членуват в ССЦ. — В §51 направо се заявява, че «църквите трябва да бъдат готови да **обновят** (!) своето разбиране и своята практика за ръкополагане на свещенослужителите»²⁵.

След това в §53 съставителите на БЕМ си позволяват дързостта да поискат «от църквите, запазили епископската приемственост, щото те да признаят **апостолското съдържание** на ръкоположеното свещенство, съществуващо в църквите, които не са поддържали такава приемственост, а също да признаят, че в тези църкви съществува служение «епископе» (гръцка дума) в различни форми»²⁶.

Какви са тия «различни форми на епископство», съществуващи помимо Богоустановената тристепенна йерархия — това не се уточнява, защото такива «форми» няма и не може да има! Това е само един празен набор от думи, с които се цели да се хвърли прах в очите на наивните читатели, че уж става дума за някаква-си «йерархия»!

В §54 четем: «Някои църкви ръкополагат както мъже, **така и жени**; други църкви пък ръкополагат само мъже. Различията по този въпрос пречат на взаимното признаване на свещенствата. Но **това не бива да се смята като съществена пречка за по-нататъшни усилия към постигане на взаимно признаване**»²⁷. — Ние вече споменахме, че ССЦ поддържа идеята за женско «свещенство» (вж. назад с. 252). Тук чрез икуменическият документ БЕМ Световният съвет на църквите се опитва да отстрани това препятствие за взаимно признаване на «църквите» и техните

«свещенства» и затова завършва с думите: «Икуменическите съображения трябва да поощряват, а не да спират откритото обсъждане на този въпрос»²⁸.

Както се вижда, ССЦ не се отчайва да постигне един ден и тая си цел, щом представителите на Поместните Православни Църкви, въпреки привидното си несъгласие по този въпрос, продължават спокойно да си заседават като членове на ССЦ, като се задоволяват уж да «възразяват».

Най-сетне в последния §55 БЕМ предлага като върховен израз на такова «**взаимно признаване на църквите и техните священства**» да се проведе между тях **ЕВХАРИСТИЙНО СЪСЛУЖЕНИЕ С ВЗАИМНО ВЪЗЛАГАНЕ НА РЪЦЕ**²⁹!

ОБАЧЕ ЗА ВСИЧКИ ПРАВОСЛАВНИ ХРИСТИЯНИ, И ОСОБЕНО ЗА ПРАВОСЛАВНИТЕ АРХИЕРЕИ — НОСИТЕЛИ НА ДРАГОЦЕННИЯ ДАР НА АПОСТОЛСКОТО ПРИЕМСТВО — ТРЯБВА ДА БЪДЕ ПРЕДЕЛНО ЯСНО, ЧЕ, АКО ПО КАКВИТО И ДА БИЛО СЪОБРАЖЕНИЯ (разбира се от дипломатическо-икуменически характер!) ТЕ СЕ СЪГЛАСЯТ НА ТАКАВА ИКУМЕНИЧЕСКА ПАРОДИЯ, ТОВА ЩЕ ОЗНАЧАВА, ЧЕ ТЕ АВТОМАТИЧЕСКИ СЕ ЛИШАВАТ ОТ СУГУБАТА ЙЕРАРХИЧЕСКА БЛАГОДАТ, ПОЛУЧЕНА ОТ ТЯХ ПРИ ХИРОТОНИЯТА ИМ, И С ТОВА САМИ ЗАГУБВАТ СВОЕТО АПОСТОЛСКОТО ПРИЕМСТВО! ЗАЩОТО СЪГЛАСНО 45 АПОСТОЛСКО ПРАВИЛО:

«ЕПИСКОП, ПРЕЗВИТЕР ИЛИ ДЯКОН, КОЙТО САМО СЕ Е ПОМОЛИЛ С ЕРЕТИЦИ, ТРЯБВА ДА БЪДЕ ОТЛЪЧЕН; АКО ПЪК ИМ ПОЗВОЛИ ДА ДЕЙСТВУВАТ КАТО СВЕЩЕНОСЛУЖИТЕЛИ В ЦЪРКВАТА, ТРЯБВА ДА БЪДЕ НИЗВЕРГНАТ»!

БЕЛЕЖКИ

1 У: Братсиотис, П. Англиканските хиротонии от Православно гледище (на гръцки, изд. 2-е). с. 8. — Цит. по Трембелас, Пан. Н. Полуофициални документи за икуменическото движение и богословските диалози (на гръцки). Атина, 1972, с. 31.

2 Encyclopaedia Britannica, 1970, vol. 18, p. 497, col. II.

3 Вж. циклостилно напечатаната въстпителна реч на VI асамблея, с. 9-10.

4 Baptism, Eucharisty, Ministry, p. 21, col. 1.

5 Пак там, p. 23, col. 1.

6 В гръцкия текст на Стария Завет терминът обозначава ветхозаветния първосвещеник. Гръцкият термин пък бил употребяван в древната класическа литература за езическите жреци.

7 Вж. Вестник Русского западноевропейского Патриаршего Экзархата, —33-34, Париж, 1960, с. 39.

8 Вж. «Служебник» — Литургии на св. Василий Велики и св. Йоан Златоуст.

9 Baptism, Eucharisty, Ministry, p. 22, col. 2.

10 Бенигсен, Георгий. К вопросу о действительности англиканского священства.

Париж, 1927, с. 86-87. — Цит. по доклада на архиеп. Серафим (Соболев) в «Деяния Московского Соединения 1948 г.». Т. II, с. 254.

11 Ортодоксос Типос. Атина, №826, 17.II.1989, с. 1.

12 Baptism, Eucharisty, Ministry, §19, p. 24, col. 1.

13 Там.

14 Пак там, p. 29, col. 2.

15 ЖМП №2, 1985, с. 63.

- 16 Там.
17 Там.
18 Baptism, Eucharisty, Ministry, §34, p. 28, col. 1.
19 Пак там, p. 28, col. 2.
20 Там.
21 Пак там, p. 29, col. 1.
22 Там.
23 Пак там, p. 30, col. 1.
24 Вж. ЖМП №2, 1985,, с. 62-63.
25 Baptism, Eucharisty, Ministry, §51, p. 32, col. 1.
26 Пак там, §53, «а», p. 32, col. 2.
27 Пак там, §54, p. 32, col. 2.
28 Там.
29 Пак там, §55, p. 32, col. 2.

10-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ НЕ ДОПУСКА ПРАВОСЛАВИЕТО ДА МИСИОНЕРСТВУВА СРЕД ИНОСЛАВНИТЕ; ТОЙ УТВЪРЖДАВА ПРОТЕСТАНТСКИТЕ ОБЩНОСТИ КАТО «ЦЪРКВИ», ПОЧВА ДА ЗАКОНОДАТЕЛСТВУВА НЕ САМО НАД ИНОСЛАВНИТЕ ДЕНОМИНАЦИИ, НО И НАД ПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКВА И Я ЗАРАЗЯВА С ЧУЖДЯ Й ПО НАЧАЛО СВЕТСКИ ДУХ.

А. Участието на Православната Църква в ССЦ не е оправдано

Западни инославни наблюдатели намират съвсем противоречиво и нелогично участието в ССЦ на една Църква като Православната, която претендира да е единствената истинска Христова Църква¹.

И наистина, какво търсят православни християни в Икуменическият съвет, чиято идеология съвсем не съвпада с православната?! И каква може да бъде ползата от участието им в едно движение, намерението на което съвсем не е това — да обединява всички вероизповедания върху началата на Богооткровената истина, пазена в Православието, а да създаде едно надцърковно, или по-точно казано, противощърковно обединение, дето никой няма да разполага с «отделна горница за своето вероизповедание» (думи на Висерт Хуфт)², и дето няма да има вече «Православна Църква в този сепаративен смисъл на думата» (вж. с.55).

На тия въпроси «православните» икуменисти обикновено отговарят, че те отиват на икуменическите събрания, за да «свидетелствуват» за Православието и да привличат вниманието на инославните към него.

В «идиличната» епоха на икуменизма, ако можем така да се изразим, когато православните представители в него бяха търсени, ласкани и облагодетелствувани, още можеше да се хвърля прах в очите на неосведомените и, подобно на руския парижки богослов Лев Зандер, с престорена наивност и с някакво пресилено въодушевление да се пише: «Ако ние участвуваме в икуменическото общение като представители на нашата църква, то **разкриването на нейните духовни богатства и приобщаването на нашите инославни братя към тях е нашата естествена и необходима задача... вярвайки в истината на Православието, ние очакваме, че тя ще възтържествува в сърцата на нашите братя**»³ (к.н.). — По повод на едно икуменическо събрание в Босе (край Женева) през януари 1949 г. православни млади хора са заявили между другото:

«Православните участвуват в икуменическото движение с пълното съзнание за своята християнска отговорност да бъдат **живи и действени свидетели на Православието**, готови да изясняват своите догми, които другите християни малко познават, и по-особено, мястото на св. Дева, Божията Майка, в живота на Църквата»⁴.

Но тези хубави намерения на православните участници в икуменическото движение осъществяват ли се? — Съвсем не! Защото икуменизмът, който само за показ твърди, че търси истината, съвсем няма за цел да я намери. Той иска да обедини всички църкви не на базата на Православието, а върху основите на една нова идеология, в името на която се очаква и от Православието да направи известни догматически отстъпки, понеже, според владеещото в икуменическите среди убеждение, никоя от наличните църкви не притежавала пълната истина. Оттук и призивът, отправен към всички «църкви», включително и към Православната Църква, да се каят за загубеното единство и за по-голямото или по-малко отстъпване от истината.

Още в първата половина на нашето столетие са проличали тия тенденции на икуменическото движение — да се иска и от Православната Църква покаяние за някакви-си грехове (догматически ли?!), което ясно показва, че западните икуменисти съвсем не считат Православната Църква нито за непогрешима, нито за «стълб и крепило на истината» през вековете. И въпреки тоя с десетки години вече продължаващ се икуменически опит, днес все още «православните» икуменисти се преструват, че вярват на илюзиите си, че отиват да проповядват Православие в Женева!

Един протестант-икуменист е писал твърде открито още през 1929 г.: «Истинската, продиктувана от волята за единство в Христа, **среща** на Реформатското протестантство и на Източното Православие ги заставя **и двете да се опомнят, да се каят** пред Божието лице, и спомага да замлъкнат всички агресивни помисли, т.е. желанието чрез пропаганда или чрез други мерки взаимно да се насилват и разрушават»⁵.

Тук са излишни всякакви коментари. Най-добре самите «православни» представители в ССЦ, съставен от толкова много еретически изповедания, биха могли да ни засвидетелствуват, ако имаха добра и свободна съвест, че никой от тамошните икуменически деятели не мисли да приема Православието!

Единственото нещо, което «православните» икуменисти са действително постигнали сред инославните лидери на икуменизма, е това, че са ги обогатили с православната си терминология, за да могат днес протестантските ръководители на ССЦ да рушат по-лесно св. Православие и по-ловко да прикриват зад православните богословски понятия своите неправославни мисли и намерения!

Както Православната Църква говори с вяра и уважение за своето **Свещено Предание**, така и те по протестантски издигат глас за свои «предания» и за преданията на разните деноминации, подхвърляйки дори идеята, че църквите трябвало взаимно да се обогатяват с тия свои «предания».

Както Православната Църква има своите **свети отци** и с любов се позовава на тях, така и днешните икуменически ръководители от Женева говорят за «отци» на икуменическото движение, за «свои отци», за «модерни отци»⁶, които нямат нищо общо с древните правомислещи свети отци. Онези **спасяваха** Православната вяра, а тия я **подкопават!**

Както Православната Църква си служи с термина **«католичност»** (= съборност), за да изрази с него верността си на Христа и предназначението си да разпространява по цял свят спасителната Богооткровена единствена, а не плуралистична истина, тъй и икуменическите ръководни лица употребяват термина «католичност» (catholicism), ала не в православен, а тъкмо обратно — в изопачен смисъл, за да разклатят православно му съдържание. Под «католичност» те разбират заплануваното икуменическо единство в оня плуралистичен вид, който вече разгледахме. «Католичността» — според IV асамблея на ССЦ в Упсала (1968 г.)- била противоположност на всички видове самовлюбеност и партикуларизъм (обособеност). Конференцията в Саламанка уточни и V асамблея на ССЦ в Найроби (1975 г.) прие следното тълкуване на понятието «католичност» («съборност»): «Едната църква трябва да представлява от себе си **съборното братство** (общност) на местните църкви... В това съборно братство всяка местна църква обладава, в общение с другите, **пълнотата на католичността**, свидетелствува за **същата** апостолска вяра и със самото това признава принадлежността и на другите към **същата** Христова Църква... Те са свързани, понеже са получили **същото** кръщение и споделят **същата** евхаристия. Те признават членството и йерархията на другите!»⁷

Тъй «католичност» (съборност) почва да означава в икуменическия речник **не верност на едната Истина, а признаване на всички заблуди**; не единство, а плурализъм, многоверие при взаимно признаване на «евхаристията» и «йерархията» (духовенството) на другите «църкви». Що друго значи това освен да се признае йерархията и на протестантите, които нямат всъщност никаква йерархия и никакво апостолско приемство, и да се приемат като валидни кощунствените «тайнства» и на ония секти, които отхвърлят официално всякаква йерархия и въпреки това влизат в «съборното братство» на местните църкви?!

Хвалейки се с такава една «католичност», «църквата» на икуменистите «смело говори за себе си като за знаме на бъдещото единство на човечеството»⁸. Но какво се получава всъщност? — Икуменизмът, отхвърляйки истинската католичност (съборност), под предлог, че вижда в нея някаква уж «самовлюбеност», сам създава ново разбиране на термина «католичност», кипящо от икуменическо фарисейско самодоволство и от ужасяваща горделива икуменическа самовлюбеност!

При тая обстановка, за православно мисионерствуване в Женева днес не може и дума да става. Напротив, на «православните» икуменисти се забранява да правят каквато и да било пропаганда за Православието и да свидетелствуват за православно истина. А в същото време множество протестантски и разни други инославни икуменисти свободно «свидетелствуват за своите традиции и вярвания и искат от православните да се «обогатяват» с тях. Така те ги натрапват на православните. Следователно, православно свидетелствуване, доколкото има такова, остава «глас вопиющ в пустини». Нещо повече: на «православните» икуменисти се правят по всякакъв начин внушения да излязат от своята конфесионална самозатвореност и да се отворят все повече и повече за икуменическото влияние, което е, както се знае, съвсем антиправославно. В името на взаимното опознаване и взаимното въздействие, протестантският дух на свободия във вярата все повече и повече се натрапва и на «православните» икуменисти. Резултатите са — не спечелване на протестантите за Православието, а **опротестантчване на православните**. Това печално явление отдавна се забелязва в тия поместни православни църкви, дето икуменическото влияние е успяло силно да проникне. Там се наблюдава разколебаване на много църковни форми

на живота. В това отношение характерно е изказването на руския протоерей Всеволод Шпилер (живял и служил дълги години като свещеник в България), направено още по време на Московското всеправославно съвещание в 1948 г. и рисуващо пагубните последици от контактите на Българската Православна Църква с икуменизма: «За Българската Църква — говори той — срещата с икуменизма означаваше в икуменическите кръгове **разклащане на чувството за църковност, разклащане на съзнанието за единоспасяващата Църква** (к.н.). Освен това забелязваше се известно осветскостяване (обмирщение) на Църквата по пътищата на приспособяването ѝ към икуменизма. Причини се спадане на нивото на духовния живот, **откъсване от светоотеческите традиции както в богословието, така и в житейския бит** (к.н.). Разклатена бе в самите ѝ основи верността на литургическата богослужебна традиция. Именно във връзка със срещата с икуменизма в България се появиха не само теории, но и лозунги против вредата от хипертрофия (прекомерност) в обредността»⁹ (т.е. стремеж към съкращаване на богослужението — в ск.н.).

И щом допреди 1961 г., когато БПЦ стана официално членка на ССЦ, влиянието на икуменизма се е оказало толкова зловредно за нея, то какво да каже пък за това влияние подир 1961 г.?! Такова пакостно влияние се забелязва не само в Българската Православна Църква, но и във всички останали поместни православни църкви, членуващи в ССЦ. Под натиска на икуменизма Православието е застрашено да изгуби своя чист облик!

«Православни» деятели пишат вече свободно за утвърдилото се в икуменическите среди **понятие «конвергенция» станало синоним на икуменизма**. Що значи «конвергенция»? — В биологията това понятие означава **изкуствено** създадено «съвпадение на свойства в различни организми **не поради родство** (к.н.), а поради приспособяване»¹⁰. В политическия език тази дума се употребява в смисъл на **взаимно сближение на две противоположни социално-политически системи** и дори до сливането им в една система¹¹ **по пътя на взаимното влияние**. По аналогия с това в икуменическите срещи и диалози конвергенцията цели «сближение на отделните конфесии по пътя на взаимното влияние една на друга»¹².

Икуменическата конвергенция напомня явлението, наричано във физиката **осмоза**, т.е. взаимнопроникване на две течности, разделени с пореста преграда или ципа. При общуване на православните с инославните икуменисти неизбежно се получава проникване на еретическите отрови в кристално чистата вода на Православието вследствие взаимното им повлияване. Такова повлияване съвсем не е изгодно за Православието, защото при тази «осмоза» в него не прониква нещо по-добро от онова, що представлява самото то, а прониква нещо лошо, което го отравя. Тънката преграда, която дели двете течности, е пореста! През порите на нарушените канони, забраняващи молитвеното общуване с еретици, и през тънката ципа на започнали вече догматически компромиси — протестантските отрови навлизат в православните съзнания! Крайният резултат на физико-химическата основа е изравняването на двете течности. Крайният резултат на икуменическата осмоза ще бъде — поне за «православните» деятели в икуменизма — тяхното **опротестантчване**! Това вече е станало и става с мнозина «православни» икуменисти, като гръцкия проф. Н. Нисиотис (вж. с. 33) и много други.

Конвергенцията, равнозначна в нашия случай на икуменическата осмоза, е абсолютно неприемлива за чистото Православие. Последното не бива да търпи никакво взаимно влияние със заблудите (2 Кор.6:14-15), защото от смесването на истината с лъжата

истината губи, бидейки разтворена в отровните води на заблудата, а пък лъжата печели, намятайки си, за по-голяма ефикасност в своята нечестива пропаганда, мантията на привидното истинолюбие.

По повод на наивните заяви на някои «православни» икуменисти, че те свидетелствували за истината в икуменическите събрания с надеждата, че ще обърнат инославните в Православие, много трезви мисли е изказал покойният вече († 1963 г.) гръцки Самоски митрополит Иринеи. В своята брошура «Източната Православна Църква и тъй нареченото Икуменическо християнско движение», издадена в Атина през 1959 г., той пише, че с една-две православни речи през време на икуменическите конференции, дето покрай малцината православни говорители има много повече инославни оратори, протестантите няма да се убедят в истинността на Православието и да се откажат от своите вкоренени погрешни религиозни убеждения.

Но като не се постига този резултат, обратният непременно се постига. Православните представители, потънали в протестантските среди от икуменисти, се молят заедно с тях, усвояват незабелязано за себе си някои техни възгледи, нарушават заради икуменическото общение с инославните светите канони на Майката-Църква, влизат в конфликт със своите православни братя — некуменисти и се отчуждават постепенно от св. Православие, като започват в статии, речи и доклади да изказват такива мисли, които са в угода на икуменизма и в ущърб на св. Православие¹³.

Трагичен в това отношение е примерът с гръцкия Тиатирски и Великобритански архиепископ Атинагор Кокинакис. Предал се изцяло на делото на икуменизма, той е загубил облика си на православен йерарх и богослов, и дотолкова се е отдалечил от православните църковни възгледи, че в споменатата вече издадена от него на английски език книга «Едно междуправославно богословско разискване» (1973 г.), той се осмелява да изказва съвсем неправославни мисли, защитавайки ги като уж «православни». Така например:

1. Той счита, че Православната Църква не изчерпвала със себе си цялата Вселенска Църква, а била само нейната източна част. Западната ѝ част образувала Римокатолическата църква (с. 66-67). Никой православен архиерей до нашия век не е учил така. В 1895 г. Цариградската Патриаршия, чиито клирик е архиеп. Атинагор, излезе със специално окръжно послание, в което изрично, безкомпромисно и ясно каза, че само поместните Православни църкви единствени «съставляват едната, света, съборна и апостолска Христова Църква, стълб и утвърждение на истината»¹⁴.

2. Архиеп. Атинагор дръзко разклаща, от угода към икуменизма, светите православни канони (с. 11-24), смятайки, че те могат да бъдат променяни според обстоятелствата и времената (с. 10,14, 200, 21, 23). Той пише: «Църквата е в правото си да отменя каноните по икономия, и дори на един (бъдещ — в ск.н.) събор тя може да ги замени с други» (с. 41). Срещу такова чудовищно схващане се издига могъщият глас на един от най-великите цариградски патриарси, ученият и ревностен борец за Православието, св. Фотий, който пише: «Запазването на истинските канони е дело (дълг) на всеки внимателен към своите обязанности човек, а най-вече на тези, които Промисълът е избрал за ръководители на другите»¹⁵.

3. Архиеп. Атинагор твърде лекомислено се опитва да обезвини днешните западни еретици като лично неотговорни за различията между тях и православните християни,

понеже се били родили в своите неправославни изповедания (с. 28). Но при срещата на тия еретици с истината, която те са имали вече достатъчно възможности да чуят, нима пак си остават инославните икуменисти без отговорност?! Такъв начин на разсъждаване е дълбоко погрешен. Той води към следната неправилна аналогия: понеже сме се родили в наследствения Адамов грях, ние не сме отговорни за него и не сме длъжни да се каем. Това обаче е чист рационализъм. Словото Божие ясно казва: «Всички са под грях» (Рим.3:9). «Чрез един човек грехът влезе в света» и в този човек, т.е в Адам «всички съгрешиха» (Рим.5:12). Спасителят иска от всички покаяние (Мат.4:17). И днешните еретици са виновни за постоянствуването си в заблудата, особено когато тя ясно бива разобличавана пред тях в споменатото послание на Цариградската патриаршия от 1895 г. четем, че всеки от еретиците, който искрено желае да се присъедини към истинската Христова Църква, трябва лично да се отърси от заблудите си, «като има предвид, че, ако **надменно** упорствува в повреждането на истината, той взема на себе си тежка отговорност пред нелицеприятния престол на Христа»¹⁶.

4. Архиеп. Атинагор, от угода към икуменическите си приятели, си разрешава да нарича протестантските общества — «църкви». Той обаче явно погазва традициите на собствената си поместна Православна църква, традиции, спазвани до едно съвсем недалечно минало. Докато е била истинска носителка на православно знаме, Цариградската патриаршия не е приемала да влиза в църковно общение с римокатолическата църква, поради неправилните догматически нововъведения в нея. Също така тя е отхвърляла, а трябва и днес да отхвърли протестантите, които нямат нито апостолско приемство и йерархия, нито истински Тайнства, нито почитат светиите и Св. Богородица, нито признават връзката с Небесната църква...

5. Архиеп. Атинагор, като обезвинява днешните еретици, обвинява пък някои свети отци в еретичество (с. 37-39), с което явно иска да подкопае, в угода на икуменизма, авторитета на св. отци в православно богословие. Същият величае осъдения за ерес от V и VI Вселенски събори Ориген за неговите научни трудове и споменава, че Ориген и днес имал почитатели, поддържащи идеята той да бъде канонизиран за светец! (с. 38). Тенденцията е ужасна и явно рушителна! — да почнат еретици да бъдат провъзгласявани за «светци», а да бъдат обявявани мнозина светци за «еретици», та по тоя начин да се заличат границите между Православието и еретичеството!

6. Архиеп. Атинагор отива даже до там да твърди (пос. съч., с. 37), че и Православната Църква прилага уж в историята си съвременния англикански принцип за «всеобхватност» (вж. назад с. 57), с което иска очевидно да подготви «православните» икуменисти към приемането на многообразните верови възгледи в бъдещата икуменическа «църква»!

Всичко това показва, колко фалшиво е твърдението, че православните отивали на икуменическите събрания, за да свидетелствуват уж за истината. Всъщност, те се отчуждават от истината вследствие на икуменическите контакти и отпадат от нея!

БЕЛЕЖКИ

¹ A. G. Vers Babylone. Vevey, 1964, p. 15, not. 2; Roth, H. Oecumenisme ou christianisme? Geneve, p. 17.

² Цит. по ЖМП, №10, 1967, с. 67.

³ И согласно славим Всесвятаго Духа. Париж, 1937, с. 15.

⁴ Ecumenical Review I, 3, 1949, p. 321.

⁵ Либ, Фр. Православие и протестантизъм (с немецкого). — В: сп. «Путь». Париж, 1929, №16, с. 80.

⁶ Вж. Архиеп. Владимир. Заседание Центрального комитета ВСЦ. — ЖМП, №11, 1972, с. 54, кол. 1.

⁷ Цит по циклостилни материали от V асамблея на ССЦ, озаглавени «От Упсала до Найроби», с. 79.

⁸ Упсала 68 говори, с. 13, §7, 9, 20.

⁹ Деяния Совецания глав и представителей автокефалних православних църквей. Т. II, М., 1949, с. 411.

¹⁰ Милев, Ал., И. Братков, Б. Николов. Речник на чуждите думи в българския език. С., 1958, с. 293.

¹¹ Вж. ЖМП, №2, 1971, с. 44.

¹² Прот. Павел Соколовский. Пятая всемирная лютеранская ассамблея и перспектива межконфессионального диалога. — В: ЖМП, №11, 1970, с. 55.

¹³ Виж например, написаните в чисто икуменически дух студии на проф. протопрезвитер д-р Стефан Цанков: «Християнското всеединство като проблема в православно богословие». С., 1955; Единителните стремления у Православните църкви с други християнски църкви. Православната Църква и икуменизъмът. — В: ГДА. Т. IX. С., 1960 и др.

¹⁴ Отговор от Цариградската църква на папската енциклика. С., 1896, с. 24.

¹⁵ Пак там, с. 7 — Писмо на патриарх Фотий, §3, 10.

¹⁶ Пак там, с. 8-9.

Б. Забраненото православно мисионерствуване¹

Към казаното по-горе трябва да добавим, че икуменизъмът не само не благоприятствува за православно мисионерствуване, но по начало го изключва. Знае се, че някои «православни» икуменисти направо твърдят, че Православието било само за живеещите на Изток християни, и че нямало защо западните християни да се стремят да приемат Православие. Такъв е случаят с представителя на Цариградската патриаршия в Италия (Неапол) гръцкия митрополит Геннадий Зервос, който е създал и публикувал цяла поразителна теория, според която уж «православните се раждат, а не стават такива»!² — Лично познатият ни английски православен архимандрит Варнава (Бъртон) — бивш англикански свещеник, ръкоположен в Православната Църква от Екзарха на Московската Патриаршия в Париж (1960 г.), ни засвидетелствува, че действащият в Англия руски «православен» икуменист Н. Зернов го обвинявал, задето е приел Православие!!!

Напоследък е постигнато в ССЦ споразумение за недопускане на **взаимен прозелитизъм**, с което особено се цели да се забрани православно свидетелствуване пред инославните. Колко далеч се е стигнало в това отношение, ясно личи от икуменическият диалог, проведен в София през първите дни на месец март 1970 г. между представители на отдела «Вяра и устройство» и преподаватели на Духовната академия и семинария. На 4 март 1970 г. е бил дискутиран въпросът «Прозелитизъм и униатство». За база на дискусиите е служел икуменическият документ на комисията «Вяра и устройство», озаглавен: «**Съвместно свидетелствуване и прозелитизъм**».

Този документ **осъжда** преминаването от една вероизповед в друга, следователно — **и преминаването в Православие**, и предвижда занапред съвместно, т.е. надконфесионално проповядване на Евангелието, като с това се осигурява чисто икуменическата проповед в бъдеще с всички нейни неправилни еклезиологически, христологически, сакраментални, мариологически и църковно-устройствени схващания. По такъв начин на «православните» икуменисти се затварят вратите да свидетелствуват за истината! През време на диалога е бил подчертаван често тъй нареченият «дух на сътрудничество» и бил порицаван «негативният прозелитизъм»³. Като «негативен прозелитизъм» се окачествява вече и мисионерствуването, което имат предвид «православните» икуменисти, когато говорят, че отивали на икуменически събрания уж да свидетелствуват за Православието и да печелят за него привърженици!

По време на тоя диалог проф. Тодор Събев, разпален «православен» икуменист, (понастоящем и. д. генерален секретар на ССЦ), който много добре си дава сметка, че за никакво православно мисионерствуване не може да става дума при налагащата се все повече и повече икуменическа идеология в ССЦ, е направил чисто икуменическо изказване, че мисията на евангелската проповед «може да се осъществи успешно, само ако **мисионерското свидетелствуване представлява грижа на всички църкви**»⁴, т.е. ако то става не в името на разпространяване на истината, пазена в пълнота и чистота единствено в св. Православна Църква, а под ръководството на ССЦ, в духа на новата икуменическа «догматика»! — Няма нужда да доказваме колко неправославен е поддържаният от проф. Тодор Събев възглед. В отговор ще цитираме част от официалното «Послание на Руската Православна Църква по повод на V асамблея на ССЦ и нейните резултати», което се противопоставя на икуменическите решения относно забраната на прозелитизма, макар — за съжаление! — не от последователна и твърда православна позиция. В това послание се казва следното: «Известно е, че мисионерството и «съвместното свидетелствуване», без да се е достигнало до единство във вярата и в основите на каноническото устройство, не само не съдействуват на истинското единство, но могат да бъдат препятствие по пътя към него, като принасят трудно и бавно достижимото единство в жертва на външните ефекти, когато изкуствено се премълчават вероизповедните различия пред външния свят»⁵.

Забраната да се мисионерствува в православен дух е неизгодна за Православието и за истината. Въпреки това отделни висши представители на поместни православни църкви правят пораженски изказвания и взимат пакостни решения в полза на тая забрана. В «Иреникон» четем, че през юли 1974 г., при едно посещение на представители на Румънската Православна Църква в Цариград, след обсъждането на междуправославни и **междухристиянски (икуменически) въпроси**, било съставено общо комюнике, в което между другото се извявало съгласието на Румънската Православна Църква с Цариградската по въпроса за прозелитизма. По-точно там се препоръчва «**избягване на всякакъв прозелитизъм под каквато и да било форма**»⁶. А знае се, че тъкмо Румънската Православна Църква твърде много е пострадала от римокатолическите агресори, увлекли голяма част от православно румънско население в униатство⁷. Сега, приемайки икуменическата забрана да се върши занапред прозелитизъм, Православната Църква в Румъния все едно че се отказва да приеме в лоното си бившите свои чедра, дори ако те биха желали да се върнат в св. Православие!

А на една консултация на уж «православни» богослови, но организирана от секретариата на комисията «Вяра и устройство» при ССЦ, и то на **православна** територия — на о. Крит (7-14 март 1975 г.), и открита с реч от **протестанта** д-р Лука

Фишер, при разглеждане на въпроса за «общохристиянското единство» било отбелязано, че **«Православната Църква не изисква от другите християни да се обръщат в Православието чрез влизане в Православната Църква»⁸**! Трудно е да си представим по-голяма икуменическа наглост от страна на инославните, и по-голямо поражение от страна на «православните» богослови, които са се съгласили, и то на гръцка православна територия като някакви роби, да подпишат такова подло отречение от спасителната мисия на Православието!

Всичко това ни отваря очите да видим ясно, колко безпочвена е заявата на някои «православни» икуменисти, че те свидетелствували за Православието и изяснявали «своите догми, които другите християни малко познавали». Икуменическите инославни деятели познават православните догми, но не желаят да ги приемат! А що се касае до просвещаването с тези догми на нехристиянските народи чрез православно мисионерствуване, такова вече не се допуска. Отсега нататък мисионерствуването се предвижда да става само под патронажа на ССЦ, и то в духа на икуменическата нова надконфесионална (а всъщност протестантска) идеология. Следователно, **никакво ефикасно мисионерско свидетелствуване за Православната вяра не може вече да се провежда**. «Православните мисионери» в Женева са вече напълно вързани, и то със своите собствени въжета! Те са стигнали до такова безсилие да мисионерствуват в полза на Православието, че Цариградският патриарх Атинагор не е пожелал да приеме в Православната Църква група римокатолици италианци, които настоятелно молели за това⁹!

По примера на Цариградската патриаршия, и Московската патриаршия, в лицето на тогавашния си Екзарх на Западна Европа Ленинградския митрополит Никодим е отказала в 1974 г. каноническо покровителство на няколко енории с около 2 000 православни италианци на о. Сардиния, които дотогава се намирили под нейна юрисдикция. Прокудени от Екзархата, те се принудили да търсят закрила от поместните Православни църкви, но **навсякъде им било отказано!**... Най-после православните сардинци, начело със своето духовенство, били **приети в общение от гръцките старостилци**, които ръкоположили старшия от свещениците за Сардински епископ с титла православен Екзарх на Италия. — Коментирайки всичко това, православно гръцко списание «Кали Омология» («Добро Изповедание»), се пита, нима не можеха официалните православни църкви да направят същото, което сториха старостилците, и отговаря: «Да, но се уплашиха. Защо? — Поради **папофилска страхливост и липса на мисионерска любов**» (к.н.), и завършва: «Това обаче не е просто грях. **Това е световен позор!**»¹⁰

От икуменическа угодливост се стига до там да се казва от православна страна на преминалите вече в Православната Църква бивши римокатолици «да се върнат в своята майка-църква», а новожелаещите да приемат Православие да се отблъскват, като им се заявява, че «православните не желаят да имат неофити»¹¹! С подобни заяви, правени произволно от името на Православието, споменатият вече «представител» на Цариградската патриаршия в Италия и други «православни» икуменисти като него, от една страна, **отварят широко вратите на Православната Църква за икуменическо влияние**, а от друга страна, ги **затварят** пред ония инославни, които искрено я търсят! С това обаче се «отрича мисионерството на Църквата, като се ограничава мисията ѝ само в едно просто запазване на историческото статукво», а това значи да се отрече самата същност на Христовата Църква, чиято мисия е «да свидетелствува за Истината

във всяко време и място и да приема в спасителните си обятия всички ония, които желаят да се спасят»¹².

Узнахме, че преди няколко години монасите от един бенедиктински манастир в Западна Германия, разочаровани от папизма, се обърнали с писмена молба до всички поместни Православни църкви да бъдат приети в Православието. От страна на БПЦ последвал отказ, който бил обоснован с това, че нямало такава практика!... Да, за голямо съжаление на мястото на апостолската и светоотеческа мисионерска практика се е създала у повечето архиереи ужасяващата практика да си гледат личното спокойствие и да не си създават неприятности с папата чрез приемане в Православие жадуващи за него римокатолици. И докато папските мисионери обикалят света, за да придобиват последователи (ср. Мат.23:15) чрез всякакви непозволени средства (унии, конкордати и пр.), православните йерарси спокойно се задоволяват да администрират наличното си паство, като че ли с това се изчерпва тяхното призвание и дълг на апостолски приемници. Нещо повече, тая своя предателска пасивност те са готови да считат едва ли не за «добродетел» като израз на «лоялно» икуменическо отношение към инославните!

Трябва да отбележим, че такова вероотстъпническо поведение е станало характерна черта именно на **«православните»** икуменисти за разлика от всички други икуменисти, които въпреки всичко продължават да вършат своя прозелитизъм с небогоугодна жертвеност. Изводът е, че Православието, и само то бива предателски изкориствано от своите собствени официални «представители» **в полза на личните им материални интереси!** Ето каква характеристика прави на «православните» икуменисти един съвременен православен ревнител — Мариос Пилавакис, живеещ в Лондон, където отблизо следи и преценява дейността им на Запад: «Голямото мнозинство от членовете на нашите представителства се състои от индивиди, които отдавна са **премахнали у себе си изповедта, поста и молитвата**. Те са поставили като единствена цел на живота си **международните пътувания, квартируването в петозвездни хотели** (т.е. в най-люксозни хотели, обозначавани с пет звезди — ск.н.) и **развлеченията**, и то винаги в рамките на икуменическо-демоническите конференции»¹³. Чудно ли е тогава, че такива «представители» на Православието са готови от икуменическо угодничество да се обявят против всякакво разпространяване на Православната вяра сред инославните! В това тяхно възмутително поведение ние съзираме две злини:

1. Не се дава възможност на дирещите истината и на жадуващите за благодатта да ги получат в св. Православна Църква, и
2. С това те се насочват към заблудите на другите изповедания.

Така ли са постъпвали някога великите представители на Христовата Църква — св. апостоли и св. отци — да не подават ръка на ония, които търсят помощ и спасение, и да ги отправят по такъв начин към еретическите общности, каквито и тогава е имало много, и които винаги са готови да ги приемат и погълнат!

Прозелитизмът е **отрицателно** явление, когато отклонява някого от пътя на истината, за да го въвлече в заблудата. Но той е **положително** явление, когато спасява от заблудата и довежда до истината. В този случай той е велико дело, заповядано и възхвалявано от словото Божие, дето четем: *«Ако някой между вас, братя, се отклони от истината, и друг го обърне, нека той знае, че който е обърнал грешника от*

лъжливия му път, **ще спаси една душа от смърт и ще покрие много грехове**» (Иак.5:19-20).

Сега в икуменическите кръгове съществуват съвсем превратни понятия за отрицателен и положителен прозелитизъм. За негативен прозелитизъм там се счита стремежът на истински православните да привличат към Православната истина искрено търсещите я; а за позитивен прозелитизъм се счита съвместното мисионерствуване, ставащо под патронажа на ССЦ, който иска да обединява всички не в истината, а в една нова «вероизповед», дето истината съжителствува със заблудата, при високо прокламиране на криво разбираната религиозна свобода¹⁴.

Така поместните Православни църкви, заангажирани да сътрудничат на ССЦ, сами са протегнали ръцете и нозете си да бъдат вързани и даже оковани, та да не могат вече да вършат каквото и да било мисионерско дело сред заблудените и непросветените. Те биха могли да мисионерствуват само под ръководството и диктовката на ССЦ, т.е. да мисионерствуват против себе си и против своите еклезиологически, догматически и канонически норми. Такова е споразумението, постигнато в ССЦ. Оттук ни става съвсем ясно, защо Ленинградският митрополит Никодим в своя доклад «Предание и современность», изнесен на 18.IX.1972 г. в Дебрецен (Унгария), като говори за възстановяване на християнското единство, вече не го рисува като **обръщане към Православието на всички ония, които са се отклонили от истината**, а съвсем иначе, съвсем по икуменически. «Според нас — казва той — възстановяването на разединените християни в единството на вярата **не трябва да си представяме изключително като «присъединение»**¹⁵. Значи, против досегашния ред в Православната Църква, установен от св. отци и отразен във Великия Требник **за присъединяване на еретици и инославни към Православието** чрез отказване от всякакъв род заблуди, може да име вече **обединение без отказване** на съответните инославни и еретици от техните неправилни учения, сиреч може да има **обединяване на почвата на догматическо съглашателство!**

С това окончателно се затварят устата на ония «православни» икуменисти, които все още се преструват, че вършат уж някаква услуга на Православната Църква с участието си в икуменическото движение и че уж се стремят да печелят привърженици на Православието сред инославните. С това се затварят устата и на Тиатирския и Великобритански архиепископ Атинагор Кокинакис, който пише за «православните» участници в икуменическото движение: «Те се стремят да направят Църквата мисионерка на православната вяра и да я освободят от изолационизма»¹⁶.

Но тук трябва да подчертаем и друго нещо. Докато православните църкви предателски са се свързали с «обет» пред ССЦ да не мисионерствуват сред другите изповедания, римокатолиците и разните сектанти от протестантския свят продължават неуморно да вършат своя пакостен прозелитизъм, да отклоняват православни християни от правия път и да ги правят фанатични привърженици на своите лъжеучения. Свидетели сме, особено напоследък, на драстичната прозелитична дейност на безброй надигнали глава секти, които с материалната помощ на съмнителни чуждестранни организации, безнаказано разпокъсват установената промислително от векове духовна цялост на народа ни, погубвайки хиляди души. И това става пред очите на висшата църковна власт, която явно е така обвързана с управляващите от Женева, че не смее нищо да предприеме в защита на разграбаното си паство!

Но и Рим, който държи уж за «сближение» с Православните поместни Църкви, не си го представя иначе освен като **затвърдяване и разширяване на униатството сред тях**; той не дава и дума да се изговори за сближаване с православните в ущърб на католическите църкви на Изтока. Както пише един униат от Запад в писмо до вестник «Ортодоксос Типос», «през последните пет години и особено при тоя папа поляк (Йоан Павел II) е почнало едно възхваляване и насърчаване на униатството. Сега униатските църкви се считат не само за историческо наследство от миналото, но се смята, че имат едно физиологическо развитие. **Ватиканът подбужда бившите украински и румънски униати да станат отново униати**»¹⁷. — Същият вестник публикува писмо от група гръцки студенти от Италия под заглавие: **«Унията си остава жесток гонител на нашето Православие»!** Тук се изнасят възмутителни факти, как местните италиански униати по всевъзможни начини пречат на православните свещеници, обслужващи гръцките малцинства из Италия, да изпълняват своите богослужбени задължения, и как сами се представят на тяхно място като «православни» и така примамват мнозина лековерни миряни да ги следват. Накрая в писмото се поставя въпросът: «Какъв смисъл има диалогът, воден между Православни и латинци, щом униатството не само не се ограничава, но напротив се разширява?!»¹⁸ Подобно недоумение изразява в писмото си споменатият по-горе униат, като пише: «От Православна страна се проявява странно **безразличие**. Православните протестират против участието на униатите в диалога, обаче **това са само думи**, защото накрая униатите пак биват приети!»¹⁹ И тъй, папистите самоуверено действуват от позиция на силата, знаейки, че православните въпреки своята принципна правота накрая ще отстъпят! Новите гонения срещу православно вярващи в много области населени с униати явно разкриват истинските им цели и стремежи.

Но и самият ССЦ, забраняващ на православните всякакъв прозелитизъм, открито и непрекъснато **върши нечуван прозелитизъм** и печели свои прозелити сред православните, като събира в Босе (край Женева) млади православни богослови **за икуменическо превъзпитаване** и като ги кара да изменят на своята Църква и да прегръщат новата икуменическа идеология, напълно несъвместима с Православната вяра. Какво излиза? — **Заблудите продължават дейността си, а истинската Христова Църква затваря вратите си за търсещите я!** Инославните изповедания продължават да привличат последователи, а Православната Църква «доброволно» се отказва от свещеното си призвание да мисионерствува и да печели привърженици на спасяващата истина. И защо се отказва тя? — За да може по-успешно да се дави във водите на икуменизма, общувайки молитвено с инославните и самоунищожавайки се чрез потъпкване на своите свещени канони. До такъв абсурд ни е довел икуменизмът със своята пакостна идеология!

В тая печална обвързаност с икуменизма трябва да търсим обяснение на факта, че нашата официална църковна информация отдавна се е простила с обективността, като дава тенденциозно-едностранчиви сведения за онова, що става по света във връзка с църковния живот. Тя помества само такива съобщения, които ползват икуменическото движение и ССЦ, а премълчава крупни факти, намиращи се в разрез с него. Ще посочим само един пример. — През септември 1972 г. Александрийският патриарх Николай VI е направил пред кореспондент на в. «Ортодоксос типос» едно изключително важно изказване против икуменизма, което ние ще цитираме на съответното място (вж. с. 369). Нашият църковен печат не обели нито дума по това. Затуй пък събщи, че двамата египетски патриарси — православният Александрийски Николай VI и коптският Шенуда III щели да посетят през 1973 г. папа Павел VI, което

нещо щяло да задълбочи добрите отношения между църквите²⁰. След няколко броя в «Църковен вестник» се даде място на следното съобщение: «Александрийската православна патриаршия постоянно живее в поддържането на добри отношения с другите вероизповедания, религиозни общности и специално с мюсюлманите. За тази цел патриарх Николай VI неотдавна е посетил либийската столица Триполи. На един прием върховният мюсюлмански глава е поздравил патриарха, като изтъкнал, че неговото посещение било чест за страната, а дейността му — твърде ползотворна»²¹.

Четейки това комунике, човек може да добие впечатление, че Александрийският патриарх е голям икуменически деятел, че той е вече на път да води диалози в икуменически дух с римокатолици (посещение у папата!), с протестанти, та дори и мюсюлмани! А всъщност по въпроса за диалозите патриарх Николай VI се е изказал ето как: «Диалогът на любовта» е неискрен, въпреки всички думи и писаници. Ние не вярваме в значението на една любов, изразена по техния задкулисен начин. Защото ако ние обърнем внимание на това, как се затварят църкви (православни — в ск.н.) в Чехословакия, в Полша, и на други техни дела, ще видим, че тъй нареченият «диалог на любовта» е само **примка за православните. Не е позволено на блудния син да говори за любов, а само за покаяние**»²². Александрийският патриарх счита, че ако приемем разговор за съединение на «църквите», той ще бъде богословски диалог на изобличаване на ония, които са отпаднали от Православието. Той мисли, че категоричните заяви на неправославните дават малко надежда за оптимизъм²³. Разбира се, нашият църковен печат трябваше да мълчи за всичко това. Той съвсем не отрази такива факти, като множеството протести на атонски монаси срещу икуменическата дейност на Фенер, решението за прекъсване на всякакви диалози с инославни, взето от Йерусалимската патриаршия през м. май 1989 г., трудните обстоятелства, създавани от местни власти и екстремисти, при които е принудена да съществува тази поместна църква, православната позиция, с определено отрицателно отношение към икуменизма, която нееднократно вече заема патриарх Диодор I. От страниците на нашия църковен печат не научихме нищо и за жестоките преследвания на православните християни от католици и униати в Полша, Чехословакия, Украйна; не узнахме нищо за шумните протести в съседна православна Гърция срещу задкулиското съглашателство на «православните» икуменисти с монофизитите, което беше преднамерено скрито от православната общественост...

Тъй или иначе, ясно е едно — в угода на протестантския икуменизъм и на римокатолицизма нашата църковна преса отдавна **е престанала да бъде обективна**. Тя премълчава неизгодни за ССЦ факти и дава място на съмнителни проикуменически новини. По тоя начин тя **вярно служи на икуменизма, а не на Православието!**

Тенденциите изобщо днес са такива, че може да се очаква по-скоро от мнозина разклатени православни под въздействието на икуменическия дух да станат протестанти, отколкото протестантите да приемат Православната вяра. Протестантският икуменически свят няма да замени своето леко протестантство с подвижническото по дух Православие. Той няма да изостави заради Православието своите леки богослужения, при които **се седи, а не стои**; своето приятно учение за оправдаване само чрез вяра, което всъщност не е създадо досега нито един светец; своята свобода от всякакви обременителни църковни задължения и пости. Той няма да прегърне православните дълги и уморителни молитвени последования със земни поклони, особено през Великия Пост, православните ограничителни канони и

православната покаяна дисциплина с предвидените в нея наказателни и изправителни епитимии!...

Заблуда е следователно разпространяваният слух, че православните вършат някаква мисионерска дейност в ССЦ. Ако «православните» икуменисти са желани и търсени в ССЦ, други са причините за това. Протестантските общества искат да използват авторитета на Православието, за да получат от него признание за себе си, че и те са църкви, и по тоя начин да се самоутвърдят.

БЕЛЕЖКИ

¹ Под мисионерствуване трябва да се разбира свидетелствуване за Богооткровената истина както пред езичниците, така и пред инославните.

² Вж. интересната статия на сръбския йеромонах Амфилохий (Радович). Мисионер или гробокопател? — В: Ортодоксос Типос. Атина, 15.X.1974, с. 1, 4.

³ Вж. Вълчанов, Славчо. Посещение на икуменическа делегация от ССЦ в Духовната академия «Св. Кл. Охридски» — София. — В: Църковен вестник, бр. 31, 1970, с. 13, кол. 2; с. 14, кол. 1; с. 15.

⁴ Пак там, с. 15, кол. 1.

⁵ ЖМП, №4, 1976, с. 8, кол. 1.

⁶ Irenicon, №4, 1974, p. 407.

⁷ SOP (Service Orthodoxe de Presse), Paris, №65, февруари 1982, p. 3.

⁸ ЖМП, №9, 1975, с. 46, кол. 2.

⁹ Orthodoxe heute, №16, 1966, S. 14.

¹⁰ (с. 276), №38, 1.VII.1982, с. 2-3.

¹¹ Йеромонах Амфилохий (Радович). Пос. съч., с. 1, 4.

¹² Там.

¹³ Ортодоксос Типос. Атина, 30.IX.1983, с. 4.

¹⁴ Вж. Вълчанов, Сл. Пос. статия, с. 14.

¹⁵ Вж. ЖМП, №12, 1972, с. 58, кол. 2.

¹⁶ Тиатирски и Великобритански архиепископ Атинагор Кокинакис.

«Междуправославни богословски разисквания». Лейтгън-Бъзърд, 1973, с. 59, 75.

¹⁷ Ортодоксос Типос, бр. 601. Атина, 30.III.1984, с. 3, кол. 4. Ср. протестното послание на Московския патриарх Пимен до папа Йоан Павел II по повод събора на украинските униати в Рим.- В: ЖМП, №4, 1981, с. 6.

¹⁸ Ортодоксос Типос, бр. 604. Атина, 20.IV.1984, с. 4.

¹⁹ Ортодоксос Типос, бр. 601. Атина, 30.III.1984, с. 3.

²⁰ Църковен вестник, бр. 1, София, 1973, с. 12, кол. 2.

²¹ Църковен вестник, бр. 7, София, 1973, с. 12, кол. 1.

²² The Old Calendarist, №23. London, 1972

²³ Там.

В. Себеутвърждаване на протестантските общности като «църкви»

От 26 до 30 септември 1964 г. беше гост на Духовната академия в София професорът от Ньо Шателския богословски факултет в Швейцария Жан-Жак фон Алмен, голям икуменист, принадлежащ към реформатската протестантска общност. Той изнесе три лекции на следните теми: на 28.IX. — «Какво очакват в реформатската църква от Православната Църква?»; на 29.IX. — «Апостолското приемство на църквата според реформатската църква»; и на 30.IX. — «Клир и миряни».

В първата от лекциите той изказа надеждата, че Православието, като участващо в икуменизма, ще помогне на реформатските църкви да докажат, че те са «изцяло членове на св. Божия Църква»¹, — нещо, оспорвано им досега от римокатолическите богослови при дискусиите върху истинската и неистинските църкви, при което особено била подчертавана от римокатолическа страна липсата на апостолско приемство у реформатите.

«Ние ще съумеем да разкрием — каза говорителят — пълнотата на вярата, сакраменталния живот, християнското достойнство на кръстените и законността на свещеническото служение, което се упражнява в църквата (реформатската — в ск.н.) в името на Исуса Христа. За някои от традиционните белези на християнската църква ще трябва несъмнено да се ровим по-дълбоко отколкото за други, но аз зная, че те са тук... И ако римокатолиците са в състояние да обновят дяконското служение, изхождайки от атрофираната следа, която е останала, няма никакво основание да се мисли, че ние сме толкова болни, че да не можем да **открием отново всичката благодат на Църквата в нашата църква**»².

С други думи, реформатите се считат за истинска Христова Църква. Те не търсят истината в Православието чрез икуменическите си срещи с него, а очакват от страна на Православната Църква признание, че и те са църква, за да могат с по-голяма сила да устояват срещу римокатолиците, които с право ги отричат като църква.

Във връзка с тия мисли фон Алмен продължи разсъжденията си, като изтъкна следното: Римокатолиците са били озадачени и обезпокоени от влизането на православните в ССЦ. С това православните, като са влезли в общение с протестантските общества, поставили на изпитание римската претенция, че само римокатолиците съставят единствената църква, както и това, че те са истинската църква на Запад. С участието си в икуменизма православните църкви все едно че казват на Рим: «християнският Запад не е само Рим, а Рим и протестантизмът, Рим и църквите, които са предприели реформирането на западното християнство. В този случай Реформацията, в очите на православните, е част от историята на Божията църква на Запад»³.

Фон Алмен схваща участието на православните в икуменическото движение като «подкана да се формира наново възгледът за **Реформацията от XVI век**, за да престане тя да бъде, от една страна, **считана за катастрофа**, инспирирана от лукавия, и то друга страна — да бъде повече или по-малко смесвана с една **нова «петдесетница**», а да стане това, което е в действителност: един важен и сериозен момент от шестуването (peregrination) на Църквата, определящ окончателно посоката на развитие в църковната история. Участието на православните в ССЦ, според фон Алмен, задължава римската църква да се замисли, дали не трябва да бъде ревизирано нейното отричане, че протестантите представляват църква, и дали не трябва Рим да приеме реформатите, лутераните, англиканите като **възможни църкви**, чиито претенции заслужават едно по-друго отношение отколкото тая присъда, че те нямат апостолско приемство»⁴...

И тъй, накратко казано, от участието на православните църкви в икуменическото движение се очаква те да допринесат не за намирането на Православието и за възвръщането към него, а за утвърждаването на протестантските общества като законни и пълноценни «църкви», съгласно заявата на самите техни видни представители. Това показва, че протестантите не се стремят към Православие, а към **себеутвърждаване**, и че в ССЦ православните са поканени не да мисионерствуват, а да

помагат на инославните общества да бъдат признати за църкви и утвърдени като такива.

Колко малко **истината** вълнува икуменически настроените съвременни люде от Запада личи особено от съобщението, направено в списание «Time» (от 1 август 1960 г., с. 42) относно един конгрес на Европейската християнска младеж, проведен от ССЦ. Въпреки предупрежденията да не се пристъпва лекомислено към интеркомунион, — към общо причастяване, повече от 1 000 младежи (от всичко 1 400 делегати) се събрали в швейцарската реформатска църква «Св. Франциск» и се причастили заедно. Когато им била направена забележка, че така не може, техният революционен ентузиазъм избухнал в една резолюция, искаща, щото Световният съвет «да работи сериозно за установяването на интеркомунион. Ние увещаваме нашите църкви — се казва в резолюцията — да не ни изпращат на икуменически младежки конференции, докато не се постигне по-голям напредък по този въпрос. Ние знаем, че няма единство за сметка на истината. **Но също така няма (в смисъл: не може да се иска — в ск.н.) подчиняване на една истина, която не ни заставя да постигнем единството!**»

Ясно е, към какво клонят подобни резолюции — към бунт против Христа! Спасителят издигна **Богооткровената истина**, т.е. догмите на вярата, като знаме на единството. Той дойде да раздели истината от заблудата и смело заяви: *«Мислите, че дойдох мир да дам на земята? Не, казвам ви, а — разделение»* (Лука 12:51). Противно на Христа, икуменическата «християнска» младеж, която днес само протестира, а утре ще бъде по ръководните места в икуменическото движение и в ССЦ, дръзко заявява, че **няма да се подчинява на Христовата истина, щом последната не си поставя за цел на всяка цена да се постигне единството**, и щом тя цени разделението между истината и заблудата по-високо отколкото едно конюнктурно единство.

Тук трябва да кажем, че икуменическото движение, след като вижда, че не може така лесно на верово-догматическа почва да се постигне някакво обединение между разните «църкви», започва да апелира за обединяване на чисто **житейско-практическа почва**. Плувнало във водите на някакво **неясна идеология**, то възпитава икуменическата младеж в пренебрежително отношение към вероизповедните различия⁵. Вместо да я води към покаяно настроение и горещо желание за намиране на загубената от тях истина, ССЦ започва да им поставя чисто земни задачи. Такъв земно-политически, културно-социален секуларистичен дух на откъснатост от Бога се забелязва в много икуменически конференции. Първият клон на икуменическото движение, наречен «Вяра и устройство» и търсещ базиса на догматическо-веровото обединение, се е оказал поне засега безплоден. Затова се обърнало внимание повече на втория клон — «Живот и дело» или на «Практическото християнство». На първата Стокхолмска конференция в 1925 т. «се обсъждали възможностите за обединение на християните върху основата на живота и дейността особено в социалната и международната област. Единната права вяра — тази истинска основа на живота и нравствената дейност — била отместена тук настрана като нещо второстепенно... Такава една чужда на църковното съзнание тенденция не оставяла място нито за стремежа към пълнота на благодатния живот, нито за чувство на покаяние. И вместо към възсъединяване на християните в Църквата, тя водела към съблазнителната мисъл за създаване на **Съюз на изповеданията под управлението на един световен правителствен орган на всички църкви**»⁶.

БЕЛЕЖКИ

¹ Contacts, №49, 1965, p. 18.

² Там.

³ Пак там, p. 19-20.

⁴ Пак там, p. 20-21.

⁵ Ведерников, А. Соблазны экуменизма. — В: ЖМП, №4, 1954, с. 68-69.

⁶ Пак там, с. 67.

Г. Женева започва да законодателствува над Православните Църкви

Смелите предвиждания и планове започват днес да се сбъдват. Женевският икуменизъм не се задоволява вече да е «братски съюз на църкви», а постепенно става законодателно учреждение, което упражнява власт над църквите, членуващи в него, включително и над Православните поместни църкви. Досега такава власт представляваха и представляват за нас **само Вселенските събори**. Но ето че техният авторитет почва постепенно да спада за сметка на една нова сила — Световният съвет на църквите! Тоя Съвет като някакъв всецърковен орган, изместващ постепенно Вселенските събори, започва да налага разбиранията си и в догматическата и в каноническата област. Всичко това се върши с планомерна постепенност. Ние сме сега в стадия, когато вече ръководни икуменисти си позволяват да правят публични изказвания, като онова, направено от д-р Висерт Хуфт при официалното му посещение в Софийската Духовна академия на 24 ноември 1964 г., а именно: **«Женева е място, дето се упражнява известна власт, и което би искало да стане център на юрисдикция (к.н.)»**¹.

В «Писмото до църквите», разпратено от централния комитет на ССЦ, (заседал в Утрехт през август 1972 г.) в заключението се казва: «Най-голямата проверка на нашата **заангажираност** лежи в степенята, в която ние осъществяваме **на дело** в нашите църкви споразуменията, постигнати в нашето братство»². Мисълта, вложена в тоя дипломатично и умишлено замъглен израз, е безспорно следната: От членките-църкви се иска да провеждат по места взетите в ССЦ като във върховен църковен орган решения по разните канонически, догматически, социални и други въпроси.

От понято самолюбие и от чувство на самосъхранение представителите на Православието в икуменическото движение не искат да признаят, че ССЦ може да упражнява някаква власт над поместните православни църкви. Решенията на икуменическите асамблеи, свиквани всеки 7 години и определящи програмата и политиката на ССЦ, според тях, нямали уж законодателен характер за църквите-членки. Конституцията на ССЦ определяла, че, макар Съветът да можел да дава препоръки и да предоставя благоприятна възможност за съвместно действие от страна на влизащите в него членове, но той не може законодателно да въздействува над тях, освен в ония случаи, когато това «доброволно» му се възлагало³. Така се пише на книга. А на дело е съвсем иначе. Нека дадем думата на фактите!

1. Факт първи. — ССЦ събира под форма на задължителни членски вноски огромни суми от членуващите в него «църкви». И Българската Православна Църква покорно внася ежегодно своята членска вноска. С тия суми разполага протестантският по дух ССЦ! Парадоксално е, че Православните поместни църкви подпомагат финансово ССЦ, за да бъдат рушени от него!

2 Факт втори. — ССЦ си е присвоил правото да раздава стипендии, с което обвързва съвестите на «облагодетелствуваните» от него православни стипендианти. При това той

дава стипендии не само за протестантски страни и не само за икуменически институти, дето явно се развърщават в каноническо и догматическо отношение младите православни студенти, но — което е най-куриозното — той дава често **стипендии** на **православни** студенти и клирици за **православни** страни! Такъв е случаят, например, с ръкоположения през 1974 г. млад сръбски епископ Иринеј Моравички (сега вече епископ на Нишката епархия), за когото четем в сръбското православно списание «Православље» следното: «Като **стипендиант на ССЦ**, през учебната 1962/1963 година, той задълбочава знанията си по Свещ. Писание в **Гърция**, изучавайки изворите на Православието»⁴. Нима Сръбската Православна църква не е могла на свои разноски да прати своя клирик в православна Гърция на специализация, и нима Еладската Православна Църква не е могла да го издържа като свой стипендиант (както толкова други), та е трябвало да прави това протестантският ССЦ?! Щом и в субсидирането на **православни** младежи за следване или специализиране в **православни** богословски институти вече се вмесва ССЦ, ясно е, че той иска да управлява и тая област, да задължава съвестите на «облагодетелствуваните» от него и да ги използва в бъдеще като свои хора за свои цели. Само с това може да се обясни изкуствената намеса на ССЦ в отношенията между две поместни Православни църкви, които вместо да се възпротивят на такава унижителна за тях намеса, пораженски отпускат ръце и допускат ССЦ да осъществява свои планове на тяхна почва! Нека отбележим, че това става през 1962 г., т.е. веднага подир злополучното влизане на поместните Православни църкви в ССЦ — като непосредствена последица от извършения с това пробив!

3. Факт трети. Провеждането на **календарната реформа** в някои поместни Православни църкви.

Не се скрива от някои наши икуменисти, че тъкмо «след двадесетте години на нашето столетие, когато засилващата се носталгия по християнското единство водеше до нови и все по-ефикасни инициативи за **икуменическо сътрудничество и сближение**, бе проявен особен интерес и към църковно-календарния въпрос» (к.н.)⁵. Тъкмо с тоя «**особен интерес**» на икуменическите среди към календарния въпрос може да се обясни станалото през 1923-1924 г. за пръв път в лоното на Православието пакостно календарно нововъведение, при което Цариградската патриаршия, **под давлението на чужди тъмни сили**, прие новия стил за подвижните празници. Скоро след това нейният лош пример бе последван от някои поместни православни църкви — еладската, румънската, александрийската и др.

Знае се, че в 1962 г., както и през 1965-1966, г. ССЦ **усилено** работи в полза на календарната реформа особено сред ония православни църкви, които се отличават с по-голяма привързаност към свещените традиции на Православието. През това време **се изпращат «няколко писма до църквите-членки на ССЦ с въпросници относно евентуалните промени в църковния календар»**⁶. В резултат на това **настойчиво вмешателство** във вътрешния живот на православните поместни църкви, в края на 1968 г. се проведе у нас календарната реформа под предлог, че уж вече повече отговаряла на съвременното състояние на астрономическата наука. Всъщност тя може да се нарече плод на засилените връзки на Българската Православна Църква със ССЦ. Осъществяването на реформата ни приближава до реализирането на икуменическите идеали за «еднообразие на практиката във всички християнски изповедания»⁷.

В окръжното послание, с което се оповести въвеждането на новия календарен стил, покойният патриарх Кирил и Св. Синод признаха по най-официален начин, че

«приемането на този календар съответствува на **икуменическите стремежи на св. Църква** (sic!)»⁸. С това се заяви от най-високо църковно място, и то публично, че пред интересите на чистото Православие са предпочетени съображенията за сближение с враговете на Православието! Изглежда, че желанието да угаждат на своите женевски господари е най-важното нещо за нашите икуменически дейтели. В името на това сближаване с еретиците бяха пренебрегнати редица твърде важни факти като следните:

1) Календарната реформа внесе историческа и хронологическа неправда в календара, като измести с 13 дена напред чествването на светиите и свещените събития. Да вземем за пример празнуването паметта на св. Серафим Саровски. Той е починал в началото на 1833 г. на 2/15 януари. Сега пък по новия календар се празнува паметта му с 13 дена по-рано от истинската дата на неговата смърт!

2) Освен православния **Месецослов**, новият стил обърква и църковния **Устав**, и по-специално «Марковите глави», поместени в края на Триода, чрез които се определя богослужебния ред при съвпадане на някои минейни празници с триодните, — например, на Благовещение с Цветница или с Пасха.

3) Новият стил **скъсява** с 13 дни **Петровия пост** за новостилците, а в някои години, когато православната Пасха се случи на по-късна дата, **Петровият пост напълно се унищожава** от новостилния календар. Такъв бе случаят през 1975 г. и особено през 1983 г., когато по новия стил Петровден се падна през блажната седмица между Петдесетница и Неделя на всички светии, подир която нормално започва Петровия пост.

4) Новият календар обърква вярващите свикнали с досегашните празници, някои от които са свързани с разни хубави народни традиции, като например **Гергоьовден**, който по новия стил много често се пада **преди Пасха**, а това прави невъзможно чествването му. Затова се наложи Св. Синод да вземе решение **този празник всяка година да се празнува по стария стил**. Това беше едно негласно признаване правотата на стария календар!

5) Въвеждането на «нов стил» в църквата подкопа у народа доверието към нея като твърда крепост на неизменното Православие!

Тук трябва да добавим, че извършената у нас календарна реформа над вековно прилагания в Христовата Църква юлиански календар не е окончателна, а се очертава само като начало на нови още по-смуцаващи календарни изменения. Като втори етап се предвижда изменението на православната Пасхалия и превръщането на Пасхата от подвижен в неподвижен празник. Върху това вече се пише открито в нашите църковни издания⁹. За да може да се извърши тая нова реформа, издига се глас за освобождаване православната Пасха от «досадната ѝ зависимост от юдейската пасха» и за фиксирането ѝ на определен ден — например, втория неделен ден от м. април. Говори се вече открито за отменяне на някои канони, понеже се съзнава, че реформирането на Пасхата е антиканонично и не може да стане въз основа на каноните. Това, както се знае, направо противоречи на 7 апостолско правило, на 1 правило на Антиохийския събор и на решенията на I Вселенски събор! За да бъде доведено православно ухо до привикване към предлаганите незаконни реформи чрез нарушаване на каноните, лукаво се подхвърля, че има канони «остарели, несъвременни», а някои канони направо се

обявяват за фактически отменени, понеже не били вече спазвани¹⁰ (вж. назад с. 269, т. 2).

Но ако така се разсъждава, ще се стигне до узаконяване на всяко беззаконие в Църквата. Каноните са създадени от св. отци, при благодатното съдействие на Св. Дух (Деян.15:28), не за да ги съдим като «остарели и несъвременни», а за да ни съдят те и да ни учат на църковна дисциплина и послушание. Отдавна не се спазват 10 и 45 апостолски правила за молитвено необщуване с инославни и еретици. И виждаме, до къде е довело това мнозина от «православните» в сработването им с икуменизма. Нима трябва да зачеркнем тези свещени канони, понеже фактически не се съблюдават от «православните» икуменисти, и да ги заменим с други «канони», коренно противоположни на тях?! Но това би значело да се обърне православно каноническо право, а и самото Православие с главата надолу!

Модерният болезнен устрем към реформи, хитро насърчаван от ССЦ, е обхванал за съжаление управляващите кръгове на почти всички поместни православни църкви. **Междуправославната комисия** по подготовка на очаквания вероотстъпнически «велик събор на Източната православна църква», срещу който има солидни и оправдани протести¹¹, на заседанията си в Женева от 16 до 28 юли 1971 г., като направила по отношение на **постите** множество вредни предложения за съкращения, отменяния и облекчения, е препоръчала (естествено по натиска на ССЦ) **въвеждането на новия стил и на нова «пасхалия» във всички поместни православни църкви**, имайки пред вид не единството сред православния свят, а **изпълняването на икуменическата задача** — да се празнуват «великите християнски празници едновременно от целия християнски свят»¹². Тая икуменическа задача е ясно набелязана още от 1920 г. в издаденото тогава злополучно окръжно послание на Цариградската патриаршия като първа крачка на сближаване с инославните изповедания¹³.

И у нас икуменистите упорито работят в посока към отстъпление от Православието. В няколко вече статии проф. Т. Събев подготвя почвата за приемане на предначертаната измяна на вековната православна Пасхалия. Той представя решението на I Вселенски събор по този въпрос едва ли не като съвсем близко по дух с мненията и тенденциите, ширещи се в днешните икуменически кръгове. В разни варианти той подчертава с курсив мисълта, че решението на 318-те св. отци, събрани в Никея, било: «**Възкресение Христово да се чествува едновременно — на една дата от всички християни**»¹⁴. Той умишлено обаче не споменава (нещо, което за него като историк е непростимо!), че **това решение се отнася не до еретиците, а единствено и само до православните християни**, между които дотогава имало някои разногласия по Пасхалиния въпрос. Това съборно решение не е имало предвид **нито арианите** (които считали себе си за «християни»), **нито гностиците-маркионити** (Маркион смятал себе си за чист «християнин») ¹⁵, **нито манихеите** (Манес бил бивш презвитер на Православната Църква)¹⁶, **нито антитринитарите-динамисти**, чиито главен представител бил Павел Самосатски, антиохийски епископ, нито антитринитарите модалисти с техния идеолог презвитера Савелий. Всички тях Църквата е отлъчила и не искала да има нищо общо с тях, а камо ли пък да празнува заедно с тях най-великия си Празник! И ако днес ССЦ се стреми да обединява, и то в заблудата, напразно се представя Никейският събор като образец за ССЦ! Първият отхвърли ересите, докато ССЦ ги събира. Никейският събор ратуваше за **всеправославно единство**, а ССЦ — за всееретическо и плуралистично единство. Първият беше изразител на истината и затова бе истински **Вселенски** събор,

а ССЦ изопачава истината и узурпира названието «икуменически» (= вселенски). При това Първият Вселенски събор утвърди и завеща за вечни времена точно установени принципи за изчисляване на деня на Пасхата, а днес ССЦ се стреми да разклати и потъпче тези принципи.

Може ли след всичко това да бъде вярна мисълта на проф. Т. Събев, че «новата (икуменическа — в ск.н.) инициатива за съвместно чествуване на Великден»... можела да «черпи ентузиазъм и сили от вселенско-икуменическият дух на Никеийския форум и неговото решение за еднообразие в пасхалната традиция»! И не е ли насилие над фактите да се пише, че през последните години (отровени от икуменизма — в ск.н.) добивал особена актуалност «идеалът на 318-те Никеийски отци — всички Христови последователи да чествуват едновременно своя пръв по важност празник»! Според думите на проф. Събев, **този идеал бил прегръщан с разбиране и обич от «все по-широки среди във всички християнски църкви»**¹⁷. Но това не е вярно. Днешните тъй наричани «християнски църкви» тъкмо не проявяват никакво «разбиране и обич» към чисто православния идеал на I Вселенски Събор, а напротив — явно го погазват, чуждейки се все повече и повече от Православието! Оттук става ясно колко пакостно за Православната ни Църква е внушението на проф. Събев — «тези въпроси да се проучат добре от свещенството... и да се разясняват пред вярващите»... в онова икуменическо осветление, което дават публикации и статии в църковния ни периодичен печат от 1968 г. насам¹⁸.

Уеднаквяването на календара и на Пасхата с оглед да се получи пълно общуване в празниците с инославните услужва не на Православната Църква, а на антиправославните икуменически цели да се премахнат постепенно разделителните граници между Православни и инославни и да се приобщи Православието към подривните начала на икуменизма.

Някои у нас смятат, че календарната реформа не накърнявала с нищо св. Православие, понеже нямала нито догматически, нито канонически характер! Архимандрит Методий дотам я омаловажава, че я нарича даже «дреболия»¹⁹. Но така преднамерено да се заблуждават обикновените християни от компетентни лица е твърде недобросъвестно. На мнозина неосведомеността им пречи да видят, че тая реформа, макар и да няма сама по себе си догматически характер, води неминуемо към догматическо безразличие, отдавна насаждано и многожелано от икуменизма и нанася голяма вреда с това, че разклаща вековни народни християнски обичаи, като нарушава с това някои важни църковни канони. За нас църковно-календарният въпрос е не толкова астрономически, колкото **богослужебно-уставен и канонически въпрос**. В 37 правило на Лаодикийския събор, чиито решения са приети като общозадължителни за цялата Църква с правило 2-ро на VI Вселенски Събор, четем следното: «Не трябва да се приемат празнични дарове, пращани от **юдеи или от еретици, нито да се празнува заедно с тях**»²⁰. А че изразът «заедно с тях» означава съвместно празнуване **не само по място, но и по време**, това се вижда от паралелното 70-то апостолско правило, което гласи: «Епископ, презвитер, дякон или въобще броящ се от клира, **който пости заедно с юдеи, празнува заедно с тях** или приема техни празнични дарове..., да бъде низвергнат, а мирянин да бъде отлъчен»²¹. А ето, календарната реформа ни заставя да празнуваме Рождество Христово и много други неподвижни празници заедно с римокатолици и протестанти, при все че те са отстъпили от своевременното чествуване на тези празници чрез злополучната григорианска реформа на юлианския календар през 1582 г., отразила се и на неканоничното празнуване на Пасхата от инославните. Тъй че

празнуването на **обща антиканонична «пасха»** съвсем би смесило православните с тях!

Петербургският митрополит Антоний Вадковски (+1912 г.) добре е разсъдил: «Юлианският календар, при прилагането му към църковната практика, е във всички случаи **надеждна котва**, която запазва православните да **не бъдат окончателно погълнати от инославния свят**, и е **отличителен белег**, под който чедата на Православието се събират заедно. Допускането за някои от православните чедата да се отделят от нас в църковната практика и да вървят в съгласие с инославните, **при догматическа неграмотност**, може да има в бъдеще нежелателни и дори пагубни последици за доброто състояние на Вселенската Църква и може да послужи като «оръжие в ръцете на нейните врагове, които под предлог уж на интересите на православните народи **отдавна се опълчват против вселенското единство** (к.н.)»²².

Тия мъдри предупредителни думи виждаме да се сбъдват в наше време.

Извършената календарна реформа специално у нас причини много и големи злини. Народът, който знае на памет своите стари празници, сега е раздвоен и не знае по кой стил да ги чествува. Мнозина, помнейки предишните дати на своя имен ден или на някой паметен за тях случай, искат да си поръчат в тоя ден църковна служба. Но, оказва се, че светата литургия в памет на дадения светец е отслужена преди 13 дена и сега храмът е затворен. Резултатът е отчуждаване и разочароване от Църквата!...

Седем години след провеждане на реформата у нас (това знаем от покойния макариополски епископ Николай — + 6/19 юли 1981 г.) в нашия Св. Синод на едно от пленарните му заседания през зимната сесия на 1975 г. били разменени мисли за новия календар и за отраженията му върху народната душа. Всички архиереи били съгласни, че е **извършена голяма грешка с въвеждането му**. И въпреки това не се е намерило за възможно да се изправи грешката. Казало се, че «връщане назад няма!» — Защо? — Нали осъзната грешка най-добре се премахва чрез поправянето ѝ, както виждаме това често да става в гражданската област (например, в учебното дело, където някои пробно въведени системи на образование биват сменяни, щом се окажат непригодни за целта!) Защо Св. Синод не даде добър пример на вярващите за коригиране на злото, както постъпи през 1924 година Руската патриаршия, която — лукаво подведена от Цариградската патриаршия — за кратко време бе въвела в своя диоцез новия стил, но щом видя, че народът не го приема, отказа се от него и се върна към стария църковен календар, към който Руската Църква неизменно се придържа и до ден днешен!

Нашият Св. Синод не можа да стори това, защото не е свободен в действията си. Той изпълнява онова, що му се нарежда от господарите в Женева!

В същата тази година (1975), когато Св. Синод на Българската Православна Църква отказа да поправи явната си грешка по календарния въпрос, на Атон (Св. Гора) виждаме съвсем обратно явление. Ватопедският светогорски манастир, който се бе подвел по реформата от 1923 г. се върна отново към стария юлиански календар. По този начин цялата Св. Гора е вече старостилна. Това, което е «невъзможно» за БПЦ, се оказва възможно за Св. Гора, тъй като тя бе независима от женевското икуменическо законодателство!

4. **Факт четвърти.** — От няколко години по искане на ССЦ се провежда навсякъде от 18 до 25 януари седмица на молитви за «християнско единство». Такава седмица започна да се провежда и у нас в България. На заседанието си от 9 декември 1969 г. (протокол -32) Св. Синод на Българската Православна Църква взе решение и нареди — на 25.I.1970 г., след св. Литургия да се извърши във всички храмове на страната ни кратък молебен, като на него се кажат встъпителни думи за смисъла на значението на молитвената седмица за християнското единство. За встъпителните думи **се препоръчва за първи път** да се използва една статия, написана от западен неправославен икуменист, разпратена като окръжно от ССЦ до всички църкви-членки и напечатана в «Църковен вестник», бр. 2, от 11 януари 1970 на уводно място под заглавието «**Светът** призовава човека към молитва».

В тая статия, написана в чисто светски дух, се прокарват тънко неправославни тенденции и се задават хитро опасни въпроси, предназначени да откъсват съзнанията от старото и да ги насочват към новото... Такива въпроси са например следните: «Не би ли трябвало да **с е откажем от онова, което ни е станало скъпо?**... И не е ли нашият ангажимент (явно — спрямо ССЦ — в ск.н.) **радикално отхвърляне на традицията** (к.н.)?» С тия думи се подготвят православните християни да се откажат от Св. Предание, което като спасителна разделителна стена ги отделя от инославните. По-нататък се прокарва в **еретическо-пелагиански**²³ дух мисълта, че светът е в състояние да промени човешкото страдание и бедствията, понеже разполагал с необходимите средства — науката, технологията и просветата (а за Божията благодат — ни дума!).

След това в «окръжното» на ССЦ се изтъква, че чисто стопански, политически и търговски — с една дума, **чисто светски** — са проблемите, с които трябва да бъдат занимавани вярващите през молитвената седмица за «християнско» единство. В статията не се казва нито дума относно това, какви пътища трябва да се дирят, за да се обединяват християните в истината, как да се укрепят вярата, как да се издигне падналият морал чрез истинската вяра и да се подкрепят искрено стремящите се към спасение. Като че ли това не са вече задачи на Христовата Църква!

Седмицата на християнското единство се проведе у нас по следния начин. В Духовната академия след Божествената литургия на 25.I.1970 г. ректорът епископ Николай в молитвено общение с римокатолически духовници и протестантски пастори е отслужил молебен, свързан с молитва «за съединение на църквите». По повод на тая икуменическа проява в гръцкия вестник «Ортодоксос Типос» (Атина, 1 ноември 1970 г., с. 4) излезе статия, озаглавена «**Икуменизмът руши Българската църква**», в която между другото се казва, че «**ереста на икуменизма** прониква все повече и повече славянските църкви», че те били в миналото много привързани към православното Предание, но че с влизането им като членки в ССЦ настъпила рязка промяна в техния ход и пр. По-нататък се описва икуменически проведеният молебен и се посочват имената на православните и неправославните участници в тая икуменическа молитва.

5. **Факт пети.** През април 1973 г. един наш близък, току-що завършил Духовната академия в София, помолил един свой колега, служещ тогава в синодалната библиотека и същевременно чиновник в Икуменическият отдел при Св. Синод, да го осведоми за някои новини във връзка с икуменизма и икуменическите прояви на БПЦ. Той обаче му отговорил, че **всички писма и окръжни, получавани в Икуменическият отдел от ССЦ, са строго поверителни и не са достъпни дори за повечето от синодалните архиереи.** — Пита се защо е тая скрита дейност, ако всичко там е редно, безупречно и

съгласно с Православието?! За да се крие икуменическата кореспонденция даже от някои членове на Св. Синод, ясно е, че тя е насочена против интересите на Православната Църква и затова бива опазвана да не извика противодействие от страна на по-будните архиерейски съвести!

6. Факт шести. — Православният Йерусалимски патриархат отдавна е обезпокоен за съдбата на Светите Места в Йерусалим и Палестина, застрашени от новите политически събития. Като членуващ в ССЦ, той очаква от там разбиране и подкрепа. И ето, Централният комитет на ССЦ «великодушно» се намесва. Но как? — По съвсем неизгоден за Православието начин. Всичко се изкориства в полза на икуменизма и на неговите тайни, още неосъществени бъдещи цели... Ето каква резолюция по Йерусалимския въпрос е била приета на заседанието на Централния комитет на ССЦ през август 1974 г.:

«... 1) **Йерусалим е Свещен Град за трите монотеистични религии: юдаизма, християнството и исляма. Необходимо е да се избягват опитите да се омаловажава значението на Йерусалим за една от тези религии.**

2)... Християнските свети места в самия Йерусалим и в съседните райони принадлежат предимно на **църквите-членки на ССЦ**, а именно, на **Източно-православната** и на **Ориенталско-православната** църкви, но се явяват важни и за другите християни.

3) Йерусалимският въпрос не е само въпрос за защита на св. Места, но той е органически свързан с живите вероизповедания (!) и с людските общини на Светия Град... При евентуално решение на йерусалимския въпрос **необходимо е да се вземат под внимание правата и нуждите на местните жители на Светия Град...**»²⁴

Коментарите тук са излишни. Явно е, че ССЦ не само не признава историческите права на Православния Йерусалимски патриархат върху християнските светини в Йерусалим, но ги поставя под своя «опека» и ги държи в пълна зависимост от своето «благоволение»...

Но какъв е истинският характер на тази икуменическа «опека»? Дали ССЦ, който като управляващ, властно се разпорежда в своите постановления относно Светите Места, действително милее за съдбата на християнските светини там? Дали той е взел присърце защитата на законните права на своите православни членове, живеещи в този район, който представлява едно незатихващо огнище на напрежение и могат ли те да разчитат на неговата подкрепа в случаите (а те не са редки!), когато биват изложени на нападения и репресии тъкмо на религиозна основа? Приведените по-долу факти ще ни дадат определено отрицателен отговор на тези въпроси.

Тук е мястото да споменем за разтърсващото събитие, станало съвсем наскоро в храма на Гроба Господен — най-великата светиня на християнския свят. С дълбоко «чувство на омерзение и свещено възмущение» Йерусалимската патриаршия съобщи, че на 2 май 1992 г. — Светла Събота — «по най-груб и отвратителен начин е била осквернена «страшната и богочестна Голгота»²⁵. Нападателят се опитали «да разбият и стъпчат св. Разпятие, което от векове стои на това свещено място, а също така дарохранителницата на св. престол и иконата на Божията Майка».

Не бива да се мисли, че това страшно кошунство е единично или случайно явление. За православно вярващите тук още е жив споменът за жестокото убийство на две руски монахини от Горненската св. обител в Йерусалим, за мъченическата смърт на гръцки православен архимандрит Филомен — близо до кладенеца на Яков — а също така за незаконното завземане през Страстната седмица на 1990 г. на странноприемницата «Св. Йоан Предтеча», намираща се наблизо до Гроба Господен и принадлежаща на Православната Йерусалимска патриаршия. При това завземане, нагло извършено от група въоръжени ционисти, беше оказано грубо физическо насилие върху стеклите се там православни и особено върху самия Йерусалимски патриарх Диодор. Заслужава да се отбележи също, че и до сега нападателите остават ненаказани, а странноприемницата не е освободена, но е превърната в равинско училище!

Всички тези събития и особено неокачествимото кошунство на Гроба Господен би трябвало да предизвикат незабавна и най-остра реакция, да повдигнат буря от негодувание и протести във всички християнски и особено в православните страни. Би трябвало и ССЦ, ако той действително се е загрижил за «защитата на Светите Места» (вж. с. 291) и на християнските светини там, да изрази силно своя протест, да окаже морална подкрепа на Йерусалимската патриаршия. За голямо съжаление трябва да кажем, че въпреки изказаното от предстоятелите на християнските църкви в Йерусалим възмущение, повсеместната реакция на описаните събития (в това число и в повечето православни страни) беше така безсилна и вяла, че човек не може да не се запита: не говори ли всичко това за едно крайно притъпено чувство към светините на вярата и не е ли това ужасяващо безразличие един от пагубните плодове на разлагачия икуменизъм?

7. Факт седми. — Междуправославните срещи, консултации и конференции не могат да бъдат вече свободна, независима и самоинициативна проява на поместните Православни църкви, дори когато се свикват на православна територия. Те започват да стават вече по инициативата, командата и под наблюдението на ССЦ, който заради това е организиран на свои средства «православен» център в Шамбези (непосредствено до Женева), където напоследък се свикват вече всички «всеправославни» съвещания. В «Църковен вестник» (бр. 11, 1975 г., с. 6) четем: «Цариградският патриарх Димитриос отправи апел към ССЦ за установяване равновесие между стремежа към всехристиянско единство и социална дейност. В отговор на неговото послание, **ССЦ реши да свика православно-богословска консултация** (к.н.), за да подготви приноса на православните църкви към петата асамблея на ССЦ в Найроби». Тази конференция, спомената вече тук (с. 275), се състоя в Крит от 7 до 14 март 1975 г., при участието на д-р Лука Фишер като представител на ССЦ. Но какви са резултатите от тая уж православна конференция? — Много печални за Православието и твърде изгодни за икуменизма! — Преди всичко в тая православно-богословска консултация ССЦ натрапил да участвуват наред с православните богослови и такива от «древните (нехалкидонските) източни църкви», сякаш и те са православни! ССЦ отдавна натрапва на световното църковно съзнание монофизитите като «православни» (вж. назад с. 127 и с. 159), наричайки ги «**ориенталско-православни църкви**» в отлика от нашите **източно-православни Църкви** (като че ли има някаква разлика между «изток» и «ориент»!).

На конференцията във връзка с въпроса за единството на Църквата участниците «потвърдиха **убеждението си, че Православната Църква е достойна продължителка на едната, света, вселенска и апостолска Църква, и отбелязаха, че трябва да си отговори на въпроса, дали това единство е налице в съвременното Православие**»²⁶. —

Икуменическият отговор на тоя въпрос — при насилственото сближение на Православните църкви с монофизитските — се предвижда да бъде следният: това «единство» ще бъде налице, само когато православни и монофизити се обединят, т.е. когато Православната Църква отстъпи от ясните позиции на IV Вселенски събор, за да угоди на икуменическите стремежи за обединяване на всяка цена, с което тя би престанала да бъде **Православна Църква!**

Тъй постепенно в Православната Църква започва да законодателствува друга, чужда на Православието власт. Коя е точно тя — дали само женевският ССЦ, или друга някоя тъмна сила, скрита зад него, това ще видим в следващите глави. Тук е достатъчно да кажем, че тая власт не цели доброто на Православието, а неговото незабелязано разрушаване. Тя го заставя да излезе от своите вековни релси и да тръгне по нови пътища, повечето от които имат чисто светски характер. Така Православието е поставено в крайно жалкото положение да изменя само на себе си, като сътрудничи на икуменизма!

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. сп. «Духовна култура». С., 1965, кн. 1, с. 9.

² Risk, vol. 8, №3, 1972, p. 23.

³ Вж. ЖМП, №4, 1975, с. 34.

⁴ Православље, бр. 177-178, год. VIII, 1974, с. 5.

⁵ Вж. Събев, Т. Църковно-календарният въпрос. С., 1968, с. 36.

⁶ Пак там, с. 70.

⁷ Пак там, с. 36.

⁸ Църковен вестник, бр. 21, от 21 юли 1968, с. 2.

⁹ Вж. Събев, Т. Пос. съч, с. 58-60. Архим. Методий. За календарната реформа. — В: сп. «Духовна култура», кн. 9-10, 1969, с. 37-43, особено с. 57-59. Чифлянов, Благой, доц. прот. Датата на Великден — В: «Църковен вестник», бр. 11, 1971, с. 3-5 и др.

¹⁰ Събев, Т. Пос. съч, с. 60-61. Архим. Методий. Пос. стат., с. 43.

¹¹ Вж. Igenikon, №3, 1972, p. 420-421.

¹² Вж. Скобей, Григорий. На пути к святому и Великому Собору Восточной Православной Церкви. — В: ЖМП, №4, 1972, с. 53.

¹³ Вж. Делибаси, А. Д. Ереста на икуменизма (на гръцки език). Атина, 1972, с. 231-232.

¹⁴ Събев, Т. Пасхалният въпрос и Първият Вселенски събор. — В: «Църк. вестник». С., бр. 4, 1976, с. 5, кол. 1.

¹⁵ Вж. Малицки, П. История на християнската Църква. Ч. I. С., 1951, с. 107.

¹⁶ Пак там, с. 108.

¹⁷ Събев, Т. Пос. статия, с. 5, кол. I.

¹⁸ Пак там, кол. II.

¹⁹ Архим. Методий. Пос. статия, с. 51.

²⁰ Правила на св. Православна Църква, събрал и превел прот. Ив. Стефанов. С, 1936, с. 266.

²¹ Пак там, с. 75.

²² Деяния Совецания глав и представителей автокефальных православных церквей. Т. I. М., 1949, с. 399.

²³ Пелагианството е осъдено от Църквата в V в. лъжеучение, според което човекът може да извърши всяко добро дело и дори спасението си сам, без помощта на Божията благодат.

²⁴ Вж. ЖМП, — 11, 1974, с. 44.

²⁵ Цит. по «Православная Русь», №12, 15/28.6.1992, с. 7.

²⁶ Вж. «Църковен вестник», бр. 11, 1975, с. 6. — На същото заседание било взето онова позорно и пораженско решение, че Православната Църква няма да мисионерствува сред инославните, за което вече говорихме (вж. назад с. 147).

Д. Светският дух на икуменическото движение

В документа «Справедливост и служение» от V асамблея в Найроби (1975 г.) четем: «От самото начало на своето основаване икуменическото движение проявяваше голяма грижа за справедливостта, мира и социалното благосъстояние. Движението «Живот и дело», което беше един от предвестниците на съвременното икуменическо движение, бе проява на тази грижа. А когато се образува Световният съвет на църквите, наследството и грижата на движението «Живот и дело» станаха **централна част** от живота на ССЦ»¹.

Оттогава насам нищо така не вълнува, въодушевява и движи ССЦ както неговите социално-политически задачи. Те стават негово дихание, негов живот, негова алфа и омега. **Въпросите на вярата отстъпват на заден план.** И ако те не се съвсем занемаряват, то е поради настояването на някои църкви-членки, които искат обединяване и то не на временна конюнктурна основа, а на по-здрав догматически фундамент. Но като се вижда, колко дълбоко са разделени помежду си разните вероизповедания и колко трудно ще бъде тяхното верово сближение, все повече и повече се поставя ударението върху «практическото християнство». Надеждите са, че то ще позаглуши веровите различия. Оттук се обяснява, защо сега толкова много се подчертава **«ортопраксията» на мястото на «ортодоксията»** (вж. с. 129).

С посвещаването силите си на социални и политически задачи ССЦ се е превърнал в светска организация. За светския дух на икуменическото движение говорят всички икуменически конференции, като се почне от стокхолмските доклади (1925 г.) за отношението на църквите към въпросите на промишлеността и търговията, за социалните задачи на църквата, за нейното отношение към международните въпроси и пр., и се свърши с икуменическата асамблея във Ванкувър, състояла се в 1983 г. В докладите на всички тия икуменически конференции се говори не за единството на благодатния живот в тия или ония условия на земната действителност, «а за вмешателството на религията в светските дела; — не за царство Божие вътре в нас, а за устройване делата в тоя свят»². Това противоречи на примера, даден ни от Христа (вж. Лука 12:13-14). Земният живот не е самоцел, а подготовка към **вечния живот**.

За светския дух на икуменическото движение свидетелствува станалата в 1948 г. Амстердамска всемирна конференция, дето «били поставени такива въпроси, които търсят само социално-икономическата подоснова за намесата на църквата в светските дела и в международния живот, за **отклоняване на църквата от истинския път към Царството Божие**»³.

Както се изрази в един частен разговор г-ца Клодин Небел, православна швейцарка от Женева, ССЦ представлява една чисто светска среда, която няма нищо общо с църковността.

Светският дух и светските интереси на икуменизма проличали особено ярко и в IV асамблея на ССЦ, станала в Упсала (Швеция) през лятото на 1968 г. Не е нужно да си

бил на тая асамблея, за да схванеш това. Достатъчно е да хвърлиш поглед върху дневния ред и работите по секции, за да се убедиш, че въпреки религиозно звучащите формулировки на много от темите и въпреки започването на всеки работен ден с икуменическо «богослужение», основната тенденция е била **не** търсете начини за реализирането на онази върховна цел, която ни постави Сам Господ Исус Христос и заради която Той проля драгоценната Си Кръв на Голгота — **вечното спасение на душите** (1 Петр.1:9), постигано чрез ревностно пазене на Богооткровените догмати на вярата и водене на добродетелен живот; **не** и това, как да се следва **пътя към истината и благодатта**, посочен ни от Христа (Иоан.1:17); **не** и това, как всички отклонили се от правия път деноминации да се върнат към Православието. Не! Асамблеята се е занимавала предимно със светски проблеми от търговски, стопански, социологически, политически, етнологически характер и други подобни теми⁴.

И V асамблея на ССЦ в Найроби (Кения — Африка) през 1975 г., която по мнението на безпристрастни очевидци била повече политическа отколкото религиозна, още в подготвителната си фаза се отказала да се занимава с **въпроса за истината**. Като предлог за отклоняване на този въпрос били използвани всевъзможните проблеми на днешния объркан свят. «Нашите кризи — писал М. С. — са толкова застрашаващи, че **не може** която и да било политическа, културна или **религиозна група да бъде доволна от своята собствена истина и чистота, а камо ли да си губи времето в изтъкване някои доводи против другите** (к.н.)»⁵. Подчертаните от нас думи в цитата особено ясно носят белега на порицаване на «православните» участници в икуменическото движение, някои от които все още се осмеляват да изтъкват Православието като единствена най-вярна на Христа вероизповед. На «православните» икуменисти се посочват вече нови сфери за дейност, «по-важни» от полагането грижи за Божествената истина и спасението на душата. Тия сфери на дейност са: **икономиката, политиката**, развитието на човечеството във всичките му аспекти и много други проблеми, свързани със **земната** съдба на хората, а **не с вечната** им участ.

На V асамблея в Найроби е било отделено голямо внимание на всички тия чисто земни въпроси. Докладът на **Шестата секция** засяга почти всички кардинални въпроси, които днес вълнуват човечеството, а именно: «демографския взрив (т.е. увеличаването броя на населението — в ск.н.), глада и мизерията, околната среда, противоречията между богати и бедни, злоупотребата с властта, насилието и подтисничеството, необходимостта от създаване на по-справедливо общество»⁶ и др. Не останали незасегнати и въпросите за човешките права, за политическото положение в **Ангола, Близкия Изток, Латинска Америка** и пр.⁷

На VI асамблея на ССЦ във Ванкувър (Канада) в 1983 също били взети решения против расовата дискриминация на черните от страна на белите в **Южна Африка**, против подтисническите военни режими в **Централна Америка (Гватемала, Салвадор)**. ССЦ се застъпва и защитава правата и човешкото достойнство на безправните в **Южната Арабска Република**⁸.

Както се вижда, всички тия политическо-социални декларации на асамблеите на ССЦ имат съвсем **конкретен характер**, като указват съответните континенти, държави и народи, дето се нарушават тия човешки права. Относно отстояването правата на вярващите обаче декларациите на асамблеите се ограничават само в **най-обширни думи**, като например следните: «Крайно необходимо е църквите-членки на ССЦ и занапред да определят и разобличават грубите нарушения на религиозната свобода и да

отказват нравствена и материална подкрепа на ония, които страдат от угнетение и преследване за своята религиозна вяра»⁹.

Нито една дума обаче не е била казана, например, в защита на грубо потъпкваните права на вярващите в **Албания**, подтискани от Албанската държавна власт, която от 1967 г. насам провежда политика на **пълно изкореняване на религията** в Албания. В резултат на това **Албанската Православна Църква днес официално не съществува, бидейки поставена вън от законите!** — От 1967 г. насам са се състояли три генерални асамблеи на ССЦ (в Упсала — 1968 г., в Найроби — 1975 г. и във Ванкувър — 1983 г.) и нито на една от тях не е била спомената **нищо дума за противорелигиозния подтиснителски режим** в Албания!!! И това въпреки енергичните настоявания на Еладската Православна Църква, която особено напоследък провежда активна борба в защита на 400-те хиляди православни гърци, живеещи в Северен Епир (сега в пределите на Албания), които мъжествено понасят **затвор, изтезания и смърт** заради вярата си в Христа¹⁰! Обаче ССЦ, който се застъпва за инославни и иноверци по целия свят, си прави оглушки за воплите на **православните страдащи за Христа**, занимавайки се в същото време с толкова много политически, социални, расови и всякакви други проблеми!

Всичката тая широка социално-светска дейност на икуменизма представлява опасно отклоняване на Църквата от преките ѝ задължения в угода на светски интереси. Сам Спасителят Господ Иисус Христос не одобрява поставянето на светското над духовното. Като казваме това, ние имаме предвид следния случай: Един от слушателите на Христа, не разбирайки проповедта му за царството Божие и за вечния блажен живот, който може да се постигне **при всякакви външни социални условия**, Го помолил: *«Учителю, кажи на брата ми да раздели с мене наследството!»* На това Спасителят му отговорил: *«Човече, кой Ме е поставил да ви съдя или дяля?»* (Лука 12:13-14) (вж. назад с. 307).

Не е чудно след всичко изтъкнато до тук, че и за най-пристрастени «православни» икуменисти вече става непоносим тоя крайно светски дух в икуменическото движение. Това е накарало даже такъв един икуменист като покойния Тиатирски архиепископ Атинагор да пише: *«Не е наша работа да участвуваме колективно като Съвет на църквите в събрания и комитети, имащи за цел да изучават проблемите на екологията, бъдещето на технологията, научната революция, генетиката, демографията... Всички тия неща са от областта на Обединените нации и на екологическите науки. С това Църквата би се отклонила от своята истинска мисия — да проповядва Христа (к.н.)»*¹¹.

И Крутицкийят митрополит Ювеналий от Московската Патриаршия изтъква, че някои икуменически деятели смесват целта на християнското благовестие и живот — душеспасението — с освобождаването от несправедливи социални политически структури¹².

Като разглежда човек тая социално-секуларистична дейност на ССЦ, неволно си спомня евангелската сцена за Марта и Мария, както и упрека, отправен от Христа към Марта, улисана в присъствието на Христа в голяма суетня и шетня: *«Марто, Марто, ти се грижиш и безпокоиш за много неща, а пък едно е само необходимо. Мария избра добрата част, която няма да ѝ се отнеме»* (Лука 10:41-42) *в блажената вечност!*

Не във връзка с този ли евангелски подход към духовните и материалните неща и върху необходимостта те да бъдат правилно градиращи е изковано 6 Апостолско правило, което гласи: «Епископ, или презвитер, или дякон да не се занимава със **светски** попечения. Иначе да бъде низвергнат от свещения сан»¹³. И св. ап. Павел изтъква, че Христовият воин не бива да се заплита в **житейски работи** (вж. 2 Тим.2:4).

Ние не можем да бъдем икуменисти:

- 1) Поради пренебрежителното отношение на протестантите-икуменисти към истината, пазена в Православието,**
- 2) Поради забраната на православно мисионерстване сред инославните,**
- 3) Поради опитите на ССЦ да законодателствува и над Православната Църква и**
- 4) Поради светския секуларистически дух на икуменическото движение, който отклонява Църквата от преките ѝ духовни задължения и който не се знае накъде утре ще избие!...**

БЕЛЕЖКИ

¹ Вж. «Справедливост и служение» — историческите предпосылки, циклостил, с. 132.

² Ведерников, А. Соблазны экуменизма. — В: ЖМП, №4, 1954, с. 67.

³ Разумовский, прот. Гр. Амстердам и Православие. — В: ЖМП, №5, 1949, с. 67.

⁴ Цоневски, Ил., Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — Духовна култура, кн. 5-6, 1969, с. 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 53, 54, 55, 56, 57 и др.

⁵ Вж. The Ecumenical Review, №3, 1974, p. 364.

⁶ Вж. Църковен вестник. С., бр.11, 1976, с. 6, кол. 2.

⁷ Вж. ЖМП, №4, 1976, с. 10-11.

⁸ Вж. ЖМП, №11, 1983, с. 48-49; 52-54.

⁹ Вж. ЖМП, №10, 1983, с. 56, кол. 1.

¹⁰ Вж. във в. «Ортодоксос Типос», бр. 597, Атина, 2 март, речта «Братя, дерзайте!», произнесена от проф. Ст. Саккос при събеседването, устроено в Атинския университет в защита на северо-епирските гърци (с. 1 и 4).

¹¹ Contacts, №85, 1974, p. 77-78.

¹² Доклад на екуменическо-православна консултация. — В: ЖМП, №9, 1981, с. 58, кол. 1.

¹³ Правила на св. Православна Църква. С., 1936, с. 65.

11-то основание. ИКУМЕНИЗМЪТ ИМА ПОДЧЕРТАНО БОГООТСТЪПНИЧЕСКИ ХАРАКТЕР. ТОЙ ВОДИ ПОСТЕПЕННО ЧРЕЗ МАЛКИ НА ВИД ОТКЛОНЕНИЯ ОТ ИСТИНАТА КЪМ ПО-ГОЛЕМИ И ПО-СТРАШНИ ОТСТЪПЛЕНИЯ, ПОЧВА ДА СЪЗДАВА ВЕЧЕ «ИКУМЕНИЧЕСКИ ЕНОРИИ» ВЪРХУ НАДКОНФЕСИОНАЛНА ОСНОВА И УСТРОЙВА КОНСУЛТАЦИИ И ДИАЛОЗИ МЕЖДУ ПРАВОСЛАВНИ И МОНОФИЗИТСКИ (НЕХАЛКИДОНСКИ) БОГОСЛОВИ. ЧРЕЗ ЗАСТАВЯНЕ ПЪК НА ПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКВА ДА СЕ КАЕ НАРЕД С ДРУГИТЕ ОБЩНОСТИ Я ОБВИНЯВА В ГРЕХОВЕ И ЗАБЛУДИ, КАКВИТО ТЯ НЯМА И НЕ МОЖЕ ДА ИМА, И ПО ТОЯ НАЧИН НАПЪЛНО Я ОТРИЧА КАТО «СТЪЛБ И КРЕПИЛО НА ИСТИНАТА», КАКВАТО ДЕЙСТВИТЕЛНО Е ТЯ (1 ТИМ.3:15)

А. Още няколко доказателства за богоотстъпническия характер на икуменическото движение

В един от броевете на младежкото икуменическо списание «Risk», следващ подир тоя посветен на IV асамблея на ССЦ в Упсала (1968 г.), срещаме нови очебийни доказателства за богоотстъпническия характер на икуменическото движение. Тук можем да прочетем мисли като следната: **«Църквата трябва да проповядва за този свят, а не за света, който има да настъпи»** (т.е. за задгробния свят — в ск.н.)¹.

Тук е поместено и едно ново «Верую» (с. 25-26), с което се цели да бъде изместен старият всеобщо възприет Никео-цариградски Символ на вярата, тъй като той не е вече по вкусовете на младите икуменисти. Досега знаехме, че **ние** (християните) имаме нужда от Христа, за да се спасим. А сега младите икуменисти пишат: **«Христос има нужда от нас за Своята революция»** (с. 25). Новото «Верую», подчинено всецяло на духа на тоя свят и на неговите земни цели, дава съвсем изопачен образ на Исуса Христа и на Неговото свято дело на земята. Там четем: «Аз вярвам в Исуса Христа, понеже Той беше прав, когато като **единствен индивид, който нищо не може да направи** (sic!), работеше, за да промени статуквото, и при това **загина** (к.н.)».

Непоносимо кощунство е да се говори за Исуса Христа, че като отделен индивид Той нищо не можел да направи. За нас вярващите Той не е обикновен «индивид», а всемогъщият възплътен Син Божи, Който можеше при арестуването Му в Гетсимания да се защити без Петровия нож, като помоли Своя Отец да Му представи повече от 12 легиона ангели (Мат.26:52-53) и на дело показа за миг Своята Божествена власт върху пратените да Го арестуват въоръжени войници, които без никаква видима причина *«се дръпнаха назад и паднаха на земята»* (Иоан.18:6)!

Ако прочее Той не е направил нищо за революционната промяна на греховните условия в тоя свят по вкусовете на икуменистите, то е не защото нищо не е могъл Сам да стори, а защото това не е в Божествения план. Неговата цел е не променяне на света, лежащ в зло (1 Иоан.5:19), а **променяне на душата**, в обстановката на греха, с оглед на **вечното й спасение!** Христос казва на онзи, който иска намесата Му в подялбата на наследството: *«Човече, кой Ме е поставил да ви съдя или дяля?»* (Лука 12:13-14). Да се употребява пък за Исуса Христа думата «загинал» е направо безбожно. Спасителят не «загина», а Сам доброволно се предаде на смърт заради нас, имайки власт да даде душата Си и власт пак да я приеме (Иоан.10:18) чрез възкръсването Си от мъртвите!

По-нататък в това «Верую» четем: «Всеки ден аз се боя, че Той (Иисус Христос) **умря напразно**, понеже не са Го имали пред очите си нашите църкви, понеже ние **изневерихме на Неговата революция** поради послушание към властите и от страх пред тях». Допускането, че може би Иисус Христос е **умрял напразно**, е свидетелство за безбожно неразбиране на Неговото **всемирно изкупително дело**. Та нали благодарение на това изкупително Христово дело са се спасявали, спасяват се и занапред ще се спасяват от греха, проклятието и смъртта милиони и милиони повярвали в Христа души, без да е било нужно за наследяване на Царството небесно да провеждат някаква-си икуменическа революция!

Накрая в разглежданото «Верую» се казва: «Аз вярвам в справедливия мир, който може да бъде постигнат, във възможността на един смислен живот за всички човеци, **в бъдещето на този Божи свят**. Амин». — Не е нужно да се подчертава колко завършекът на това «Верую» е противоположен на нашия Символ на вярата, насочващ последния ни поглед не към тоя земен свят, който е преходен (1 Кор.7:31) и чийто край приближава (2 Петр.3:10), а към **«живота на бъдещия век»**, т.е. към **Небесното Христово царство**, което е вечно.

В същия брой на «Risk» виждаме, как са били изтълкувани в духа на икуменизма **Блаженствата** от Христовата проповед на планината (Мат.5:3-10) по време на «политическите вечерни богослужения», проведени в Кьолнската катедрала. Разгледани в чисто светски, земен аспект, те са били напълно лишени от своето дълбоко духовно съдържание, понеже им е било дадено политико-социологическо тълкувание (с. 30-31). Същото кощунство е повторено и при разглеждане на Господнята молитва **«Отче наш»** (с. 36-38). При това за отбелязване е, че храмът, дето се провеждали тия «политически вечерни богослужения», бил превърнат в салон. Там събиращите се, докато чакали започването на «богослужението», шумно разговаряли, държали се съвсем свободно като в кафене, четели си вестниците и пр. (с. 27). Но това съвсем не е чудно, щом икуменическата преса вменява в дълг на християните да се занимават с политика! (с. 32-34).

На с. 46 в разглеждания брой на «Risk» с големи разкривени букви е написана без коментари абсолютно антихристиянската и въвеждаща в дълбоки заблуждения мисъл: «The Incarnation Has Not Yet Taken Place», т.е. **«Въплъщението още не е станало»**. Какво иска да каже с това редакцията на «Risk»? — Очевидно, че трябва да чакаме нов «месия»! За нас християните в обратното твърдение е истината: Боговъплъщението вече е станало. Свещеното Писание свидетелствува: **«Словото стана плът»** (Иоан.1:14), **«Бог се яви в плът»** (1 Тим.3:16). Да чакаме ново «въплъщение» — това значи да не вярваме в Иисуса Христа, въплътилия се Син Божи, а да приемем имащия да дойде антихрист за «спасител на света»!

Напоследък в окултно-теософските среди много се работи за тая подмяна на Христа с антихриста. Така например теософката Alice Bailey е публикувала редица теософски съчинения, между които книгата, носеща многозначителното заглавие **«Връщането на Христа»**. Тук под вида на Второ пришествие на Христа всъщност се говори за идването на антихриста като някакво «превъплъщение» на Христа! — Като признава уж Христа за «духовен водач на **Запада**», авторката поставя наравно с Него Буда като «духовен водач на **Изтока**»². С това поместно разпределяне на света се загатва, че «оня, който ще дойде» подир Христа, ще обедини **целия свят** под своята власт: «Неговото връщане и дело вече не ще могат да се

ограничават с една малка местност или с една единствена област, непозната за мнозинството, както е било някога. Радиото, пресата, разпространяването на новините ще направят идването му различно от онова на предишните Пратеници. Бързите превозни средства — параходи, влакове, самолети, ще го направят достъпен за хиляди индивиди, които ще могат да се доближат до него. Благодарение на телевизията неговото лице ще може да стане близко на всички; и наистина «всяко око ще го види»³... «Никой не знае към коя нация ще принадлежи той: дали ще бъде англичанин или русин, черен или латинец, турчин, индус или от някоя друга националност. Кой може да каже дали той ще бъде християнин, индуист или будист, или пък независим от всякаква частна вяра? Той не ще дойде да възстанови никоя от древните религии, включително и християнството...»⁴ Накрая авторката-теософка съвсем се издава, като заявява, че «Христос, който ще дойде, не ще прилича на Христа, Който привидно ни напусна»⁵, и по-долу заключава: **«Ако човешките търсят Христа, Който напусна Своите ученици преди векове, те не ще познаят Христа, който е на път да се върне (к.н.)»**⁶. С последното твърдение сме съгласни и ние, православните християни, че действително в лицето на антихриста няма да **познаем** и **признаем** Христа, тъй като между тях няма абсолютно нищо общо: *«Какво общо има между светлина и тъмнина? Какво съгласие може да има между Христа и Велиара?»* (2 Кор.6:14-15).

БЕЛЕЖКИ

¹ Risk, vol. V, 3/4 1969, p. 18.

² Bailey, Alice A. Le Retour du Christ (2-e edition). Geneve, 1974, p. 41.

³ Ibid., p. 18.

⁴ Ibid., p. 20.

⁵ Ibid., p. 51.

⁶ Ibid., p. 52.

А. Още няколко доказателства за богоотстъпническия характер на икуменическото движение

В един от броевете на младежкото икуменическо списание «Risk», следващ подир тоя посветен на IV асамблея на ССЦ в Упсала (1968 г.), срещаме нови очебийни доказателства за богоотстъпническия характер на икуменическото движение. Тук можем да прочетем мисли като следната: **«Църквата трябва да проповядва за този свят, а не за света, който има да настъпи»** (т.е. за задгробния свят — в ск.н.)¹.

Тук е поместено и едно ново «Верую» (с. 25-26), с което се цели да бъде изместен старият всеобщо възприет Никео-цариградски Символ на вярата, тъй като той не е вече по вкусовете на младите икуменисти. Досега знаехме, че **ние** (християните) имаме нужда от Христа, за да се спасим. А сега младите икуменисти пишат: **«Христос има нужда от нас за Своята революция»** (с. 25). Новото «Верую», подчинено всецяло на духа на тоя свят и на неговите земни цели, дава съвсем изопачен образ на Исуса Христа и на Неговото свято дело на земята. Там четем: **«Аз вярвам в Исуса Христа, понеже Той беше прав, когато като единствен индивид, който нищо не може да направи (sic!), работеше, за да промени статуквото, и при това загина (к.н.)»**.

Непоносимо кощунство е да се говори за Исуса Христа, че като отделен индивид Той нищо не можел да направи. За нас вярващите Той не е обикновен «индивид», а

всемогъщият въплътен Син Божи, Който можеше при арестуването Му в Гетсимания да се защити без Петровия нож, като помоли Своя Отец да Му представи повече от 12 легиона ангели (Мат.26:52-53) и на дело показа за миг Своята Божествена власт върху пратените да Го арестуват въоръжени войници, които без никаква видима причина *«се дръпнаха назад и паднаха на земята»* (Иоан.18:6)!

Ако прочее Той не е направил нищо за революционната промяна на греховните условия в тоя свят по вкусовете на икуменистите, то е не защото нищо не е могъл Сам да стори, а защото това не е в Божествения план. Неговата цел е не променяне на света, лежащ в зло (1 Иоан.5:19), а **променяне на душата**, в обстановката на греха, с оглед на **вечното й спасение!** Христос казва на онзи, който иска намесата Му в подялбата на наследството: *«Човече, кой Ме е поставил да ви съдя или деля?»* (Лука 12:13-14). Да се употребява пък за Иисуса Христа думата «загинал» е направо безбожно. Спасителят не «загина», а Сам доброволно се предаде на смърт заради нас, имайки власт да даде душата Си и власт пак да я приеме (Иоан.10:18) чрез възкръсването Си от мъртвите!

По-нататък в това «Верую» четем: «Всеки ден аз се боя, че Той (Иисус Христос) **умря напразно**, понеже не са Го имали пред очите си нашите църкви, понеже ние **изневерихме на Неговата революция** поради послушание към властите и от страх пред тях». Допускането, че може би Иисус Христос е **умрял напразно**, е свидетелство за безбожно неразбиране на Неговото **всемирно изкупително дело**. Та нали благодарение на това изкупително Христово дело са се спасявали, спасяват се и занапред ще се спасяват от греха, проклятието и смъртта милиони и милиони повярвали в Христа души, без да е било нужно за наследяване на Царството небесно да провеждат някаква-си икуменическа революция!

Накрая в разглежданото «Верую» се казва: «Аз вярвам в справедливия мир, който може да бъде постигнат, във възможността на един смислен живот за всички човеци, **в бъдещето на този Божи свят**. Амин». — Не е нужно да се подчертава колко завършекът на това «Верую» е противоположен на нашия Символ на вярата, насочващ последния ни поглед не към тоя земен свят, който е преходен (1 Кор.7:31) и чийто край приближава (2 Петр.3:10), а към **«живота на бъдещия век»**, т.е. към **Небесното Христово царство**, което е вечно.

В същия брой на «Risk» виждаме, как са били изтълкувани в духа на икуменизма **Блаженствата** от Христовата проповед на планината (Мат.5:3-10) по време на «политическите вечерни богослужения», проведени в Кьолнската катедрала. Разгледани в чисто светски, земен аспект, те са били напълно лишени от своето дълбоко духовно съдържание, понеже им е било дадено политико-социологическо тълкувание (с. 30-31). Същото кощунство е повторено и при разглеждане на Господнята молитва **«Отче наш»** (с. 36-38). При това за отбелязване е, че храмът, дето се провеждали тия «политически вечерни богослужения», бил превърнат в салон. Там събиращите се, докато чакали започването на «богослужението», шумно разговаряли, държали се съвсем свободно като в кафене, четели си вестниците и пр. (с. 27). Но това съвсем не е чудно, щом икуменическата преса вмениява в дълг на християните да се занимават с политика! (с. 32-34).

На с. 46 в разглеждания брой на «Risk» с големи разкривени букви е написана без коментари абсолютно антихристиянската и въвеждаща в дълбоки заблуждения мисъл: **«The Incarnation Has Not Yet Taken Place»**, т.е. **«Въплъщението още не е станало»**.

Какво иска да каже с това редакцията на «Risk»? — Очевидно, че трябва да чакаме нов «месия»! За нас християните в обратното твърдение е истината: Боговъплъщението вече е станало. Свещеното Писание свидетелствува: «*Словото стана плът*» (Иоан.1:14), «*Бог се яви в плът*» (1 Тим.3:16). Да чакаме ново «въплъщение» — това значи да не вярваме в Исуса Христа, въплътилият се Син Божи, а да приемем имащия да дойде антихрист за «спасител на света»!

Напоследък в окултно-теософските среди много се работи за тая подмяна на Христа с антихриста. Така например теософката Alice Bailey е публикувала редица теософски съчинения, между които книгата, носеща многозначителното заглавие «**Връщането на Христа**». Тук под вида на Второ пришествие на Христа всъщност се говори за идването на антихриста като някакво «превъплъщение» на Христа! — Като признава уж Христа за «духовен водач на **Запада**», авторката поставя наравно с Него Буда като «духовен водач на **Изтока**»². С това поместно разпределяне на света се загатва, че «оня, който ще дойде» подир Христа, ще обедини **целия свят** под своята власт: «Неговото връщане и дело вече не ще могат да се ограничават с една малка местност или с една единствена област, непозната за мнозинството, както е било някога. Радиото, пресата, разпространяването на новините ще направят идването му различно от онова на предишните Пратеници. Бързите превозни средства — параходи, влакове, самолети, ще го направят достъпен за хиляди индивиди, които ще могат да се доближат до него. Благодарение на телевизията неговото лице ще може да стане близко на всички; и наистина «всяко око ще го види»³... «Никой не знае към коя нация ще принадлежи той: дали ще бъде англичанин или русин, черен или латинец, турчин, индус или от някоя друга националност. Кой може да каже дали той ще бъде християнин, индуист или будист, или пък независим от всякаква частна вяра? Той не ще дойде да възстанови никоя от древните религии, включително и християнството...»⁴ Накрая авторката-теософка съвсем се издава, като заявява, че «Христос, който ще дойде, не ще прилича на Христа, Който привидно ни напусна»⁵, и по-долу заключава: «**Ако човешките търсят Христа, Който напусна Своите ученици преди векове, те не ще познаят Христа, който е на път да се върне (к.н.)**»⁶. С последното твърдение сме съгласни и ние, православните християни, че действително в лицето на антихриста няма да **познаем** и **признаем** Христа, тъй като между тях няма абсолютно нищо общо: «*Какво общо има между светлина и тъмнина? Какво съгласие може да има между Христа и Велиара?*» (2 Кор.6:14-15).

БЕЛЕЖКИ

¹ Risk, vol. V, 3/4 1969, p. 18.

² Bailey, Alice A. Le Retour du Christ (2-e edition). Geneve, 1974, p. 41.

³ Ibid., p. 18.

⁴ Ibid., p. 20.

⁵ Ibid., p. 51.

⁶ Ibid., p. 52.

Б. Създаване на икуменически енории

Но най-типичната икуменическа новост във въпросния брой на «Risk» е сензационното съобщение, че се правят вече опити за създаване на **първите икуменически енории**. Що е енория? — Това е малка клетка в огромния организъм на Христовата Църква. Това са групирани около един духовен пастир **еднакво вярващи християни**, които се

събират в своя енорийски храм да се молят и получават Божията благодат чрез разните молитви, тайнства и треби, извършвани за тях от енорийския свещеник. Самопонятно е, че членовете на енорията могат да бъдат само **обединени в истинската вяра християни**. Разномислещи не могат да образуват една енория. А ето че сега се правят опити тъкмо разномислещи по въпросите на вярата да се сгрупирват в някакви си тъй наречени **«икуменически енории»!** Тия опити се провеждат в Швейцария от 1966 г. насам. Вероизповедните проблеми не са се намесвали в тоя процес (с. 70). Новите «икуменически енории» се изграждат върху **надконфесионална** почва.

В що се състои работата на тия нови «енории»? — **Млади хора** от разни изповедания се събират в духовна общност с дълбокото убеждение, че да живееш в другарство с други помага на личното развитие и засилва способността да възприемаш и да изслушваш. В 1968 г. е била създадена младежка икуменическа енория в Лозана. «За периода от 2 февруари до Великден се събирали повече от 1 000 младежи от Лозана — католици, протестанти и «православни», за да провеждат опити да живеят в общение върху широка основа» (с. 74). Социалната благотворителност заемала първо място. Гостоприемство, материално подпомагане, политически занимания и акции, ежедневни молитви и неделни служби — ето дейността на енорията.

Без коментирание се съобщава фактът, че членовете на тая първа икуменическа енория в Лозана **се причастявали заедно** — католици, протестанти, «православни» — и че католическите участници били отлъчени от своите диоцези — Фрайбург, Лозана и Женева — за този си своеволен акт.

Използвайки ентузиазма на младите, ССЦ създал вече първите свои енории на съвсем нови начала — върху принципите на социалното съжителство, като подчинил интеркомуниона на тия принципи. Ако една такава енория се разтури, други десет възникват на нейно място (с. 75).

Такива «енории» са станали възможни поради настъпилата промяна на мислите. Те се раждат от надконфесионалното безразличие и водят към още по-радикално равнодушие към вярата. В икуменически органи четем: **«Не собствената вероизповед** трябва да стои в центъра на мисленето и действоването, но едната църква на Исуса Христа. Освен това вече се касае не до това да откриваш Божието царство в църквите, а да проследиш неговите следи **в света**» (т. е. извън християнството, сред нехристиянските религии и разните светски организации и идеологии — в ск.н.)¹.

Засега целта е по-близка — «съединението на всички християни на всяко място». Това е тъй наречената «икумена на мястото»².

Разбира се, мъчно е отначало за младите вярващи да се откъснат от службите в своите църкви и да усвоят нови религиозни навици — икуменически. Но младият човек бързо привиква към новото. Ето как описва своето икуменическо прекършване една млада девойка, напуснала своята енорийска църква. Отначало тя влязла с известно недоверие и предпазливост в новия за нея икуменически храм, който тъй малко приличал на традиционните богослужебни места! «По време на службата аз изпитвах всички възможни реакции. На първо място чувство на предпазливост, на обърканост, понеже онова, що се говореше, и готовността, която се искаше от нас да се отворим за контакт с други, някак си ме смущаваше. Аз се чувствавах неспокойна, понеже музиката, против която доста се бунтувах в началото, дразнеше ушите ми и нарушаваше моето

молитвено настроение. Но отпосле аз изпитах голяма радост, че мога да изкажа моите идеи, да обсъждам онова, което е близко до сърцето ми, да срещам други млади хора, които като мене заедно разглеждаха нередностите в нашата църква и в нашия свят и над всичко обмисляха какво трябва да се направи».

Според тази девойка, младежкото движение «Jeunes en marche — Младежи в настъпление» значи: Търсеж, задълбочаване в проблемите, изваждане **свои** заключения от случките, изследване на всичко, за да го видиш после в по-ясна светлина — и всичко това да вършиш не сам, а с група (с. 81-82).

Най-печалното е, че в тия икуменически енории участвуват и **православни** младежи. Те постепенно се увеличат в новото, изневеряват на свещените църковни традиции и окончателно биват загубени за светото Православие!

Икуменическите енории биват **използувани за помирение на разновременните християни**. Тук се прилагат диалозите, при което се изисква вслушване в мнението на другия, толерантност и проявяване на разбиране към другия. Защото «да се разбираме един друг — това е вече помирение» (с. 87). Тук се апелира към обединяване на всичко материално и духовно, с цел да излезе човек от своята самодоволна затвореност и да се отвори за влиянието на другия. «Защото помирение се постига чрез преоценяване на известни ценности — както материални, така и духовни» (с. 87). Съвместната работа за постигането на общата цел също спомага да се преодолее личния антагонизъм. Пътеки към помирението са взаимното доверие и приятелство. Честите срещи способствуват за разрушаване на предварително изработените идеи, тъй че в икуменическите енории може човек да «задълбочи» мярата си чрез размяна на мисли и придобиване на знание, каквото други имат. По отношение пък на литургическото общение чрез съвместно молене и взаимно участие в службите на друго изповедание, което има съвсем различна традиция, **ние постепенно започваме да чувствуваме в чуждата традиция също тъй у дома си, както в своята**. Но тук се напомня и подчертава най-главното условие: — за да се постигне помирението, всеки трябва **абсолютно да се откаже да гледа на своята вероизповед и на своята църква като на най-добра и най-превъзходна, при все че си остава засега да участвува в нея до окончателното помирение в Универсалната църква»** (с. 87).

Но що означава това за православния християнин-икуменист? То значи, че той трябва, ако е съзнателен член на новото църковно световно движение, да престане да счита Православието за единствена непогрешима вероизповед и да не смята Православната Църква като единствено добра и превъзходна, като «*стълб и крепило на истината*» (1 Тим.3:16), а да се вслушва и в другите «църковни» традиции, да възприема като възможни и правилни възгледите и на неправославните, очаквайки чрез това да бъде обогатена и «задълбочена» православната му вяра, и накрай да прояви «разбиране» към еретиците и да ги приеме в молитвено и евхаристийно общение!

Всичко това е недопустимо от **православно** гледище! И ето защо: Една заблуда може да се допълва с разни други заблуди, какъвто е случаят с редица древни ереси. Така например, македониянската (духоборческа) ерес се явява като допълнение и доразвиване на предхождащата я арианска ерес; монотелитската ерес пък идва да допълни монофизитската ерес и пр. За разлика от това **истината** не търпи да бъде «допълвана» със заблуди, защото тогава би престанала да бъде **истина**!

В същия брой на «Risk», в една статия под заглавие «Революция в една градска енория» се препоръчва на църквите примера на енорийския храм в Ню Йорк «Св. Климент» от Епископалната църква на Америка. В този храм вече години наред Американският местен театър е давал представления и то с такъв успех, че е застрашавал да затъмни църковното дело (с. 102). Този малък храм бил почти замрял. Съживяването му се дължало на театралните представления, давани по време на литургията. Старите енорияши избягали (очевидно възмутени). Но дошли нови. Те обичали театъра и не одобрявали старомодната религия, **били нерелигиозни** и търсели само развлечения. В този храм всяка неделя имало «причастие», към което се прибавял много светски материал: театрални пиески, литературни четения, свободни изказвания на народа, — и всичко това замествало проповедта (с. 103). «След причастието — разказва пасторът — ние прием кафе в храма и около олтара... Някои хора не идват на литургията, а идват на кафе» (с. 109)... Ето образа на икуменическите храмове — да се превърнат в кафенета!

Същото подготвят икуменистите и за православните храмове! Христос бе възмутен на времето от това, че евреите бяха превърнали Божия храм от дом на молитва в дом за търговия. Той не пощади кощунниците, а *«като направи бич от върви, изпъди из храма всички»* (Иоан.2:15-16)! Той не ще пощади и съвременните кощунници! Тия кощунници искат да заменят Православната Църква с «универсалната икуменическа църква». Те подменят думите на Господнята молитва «Да дойде Твоето царство» с думите: «Да дойде Твоята революция!» Те искат да съборят оградата на Православието, за да става по-лесно изневяратата на истината, да се смеси тя окончателно с лъжата и да потъне в нея! Но те няма докрай да успеят!

И все пак ние сме свидетели на онова **велико отстъпление**, за което св. ап. Павел говори, че то ще предшествува кошмарните събития пред свършека на света (2 Сол.2:3)! Плановите на отстъплението вече се прилагат и мнозина «православни» икуменисти вече твърде много са затънали в пътя на отстъплението и изневяратата на Православието, както илюстрирахме това с многобройни примери...

БЕЛЕЖКИ

¹ Okumenische Rundschau, H. I., 1974, S. 34.

² Ibidem, S. 36.

В. Малките на вид отстъпления от истината водят към все по-големи

Някои възразяват, че опасностите от замисленото съединение на църквите в една «универсална църква» не е предстоящо, и че ние няма да го доживеем, понеже сегашните «православни» икуменисти в болшинството си все пак държали за догмите и за неотстъпването от тях. Това възражение не е утешително, нито ни оправдава пред праведния Божи съд. Дяволът е хитър. Ако отстъплението не дойде в пълния си вид в **наши** дни, то ще дойде непременно в бъдеще и вече идва в лицето на по-младото поколение «православни» икуменисти. Наблюденията над проведените досега шест асамблеи на Световния Съвет на Църквите, особено последните, очебийно показват колко бързо се развиват събитията. Злото се усилва и става все по-нагло. Който участва в делата на днешните вероотстъпници, той подготвя почвата за триумфа на утрешните още по-нагли богоотстъпници. А това е страшна отговорност пред Бога и пред Неговата св. Църква!

Нека си послужим с един библейски пример! Св. ап. Павел, описвайки антихриста като «човек на греха..., който се противи и се превъзнася над всичко, що се нарича Бог или светиня» (2 Сол.2:3-4), подчертава, че той очакван антихрист напълно ще се прояви като такъв непосредствено преди свършека на света (2 Сол.2:8). А св. Йоан Богослов говори за **съвременни нему** антихристи, на вид по-малки по значимост от последния антихрист, но негови предтечи, подготвители на пътя му, хитри измамници, които проповядват уж за Христа, но изопачено. Те се познават по това, че са напуснали истинската Църква, за да я подкопават и разединяват (1 Иоан 2::18-19). Нима може да се каже, че първите антихристи са безобидни, и че само последният антихрист ще се окаже *«син на погибелта»* (2 Сол.2:3)?!

И нашата отговорност за най-малки на вид отстъпления, с които улесняваме икуменизма в неговите тъмни цели, не е по-малка от отговорността на бъдещите поколения «православни» икуменисти, които ще доизградят *«църковъ лукавнующихъ»* (Пс.25:5) — «сборището на злонамерените» върху основите, положени от днешните «православни» сътрудници на икуменическото движение.

При стрелба ръката на стрелящия не бива да трепва. Иначе стрелецът няма да улучи целта. Някой може да се утешава с това, че **само малко** била трепнала ръката му. Но що за утешение е това, щом целта не е постигната! Отклонението при трепване може да бъде отначало съвсем малко, например 1 милиметър, но после то става все по-голямо и може да стигне до много метри и дори километри, в зависимост от това, каква е дължината на траекторията.

Когато за пръв път Цариградската патриаршия през 1920 г. започнала сътрудничество с икуменизма, тя може би на 1 см само отстъпила от Православието — уж за «доброто» на човечеството. Но следващите сътрудници на икуменизма започнаха да отстъпват все повече и повече. Движешите се днес по същата линия на отстъплението и на икуменическото сътрудничество, както се наблюдава, още повече се отдалечават от Православието. Бъдещите пък «православни» икуменисти съвсем ще отстъпят от Църквата, щом се движат по този път. Тогава отговорността на първите сътрудници на икуменизма, направили уж «незначителни» отклонения от канони и догми, не е ли еднаква, та дори и по-голяма по значимост и гибелни последици в сравнение с отговорността на следващите поколения «православни» икуменисти, които ще се движат по същата линия към окончателно изневеряване на св. Православна Христова Църква?!

Изминаха повече от шест десетилетия, откакто в лицето на Цариградската патриаршия православните за пръв път взеха участие в икуменическото дело. Ние, православните от днешно време, можем да установим, че са направени вече не малки и незначителни, а направо страхотни отклонения от всегашната линия на Православието!

Една малка съпоставка между онова, що са писали само преди около 30 години православни представители в икуменическото движение, и това, което днес пишат продължителите на тяхното дело, ще ни покаже, колко ужасяващо бързо се развива процесът на отстъплението сред «православните» икуменисти.

На **Еванстонската среща** (1954 г.) по доклада на първа секция, занимала се с богословските проблеми, разделящи църквите, участвувалите от православна страна

съставили една Декларация, която, както ще видим, е много по-православна, отколкото статиите, мислите и постъпките на «православните икуменисти от периода 1965-1985 г.

В Еванстонската Декларация четем: «Цялата християнска вяра е единна и неделима. Поради това не трябва да се приемат само някои части на учението..., например, че Христос е нашият Бог и Спасител».

С това Декларация се противопоставя на изработения именно в Еванстон **тесен догматически базис за съединението на вероизповеданията**, според който «Световният съвет на църквите е съобщество на църквите, които признават Господа нашего Иисуса Христа като Бог и Спасител».

Декларацията заявява: «От православна гледна точка възстановяването на единството на Църквата, съставлящо целта на стремежите на ССЦ, може да бъде достигнато **само въз основа на цялото вероучение на предишната неразделна Църква, без всякакви съкращения и изменения...** Във вярата няма място за съглашателство»¹. И тъй, според Декларацията вероучението е неприкосновено!

А какви са изказванията на «православните» икуменисти днес?

Срещу неприкосновеността на вероучението, изисквана от Еванстонската православна Декларация, о. проф. прот. Л. Воронов в доклада си, прочетен на Международната конференция на православните богослови в Бруклайн (САЩ) на 8 септември 1970 г. казва, че назряващото и в Православието осъвременяване «**трябва да се докосне и до най-чувствителната област — областта на вероучението и догматиката** (к.н.), дето е прието всячески да се подчертава неизменяемостта и неприкосновеността, дето е прието да се избягва израза «развитие» и дето накрай е прието а priori да се изключва всяка мисъл за възможност да се действа по принципа на икономията»².

Под влияние на икуменическия дух модерните «православни» икуменисти са стигнали вече дотам — да считат, че запечатаната веднъж завинаги на Вселенските събори област на вероучението подлежи на преразглеждане и преобсъждане **засега** само във външната изразна страна на догматическите формулировки с оглед да се постигне известно сближение във вярата с някои инославни. Недопустимостта на каквото и да било опортюнистическо съглашателство във вярата се измества постепенно от мисълта за възможност да се действа по принципа на «икономията», с който дръзко се злоупотребява! И всичко това се твърди с най-спокоен тон, без да трепва съвестта, че така се влиза първо в конфликт с **Вселенските събори**, които не допускат никакви нововъведения и изменения в неприкосновената област на вярата (VI Всел. събор, прав. 1), и второ — в противоречие със **св. отци**, които са изключвали напълно от сферата на догматиката принципа на църковната икономия. Св. Марк Ефески, който на Флорентийския събор е държал високо знамето на безкомпромисното Православие, е заявявал: «**Делата на вярата не допускат икономия**. То е все едно да кажеш: «Отсечи си главата и после върви където поискаш!»³

В Еванстонската православна Декларация е обявено като недопустимо «разделянето на вероучението на съществени и несъществени части»⁴. А сега о. Воронов препоръчва вече «разграничаване на вселенските обезателни догми (necessaria) от останалите истини на вероучението», отнесени от него към раздела съмнителни (dubia) и открито говори за «второстепенни въпроси на вярата»⁵ (вж. назад с. 168).

В Еванстонската православна Декларация четем: «Ние не можем да се съгласим с това, че Св. Дух ни говори само чрез Свещ. Писание. Св. Дух пребъдва в целия живот и в целия опит на Църквата и свидетелствува чрез тях. **Свещеното Предание** ни е дадено в състава на цялото **Апостолско Предание**. В него ни е дарувано и правилното тълкуване и обяснение на словото Божие. **Във верността към Апостолското Предание лежи гаранцията за реалността и непрекъсваемостта на Единството на Църквата**» (к.н.)⁶

А о. Воронов със статията си «Единство и разнообразие в православната традиция» се стреми да разклати Свещ. Предание, да го представи като «разнообразно», като подлежащо на преоценяване и преразглеждане! «Такова преразглеждане — казва той — не трябва, разбира се, да се превърне в предизвикателство към общоцърковното съзнание. То трябва да се извършва в духа на смиреното осъзнаване необходимостта чрез **съборно** разбиране **да се отстранят онези исторически възникнали неточности или преувеличения** (к.н.) в методите или в резултатите на богословствуването, които **може би** са оказали полезна помощ за защита на Православието **в миналото**, но стават **сега** своего рода **пречки** по пътя на Църквата за осъществяване на нейната велика мисия в света»⁷. — Последната фраза, която дословно е повторена от Ленинградския митрополит Никодим в речта му при откриване на православно-реформатското събеседване в Дебрецен (Унгария) на 18 септември 1972 г.⁸, най-безцеремонно с един замах унищожава резултатите от благодатната светоотеческа богословска дейност в изясняване истините на Православието, отнасяйки я към «миналото» и диалектически я превръща в «пречка» за дейността на Църквата в настоящето време на икуменически компромиси. Чрез такъв никодимовско-вороновски метод могат да се отрекат и всички догматически и канонически постановления на Вселенските събори, състояли се в далечното историческо минало! Но *«истината Господня пребъдва вечно!»* (Пс.116:2).

Най-сетне в Еванстонската православна Декларация се заявява, че «от православна гледна точка **възстановяването единството на Църквата**, съставляващо целта на стремежите на ССЦ, може да бъде достигнато само въз основа на **цялото вероучение**» на св. Православна Църква, т.е. чрез **възвръщане към истината, пазена в Православието**. Основанието за това е, че **«Св. Православна Църква единствена е запазила в пълнота и неповреденост вярата, веднъж завинаги предадена на светиите»** (Иуда 1:3)⁹. Оттам и оправданото искане на православните — в името на обединението — «да бъдат приети всички догмати, установени от Вселенските събори, и цялото учение на първоначалната... Църква». Ясно е, че според Еванстонската Декларация само Православната Църква може с основание да поддържа, че тя е Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква. Ако и другите «църкви» желаят да придобият тези качества, те трябва да **се присъединят към нея**.

А сега о. Воронов се осмелява да пише, че «възсъединението на разделените християни в единството на вярата **не трябва да си представяме изключително като «присъединение» към Православието**» (к.н.)¹⁰. Това значи, че вместо присъединяване към истината той препоръчва съглашателство и компромиси с нея! — В статията си пък «Конфесионализъм и екуменизъм» той отива още по-далеч и, служейки си с изрази, взети от проф. В. В. Болотов, говори за някаква смела решимост «да възсъединяваме еретиците-разколници (а понякога, може би, и да се възсъединяваме, тъй да се каже, на братски начала) при **облекчени** условия, с риск «да приемем в лоното на Православието елементи със съмнителна чистота» (израз на проф. В. В. Болотов...), но затова пък с перспективата «да смелим (да претопим в себе си) злото на ереста» чрез

действието «на здравите сили на църковния организъм» (В. В. Болотов...)»¹¹. — Проф. Болотов не доживял да види икуменизма с неговите извращения, както и неговата скрита сатанинска същност. Но ние се питаме, как може професорът по Догматическо богословие — наш съвременник, свидетел на страшни отстъпления от Православието, — да дава подобни не само опасни, но и направо предателски препоръки?!

Но ето че не само отделни богослови мислят и пишат така, а и цели «православни» конференции се изказват в тоя пораженски дух! На междуправославното съвещание на о.Крит през март 1975г., в което като равноправни членове, наред с «православните» икуменисти, участваха монофизити, бе възприето изработеното ново и съвсем неправославно понятие за икуменическата «църква» като «съборна общност», в която всички изповедания свидетелствуват за «една и съща апостолска вяра» (!). В преводна статия на «Църковен вестник», не криеща своя одобрителен тон, се казва следното: «Вместо да подчертават природата на едната, света, съборна и апостолска Църква и нейната идентичност с Православната Църква, участниците на тази среща се постараха да разкрият икуменическите компоненти (съставки) на православното понятие за единството. Това единство обхваща **пълнотата на апостолското общение, която трябва да бъде осъществена с християните от цял свят...** Главната последица от това разбиране е, че Православната Църква **не призовава вече инославните да възприемат Православието... Самата Православна Църква... всеки ден трябва да се «обръща» към истинското Православие»** (к.н.)¹²

Последната фраза уточнява същината на взетите решения: Православието няма право да иска присъединяване към него, щом то самото «трябва всеки ден да се обръща към истинското православие» (sic!).

Ето до какво пораженство стигнаха «православните» икуменисти с участието си в икуменическото движение!

Тук е уместно да направим още една съпоставка. Руската задгранична православна Църква в началото на икуменическото движение не е имала отрицателно отношение към него, каквото си е изработила по-късно въз основа на горчив опит и печални наблюдения. Архиерейският задграничен Синод съставил постановление от 18/31 декември 1931 г., в което — далеч от мисълта за каквото и да е съглашателство, изразил надеждата, че инославните християни, стремящи се към обединение на целия християнски свят, в края на краищата ще намерят Христовата истина в Православната Църква, Архиерейският синод **изповядва, че тази Църква никога не се е разделяла. Въпросът се свежда само към това — кой принадлежи към нея и кой не принадлежи.** Заедно с това Архиерейският Синод горещо приветствува **всички опити на инославните изповедания да изучават Христовото учение за Църквата, с надеждата, че чрез такова изучаване, особено при участието на представители на Св. Православна Църква, те в края на краищата ще дойдат до убеждението, че Православната Църква, бидейки стълб и крепило на истината (1 Тим.3:15), в пълнота и без каквито и да било погрешности е запазила учението, предадено от Христа Спасителя на Неговите ученици»**¹³.

Днес ние виждаме колко неоснователна и неоправдана е била надеждата на някои тогавашни руски задгранични архиереи. Западните икуменисти, при всичките си контакти с православните участници в икуменическото движение и въпреки многото доклади, изнесени за осветляване на православното учение, че единствено

Православната Църква е истинската Христова Църква, — не само не са дошли до убеждението, че Православната Църква единствена е запазила неповредено Христовото учение и единствено тя е стълб и крепило на истината, — но напротив, те все повече и повече утвърждават своята «истина», искат да «обогатят» с нея православните християни, обвиняват Православната Църква в закостенялост и неподвижност, за които тя трябва «да се кае», дразнят се от претенциите ѝ за истинност и така все по-смело разколебават вярата на православните участници в ССЦ, тъй че последните започват вече, под влияние на икуменизма, да учат неправославно. Например, срещу заявата на Руския задграничен Синод, че Христовата Църква никога не се е разделяла и че въпросът е само кой принадлежи към нея и кой не принадлежи, — «православни» архиереи, като покойният Атинагор Кокинакис, пишат, че «не може да се отричат фактите на историята, както и съществуването на други църкви покрай Православната»¹⁴. А гръцкият професор Нисиотис не говори вече за Православна Църква, но за някаква «общност на вярващи в Христа», и че никоя църковна общност не можела да живее обособено, без другите християнски общности¹⁵. Митрополит Дамаскин пък (представител на Цариградската патриаршия в Швейцария) направо говори за «църква извън Църквата!» (виж назад с. 160)...

Някои могат да запитат: Защо «православните» участници в икуменизма в миналото са правели по-православни изказвания отколкото днес? — Ще отговорим: Тук се крие една хитра женеvско-икуменическа тактика. За всички ни е ясно, че икуменизмът цели не тържеството на Православието, не повсеместното му приемане, а унищожението му! — Когато е станала Еванстонската среща (1954 г.), не всички православни поместни църкви са били членки на ССЦ. Например Руската Православна Църква и другите православни славянски църкви, взели участие в Московското всеправославно съвещание през 1948 г., не са били съгласни да сътрудничат с икуменическото движение. Обаче ССЦ искал да привлече всички тях в своите мрежи. За да не отблъсква въздържащите се поместни православни църкви от сътрудничество с икуменизма, Еванстонската конференция позволила на православните участници да съставят своя Декларация, с която да се хвърли прах в очите на ревнителите на Православието, че уж православните представители в ССЦ имат голяма свобода на изказване и че уж могат да играят голяма роля в икуменическото движение за връщане на заблудените към истината! Всъщност това е било само една дипломатическа маневра, една хитра уловка, нужна само за момента. Откакто в 1961 г. почти всички поместни православни църкви (вкл. и Руската) влязоха в ССЦ, той се почувствува много по-силен и тактиката му се промени. Той започна да внушава на православните — да не бъдат **максималисти**, а да приемат метода на **съглашателството**. И понеже за православните е немислимо засега съглашателство с протестантите, съединението с които още не е назряло, за поставяне начало на съглашателството се измислиха консултации и богословски срещи със сравнително най-близките по обичаи и историческа съдба **ориенталски монофизитски църкви**, които икуменистите лукаво наричат, в отлика от **източните Православни църкви**, — **ориенталски «православни» църкви**, като че ли може да има две различни, стигащи до взаимно изключване православия¹⁶! Започва наляво и надясно да се тръби, че предстои съединението на нехалкидонците с Православната Църква, че те само по недоразумение са се отделили от нея, че по същество те са «православни», и че за възсъединяването им е необходимо само едно малко **преформулиране** на вероопределението на IV Вселенски събор — Халкидонския. Дали обаче тия пропагандни твърдения отговарят на истината, това ще видим в следващата глава.

БЕЛЕЖКИ

- ¹ К. З. Историческият път на екуменизма. — Вестник на руската Западно-европейска патриаршална Екзархата, — 23, Париж, 1955, с. 218.
- ² Воронов, Л., прот. Единство и разнообразие в православната традиция. — ЖМП, — 10, 1970, с. 72.
- ³ В: Амвросий, архим. Св. Марк Ефески и Флорентийска уния. Ню Йорк, 1963, с. 226.
- ⁴ К. З. Пос. стат. в пос. сп., с. 218.
- ⁵ Воронов, Л., прот. Пос. стат. в пос. сп., с. 73.
- ⁶ К. З. Пос. стат. в пос. сп., с. 218-219.
- ⁷ Воронов, Л., прот. Пос. стат. в пос. сп., с. 72.
- ⁸ Никодим, митрополит Ленинградски и Новгородски. Предание и современность. — ЖМП, — 12, 1972, с. 58.
- ⁹ К. З. Пос. стат. в пос. сп., с. 218-219.
- ¹⁰ Воронов, Л., прот. Пос. стат. в пос. сп., с. 73. — Тази, както и всички цитирани погоре пакостни мисли на о. Воронов са преповторени буквално от ленинградския митрополит Никодим в речта му «Предание и современность» (ЖМП, — 12, 1972, с. 58-59), и то без посочка, като негови собствени.
- ¹¹ Воронов, Л., прот. Конфесионализъм и екуменизъм. — ЖМП, — 8, 1968, с. 64.
- ¹² Вж. Междуправославно съвещание на богослови. — Църковен вестник, бр. 24 от 1975, с. 7, кол. I.
- ¹³ Серафим, епископ Потсдамски. Екуменическо движение. — В: Деяния Второго Всезарубежного Собора Руской Православной Църкви за границей. Българдъ, 1939, с. 304.
- ¹⁴ Архиеп. Атинагор Кокинакис. An Interorthodox Theological Debate. Leighton Buzzard, 1973, p. 72.
- ¹⁵ Okumenische Rundschau, Heft 3. Stuttgart, 1969, S. 369.
- ¹⁶ В заседанието си на 19 октомври 1971 г. Св. Синод на Руската Православна Църква не одобрил нехалкидонските църкви да бъдат наричани «православни», а прела назоваването им «древни източни църкви» (ЖМП, — 11, 1971, с. 4), с което уж се запазва правото на Източната Православна Църква единствена тя да се нарича православна или ортодоксална. Това обаче синодално определение съвсем не се спазва дори от страна на руските икуменисти. Така древната ориенталска Сирийска църква в Южна Индия, известна като монофизитска, започва да се нарича на страниците на ЖМП «ортодоксална», което значи «православна»! — Вж. ЖМП, — 9, 1975, с. 47-49.

Г. Няколко съвещания между «православни» и нехалкидонски богослови

Преформулирането на догмите, отдавна загатвано и горещо желано от ССЦ, изведнъж стана най-оживена тема за разговор и обсъждане при богословските консултации между «православни» и нехалкидонски богослови. Нехалкидонците се проявиха обаче като твърде упорити и решително отказаха да приемат православното вероопределение, изработено на IV Вселенски събор, относно съединението на двете природи в Христа — Божествената и човешката. В православното вероопределение те виждат някакъв уж «несториански» уклон.

За да се осъществи проектираното съглашателство с нехалкидонците, искаше се преразглеждане на Халкидонския догмат на вярата. Мнозина от «православните» икуменисти възприеха тая идея, без да си дават сметка, че всяко преразглеждане на догматическите вероопределения, създадени на Вселенските събори, разклаща в съзнанието на православните християни вярата в тяхната абсолютна истинност.

Архиепископ Серафим (Соболев) категорично твърди: «В основата на догматите на Православната Църква се съдържат **неизменни истини на Божественото откровение и поради това нашите догматически определения трябва да бъдат неизменни**»... Истинно вярващият православен християнин е длъжен да вярва в словата на Божественото Откровение: «*Угодно бе на Светаго Духа и нам*» (Деян.15:28), казани по повод на определението на Апостолски събор. «Модернистите-богослови обаче допускат..., че догматическите определения на Вселенските събори могат и да нямат завършена терминология... Тези определения могли уж да бъдат изменяни от нови вселенски събори»¹. Въставайки енергично против така нелепо твърдение, архиепископ Серафим завършва така мисълта си: «Излиза, че Св. Дух... може да учи един път така, а други път — иначе»². Такова допущение е кощунствен абсурд. Св. Православна Църква през вековете свято е тачела авторитета на Вселенските събори и е държала строго за техните догматически формулировки. Това, което те са веднъж определили, тя не е дръзвала да подхвърля на съмнение и на преразглеждане. Още Цариградският патриарх **св. Никифор Изповедник** (+ 828 г.) е писал: «Всеки догматически въпрос, възникващ в Божията Църква, след съборно обсъждане и провъзгласяване **се прекратява и вече не допуска никакво съмнение**»³. А далеч преди него **Картагенският епископ св. Капреол** (V в.) е писал до отците на III Вселенски събор:

«Умолявам вашата святост..., щото вие при съдействието на Св. Дух..., опирайки се на **силата на древния авторитет, да унищожите новите учения**, нечувани досега от църковните уши, и по такъв начина да се противопоставите на каквито и да било **нови заблуди, без да засягате под предлог на вторично обсъждане ония заблуждения, които преди това са били вече отхвърлени от Църквата**... Ако някой опусне да бъде поставено отново на разглеждане нещо, което вече отдавна е било разгледано, за такъв човек може да се каже, че той просто **се съмнява във вярата**, която досега е била в сила. **За назидание на потомството**, за да има постоянна твърда сила онова, що сега е постановено относно съборната вяра, **трябва да се пази непоклатно и неподвижно всичко, което в предишните времена е било определено от св. отци**. **Защото онзи, който би поискал да задържи оная постоянна стабилност, която е установена за разбиране на Съборната вяра, трябва да подкрепя своето мнение не със своя собствен авторитет, а със съжденията на древните отци, та по такъв начин... да покаже, че утвърждава, учи и държи единствената църковна истина**, която още от началото възхожда даже до днес с проста чистота, с непобедима твърдост и авторитет». — В отговор на тази молба на достойния Картагенски светител, отците на III Вселенски събор едногласно извикали: **Това е мнението на всички нас! Това потвърждаваме всички ние! Това е желанието на всички ни!**»⁴

Светите отци са били решително против каквото и да било преформулиране на догмите, защото ясно съзнавали, че **неприкосновеността на формулировките на догмите обезпечава съдържанието им**. Иначе къде е гаранцията, че при едно преформулиране, извършено с лукавата цел да се задоволят еретиците, ще се запази непокътната същината на Богооткровеното учение, изразено с такава точност от съборните отци в благодатно изработените от тях догматически формулировки?!

Въпреки това мъдрите светоотечески предупреждения сега се отминават без внимание, и се пристъпва към най-кощунственото дело — преразглеждане на догматическата формулировка на един много важен Вселенски събор — Халкидонския!

Дяволът, създател на ересите, е много хитър. Неговите стари методи и сега излизат на сцената и претендират да бъдат прилагани. Знае се, че подир смъртта на Арий арианите престанали така остро да защитават своите неудържими след Никеийския събор еретически положения. Те виждали несъобразността на арианството със Священото Писание и затова се стараели да придадат някаква приемливост на своето лъжеучение, избягвайки крайностите на Арий и приближавайки се до православните положения, с надежда, че «Никеийският символ постепенно ще бъде засенчен от **нови формули** (к.н.)»⁵. Затова арианите избягвали открито да излагат учението си по уязвимите пунктове. Те представяли изповедания на вярата, съдържащи на вид здрави мисли, като за Божественото достойнство на Спасителя говорили с най-високи термини, които при нормални обстоятелства могли да бъдат приети като удовлетворителни. Но след оформената вече ерес на Арий те основателно извиквали у православните подозрение, понеже в тях липсвала най-важната думичка «омоусиос» (единосъщещ)⁶.

«Тайната на беззаконието» (2 Сол.2:7), действаща подмолно, е въодушевявала арианите след Арий да не се присъединяват към св. Православна Църква, а да се надяват, че нови събори ще преформулират догматическото вероопределение на I Вселенски събор⁷. Разбира се, тая арианска надежда се оказала суетна, тъй като II Вселенски събор (381 г.) напълно потвърдил догматическата дейност на I Вселенски събор чрез съставения Никео-цариградски Символ на вярата, който пък бил обявен за напълно неприкосновен от 7 правило на III Вселенски събор (431 г.).

По аналогия и сега «тайната на беззаконието» действа и учи нехалкидонците (монофизити) да не се присъединяват към св. Православна Църква, а да чакат нови компромисни икуменически преформулировки на Халкидонското вероопределение. И днешните нехалкидонци, подобно на арианите след Арий издават изповедания, които са на вид безупречни, «православни», но както арианите подир Арий не приемали I Вселенски събор с неговия най-важен термин «омоусиос», така и дохалкидонците (монофизити), както ще видим, не приемат IV Вселенски събор с неговото точно вероопределение, изразено с думите «в две природи».

Жалко е обаче, че тия нечестиви очаквания за преформулиране на Халкидонското вероопределение биват насърчавани от болшинството «православни» икуменисти! Ето вече в четири последователни неофициални съвещания между православни и нехалкидонски богослови, станали в **Орхус** (Дания — 1964 г.), в **Бристол** (Англия — 1967 г.), в **Женева** (Швейцария — 1970 г.) и в **Адис-Абеба** (Етиопия — 1971 г.), — постепенно се е дошло до съгласителски положения, които се характеризират с изневяра на чистото православно учение. Това догматическо падение на «православните» икуменист се окачествява от ССЦ като голям успех за съединението на църквите: «При двустранни разговори между вероизповедни традиции — четем в Arbeitsbuch Nairobi 1975 г. — се изработиха богословски споразумения по въпроси, които векове наред разделяха църквите»⁸. Нека видим какви са тия прехвалени богословски споразумения!

1. В «**Заявлението на съгласието**», съставено в Орхус (1964 г.) и подписано от представители на нехалкидонските и на православните поместни църкви, и двете страни се наричат **православни** и се казва между другото: «Ние признаваме един у друг едната православна вяра на Църквата»⁹. Но такава заява не може да бъде състоятелна, щом нехалкидонците отхвърлят последните четири Вселенски събора,

които са предали на анатема всички несъгласни със св. Православна Църква, включително и нехалкидонците.

2. В **Документа на съгласието**, изработен в Бристол (1967 г.), в т. 8 на втората му част се иска съставяне на **съвместна декларация**, в която нехалкидонци и православни да изразят заедно **в една и съща формула** общата си вяра в Господа Иисуса Христа¹⁰. — Но пита се: защо е нужна нова формулировка на вярата, когато имаме една класическа по дълбочина, яснота, стегнатост и православност формулировка, оставена ни от IV Вселенски събор и препотвърдена от V и VI Вселенски събори? Да се търсят нови формулировки, това значи, че старите се считат за негодни, несъвършени и не съвсем правилни. А това подронва авторитета на Вселенските събори като уж несъвършено определили вярата, което е недопустима хула против Св. Дух, ръководил Съборите (Деян.15:28)!

Щом приемем, че IV Вселенски събор е дал съвършено вероопределение по това — как са съединени в едното лице на Господа Иисуса Христа двете Негови съвършени природи (Божествената и човешката), — тогава това съвършено определение, осъществено със съдействието на Св. Дух, трябва напълно да задоволява преди всичко православните, та да не мислят те за нови формулировки, а на второ място би трябвало да удовлетвори напълно и нехалкидонците, ако те действително искат да познаят и усвоят пазената в Христовата Църква пълна Божия истина.

Диренето на нова формулировка освен че подбива авторитета на IV Вселенски събор, но още и тънко внушава, че Св. Дух **или съвсем не е действувал** на IV Вселенски събор, или е действувал несъвършено, та ще трябва днешните «отци-икуменисти» да търсят и създават нова, «по-съвършена» догматическа формулировка.

Но ако Св. Дух не е действувал на IV Вселенски събор, тогава излиза, че Той не е действувал и на другите равни по достойнство и непогрешимост Вселенски събори! И тогава би се турил край на всички Вселенски събори и на техните догматически вероопределения!...

Ако пък Св. Дух е действувал на IV Вселенски събор, но несъвършено, тогава се обвинява съвършеният Божествен Свети Дух, Духа на истината (Иоан.15:26) в несъвършени действия, а това е равносилно на хула против Духа Светаго, която остава непростима навеки (Мат.12:32)!

Ето до какви богохулни изводи довежда усъмняването в правилността на догматическата формулировка на IV Вселенски събор!

Ние виждаме най-голямата опасност за Православието при компромисното му сближение с нехалкидонците тъкмо в това желание на женевския икуменизъм — да се преформулира догматическото определение на IV Вселенски събор. С такова посегателство върху съборното определение се създава фатален прецедент за бъдещо незачитане формулировките и на другите Вселенски събори! Защото ако се допусне кощунствената мисъл, че Св. Дух е действувал несъвършено на един Вселенски събор, нищо не пречи да се обвини Св. Дух в несъвършени действия при формулиране догмите и на другите Вселенски събори!

Сега за възсъединяване с нехалкидонците се иска преформулиране на догматическото определение на IV Вселенски събор. Утре пък за възсъединяване с несторианите, които също участвуват в ССЦ, ще се поиска отстъпване от решенията на III Вселенски събор. Подготовката за такава атака вече се извършва, и то от римокатолическа страна! В Милано е издадена през 1974 г. една книга на римокатолическия икуменист Л. И. Сципиони, озаглавена «Несторий и съборът в Ефес», дето авторът, «като **преразглежда** отново досието на Несторий **в светлината на новите изследвания и на днешния богословски дух**, стига до резултата, че **Несторий не е еретик**» (к.н.)¹¹. Редакцията на «Иреникон», като съобщава за това, видимо съчувствува на такава «**съвременно**» отношение към Несторий и дава гласност на въпросната книга, като провъзгласява нашия век за «век на реабилитиране на еретиците» (виж назад стр. 128). Според автора, св. Кирил Александрийски напразно бил създал цял «вселенски скандал» от «пастирските» премълчавания на Несторий относно термина Θεοτόκος — Богородица. Сам св. Кирил от 412 до 428 год. не употребявал този термин, тогава когато Несторий не го е напълно отхвърлял. От казаното излиза, че е виновен св. Кирил, а не Несторий за избухналия конфликт, по повод на който бил свикан III Вселенски събор. — На това ще отговорим, че св. Кирил е известен от древност като съставител на общоизвестната молитва «**Богородице Дъво радуйся**» и създател на самия догматически термин ... — **Богородица**, който той мъжествено е отстоявал в противовес на измисления от Несторий термин ... — човекородица¹², унижаващ Божията Майка и Божествения й Син. Ако св. Кирил не си е служел отначало с термина **Богородица**, то е защото не е бил още възникнал Несториевият кощунствен термин, на който св. Кирил се противопоставял в писмата си до Несторий, озаглавени «За светата Дева **Богородица**» (виж Минь, Патрология грека, том 77, кол. 9, 40). Често пъти се е случвало догматически термини да се изковават в процеса на борбата срещу съответни ереси, какъвто е например случаят с термина ... — «единосъщен», възприет от I Вселенски събор срещу арианството и влязъл в Символа на вярата. — По-нататък авторът Сципиони се опитва да обясни разномислието между Несторий и св. Кирил не с фактически неправославното учение на Несторий, а с двете различни «виждания» на тайната на Въплощението от страна на Антиохийската и Александрийската школи: Антиохия и нейният ученик Несторий подчертавали човешката страна, а Александрия и св. Кирил — божествено-мистичната. — Напразно обаче авторът се опитва да оправдае рационализма на Несторий с принадлежността му към Антиохийската школа, защото и св. Йоан Златоуст, който с благодатните си и благочестиви съчинения представлява ярък контраст на Несториевото богохулство. Авторът признава уж, че терминологията на Несторий била неточна и трудно понятна, но добавя, че и христологията на св. Кирил не била съвсем завършена, причината за което ще изясним по-долу (виж стр. 343).

Според рецензента на въпросната книга, авторът бил обективен, и неговият труд можел да се разглежда като **ценен принос за икуменическото изследване** на дадения въпрос и за едно по-добро разбиране на съборите в Ефес и Халкидон¹³. След като е критикувал тъй остро Ефеския събор, за да реабилитира Несторий и да угоди на несторианите, авторът споменава редом с това и Халкидонския събор, като загатва за него като уж противоположен на Ефеския, както го смятат монофизитите. Всъщност, христологическият догмат на Халкидонския събор обхваща догматическата дейност и на Ефеския събор, противопоставяйки се и на двете христологически ереси, станали причина за свикването на двата последователни Вселенски събора.

И тъй, по икуменистически път се подготвя бъдещо отстъпление и от догматическите определения на III Вселенски събор. Тоя новоизмислен проблем почва да интересува вече и редакцията на «Журнал Московской Патриархии», дето се изказва съжаление, че в новоизлязлата «Църковна история» от проф. протоиерей Павел Алеш не бил разгледан «въпросът за православността на Несторий»¹⁴!

Процесът на отстъпване от православната линия няма да свърши само с реабилитирането на еретика Несторий. В ССЦ участвуват и унитарияните, които отхвърлят учението за Св. Троица и не признават Божественото достойнство на Господа Иисуса Христа, подобно на древните еретици ариани¹⁵. За възсъединяване с тях ще започне пледирането на каузата, че заради «благого» на човечеството трябва да се отстъпи и от догматическото определение на I Вселенски събор. За възсъединение пък с протестантите изобщо ще се поиска да бъде «преформулиран» догматът на VII Вселенски събор относно иконопочитанието и относно богослужебното чествуване на светците и т.н. и т.н. Но тогава пита се, какво ще остане от учението на св. Православна Църква?!...

В точка 8 на II част от Бристолското споразумение с нехалкидонците се предвижда коригиране на православни канони и богослужебни текстове, които подхвърлят на анатема нехалкидонски личности, признавани от нехалкидонците за светци. Ето текстът на точка 9: «Допълнително към предлагането формулата на съгласието въз основа на христологическата вяра във връзка с природата, волята и енергията на единия наш Господ Иисус Христос, обединената богословска комисия **ще подложи също така на преразглеждане каноническите, литургическите и юрисдикционни проблеми**, като например анатемите и литургическите осъждания от някои църкви на ония лица, които се считат от други като учители и светци, приемането и неприемането на някои събори, юрисдикционните гаранции и съглашения, необходими преди формалното възстановяване на общението»¹⁶.

«Преразглеждането» на анатемите, произнесени от Вселенската Православна Църква над ония лица, които не са били покорни и не са се съгласили с нейните решения, означава критика на непогрешимата Христова Църква, облечена в благодатта на Св. Дух и ръководена от Него (Деян. 15:28), и незачитане на нейните установени и запечатани вече с догматически и канонически определения становища. Съгласяването с такова «преразглеждане» е от страна на «православните» икуменисти неокачествимо предателство на Православието!

3. **Дискусията в Женева** (1970 г.) дала нови доказателства за съглашателския характер на водените преговори за възсъединяване с нехалкидонците. — В точка 1 се подчертава атмосферата на откровеност и доверие, станали възможни благодарение на предишните две консултации в Орхус (1964 г.) и Бристол (1967 г.).

В точка 2 между другото се казва: «В същината на христологическата догма **двете наши традиции**, без да се гледа на 15 века разделение, **се намират в пълно и дълбоко съгласие** с всеобщото Предание на Едната неразделена Църква. Двете страни признават учението на св. Кирил за ипостасното единство на двете природи в Христа, макар да ползуват различна терминология, за да обяснят това учение. Двете страни учат, че Онзи, Който е единосъщен на Отца по Божество, е станал единосъщен нам по човечество във въплощението; че Онзи, Който е роден преди всички векове от Отца, в последните дни заради нас и нашето спасение се е родил от Препоблагословената Дева

Мария и че в Него двете природи са се съединили в едната Ипостас на божествения Логос неслитно, неразделно, неизменно, неразлъчно. Исус Христос е съвършен Бог и съвършен Човек, с всички свойства и качества, присъщи на Божеството и човечеството»¹⁷.

При все че тая декларация звучи почти православно, обаче обстоятелството, че нехалкидонците не приемат решенията на IV Вселенски събор, абсолютно задължителни за православните християни, означава, че тая декларация представлява едно завоалирано лукавство. В тая декларация се съдържат две явни неправилности:

а) Богословието на св. Кирил Александрийски — един св. отец, признаван и от православни и от нехалкидонци, се използва като база за обединение, но се забравя, че това богословие, напълно достатъчно за оборване ереста на Несторий, не е достатъчно за опровергаване на появилата се по-късно ерес на Евтихий, който злоупотребява с позиции на св. Кириловото богословие, за да дойде до своята монофизитска ерес. Затова след св. Кирил за утвърждаване на Православието е необходимо още и богословието на св. Лъв Велики и особено догматическата формулировка на IV Вселенски събор, утвърждаваща най-добре православната вяра срещу новопоявилата се ерес — монофизитството. Иначе, ако се задоволим само с богословието на св. Кирил Александрийски, с какво ще противодействуваме на монофизитството, което и до днес е налице в нехалкидонските църкви.

б) Има някакво лукавство в думите: «...двете наши традиции, без да се гледа на 15 века разделение, се намират в пълно и дълбоко съгласие с всеобщото Предание на Едната неразделена Църква», и че христологията и на православните и на нехалкидонците била еднаква. Ако двете традиции са напълно еднакви, трябва да се говори не за две традиции, а за една. И ако е така, защо нехалкидонците не приемат IV Вселенски събор, който е запечатал в класическа формулировка православното Предание и православната вяра относно съединението на двете природи в едното Лице на Богочовека Исуса Христа, и защо не приемат и следващите още три Вселенски събора, за да се обединят истински и без остатък с православните си братя в Едната, света, съборна и апостолска Църква, основана върху седемте стълба на Божествената Премъдрост (Притчи Сол. 9:1), а говорят за **две** традиции, които уж били **еднакви**?! Нехалкидонците обвиняват Православната Църква в «несториянски» уклон и не я признават за истинска. Те считат своята за истинска. Говорят за общо Предание на едната неразделна Църква, но под нея разбират Църквата до IV Вселенски събор, законна продължителка на която считат своята църква!

Ала от печалното съглашателско Женевско процедиране явствува, че не само монофизитстващите църкви не признават Православната Църква за истинска и непогрешима, но че и «православните» икуменисти, изявили съгласие да преформулират догматическото вероопределение на IV Вселенски събор и изобщо да преразгледат решенията му, не признават своята Православна Църква за непогрешима! Щом са готови да коригират поведението ѝ в миналото и да изправят чрез свои нови действия онова, в което тя уж е сбъркала, очевидно е, че те не я считат за стълб и крепило на истината. Кой печели от всичко това? — Само враговете на Православието!

Незабелязаното в Бристол коригиране на православните канони и богослужебни текстове, подхвърлящи на анатема нехалкидонски ръководни личности, е било позадълбочено разработено на Женевската дискусия в 1970г. Там били дадени нови

доказателства за явно антиправославните тенденции на тия дискусии. Като ставало дума за различията между православни и нехалкидонци, изтъкнато било следното:

За Православната Църква съществуват **седем** Вселенски събори, имащи вътрешна връзка и непрекъсваема приемственост и проявяващи единство в догматическото определение. А за ориенталските (монофизитските) църкви автентичната христологическа традиция се получава върху основата на трите първи Вселенски събора, допълвани от литургическата и патристическата традиция на Църквата. Консултиращите богослови — и «православни», и нехалкидонци — се съгласили, че **«съборите трябва да се разглеждат по-скоро като харизматически събития в живота на Църквата, отколкото като авторитет над нея»**¹⁸.

Изразеното в цитираните съглашателски думи мнение представлява много тежък удар срещу авторитета на Вселенските събори, чиито определения винаги са се приемали от Вселенската Православна Църква като непогрешим израз на Богооткровената вяра, изляна в неприкосновени по дух и по буква формулировки. Непререкаемият **авторитет** на Вселенските събори се основава тъкмо върху факта, че те са **харизматични**, т.е. че тяхната дейност е плод на **благодатните дарове на Св. Дух**, Който ги вдъхновява и ръководи (ср. Деян. 15:28). Следователно, противопоставянето на авторитетност и харизматичност е явно тенденциозно и цели да се премахнат Вселенските събори като върховен авторитет в Църквата, за да ѝ се наложи друг един авторитет — авторитетът на ССЦ! (Виж назад стр. 92 и следващите).

По-нататък се казва: «Различие трябва да се прави не само между каноническите постановления и догматическите определения на съборите, но също така и между истинското намерение на догматическото определение на Събора и частната (!) терминология, в която то се изразява и която има значително по-малък авторитет отколкото намерението»¹⁹.

След като се подкопава авторитетът на Вселенските събори, веднага се минава към разклащане на формулираните от тях догматически истини. Това разклащане е абсолютно необходимо за ССЦ, за да се осъществят нечестивите планове на икуменизма. Защото държи ли се на неприкосновеността на терминологията, с която е изразен догматът, изключва се възможността да се търсят нови компромисни формулировки, с помощта на които да се обединява истината със заблудите. Терминологията, в която са облечени формулираните на Вселенските събори догматически истини е наречена нарочно за омаловажаване и подценяване «частна», когато тя не е съвсем частна, щом е усвоена от **Вселенските събори**, а чрез тях и от цялата **Вселенска Църква!**

Лукаво по замисъл и кошмарно по последици е разграничаването между «истинското **намерение** на догматическото определение на Събора и частната **терминология**, в която то се изразява». Противопоставянето тук е недопустимо. Истинското намерение и терминологията в нашия случай са неделими. Те напълно се покриват. Намерението — при съдействието на Св. Дух — е намерило свой безпогрешно адекватен израз в подбраните от боговдъхновените св. отци най-подходящи думи. Отрече ли се терминологията, която не само посочва, но и изразява намерението, става невъзможно да се установи истинското намерение. Дават ли си сметка «православните» икуменисти, подписали такъв ужасяващ неправославен документ, че, щом не се зачита терминологията и помимо нея се започне търсене на «истинското намерение», откриват

се пътища за всевъзможни тълкувания и изкълчвания на истината. Коварната човешка мисъл може да представи като «истинско» намерение тъкмо нещо друго, което не е било намерение на Събора, с други думи — някаква заблуда, имаща само вид на истина. Освен това всяко определено намерение в края на краищата се нуждае от свой словесен израз, от своя терминология, за да бъде зафиксирено. Можем ли да си въобразим, че днешните икуменически настроени богослови, изневеряващи на благодатта и готови да продадат св. Православие заради земни изгоди, по-добре от благодатните св. Отци, които са жертвували и живота си за вярата, ще могат да изразят «истинското намерение на догматическото определение», и то посредством една новоизкована компромисна и лукава терминология! За нас и намерението и терминологията трябва да бъдат еднакво важни и скъпи. Защото иначе ще се подбие авторитетът на «Вселенските събори, догматическите определения на които представляват...**завършена терминология в изразяването с човешко слово на Божествените явления**, — например, Въплощението на Божия Син и съединението в Него на двете естества в една Ипостас»²⁰.

По-нататък в Женевската дискусия бил засегнат отново въпросът за някои учители, анатемосани от едната страна като еретици и почитани от другата страна като светци. По тоя повод твърде примирително било казано: «Може би няма нужда формално да се снемат тези анатемии, или осъждащата страна да признава тия учители за светци. Но за възстановяване на общението очевидно е важно, щото формалното анатемосване и осъждане на уважаваните за другата страна учители като Лъв, Диоскор²¹, Севир и др. да не продължава»²².

Тук проличава особено силно лукавият дух на съгласението, което цели на всяка цена да се стигне до евхаристийно общение²³, макар и да няма пълно единомислие...Що значи всичко това? — То значи, че Диоскор, Севир и др. ще продължават да си бъдат за нехалкидонците авторитетни учители и «светци». А ние, православните, ще бъдем задължени да «поправим» каноните и богослужебните си книги, дето те са анатемосани, и да признаем, че IV, V и VI Вселенски събори са сторили голяма грешка, дето са ги отлъчили от Църквата. Значи, нехалкидонците ще направят тая «отстъпка» — да не изискват от православните да признаят за светци едни явни отстъпници от Православието; а в замяна на това православните ще се задължат — в името на евхаристийното общение с нехалкидонците — да се откажат от вярата си в непогрешимостта на св. Вселенски събори!

Но най-зловещото споразумение в Женевската дискусия е следното: (точка 7) — **«Вселенското Предание на Църквата не изисква еднообразие във всички подробности на учението, богослужението и практиката. Границите на плуралистическото многообразие трябва да бъдат установени колкото е възможно по-добре по отношение формата на богослужението, в терминологията, изразяваща вярата, в духовността и пр.»**²⁴

Тук ужасяваща е мисълта, че е допустимо многообразие и **в подробностите на учението, т. е. в догматиката**, във връзка с което лукаво се апелира към по-добро уточняване на «терминологията, изразяваща вярата».

Това разбиране, прокарано в «неофициалните консултации между представителите на Православната Църква и на нехалкидонските църкви, се задълбочава и разпространява все повече и повече, за да стигне при консултацията на богословите от двете тия

страни, заседащи в Крит през март 1975г., до дръзката заява: «Осъществяването на това единение (между православните и нехалкидонците — в ск. н.) би послужило като знак за началото на онова **помирение, което е «по-високо от догматическите формули» (sic!) и е в динамиката на Духа и истината**»²⁵.

Но какво помирение може да бъде онова, което стои «по-високо от догматическите формули», освен «помирение», изградено върху гроба на истината, изразявана тъкмо във и чрез догматически формули! А щом такова «помирение» е против истината, то е обречено на рухване преди още да е доизградено! *«Ако Господ не създава къщата, напразно ще се трудят строителите ѝ»* (Пс. 126:1).

От казаното дотук можем да видим, колко е напреднало вече отстъплението посредством системното насаждане сред икуменистите на антиправославния безбожно-икуменически дух. Тоя дух, завладял вече отдавна умовете на инославните икуменисти, има свои поддръжници и между най-изтъкнатите «православни» преподаватели по догматика. Държейки уж за Православието, те вече показват широта, разбиране и уважение към инославните «догми». Така например, о. Воронов в края на споменатата вече своя статия за «Еднообразието и многообразието в православната традиция», като упоменава «чисто западните «догмати» за **папското главенство и папската непогрешимост**, заключава, че «към такъв род «догмати» трябва да се отнасяме с **разбиране на важността им** за съзнанието на мнозина вярващи от Западната църква и с **уважение** (к.н.) към породилия ги западен богословски манталитет»²⁶.

Нека отбележим, че такова поразително признание на тия две нелепи нововъведения в римокатолическата догматика се прави точно в 100-годишнината от провъзгласяването им за «догми» от I Ватикански събор (1870) — годишнина, която бе отмината с пълно мълчание дори от Ватикана! А такова премълчаване на 100-годишния юбилей от I Ватикански събор може да се обясни с това, че и самият папа Павел VI не се е решил да оправдава и обосновава провъзгласения преди 100 години нелеп «догмат», в който днес никой не вярва! Но онова, което не се е осмелил да направи сам папата, сторил го е «православният» професор по догматика, който в своето икуменическо угодничене се е оказал, според поговорката — «повече католик отколкото папата»! Такова нечувано поражение обаче показва, че при евентуални опити за възсъединение и с римокатолицизма «православните» икуменисти ще са готови на съглашателство и по тая линия — да признаят главенството и непогрешимостта на папата.

Всяко съглашателско преговаряне за възсъединяване на Православието с инославието, започвайки уж с невинно преформулиране на догми и канони, непременно води към рушене на устоите на Православната вяра. Тази е целта на толкова често отправяните напоследък към Православната Църква повици за **«обнова и дълбоко преобразование»**, за **«придвижване на църковните структури»** (виж назад стр. 172), за разбиране и уважаване веровите убеждения на другия и пр.

Ще ни се възрази може би, че тия повици се отправят не само към Православната Църква, но и към всички «църкви». Да, това е вярно. Ала каква вреда може да причини повикът за обнова и реформи на такива религиозни общности като еретическите, които колкото и да се обновяват и променят, не се връщат към истината, а все си остават вън от нея! Протестантската «църква» например, почнала с реформи, сама се нарича «semper reformanda», т.е. такава, която винаги трябва да бъде реформирана. От гледище на Вселенските събори, веднъж завинаги установили вярата на Църквата и нейното

устройство, «sempet reformanda» означава църква, вечно оправяща се и непоправима, вечно клатушкаща се и незаздравима! Повикът за реформиране не може да навреди на повредените по начало еретически общности. Той обаче е гибелен за **Православната Църква!** Защото ако рече **тя** да се реформира, тя ще се саморазтури! Всяка реформа във вярата и устройството ѝ би водела към променяне на нейните догми и канони, т.е. към събаряне непоклатните ѝ основи.

Хитро измислените внушения на ССЦ за взаимно сътрудничене между разните изповедания, за приятелско опознаване и сближение, за водене на диалози и събеседвания, за конвергенция (виж назад стр. 267) и обогатяване с «ценностите» на чуждата традиция и пр. имат за цел постепенното отстъпване от Богооткровените истини и обявяването им за относителни. Тая цел се следва с особен жар от младите икуменисти. Нея те преследват чрез създаването на «икуменически енории» (виж стр. 317-322), дето събират на обща молитва и причастие младежи от всевъзможни изповедания, включително и православни, и внушават да се вслушваме в мнението на другия (т.е. еретика), да разбираме другия (т.е. неправославния), да обединяваме духовните си блага (т.е. да смесваме истината с лъжата), да се отворим за влиянието на другия, да имаме взаимно доверие и приятелство, да рушим «разделителните стени», да «задълбочаваме» вярата си чрез размяна на мисли и придобиване на знание каквото другите имат, да свикваме с чуждите традиции, да се молим съвместно, да се причастяваме от една обща чаша и накрай най-важното — **да престанем да гледаме на своята вероизповед и на своята църква като на най-добра, «оставайки засега да участвуваме в нея до окончателното примирение в Универсалната църква»²⁷.**

Сближението с нехалкидонците е само един етап от всеобхватната и «грандиозна» програма на ССЦ да обедини всички вероизповеди и всички вери. Върху тоя етап сега се работи усилено и целеустремено. Духът на компромисност, насаждан системно, трябва според плана да залее православните кръгове от иерарси и богослови, мнозина от които са впрегнати вече в тая задача — да разлагат Православието със своите книги, статии и лекции по разни икуменистически конференции. Така например Ленинградският митрополит Никодим в цитираната вече своя реч, произнесена на 18 септември 1972 г. в Дебрецен (Унгария), след като нарича нехалкидонците — «православни» по същина, продължава: «В диалога между Православните и нехалкидонските църкви в тяхното съвременно състояние се установи (както показаха това ред богословски консултации в Орхус, Бристол, Женева и Адис-Абеба) твърде голяма общност — дори по-скоро **еднаквост** — в разбирането същността на христологическата доктрина, **изложена на разни езици от люде с различна психология**» (к.н.)²⁸.

Ние вече видяхме доколко Православното христологическо учение е «еднакво» с изопачението му в нехалкидонските изповедания. Що се отнася пък до изразните различия в език, култура и психология, ние припомняме цитираните вече мисли на св. Иринея Лионски (виж назад стр. 49-50), че въпреки многообразието на езиците, културите и психологиите в християнската древност, Църквата навсякъде е имала «една душа», «едно сърце» и «една уста» за изповядване на едната вселенска православна Истина. «Макар езиците по света да **не са еднакви**, пише Лионският светител — **но силата на Преданието е една и съща**...И както слънцето...в целия свят е едно и също, така и проповедта на истината навсякъде свети и осветлява всички люде, желаещи да дойдат до познание на истината («Против ересите», кн. I, гл. 10, & 1-2).

Днес икуменически заквасеното сближаване с нехалкидонците вече прави първите си стъпки към реално «обединение». За това не се наложи да бъде официално преформулирано вероопределението на IV Вселенски събор. То просто бе заобиколено. Под влиянието на икуменическите идеи обаче бе «преформулирано» умонастроението, мисленето на тези «православни» иерарси и богослови, които се осмелиха да открият пътя за «обединението» на Православната Църква с нехалкидонските «църкви». С това те изправиха Светата Православна Христова Църква пред изключително сериозно, пред съдбовно изпитание.

На 28 септември 1990 г. в центъра на Константинополската патриаршия край Женева бе подписана «Обща декларация и предложение към църквите» от 21 представители на всички поместни Православни църкви (с изключение на Йерусалимската патриаршия) и от 10 представители на нехалкидонските «църкви»²⁹. Тази декларация се изтъква като официален завършек на диалога между «православни» и нехалкидонски богослови. И забележете, този съдбовен документ, който открива пътя за практическо «обединяване» с еретиците противохалкидонци до ден днешен не е обнародван официално, крие се от милиони православни клирици и миряни, зад чийто гръб е подписан! За пръв път пълният текст на документа е публикуван в книгата на старостилния гръцки митрополит Калиопий «Предателство спрямо Православието». Декларацията се състои от 19 члена. Ще резюмираме съвсем накратко тези моменти от нейното съдържание, които очертават базата за «обединение» с нехалкидонците.

1. Православните и нехалкидонците са съгласни, че «винаги са спазвали вярно една и съща истинска Православна христологическа вяра, макар и да са употребявали понякога христологически термини по различен начин, както и едно непрекъснато продължение на Апостолското предание».
2. Православните и нехалкидонците «приемат първите три Вселенски събора, които съставят наше общо наследство».
3. Православните и нехалкидонците «са съгласни, че всички анатемни и осъждания от миналото, които днес ни разделят, трябва да бъдат **снети** от Църквата, за да изчезне с благодатта и силата Божия последното препятствие за пълно единение и общение».
4. Православните и нехалкидонците «са съгласни, че снемането на анатемите и осъжданията ще се осъществи въз основа на съгласието, че Съборите и Отците, които са били анатемосани и осъдени в миналото, не са носители на ерес.»
5. «Православните са длъжни да снемат всички анатемни и осъждания против Източните Православни Събори и Отци (т.е. против нехалкидонците; обърнете внимание на терминологията и правописа — ск.н.), които те са анатемосали или осъдили в миналото.»³⁰

И така, излиза, че нехалкидонците, които са били предадени на анатема от св. отци на Четвъртия, Петия, Шестия и Седмия Вселенски събори и които Православната Църква в продължение на 1500 години е третирила като еретици, в действителност били православни! И това са го разбрали едва днешните «православни» икуменисти, св. Отци не са го забелязали, а Вселенските събори неправилно са ги осъдили³¹ — ето изводите от чл.9 на Декларацията, представен сбито в т.1 от нашето резюме. И «православните» представители еднородно са подписали този текст! А чл. 8-ми от

документа на практика «препоръчва отпадане от Православната вяра»³²! Ето какво гласи той: «Двете семейства (църкви) приемат първите три Вселенски събора, които съставят наше общо наследство. Относно четирите следващи Събора на Православната Църква Православните заявяват, че за тях гореспоменатите членове 1-7 (излагащи «общото» христологическо учение на православните и нехалкидонците — ск.н.) съдържат учението и на следващите четири Събора на Православната Църква. Обаче Източните православни (нехалкидонците — ск.н.) **смятат това заявление само за тълкуване на Православната Църква** (к.н.) При такова взаиморазбиране Източните православни се отнасят към него (тълкуването) положително»³³. От този текст е съвсем ясно, че нехалкидонците приемат **само първите три Вселенски събора**; съвсем ясно е, че те **отказват** да приемат останалите четири Вселенски събора. И с това подписалите документа «православни» представители са напълно съгласни!

Авторитетът на Четвъртия, Петия, Шестия и Седмия вселенски събори като най-висши изразители на съборното църковно съзнание под водителството на Св. Дух се доразрушава от чл. 10-ти, който определя, че трябва да бъдат снети анатемите, изречени от св. Отци на последните четири Вселенски събора срещу противохалкидонските ересиарси Евтихий, Диоскор, Севир, Тимотей Елур и редица други, които нехалкидонците почитат като «свети отци» на своите «църкви». Те, видите ли, не били еретици, а православни, само че в «нехалкидонска форма»!

Обобщавайки, трябва недвусмислено да подчертаем: практическото прилагане на «Общата декларация» от Шамбези означава ОТПАДАНЕ от Едната Света Съборна Апостолска Православна Църква. Този документ съдържа дързък опит да се разклати Църквата като «стълб и крепило на истината» (виж: Тим.3:16) по пътя на съглашателството, на безпринципните компромиси и вероучителния релятивизъм, по пътя на икуменическата преоценка и преосмисляне или по-точно обезсмисляне на Вселенските събори като богогласни изразители на Божията истина.

Въпреки енергичното противодействие на православни християни и богослови по страниците на гръцкия периодичен църковен печат (виж вестниците «Ортодоксос Типос», «Сотир», «Еклезиастикос Агон») срещу «Общата декларация» от Шамбези, тя вече даде своя първи горчив плод. В писмо до членовете на Св. Синод от 22 юли 1991 г. и в енциклика до клира и църковното изпълнение Антиохийският патриарх Игнатий IV по същество провъзгласи **обединението** на Антиохийската патриаршия с нехалкидонската «църква» на сирояковитите³⁴. В енцикликата се предвижда и съвместно извършване на литургия от православни и сирояковитски клирици.

Междувременно новият Цариградски патриарх Вартоломей в речта си, произнесена при интронизацията му, обеща да придвижи напред обединението с нехалкидонците³⁵. И наистина той не закъсня да изпълни намерението си. В писмо от 12.8.1992 г. патр. Вартоломей осведомява предстоятелите на поместните Православни църкви за свикване на Междуправославна комисия, която да осъществи решенията на «Общата декларация» от Шамбези за обединение с нехалкидонците. Светата Православна Църква е поставена пред върховно изпитание! Шамбезийската «Обща декларация» и починът на патриарх Вартоломей напомнят епохата на Флорентинския събор (1439 г.), когато всички византийски делегати с изключение на св. Марк Ефески подписаха позорната уния с Рим и се оказаха предатели на Православието. И днес светъл лъч на надежда идва от едно единствено място — от Майката на църквите, св. Йерусалимска патриаршия. В отговор на писмото на патриарх Вартоломей Светейшият Йерусалимски

патриарх Диодор I доблестно излага и отстоява светата Православна Истина. Тук привеждаме с незначителни съкращения отговора на патриарх Диодор:

«...И така, като отговаряме на Ваше Светейшество, преди всичко Ви уведомяваме, че до този момент ние не сме имали никакъв документ относно състоялото се и подписано споразумение — което бе широко отразено в печата на нашата Православна Църква и на дохалкидонците — тъй като нашата Светейша Йерусалимска Църква не взе участие в Междуправославната комисия по този диалог.

При това желаем да Ви уверим, че в ежедневните си усърдни молитви за единението на всички и за благостоенето на Светите Божии Църкви, ние горещо умоляваме Небесния Устроител и непрестанно прилагаме всяко старание за помирение и сближение на всички люде, а особено за обръщане на инославните, на които предоставяме духовното богатство на нашата света Православна Църква и които призоваваме да възприемат нейното истинско и неизменно учение, та по такъв начин всички да достигнат до единение във вярата и да изпълнят Господнето възжеление да бъдем всички едно!

Движени от такива чувства, служейки на Светейшата Майка на Църквите, ние с благодарност бихме приели всички каещи се инославни в лоното на Светата ни Православна Църква, още повече когато за това е налице Всеправославен ход и съгласуваност. Но от 1989 год. нашата Светейша Църква с единодушно синодално мнение реши — за което тя веднага съобщи на честните Предстоятели на Светейшите поместни Православни Църкви — да прекъсне богословските диалози въобще с всички инославни, понеже смята, че те са не само безполезни, но и вредни за Православната Църква изобщо и в частност за Светейшата наша Йерусалимска Църква.

Съща така смятаме, че се губи напразно многоценно време, което би могло да се използва за по-нататъшно укрепване на вече съществуващите връзки между Светейшите Православни Църкви, а също за разрешаване на възникващите понякога проблеми.

До какъв положителен резултат доведе диалогът с англиканите, когато чрез ръкополагането на жени те разширяват съществуващата между Православната Църква и самите тях бездна; или диалогът със същите тези римокатолици, които вършат прозелитизъм в широк мащаб и предприемат некачествени действия в ущърб на Православната Църква? Както се вижда от положението на нещата, диалогът с инославните не можа да укрепи техните връзки (с Православието — ск.н.), а обратното — още повече ги отдалечи от учението на Православната Църква.

...Затова ние желаем да изложим на Ваше Светейшество нашите тревоги относно хода, както ни се струва, на завършения диалог с дохалкидонците и относно оптимизма, от който се ръководят нашите сестри Православни Църкви за взаимно снемане на наложените анатемии тогава, когато съществува не само исторически, но главно и преди всичко догматически, огромна бездна между Православната Църква и дохалкидонците. Известно е, че както Четвъртият, така и последвалите Пети, Шести и Седми Вселенски събори са осъдили страшната монофизитска ерес и са предали на анатема поименно ересиярите Диоскор, Антим Трапезунтски, Евтихий, Севир, Петър Апамейски, Зоор и мнозина други, които в съзнанието на дохалкидонците са «велики отци», характеризирайки като еретици всички техни последователи.

Ние с основание питаме как е станало споразумението между нашата Светейша Православна Църква и дохалкидонците? *«Какво общо има между светлина и тъмнина»* (2Кор. 6:14)? Как можем да наречем «честни църкви» еретическите общности на осъдената от св. Вселенски събори и Богоносните Отци монофизитска ерес?

Как пристъпваме ние днес към преразглеждане постановленията на Вселенските събори, които имат Всеpravославен авторитет на светозарни решения и са плодове от наитието на Всесветия Дух над участвувалите в тях Боговдъхновени свети Отци? Посредством нашите решения не подлагаме ли на съмнение извършеното от тях задълбочено изследване на съществуващите тогава догматически спорове и проблеми и не оспорваме ли техните съждения, по пътя на които те са дошли до осъждане и предаване на анатема на монофизитите и техните последователи, които, веднъж отчуждили се от Православната Вярa, са се опитали «да изопачат благовестието Христово» (Гал. 1:7)? Нима можем да не знаем, че те са въвели пагубни ереси (2 Петр. 2:1), увличайки в заблуда милиони християни?

Що се отнася до споменатото снемане на анатемите, смирено мислим, че анатемите, изречени от св. Вселенски Събори и Отците на Църквата против неразкаялите се еретици, при това умрели в ерес, както в дадения случай, не само че не могат канонически да бъдат снети, но и предприелите тяхното снемане биват наказвани и се подлагат на анатема съгласно постановленията на Седмия Вселенски събор: «Анатема на този, който защитава изповядващия християнохулна ерес или завършилия в нея живота си.» Анатемите на еретиците срещу православните са несъществуващи и, както е известно, не е мислимо снемане на несъществуващото! Затова православното отеческо слово смята за «варварско безумие» и «църковно беззаконие» такива «анатемите», които носят на обуреваемия от тях православен християнин «вместо наказание — неувяхващи венци и безсмъртна слава.» «Защото всеки от благочестивите и свети люде хиляди пъти предпочита да бъде опозорен и предаден на анатема от еретиците, отколкото да се приобщи с блестяща слава към техните христоненавистни и богомерзки лукавства (Св. Фотий Велики, *Patrologia graeca*, 102, 833). «Защото анатемосаните от тях са достойни за добра похвала» (Деяния на VII Вселенски събор).

...Както е известно на Ваше Светейшество, при тези обстоятелства е необходимо еретиците, признаващи заблудата, в която са пребивавали, да дадат покаяна либела³⁶ и да приемат не частично, но всецяло Православното догматическо учение и Священото предание и не само това, но и всички свещени постановления, и самите тези свети Вселенски и Поместни събори на православните християни.

Разглеждайки през тази призма предложението на Ваше Всесветейшество за ново свикване на Междуправославна комисия за изследване и изучаване на подетите в богословския диалог с дохалкидонците сериозни въпроси, мислим и съветваме това да стане след представянето на тези либели, тъй като е «нужно отначало да се отсече всяко разногласие във вярата и тогава вече да се изследват делата» (Св. Атанасий Велики, БЕПЕС, 31, 260), именно след това да се събере Междуправославната комисия, за да изучи техните предложения и надлежно да ги докладва на поместните Православни църкви, та всяка едно от тях след синодално обсъждане да даде своя отговор, основан на правилното учение и на Священото Предание на нашата Православна Църква, а решението да бъде прието от пълнотата на Едната Света Съборна и Апостолска Църква.

Накратко казано, Майката на църквите е за прекратяване на тези диалози и не признава никакво решение, което не е съгласно с постановленията и каноните на Светите Вселенски събори и с православното Свещено Предание»³⁷.

Колко отраднo е да чуем днес така отчетливо изразена православната позиция на един православен патриарх, предстоятел на църквата, която може би, в настоящите дни живее при най-трудни обстоятелства. Не показва ли това, че не обстоятелствата са тези, които раждат предателството, а изстиналата любов към Бога и липсата на ревност към Богооткровената истина. Такива гласове днес са толкова редки, че силният шум на вълните на отстъплението ги заглушава напълно.

Както се развиват нещата, можем да очакваме в близко бъдеще още по-дръзки вероотстъпнически прояви от страна на икуменизма с неговите съвсем чужди на истинската православна вяра доктрини. Ако преди няколко десетки години някои православни йерарси и богослови можеха все още да си представят наивно икуменизма като едно положително по начало и добронамерено спрямо Православието движение, днес това е вече невъзможно! Защото имаме вече твърде много натрупан доказателствен материал за антиправославния и богоотстъпнически характер на това движение, възглавявано от ССЦ, — материал, който с Божията помощ се постарахме да съберем и изложим за православния читател в настоящото изследване.

БЕЛЕЖКИ

¹ Архиепископъ Серафимъ (Соболевъ). Искaжeнiе православнои истины въ русскои богословскои мысли. С., 1943, с. 268.

² Там.

³ Св. Никифор Изповедник. Защитительное слово, гл. 8. — В: Творения, ч. I, с. 126.

⁴ S. Carpreoli episcopi Carthagensis. Epistola ad Ephesinum. — J. P. Migne, PG, t. 89, col. 89.

⁵ Робертсон, Джеймс. История Христианской Церкви, т. I, СПб., 1890, с. 202.

⁶ Там.

⁷ Там.

⁸ Okumenische Rundschau, 1975, S. 30.

⁹ Заболотский, Н. К диалогу с нехалкидонскими церквами Востока. — ЖМП, №1, 1971, с. 54.

¹⁰ Пак там, с. 55.

¹¹ Виж: Irenikon, — 2, 1975, p.276.

¹² Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια, т. 15, Атина, 1930, стр. 538, кол. 3.

¹³ Irenikon, N2, 1975, p. 276.

¹⁴ Виж: «Ж.М.П.», — 11, 1979, стр. 80, кол. II.

¹⁵ Виж Algermissen Konrad. Konfessionskunde. Hanover, 1939, S. 690.

¹⁶ Заболотский, Н. Пос. статья, с. 55.

¹⁷ Пак там, с. 55-56.

¹⁸ Пак там, с. 56.

¹⁹ Там

²⁰ Архиепископъ Серафимъ (Соболевъ). Искaжeнiе православнои истины въ русскои богословскои мысли. С., 1943, с. 267.

²¹ Особено възмутително е тук, че наред с името на вселенски почитания от Църквата св. Лъв, папа Римски — великия поборник на Православието против монофизитската ерес, са поставени за равностойни имената на еретици като Диоскор, безкомпромисно отлъчен от Вселенската Църква и въпреки това почитан от нехалкидонците за «светец»!

Нека се има предвид, че Диоскор освен с еретичество се отличава още с това, че е бил физическият убиец на Цариградския патриарх св. Флавиан, за което така свидетелствува църковният историк Никифор Калист (в кн. 14, гл. 47): «Светейшият Флавиан подир незаконното му низвергване от (Разбойническият) събор бил изгонен с блъскане и ритници..., и на третия ден блажено починал, понеже оня Диоскор с крака тъпкал по слабините поборника на истината» (Минь, Патрол. гр., т. 146, к. 1228).

²² Заболотский, Н. Пос. статия, с. 56-57.

²³ Пак там, с. 56. — Като подготовка към такова общение служат съвместни богослужения между православни и нехалкидонски икуменисти. В «Ж.М.П.», N3, 1973г., стр. 53 четем, че на Всемирната мисионерска конференция в Бангкок (Тайланд) в навечерието на Богоявление (6.І.1973г. — по новия стил) вечернята била извършена по руски устав от представителите на православните и на нехалкидонските църкви: коптска, етиопска и малабарска.

²⁴ Пак там, стр. 57.

²⁵ ЖМП, — 9, 1975, с. 47, кол. II.

²⁶ ЖМП, — 10, 1970, с. 74.

²⁷ Risk, vol. V, — 3/4, 1969, p. 87.

²⁸ Никодим, митрополит Ленинградский. Предание и современность. — ЖМП, — 12, 1972, с. 58, кол. II.

²⁹ Двама представители на Арменската църква от Ечмиадзин са отказали да подпишат Декларацията.

³⁰ ср. Ортодоксос Типос, — 995, 23.10.1992, с. 1, кол. 2-3.

³¹ ср. Ортодоксос Типос, — 934, 7.06.1991, с. 4, кол. 2.

³² Там.

³³ Цит. по Ортодоксос Типос, — 934, 7.06.1991, с. 4, кол. 2.

³⁴ Пълният текст на енцикликата и писмото са поместени във в. Ортодоксос Типос, — 981, 19.07.1992.

³⁵ Ортодоксос Типос, — 995, 23.10.1992, с. 4.

³⁶ Документ, който задължително трябва да представят връщащи се в лоното на Православната Църква еретици в уверение на това, че са се отрekli от еретическите заблуди (вж. на гръцки език текста на 7-мо правило на II Вселенски Събор и 95 правилото на VI Вселенски събор в: Правила на св. Православна Църква. т. I, 1912, с. 417-418 и т. II, 1913, с. 380.

³⁷ Ортодоксос Типос, — 995, 23.10.1992, с. 4, кол. 4-6.

Д. Икуменически изисквания да се кае и Православната Църква наред с другите общности за разделението на църквите

Завършвайки 11-то основание, ние ще приведем още едно доказателство, за да се доубедят поне що-годе разбиращите и милеещите за Православието, че икуменизмът, колкото и на вид деликатен, със сатанинско хитрите си внушения води привържениците си не само към отстъпничество от Православието, но и към страшно богохулство!

Отдавна вече в икуменическата преса се разпространява мисълта, че **всички църкви, в това число и Православната, трябва да се каят за разделението на църквите**. На пръв поглед тая мисъл се струва на човека прекрасна, евангелска и възвишена. Тя внушава «смирение»! Тя води към «покаяние»! — Но нека видим каква е същността ѝ!

Досега само неправославни богослови са правели изказвания, че и Православната Църква трябва да се кае за разделението на християните¹. Православните са възразявали енергично срещу подобни мисли. Като най-силно и авторитетно досега възразение ще посочим **Декларацията на православните участници в Еванстонската среща** (1954 г.), дето четем:

«Докладът на Секцията (по богословските въпроси — в ск.н.) излиза от предположението, че Църквата трябва да върви към единението **по пътя на покаянието** (к.н.). Ние признаваме, че в живота и в свидетелството на вярващите християни е имало и още съществуват несъвършенства и несъстоятелности, но ние отказваме да допуснем, че Църквата, която е Тяло Христово и хранилище на Богооткровената истина, а също и на цялата дейност на Св. Дух, може да бъде умалена от човешката греховност. Затова **ние не може да говорим за покаяние на Църквата** (к.н.), тъй като тя по самото си същество е свята и непогрешима. Защото *«Христос обикна Църквата и предаде Себе Си за нея, за да я освети, като я очисти с водната баня чрез словото; за да я представи на Себе Си славна Църква, която няма петно, или порок, или нещо подобно, но да бъде свята и непорочна»* (Еф. 5:25-27). Тъй Господ, Единият и Светият, е направил навеки Своята Църква свята и ѝ възложил задачата да съзижда светиите и да строи Тялото Христово. Светостта на Църквата не се опорочава от греховете и грешките на нейните членове. Те не могат да умалят и изтощят неизчерпаемата святост на Божествения живот, изливан от Главата на Църквата по цялото ѝ тяло»².

Тези думи са писани в 1954 г. Днес подобни изказвания от страна на православните участници в икуменическото движение са вече невъзможни. ССЦ така е обработил за късо време съзнанията на «православните» икуменисти, че един от тях — Н. Нисиотис — без всякакво стеснение вече открито заявява, и то **от името на Православната Църква**, имайки пред вид диалозите, които **тя** трябва да води с отделните изповедания: **«Двустранното и искрено покаяние е необходима предпоставка за диалога върху догматически въпроси между разделените християни»**³. С допусчането на мисълта, че и Православната Църква трябва да се кае, се прави вражески опит да се подкопае непогрешимата ѝ основа, която е Сам Исус Христос (1 Кор.3:11) и да се хвърли най-черното петно върху нейната кристална вяра!

Що значи покаяние — μετάνοια? — То значи **промяна на мислите**. Мислите пък на св. Христова Църква са фиксирани в нейните догми и канони. Може ли тя да промени догматическите си мисли и каноническите си постановления, и все пак да остане православна? — Не! Щом ги **промени**, **тя ще измени на предназначението си**. Та нали тя е основана от Христа, за да бъде в тоя свят на заблудите единствената надеждна опора на истината за жадуващите спасение. Поиска ли се от нея покаяние, т.е.е промяна, **тя неминуемо от православна ще стане неправославна**. И тогава ще изчезне от лицето на земята и последният фар на Богооткровената истина, която сочи пътя на спасението!

Но в изискването от Православната Църква **«да са кае»** се крият и други още несъобразности и кощунства. Който иска от Православната Църква да се кае и тя наред с всички други «църкви» допуска, че няма вече Църква, останала вярна на Христа и запазила пълната и неповредена истина. А това значи да се хвърли върху Христа тежкото обвинение, че напразно е обещал, че основаната от Него Църква ще остане

непоклатна пред усилията на ада да я събори (Мат.16:18). Тогава излиза, че не е прав и св. ап. Павел, като нарича Църквата «стълб и крепило на истината» (1 Тим.3:15)!

Зовът към покаяние е прекрасен, когато е уместен, когато покаянието става от страна на православния християнин за **личните** му грехове, а **не от лицето на Православната Църква**. Ние, грешните членове на св. Православна Църква, трябва да се каем, много да се каем и за нравствените си грехове и за греховете си спрямо вярата и догмите на Църквата. Ние трябва непрестанно да се очистваме, за да се издигнем до святост и непорочност, до познание истината и до спасение (1 Тим.2:4), *«в съзиждане на Тялото Христово, докле всички достигнем до единство на вярата и на познаването Сина Божи, до състояние на мъж съвършен, до пълната възраст на Христовото съвършенство, та да не бъдем вече младенци, люлеени и увличани от всеки вятър на лъжливо учение, по лукавството на човеците, по хитрото изкуство на измамата»* (Еф.4:12-14). Ето тук покаянието е уместно и наложително, защото ни избавя и от нравствените ни грехове, и от догматическите ни заблуди, и ни въвежда в светостта, най-главните стълбове на която са правилната **нравственост**, основаната върху правилната **догматика** (вж. назад с. 22).

Но да се иска покаяние от самата Църква, която приема покаянието на грешниците, омива ги с дадената ѝ от Бога благодат и ги спасява чрез пазената в нея истина — това е крайно неуместно и дори кощунствено! Чрез такова внушение за «покаяние» се цели да се накара Църквата да изневери на своето благодатно призвание! За ускоряване постигането на тая пъклена цел се употребява в икуменическите протестантски кръгове хитро измисленият израз **«конфесионална гордост»**, насочен явно срещу представителите на Православието⁴. — Но може ли да се говори за «конфесионална гордост» у истински православните християни? Може да с тава дума за **конфесионална радост** или **благодарност** към Провидението, че сме се родили православни, но не и за «конфесионална гордост». Защото православната истина, която изповядваме, ни е дадена, за да **ни смирява и спасява**, а не за да ни възгордява и чрез това да ни погубва. Тя ще ни **освети** (Иоан.17:17), ако живеем според нея, но тя същата ще ни осъди, ако не я изповядваме и не живеем съобразно с нейните високи повели!

Според св. отци, автор на всяка ерес е дяволът (вж. назад с. 191). Той е разделил човешкия род на много хиляди мъдрувания и ереси⁵. Тоя дявол, който чрез разделение на християните не е могъл да унищожи през вековете св. Христова Църква, същият той сега, облечен в одеждата на привидно благочестие, загрижен за бъднините на света и порицаващ уж разделението, създадено всъщност от него, чрез икуменизма се стреми да обедини всички върху основата на заблудата и да вкара и Православната Църква в своята измама. **Той именно я подтиква «да се кае»!**

Но може ли дяволът да учи на «покаяние»? И ако учи, то каква цел преследва с това?

Христос чрез истинско покаяние иска да ни **изкара** от греха! — Дяволът чрез фалшиво покаяние иска да вкара св. Православна Църква в грях. Защото ако истинската Църква — святата и непогрешимата — започне да се кае за разделението на християните, това би значело тя да изяви съжаление, че досега е защищавала истината, която внася разделение и меч (Мат.10:34; Лука 12:51) между тези, които я прегръщат и ония, които я отричат. Това би значело още Църквата да почне да търси заедно с другите «каещи се» общности нова «истина» — обединяваща, а не вече разделяща, «истина» във от вероопределенията на седемте Вселенски събори, затвърдили разделението между

истината и заблудата (вж. назад с. 88)! Това би означавало тя да заяви, че е «съгрешила» в така заострените против ересите свои догматически формулировки и, ръководена от внушаваното ѝ правило да зачита и чуждото «верую» — да допусне, че арианите са имали някаква правилна уж насоченост към истината, нещо, което тя, Църквата, не е досъзряла на времето, та ги е осъдила на I Вселенски събор! Това би значело тя да ревизира вероопределението си на II Вселенски събор за Божественото достойнство на Светия Дух — вероопределение, което е отсякло от Православието еретиците-духоборци! Това би значело — в името на всеобщото сближение и помирение — тя да капитулира пред несъгласните с решенията на III Вселенски събор несториани и да търси в «покаяние» прошка от тях, задето е обявила за еретик Несторий, който според икуменическия дух не бил уж никакъв еретик (вж. назад с. 339)! Това би значело, покаяно обвинявайки себе си, Църквата да оправдае нехалкидонците и монофизитите в тяхното упорито отричане на догматическото вероопределение на IV Вселенски събор относно начина на съединението на двете естества в едното Лице на Господа Иисуса Христа и да реабилитира — в опровержение на самата себе си — еретиците Диоскор, Евтихий, Севир и др. (Вж. 1 и 95 правила на VI Вселенски събор)! Ако би следвала такава икуменическа логика, Църквата би трябвало да постъпи така и по отношение на всички следващи еретици, осъдени на съответните Вселенски и поместни събори! Едва тогава тя би изпълнила икуменическите изисквания за дълбоки преобразования, за придвижване на църковните структури и окончателно премахване на разделителните стени! Но това би означавало да се тури край на истинската Христова Църква!...

Само онзи, който ясно си дава сметка, че Църквата не е човешки институт, само той е в състояние да разбере, защо **Църквата не може и не бива да се кае**. Макар да е съставена тук на земята от човеци, и то от грешни човеци, тя е Богочовешки организъм, в който влизат, освен земните обитатели, още и отминалите във вечността праведници, както и несъгрешилите небесни Ангели. — Давайки израз на тази вяра, св. ап. Павел пише на повярвалите в Христа евреи: *«Вие пристъпихте към планината Сион и към града на живия Бог, небесния Йерусалим, и към десетки хиляди Ангели и към тържествения събор на Църквата на първородните* (т.е. на повярвалите в Христа — в ск. н.)*б, които са написани на небесата, и към Бога, Съдия на всички, и към духовете на праведниците, които са достигнали съвършенство, и към Иисуса Христа, Ходатая на Новия Завет»* (Евр.12:22-24). Ето според словото Божие съставът на новозаветната Църква! Това са земните човеци, повярвали правилно в Христа, чиито имена са написани на небесата, безбройното множество Ангели и Сам Христос, Който слязъл от небето, за да заведе земните обитатели в небесните селения при Ангелите! Така разбира и самата св. Православна Църква своя състав, както се вижда от нейните богослужбени песни. В канона на Архангеловден (8 ноември) първият тропар на 9 песен гласи така: **«Христе, ние непрестанно Те величаем, задето неизказано си съединил земното с небесното и си направил една Църква от Ангели и човеци!»**

Ако сега се иска от Православната Църква да се кае, то значи, че се иска и от несъгрешилите Ангели да се каят! Главата на Църквата е Сам Христос, Съединилият всичко небесно и земно в едно тяло (Еф.1:10, 22-23). Та нима и от Христа, Съвзвания навеки с Църквата като неин Глава, ще поискат икуменистите покаяние?! Църквата е неделима от Христа. Тя е Негово Тяло. Както живият организъм стои в неразривна връзка с Христа и съставлява едно с Него — нещо, което особено осезателно се проявява за вяращите чрез причастяването им с Тялото и Кръвта Христови! В това е дълбоката основа на светостта и непогрешимостта на Църквата. **Който обвинява**

Тялото Христово в грехове и иска поради това от него покаяние, въвлича и Главата на това Тяло в солидарна отговорност за греховете му. А да бъде обвиняван безгрешният Христос в грехове, това е върхът на кощунството!

Освещащата сила на Църквата, която превръща каещите се грешници в светци, е благодатта на Св. Дух, Утешителя и Осветителя. От Петдесетница насам благодатта на Св. Дух неотстъпно пребъдва в Църквата, за да учи членовете ѝ на истина (Иоан.16:13), на праведност и святост (Тит.2:12). Св. Дух ще пребъдва в Църквата во веки (Иоан.14:16-17), за да излива благодат до края на вековете върху всеки човек, стремящ се искрено към спасение. Пребъдващият в Църквата Дух Свети е сплотявал всякога вярващите около Истината. Дяволът пък напротив е въвеждал разномислия между християните (Лука 22:31). Да се иска прочее от ръководената и осенявана от Св. Дух Църква да се кае за разделението, това значи да се обявява, че не дяволът, а Св. Дух бил виновен за настъпилото между християните разделение, понеже не бил намерил компромисни формулировки, които да обединяват, а не да разделят!... **А да се прави дори и най-малък намек за обвиняване на Третото Лице на Св. Троица в греха на разделението между християните, което е дело изключително на дявола, това е неппростим грях, наречен от Самия Христа — хула против Св. Дух.** Ето какво казва Сам Господ за това: *«На човеческите синове ще се простят всички грехове и хули, с каквито биха хулили; но който похули Духа Светаго, за него пришка не ще има во веки, а виновен ще е за вечно осъждане!»* (Марк.3:28-29).

Като имаме пред вид богоотстъпническия характер на икуменизма;

Като имаме пред вид неговата антиправославна насоченост;

Като имаме пред вид, че той лукаво води от малки отклонения от истината към все по-големи и чрез образуването на първите «икуменически енории», както и чрез опитите за компромисно обединяване на православните с нехалкидонците (монофизити) иска да въвлече и православните в Универсалната църква на антихриста;

Най-сетне, като имаме предвид, че с изискването от Православната Църква да се кае биват обвинявани в греха на разделението и нейният Глава Господ Иисус Христос и Ръководещият я Дух Свети, —

НИЕ РЕШИТЕЛНО СЕ ОБЯВЯВАМЕ ПРОТИВ ТОВА ДА БЪДЕМ ИКУМЕНИСТИ, ЗА ДА НЕ УЧАСТВУВАМЕ В НЕПРОСТИМАТА ХУЛА ПРОТИВ ДУХА СВЕТАГО!

БЕЛЕЖКИ

¹ Виж например Либ, Фр. Православие и протестантизъм (с немецкого). — сп. «Путь», — 16, Париж, 1929 г., стр.80.

² К. З. Исторический путь экуменизма. — Вестник русского западноевропейского патриаршего Экзархата», — 23, Париж, 1955г., стр. 219.

³ Вж. Nissiotis, N. Uber die eine Okumenische Bewegung. — Okumenische Rundschau. Heft 3. Stuttgart, 1969, S. 369.

⁴ Вж. ЖМП, №11, 1972, с. 55, кол. I.

⁵ Св. Феодоръ Студитъ. Огласительный поученія. М., 1872, с. 265.

⁶ Вж. Бл. Феофилактъ, архієпископъ Болгарскій. Толкованія на Новый Завет. СПб., 1911, с. 1010.

12-то основание. ОЩЕ ЗА ГИБЕЛНОТО ВЛИЯНИЕ НА ИКУМЕНИЗМА ВЪРХУ ПРАВОСЛАВИЕТО

А. Авторитетни православни гласове против икуменизма

Александрийският патриарх Николай VI в едно свое интервю пред атинския вестник «Ортодоксос Типос» (No 170, 1972г.) се е изказал много смело против икуменистическото движение: **«Аз осъждам икуменизма — казал той — и го считам не само за проста ерес, но за все — ерес (παν-αἵρεσις) за сбор от всички ереси и зловерия.** Противохристиянските сили, които движат задкулисно икуменизма, са добре известни... **Икуменизмът е насочен срещу Православието.** Той представлява днес най-голямата опасност покрай неверието на нашата епоха, която обожествява материалистическите страсти и удоволствия»¹...

Това изказване е направено не от коя да е незначителна личност, а от втория по ранг патриарх на Православната Църква! Неговите думи добиват огромно значение за всички православни християни, които милеят за чистотата на своята Вяра. Изречени в едно време, когато всички поместни православни църкви са се заангажирали в икуменистическото движение, цитираните тук слова на Александрийския първосветител са голямо насърчение за радетелите на Православието. За всички тях Патриарх Николай VI е помислил, завършвайки изказването си с думите: **«Аз приветствувам и благославям всички клирици и миряни, които се борят против икуменизма!»**²

Александрийският патриарх е отправил пожелание към Св. Синод на Еладската православна църква да напусне Световния Съвет на църквите³.

Такова пожелание би трябвало всъщност да се отправи и към всички поместни Православни църкви. Защото не сторят ли те това сега, когато все още има православно мислещи иерарси и милеещи за Православието християни, то утре при превъзпитаното в икуменистически дух ново поколение ще бъде вече много късно!

В такъв смисъл са били направени през 1984 г. изявления и от **Йерусалимския патриарх Диодор I** пред сътрудника на атинския вестник «Ортодоксос Типос» г-н Мариос Пилавакис, който съобщава за това в статия, озаглавена: **«Йерусалимският патриарх кир Диодорос поддържа: «НАШАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ДА СЕ ОТТЕГЛИ ОТ ССЦ».** Там той пише следното: **«Блаженнейшият патриарх изрази своите големи опасения от «Световния Съвет на църквите» и категорично подчерта, че нашата Православна Църква се унижава с присъствието си там като едно от 400 «християнски» изповедания. Участието на Йерусалимската Патриаршия е формално, и сам Патриархът бил подал в Св. Синод предложение за оттегляне от ССЦ (к.н.)»**⁴

Смела крачка в тази насока беше взетото през м. май 1989г. решение на Св. Синод на Йерусалимската патриаршия за прекратяване на богословските диалози с представители на инославните изповедания. Това решение бе основано върху обширния доклад на Йерусалимския патриарх Диодор. Припомняйки особеното, привилегировано положение, което Йерусалимската патриаршия — «Майката на Църквите» — заема в целия православен свят като хранителка на скъпи за всяко

християнско сърце и особено за православните, светини, патриарх Диодор посочи като неин свещен дълг обязаността «да бъде пример за подражание по въпросите на вярата и да пази вярата непорочна, така както я е приела от нашия Господ Исуса Христа»⁵. Подчертавайки по-нататък, че участието на Православната Църква в диалозите «се оказва вредно и опасно» за нея, блаженнейшият Патриарх изтъкна и мотивите, довели до необходимостта от прекратяване на диалозите. Тези мотиви, които ясно проличават от доклада са следните: **на първо място** начина, по който инославните, водещи диалог с представители на Православната Църква «подхвърлят на преразглеждане цялото християнско предание, създавайки нови, недопустими порядки в Църквата», например ръкополагането на жени за «свещенички», което стана конкретна причина да се предложи прекъсване на диалозите. **На второ място** — активният прозелитизъм на инославните, особено в Св. Места. Той се извършва чрез усилена пропаганда, стремяща се да внуши на православните, че «обединението вече е станало», и придружена с примамливи обещания за жилища, работа и материална помощ. «Разграбването на нашето православно паство, заяви Патриарх Диодор, и преди всичко желанието ни да съхраним неповредени нашата Православна вяра и предание...ни доведе до прекратяване на диалозите не само с англиканите..., но и с папистите, с нехалкидонците, с лютераните и с реформаторските изповедания...»

Решението на Св. Синод на Йерусалимската патриаршия, прието единодушно след изслушване доклада на Патриарх Диодор, представлява действително един прекрасен пример за подражание. Впрочем и други поместни Православни Църкви са отправяли неведнъж сериозни критики срещу икуменизма и ССЦ. Например през 1973 год. **Синодът на Православната Църква в Америка** излезе с пространно **Окръжно послание** по въпросите на християнското единство и **икуменизма**, което бе напечатано на френски и на руски във «Вестник Русского западно-европейского Патриаршего Экзархата» NoNo 83-84, Париж, 1973 г. (стр. 163-181 и 239-256). — В Посланието се дават прекрасни разсъждения върху единството на Църквата като единство в Истината, любовта и светостта, и внушително се подчертава, че «**Православната Църква е истинската Църква**» Тя е «**единствената Христова Църква...**, тъй като от времето на Господа Исуса Христа и на Неговите Апостоли Православната Църква не е приела никакви неверни учения и никакви лъжливи жизнени идеали...**Православната Църква е едната неразделима Христова Църква** не по причина на човешки дела, а защото по благодатта Божия, явена в кръвта на мъчениците и в свидетелството на светиите, Православната Църква до ден днешен е запазила възложената ѝ от Бога мисия»⁶.

В Посланието добре се посочва опасността да се превърнат чрез икуменизма догматическите истини в нещо относително (опасност от релативизъм), към каквото води изобщо упадъчният дух на нашето време. Изтъква се и съвременната опасност от секуларизиране на Църквата, т.е. осветскостяването ѝ чрез стремежа на икуменизма «да се обединят хората въз основа на светската идеология»⁷. Посланието изобличава и икуменическото погрешно убеждение, според което структурата на Църквата, нейното вероучение и нравствени идеали били относителни и могли да се променят заради каквато и да било практическа нужда, — че «сакраменталният, йерархическият порядък на Църквата, възлизащ към апостолско време, бил уж несъществен за християнската вяра и за единството на Църквата». В противовес на това твърдение американските православни епископи заявяват: «Ние считаме за наш свещен дълг да отхвърлим всички лъжливи методи за обединение на Църквата и настойчиво твърдим, че всички вероучителни, етически и сакраментални компромиси, променящи църковния порядък,...в никакъв случай няма да доведат до единство на всички люде в Христа и не

ще могат да обединят християните в Едната Църква»⁸ — В тоя ред на мисли се отхвърля решително употребата на евхаристийното общение (интеркомуниона) като средство за постигане на християнското единство, защото «извън единството на вярата в **Едната Христова Църква, която не може да бъде разделена**, не може да съществува нито сакраментално общение, нито литургическо съслужение»⁹. — Архиереите на Американската Православна Църква се обявяват и против опитите да се превърне икуменизма «в някаква универсална църква»¹⁰, в свръхцърква, противопоставяна на Православната Църква.

След всички тия прекрасни констатации обаче странно впечатление прави следното. През 1973 г., когато е писано това окръжна послание и което икуменизмът още не бе разкрил така явно антиправославната си същност, **Американската Православна Църква**, по идеологически съображения, **не участвуваше в ССЦ** и основателно критикуваше порочните насоки на икуменизма в онова време. Бихме очаквали, че тя ще продължи и засили своето критично отрицателно отношение към икуменизма подир станалите оттогава насам две икуменически асамблеи, и особено след последната, VI асамблея във Ванкувър — Канада, при която, както отбелязахме, икуменизмът се изяви с крайно антиправославни новаторства. Вместо да излезе обаче против тях с ново протестно послание, **Американската църква стана междувременно член на ССЦ** и като такава взе участие във Ванкувърската асамблея, като се приобщи към критикуваните преди това икуменически дела на мрака, за които св. ап. Павел пише: *«Не участвувайте в безплодните дела на тъмнината; напротив, изобличавайте ги!»* (Ефес. 5:11)

Много по-последователно е постъпил **Синодът на Задграничната Руска Православна Църква**, който наскоро подир Ванкувърската асамблея на ССЦ през август 1983 г. излезе направо с **анатема против икуменизма**. Ето дословният текст на този документ:

«АНАТЕМА — на ония, които се опълчват против Христовата Църква и учат, че Христовата Църква се била разделила на тъй наричаните «клонове», които се различават помежду си по учение и начин на живот, — или че Църквата не съществувала видимо, а щяла уж да се състави в бъдещето, когато всичките «клонове», или части, или изповедания, и даже всички религии щели да се обединят в едно тяло;

(анатема) и на ония, които не различават Свещенството и Тайнствата на Църквата от свещенството и тайнствата на еретиците, но казват, че кръщението и евхаристията на еретиците били достатъчни за спасение, —

оттук (анатема) и на ония, които **съзнателно общуват** със споменатите еретици или защищават, разпространяват и се застъпват за новоявилата се тяхна **ерес на икуменизма, под претекст** на братска любов или на предполагаемо обединение на разделените християни!»¹¹

Този текст, колкото и кратък, достатъчно говори за себе си, тъй че не се нуждае от коментари. Това е единствената досега официално произнесена анатема против съвременната икуменическа ерес!

Трябва да кажем, че против тая най-нова ерес се бе обявила на времето и **Московската Патриаршия**, която през юли 1948 г. свика Съвещание на автокефалните поместни Православни църкви, за да се отклони официално отправената им покана да участвуват в I-та генерална икуменическа асамблея, предвидена да бъде свикана през август 1948 г. в Амстердам, и на която всъщност бе основан ССЦ.

На Московското Съвещание бяха изнесени множество доклади, изтъкващи вредата от икуменизма. Между тях особено ярко се откроява докладът на **Архиепископ Серафим (Соболев)** (+ 1950), който разглежда икуменизма именно като **ерес** против изложения в 9-ия член от Символа на вярата **догмат за Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква**. Спирайки се последователно върху четирите свойства на Църквата, Архиепископ Серафим посочва, как икуменизмът изопачава тези основни белези на истинската, Православната Църква, за да създаде своя икуменическа «църква», включваща в себе си всички еретици наред с православните християни. Така т.н. «православни» икуменисти пише той, «до неузнаваемост изопачават деветия член от Символа на вярата. В резултат се получава някакво неестествено смесване на истината с лъжата, на Православието — с ересите, което довежда православните икуменисти до крайно извращаване на истинското понятие за Църквата дотам, че, бидейки членове на Православната Църква, те в същото време се оказват членове на икуменическата «църква», по-точно на някакво вселенско еретическо общество с неговите безбройни ереси. Би трябвало те винаги да помнят думите на Христа: *«Ако не послуша и Църквата, нека ти бъде като езичник и митар»* (Мат. 18:17). — Доклада си архиепископ Серафим завършва с псаломските слова: **«Блажен е онзи човек, който не отива на събранието на нечестивци!»** (Пс.1:1), с които се дава пряк отговор на заглавието на доклада: **«Трябва ли Руската Православна Църква да участвува в икуменическото движение?»**¹²

Въпреки този прекрасен православен доклад, произнесен на Московското съвещание, окончателната резолюция на Съвещанието по въпроса за икуменизма, макар и насочена против икуменическото движение, не е напълно задоволителна, тъй като носи конюнктурен характер: на няколко пъти там се подчертава, че се порицава икуменизмът **«в съвременния му план»**¹³, с което се отваря предателски вратичка за бъдещото му признаване при други обстоятелства!...

И наистина, едва изминаха 10 години от Московското съвещание, през май 1958 г., на тържествата по случай 40-годишнината от възстановяването на патриаршеството в Русия, Крутицкият митрополит Николай в речта си «Православие и **съвременност**» прави първия официален намек за някакво ново, положително отношение на Московската патриаршия към икуменизма. Като припомня за окръжното послание на Вселенската патриаршия от 1920 г., което уж «определило позицията на Православната Църква спрямо икуменическото движение»¹⁴, той обяснява отказа на Московското съвещание от 1948 г. да участвуват Православните църкви в Амстердамската асамблея с това, че тогава в икуменизма преобладавали социално-политическите планове над задачата за догматическото единство и се проявявало «предпочитане на земното устройване пред небесното спасение»; резолюцията на Московското съвещание уж била спомогнала за преодоляване на всички тия тенденции в бъдещето и благодарение на това «в икуменическото движение през последните десет години станали значителни изменения, свидетелстващи за неговото еволюиране в посока на църковността». В заключение, «одобрявайки Декларацията на православните участници в Еванстонската асамблея»¹⁵, Руската Православна Църква се съгласява да се срещне с ръководителите на

ССЦ **засега** с единствената цел на взаимно познаване във възгледите върху целесъобразността и формите на по-нататъшните отношения»¹⁶.

Зачестилите подир това официални срещи с икуменически представители на ССЦ, доведоха до официалното приемане на руската Православна Църква заедно с останалите поместни Православни църкви като членове на ССЦ при III-та му асамблея в Ню-Делхи (Индия) през декември 1961 г. Доколкото всичко това е било изкуствено и пресилено се вижда от факта, че Синодът на Московската Патриаршия взел решение за постъпването ѝ в ССЦ на **30 март 1961 г.** и **веднага** изпратил заявление (молба) за това в Женева¹⁷. Обаче синодалното решение подлежало на утвърждаване от целия Архиерейски събор на Руската Православна Църква, какъвто бил свикан **едва на 18 юли 1961 г.** в Троице-Сергиевата Лавра¹⁸.

Излиза, че Архиерейският събор само **формално пост-фактум** потвърждава синодалното решение, което вече е предрешило въпроса с изпращане на молба до ССЦ! Един месец преди това, **на 14 юни 1961 г.** Пражката общохристиянска конференция за защита на мира отправила послание до ССЦ, в което се казва: «Ние считаме **обявеното вече** встъпване на Руската Православна Църква във ССЦ за едно от най-решителните събития в църковната история»¹⁹!!! Излишно е да се коментират тия зловещи думи!

Така и руската Православна Църква бе впрегната в икуменическото иго. Известно е, че това стана под силния натиск на държавната власт, която се стремеше да използва Църквата за свои политически цели. Но макар и въввлечена в икуменическото движение, последната изразяваше в някои случаи своето неодобрение и несъгласие с него. Така след Бангкокската конференция на тема: «Спасението днес» (1973 г.), Синодът на Московската патриаршия в послание до ССЦ протестира срещу «почти изключителното подчертаване на «хоризонтализма» в делото на християнското спасение и срещу **премълчаването за основното измерение — вертикалното**, което обозначава прякото ни общение с Бога чрез личното ни самоусъвършенствуване в борба с греха в самите нас, с оглед на постигане крайната цел на спасението — вечния живот в Бога. В Синодалното послание се изказва мисълта, че премълчаването на всички тези основни християнски истини основателно «създава впечатлението, че в съвременния икуменизъм се поражда **нова съблазън**, а именно срам от благовестието за Разпнатия и Възкръснал Христос — Божията сила и Божията Премъдрост (1 Кор.1:23-24), в резултат на което се премълчава самата същност на Неговото Евангелие поради лъжливата боязън да не би да се покажем несъвременни и да загубим популярността си»²⁰.

Такава справедлива критика намираме и в протестното послание от Св. Синод на Руската Православна Църква, отправено до ССЦ подир V му асамблея, станала в Найроби (Кения) през декември 1975 г. — След като в това Послание се изтъква «изкуственото премълчаване на вероизповедните различия пред външния свят», подчертава се опасността от превръщането на ССЦ в някаква «свръхцърква»²¹; решително се отхвърля икуменическото предложение за допускане на женско «свещенство»²² и се порицава незачитането на този православен протест от Асамблеята²³. Най-сетне се изразява неприятното изумление на православните делегати от факта, че «от външното оформление на асамблеята били изключени общохристиянските символи»²⁴, т.е. преди всичко Светият кръст!

Обаче след всички тия печални констатации и особено последната, която би трябвало да предизвика незабавно напускане на ССЦ като нехристиянско сбирание, Синодалното послание внезапно заключава тъкмо обратното, — «че **въпреки** своето несъгласие с отрицателните страни на асамблеята, Руската Православна Църква **както преди цени** своето участие в това икуменическо съдружество на ССЦ. И затова заедно с участниците на I-та генерална асамблея на ССЦ в Амстердам ние искаме да повторим, обръщайки се към нашите сестри и братя в ССЦ: «**Ние решихме да останем заедно!**»²⁵

Питаме се: какъв смисъл има тогава да се отправят гръмки протестни послания до ССЦ, щом в заключението им отново се връщаме в икуменическата локва (срв. 2 Петр. 2:22)?!...

Подобна идеологическа нестабилност се наблюдава и в доклада на професор **Алексей Осипов** от Московската духовна академия, изнесен на II конгрес на православните богослови в Атина през август 1976 г. и напечатан в сборника «Богословские труды» (выпуск 18, Москва, 1978 г., стр. 180-187), под заглавие «**О некоторых принципах православного понимания экуменизма**» (преведен и на български под заглавие «Православният икуменизъм» в спис. «Духовна култура», 1977 г., кн. 7).

Авторът още във встъплението правилно подчертава, че, според православното разбиране, християните трябва да стремят «не просто към единство, а към **единство в Църквата**», и то не в коя да е църква, а в **истинската Църква**, т. е. тази, която отговаря на изискванията на православното разбиране за Църквата като Тяло Христово (Еф.1:23), като стълб и крепило на истината (1 Тим.3:15)»²⁶.

По-нататък се изтъква, че икуменизмът поставя **външното секуларистично** (светско) единство на християните като основна своя цел, отклонявайки се от главната цел на християнството — **вечното спасение на душата**²⁷. Като привежда дословно цитирания по-горе (с. 377-378) текст от Синодалното послание против Бангкокската конференция, авторът прави следните много верни разсъждения, поставяйки въпроса: «До какво може да доведе християните и църквите, участващи в икуменическото движение, това тъй често срещано в разни икуменически документи и дискусии подчертаване на «хоризонтализма»?... Като не говорим вече за несъмненото в този случай загубване от икуменическото движение на всяка църковност и дори религиозност, то може да се окаже **оръдие на идейна подготовка на мнозина, «ако е възможно, и на избраните»** (Мат.24:24) **за приемане на един идеал, пряко противоположен на Христа** (к.н.)»²⁸.

Последните думи, подкрепени от Христовото слово за прелъстяването на верните пред края на света, съвсем ясно сочат какъв е този «идеал», противоположен на Христа, към който води икуменизмът — това е именно **антихристовото лъжеевангелие** (ср. Гал.1:6-7; 2 Иоан.1:7).

По-нататък авторът порицава при икуменическите конференции екстравагантните модернистически прояви на нездрава мистика, които той, в духа на православната аскетика, окачествява като **духовна прелест** — състояние «равносилно на **отпадане от Църквата**»²⁹. Тук той привежда следния цитат от Синодалното послание на Московската патриаршия по повод на V асамблея на ССЦ: «На Асамблеята в моменти... на обществени молитви се е проявявала изкуствено създавана атмосфера на екзалтираност, която някои са склонни да разглеждат като действие на Св. Дух. От

православно гледище обаче това може да се окачестви като **възвръщане към нехристиянския религиозен мистицизъм**»³⁰ (к.н.).

Обобщавайки първата критична част от доклада си, авторът заключава: «Нито секуларистичната основа на хоризонталното измерение, нито спонтанният мистицизъм... не могат да се разглеждат като положителни признаци за единството на християните. Такова може да се постигне само на чисто църковна почва и **само в Църквата!**»³¹

Преминавайки към втората част от доклада си, авторът критикува икуменическата «теория на клоновете» (вж. назад с. 46), като ѝ противопоставя Евангелското сравняване на Църквата с лозата и пръчките (Йоан.15:1-6): «Както никоя лозова пръчка, по словото на Христа, не може да дава плод, ако не бъде лозата, така и за църквите, намиращи се в разделение, не може да има друга алтернатива, освен **търсенето на истинската Църква и възвръщането към нея** (к.н.)»³². Прилагайки този принцип към Православната Църква, авторът прави следния извод: «Ако съвременната Православна Църква свидетелствува за своята преданост и вярност на Преданието на Вселенската Църква и призовава към това и другите християнски църкви, това не може да се преценява като някакъв тесен конфесионализъм или егоцентризъм. **Православието призовава не към себе си като към една конфесия, но към единство с онази единствена Истина, която то държи** (к.н.) и към която може да се приобщи всеки, търсещ тази Истина... Истината може да бъде **само в една Църква**. И в този случай тя е онази Една, Света, Съборна (Католична) и Апостолска Църква, в приобщаването към която могат да намерят същинското единство и всички други християнски църкви. **Православната Църква, като запазила неповредено Апостолското Предание, е реалният, видим израз на Богочовешкия организъм на Църквата** (к.н.)»³³.

Като предупреждава, че икуменизъмът си служи често със свещени православни термини, придавайки им смисъл, далечен от православното им съдържание и така «ги разтваря в морето на многозначимостта и ги довежда до пълното им обезценяване»³⁴, — авторът прави строго разграничение между православния термина «католичност (съборност)» на Църквата и икуменическата му подмяна с чисто светските понятия за «съдружност, солидарност, конгломерат, федерация», както и с термина «консилиарно съдружество»³⁵, усвоен от V асамблея на ССЦ в Найроби и заключава: «Католичност или съборност — това е целокупността на цялото Църковно тяло, запазвана чрез духовно, вероучително, сакраментално, нравоучително, институционално единство и получаваща своята **пълнота и завършеност в единството на Чашата Господня** (к.н.)»³⁶.

След като тъй честно е изразил толкова горчиви истини относно икуменическите злоупотреби с Църквата и с православните църковни понятия, проф. Осипов напълно би могъл да завърши речта си с тези последни думи, запечатващи единството в Православната вяра с общението в Светата Евхаристия. Обаче тук на края той внезапно прави един икуменически завой, който обезценява и обезсмисля всичко изложено дотук. Очевидно, за да се застрахова срещу икуменическите нападки, той привежда в заключение един цитат от критикуваната от нас статия на проф. прот. Л. Воронов «Конфесионализъм и екуменизъм» (ЖМП, -8, 1968, с. 67), който гласи: «Вярата, че именно Православната Църква е Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква от вселенския Символ на вярата..., не означава принципно отричане у всички останали християнски църкви или общества на приобщаване в една или друга степен или поне

доближаване до такова общение в живота на Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква Христова»³⁷.

Така прозвучалият за момент глас на Православната истина бива заглушен от икуменическите викове, проглушили вече цялата наша планета!

Твърде ценен принос към психологията на икуменизма прави Архимандрит Константин от Руската Задгранична Църква, преподавател по Пастирско богословие в Православната семинария при манастира «Света Троица» — Джорданвил. В своя курс «Пастырское богословие» (Ню Йорк, 1961 г.) той проследява процеса на постепенното ОТСТЪПЛЕНИЕ ОТ ВЯРАТА (АПОСТАСИЯ), което в края на краищата ще доведе до антихриста (32 Сол.2:3). В този процес авторът различава два периода:

1) Периодът на онова «стъпаловидно» (ступенчатое) отстъпление, който се наблюдава още от Апостолска древност в течение на църковната история до последно време при падането от Христовата Църква на разни еретически общности чрез отхвърляне или изопачаване на отделни догматически истини. «Тук логически има само един път на възстановяване на вероизповедното общение: общо възвръщане в изходното лоно на Църквата... Истината си е Истина и отпадналият от истинската вяра няма никакъв друг път за възвръщане към истинската Църква, освен **покайното възвръщане в нея**, на каквото и стъпало от стълбата на отстъплението той да стои»³⁸.

2) Вторият период на отстъпление от вярата е **съвременният процес**, който се характеризира със стремеж към единение — но не по признака на възвръщане на отпадналите към Едната Истинска Църква, която те са напуснали, а **по признака на търсене общ език, общи действия и дори съвместно молитвено общение...** между всички участници на някакво-си събирателно Цяло, което само условно може да бъде наречено «християнство»³⁹ ...

Ето «това определя същността на новата фаза в живота на световното християнство... Това е именно Апостасията в нейния конкретен смисъл, както я е предвещал св. ап. Павел в посланието си до Солуняни (2 Сол. 2:3 и сл.)»⁴⁰.

Авторът се спира последователно върху отраженията, които дава Апостасията върху различните вероизповедания:

Така в **протестантството «мечтата на икуменизма подменила реалността на Църквата, която се била открила за протестантското съзнание»**⁴¹ особено в периода след I световна война, когато в лицето на руската емиграция протестантизмът се срещнал с Православието. Съдбоносна роля в тая лукава подмяна изиграл руският западнически модернизъм, застъпван от задграничните руски свободни философи — т. нар. «богослови» от типа на еретика прот. Сергей Булгаков. Тия «православни» вредители именно отклонили жадуващото за църковност протестантство от естествения му стремеж към Православието и го насочили към утопическата идея за «**панхристиянството**»⁴².

Тоя пораженски стремеж на «православните» икуменисти към отчуждаване на инославните от Православието (ср. назад с. 272 и сл.) е точно противоположен на

римокатолическия икуменизъм, който се с трети да подчини всички на папската власт, използвайки за тая цел всякакви средства, едно от които е създаването на **«източен обред»** за привличането на православни към папизма⁴³.

Между тия два типа икуменизъм -протестантския и папския, — всеки от които преследва своята лична изгода, **икуменическото «православие»** играе една унижителна роля на угодничене, като си поставя за задача сближаването и обединяването и с двата чужди типа икуменизъм **преди всичко и на всяка цена, «при пълна липса на внимание към своята православна същност»**⁴⁴.

Върху причините за тази съвременна трагичност на Православието, изкориствано от официалните му «представители»-икуменисти, авторът се спира в специална лекция — №15. — Като изтъква, че съвременната апостасия (отстъпление) в Православната Църква се дължи на гибелното влияние на западното свободомислие, авторът констатира, че под въздействие на това Православието постепенно губи представата за онова неизказано благо, което му е връчено по приемствена връзка, възлизаща към самото възникване на Новозаветната Църква. «Православието е престанало да възприема своята **историческа** значимост на Църковно Тяло, заемащо конкретно определено място във времето и пространството. Отделните (поместни — в ск.н.) църкви губят съзнанието, че тяхното **битие** се определя от фактическата им принадлежност към обозначената в Символа на вярата — Една Света, Съборна и Апостолска Църква». По такъв начин «малко по малко Православните поместни църкви — тези стълбове на Христовата истина, които никакви адски сили не са в състояние да съборят, **сами**, с пълна безгрижност и безразсъдност, са тръгнали по пътя на **самоунищожаването...**, като са се плъзнали по общата платформа на «християнския свят» с неговото превратно разбиране същността на християнството. С това поместните Православни църкви «обезсилват своята... безспорна, исторически дадена църковност,... и, не зачитайки своето минало, съдържащо в нерушима приемственост... **всичката** истинност на православната църковност, те от единствен и неповторим Стълб и Крепило на Истината **са се превърнали в някакъв-си вариант на християнството — равноценен с много други»**⁴⁵. Всички тия «християнски» варианти засега още доизживяват всеки своя исторически живот, но се стремят вече да се обединят «в някаква-си събирателна Цялост, която за неповреденото православно съзнание олицетворява назряващата Апостасия, но за замъгленото от тая Апостасия «православно» съзнание се представя като единствено истинска «църква». Жалка картина, която води Православието към гибелни резултати на сближение с инославието върху платформата на икуменизма!»⁴⁶ — Така «Православието, отхвърляйки от себе си безценния товар на своето свещено минало, което живее в него и го прави достойние на блажената Вечност, се увлича в усвояване на икуменическия миросглед — краен продукт на Отстъплението», който убива **«учението** на Православието, догмата, верността към Свещ. Писание и Предание и самата идея за непогрешимостта на Църквата и нейната неизменност..., убива самото **Тяло на Църквата** в неговата историческа единственост, като превръща всички православни църковни образувания... в елементи на някакво събирателно множество, което свободно се самоорганизира — в **«деноминации»**⁴⁷.

Така под рушителната дейност на икуменизма икуменическото «православие» стига до такова **«саморазрушение**, което от предишното несъкруσιμο стоене в Истината буквално не оставя камък на камък... Тук се наблюдава един **повсеместен процес на**

духовно разложение, който стихийно обхваща всички души, заразено от отровата на отстъплението!⁴⁸

* * *

Друг знаменит борец срещу икуменическата ерес е сръбският архимандрит Юстин Попович (+ 1979 г.), професор по догматика в Белградския Богословски факултет. Автор на множество богословски трудове, той е написал и специална книга, озаглавена «**Православната Църква и икуменизъмът**», преведена и издадена и на гръцки език от негови ученици, в Солун през 1974 г.

Книгата се разделя на две части, съответстващи на заглавието. В I-та част авторът разглежда Православното учение за Църквата (еклезиология). Спира се първо на четирите основни белези на **Църквата** — «**Една, Света, Съборна и Апостолска**»; после върху «**Петдесетница**» и «**Благодатта**», дадена тогава на Църквата, като действаща в нея Божия сила, преподавана в «**Светите църковни Тайнства**», плодът от чието благодатно въздействие са «**Светите Добродетели**». Общата мисъл, която преминава през всички тези разсъждения и ги обединява е, че «всичко, което съществува в Църквата, е **Богочовешко**, защото произлиза от Богочовека»⁴⁹.

Във втората част **Богочовешката** същност на Църквата бива противопоставена на **човешкия** (хуманистическия) характер на икуменизма в последователни глави, а именно:

1. Хуманистически и Богочовешки прогрес.
2. Хуманистическа и Богочовешка цивилизация.
3. Хуманистическо и Богочовешко общество.
4. Хуманистическо и богочовешко възпитание (просвещение).

Така се стига до предпоследната глава, която носи заглавието: «**Човек и Богочовек**». Тук на хуманистическия принцип: «**Мярка за всичко е човекът**», издигащ в култ човека, е противопоставен **Богочовекът Христос**, Който е станал «веднъж завинаги най-висшата всеценност и върховният критерий на човешкия род»⁵⁰.

Най-сетне в последната глава — «**Хуманистически икуменизъм**» — авторът заключава: «**Икуменизъмът** е общо название на лъжехристиянствата, на лъжецърквите от Западна Европа. Вътре в него се намира сърцето на всичките европейски **хуманизми**, начело с **папството**. Всички тия лъжехристиянства, всички лъжецъркви не са нищо друго освен една ерес редом с друга ерес. Общото им евангелско название е **все-ерес** (panaïresis). Защо? — Защото в продължение на историята различните ереси са отричали или обезобразявали някои качества на Богочовека Господа Исуса, а **тия европейски ереси отстраняват изобщо Богочовека** и на мястото Му поставят европейския човек. Тук **няма съществена разлика между папизма, протестантизма, икуменизма и другите ереси, чието име е «легион»** (ср. Лука 8:30) (к.н.)⁵¹.

В заключението на книгата си, озаглавено: «**Изходът от цялата безизходност**», архимандрит Юстин пише: «**Изходът от цялата тая безизходност — хуманистическа =**

икуменическа = папистическа, е ИСТОРИЧЕСКИЯТ БОГОЧОВЕК Господ Иисус Христос и Неговото ИСТОРИЧЕСКО БОГОЧОВЕШКО здание — Църквата, на която Той е вечният Глава и която е Неговото вечно Тяло!»⁵²

Силни критики против икуменизма отправят мнозина православни гърци. Между тях особено голям ревнител на Православието е **архимандрит Харалампий (Василопулос)** (+ 1982 г.), дългогодишен председател на **«Вселенския Православен Съюз»** и редактор на официалния му вестник **«Ортодоксос Типос»**, неведнъж цитиран от нас.

Тук ще се спрем на книгата му **«Икуменизмът без маска»** (2-ро издание, Атина, 1972 г.).

Още в предговора, на поставения въпрос: «Що е днешният религиозен икуменизъм?» — авторът отговаря: «Това е движение за обединяването на еретическите западни изповедания **отначало с Православието**; като втори стадий — за обединяването на всички религии в **една чудовищна... Всерелигия**. Обаче, като крайна фаза на своя тъмен план икуменизмът цели да **замести служението на Единия Бог със служението на сатаната!**»⁵³

Съдържанието на книгата (от 282 страници) е извънредно разнообразно и изпъстрено с множество снимки-илюстрации.

В **I-та част** се дава историята на **антихристовия икуменизъм** (папски и протестантски), тайно ръководен от **ционизма** и **масонството**. Проследяват се **стадиите на икуменическото движение**, като се почне с профанните младежки организации на масонството (ИМКА, ИВКА, скаутизма и пр.) и се стигне до подготвителните икуменически комисии «Живот и дейност» и «Вяра и устройство», довели до създаването в 1948 г. на **«Световния съвет на църквите»** (глава 1).

В **глави 2 и 3** се разясняват **целите и плановете** на икуменизма за разлагането на християнските държави и унищожаване на църквата.

В **глава 4**, озаглавена: **«Икуменизмът се разкрива»**, се проследяват първите четири генерални асамблеи на ССЦ, като между III и IV асамблеи се помества интересен параграф под заглавие: «Какво говореше вчера и какво върши днес Руската църква», дето се изтъква печалното пречупване в отношението на Московската Патриаршия към икуменизма — от осъждането му в 1948 г. до влизането ѝ в ССЦ през 1961 г. (вж. назад с. 376 и сл.).

В **глава 5**, под заглавие: **«Средства, използвани от икуменизма»**, авторът се спира особено на т. нар. **«всеправославни съвещания»**, каквито са били свиканите през 1961 и 1963 г. на остров **Родос**. Председател на I Родоско съвещание, на което били набелязани темите за реформи в Православието, бил гръцкият Филипийски митрополит **Хризостом**, който през следната 1962 г. бил избран за **Атински архиепископ** под името **Хризостом Втори** (1962-1967). Когато през 1963 г. Цариградският патриарх Атинагор свикал II Родоско съвещание и упорито настоявал Еладската Църква да участва в него, архиепископ **Хризостом II**, който бил вече добре запознат с икуменическите планове на I Родоско съвещание решително отказал да вземе участие

във Второто съвещание, като бил подкрепен от йерархията. Архим. Харалампий предава много живо тези факти като непосредствен свидетел на изповедническия подвиг на архиеп. Хризостом за Православието. — Авторът се спира подробно и на въпроса за подготвяния VIII Вселенски събор, преименуван сега във **«велик и свят събор»**. Привеждат се изказвания по тоя въпрос от един друг съвременен ревнител в борбата против икуменизма — гръцкия **Флорински митрополит Августин**, който направо заявява: «нека се свика събор, но такъв, който да осъди голямата и страшна ерес, **ереста на ересите — икуменизма!**»⁵⁴.

В глава 6 се изреждат **органите, с които си служи икуменизмът**: еретици, светски властници, продажни църковни вождове и пр.

Във **втората част (глава 1)** от книгата се разкрива вредителската дейност на евреите против християните, под заглавие: **«РИТА СРЕЩУ РЪЖЕН»**. — Тук се предава, въз основа на точния текст на езическия историк Аммиан Марцелин (кн. XXIII, гл. 1), **несполучливия** опит на евреите, със съдействието на император Юлиан Отстъпник, да възстановят разрушения от римляните в 70 г. сл. Хр. старозаветен Йерусалимски храм: **«от оцелелите основи на храма изригнали страхотни огнени кълба и обгорили работещите (евреи)»** (с. 217).

В същата глава 1 се разкрива и обосновава, че **«мохамеданството е еврейско творение»** (с. 218), създадено от евреите като разрушителна сила против християнството, която обаче промислително се обърнала срещу самите тях.

В **глава 2** се изнасят, документално подкрепени със снимки, потресаващи факти и сцени на жестокости и кървави гонения на православните в Сърбия по време на II световна война от страна на папистите, жертва на които станали 800 000 православни християни (с. 235 и сл.), както и преследването на Православието в Чехословакия през 1968 г.

Оттук в заключителната **глава 3** се посочва **дългът на православните християни — «да не допускат Православието да бъде осквернено от прокълнатия икуменизм!»** (с. 282).

Голям противник на икуменизма сред гръцките богослови е **Константин Муратидис**, професор по Каноническо право в Атинския богословски факултет, който в една публична лекция, държана на 21.X.1970 г., разгледал **икуменизма като демонизъм**. Сказката била изслушана с въодушевление от публиката, в присъствие на много духовници⁵⁵.

Същият професор в едно интервю по телевизията на 15 май 1972 г. посочил следните **три опасности** от икуменизма за Православието:

- а) разрушаване на православното чувство;
- б) нарушаване религиозното единство на гръцкия народ;

в) гибелно влияние от страна на ССЦ, който е обладан до задушаване от **протестантското всееретичество**⁵⁶.

Проф. Муратидис уточнява последното така: «Твърде обезпокоителен е фактът, че **под въздействие на икуменическото богословие** някои православни богослови не се колебаят да правят **предложения унищожителни за Догматиката и за Каноническия ред на Православната Църква**»⁵⁷.

Доколкото ни е известно, най-капиталният богословски труд, публикуван напоследък против икуменизма, е този на гръцкия богослов **А. Д. Делибаси**, «**Ереста на икуменизма**» (Атина, 1972 г.), с подзаглавие: «**Спасението в Христа, ересите и всеереста (παν-αἵρεσις) на икуменизма**», съдържащ 304 страници (голям формат) и носещ като мото: «**КРАЙНОТО ПАДЕНИЕ Е ТОВА НА ДУШАТА**» (τὸ πτῶμα ἐστὶ ψυχῆς)⁵⁸.

Тези слова на св. Григорий Нисийски авторът отнася към ереста, като пише: «Приемането на **ереста** е действително **крайното падение** на душата»⁵⁹. Всеки последовател на **всеереста на икуменизма** се намира в голямо падение (Мат.7:27), което е **крайното падение на душата**⁶⁰. «Всеереста на икуменизма е на земята **най-голямо зло**, понеже воюва срещу «**най-великото благо**»⁶¹, което е **Православната** християнска вяра. Като воюва срещу Православната вяра, икуменизмът се бори против Богооткровената истина, която е Сам нашият Господ Исус Христос. Икуменизмът е **христорборчески и богоборчески**... Като воюва против Бога, икуменизмът напада и Православната Църква, която е «Тяло Христово» (1 Кор.12:27) и съкровищница на Божията истина и благодат. Икуменизмът е **най-голяма антихристиянска, противоцърковна и безчовечна ерес** на вековете!»⁶²

Както обяснява сам авторът в предговора, трудът му се състои от **четири** раздела. «в I раздел се говори за **нашето спасение в Христа**; във II раздел — за **ересите като врагове** на човешкото спасение в Христа; в III раздел — за **съвременната ерес на икуменизма**, и в IV раздел — за **уклона на най-новото богословие**... Писаното в I раздел (за спасението в Христа) спомага да стане понятно, колко сериозна е опасността от ересите, за които става дума във II раздел. А запознаването (с ересите) изложено във II раздел е необходимо, за да се доуточнят белезите на икуменизма, поради които той бива охарактеризира като ерес в III раздел. Писаното пък в IV раздел спомага, от една страна да се направи диагноза на причините, поради които мнозина православни клирици и миряни богослови са се подмамили от икуменизма, а от друга страна — да се намери правилният начин на лекуване на това голямо зло»⁶³.

И тъй, първите два раздела имат подготвително значение към главната тема за **икуменизма**, разгледана в III раздел, който се състои от **две** части. «В първата част се изследва **появата и развоят** на икуменическата ерес **вътре** в света на еретиците, а във втората част се описва **гибелното становище на мнозина православни** спрямо икуменическото движение»⁶⁴, както и **участието** на «православните» икуменист в различните асамблеи на ССЦ.

Най-сетне в IV раздел, озаглавен: «**Уклон и покаяние**» се посочват причините, «поради които мнозина православни **търпят** ереста на икуменизма или дори **се съюзяват** с него, като стават така жалки, но и опасни негови проводници»⁶⁵. — Главната причина за това авторът вижда в «обръщането на Източното богословие към

«научното» богословствуване на еретическия Запад», тъй че «новото православно богословие не е самосветещо (самобитно), а заимствувано, т. е. то **не е вече светоотеческо**», както е било преди. «**Непознаването на светите отци**, а познаване на инославните (автори) е характерно за това «ново» богословие. И най-печалното е това, че православните богослови в повечето случаи се осведомяват за «възгледите» на св. отци посредством инославните», както с прискърбие признава това такъв един изряден православен догматист като проф. П. Трембелас⁶⁶. Учейки се от чужди учители, православните научават не какво точно учат св. отци и какви са те наистина, а какво казват еретиците за тях и за учението им!»⁶⁷ А известно е, че еретическото «богословие» **не е всъщност богословие, а човекословие**, тъй като «богословието на инославните **не е основано върху словото Божие**, а върху човешкото слово»⁶⁸, което си позволява да подлага на рационалистична критика онова, що Сам Бог е благоволил да ни разкрие чрез Богооткровеното учение, благодатно изтълкувано от св. отци. «След всичко това — заключава авторът — не е чудно, че богословите, напоени със заимствувано от еретиците «богословие», действуват по начин, който обслужва ереста на икуменизма и уврежда Православната църква», като «проявяват враждебност към Православието и любезничат с ереста! Поради проеретическите си чувства те не могат правилно да преподават словото на Божията истина и не са годни да бъдат поборници за Православната Църква!»⁶⁹.

Авторът приключва труда си с възвание към истинските православни християни да бъдат «верни дори до смърт» (Откр.2:10) в отхвърляне на всеереста на икуменизма, това крайно падение на душата» и ги поощрява с литургическия възглас: «**СТАНЕМЪ ДОБРЕ, СТАНЕМЪ СО СТРАХОМЪ!**»⁷⁰

Гръцкия лекар д-р **Александър Каломирос**, както споменахме, е написал цяла книга, озаглавена «**Против привържениците на лъжливото единение**» (Атина, 1964 г.). В нея авторът, изхождайки от Богооткровеността и абсолютността на православната Истина, безкомпромисно изобличава всички т. нар. «православни» икуменисти като изневеряващи на Православието заради разни земни облаги и мнимо хуманни цели. Той показва, че е антихристиянски мирогледът на ония, които искат да обединяват «църквите». Тоя мироглед допуска, че Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква е престанала да съществува, щом се е разделила на множество несъгласни помежду си «църкви». Д-р Каломирос пише: «Ако Църквата се е разделила, — защото щом се нуждае от обединяване, тя се е разделила — тогава всичко, що е обещал Христос, се оказва лъжа. Но да не бъде такава хула! Църквата живее и ще живее до свършека на света **неразделима и неуязвима**, съгласно обещанието на Христа Господа (Мат.12:25; 16:18). А ония, които говорят за «обединение на църквите», **просто отричат Христа и Неговата Църква!** (к.н.)»⁷¹.

Д-р Каломирос въстава ревностно против компромисите с вярата и пише: «**Не Христос** иска тъй нареченото «обединение на църквите», **а светът**» (с. 21). «Всички тия движения за обединяване на държавите и на църквите, всички тия компромиси, всичкото това създавано еднообразие на човечеството под валяка на техническата култура е **откриване пътя за идването на антихриста!**» (с. 45).

За истински вярващите Църквата е нов **спасителен Ноев ковчег**. «Но когато наблизат времената на антихриста, Ковчегът на Църквата ще стане трудно различим. Тогава мнозина ще кажат: «*Тук е Христос*» и «*Там е Христос*» (Мат.24:23). Но това ще бъдат **лъжепророци** (24:24)... Официалната църква, продала постепенно съкровищата на

вярата, ще заприлича на една неопишуема обединителна каша. С люциферовско остроумие тя ще запази повечето **външни** признаци на църквата. И само на отделни места тук-там малки групи вярващи с някой свещенослужител ще пазят все още **живо истинското Предание**» (с. 46). Истинските християни, несъгласни с общото течение, не могат да бъдат обичани от света. За тях Каломирос казва: «Някога идолопоклонниците мразеха християните с такава ненавист, с каквато ги ненавижда сега «християнският» свят... Но тъкмо тая ненавист от страна на света е онзи критерий, по който можем да разберем, дали сме истински християни: *«Ако светът ви мрази, знайте, че Мене пред вас е намразил»* (Иоан15:18) — ни предупреждава Господ (с. 81). В антихристовското обединено в лъжата световно царство истинските християни ще съставят, според Каломирос, «единствен дисонанс посред дяволската «хармония». За тях ония дни ще бъдат дни на велика скръб (Мат.24:41). Това ще бъде нов период на мъченичество — **мъченичество повече душевно**, отколкото телесно. Православните християни ще бъдат в това безпределно всемирно царство **онеправданите членове на обществото**» (с. 109). Но те, «християните, не живеят за тоя свят. Те не признават тоя свят на изгнаничество като свое отечество и не и скат да го украсяват така, като че ли им предстои завинаги да живеят в него. Те живеят на тази земя като бежанци, с някаква носталгия — с носталгия по изгубеното отечество — Рая» (с. 110). «царството, предназначено за Божиите приятели, няма нищо общо с тоя свят. То е **неръкотворно и вечно!**» (с. 112).

БЕЛЕЖКИ

¹ Orthodoxy heute, — 40-41, Dusseldorf, 1972, S.26.

² Виж: The Old Calendrist, November 1972, — 23.

³ Пак там.

⁴ Виж: «Ортодоксос Типос», — 588, 6 януари 1984 г., с. 1, кол. 2-3.

⁵ Цитатите са по «Ортодоксос типос», — 839, 26.V.1989, с. 1.

⁶ «Вестник Русского западно-европейского Патриаршего Экзархата» — 83-84, Париж, 1973 г., юли-декември, с. 243-244.

⁷ Пак там, с. 249, и изобщо с. 246-250.

⁸ «Вестник Русского западно-европейского Патриаршего Экзархата» — 83-84, Париж, 1973 г., юли-декември, с. 251.

⁹ Пак там.

¹⁰ Пак там, стр. 252.

¹¹ Виж: «Ортодоксос Типос», бр. 585, Атина, 16.XII.1983 г., стр. 1.

¹² Вж. Деяния Сovesания глав и представителей автокефальных православных церквей. Т. II. М., 1949, с. 363-386 и особено с. 373.

¹³ Пак там, с. 435-436.

¹⁴ ЖМП, 1958, -6, с. 69.

¹⁵ Ние вече подробно се спряхме върху хитрата уловка от страна на ССЦ да допусне при Еванстонската асамблея православните участници да излязат със своя Декларация, с лукавата цел да ги спечели за икуменизма (вж. с. 331.332).

¹⁶ ЖМП, 1958, — 6, с. 74.

¹⁷ ЖМП, 1961, — 8, с. 7.

¹⁸ пак там, с. 5.

¹⁹ ЖМП, 1961, — 7, с. 55.

²⁰ ЖМП, 1973, — 9, с. 6.

²¹ ЖМП, 1976, — 4, с. 8.

²² Пак там, с. 9.

- ²³ Пак там, с. 12.
- ²⁴ Пак там, с. 13, кол. I.
- ²⁵ ЖМП, 1976, — 4, с. 13, кол. II.
- ²⁶ Осипов, А. О некоторых принципах православного понимания экуменизма. — В: Богословские труды (вып. 18). М., 1978, с. 180.
- ²⁷ Пак там, с. 181.
- ²⁸ Там.
- ³⁰ ЖМП, 1976, — 4, с. 12.
- ³¹ Осипов, А. Пос. съч., с. 182.
- ³² Пак там, с. 184.
- ³³ Пак там, с. 184, 186.
- ³⁴ Пак там, с. 185.
- ³⁵ Пак там, с. 185-186.
- ³⁶ Пак там, с. 187.
- ³⁷ Там.
- ³⁸ Константин, архим. Пастырское богословие. Ч. II. Нью Йорк, 1961, с. 9.
- ³⁹ Там.
- ⁴⁰ Пак там, с. 10, 11.
- ⁴¹ Пак там, с. 83.
- ⁴² Там.
- ⁴³ Пак там, с. 11.
- ⁴⁴ Там.
- ⁴⁵ Пак там, с. 153.
- ⁴⁶ Там.
- ⁴⁷ Пак там, с. 154.
- ⁴⁸ Там.
- ⁴⁹ Попович, Юстин, архим. Православната Църква и икуменизмът (на гръцки преведено от йером. Амфилохий Радович и йером. Атанасий Йевтич). Солун, 1974, с. 98.
- ⁵⁰ Пак там, с. 204, 205.
- ⁵¹ Пак там, с. 224.
- ⁵² Пак там, с. 256.
- ⁵³ Харалампий, архим. (Василопулос). Икуменизмът без маска (на гръцки — 2-ро допълнено издание). Атина, 1972, с. 24.
- ⁵⁴ Пак там, с. 155.
- ⁵⁵ Irenicon, — 3, 1972, p. 423.
- ⁵⁶ Пак там, p. 425.
- ⁵⁷ Харалампий, архим. Пос. съч, с. 148.
- ⁵⁸ Св. Григорий Нисийски. Втора книга за Псалмите. — Минь, Патрология грека, т. 44, кол. 504.
- ⁵⁹ Δελμιπάσι, Α. Η αἴρεσις τοῦ οἰκουμενισμοῦ. Ἀθῆναι, 1972. σ. 37
- ⁶⁰ Пак там, с. 197-198.
- ⁶¹ Св. Йоан Златоуст. За свещенството, слово 4, гл. 6. — Минь, Патрология грека, т. 48, кол. 669.
- ⁶² Делибаси, А. Пос. съч., с. 195-196.
- ⁶³ Пак там, с. 8.
- ⁶⁵ Там.
- ⁶⁶ Пак там, с. 290-291.
- ⁶⁷ Пак там, с. 292.
- ⁶⁸ Пак там, с. 293.
- ⁶⁹ Пак там, с. 296.

⁷⁰ Пак там, с. 304.

⁷¹ Καλόμοιρος, Ἀλεξάνδρος. Κατά ἔνοτικῶν, Ἀθήναι, 1964. σ.17

Б. Отстъпления от Светото Православие на някои поместни Православни църкви и някои първенстващи иерарси

Горното заглавие ще прозвучи може би невероятно за мнозина, но в наши дни то отразява една ужасяваща действителност. Преди да преминем към конкретни примери, илюстриращи това печално явление, ще приведем думите на втория по ранг православен първоиерарх — **Александрийския патриарх Николай VI**, казани при официалното посещение на българска църковна делегация в Александрия през м. май 1973 г.: «И днес Православието може да покаже кръв и венци на мъченичество, гонения и скръб. Редом с това обаче може да се покаже **предателство на първенците му и потъпкване на Преданията**» (к.н.). В същата своя реч патриарх Николай VI призовава «да се борим против всички течения на нашето време, които се стараят да изтласкат кораба на Православието във водите на хаоса и безпорядъка.»¹

Първите крачки по плъзгавия и нанадолен път на Отстъплението бяха направени от Цариградската патриаршия още в началото на нашия век. Естествено веднага възниква въпросът: как да си обясним факта, че Константинополската патриаршия, която от векове е била неизменна пазителка на св. Православие, на неговите догми, канони и традиции, така внезапно и рязко промени позициите си? — Това може да се обясни с нарасналата активност на **масонството**, което по същото време (след Първата световна война), набирайки все по-голяма власт, усилено създаваше най-различни политически, културни и дори религиозни организации, чрез които да влияе върху обществения живот. С него се свързаха управляващите политически кръгове в Гърция, търсейки удовлетворение на своите панелинистически стремежи. На същата основа се свърза с него и Цариградската патриаршия, оглавена през 1921 г. от Мелетий Метаксакис, известен със своята принадлежност към масонството, който стана инициатор и вдъхновител на календарната реформа.

Идеята за тази реформа беше подхвърлена още в отправеното от Цариградската патриаршия през 1920 г. «Окръжно послание» (Енциклика) към «християнските църкви, намиращи се в целия свят.» Още в самото начало на Енцикликата се заявява, че Цариградският престол счита за съвместими взаимното сближение и общение на различните християнски църкви, при наличието на догматически различия в тях. Като пръв признак на такова сближение се прави предложение за общ календар².

Лесно може да се забележи, че споменатата Енциклика е неизправна както в догматическо, така и в каноническо отношение. В нея Цариградската патриаршия си позволява да се обръща по редица важни въпроси, включително и догматически, «към християнските църкви от целия свят» — (така неправилно са наречени еретическите религиозни общности) от името на всички поместни Православни Църкви, без обаче тя да е уведомила последните и без да е взела тяхното съгласие.

Три години по-късно (в 1923 г.), пак по инициатива на Вселенската патриаршия в Цариград беше свикано т. нар. «Всеpravославно съвещание» или «конгрес» под председателството на придобилия печална известност патриарх Мелетий Метаксакис. На конгреса беше разискван³ като един от главните въпросът за промяната на църковния календар, а също така редица други въпроси (за двубрачието на

свещениците, за брак на епископите, за съкращаване на постите и богослуженията с възможност за премахване на подвижните празници и дори седмичната последователност на дните, за обединението на англиканите, католиците и старокатолиците с Православната Църква, за периодическото свикване на Всеправославни конгреси и пр. (очевидно с тенденция всички тези въпроси да бъдат разрешени в противоканоничен дух. За явно незаконния характер на този антиправославен конгрес говори фактът, че на него не са присъствували представители на нито една от древните Източни патриаршии — Антиохийската, Александрийската и Йерусалимската. Не са присъствували също така и упълномощени представители на най-многочислената Руска Православна Църква. За щастие все още будното православно съзнание отхвърли тогава приемането на предложените антиканонични решения. Единствено беше проведено на практика, и то с намесата на външни, враждебни на Православието сили, решението за реформа на църковния календар, което предизвика разкъсване на дотогава единния фронт на Православието и доведе до «тежки вътрешни смутове, продължаващи до наши дни»⁴.

В по-ново време разрушителната дейност на Мелетий Метаксакис беше продължена от друг недостоен «първоиерарх» на Православната Църква — патриарх **Атинагор**. Тясно свързан с масонството подобно на патриарх Мелетий (вж. стр.402), той също се изяви като голям привърженик на икуменическите нововъведения и рушител на Православието. Отличителна черта на целия период на неговото патриаршествуване (1948-1972) беше все по-голямото **сближаване с римокатолическата църква**. Като особено «достигание» в тази област ще посочим двустранното «вдигане на анатемите», разменени между Православната Църква и Рим през 1054 г., когато исторически стана отпадането на Римската църква от Вселенското Православие. Сега, на 7.12.1965 г., тези анатемите бяха «вдигнати» от патриарх Атинагор и папа Павел VI на тържествени церемонии, състояли се едновременно във Ватикана и Фенер. Този акт, представляващ едно напълно самочинно и незаконно деяние на Цариградския патриарх Атинагор, беше извършен без всякакво съборно решение и без да бъдат известени предварително за него останалите поместни Православни църкви!

Тук ще приведем още няколко примера, които достатъчно ясно характеризират икуменическата дейност на патриарх Атинагор.

В немското православно списание «Orthodoxie heute» («Православието днес») от 1967 г., №19, на стр. 21 четем: «Патриарх Атинагор I е поверил на игумена на православния център в Тезе (Франция) архимандрит Дамаскин задачата да положи начало на богословски разговори с представители на католическото и евангелското вероизповедания относно **приемането на Причастие при икуменически служби**».

Някои френски вестници съобщиха в началото на 1970 г., че Вселенският патриарх Атинагор казал на един **протестантски пастор** — монах от Тезе, който го посетил при пребиваването му във Виена: «Вие сте **свещеник**. Аз бих могъл да се **изповядам** при Вас» и добавил: «Би трябвало да можем да **съслужим!**» — (Нека отбележим в скоби, че протестантите изобщо не признават тайнството Изповед!...)

Патриарх Атинагор се е провинил и в много други пунктове против св. Православие. Той застъпва гледището, че духовните лица могат да сключват брак и след ръкоположението си. Това значи, че монашествуващите духовни лица могат да се женят без да загубват сана си, а брачните свещеници и дякони — да встъпват във втори

(а може би и в трети и четвърти) брак. Патриарх Атинагор се е обявил и против свещеническото облекло. Според него «разговорът на любовта» бил по-важен от богословските разговори, т. е. от търсенето на истината. Поради всички тия и други някои негови икуменически новаторски прояви някои гръцки митрополити престанали да го поменават на св. Литургия. Такива са митрополит Поликарп Сисанийски и Сиатистки (той нарича патриарх Атинагор даже вероотстъпник!) и митрополитите **Августин** Флорински, **Павел** Метимски, **Амвросий** Елевтерополски и др. Те били заплашвани от висшата управа на Еладската църква даже с лишаване от сан, ако продължават да не споменават патриарха на обществените богослужения⁵, но останали твърди докрай.

Възмущението от икуменическите новаторства на патриарх Атинагор и в частност от самочинното снемане на анатемата от 1054 г., което той извърши на 7.XII.1965 г., както и неговото сближаване с Рим, е обхванало и атонските монаси, намиращи се под юрисдикцията на Цариградската патриаршия. Мнозина от тях не го поменават на св. Литургия. Монастирът Есфигмен и монасите от Неа Скити решили да не допускат до служби даже и ония свещеници и епископи, които още поменават патриарха или са в общение с него и с икуменистите. Впоследствие, когато чрез насилствени мерки от страна на Цариградската патриаршия Атонските манастири били принудени все пак да поменават Цариградския патриарх, манастирът Есфигмен издигна знаме с надпис: «ПРАВОСЛАВИЕ ИЛИ СМЪРТ!» и остана твърд и верен на този девиз дори до днес!

Сред бранителите на Православието в Света Гора — Атон цари оправдано безпокойство, предизвикано от засилените се безогледни икуменически контакти с инославния Запад в ущърб на нашата света вероизповед. Затова Атон вдига глас на тревога. «На 30 август/12 септември 1970 г. една група от атонски игумени, йеромонаси и монаси изпратили дълго послание до Св. Синод на Еладската Църква, за да изразят недоволството си от мълчанието му през годините 1967-1970 пред фактите и действията, чрез които по отношение на Православната вяра и предание е била извършена измяна. Те изброили 11 точки на измяна, в каквато особено е обвиняван патриарх Атинагор»⁶, тоя злочест «първоиерарх» на Православната Църква, за когото е документално известно, че е бил масон от 33-та степен (името му фигурира наред с имената на други видни масони в списъка за 1973 г. на официалния масонски бюлетин «Etairia ton Filikon», поместен в книгата на архим. Харалампий Василопулос «Разкриване на Ротари», Атина, 1974 г., с. 31-33).

Ако искаме да направим равносметка, какво е спечелил Цариградския патриарх Атинагор от всички свои икуменически новаторства, ще трябва да кажем: спечелил е фалшивото одобрение на чуждите на Православието женевски икуменисти, тайното насърчение на масоните и явната похвала на папата, който вижда в лицето на Атинагор «един от най-разпалените привърженици на светото (!) дело на единението»⁷, т. е. на унията. Но наред с това той си спечели гневното порицание на ревностните към Православието епископи, духовници и миряни, които скъсаха всяко общение с него!

В едно свое отворено писмо до патриарх Атинагор от 14 февруари 1966 г. гръцкият протоиерей Наполеон Д. Карабелас съобщава следното: «Преди десет години, когато бях свещеник в Байеард (Небраска) — САЩ, отидох в Репид-Сити, за да посетя православните християни в тази област. Те ми повериха, че приемат причастие в Епископалната църква, и че патриарх Атинагор, когато е бил още като архиепископ в Америка, им казал да се причастяват в Епископалната църква (при местните

протестанти)». Така патриарх Атинагор, още като архиепископ, съвсем самочинно, под влияние на «либералния» икуменизъм, е разрешил в напълно неправославен дух въпроса за интеркомуниона с инославните!

Гибелният пример, даден от патриарх Атинагор, заразил мнозина «православни» икуменисти-архиереи, които допускат вече да се причастяват в поверените им храмове неправославни люде, въпреки че те отлично знаят, че *Communio in sacris* (Общение в тайнствата) не съществува там, дето няма цялост на вярата, и че евхаристийно общение може да има само след достигане на пълното възсъединение с Православната Църква.

През 1969 г. Синодът на Московската патриаршия се е занимал с въпроса, как да се постъпва в случаите, когато старообрядци и римокатолици се обръщат към Православната Църква с молба за извършване на св. тайнства над тях. По тоя повод било постановено, че **«в случаите, когато старообрядци и католици се обръщат към Православната Църква за извършване св. тайнства над тях, това не се забранява»** (к.н.)⁸.

Ленинградският митрополит **Никодим** (+1978 г.), не без участието на когото е било взето такова решение, е побързал да го приложи на дело при едно свое посещение в Рим (декември 1971 г.), когато е **служил в Униатския източен папски институт — Русикум, причастявайки в него и католици!** Според устни сведения от очевидци, същото той си е позволявал да върши и в своя домашен параклис в Ленинградската митрополия!

Досега св. Православна Църква не допускаше инославните и разколниците да се ползват от нейните св. тайнства и св. Причастие, освен ако те се откажат от инославието и приемат св. Православие по чина, предвиден във Великия Требник. Сега за пръв път официално се допускат римокатолици до участие в св. тайнства на Православната Църква, **без да се иска от тях да се откажат от своите заблуди** и да се приобщят към Православната вяра. С това нечувано и недопустимо нововъведение, напомнящо икуменическите младежки енории в Швейцария (вж. с. 317-322), само че извършвано в нашия случай на православна почва, с тоя неокачествим противодогматичен и противоканоничен произвол се дава един мълчалив израз на модернистическото схващане, че римокатолическите догматически нововъведения не са чак дотам неправилни, щото да бъдат препятствие за общуване в св. тайнства между православни и римокатолици, и че православните догми не са чак до толкова задължителни, щото да се иска тяхното изповядване като непременно условие, за да има вярващият правото да се ползува от тайнствата на св. Православна Църква. Но така ли леко са гледали на интеркомуниона св. отци? — Колко е категоричен **св. Йоан Дамаскин**, когато казва: **«Нека с всички сили се пазим от това — сами да получаваме Причастие от еретици или да им Го преподаваме...»,** за да не станем участници в зловерието и в тяхното осъждане!»⁹ — Това светоотеческо предупреждение е израз на твърдото убеждение, че **«между Православието и инославието — както добре казва гръцкият богослов проф. Андреас Теодору — съществува голяма пропаст, тъй че да не може да се преминава от едната страна на другата върху крилето на сакраменталния интеркомунион»**¹⁰.

По повод на това тежко провинение на Св. Синод на официалната Руска Църква против духа, догмите и каноните на св. Православие, Св. Синод на Еладската православна църква е намерил за необходимо да изрази своето учудване и възмущение в специално

разобличително писмо, като е наредил то да бъде доведено до знанието на останалите поместни Православни църкви. В писмото справедливо се изтъква, че самостоятелното обсъждане и решаване на догматически въпроси от страна на една поместна църква представлява нарушаване на изначално установената в Православието съборна практика. За отбелязване е, че гореспоменатото послание е отправено към Вселенския патриарх Атинагор с молба той да направи «нещо решително (?!)», за да не се раздели Христовото стадо вследствие на това недопустимо отстъпление от истината. Можем ли да предположим, че еладският Св. Синод, не желаейки да обвини направо Вселенския патриарх в непозволени компромиси с вярата, каквито той отдавна прави, се е възползувал от този толкова фрапантен случай на отстъпление, за да напомни на Вселенската Патриаршия за онова, което всеки православен патриархат трябва да счита за свой свещен дълг — запазването на св. вяра без петно и порок? И можеше ли да се очаква, че това напомняне ще доведе до желаните резултати? За съжаление такива очаквания не могат да намерят никакво сериозно основание. Защото и Цариград, както се знае, е вършил и продължава да върши не по-малки отстъпления в областта на вярата. Ето още доказателствата за това:

На 8 февруари 1971 г., около една година след отправяне от Еладския Св. Синод на въпросното послание до Цариградския патриарх, Халкидонския митрополит Мелитон бил приет на аудиенция от папа Павел VI и получил от него саморъчно подписано писмо до патриарх Атинагор. В това писмо се подчертава, че уж съществувало почти пълно, макар и още несъвършено единство между римокатолическата и православна църкви. Папата имал твърдата воля да направи всичко възможно, за да ускори идването на тоя ден, «в който на края на съвместно извършената литургия ние бихме могли да се причастяваме заедно от същата Господня Чаша».

По повод това послание е било публикувано **от Цариградската патриаршия едно комюнике**, в което се заявява, че въпросното послание свидетелствувало за пълното изменение на историческото поведение на Римокатолическата Църква; това се посрещало от Фенер със задоволство. То било голямо събитие, което би могло да служи като база за едно твърде бързо развитие на отношенията и за постигане на желаното помирение... «Не се касае тук за единство, — се казва по-нататък в комюникето — понеже ние сме единни в историческата Личност на Христа; нито пък се касае за едно органическо единство, понеже никога не сме били съединени така: Изтокът и Западът са образували още от начало пет независими църкви, притежаващи пълна вътрешна юрисдикция и автономия. Касае се за връщане към изходната точка — главенството на папата по чест¹¹ — както всякога. До 1054 г., когато е станало разделението, съществувала многобройни различия между двете църкви, често буйно изразявани и стигащи до скъсване на отношенията, както това беше при св. патриарх Фотий. Обаче общението в църковните тайнства и особено в Евхаристията, в общата Чаша, несъмнено бе постоянно запазвано». По-нататък в текста се казва, че разделението е било премахнато с вдигането на анатемите на 7 декември 1965 г. и че с това се е дошло до положението от преди 1054 г. «Защо да не се върнем **автоматично към общата Чаша, като се има пред вид, че от 1054 г. никакво друго по-важно препятствие не се е явило, и щом съществуващите различия постоянно се намаляват?**¹² (к.н.)

Тук Цариградската патриаршия, извършвайки не по-малко отстъпление от Московската, е допуснала непростимата грешка да подценява и напълно да пренебрегва догматическите различия, **умножили се най-вече след 1054 г.** между Източно-православната и Римокатолическата църква. Православната Църква преди и след 1054

г. е пребъдвала в неизменна вярност на догмите, завещани ѝ от древната Христова Църква и формулирани на 7-те Вселенски Събори — факт, признаван и от най-видни римокатолически богослови¹³, докато Римокатолическата църква, която е възприела до 1054 г. много новаторства, между които и «Филиокве» (Рим го е приел окончателно в 1014 г.), е догматизирала и след **1054 г.** много положения, неизвестни на древната Църква и никога не споделяни от Православната Църква. Такива са римокатолическите догми за първородния грях, схващан съвсем неправилно в смекчен пелагиански дух от Тридентския събор (XVI в.), — за оправданието и спасението покрай вярата и чрез делата, смятани за «заслуги», — за «сврѣхдлъжните» дела на светиите и оттук — за индулгенциите, — за чистилицето — за непорочното зачатия на св. Дева Мария (без първороден грях), догмат, наложен от папа Пий IX в 1854 г. **без всякакво съборно решение**, и особено догмите за **главенството и непогрешимостта на папата**, провъзгласени за задължителни «истини» на вярата от I Ватикански събор в 1870 г. под давлением на същия злополучен папа Пий IX. — Как може при наличието на толкова много и толкова неправилни нововъведения в римокатолическата догматика, **направени именно след 1054 г.**, да се твърди от Цариградската патриаршия, че подир 1054 г. «никакво друго по-важно препятствие (за евхаристийно общение — в ск. н.) не се е явило»?!

Докато Римокатолическата църква не се откаже от своите погрешни догми, православните духовници и миряни не бива да влизат в интеркомунион с нея! Иначе те ще се провинят против чистотата на Православната вяра и против каноните на Православната Църква, което е равносилно на пълно отпадане от нея (ср. Тит.3:11).

Цялата тази печална история около допускане на интеркомунион между православни инославни, хитро прокарвана с постепенни отстъпления от вековните догматически и канонически традиции на св. Православна Църква, иде да ни покаже, как на икуменическа почва устоите на Църквата постепенно се подкопават, и догмите биват превръщани за вярващия от нещо **задължително** в нещо **относително**. И ако това омаловажаване на догмите става днес в една поместна православна църква, утре ще стане и в друга, и в трета...

Необходимо е да отбележим тук, че и самата Еладска църква, протестираща в 1970 г. против незачитането на «вечните межди», въпреки всичко продължава да членува до ден днешен в ССЦ¹⁴, който именно инспирира рушенето на догмите и каноните. Като се вземе предвид и фактът, че Еладската църква първа е приела по икуменическа линия новостилния календар и жестоко е преследвала старостилците в Гърция, — никак не е за чудене, че под напора на събитията и на засилващото се масонско влияние, тя започва явно да прави отстъпки на икуменизма в името на «всечовешкото добруване»! Такива отстъпки са вече налице: официалната върховна църковна власт в Гърция е обявила още веднъж положителното си отношение към икуменическото движение, въпреки общественото брожение срещу него¹⁵.

Като пример за това колко бързо се менят становищата на йерархията в Гърция, ще приведем следната съпоставка: **През 1972 г.** при едно общо събиране на йерархията на Еладската църква всички епархийски архиереи по общо съгласие направили лична декларация, че **нямат нищо общо с масонството**. **През октомври 1984 г.** по време на също такава събиране на цялата гръцка йерархия Флоринският митрополит Августин (най-старши по възраст от гръцките архиереи) направил предложение старите архиереи да подновят своята предишна антимаонска декларация, а новите архиереи (след 1972

г.) да направят също такава декларация. Сега обаче — **12 години по-късно** — това предложение било **отхвърлено от мнозинството архиереи** начело с архиепископ Серафим, който в 1972 г. като Янински митрополит бил направил антимазонска декларация, но сега заявил: **«Ние не сме длъжни да правим такива декларации!»**

Не е трудно да си представим, какво можем да очакваме от архиереи, възпитани в масоно-икуменически дух...

Особено печално е, че вълната на отстъплението почва да залива и Атон, който се смяташе доскоро за непревземаема крепост на Православието. През май 1984 г. Виенският кардинал Кьонинг, съпровождан от представителя на Цариградския патриарх във Виена митрополит Хризостом, предприел пътуване из Гърция, при което посетил и Св. Гора (Атон). В Карея той бил приет като официално лице (без отдаване на църковни почести) от председателя на Свещения Кинопис, но в манастира Симоно-Петър, дето преношувал, той присъствувал на св. Литургия на **почетно място**, редом с игумена, и **му била поднесена анафора**. Като съобщава тези подробности в частно писмо до редакцията на «Ортодоксос Типос», един атонски монах на име Теофилакт, отбелязва, че **само преди една година** някои атонски монаси били наказани от Свещения Кинопис, задето допуснали някакъв римокатолически кардинал да влезе в района на техния манастир, а сега не последвали никакви санкции спрямо игумена и монасите на манастира Симоно-Петър! Същият монах, родом от гр. Коринт, осведомява редакцията, че при посещението на кардинал Кьонинг в Коринтската катедрала му било **изпято лично от Коринтския митрополит Пантелеимон** архиерейско многолетствие, завършващо с думите «Намъ же отцу и владыцѣ — многая лѣта»¹⁶, с което продажно се признава на един еретически кардинал предимство пред православните архиереи! — Ето докъде е стигнало отстъплението в православна Гърция и дори в Атон!

Под влияние на икуменизма и в другите православни страни се търсят мостове за сближение, което е все в ущърб на чистото Православие.

В «Църковен вестник» от 1 февруари 1971 г., бр. 4, на с. 16 четем: «Бенедиктинецът о. Даниел Челси, които през май м. г. бе посетил България, направил посещение и на Негово Светейшество Румънския патриарх (Юстиниан) в Баден-баден. Светейшият патриарх **го възвел в почетна степен «протосингел на Румънската църква»**, като му връчил патриаршеския кръст — за заслуга към Православието (sic!), извършвайки над него **хиротесия**». Какъв е смисълът на тая хиротесия (ръковъзлагане) и в какво е състояла тя, не е уточнено. Но самият факт, че се извършва **ръковъзлагане** от един православен патриарх над римокатолически клирик, без той да се е отказал от римокатолическите неправилни учения и догми, достатъчно говори за грубо потъпкване на догми и канони и за скъсване с православно Предание, отразено във Великия Требник при разните чинове на приемане на инославни в Православната Църква **чрез отричане от съответните им заблуди!** Защото съгласно вероустановленията на св. Православна Църква, не е допустимо да се извърши хиротесия (ръковъзлагане) от страна на **православен** архиерей над **инославни**. И ако почне така безогледно да се нарушава този ред, ще се стигне до признаване на «ръкоположенията» на всички инославни вероизповедания. А това всъщност е целта на ССЦ със съставянето на икуменическият документ БЕМ, чиято последна част засяга именно «Служението», под което по икуменически се разбира «йерархическо» служение, независимо дали то е свързано с апостолското приемство, каквото

протестантите нямат (вж. назад с. 153). В речта си на VI асамблея на ССЦ Филип Потер омаловажава значението на апостолското приемство за йерархическото ръкоположение и се старае да премахне разликата между духовенство и миряни (вж. назад с. 74), с цел един ден всички членуващи в ССЦ «църкви» «**да признаят взаимно едни у други своите «йерархии»**» (вж. назад с. 153). А това би значело да се допусне, щото «православни» архиереи да ръкополагат **лутерански** пастори и **англикански** свещеници (без апостолско приемство) да ръкополагат «православни» клирици!...

Поетият от икуменизма път води към разклащане и обезсмисляне на всичките благодатни тайнства в Православната Църква. Не е далеч времето, когато под влияние на протестантизма, **православната изповед на греховете** (която в БПЦ е слабо застъпена изобщо) съвсем ще изчезне, така че и клирици и миряни ще си позволят да се причастяват без предварително очистване на душата си от грехове чрез **богоустановеното тайнство Покаяние** (Иоан.20:23). Такъв пробив е вече направен, и то във Финландската автономна църква, намираща се под юрисдикцията на Цариградската патриаршия. Подир злополучния Цариградски конгрес от 1923 г. (вж. назад с. 398), по тайно нареждане на Цариградския патриарх тогава бе въведена във Финландската църква григорианската «пасхалия», о която тя се придържа и до днес като единствен безпрецедентен случай сред поместните Православни църкви. Сега пък, **през 1971 г.**, несъмнено в духа на отстъпленията, извършени от Цариградския патриарх Атинагор, Финландският архиепископ Павел е заявил, че разрешава вече **приемането на св. Причастие без предварителна изповед**, «ако духовниците нямат нищо против това»!¹⁷

Пита се: Защо е извършено това отстъпление от вековната църковна практика, изискваща непременно изповед пред приемане на св. Причастие (1 Кор.11:28)? — То не може да е направено в полза на православните християни, защото им върши явно лоша «услуга», и то с цената на разрушаване на църковните канонически постановления (52 Апостолско правило гласи: «Епископ или презвитер, който **не приеме, а отхвърли** такъв, който се обръща от греха, нека бъде низвергнат от свещен чин, понеже **наскърбява Христа**, Който е казал: «*на небесата радост ще има за един каещ се грешник*» (Лука 15:7). А в 102 правило на VI Вселенски събор се дават подробни указания как да постъпват с оглед на изцелението и спасението на каещия се грешник «онези» които са приели от Бога власт да връзват и развързват!») — Да приемеш св. Причастие без предварително да се изповядаш, без да си изпитал съвестта си, без да си се очистил от греховете си, т. е. да се причастиш недостойно, това значи да приемеш своето осъждане, според категоричните думи на св. ап. Павел (1 Кор.11:27-29)! Разглежданото отстъпление представлява опасно разхлабване на църковно-покаяната дисциплина. То развързва и миряни и свещеници. То отнема възможността за очистване на сърцето от грехове и за налагане на тъй благотворно действащите **епитимии** като средство за лекуване на каещия се грешник. Така чрез това гибелно отстъпление практически **се унищожава** едно от богоустановените тайнства на св. Православна Църква — **св. тайнство Изповед** (Мат.18:18; Иоан. 20:23). Приснопамятният Цариградски патриарх Йеремия II (+ 1595 г.) в своите знаменити «Отговори на лутераните» пише: «Животът в Христа зависи от тайнствата и от тях получава своето начало... Да отхвърлиш **тайнството Покаяние (Изповед)**, това значи да се лишиш от опрощаване на греховете чрез свещенослужителите, на които е дадена власт да връзват и развързват (Мат.18:18)»¹⁸.

Колкото повече времето напредва, толкова по-смело и безогледно действуват икуменистите. Отдавна подготвяното от тях отстъпление набира все по-голяма сила. Неговите разрушителни вълни подкопават самите основи на Православната вяра, разливат се нашироко, увличайки ту една, ту друга от поместните Православни църкви и достигат самите първенстващи йерарси. Сбъдват се думите на приснопамятния архиепископ Серафим: «В последните времена животът на Православната Христова Църква ще протича в такива мъчителни условия, че дори архипастирите, предназначени да бъдат благодатна светлина за света и твърда опора за всички православни християни, не ще издържат тежестта на своето високо призвание и ще изменят на Христа. И това време настъпва, ако не е вече настъпило»¹⁹. Верността на тези думи красноречиво показват приведените по-долу факти от църковния живот през последните няколко години.

В началото на м. декември 1987 г. **предстоятелят на Константинополската църква** и приемник на патриарх Атинагор **Димитрий** направи официално посещение в Рим.²⁰ По всичко личеше, че на това посещение беше предварително определена особено важна роля. За тази цел една седмица по-рано средствата за масова информация обявиха сензационното съобщение, че на 6.XII (неделя) по телевизията ще се предава директно от катедралата «Св. Петър» в Рим «Божествена св. Литургия при **съслужение** (sic!) на папа Йоан-Павел II и Вселенския патриарх Димитрий». Поразени от това съобщение, мнозина православни гърци поискаха да узнаят дали не е станала някаква грешка в терминологията и дали действително става дума за **съслужение**. Те получиха категорично потвърждение, че този термин е употребен от **«компетентни църковни фактори, заинтересувани от предаването на това историческо събитие по телевизията»**.

В уречения ден безброй православни гърци станаха очевидци на това позорно събитие, така предизвикателно рекламирано. В огромния храм «Св. Петър», на специално издигнат пред «престола» подиум, бяха поставени два трона. Със започването на папската меса, под звуците на орган, латинският папа и православният патриарх тържествено се изкачиха на естрадата и седнаха на тронове, държейки служебници в ръка. Папата започна да чете на латински предварително съставените за церемонията молитви. След това патриаршеският «православен» дякон в пълно богослужебно одеяние — със стихар и орар — прочете Евангелието на гръцки език и произнесе ектения със специални прошения за «единението на двете църкви». Същият дякон заедно с друг — латински дякон, взе участие в едно шествие, напомнящо малкия вход, при което той поднесе на папата за целуване носеното от него Евангелие, прие папското благословение и целуна подадената му ръка. Тук сценарият едва забележимо бе нарушен от дякона католик, който също поднесе своето Евангелие на патриарх Димитрий, но не пожела да целуне неговата десница. Малко по-късно Вселенският патриарх благослови всички присъстващи в катедралата с думите «мир всем». Последва съвместно прочитане на Символа на вярата, при което Римският ересиарх демагогски пропусна своето «Филиокве». Това обаче ни най-малко не означаваше отказването му от латинската ерес: пред безбройните православни зрители трябваше нагледно да се покаже, че верските различия не представляват вече никаква пречка! Преди започването на католическия «евхаристиен канон» Цариградският патриарх слезе от подиума и се присъедини към останалите членове на своята делегация, застанали на друг близкостоящ подиум. Папата продължи сам да извършва своята меса,

която патриарх Димитрий внимателно следеше. Малко по-късно последва кулминационният миг: в момента, когато според римокатолиците се извършва «пресъществуването на св. Дарове», папата и патриархът слязоха от подиумите и се събраха на средата за «братска целувка». С това трябваше натрапчиво да се внуши напук на всички догми и канони, че разделителните стени между Изтока и Запада са вече разрушени. Повдигнатите впоследствие обсъждания до каква степен извършените от Цариградския патриарх действия могат да бъдат сметени за истинско **съслужение**, са безпредметни. **45-то апостолско правило**, което **отлъчва съмолитствуващите с еретици членове на клира**, счита за ненужно да въвежда някакви «степени» на съмолитствуването. Налице е изключително тежък грях, който изисква и най-тежко църковно наказание! Впрочем тук бе направено всичко възможно чувството за извършеното тежко духовно престъпление да бъде притъпено у непросветения зрител чрез пишно устроена декорация и добре разчетена театралност. Особено впечатление впоследствие направи, че Цариград почти не обърна внимание на множеството бурни протести от страна на православните християни в Гърция, а предстоятелите на поместните Православни църкви мълчаливо одобриха тази незаконна постъпка на Константинополския първоиерарх.

През м. октомври 1989 г. **Александрийският патриарх Партений** също стъписа православния свят с едно свое изказване, от което пролича колко дълбоко е проникнала икуменическата отрова на междуверския синкретизъм в съзнанието на най-висшестоящи йерарси на поместните Православни Църкви. В интервю пред държавната радиостанция на Западна Германия, водено от журналиста Х. Бранд, той заяви дословно:

«За мене Мохамед е апостол... Сега аз говоря само лично. Разбирам, че това, което казвам не ще намери абсолютно одобрение у всички православни. Обаче аз мога да приема, че пророк Мохамед, както го наричат мюсюлманите, е апостол. Той е Божий човек, който е работил за царството Божие и е създал исляма...»²¹

След първия момент на потреса неволно се запитваме: забравил ли е Александрийският патриарх, че по внушение на въпросния «Божий човек, който е работил за царството Божие», милиони негови фанатизирани последователи са минали с огън и меч тъкмо през православния Изток и са избили безброй мъченици за Христа, чиято кръв неизменно свидетелствува срещу тях?

Горното изявление на Александрийския патриарх, понастоящем вицепрезидент на ССЦ (който между прочем не скрива своите връзки с масонските среди²², не е единственото от този род. При посещението си в Англия в началото на 1991 г., той се срещна със своя «събрат», новоизбрания Кентърберийски архиепископ Джордж Кери и в разговора си с него по повод на женското свещенство заяви: «Православната Църква не приема ръкоположението на жените, но аз одобрявам идеята за ръкоположение на жените и с удовлетворение бих приветствувал нейното осъществяване.»²³ Считаме, че всякакви коментари тук са излишни.

Пред подобно смайване ни постави и статията, носеща заглавие: «Женското свещенство — един икуменически проблем», поместена в модернистичното френско «православно» списание «Контакти»²⁴. Авторката на този материал, Елизабет Бер-Сижел твърде настойчиво се стреми да внуши, че въпросът за ръкоположението на жените трябва да бъде «преразгледан» от православните — разбира се, в икуменически

дух. При написването на своята статия тя очевидно е била вдъхновявана от подканващите «отечески» думи на «един от най-видните йерарси на Руската православна църква»²⁵, Сурожският митрополит **Антоний** (Блум), когото тя цитира в началото: «Дерзайте! **Говорете не от името на Църквата, а от името на Истината!** Преразгледайте проблема (за ръкоположението на жените) не в полумрака на историята — макар това да е църковната история — но в светлината на първите глави на книга «Битие» и в светлината на евангелското виждане»²⁶. Тези думи според авторката били отправени не толкова към нея лично, колкото към всички православни богослови.

В същата своя статия Е. Бер-Сижел със задоволство отбелязва: «Митрополит Антоний се надява и наскоро той изрази публично своята надежда, че един ден вратите ще се отворят пред **жените, които ще бъдат призвани в Православната Църква не само към свещенослужение, но дори към епископство.**»²⁷

Питаме се: дали Св. Синод на Руската православна църква споделя това мнение и ако не, то какъв канонически отзвук би трябвало да даде при подобни изявления на свои архиереи?

За съжаление изказванията от този род вече съвсем не са изключения. На 29 юни 1989 г. (новостилния Петровден) новият Цариградски патриарх, тогава Филадельфийски митрополит, се обърна с реч към папата като представител на Фенер. Като прославил делото на икуменическото обединение, започнато от патриарх Атинагор и папа Павел VI и продължено от техните стени на свещените канони, ограждащи православните от еретиците — «**стени на позора**»²⁸! (вж. 4-то основание, с. 96-115).

Това обаче съвсем не е удивително, ако се има предвид, че действията и изказванията на новия Цариградски патриарх са плод на целенасоченото икуменическо възпитание, чрез което вече десетилетия наред се подготвят квалифицирани гробокопачи на отеческото ни Православие. Богословското си образование той е получил в известното училище в Халки, а след това, като стипендиант на Вселенската патриаршия в Института по източни изследвания в Рим и в икуменическият институт в Босе (Швейцария). Уместно е да споменем тук и за пророчеството, което преди повече от 150 години е изказал относно богословското училище в Халки гръцкия преподобномъченик св. Козма Фламиатски: «Целта на това създадено чрез тъмен заговор (учебно) заведение... е да разврати в духа на разтление и заблуда и на прозелитизма, идващ от Англия, всички бъдещи патриарси и въобще всички йерарси на Изток, така че един ден да **бъде узаконено посредством Вселенски събор унищожаването на Православието и въвеждането вместо него на лютерано-калвинистката ерес.**»²⁹

Така възпитаният в икуменически дух патриарх Вартоломей съвсем лесно съвместява в себе си противоречивите функции на православен архиерей и на почетен член на Виенския католически институт «Про Ориенте», създаден за провеждане на прозелитичните планове на Ватикана спрямо православния Изток. Какво чудно има тогава, че удостоеният със званието преподавател по каноническо право в Института за източни изследвания в Рим митрополит, а сега Константинополски патриарх е нарекъл свещените канони на Православната ни Църква — «стени на позора»?!

Впрочем неговата дейност има и една друга, особено знаменателна насоченост. Бидейки духовен син на покойния Халкидонския митрополит Мелитон, известен като

активен радетел за свикване на очаквания рушителен за Православието «велик и свят Събор», патриарх Вартоломей неотменно провежда започнатата от него линия.

В този дух той стана инициатор и организатор на проведеното на 15 март 1992 г. в Цариград **Всеpravославно съвещание**, в което взеха участие почти всички предстоятели на поместните Патриаршии и автокефалните и автономни църкви.

Само две години по-рано, през май 1989 г., по повод прекъсването на икуменическите диалози от страна на Йерусалимската патриаршия, Йерусалимският патриарх Диодор направи предложение да се свика една такава среща, за да бъдат преразгледани позициите на поместните православни църкви спрямо тези диалози. Неговото предложение тогава остана без всякакъв отглас. Сега обаче станаме свидетели как инициативата на Цариградския патриарх икуменист бе осъществена в един изключително кратък срок.

Публикуваният официален документ на Всеpravославното съвещание — «Послание на предстоятелите на светейшите Православни църкви»³⁰ е изцяло пропит от духа на икуменизма. В него са употребени термини, изковани от новото икуменическо богословие и само допреди няколко десетилетия съвсем неприемливи за съборното православно съзнание. Секуларизмът до такава степен е подавил наличието на каквато и да е православна духовност в архипастирското послание, че там липсват дори такива християнски понятия като «спасение на душата», «благодат»³¹, «покаяние», «грях», «добродетел», «светоотеческо предание», «догмат» и др. под. Впрочем в текста се срещат и някои предизвикващи недоумение изречения. Например дословно е казано: «... благовестието на Христа и православната вяра предлагат любов вместо омраза, сътрудничество вместо противопоставяне, общуване вместо разделение между хората и народите»³². Тук не можем да не отбележим, че употребата на такова словесно съчетание като «благовестието на Христа и православната вяра» е смислово недопустимо. Православната вяра не е нещо различно от благовестието на Христа или нещо, което го допълва. Тя съдържа в себе си цялата пълнота на Христовото благовестие и нещо повече — единствено тя го съдържа.

Що се отнася пък до прикачването към Христовото благовестие на думи като «сътрудничество», «общуване», «единство», «солидарност», «развитие», «напредък» и пр., с които посланието изобилствува — това може да се окачестви само като опит за опощяване и размиване на православните духовни стойности в духа на икуменическия секуларизъм.

По всичко личи, че криворазбираното християнско единство е главна цел на съвещанието, която не допуска никакво подценяване... «заради други интереси и цели». Това широко прокламирано понятие за единство, в което «православните» икуменически богослови преди по-малко от две десетилетия (вж. с. 329) вляха ново, неизвестно дотогава съдържание, днес вече е превърнато в задължителна норма на мислене или по-точно — в икуменически «догмат». Главната последица от това ново разбиране бе, че «Православната Църква вече не призовава инославните да приемат Православие». Така, отказвайки се официално от призива си да блавестят истинската вяра в Христа и чрез насаждането ѝ в душите на хората, да ги водят към вечното спасение, архипастирите икуменисти оставиха незащитено своето стадо. Днес въпреки въпиющата прозелитична дейност на униати и римокатолици, обявили традиционни православни страни като «земя за християнизация», участниците в

Съвещанието, вместо да обявят прекъсването на всякакви връзки и диалози с тях, двусмислено заявяват, че «диалогът е вече ограничен върху обсъждането на въпроса за унията, докато се постигне съгласие по този въпрос». «Дълбоката и трудно заличима рана», нанесена на «диалога на любовта и стината» чрез униатските действия, като че ли е предизвикала повече съчувствие, отколкото страданията на православните християни в Украйна, Румъния, Източна Словакия, Близкия Изток, Русия, Сърбия и пр.

Друг момент в посланието също буди недоумение. Известно е, че на последната Асамблея в Канбера (за която е писано във II част на този труд) икуменизъмът разкри още повече своята антихристиянска същност. Неговите прояви излязоха от рамките дори на най-либералните «християнски» разбирания и преминаха в грубо езичество. Между последните «достигания» на икуменизма могат да се посочат в най-обобщен вид такива като:

1. Пълно отдалечаване от основни християнски понятия с особено пренебрежение към въпросите на вярата.
2. Призив за ново, нетрадиционно тълкуване на Библията и изградено върху това «ново богословие».
3. Разширяване на връзките с другите религии, стигащо до заличаване на границите с тях.
4. Промяна на самото понятие за вяра в Бога с тенденция то да напусне изобщо рамките на Свещ. Писание.
5. Заменяне на Св. Дух с някакъв друг «частен» дух, с духа на този свят.
6. Допускането на такива понятия като «творчески духове на земята, въздуха, водата» и пр., което може да се окачестви като ново езичество.
7. Особено подчертаване на феминизма, стигащо до говорене за Бога в женски род и до предизвикателно натрапване на женското свещенство.

Всичко това накара след VII Асамблея в Канбера дори някои «православни» икуменисти да надигнат глас за преразглеждане на въпроса за участие в икуменическото движение. Би трябвало да се очаква, че при срещата си в Цариград православните предстоятели ще вземат нова позиция спрямо икуменизма. В посланието си обаче те се ограничават с една единствена фраза по този въпрос. Като «отхвърлят някои нововъведения от последните години в рамките на икуменизма»³³, те не изтъкват тук като причина пълната несъвместимост на Св. Православие с тези уродливи прояви на икуменическата всеерес и неизбежен плод на нейната богопротивна същност, но — както сами заявяват — отхвърлят ги, «понеже те създават сериозни пречки за възстановяване на единството»³⁴. — Всъщност от публикуваното послание на православните първоиерарси става пределно ясно едно:

Всеpravославното съвещание от 15 март 1992 г. отново потвърди възприетата от официалните поместни църкви линия на вярност към икуменическата всеерес и изрази пълната си готовност да следва този гибелен за Православието курс. Самотният глас на протест и защита на истинската православна позиция, прозвучал в

словото на Йерусалимския патриарх Диодор, остана без отклик и не получи никакъв израз в официално публикувания документ.

Единствените елементи, заслужили критиката и осъждането на участниците в Съвещанието, се явяват «разколническите групи» (така са наречени в посланието онези православни християни, които се противопоставят и не желаят да вземат участие в страшната всеерес на икуменизма). В подкрепа на тази своя линия съставителите на посланието, подписано от православните първойерарси, са се досетили да потърсят даже «помощта» на св. отци, като са употребили за целта следните два цитата от св. Йоан Златоуст: «Дори кръвта на мъченичеството не може да заличи греха на разединението» и «Да изпаднеш в ерес е по-малко зло, отколкото да разединиш Църквата». Впрочем това е единственото място, където св. отци са цитирани в текста, който сам по себе си явно противоречи на всички светоотечески норми и традиции. И тук обаче в икуменически дух се внушава едно неправилно разбиране на съдържанието. «Разединение на Църквата», според светоотеческото виждане, представлява разкъсване на единството на Едната Свята Съборна и Апостолска Църква, която твърдо стои в неизменните и веднъж завинаги определени от св. Вселенски събори догматически и канонически норми и е верен пазител и благовестник на Христовата истина (за всичко това бе вече подробно говорено в първите основания на нашата книга). Тази Църква, вярна на Христовите завети, е отсичала от себе си всички изпаднали в ерес и нежелаещи да се покаят, като е пазела така своя хитон чист и неопетнен. Именно в този смисъл и св. Йоан Златоуст пише, че отсечените от Църквата и намиращите се във от нея еретици, са по-малко зло отколкото тези, които по едни или други неканонични подбуди търсят разделение на здравето в Христа църковно единство. Когато обаче Църквата бива заливана от явна ерес, каквато е в наши дни всеереста на икуменизма, **ВЕРНИТЕ НА ИЗНАЧАЛНОТО, НЕПОВРЕДЕНО ХРИСТОВО УЧЕНИЕ ПРАВОСЛАВНИ ХРИСТИЯНИ ИМАТ ПЪЛНОТО КАНОНИЧЕСКО ОСНОВАНИЕ В 15-ТО ПРАВИЛО НА ДВУКРАТНИЯ КОНСТАНТИНОПОЛСКИ СЪБОР (961 Г.)³⁵ ДА ПРОЯВЯТ БОГОУГОДНА РЕВНОСТ И ДА СЕ ОТДЕЛЯТ ОТ ЕРЕТИЧЕСТВУВАЩИТЕ, ДОКАТО ПРЕМИНЕ ВЪЛНАТА НА ЗЛОВРЕДНАТА ЕРЕС.** Такова отделяне ни най-малко не може да се окачестви като разединение на Църквата, а напротив, то е «**достойно за чест**»³⁶, защото, както завършва споменатото 15-то правило, отделилите се по причина на действаща ерес православни християни «**не с разкол са разсекли единството на Църквата, но (напротив) те са побързали да запазят Църквата от разколи и разделения**»³⁷.

Но докато по отношение на истинските ревнители на Православието участниците в Съвещанието предписват въздържане от «всяко общение с тях», то спрямо неразкаялите се и упорити стоящи повече от 1500 години в своята ерес дохалкидонци, неправилно наричани «Ориенталски православни църкви», те желаят скорошно отстраняване на съществуващите пречки, за да бъде доведен диалогът до «успешен край», т. е. да бъде напълно разчистен пътят за противоканонично общение с тях.

Заслужава особено внимание и фактът, че по време на срещата между предстоятелите е бил обсъждан и въпросът за «светия и велик събор», като при това е била изразена решимост за ускоряване на неговата подготовка. Явно е, че с това се подготвя решаващ удар срещу светото Православие!

Само два месеца след Цариградската среща православният свят видя на дело нейните първи плодове. По най-груб начин бяха изгонени населниците на атонския скит «Св.

прор. Илия» при манастира «Пантократор». Живеещите от дълги години в този скит монаси начело с архимандрит Серафим (Бабич) успели да го обновят и благоустроят с много труд и средства. От 1957 г. братята престанали да поменават в църква името на Вселенския патриарх «поради несъгласие с прокатолическата линия и с икуменическата ерес, които следва Цариградската патриаршия»³⁸. От 1985 г. върху скита започнал натиск с цел да бъде възобновено поменаването на Цариградския патриарх, но монасите не отстъпили. На 7/20 май 1992 г. (Преполовение) скитът «Св. прор. Илия» неочаквано бил обкръжен от множество полицаи и гръцки монаси, придружавани от патриаршеския екзарх епископ Атанасий. В обстановка на смут и напрежение началникът на скита и останалите братя били принуждавани или веднага да приемат поменаването на новия Цариградски патриарх Вартоломей, или да напуснат незабавно Св. Гора. След като отказали да отстъпят пред насилието, монасите били набързо качени в полицейски коли и изведени извън пределите на Атон. Не по-малко ужасно е, че след изгонването на монасите в скита бил извършен грабеж, включително и на църковно имущество. Всичко това станало без каквото и да е законно решение от гражданската управа на Св. Гора, с участие на представители от св. Киносис, но без предварително нареждане от него, като при това на монасите не бил даден дори тридневен срок, за да вземат най-необходимите си вещи.

Междувременно в скита били настанени други монаси, изпратени от манастира «Пантократор», чието ръководство малко преди това било подменено насилствено и незаконно, очевидно с цел по-успешно да проведе замислената акция. Привържениците на Фенер заплашват, че такива мерки ще бъдат взети и срещу всички светогорци зилоти, противници на икуменическата всеерес.

Ето как се осъществяват на практика решенията на Всеправославното съвещание! Истинските ревнители на Православието биват грубо прогонвани с помощта на светските власти, а в същото време в манастирите се внедряват и назначават на ръководни длъжности нови монаси, възпитани в разложителния икуменически дух и готови на всякакви компромиси!

Впрочем патриарх Вартоломей продължи своята дейност за изпълнение на взетите през м. март решения. Явно, че следващата му грижа е да осигури провеждането на практика във **всички** поместни църкви на позорните решения на «Общата декларация» от Шамбези за обединение с дохалкидонците. За тази цел на 12.08.1992 г. той разпрати писма до предстоятелите на поместните Православни църкви, като ги уведоми за свикването на Междуправославна комисия, която да осъществи тези решения³⁹.

В своята нова инициатива обаче патр. Вартоломей бе изпреварен от Антиохийския патриарх Игнатий IV, който още на 22 юли 1992 г. проведе в Дамаск среща⁴⁰ с едноименния си предстоятел на дохалкидонците-сирояковити — Игнатий I (Закка) при участието на петима митрополити от двете «православни» — според икуменическата терминология — църкви. На тази среща бе изработен проект за предстоящото обединение и макар да бе отбелязано, че той ще придобие окончателния си вид едва след съгласуване със свещ. Синоди, проектът бе веднага публикуван в «Окръжно послание до клира и народа на Антиохийската Църква» без всякакви уговорки. Както правилно коментира в. «Ортодоксос Типос», «Окръжното послание твърде много излиза от рамките на третираните въпроси, като говори дори за **общо свещенодействие** (!) при тайнствата и за други неща, които са недопустими според православния възглед на истинската Църква.»⁴¹

Ние нямаме сведения дали решенията на въпросното Окръжно послание са проведени на практика, но с ужас отбелязваме, че това би било равносилно на **отпадане на Антиохийската църква от Богооткровената православна вяра!**

Така хитро е нагласена икуменическата машина, че тя безпощадно и бавно, но сигурно върши своята разрушителна работа спрямо чистото Православие. Чрез една поместна православна църква тя прави един пробив в догматическия и канонически фронт на Православието, чрез друга поместна църква извършва друг пробив, умело използвайки политическите обстоятелства и липсата на чисто православни (диктувани от интересите на Православието, а не провеждани под икуменическа диктовка!) контакти между отделните поместни православни църкви. Така икуменизмът събаря постепенно разделителните стени, премахва вековните межди и превзема **отвътре** крепостта на Православието!...

След като бъдат направени достатъчно пробиви в отделните поместни Православни църкви, ще се свика т. нар. «велик» всеправославен събор, за подготовката на който се проведеха вече няколко предсъборни съвещания. Той ще «узакони» беззаконията и ще наложи направените отстъпления на отделните поместни църкви като **задължителна икуменическа линия** за «вселенската православна църква». Ето как се подготвя пътя на антихриста!...

Печат на всички тия отстъпления, както казахме, ще постави проектиранията **«всехристиянски» универсален събор**, който несъмнено ще се организира под диктовката на масонството. Забележително е това, че протестантите — както лутерани, тъй и реформати, — непризнаващи досега никакви вселенски събори, вече заговорват за **«свикването на един икуменически събор на всички християнски изповедания»** — предложение на лутеранския богослов от Мюнхен — W. Pannenberg⁴², или за свикването на един **универсален панхристиянски събор**, което е реформатско предложение⁴³.

Като говорим за фрапантни отстъпления на отделни **поместни** православни църкви, нека уточним, че ние ни най-малко не мислим да обвиняваме в отстъпления светата Православна Църква като Богочовешка цялост! Отделните **поместни** църкви могат да грешат и в лицето на своите дори най-видни представители — клирици и миряни, да отпаднат от истината. В Откровението са отправени упреци към малоазийските поместни църкви за разни техни недостатъци, тежки провинения и недопустими пороци (с изключение на Филаделфийската църква — Откр. гл. 3). Но това не значи, че като са се провинявали пред Господа отделни поместни църкви, цялата Христова Църква се е провинявала и е преставала да бъде «свята и непорочна» (Еф.5:27).

Когато ние говорехме за непогрешимост на Църквата (вж. назад с. 81), разбихме Православната Църква, а не отделни нейни поместни подразделения. Тази Вселенска Православна Църква не веднъж в миналото е била заливана от вълните на зловерието, но пак е оставала твърда върху скалата на повереното ѝ изповедание, следвайки съвета на св. ап. Павел: **«Нека се държим о вероизповеданието!»** (Евр.4:14). Тази Вселенска Православна Църква, често обуреваема, се е криела понякога в катакомби и пустини, понякога в пещери и земни пропасти (ср. Евр.11:38). Но тя е **съществувала** и в епохата на арианската експанзия, и в годините на монофизитската и монотелитската епидемии,

и по време на тържествуващата иконоборческа чума... Колкото и малочислена (Лука 12:32), св. Православна Църква пак е оставала непобедима и е надживявала бурите на вековете. **Тя и днес е в малцинство, но тя съществува!** Тя ще остане да съществува и по времето на антихриста, подкрепяна невидимо от Христа! В нея са се спасявали, спасяват се и сега, а и до свършека на света (Мат.28:20) ще се спасяват истинските Божии чедра по цялата земя, сияейки скрито в безкръвно мъченичество за Божията истина и Божията правда! В непреодолимата си ревност по тази Божия истина и правда те се ръководят от такива благодатни схващания, каквито е изповядал еп. Теофан Затворник в следните редове:

«Не бива да изкривяваме Божията правда. Тя не е наша, а ни е дадена. Наш дълг е да я изповядваме и на всички да я преподаваме чиста, както е дошла до нас от Божиите уста. По живот ние сме грешни. Но нека поне проповядваме Божията правда без примес, и то ще бъде добре!»⁴⁴

В същия дух е писал и великият борец за Православието св. Марк Ефески, като е казал: «Нека изповядваме до последен дъх с велико дръзновение благия залог на светите отци — **изповеданието**, известно нам от детинство, което ние най-напред сме произнасяли и с което, **накрая**, ще си отидем от тук, отнасяйки със себе си ако не друго, то **поне Православието!**»⁴⁵

Солта на света е светото Православие (Мат.5:13)! Днес, съзнателно или несъзнателно «православните» икуменисти се опитват да го обезсолят и да го изложат на потъпкване. Но потъпкването на словото Божие, свято съхранявано в Св. Православие не може да остане безнаказано.

БОГ ПОРУГАВАН НЕ БИВА!

БЕЛЕЖКИ

1. Виж: «Църковен вестник», бр. 24, София, 21 авг. 1973 г., стр.9, кол. I.
2. В светлината на посочените тук политико-исторически условия ясно се вижда колко неоснователно е да се приписват на календарната реформа научно-астрономически основания за провеждането ѝ.
3. Виж: «деяния и решения на Всеправославния конгрес в Константинопол, 10.V — 8.6.1923 г., изд. Константинопол, 1923 г., на гръцки ез.
4. Виж: проф. С. Троицкий, «Будем вместе бороться с опасностью», ЖМП.1950, No2, стр.46.
5. Internationale Kirchliche Zeitschrift, 3. Heft, Bern, 1971, S. 134.
6. Сведенията черпим от Irenicon, — 4, 1970, p. 574.
7. «Църковен вестник, бр. 25, 1971, с. 12, кол. II.
8. ЖМП, — 1, 1070 г., с. 5. Впоследствие това решение е било отменено. Вж. : ЖМП, — 9, 1986, с. 7.
9. Цит. по «The Old Calendarist» — Bulletin of the St. George Information Service. Bournemouth, — 13, 1972, p. 2-3.
10. Ibidem.
11. Неуместно е да се говори за главенство по чест, а само за първенство по чест, в смисъл на «първ между равни».
12. Irenicon, — 2, 1971, p.220-221; вж също — 3, 1071, p. 369-370.
- 13 Наприм. Франц фон Бадер. Samtliche Werke. Band X. Leipzig, 1855, S. 91; Хефеле.

Beitrage zur Kirchengeschichte. 1864, I, S. 432.

14. Докато доскоро можеше още да става дума Еладската църква да напусне ССЦ, напоследък, подир влизането на Гърция като десета държава в Европейската икономическа общност («Общия пазар»), това е вече изключено, понеже Еладската църква е принудена да участвува и в новосъздадения «Икуменически комитет на църквите от Европейската общност» и по такъв начин е двойно свързана с икуменизма (вж. «Ортодоксос Типос», бр. 623, Атина, 12.X.1984, с. 1, кол. I.
15. Irenicon, — 4, 1971, p. 539-540.
16. «Ортодоксос Типос», бр. 611, Атина, 15.VI.1984, с. 3, кол. I-II.
17. Internationale Kirchliche Zeitschrift, 3. Heft, Bern, 1971, S. 128.
18. Патр. Йеремия II. Ответы лютеранам. М., 1866, с. 222.
19. Архиеп. Серафимъ (Соболевъ). Проповѣди. С., 1944, с. 3.
20. Сведенията за това събитие помества по «Ортодоксос Типос», бр. 768, 11.12.1987, с. 1-4.
21. «Ортодоксос Типос», бр. 854, 6.10.1989, с. 1.
22. Пак там, бр. 831, 24.03.1989.
23. Вж. сп. «Агиос Агатангелос Есфигменитис», бр. 124, март-април 1991, с. 7.
24. Contacts, — 150, 2e trimestre 1990, p. 101-127.
25. Ibidem, p. 102.
26. Ibidem.
27. Ibidem, p. 117.
28. По сп. «Агиос Агатангелос Есфигменитис», бр. 127, септември-октомври 1991, с. 4.
29. Св. Козма Фламиатски. Събрани съчинения (на гръцки език). изд. Хар. Спану. Атина, 1976, с. 99-100.
30. «Църковен вестник», бр. 12, 23.03.1992, с. 1-3.
31. Думата е употребена само в традиционните формули в началото и края на посланието.
32. Пак там, с. 1.
33. Пак там, с. 2.
34. Там.
35. Книга правилъ св. апостоль, св. соборовъ вселенскихъ и поместныхъ и св. отецъ. М., 1893, с. 262.
36. Там.
37. Там.
38. Сп. «Агиос Агатангелос Есфигменитис», бр. 130-а, извънреден, 23.05.1992, с.15-16.
39. «Ортодоксос Типос», бр. 995, 23.10.1992, с. 1.
40. «Ортодоксос Типос», бр. 981, 19.06.1992, с. 1.
41. Там.
42. Irenicon, — 1, 1975, p. 75.
43. Там.
44. Епископъ Феофанъ. Письма о христiанской жизни. Письмо 65. М., 1891, с. 94.
45. Архим. Амвросiй. Святой Маркъ Ефесскiй и Флорентiйская унiя. Нью-Йорк. 1963, с. 352.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Икуменизмът, както се убедихме, не се интересува от вечното Небесно царство. В центъра на неговото внимание стоят чисто земни, политически цели. Когато проследим внимателно насочеността на неговите прояви, ние се убеждаваме, че той има, образно казано, две лица. Първото — профанното, е предназначено за широките непосветени

маси. Чрез него икуменизмът всячески се стреми да докаже, че неговите цели са изключително миротворчески, хуманни и прогресивни, че единствената подбуда, която ръководи дейността му е тревогата за бъдещето на човечеството. С голяма показност и външна ефективност на заседания, сесии, симпозиуми и асамблеи на ССЦ смело се издигат и разглеждат различни наболели проблеми на нашето време — социални, икономически, екологически, политически, демографски и какви ли не още. На фона на този шум, в който потокът от думи сякаш се стреми да прикрие същинските цели, чрез печата, радиото и телевизията се изгражда днес едно широко обществено мнение за положителната и общополезна дейност на икуменическите фактори. Немалко непросветени православни християни, подлъгани от рекламния шум, се отнесоха одобрително към икуменическото движение и с тази си наивна благосклонност внесоха своята лепта в чудовищния градеж на икуменическото Вавилонско стълпотворение. Дано Бог им прости, ако те наистина са сторили това по наивност и неведение!

Всичко това е само едната — външната страна на икуменическата дейност. Нейната пагубност се крие в целенасоченото и систематично въздействие върху общественото съзнание, в постепенната подмяна на вековни духовни ценности, в тяхното унищожаване или ловкото им фалшифициране.

Другото — скрито лице на икуменическата дейност, което в подробности е познато засега само на посветените в «тайната на беззаконието» (2 Сол.2:7) ще бъде донякъде показано във втората част на тази книга. За бдителните православни християни тази страна е и днес достатъчно ясно осезаема по многобройните ѝ външни прояви. Тя разкрива истинския характер на икуменизма и в нея зад привидно християнската фасада на това движение прозира неговата антихристиянска същност. **Подготвяне на царството на антихриста и неговото идване — ето истинската цел на задкулисите му действия.**

Непосредствено преди първото Христово пришествие Божият помисъл, изпълнявайки предвечния план за спасение на човека, чрез лостове на редица политико-исторически и културно-обществени събития, обедини целия тогавашен културен свят в границите на една държава — Римската империя. Подобно на това в края на земните векове, преди свършека на света, богоборецът-дявол по лукав и коварен начин ще се опита да обедини цялата земя в една световна общност. Целите на тези две обединения обаче са диаметрално противоположни. С първото Божията промисъл подготви благоприятните условия за широко разпространение на Евангелската проповед, възсияла с възплъщението на Господа Исуса Христа за целия свят. Благодарение на това обединение апостолските нозе безпрепятствено обиколиха цялата земя, за да разнесат навсякъде спасителното благовестие и да бъдат положени непоклатните основи на светата Христова Църква — тоя жив Богочовешки организъм, дело не човешко, а Божие.

С очакваното пък в последните времена световно обединение — дело на адските сили, ще се цели създаването на такива условия, при които антихристът, това най-коварно оръдие на сатаната през всички векове, ще упражни нечувана тиранична диктатура над целия свят. Той ще встане срещу самия Бог и всичко Божествено (ср. 2 Сол.3-4) и ще положи всестранни усилия да хвърли цялото човечество в нозете на човекоубиещата сатана. Щедро обещаваните преди възцаряването му материални блага ще бъдат достъпни само за неговата малобройна престъпна олигархия, а животът на

обикновените хора, които ще бъдат подлагани на най-страшни физически, психически и биологически въздействия, няма да има вече никаква стойност.

Такъв ще бъде крайният резултат от съвременните обединителни движения в икономическата, политическата и религиозната област, тъй широко рекламирани в наши дни. И ако славното Второ Христово пришествие не би сложило тогава край на този земен ад, то, както свидетелствува св. Евангелие, не би се спасила никоя плът, т. е. нито един човек (Мат.24:22).

Горко обаче на онези, които днес, съзнателно или полусъзнателно, враждат своите усилия в осъществяването на тези адски планове. Дори ако някои от тях, при вида на последвалите събития се покаят, как ще заличат тези страшни вреди, които са нанесли на безброй човешки души чрез своите кощунствени посегателства срещу светата и Богооткровена вяра, с векове пазена и предавана от поколение на поколение от нашите праотци, деди и бащи.

Днес цялата тази перспектива е грижливо скривана от погледа на обществото. Подготовката за въвличането му в бъдещите апокалиптични събития обаче върви в пълен ход. В нея на икуменизма е отредено важно място. Той трябва да обедини не само всички «християни», но да установи връзки с останалите религии и с други световни движения, както ще видим по-нататък. ССЦ най-официално заявява в своя устав: «Необходимо е сътрудничество с представителите **и на другите религии**»¹.

Оправдавайки своите недопустими отстъпления, «православните» икуменисти днес говорят за «разумен» или «здрав» икуменизъм. Така го нарече в едно свое изказване например Атинският митрополит Йероним². С такива смекчени и изкуствено украсени понятия се цели да се оправдае участието на Православната Църква в икуменическото движение. Но може ли след всичко изложено дотук Женевският икуменизъм да се нарече «разумен», щом с думи и действия противоречи на онзи непогрешим и присъщ на св. Христова Църква **Божествен разум**, който са придобили св. апостоли и за който един от тях от името на всички заявява: «*А ние имаме ум Христов*» (1 Кор.2:16)? Женевският икуменизъм не е нито разумен, нито здрав, защото не само не разпространява «*здравото учение*» (Тит.1:9), «*здравите думи на Господа Исуса Христа*» (1 Тим.6:3), но тъкмо обратното — има тенденцията да зарази с догматическо неправоверие и с каноническа неправда дори малкото Христово стадо (Лука 12:32), останало на земята! Щом е така, неуместно е да се спекулира с лукаво измислени понятия като «разумен» или «здрав» икуменизъм и др. подобни, за да се оправдае участието в един тъкмо неразумен от гледището на Божествения разум и нездрав икуменизъм. Истински разумно и здраво е учението на чистата от догматически пороци и канонически петна св. Христова Православна Църква, която по своята същност, като пазителка на богооткровената истина е вселенска, защото е призвана да благовести на целия свят повереното ѝ свихе Божествено съкровище. Който, като жив камък (1Петр.2:5) се е вградил в нейния Богочовешки организъм и съзнателно участва в нейния благодатен живот, не може да участва в намиращия се в пълно противоречие с нея Женевски икуменизъм, отхвърлен от нас поради изтъкнатите дотук важни политически, канонически, литургически и други основания.

В наше време мнозина са се втурнали да правят кариера чрез икуменизма. Нашата съвременна епоха бива наричана «*икуменическа*»³. Стременията към обединяване служат днес като най-главно самооправдание при всички съвременни църковни

предателства. Да стоиш настрана от кипежа на икуменическото движение е не само странно, но до голяма степен и опасно за спокойното земно съществуване. Ние добре знаем, че с антиикуменическото си поведение рискуваме да си навлечем и е само редица неприятни епитети като «назадничави», «тесногръди», «фанатици», «разколници», но и направо да се изложим на гонение според свидетелството на св. ап. Павел (2 Тим.3:12)!

Но въпреки всичко, по съображения на съвест и дълбока вътрешна убеденост, по съображения на вяра и послушание към истинската вселенска Църква — Църквата на седемте Вселенски събора, ние не можем да постъпим иначе!

Понятно е, че поддалите се на икуменизма «православни» богослови не одобряват поведението на антиикуменистите и, изменяйки на своята икуменическа «толерантност», се нахвърлят върху тях с възмущението на хора, работещи уж за благо на цялото човечество, но спъвани в своята дейност от «тесногръди» ревнителите на старото. Тъкмо това се вижда и в речта, произнесена от покойния вече Тиатирски архиепископ Атинагор, представител на Цариградския патриарх в Англия, по случай 20-годишния му юбилей като епископ. В речта си той твърде енергично защитава «ириническите (миротворчески) усилия» на патриарх Атинагор и на други предстоятели на поместни Православни църкви. Като се възмущава от обвиненията, отправяни срещу икуменистите от някои атински богослови, строго държащи за Православието (например проф. К. Муратидис), той, основавайки се на срещите на патр. Атинагор с папа Павел VI, смело говори за похода към «общата чаша», окачествяван от тия богослови като ерес и богоотстъпничество и нарича тяхното поведение «фанатично фарисейство»⁴.

Такива обвинения могат утре да бъдат отправени и към нас. Но те не ще бъдат в състояние да ни отклонят от твърдо и напълно съзнателно избраната от нас позиция. Защото:

- 1) Ние несъмнено вярваме както в спасителността на св. Православна вяра, така и в това, че навеки ще погинем, ако ѝ изменим.
- 2) Ние се ръководим при вземането на нашето становище срещу икуменизма както от **православното си чувство**, така и от **православния си разум**, който с много доводи ни подкрепя твърдо да следваме избраната от нас линия.
- 3) Ние се позоваваме и на историята на Църквата, отдето черпим въодушевление да следваме неуклонно правата линия на светото и скъпо нам Православие, подценявано така пренебрежително днес и от свои и от чужди.

За днешната епоха на **религиозен синкретизъм** намираме интересен паралел от времето на ранното християнство. В едно съчинение на френския учен Гастон Буазие, специалист по история на древния Рим⁵, четем следното за Христовата Църква, подложена на жестоки гонения още през първите столетия на нейното съществуване: «От общото съглашение между всички култове (в Римската империя — в ск. н.) били изключени само два — юдейството и християнство... Всички религии успели да стигнат до **съглашение по пътя на взаимните отстъпки**. Само юдеите и християните, поради характерна на тяхната вяра, не могли да приемат този компромис». Това породило силен гняв срещу тях в гръцкия и римски свят. «Спрямо **юдеите** тази омраза стихнала

едва когато те се обединили с езичниците, за да преследват заедно християнството». Тук авторът разказва за някои твърде знаменателни опити, чрез които езическият свят, не без намесата на адските сили, се опитвал да привлече християните на своята страна. «Впоследствие били направени опити да доведат Бога (на християните) до съглашателство с другите (богове). Даже Аполоновият оракул взел престорено да Го хвали и философът Порфирий, макар и ревностен езичник, не виждал затруднения да бъде призната Божествеността на Христа (вж. Бл. Августин. За Божия град. Кн. XIX, гл. 23.). Известно е, че император Александър Север поставил Неговия образ наред със статуите на Орфей и Аполоний Тиански в своя домашен параклис, дето той идвал всяка сутрин да се моли на своите богове. Но това смешение извиквало ужас у истинските християни». На обещанията и заплахите, които им отправяли езическите философи, жреци и управници, те отговаряли с твърди доводи от своите свещени книги и оставали непоклатни дори до мъченическата смърт заради вярата си в Единия истински Бог, устроил по виден начин нашето спасение.

И днес ние сме свидетели на опитите на синкретическия икуменизъм чрез привидно признание, материални облаги, награди и обещания да отклонява православните християни от единствено спасителната Православна вяра и да ги въвлече в пагубно съглашателство. За съжаление обаче липсва вече онзи свещен ужас, с който древните християни са отхвърляли мисълта, че тяхната свята и непорочна вяра ще бъде приравнена към грубите езически култове и Спасителят ще заеме място до скверните идоли на Аполон и Венера.

Мнозинството от днешните християни имат в центъра на вниманието си уреждането на **земния живот** и подсигурияването на земни блага и удоволствия. Икуменизмът знае какво да им предложи: в името на мира и земното благополучие на човечеството всички вери да си подадат ръка. Тази идея е съблазнителна и става все по-популярна. Хората искат мир и земни блага и в тяхно име са готови на всякакво верово съглашателство и религиозен синкретизъм. Но че това не е угодно на Бога, че то е забранено от Библията, от свещените догмати, от църковните канони — малко ги вълнува! Важното за тях е едно — да се премахнат религиозните несъгласия с цената на всякакви компромиси и да се дойде до земен «мир», земна «правда», земно «щастие», дори ако така се влезе в конфликт с Бога! Но тук се забравя нещо твърде съществено: при вражда с Живия Бог и с Неговата Божествена истина всички опити за установяване на земен «мир», земна «правда», земно «щастие» са обречени на неуспех. Защото *«всяко добро даване и всеки свършен дар иде отгоре, слизайки от Отца на светлините»* (Иак.1:17)

Днес икуменистите, подобно на древните римски езичници, създават един нов **пантеон**, в който има място за всяко религиозно убеждение. **И Православието** е добре дошло в тоя пантеон, стига само да се откаже от «претенцията» си, че единствено ни учи на правилната вяра в Бога. Ако то обаче продължава да изтъква своята единственост и изключителност, тогава от търпимо става гонимо, и то гонимо тъкмо от женевския икуменизъм, обявил «веротърпимостта» за свой основен принцип!

Какво можем да кажем за тази криворазбрана икуменическа «веротърпимост» или «толерантност», която съвсем не желае да се побере в рамките на предписаните ни от св. Църква добри човешки взаимоотношения в сферата на мирския живот? Тя все по-настойчиво се налага в неприкосновената за плътското мъдруване област на вярата, за да внуши на целия свят, че между истината и лъжата няма разлика (вж. Ч. II, осн. 14, т.-

«в»). Пред този нов идол на съвременното общество днес Православната Църква бива принуждавана да принесе в жертва своята изключителност и единственост. Хилядолетната носителка на благодат и истина трябва да заеме скромно място между 400-те еретически деноминации — тези непрекъснато множащи се издънки на заблудата.

Но какво значи Православната Църква да се откаже от своята изключителност и единственост? И кое я прави изключителна и единствена?

Това е **Бог**, Който обитава в нейния Богочовешки организъм и я ръководи чрез Светия Дух!

Това е Богооткровената истина, изразена в Свещ. Писание и Свещ. Предание, поверена ѝ от Самия Господ Иисус Христос, поверена не за да бъде изопачавана чрез корекции и добавки по нечий вкус, а за да бъде съхранявана като зеницата на окото нейната неизменност и чистота.

Това са Божествените догмати, запечатали Апостолската вяра веднъж завинаги чрез светлия подвиг на Богоносните отци, тези святи оръдия на Светия Дух.

Това са църковните канони, положили вечни между за охраняване на поверената ни светиня.

Това е всичко, което е приела, благословила и целунала Църквата: живото и непрекъсващо свидетелство в Св. Дух на светлите и добропобедни мъченици, а преподобните и Богоносни наши отци, чиято кръв, проляна пред Божия престол в изповедничество и мъченичество или в непрестанни преподобнически подвизи, днес вика към Господа пред омерзителната гледка на повсеместното богоотстъпничество!

Само когато Православната Църква се откаже от цялата тази своя светиня, само тогава тя може да се откаже от своята изключителност и единственост. Но това означава тя да се откаже от самата себе си, т. е. да се **самоунищожи!** Тъкмо това искат от нея икуменистите и техните тайни вдъхновители! Тъкмо това се цели чрез позорното участие на православните в богопротивния икуменизъм, чрез тайно подготвяната на най-високо равнище уния, чрез задкулиското съглашателство между православни и монофизити, устроено под егидата на ССЦ.

Живеем в страшното време на Отстъплението. Пред очите ни силите на злото — «портите адови» — се мъчат да надделеят Църквата Христова, разклащайки вечните устои на вярата. Ужас ни обхваща, когато виждаме някои поместни Православни църкви, които векове наред са били непревземаеми твърдини на истината, да стоят само на крачка от фаталното съслужение с еретиците, пред самата пропаст на пълното отпадане от Православната вяра. Всичко това става заради нашите грехове, по Божие допущение, но не без човешко произволение. Ние съзнаваме, че не можем с немощните си ръце да спрем страшната лавина на Отстъплението, която шеметно се носи напред. Но ние можем — на това ни учи и словото Божие (вж. Откр. 18:4-5) — да се отстраним от нея, за да не бъдем причастни в греха на поругание на Божията светиня.

Ние сме убедени, че според неотменното обещание на Христа, Православната Църква ще остане непоклатна до свършека на света. Макар и малобройна, но подкрепяна от

Божията благодат, тя ще устои срещу коварните и силни нападения на нейните врагове. Бог, при неимоверно развиващото се отстъпничество от него и от Неговата света Истина, все пак ще запази за Себе Си остатък от верни Нему люде, които няма да преклонят колене пред икуменическия Ваал (ср. 3 Цар.19:18).

Именно затова се потрудохме да съберем тук нашите доводи и съображения срещу широко разпространилата се всеерес на икуменизма, хранейки жива надежда, че в трудните съвременни обстоятелства ще подтикнем онези, които все още жадуват за Бога и за Неговата правда, дълбоко да се замислят над изложените факти и с пълна вътрешна убеденост и решимост да кажат заедно с нас:

МОЖЕМ ЛИ СЛЕД ВСИЧКО ТОВА ДА БЪДЕМ ИКУМЕНИСТИ?! — НЕ И НЕ!!!

БЕЛЕЖКИ

1. Цоневски, Ил., Т. Събев. Четвъртото общо събрание на ССЦ в Упсала. — В: сп. «Духовна култура», кн.55-6, 1969, с. 45.
2. Irenicon, — 4, 1971, р. 541.
3. Вж.: Събев, Т. Църковно-календарният въпрос. С., 1968, с. 3.
4. Irenicon, — 4, 1970, р. 559.
5. Boisier, Gaston. La Religion romaine d'Auguste aux Antonius. T. I. Paris, 1884, р. 399-401.

© Издание на Българската Старостилна Православна Църква
<http://bulgarian-orthodox-church.org>